

CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı
Halkbilimi Bilim Dalı

ALİ RIZA ÖGE’NİN KAYDETTİĞİ
ŞİİR MECMUASI ÜZERİNE TETKİK
(541–700. Sayfalar) - İnceleme ve Metin

Yüksek Lisans Tezi

Özlem TAKIR

Sivas
Ocak 2018

CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı
Halkbilimi Bilim Dalı

ALİ RIZA ÖGE’NİN KAYDETTİĞİ
ŞİİR MECMUASI ÜZERİNE TETKİK
(541–700. Sayfalar) - İnceleme ve Metin

Yüksek Lisans Tezi

Özlem TAKIR

Tez Danışmanı

Yrd. Doç. Dr. Doğan KAYA

Sivas
Ocak 2018

KABUL VE ONAY

Üniversite: : Cumhuriyet Üniversitesi
Enstitü : Sosyal Bilimler Enstitüsü
Ana Bilim Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
Bilim Dalı : Halkbilimi
Tezin Başlığı : Ali Rıza ÖGE'nin Kaydettiği Şiir Mecmuası Üzerine
Tetkik (541-700. Sayfalar) İnceleme ve Metin
Savunma Tarihi : 21.12.2017
Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. Doğan KAYA

Unvanı - Adı Soyadı

Jüri Başkanı : Yrd. Doç. Dr. Doğan KAYA
Üye : Doç. Dr. Bayram DURBİLMEZ
Üye : Yrd. Doç. Dr. Uğur BAŞARAN

İmza

Oy Birliği
Oy Çokluğu

Özlem TAKIR tarafından hazırlanan Ali Rıza ÖGE'nin Kaydettiği Şiir
Mecmuası Üzerine Tetkik (541-700. Sayfalar) İnceleme ve Metin başlıklı tez,
kabul edilmiştir. 21/12/2017

Prof. Dr. Ahmet ŞENGÖNÜL
Enstitü Müdürü

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde hazırladığım bu Yüksek Lisans/Doktora/Sanatta Yeterlik tezinin bizzat tarafımdan ve kendi sözcüklerimle yazılmış orijinal bir çalışma olduğunu ve bu tezde;

- 1- Çeşitli yazarların çalışmalarından faydalandığımda bu çalışmaların ilgili bölümlerini doğru ve net biçimde göstererek yazarlara açık biçimde atıfta bulunduğumu;
- 2- Yazdığım metinlerin tamamı ya da sadece bir kısmı, daha önce herhangi bir yerde yayımlanmışsa bunu da açıkça ifade ederek gösterdiğimi;
- 3- Başkalarına ait alıntılanan tüm verileri (tablo, grafik, şekil vb. de dahil olmak üzere) atıflarla belirttiğimi;
- 4- Başka yazarların kendi kelimeleriyle alıntıladığım metinlerini, tırnak içerisinde veya farklı dizerek verdiğim yine başka yazarlara ait olup fakat kendi sözcüklerimle ifade ettiğim hususları da istisnasız olarak kaynak göstererek belirttiğimi,

beyan ve bu etik ilkeleri ihlal etmiş olmam halinde bütün sonuçlarına katlanacağımı kabul ederim.

18/01/2018
Özlem TAKIR

ÖNSÖZ

Kültür milletlerin geçmişten geleceğe uzanan tüm birikimleridir. Kültür, bir toplumun izlerini oluşturur, onu diğer toplumlardan ayırır. Kültür, toplumun yaşayış ve düşünüş tarzının toplamıdır. Bir toplumun tarihi boyunca ürettiği ve kuşaktan kuşağa aktardığı her türlü maddi ve manevi özelliklerin bütünüdür.

Bu birikim çeşitli yollarla kuşaktan kuşağa aktarılır. Aktarımı sağlayan önemli kültür taşıyıcılarından biri de şiir mecmualarıdır.

“Mecmûa” köken itibariyle Arapça bir kelime olup, “cem” kökünden gelmektedir. Mecmû kelimesinin müennesi olan “mecmûa”, “toplanıp biriktirilmiş, teptip ve tanzim edilmiş şeylerin hepsi” (Devellioğlu 2007: 596) mânâsındadır.

Mecmualar genelde bir veya daha fazla yazar yahut şaire ait çeşitli şekil ve hacimlerdeki dînî, din dışı nesir ya da şiirlerden oluşan derleme eserlerdir. Mecmualar birçok açıdan halk edebiyatındaki cönklerle benzerlik göstermektedir. Başlangıçta ayetler, hadisler, fetvalar, dualar, hutbeler, şiirler, ilahiler, şarkılar, latifeler, lugaz ve muammalar ve faydalı bilgilerin toplandığı not defterleri olarak ortaya çıkmış, zamanla gelişerek düzenli bir kitap ve telif çeşidi özelliği kazanmıştır (Uzun 2003: 265).

Klâsik edebiyat terimi olarak ise mecmuayı “farklı kişilere ait metinlerin/metin parçalarının bir araya getirildiği eserler bütünü” (Köksal 2012: 83) olarak tarif edebiliriz.

Kültürümüzde şiir mecmuaları, halkbilimi konusunda yapılan çalışmalar, edebiyat tarihi ve kültürümüz için çok önemlidir. Bugün halkbilimciler kültürümüzü daha iyi anlamak, değerlendirmek, geleceğimize ışık tutmak amacıyla şiir mecmualarını incelemektedir. Edebiyat tarihi hakkında önemli bilgiler veren mecmualar aynı zamanda tezkirelerde yer almayan şairleri de gün yüzüne çıkarması bakımından önemlidir. Bilinmeyen şairlerin hatta tanınmış şairlerin bile şiirlerinin gün yüzüne çıkarılmasına olanak sağlar.

Mecmualarla ilgili çalışmalar devam ettikçe elde edilen bilgiler büyük olasılıkla değişecektir. Biz de bu cihetle çalışmamızı Ali Rıza ÖGE tarafından kayıt altına alınan ve Taksim Atatürk Kitaplığı’nda bulunan bir Bektaşî şiirleri antolojisi üzerine yaptık. Şiir mecmuası 926 sayfadan oluşmaktadır. Bu çalışma 541-700. sayfaları içermektedir.

Çalışmamızda önce söz konusu şiir mecmuasında yer alan şiirler günümüz harflerine aktarıldı. Metinler okunurken orijinal hali muhafaza edildi. Silinti, eksiklik gibi nedenlerle yazıda okunmayacak derecede olan kelime ve satırlar “...” şeklinde gösterildi. Bunun yanında tarafımızdan okunamayan, yada anlamı çıkartılamayan kelimeler de yanlış bilgi vermemek adına “...” şeklinde gösterildi. Şiirler şairlerin isim başlığı altında toplandı ve şairler alfabetik olarak çalışmaya kaydedildi. Bir şairin birden fazla şiiri varsa bunlar mecmuadaki

sırasıyla verildi. Şiirlerin sonuna şiir mecmuasında yer aldığı varak numaraları verildi. Mecmuada hangi şairin kaç şiiri olduğu çalışmamızın üçüncü bölümünde tablo halinde gösterildi.Çalışmamızda mecmuada numara verilen sayfalar -a-, diğer sayfa -b- şeklinde gösterildi. Dönemin dil ve imla hususiyetleri gereğince Arap harfli metinde yer alan “-ub, -üb” gibi zarf-fiil ekleri, modern Türkiye Türkçesinde kullanıldığı hâliyle yazıldı.Zarf-fiil ekleri dışındaki ekler ise okunuşuna göre yazıldı. Şiir mecmuasında seçtiğimiz bazı sayfalar “Şiir Mecmuasından Örnek Sayfalar” başlığı altında verildi.

Çalışmada ele alınan sayfa aralığında 151 şairin 533 adet şiiri bulunmaktadır. Bunların 287 âdeti aruz ölçüsüyle yazılırken 246 tanesi hece ölçüsüyle yazılmıştır. Aruz ölçüsüyle yazılmış şiirlerin başına şiirin vezni yazılmıştır.

Bu şiirlerbiçim ve içerik açısından genellikle Alevi-Bektaşî inanç ve kültürünü yansıtmaktadır. Şiir mecmuasının 617-650. sayfalarda şair şiirlerine yer verdiği şairlerin hayatı hakkında bilgiler vermektedir. Çalışmamız dört ana bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde, Ali Rıza Öge'nin hayatı ve eserleri üzerinde durulmuştur.

İkinci bölümde, metin biçim ve içerik açısından incelenmeye çalışılmıştır. Bu bölümde vezinler ve nazım biçimleri üzerinde durulmuştur.

Üçüncü bölümde, çalışmamıza dahil olan sayfalar içerisinde yer alan şairler hakkında bilgiler verilmiştir.Bu bilgiler Ali Rıza Öge'nin şairler hakkında mecmuada verdiği bilgilerdir. Hakkında bilgi vermediği şairler ise başka kaynaklardan bilgi edinilerek tanıtılmaya çalışılmıştır.

Dördüncü bölümde, şiir mecmuasındaki şiirlere yer verilmiştir.

2004 yılından bu yana bilgisinden, birikiminden faydalandığım, öğrencisi olmaktan gurur duyduğum, halk edebiyatını bana sevdiren, emeğini benden hiçbir zaman esirgemeyen Hocam Sayın Yrd.Doç. Dr. Doğan KAYA'yateşekkürü bir borç bilirim.

Ayrıca tüm eğitim hayatım boyunca maddi ve manevi desteğini hiçbir zaman eksik etmeyenanneme, babama ve sevgili eşim Ali TAKIR'a teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	i
ÖZET	ix
ABSTRACT	xi
GİRİŞ	1
1. ALİ RIZA ÖGE VE BEKTAŞİ ANTOLOJİSİ	5
1.1. Tarikatı, Dervişliği ve Babalığı	11
1.2. Eserleri.....	12
1.2.1. Meşrutiyetten Cumhuriyete Bir Polis Şefinin Gerçek Anıları	12
1.2.2. Bektaşî Şairler Güldestesi	13
1.2.3. Divan-ı Kadîmî Baba	14
1.2.4. Mektuplar	15
2. MECMUADAKİ ŞİİRLERİN MUHTEVA VE ŞEKİL BAKIMINDAN İNCELENMESİ	17
2.1. Şiir Mecmuasındaki Şiirlerin Muhteva Özellikleri	17
2.2. Şiir Mecmuasındaki Şiirlerin Şekil Özellikleri	23
3. ŞİİR MECMUASINDAKİ ŞAİRLER HAKKINDA BİLGİLER	30
4. METİNLER	62
1. AHMED SARBAN	62
2. AHÛ	62
3. ALİ NÂCİ BABA	64
4. ARŞÎ BABA.....	72
5. AYNÎ.....	76
6. BALIM SULTAN	78
7. BASRÎ BABA	79
8. BEDRİ TEKİRDAĞLI.....	96
9. BOSNAVÎ	97
10. CAFER (TEKİRDAĞLI)	98

11. CÂFEROĞLU	98
12. CEYHÛNÎ	99
13. CEVÂBÎ	100
14. CEVHERÎ	101
15. DERTLÎ	109
16. DERTLÎ EKREM BABA	113
17. DERTLÎ KÂTİB	115
18. DERVİŞ ALÎ	116
19. ECRÎ BABA	119
20. EDÂYÎ	123
21. EMİNE BEYZÂ BACI	124
22. EMRAH	124
23. ERBÂBÎ	131
24. EŞREFOĞLU RUMÎ	132
25. EŞREF PAŞA	133
26. FÂHİR	150
27. FAHRÎ BABA	151
28. FAKİR EDNÂ	152
29. FATÎMÂ	156
30. FEDÂYÎ	156
31. FEHMÎ BABA	159
32. FENNÎ BABA	159
33. FERDÎ	161
34. FERYÂDÎ	162
35. FETHÎ	163
36. FEVZÎ	163
37. FUZÛLÎ	164
38. GAYBÎ	165

39. GARÎBÎ	178
40. GEDA MUSLU	181
41. GEDÂYÎ.....	182
42. GENCÎ / GENÇ ABDAL.....	191
43. HÂDÎ	193
44. HALÎLÎ.....	194
45. HARÂBÎ.....	196
46. HASAN DEDE.....	228
47. HASAN HÜSEYİN BABA.....	230
48. HASRETÎ	231
49. HÂŞİM BABA	231
50. HATÂYÎ.....	232
51. HATÎFÎ.....	236
52. HAYRETÎ	247
53. HENGÂMÎ	252
54. HIFZÎ.....	253
55. HÜKMÎ	254
56. HÜSEYİN HÜSNÎ BABA	255
57. HÜSNÎ BABA.....	266
58. İBRAHİM PERVERÎ.....	266
59. İLHÂMÎ.....	270
60. İSMÂİL	272
61. KADÎMÎ.....	274
62. KALBÎ.....	300
63. KÂMİL.....	305
64. KÂSİM DEDE	306
65. KASÎMÎ.....	307
66. KÂTÎB	309

67. KAYGUSUZ ABDAL.....	310
68. KEMTERÎ.....	311
69. KENZÎ.....	320
70. KUL BADALA	321
71. KUL DERVİŞ.....	321
72. KUL HASAN	322
73. KUL HİMMET	324
74. KUL HÜSEYİN.....	328
75. KUL MEHEMMED	329
76. KUL MUSTAFÂ.....	330
77. KUL ŞÜKRÎ.....	332
78. LEVNÎ.....	335
79. LEYLÂ	337
80. LÜTFÎ.....	340
81. MAHMÛDOĞLU	341
82. MAHREMOĞLU	341
83. MAHVÎ.....	342
84. MECÂLİ BABA.....	342
85. MECNÛNÎ.....	343
86. MENGUŞÎ.....	343
87. MİHRALDI ABDAL.....	346
88. MİRÂTÎ BABA.....	347
89-MİSÂLÎ	351
90. MİSKİN ÂŞİK.....	354
91. MUHAMMED ALİ HİLMİ DEDE BABA.....	355
92. MÜŞTAK	357
93. NÂCİYE BACI.....	358
94. NAKDÎ	358

95. NAKŞÎ.....	359
96. NAZÎMÎ.....	359
97. NAZMÎ.....	361
99. NECEF	363
100. NEHRÎ.....	364
101. NESİMÎ	366
102. NEYZEN TEVFİK.....	367
103. NÜMÂYÎ.....	372
104. ÖKSÜZ.....	373
105. PERİŞÂN BABA	373
106. PERTEV	377
107. PİR MEHMED.....	377
108. PİR SULTÂN ABDAL	381
109. RAHMÎ.....	403
110. REMZÎ.....	405
111. RESMÎ.....	407
112. RIZÂ.....	409
113. RUHÎ BAĞDADÎ.....	410
114. SABRÎ	419
115. SACÎD	422
116. SÂDIK.....	423
117. SÂFÎ	425
118. SÂLİH	426
119. SEBÂTÎ	426
120. SEHER ABDAL.....	432
121. SENCÎ	433
122. SEVDÂYÎ	434
123. SEYFÎ.....	436

124. SEYİD.....	446
125. SEYRÂNİ.....	446
126. SILACIOĞLU	450
127. SIRRI EĞRİBOZÎ	456
128. SUOĞLU	457
129. ŞÂDÎ.....	458
130. ŞÂHÎ.....	459
131. ŞEMÎ.....	462
132. ŞEMİMÎ BABA.....	463
133. ŞEMSÎ	464
134. TÂHİR	465
135. TESLÎM ABDAL	470
136. TEVFİK.....	470
137. TÜRÂBÎ DEDE BABA.....	471
138. USULÎ.....	472
139. ÜRYÂNÎ.....	474
140. VELÎ BABA	474
141. VEHBÎ.....	479
142. VİRÂNÎ	481
143. YAŞI BABA	492
144. YESÂRÎ.....	493
145. YUNUS EMRE	493
146. ZAHMÎ	495
147. ZARÎFÎ	496
148. ZEHRA BACI	496
149. ZEKÂÎ	498
150. ZEYNELABİDİN BABA.....	499
151. ZEYNEP	499

SONUÇ	501
KAYNAKÇA	503
ÖZGEÇMİŞ	509

ÖZET

Halk edebiyatı bilinen ilk Türk devletinden bu yana mahsül veren, yenilenen, birikimini sürekli artıran bir gelenektir. Halk edebiyatı ürünleri sözlü gelenek ortamında meydana gelir ve söz yoluyla nesilden nesile aktarılır, daha sonra ise yazıya geçirilir. Yazıya geçirilmeden toplumun dimağından silinip giden nice ürünlerin yanında yazıya geçirilmiş ürünlerin kültürümüzde çok önemli yeri vardır.

Şiir mecmuaları da edebiyat araştırmalarına kaynaklık etmesi bakımından önem arz etmektedir. Mecmualarda karşımıza çıkan yeni isimler, yeni şiirler, yeni türler, yeni aruz kalıpları vs. halk edebiyatı inşasına yeni malzemeler katmaktadır.

XX. yüzyıla ait olan bu şiir mecmuası şiirlerini “Kadîmî” mahlasıyla kaleme alan “Ali Rıza Öge” tarafından kayıt altına alınan ve Taksim Atatürk Kitaplığı’nda bulunan bir Bektaşî şiirleri antolojisi üzerine yapılmıştır. 1881 yılında Tekirdağ’da doğan Ali Rıza Öge son dönemin önemli Bektaşî babalarındandır. Bu çalışmada gerek hece vezni gerekse aruz vezni ile yazılmış Alevi-Bektaşî kültürünün ve inanç şekillerinin işlendiği şiirler yer almaktadır. Çalışmada 151 şairin 533 şiiri bulunmaktadır. Bunların 287’si aruz ölçüsüyle yazılırken 246 tanesi hece ölçüsüyle yazılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Şiir Mecmuası, Kültür, Şiir, Kadîmî

ABSTRACT

Folk literature is a tradition that has been renovated, constantly increasing its accumulation and produce new ones since the first known Turkish state. Folk literature products come to fruition in the context of oral tradition and are transmitted through generations by word, then written into text. In addition to nice products that have been wiped away from the society without being written, written products have a very important place in our culture.

Poetry journals are also important in point of being source for literature researches. New names, new poems, new types, new aruz patterns, etc. that we meet in journals add new materials to the construction of folk literature.

This poem belonging to the XX. century was recorded on the anthology of Bektashi poems found in the Taksim Atatürk Library, which was recorded by Ali Rıza Öge who wrote his poems with "Kadîmî" nickname. Born in 1881 in Tekirdağ, Ali Rıza Öge is one of the most important Bektashi fathers of recent years. In this study, there are poems, which was written with both syllabic meter and aruz meter, written in the form of Alevi-Bektashi culture and belief. There are 533 poems of 151 poets in the study. Of these, 287 were written in aruz meter, while 246 were written in syllabic meter.

Key Words: Poem Journals, Culture, Poem, Kadîmî

GİRİŞ

Halk bilimi, halka ait bütün kültürel unsurları inceleyen bilim dalı ise bu alanda en büyük kaynaklardan birisi de cönk ve mecmualardır. Cönk ve mecmualar başta halk edebiyatına ait ürünler olmakla birlikte sözlü folklor ürünlerini içinde ihtiva eden önemli kaynaklardır.

“Mecmû'a” köken itibariyle Arapça bir kelime olup, “cem” kökünden gelmektedir. Mecmû' kelimesinin müennesi olan “mecmû'a”, “toplanıp biriktirilmiş, teptip ve tanzim edilmiş şeylerin hepsi” (Devellioğlu 2007: 596) mânâsındadır.

Mecmualar genelde bir veya daha fazla yazar yahut şaire ait çeşitli şekil ve hacimlerdeki dînî, din dışı nesir ya da şiirlerden oluşan derleme eserlerdir. Mecmualar birçok açıdan halk edebiyatındaki cönklerle benzerlik göstermektedir. Başlangıçta ayetler, hadisler, fetvalar, dualar, hutbeler, şiirler, ilahiler, şarkılar, latifeler, lugaz ve muammalar ve faydalı bilgilerin toplandığı not defterleri olarak ortaya çıkmış, zamanla gelişerek düzenli bir kitap ve telif çeşidi özelliği kazanmıştır (Uzun 2003: 265).

Klâsik edebiyat terimi olarak ise mecmuayı “farklı kişilere ait metinlerin/metin parçalarının bir araya getirildiği eserler bütünü” (Köksal 2012: 83) olarak tarif edebiliriz.

“Mecmualarda bir araya getirilen metinlerin çoğunlukla benzer ya da ortak tarafları vardır. Bu eserler arasında çoğunlukla konu yakınlığı bulunmakla birlikte, esas müştereklik kısmen hacimsiz eserler derlemesi oluşudur. Bununla birlikte hacimli eserlerin toplanmasından oluşan mücessem mecmualar da yok değildir. Aynı konudaki metinlerin toplandığı mecmualar, içerikleriyle anılmaktadır”(Köksal 2012: 83).

Şiir mecmualarını önemli kılan temel unsurlar M. Fatih Köksal tarafından on bir madde halinde sıralanmıştır:

1. Kaynaklarda adı geçmeyen, unutulmuş şairlerin şiirlerine mecmualarda rastlamak mümkündür.

2. Bilinen şairlerin bilinmeyen/divanlarında bulunmayan şiirlerine rastlamak mümkündür.

3. Şairlerin divanlarındaki şiirlerinin farklı şekillerine (fazla veya eksik beyitler, nüsha farkları vs) mecmualarda rastlanabilir.

4. Mecmualar arasında bilinmeyen, varlığı bilindiği hâlde nüshası tespit edilemeyen eserlerle karşılaşılabılır.

5. Bilinmeyen veya kullanılmayan nazım şekilleri, bilinen nazım şekillerinin örneği görülmemiş kafiye tipleri, farklı bend yapıları; yeni türler, edebiyatımızda kullanımına rastlanmamış aruz kalıpları, görsel şiirler vb. örnekler de mecmualarda bulunabilir.

6. Mecmualarda, zaman zaman şairlerin hayatıyla ilgili önemli malumata tesadüf etme imkânı vardır. Bu, ölümü bilinmeyen bir şairin ölümü için düşürülmüş bir tarih manzumesi şeklinde olabileceği gibi, araştırmacılar için çok önemli olabilecek derkenara düşürülmüş bir bilgi notu veya şiir başlığı şeklinde olabilir.

7. Bazı şiir mecmualarında, başka şairlerin şiirleri bulunmakla beraber, özellikle bir şairin şiirlerinin yoğun olduğu görülür. Derleyenin şair olduğu bir şiir mecmuası edebiyat araştırmalarına katkısı bakımından kuşkusuz daha kıymetli sayılır.

8. Mecmualar, -bir kısmı kendisi de şair olan- şiir sever kişiler tarafından tertip edilen eserlerdir. Derleyeni belli olan mecmualarda şahsın/şairin şiir zevkinin yanında dönemin genel beğenisiyle de alakalı önemli ipuçları verecektir.

9. Nazire mecmuası olmasa da kimi şiir mecmualarında nazire şiirler bulunduğundan, şairler arasındaki etkileşimi takip etmek de mümkündür.

10. Hemen her mecmuanın boş kalmış sayfalarında, yazılı sayfaların derkenarlarında, vikaye ve fevaid yapraklarında çeşitli dualar, otlarla ilaç yapım tarifleri, tılsım, vefk, reml, teşe'ül gibi bazı gizli ilimler, havas denilen bazı itikadlara dair notlar, tarih kıt'aları, müstakil matla ve müfredler bulunur. Bunlar asıl mecmua konusuyla ilgisi olmayan kayıtlardır. Bütün bunlar edebiyat araştırmacıları kadar sosyoloji, tarih, antropoloji, dinler tarihi, halkbilim gibi farklı bilim dallarının alanına giren çok önemli bilgilerdir. Türk milletinin kültür kodlarını ortaya koyması bakımından, mecmuaların bir de bu gözle incelenmesi çok önemlidir.

11. Tüm bunların önemi mecmuaların tek tek, birbirinden bağımsız bir şekilde incelenmesi çok fazla bir anlam ifade etmez. Bu bakımdan önce şiir mecmualarının daha sonra edebiyat sahasına giren tüm mecmuaların taranacağı bir "bilgi bankası" oluşturulması zaruridir (Köksal 2012: 88-91).

Mecmualar, edebiyat tarihinde büyük bir boşluğu doldurmaktadır. Bazen edebiyat tarihinin asıl kaynaklarına yardımcı olur, bazen yegâne kaynak olarak işlev üstlenir. Mecmualar, içinde barındırdığı şiir ve şairle dönemin okuyucu zevkini ve şairin okunurluğunu, popüleritesini yansıtır. Edebiyat tarihinin birinci dereceden

kaynakları olan tezkirelere yansımamış birçok şair, şiir, tür ve belgede de mecmualar edebiyat tarihinin vazgeçilmez kaynakları durumundadır. (Aydemir, 2007:123)

Yakın zamana kadar yeterince rağbet görmemiş olan mecmualar, kültür ve edebiyat tarihimiz açısından büyük önem taşımaktadır. Mecmualar üzerine yapılan çalışmalar arttıkça Türk şiiri ile ilgili bilgi ve bulgular artacak; tashih ve tekmil noktasında önemli gelişmeler olacaktır. Mecmua, yazarının ilmî seviyesini, görüş ve düşüncelerini, beğenisini kısaca bireysel dünyasını yansıttığı için bir bakıma bir ajanda hükmündedir. Diğer yandan mecmualar, yazıldıkları dönemin siyasî ve sosyal etkilerini, gelenek ve göreneklerini de aksettirmektedir. (Selçuk ve Bellibaş, 2013:487).

"Şiir mecmuasındaki şiirleri daha iyi anlayabilmek için Türk şiirini yakından bilmek gerekir. Türk edebiyatında şiir, anonim ve ferdî olmak üzere iki kolda toplamak mümkündür. Anonim olanlar başlangıçta bir kişi tarafından söylenmiş sonradan söyleyeni unutulmuş. Daha sonradan bunlar yazıya geçirilmiş, cemiyetin ortak duygu, düşünce ve hayelleriniyansıtan eserlerdir. Bunlar sözlü gelenekte yaşadıkları zamana ve muhite göre değişikliklere uğradıkları için tam bir sanat seviyesine ulaşamamışlardır. Fakat bu eserlerden bazılarının ferdi eserlerden keyfiyet bakımından üstün oldukları söylenebilir. Türk halk edebiyatında bir bütün teşkil eden nazım ikinci kolunu sanat seviyesine ulaşmış eserler teşkil eder. Bu eserler umumiyetle ananenin getirdiği tekniğe bağlı olarak halkın anlayabileceği, tabî, sade, bir dille yeni inanç, fikir ve ülküleri beşeri temlerle işlemiştir (Elçin 2000:7)".

"İslamiyetin kabulünden önce ve XI. asırda milli vezin ve şekillerle söylenmiş mahsüllere bakarak birçok sanatkarın yetiştiğini görmekteyiz. XII. asırda Türkistan'da İslami bilgi, ahlak ve tasavvuf prensiplerini geniş halk kitlelerine öğretip telkin eden, Ahmet Yesevi gibi şairlerin yetiştiği edebi bir çehre şekillenmiştir. XIII. asırda Anadolu siyasi ve iktisadi buhranların hazırladığı; dini-tasavvufi fikirlerin etkisindeki bir zemin üzerinde Mevlana ve Yunus Emre gibi iki büyük şahsiyet yetişti. Bu dönem Türk divan edebiyatının ilk mahsüllerini, lâdini karakterde ozan şiirleri ve din ve tasavvuf fikirlerini tekke muhitlerinde sistemli bir şekilde yaymaya çalışan birtakım şeyhler ve dervişlerin yarattığı "Tekke Şiiri Edebiyatı" adını alan şiir örneklerini görmek mümkündür(Elçin 2000:7)".

"Esaslarını büyük ölçüde eski Türk Şamanşzmi ile tasavvuftan alan ve Yunus Emre'den sonra, XV. asırdan itibaren kuvvetli şahsiyetlerini yatiştiren Bektaşilik, Ahilik, Abdallık, Hurufilik, Kızılbaşlık, Kalenderilik ve Hayderilikten unsurlar alıp bir halita-fikir meydana getirdi. Bu fikir halitasını terennüm şairler aşk ve muhabbete, Allah, Muhammet, Ali üçlemesine Al-i Abâ'ya fazl'ın ulûhiyetine harflerin sıralarına, Hacı Bektaşî Veli'nin Muhammet ve Ali'den ayrı olmadığına, tarikatın müşküllerine âyin usullerine Seyyid Gazi, Kızıl Deli Sultan, Balım Sultan gibi Bektaşî büyüklerinin mebkıbelerine ve Yezid'in mel'unluğuna dair duygu ve düşünceleri sade, halkın anlayacağı bir dille ve umumiyetle hece vezni ile terennüm etmişlerdir(Elçin 2000:9)".

“Şehirlerde Bektaşî, köylerde Alevî ve Kızılbaş şairleri olarak bilinen bu sanatkarlar söyledikleri veya yazdıkları nefes, nutuk, devriye, mehdiye, güzelleme, taşlama, şathiye ve muamma gibi şiirleri ile zarif, alaycı ve şüpheli bir edebî zümre oluşturmuşlardır. Bu daha ziyade Bektaşî tarikatına bağlı yeniçeriler arasında gelişen zaman zaman beşeri temellerle az çok tabiatı terennüm eden Bektaşî Alevî şiiri “Saz Şiiri” veya “Aşık Edebiyatı” adı verilen şiirin tam hüviyetiyle ortaya çıkmasını hazırladı. XV. asrın ortalarına kadar devam eden ozan yerine İslam Tasavvufundan gelen tesirle âşık adı yayıldı(Elçin 2000:9)”.

"XVI. asırdan zamanımıza kadar gelen zengin halk ananesinin bu kendine has şiirinin yaratıcıları veya nakilleri umumiyetle hece vezni kullanmışlardır. Az çok tahsil gören bir kısmı aruz vezni ile de şiir söylemişlerdir. Bektaşî fikir ve zevkinden uzaklaşarak profan mahiyette halk diliyle eser veren bu şairler ya kendi şiirlerini veya âşıkların köy, kasaba veya şehir muhitlerinden ayrı biçim ve isimdeki sazlarının yardımı ile türlü türlü ezgilerle dinleyici kitlelerine ulaştıran insanlardır. Bu vasıfları hemen çoğu zaman seyahat etmeleri sebebiyle eski ozanları hatırlatan , düşman önünde, ordu saflarında söyledikleri destanlarla askere kahramanlık ve cengaverlik ruhu aşıl原因an bu âşıklar kendilerine has estetiklerine rağmen divan edebiyatımızdan kelime, bazen tamlama, mecazlar hatta şekiller almışlardır. Gazel, semai, Divan, Satranç bunlar arasındadır(Elçin 2000:7-8)."

XVI. yüzyıldan günümüze kadar birçok mecmua ve cönk örneği bulunmaktadır. XX. yüzyılın Bektaşî âşıklarından olan Kadîmî Baba da bildiği Bektaşî şiirlerini bir mecmuada toplamak üzere çalışmalar yapmış ve büyük bir eser vücuda getirmiştir. Bu çalışma bugün Taksim Atatürk Kitaplığı'nda bulunmaktadır. 926 sayfadan oluşan bu mecmua en hacimli Alevî-Bektaşî şiir mecmualarının başında gelir.

Bu mecmuayı vücuda getiren Ali Rıza Öge'nin hayatına daha ayrıntılı bakmak faydalı olacaktır.

1. ALİ RIZA ÖGE VE BEKTAŞI ANTOLOJİSİ

Ali Rıza Öge'nin Hayatı

"Hatıralarından ve mektuplarından bir Bektaşî babası olduğunu öğrendiğimiz Ali Rıza ÖGE, 1881 yılında Tekirdağ'ın Malkara kasabasında dünyaya geldi. Zengin ve varlıklı, çiftçi bir ailenin ikinci çocuğuydu. Anıları, mektupları, şiirleri ve kitaplarında, anne ve babasının adıyla ilgili bir bilgiye rastlanmaz. Öge, ağabeyi hakkında da bahsi geçen eserlerde herhangi bir bilgi vermez. Fakat ailesinin kasabaya iki saat uzaklıktaki geniş toprakları onun çocukluğunda rahat bir yaşam sürmesine vesile oldu. Öge'nin doğumundan iki yıl sonra aileye bir erkek çocuk daha katıldı. Sonradan öğrendiğimize göre Öge'nin bu kardeşi Çanakkale harbinde şehit düşmüştür. Ali Rıza Öge eğitim için ilk olarak kasabadaki mahalle mektebine başladı. Bu okulda bir yıl okuduktan sonra, ilk önce bir ilkokula, ardından da kasabanın Rüştüyesine devam etti. Zeki ve çalışkan bir öğrenci olan Ali Rıza kısa sürede öğretmenlerinin takdirini kazandı. Rüştüyeyi bitiren Öge, başarılı bulunduğundan öğretmenleri tarafından Edirne İdadisine gönderilmek istendi. Bu noktada bir zamanlar kolay bir yaşamı vadeden ailesinin maddi durumu, onun eğitimi karşısına bir engel olarak çıktı. Ailesi geniş topraklara sahip olması nedeniyle Öge'nin Edirne İdadisi'ne gönderilmesine izin vermedi; çünkü ailede, Öge'nin bahsi geçen topraklarda rahat bir hayat geçirebileceği inancı hâkimdi. Ailenin, bu öngörüsü ve mutlu yaşamı ancak Balkan Harbi'ne kadar devam etti. Harbin sonucunda ailenin birçok yakını hayatını kaybetti. Öge'nin ailesi de Bulgarların oradaki yerli halka kötü muamelesi yüzünden topraklarını terk ederek İstanbul'a göç etti. Balkan harbinin akabinde ailenin bazı fertleri Malkara'ya tekrar dönse de Ali Rıza Öge, İstanbul'da kalarak yarıda bıraktığı tahsilini tamamlamaya çalıştı. Bu nedenle de gündüzleri Bahriyeye ait Haddehane'ye gitti, burada öğrendikleriyle tesviye hanelerde çalışarak hayatını kazanmaya gayret etti. Gecelerini ise Kasımpaşa önünde demirli duran emekliliğe ayrılmış Mahmudiye zırhlısında geçirdi, bu zırhlıda yatıp kalktı. Böylesine zor şartlarda bir yaşamın ve eğitimin kendine herhangi bir getirisinin olmadığını düşünen Öge, daha sonra Haddehaneyi bıraktı. Bir süre geçici işlerle uğraşırken İstanbul hayatını da yakından tanıma fırsatı buldu"(Demirci 2010: 2-3)

"Ali Rıza Öge'nin daha sonra İstanbul Polis Teşkilatı'na katılmış olduğunu görürüz. Öge, bu teşkilatta çalışan alt ve üst görevlilerin işine ve etiğe bağlılıkları hakkında yıllar sonra kaleme aldığı 2.8.1952 tarihli mektubunda şunları yazacaktır; *"Geçende İstanbul'a gittiğimde muhterem üstâdım Reşad Beyefendi ile görüşmüştüm. Polis kısm-ı siyâsîsinde benim müdürüm idi. Dünyâda doğru, dürüst, asil ve sâhib-i vicdan birisi kimdir derlerse bilâ- 3 tereddüt Reşad Bey'i gösterebilirim. Çünkü maiyetinde bulunduğum müddet zarfında ne kadar nâmuskâr ve asil olduğunu bizzat gördüm"* (Çakır 2011: 388)

"Öge, göreve başladığının ilk günlerinde bir ihmal sonucu bir Yunan dolandırıcının serbest bırakılmasıyla ilgili bir olayı çözerek, Osmanlı Devleti'ni ağır bir tazminattan kurtardı. Böylelikle kısa zamanda mesleğinde saygı duyulan ve

tanınan biri haline geldi. Ardından da Talat Paşa'nın en yakınında yer aldı. Öge'nin Polis Teşkilatı'ndaki hızlı ve başarılı yükselişi devam etti. Siyasi şubede Ermenilerden sorumlu olan birimin başına getirildi. Ermeni tehcir olayında önemli görevler üstlendi. Bu görevlerden dolayı mevcut dönemde Ermeni Hınçakyan ve Tasnakyan örgütlerinin husumetini üzerine çekmekle kalmadı, yaşamı boyunca da pek çok kez Ermeniler tarafından hayatına kast edildi. Öge'nin yaşamı boyunca Ermeniler tarafından izlenmesi ve birçok kez hayatına kastedilmesi İstanbul Polis Teşkilatı'ndaki görevine bağladığını, yıllar sonra "Cumhurbaşkanı Sayın Atatürk'e" hitabıyla kaleme aldığı mektubunda görmekteyiz. Bahsi geçen teşkilatta kendine verilen görevleri layıkıyla ve eksiksiz yapan Öge'nin yaşamı boyunca Ermeniler tarafından bu görevlerden mesul tutulduğu görülür: "İstanbul Polis Kısım-ı Siyasisi Ermeni Masası Şefi bulunduğum senelerde yalnız ödev uğrunda, memleket için Ermeni komitecilerinin hakkımda besledikleri kin ve öç alma yüzünden aldığım ağır yarayı hiçbir yerden yardım görmeyerek çoluk çocuğumun altındaki yatakları satarak mütarekede bir sene hastanelerde yatmakla tedaviye çalıştığım halde yaram yine kapanamadı" (Çakır 2011: 395).

Mütareke yıllarında İstanbul Polis Teşkilatı İngilizler tarafından dağıtıldı. Böylelikle bu teşkilat İngilizlerin kontrolüne geçti. Bu dönemden itibaren Ermeni çeteleri ve gizli örgütleri, İstanbul Polis Teşkilatı'nın siyasî şubesinde görev yapan birçok polisin yaşamına kastetti. Bu polislerin içinde yer alan Öge de önce Ermeniler tarafından zehirlendi. Zehrin etkisiyle iki ay bilincini kaybettir. Yıllar sonra Atatürk'e yazdığı mektubunda zehirlenişinin gerçek olduğunu ve bu hadisenin arkasında Ermenilerin bulunduğunu tanık, yer ve zaman göstererek anlatır; "332 yılında eski Osmanlı hükümeti memlekete sözünü geçirirken, komite büyüklerinden birini yakalamak için Pangaltı'da bir gazinoya gittiğimde, aynı komiteden olduğu anlaşılan gazinocu Zakar Çilingiryan tarafından, öteden beri bana karşı beslediği öç alma duygusu ile, içmek üzere getirilen şuruba, katılan bir madde ile zehirlenerek dört ay kan tükürmek suretiyle yatakta kaldım, bu vak'a, o zaman kısım-ı siyasi müdürü olup şimdi Danıştay Başkanı Bay Reşat Tamcı o zaman Polis Müdürü Umumi Muavini, şimdi Manisa ilbayı Bay Murat Germence de bilinmektedir. Bu zehirlenmede o zaman polis başhekimi olup şimdi tıbb-ı adli, morg kurulunda bulunan Bay Halid Naci tarafından tedavi edilmişim" (Çakır 2011: 395). Öge, iyileşmesinin ardından da Ermeniler tarafından tekrar hayatına 4 kastedileceği kaygısıyla sürekli yer değiştirerek yaşamaya başlar, geçimini sağlamak amacıyla tavuk besiciliği yapar.

"Ali Rıza Öge, daha sonra Beykoz yakınlarında bir köye yerleşerek toprakla geçimini sağlamaya başladı. Akbaba köyünde Öge, "tavukçu komiser" adıyla tanındı ve sevilen biri haline geldi. Mevcut dönem ülkenin işgale uğradığı ve işgal karşısında Anadolu'da milli kuvvetlerin oluşturulmaya başladığı zamandır. Bahsi geçen köy, konumu itibarıyla İstanbul'dan Anadolu'ya geçen Kuvâ-yı Milliyecilerin yol güzergâhındadır. Burada Kuvâ-yı Milliye harekâtını yakından tanımak fırsatı bulan Öge, de Anadolu'ya geçerek bu harekâta katılmaya karar verirse de bu arzusunu gerçekleştirme imkânı bulamaz; çünkü bir gün Beykoz'a gittiğinin dönüşünde Ermeni komitacılar tarafından yolları kesildi. Burada da Ermeniler tarafından Öge

ortadan kaldırılmaya çalışılırken, o, hatıralarında bu olayı şu ifadeleriyle nakleder: *“Adamlar iki kara suratlı heriflerdi. Yüzleri pek belli olmuyordu ama başlarına Rizelilerin sardıkları siyah başlıkları koymuşlardı. Bu Kara Mehmet çetesinin kıyafetlerinin aynıydı. Bu çete bir yandan milli kuvvetlere silah, cephane taşımakla beraber, işgal kuvvetlerinin Türk halkına reva gördükleri ağır muamelelere yardımcı olan Rum ve Ermenilerin zenginlerini de dağa kaldırarak onlardan para alıyorlardı. Ben ise bu iki adamı da onlardan zannettim. Sonra sert bir sesle “Davranmayın ve paraları çıkartın” diye bağırıldılar. Onların Kara Mehmet’in tayfası zannıyla kendilerine hitaben “Beni tanımadınız galiba arkadaşlar. Ben tavukçu komiserim!” deyince onlar keyifli bir eda ile “ tamam. Biz de seni arıyorduk” dedi. Ardından da diğerine dönerek “Ateşle tabancanı” dedi. Tetiğe asılmasına rağmen sıkışan tabanca bir türlü patlamıyordu. Diğerine ise tetiğe bastıkça fişekler patlıyor ama bana isabet etmiyordu. Bu arada eşimin “kocama kıymayın, çocuklarıma acıyın” gibi sözler söylediğini hatırlıyorum. Aslında bu hengâmede yol kenarındaki taş duvarlı bostanlara atlayarak karanlıkta kaybolmam işten değildi. Fakat eşimi o durumda bırakamazdım. Arkadaki adam beni vuramayınca, tabancası sıkışana “Ulan, Müslümanlığın mı tuttu, Arnavut uşağı, doğru dürüst kullanan tabancanı, yoksa seni de haklarım” diye çıkıştı. Bu şive tam bir ermeni şivesiydi. Nihayet bu korkunç dakikalar on birinci merminin bana karnımdan isabet etmesi ile tam bir faciaya dönüşmüştü. Yaralanır yaralanmaz hemen yere yıkıldım. Onlar da ormana doğru kaçtılar. Eğer o gün silahım yanımda olsaydı, ben onları daha çabuk haklayabilirdim, ama neylersin ki İstanbul’da İngilizlere yakalanmamak için silahımı yanıma almamıştım.” (Demirci 2010: 3-4)*

"Kendini vuranlar yakalanmasına rağmen Ali Rıza Öge onlardan şikâyetçi olmaz; çünkü şikâyetçi olursa ailesine zarar verileceğine dair bir çekincesi vardır. 1 Mayıs 1920 (1336) tarihinde vurulan Öge, sekiz ay boyunca çok sayıda ameliyat geçirdi. Aralık ayının 5 sonlarında da hastaneden taburcu edildi. Ancak Cerrahpaşa hastanesinde yapılan bir ameliyatta Öge'nin bağırsakları delindi. Öge bu yarayı ömrünün sonuna kadar üzerinde taşıdığını 1.11.1952 tarihli mektubunda *“Yaşım henüz yetmiş dört. O kadar ihtiyar sayılmam, ihtiyarlık sekseninden sonra başlar derler, ammâ ben hayâtımda çektiğim dert ve ameliyatlarla galiba vaktinden evvel nisyân hastalığına tutulmuş olacağım”* (Çakır 2011: 393) ifadeleriyle dile getirecektir.

Öge, hastaneden taburcu edilir edilmez Kuvâ-yı Milliye'ye katılmak için Anadolu'ya geçmeye karar verdi. Ailesini İstanbul'da bırakarak Zonguldak Ereğli'ye gitti. Bu geçiş hem Ermeni komitacılarından izini kaybettirmek hem de Kuvâ-yı Milliye hareketine destek vermek amacıyla. Fakat Öge'nin Ermeniler tarafından açılan yarası henüz kapanmamıştır; *“336'da Anadolu'ya geçerek üç sene İstiklâl mücadelesinde yaralı olarak çalıştım, Anadolu'ya geçmekle üçüncü bir yağınçtan canımı kurtarabildim. Dört sene taşıdığım bu yara, bir sürü göynü ve acı devresinden sonra yaşımla beraber, vücudumu saran maluliyetimi sonuçlamış ve bu maluliyet de hayatımı her gün hırpalamaktadır”* (Çakır 2011: 395) Öge daha sonra Ankara Emniyet Genel Müdürlüğü'nce İnebolu'ya ser komiser olarak tayin edilir. İnebolu,

Anadolu'da Kuvâ-yı Milliye hareketine katılmak isteyenlerin geçmek zorunda oldukları yol güzergâhı üzerindedir. Bu nedenle Öge, kurtuluş mücadelesine katılan ve katılmak isteyen birçok kişiyi tanıma ve birçoğuna da yardım etme fırsatı buldu.

Ali Rıza Öge, İnebolu'daki görevinin ardından Samsun merkez memurluğuna atandı. Eşini ve iki oğlunu alarak Samsun'a gitti. Burada Samsun'un en zenginlerinden olan bir Rumun evine yerleştirildi. Mevcut dönemde Samsun'da birçok Rum ve ermeni evini, barkını terk ederek şehirden ayrıldı. Çünkü sahil şehirlerinin İngiliz ve Fransız donanmaları tarafından bombalanma tehlikesi söz konusudur. Öge, Samsun'daki görevinde de başarılı olur. Bu görevi sırasında Ermeni bir tüccarın altın kaçakçılığı yaptığını tespit ederek onu suçüstü yakalar. Ermeni tüccar, Öge'ye her ay iki bin altın kaçırdığını itiraf ederek bu kaçakçılığa göz yumması halinde her ay kendisine beş yüz altın vermeyi teklif etti. Öge, bu teklifi hemen geri çevirir. Samsun'da başarılı işlerinden dolayı takdir beklerken, merkez memurluğundan baş komiserliğe düşürülür. Hatta burada yeni atanan emniyet müdürü ile anlaşmazlığa düştü. Bu durumdan rahatsız olan Öge, Erzurum'a reji memurluğuna tayinini istedi. Erzurum ve Kars'ta çalıştı. 13 Şubat 1921 tarihinden itibaren de Kars emniyet müfettişliğine atandı. Bu şehirdeki görevinde de Ermeni komitacılarla mücadele etti.

Öge'nin çok sevdiği polislik mesleğine vedası da yine Ermeni komitacılarının komplosu sonucundan olur. İstanbul'da siyasi şubedeki görevi ve tehcir olayından itibaren sürekli Ermenilerden eza, cefa ve zarar gören Öge, mesleğinin son zamanlarında da bir 6 Ermeni tarafından rüşvet suçu ile itham edilir. Öge'den rahatsız olan bu kişi ve Ermeniler, bu şekilde Öge'den kurtulmayı amaç edinmişlerdir. Olayın hakikati çok kısa sürede anlaşılrsa da Öge ailesinin onuru kırılmıştır artık. Öge'nin eşi bu durumun onu çok etkilediğini şu ifadelerle ortaya koyar: “Biz dört buçuk sene, iki çocukla birlikte İstanbul'dan Kars'a kadar sürüp giden ve içinde bin bir acı ve ızdırıp dolu günlerimizi hep bu vatan için dedik ve verdik. Çok şükür vatan kurtuldu artık. Eşim bunca yıl hizmetini kendi kanı ve canı ile ödedi. Ama şimdi iki paralık bir ermeni firarisinin rüşvet hikâyesinde bizi töhmet altında, süresi ne kadar kısa da olsa, bu davranış zannederim atılan düşman ermeni kurşunundan daha ağır geldi bizlere.” (Demirci 2010: 5)

Bu olaydan sonra Öge'ye İzmir Polis Müdürlüğü görevi teklif edilir. Ancak Öge ve ailesi değil İzmir Polis Müdürlüğüne, en üstün rütbeye dahi gerek olmadığını ifade ederek görevi kabul etmez (Öge 1957: 389). Öge, Ermenilerden aldığı yaralar nedeniyle yirmi bir kez ameliyat geçirir. Gerek Kurtuluş Savaşı yıllarında gerekse yaşamı boyunca Ermenilerle mücadelesinde birçok acı çekmiş, birçok çileye katlanmıştır. Fakat onun canın en çok yakan ise bir İstiklal Madalyası alamayıştır. Bu nedenle o gerçek madalyasının aldığı yaralar olduğunu “*ben asıl madalyamı karnımda onca bıçak yarasıyla tanınmaz hale gelen yaramın izlerini en büyük ve aziz bir madalya olarak taşımaktayım.*” ifadeleriyle dile getirir (Demirci 2010: 6) Bununla birlikte mevcut dönemde Ermeniler tarafından öldürülen hizmet erbabının yakınlarına Ermeni emvalinden ev verilmesine rağmen Ermenilerden birçok kez zarar gören harp

gazisi Öge'nin böyle bir imkândan mahrum bırakılması da onun canını sıkan bir diğer durumdur. Öge, Ermenilerle yapılan mücadelesinden çok zarar görür, hatta hayatını devam ettirmez duruma gelir, bu nedenle Ermeni emvalinden kalan evlerden alabilmek için başvurursa da bu başvurunun sonucu da hüsrarla biter (Öge 1957: 390). Buna rağmen Öge'nin Atatürk'e yazdığı mektubun ardından emekli maaşına bağlandığı görülür. Öge bu mektubunda 1336'da Anadolu'ya geçerek üç sene İstiklâl mücadelesinde yaralı olarak çalıştığını, Anadolu'ya geçmekle üçüncü bir saldırıdan canını kurtarabildiğini ve taşıdığı yaranın kendini yıprattığını, görevinden istifa etmek zorunda bırakıldığını ve tüm bu nedenlerle de emekliliğini hak ettiğini düşünür. Bu noktada Öge, mektubuyla Atatürk'e, başından geçenleri ve yaşamı boyunca Ermenilerin kendine olan husumetlerini bütün ayrıntılarıyla anlatır: “*İstifamın sebebine gelince, o zaman hükümet yok, memleket itilaf devletleriyle yine içimizde yaşayan bir takım Rum ve Ermeni teröristleri tarafından idare ediliyor ve İngilizlerin şımarttığı Ermeni komitecilerinin bir tek sözü, memur da olsa, derhal Arapyan hanına götürülmesine ve orada öldürülmesine kafî geliyordu. O zamanlar ödevimde kalmış olsa idim şu iki halin olması benim içim belli idi: 1. Ermeni komitecilerinin yön 7 vermesiyle İngilizler tarafından Arapyan hanı, zindanına götürülüp orada öldürülmek. 2. İstanbul zabitasının hiç sözü geçmediği, yalnız bir gölgeden ibaret bulunduğu o sırada Ermeni komiteleri tarafından sokak ortasında öldürülmek. (Netekim birçok tehdit haberlerinden ve mektuplarından sonra uzun müddet, saklandığım halde yine aynı komitenin kurşunu ile vurulmaktan yakamı kurtaramamaklığım da, ikinci şıkkın açık bir örneğidir) Buna diğer bir örnek olmak üzere şunu da bildirmek isterim ki, Ermeni komitecileri, öç almak için evvelâ kısm-ı siyaside yanımda çalışan dört haber alıcı memurdan (Hımayak Aramyans)'ı, Gedikpaşa'da kapısı önünde, (Artin Mıgırdıçyan)'ı, Beşiktaş'ta evinin içinde, (Vilademir)'i, Dolapdere'de kapısının eşiğinde, (Vahe İhsan)'ı Taksim'de kalabalık caddede öldürdüler. Bunlara komiteciler tarafından gönderilen tehdit mektupları da zabıtaya verildiği ve öldürenler de belli olduğu halde hiç birisi tutulmadı. Bunlardan bir kısmı bu gün İstanbul'da iş görüyor ve para kazanıyor. Bu dört memurdan sonra sıra bana geldi ve beni de vurdular. Yine mütareke yıllarında, Dolapdere merkez memuru bulunan, Ekrem, şimdi İstanbul Polis Mektebi Dâhiliye Müdürü Nureddin, Komiser Muavini Fehmi, sekiz polis ile beraber Ermeni komitecilerinin yön vermesiyle yakalanarak, Fransızların Kumkapı'daki hapishanelerinde sebepsiz kırk beş gün yatırılmışlardır. Vurulduktan bir sene sonra Anadolu'ya kaçtığım sıralarda, büyük savaşta, yolcu, baş komiseri olup bir müddet Ankara Palas otelini idare etmiş olan Ali Rıza, isim benzerliğinden, ben zannı ile Ermeni komitecilerin yön vermeleriyle iki defa Arapyan hanına götürülüp, ben olmadığım anlaşıldıktan sonra bırakılmışlardı. Bu da bir nevi hak gözetmek olduğuna göre yukarıda bildirdiğim sebeplerden dolayı memuriyete bulunamadığımdan ve fakat ödev uğrunda kazandığım öç almadan ötürü vurularak malul kaldığımdan gösterdiğim özürlerim kabul edilerek Sihhat ve İçtimai Muavenet Bakanlığınca karar altına alınan şekilde tekaütlüğümün yapılması için dilekçemin Divan-ı Muhasebat Başkanlığı'na gönderilmesini derin saygılarımla dilerim” (Çakır 2011: 395).*

Öge'nin bu çabaları sonucunda ona bir emekli maaşının bağlandığını 26/11/1953 tarihli mektubunda “*her ay aldığım tekâ'üt maaşı ilaç parasına yetmeyecek kadar ilaçlar yüksek fiyatlıdır*” (Çakır 2011: 395) ifadelerinde öğreniriz. Kendisine bir ev verilmesi de Öge emeklilik yıllarını kendine bağlanan emekli maaşıyla Bursa'da çocukları sayesinde rahatlık içinde geçirir. Öge'nin emeklilik yıllarındaki meşguliyetini ise biz onun Cafer Ergin'e 1950- 1953 yılları arasında yazdığı bir kısmı eksik olan otuz mektubuyla öğreniriz. Öge, Bursa'dan yazdığı 5 Mayıs 1951 tarihli mektubunda emeklilik yıllarında şiir yazmanın en önemli meşguliyetlerinden bir olduğunu dile getirir: “*Sevgili Evladım Cafer, Sana bu mektupla son defa bizim çarklı değirmenden çıkan şiirlerimden birkaç âdetini daha gönderiyorum. Senin böyle nefeslere merakın olduğu için ve kıymetini takdir ettiğin için gönderiyorum. Bizim 8 nefesler Ankara'da o kadar büyük bir rağbet gördü ki yazmaya, çıkarmaya yetişemiyorum. Ankara'dan yüksek zevat tarafından teşvik görmekteyim. İşte benim de yetmişinden sonra yapacak başka bir işim olmadığından evde oturuyor, böyle nefesler, divanlar yapmakla vakit geçiriyorum*” (Çakır 2011: 386). Bu ifadelerde Ali Rıza Öge'nin hayatının önemli bir bölümünde şiirle uğraştığını açıkça gösterir. Öge'nin bu şiirleri, yazımızın ileriki sayfalarında ortaya koyacağımız gibi bir Divan oluşturacak boyuta gelecektir.

Ali Rıza Öge'nin bahsi geçen mektuplarında, sadece uğraştığı şiirlerle ilgili malumatlar yok, o ayrıca bir Bektaşî Babası olması hasebiyle bahsi geçen mektuplarda metafizik soru(n)lara ait problemleri çözme uğraşı içine de girer işte bunlardan biri ölümdür. Öge 12 Mayıs 1951 tarihinde özelde kendi ölümü ve genelde ölüm üzerine görüşlerini açıklar: “*Vefâtımda mezar taşıma yazılacak kitâbe hakkındaki mütâla'anız hoşuma gitti. Merak etmeyin, henüz beşeriyet âleminde hizmetlerim bitmediği için bekâ âlemine gidecek değilim. Şu da var ki bu dünyada hiç kimse bâkî değildir, encâm kâr gidiş mukadderdir. Biz de herkes gibi o yolun yolcusu değil miyiz? Hazret-i Peygamber bile dünyâdan giderken koma hâline gelmişti. O dakîkada kitâbe yazmak değil okumak bile mümkün olmayacağından ben de bunu hayâtımda yaptım ve birkaç seneden beri hazırladığım vasiyetnâmeme ekledim. İşte vasiyet bundan ibâretir. Annenin duâsı, dayının duâsı, senin hüsn-i niyet ve himmetin mevcut oldukça bizler daha çok yaşarız. Yalnız şurasını da ilâve edeyim ki insanlar ihtiyaçladıkça hastalıklara, sıkıntıya gençler kadar tahammül edemiyor. Gençlere olan kıymet, i'tibâr ihtiyaçlardan esirgeniyor. Bektaşî fukarâsının birisi bir gün gâyet güzel, hüsnâ, ra'nâ bir genci görmüş bir müddet hayrân ve ser-gerdân yüzüne bakmış, ondan sonra başını kaldırıp şöyle bir hitapta bulunmuş “Ey Allahım bu kadar güzel yaratığın bu mahlûkun nasıl canını alacaksın? Buna kıyılır mı?” demiş, aradan seneler geçmiş. Bir gün yine o genç ile yüzüne bakmaya kıyamadığı hüsnâ insanı görmüş, ne görsün yüz buruşmuş, kanburu çıkmış, gözler çukura kaçmış. Bir müddet şöyle hayretle baktıktan sonra “Ey Allahım sen işini çok iyi bilirmişsin fakat sen de benim sözüme geldin ya o genç güzele kıyamadın, âkıbet onu ihtiyâr etikten sonra canını alabileceksin” demiştir. Bizde de daha gençlik alâmeti mevcut ki bize henüz sıra gelmemiştir. Ve daha çok seneler gelmeyecektir. Müsterîh olunuz evlâdım. Muhterem teyzemize ve dayımıza sonsuz sevgi ve muhabbetlerle ellerinden öper hayır du'âlarını bekler senin de hürmetle gözlerinden öperim” (Çakır 2011: 387)*

Öge'nin hayatının son dönemine ait mektuplarında Babalığın gereği olarak öğreticilik vazifesini de ifa etmeye çalışır. Öge, 22.10.1952 tarihli mektubunda dervişlerin sosyal hayat içinde ne şekilde davranması gerektiğini bir örnekle somut hale getirir: *“Bu mektupla sana iki semâî daha gönderiyorum. İkinci semâîyi takriben yirmi beş gün evvel yapmış ve İstanbul'da 9 bazı tarikat erbâbına da göndermişim. Aradan dört beş gün geçtikten sonra İstanbul'da Merdiven Köyü'ndeki vak'a meydana çıktı. Yazdığım zâtın birisinden aldığım bir mektupta manzûmenizi okuduktan üç gün sonra bu vak'a zuhûr edince kendi kendime şöyle düşündüm. Yazdığınız bu manzûme ile âdetâ bir kerâmet gibi bir iş yaptınız diyordu. Hâşâ biz kerâmet sâhibi değiliz fakat bu kafasız, beyinsiz serserinin yaptığı hareketleri işittikçe neticenin bu yolda tecellî edeceğine hükmetmişim. Bu adam o kadar câhil o kadar kafasız biri ki yaptığı hareketlerle hem yolumuzu berbâd eti hem de birçok sâf-dil insanları berâber sürükledi. Bir kere şurasını düşünmesi lâzımdı ki Türkiye'de tarikatlar mülgâdır. Hiçbir sûretle tarikat âyini yapılamaz, değil Mısır teb'ası hatâ Amerika teb'asından bile olsa bu memlekete oturduğu müddetçe bu memleketin kanunlarına ri'âyete mecburdur. Bu sersem adam Mısır'dan gelirken derviş kisvesini bırakıp da sivil olarak gelse idi, yerinde bir iş yapmış olurdu. Fakat bu adam derviş değil çerviş bile olamamış, öyle ya sivil gelse idi sönük kalacaktı. Şimdiki gibi kimseden i'tibâr göremeyecekti. Bu sûretle hareketle kendisini pek yüksek görmektedir ki bu da dervişlik mefûmu ile taban tabana zıt bir keyfiyettir. Dervişin ma'nâsını pek iyi bilirsin ki “der kapu viş eşik” Derviş olan ..... olacaktır. Fuzûlî ki sultân-ı şuarâdır vefâtında beni İmama Hüseyin'in türbesi kapısı önüne defnedin ki ziyârete gelen herkes benim üzerime basarak geçsin demiştir. Dervişlik böyle olur”* (Çakır 2011: 392)

Ali Rıza Öge ömrünün son yıllarını Bursa'da geçirir. Mektuplarında sıhhati elverdikçe İstanbul'a gidip geldiği görülür. Pek tabii ki onun 30 adet olan ve ilki 03.12.1950 sonuncusu ise 26. 11. 1953 tarihli mektuplarından üç yıllık bir hayat dilimini öğrenmekteyiz. Bu mektup ve hatırlarında Öge'nin son yıllarında öğreticilik vazifesini ifa ettiği ve şiirle uğraştığı görülür. Ali Rıza Öge 14 Nisan 1957 yılında vefat eder. Mevcut dönemde Bursa Valisi olan Sabri Çağlayangil'in kadirşinaslığı ile Türk bayrağına sarılı olan tabutu Ulu Cami'den Emir Sultan'daki defin yerine kadar merasimle eller üzerinde taşınır.

1.1.Tarikatı, Dervişliği ve Babalığı

Alevi-Bektaşî geleneğine sahip bir aileden dünyaya gelen Öge, Karaağaç Dergâhı post-nişini Hüseyin Zeki Baba'dan nasib alır. İstanbul'da Kâğıthane dolaylarında yer alan Karaağaç Hasip Baba Dergâhı'nın son dönemlerde Hüseyin Zeki Baba Post-nişin'dir. Dergâhın post-nişinliğini sırasıyla Hüseyin Zeki Baba, Hakkı Baba, Hasip Baba devam etmiştir. Öge, hatırlarında nasib alışı şu şekilde anlatır: *“Fakiriniz 51 sene evvel İstanbul'da Karaağaç'ta Hasip Baba dergâh-ı şerifinde post-nişin olan Hasip Baba merhumun hafidi (evladı) aynı zamanda da akrabam olan Hüseyin Zeki Baba'dan nasib almışım. Bir müddet sonra Derviş olmak üzre dergâhta soyundum. Teberrüken, baba, fakire bir tac giydirdi. İki seneden*

fazla dervişlik hizmeti gördüm. Dergâh çarşıdan uzak olduğundan, dergâhın en genç dervişi olduğum için, dergâhın erzakını almak için Halıcioğlu Çarşısı'na giderdim. Burada Münir Baba dergâhına uğrar, Derviş Mihrabi ile sohbet ederdim” (Demirci 2010: 7) Öge, Derviş Mihrabi'nin tavsiyesi ile Kerbela'ya gitmeye karar verirse de Kalkandelen Dergâhı post-nişini Hamid Baba, Öge'ye “Dervişlik kisve ile Tac ve hırka giymekle, sakal bırakmakla olmaz, Dervişlik gönülle olur” diyerek askere gitmesini söyler (Demirci 2010: 8) Öge 31 Mart hadisesinden sonra askerliğini tamamlar ve polis olur. Bundan altı ay sonra da Karaağaç Dergâhında kırk canla birlikte 1324 senesinin muharrem ayının 23. Gecesinde erenler postuna oturarak nasib alır. Ali Rıza Öge, Kadimi Baba, mahlasıyla yazdığı şiirlerinde de pirinin Hüseyin Zeki Baba olduğunu dile getirir. Kadimi Baba, Karaağaç'ta Hüseyin Zeki Baba'dan himmet alırken Sersem Ali Baba'ya hizmet eder. Ali Rıza Öge, Babalık-öğreticilik payesine-makamına nasıl ulaştığını ise 10.9.1952 tarihli mektubunda daha ayrıntılı şekilde ortaya koyarken, aynı zamanda bir halifenin nasıl öğreticilik-babalık konumuna yükseleceğinin-posta oturacağına de yöntemini sunar: “Şimdiye kadar Baba olmak için pek çok teklif karşısında kalmıştım. Taşradakilerden başka Bursa'dakiler koca bir vilâyetin Babasız kalması muvâfık değildir. Sizden başka da Baba olacak kimse yoktur diye vâki' tekliferi reddetmekte idim. Böyle ağır bir yükün altına girmek istememiştim. Fakat bana icâzet veren zât Ankara'da Dede Baba vekîlidir. Bu zât bir gece âlem-i ma'nâda Şâzelî Sultan Hazretlerini görüyor, kendisine Bursa'daki Ali Rıza'yı Baba yaptık kendisine teblîğ ediniz bu teblîğe sizi me'mûr etmekle beraber kendisine de icâzet veriniz diyor. Birkaç gece sonra da pîrimiz Hünkâr Hacı Bektaş Velî efendimiz Ali Rıza Baba'ya benden de selâm söyle diye bu zâta ma'nâda söylüyor. Aynı zamanda bu günlerde de ben buna dâir bir iki rüya görüyorum ve bu rüyaları da aynen bu zâta bildiriyorum, ondan sonra da bu zât fakîre teblîği aynen yapıyor. İşte o zaman bu teblîğe dâir yapmış ve yazmış olduğum bir nefesi de hem sizdeki deftere kaydetmek ve hem de okumak üzere buraya yazıyorum. Fakîrin gördüğüm rüyâda kırkların meclisine kabûl edildiğimi görmüştüm” (Çakır 2011: 390). Bu mektupta halifenin öğreticiliğe yükselmesi için mutlaka mânâda deliller, kanıtlar olması gerektiği ısrarla vurgulanır. Çünkü Ali Rıza Öge istişare sonucu varılan kararlarla kendinin Baba-öğretici yapılmasına sıcak bakmaz. Bu kararın manada desteklenmesi sonucu Baba olmaya karar verir.

1.2.Eserleri

Ali Rıza ÖGE'nin tespit edilen dört eseri bulunmaktadır. Bunlardan ilki 1957 yılında Bursa'da yayımlanan “Meşrutiyetten Cumhuriyete Bir Polis Şefinin Gerçek Anıları” isimli eseridir.İkincisi “Bektaşî Şairler Güldestesi” isimli eseridir. Üçüncüsü şiirlerinin olduğu “Divan”, dördüncüsü ise Mektuplar'dır.

1.2.1. Meşrutiyetten Cumhuriyete Bir Polis Şefinin Gerçek Anıları

İlk olarak 1957 yılında Bursa'da yayımlanan bu eser, Öge'nin gerek özel gerekse resmi hayatını ayrıntılı olarak ortaya koyan bir anı kitabıdır. Bu eser 1982 yılında “Günlük Ticaret Gazetesi” tarafından tekrar yayınlanır. Eserde yazarın

polislik mesleğinde üstlendiği görevler, Ermeni komitacılarına karşı verdiği mücadeleler, Ermeniler tarafından yaralanması, geçirdiği ameliyatlar ve çektiği sıkıntılar, Millî Mücadele'ye katılmak için Anadolu'ya geçişi, görev yaptığı şehirler, İstanbul'a geri döndüğünde uğradığı iftira ve görevi bırakması, detaylarıyla anlatılır. Öge'nin anıları polislik görevinden ayrılışıyla nihayete erer. İki önemli dönemi, Meşrutiyet ve Cumhuriyet dönemlerinin çalkantılı yıllarını anlatan bu anılar, dikkatli yaklaşıldığında tarihi birer belge niteliğindedir. Öge emeklilik dönemlerini ise bu eserinde anlatmaz, mektuplarına sıkıştırır.

1.2.2.Bektaşî Şairler Güldestesi

Bu eser, elli yıllık bir çalışmanın mahsulüdür. Ali Rıza Öge bu eserinde birçok Bektaşî şairin şiirlerini toplamakla kalmaz aynı zamanda ve hayatları hakkında kısa bilgiler verir. Bir antolojide görünümündeki bu esere Ali Rıza Öge kendi divanı olan Kadimi Divanı'nı da bu esere eklemiştir. Tamamı "1849 sayfadan oluşan hacimli bir mecmuadır. Henüz basılmayan bu antoloji, ilk sayfalarda verilen bilgiye göre, 15 Temmuz 1946'da tamamlamıştır." (Çakır 2011: 377) Ali Rıza Öge 15. 9. 1952 tarihli mektubunda öğrendiğimiz kadarıyla bu eserini Bursa'da Edebiyat Fakültesi Profesörü Ali Nihat Tarlan'a göstermiş o da Üniversite Kütüphanesine bağışlamasını istemiştir: "*Ben zâten Ali Nihat Tarlan'ı tanırım, İstanbul'da Şehzâdebaşı ile Lâleli arasındaki evinde bir defa görüşmüştüm. Kendisi de hem tarîk-i nâzenînden hem de Babadır. Hemen Çelik Palas'a gittim. Bir saat kadar görüştük, akşamüzeri de bizim eve geldiler. Bizim koca kitabı gördü. Bir hayli gözden geçirdikten sonra bu eser ne ile vücûda getirilir, bu eser bulunmaz bir eserdir, dedi. Ben de dedim ki bunu tab' etirmek için vâki' teşebbüsüm neticelenmedi. Binâenaleyh bunu vefâtında Ankara'da Ali Nâci Baba'ya göndermek istiyorum, dedim. Cevâben dediler ki Ali Nâci Baba veyahud herhangi bir zât da olsa nihâyet bunlar fânîdir. Onların vefâtında bu eser kıymet bilmez ellere düşebilir. Binaenaleyh bence en doğru bir hareket bunu Üniversite Kütüphanesi'ne hediye etmektir. Orada bu eser binlerce yüz binlerce insan tarafından okunur ve size de hayır duâ ederler dedi. Bu fikri ma'kûl gördüm"* (Çakır 2011: 391) Ali Rıza Öge 1.11.1952 tarihli mektubunda eserini vefat edene kadar kütüphaneye vermediğini; çünkü sürekli ilaveler yaptığını ve eserin tertibinde değişiklikler yapacağını dile getirir: "*Ben şimdilik Ali Nihat Tarlan'ın tavsiyesi üzerine büyük mecmuamın - ki üniversiteye hediye edeceğiz - noksanlarını ikmâl ile uğraşıyorum, yeniden üzerinde bir hayli uğraştım ve tamamladım. Fakat hayata oldukça onu veremeyeceğim. Sebebi ise hemen her gün yeni bir şiir daha yazmaktayım ki onları da yazınca derhal mecmuaya kaydediyorum. Mecmuada şiirleri bulunan şâirlerin tercüme-i halleri ayrı ayrı iki yerde idi. Yeniden bir defa alarak onları bir yere topladım. O deferi de mecmuaya rabt u ilave etim. Şimdi gâyet güzel ve mazbut oldu.* (Çakır 2011: 393) Fakat o vefat ettiğinde ise eserinin kütüphaneye verilmesini vasiyet eder. "*Vasiyetnâmemde yazdığım gibi vefâtında mecmua sana getirilecek. Vâsitanla üniversite kütüphanesine hediye edilecektir, bu kat'îdir. Sana bu mektupla üç şiirimi daha gönderiyorum. Bunlardan biri sizin 13 için hazırlanmıştır, biri de bende kalacaktır. Eğer ileride fırsat düşerse sana ait olanını bir kitap halinde bastırmaya çalışırsın. Mecmuayı kalıbı*

dinlendirdiğim zaman size göndermelerini vasiyetnâmemde yazdım. Siz de o zaman Üniversite Kütüphânesi'ne verirsin(iz). Fakat daha hayâtında iken ön sözü yazıp gönderiniz diye ben de onu göreyim ve kendi yazım ile ilk sahifesine yazıp hazırlamış olayım” (Çakır 2011: 395)

Ali Rıza Öge'nin bu antolojisi hakkında ilk çalışma Yrd. Doç. Dr. Mustafa Tatcı ve Yrd. Doç. Dr. Cafer Şen tarafından yapılarak Hacı Bektaş Sempozyumu'nda sunulmuştur. “El yazmalarına Artık Vuruyor Güneş: Ali Rıza Öge (Kadîmî) ve Bektaşî Şiirleri ve Şairleri Antolojisi” başlıklı bu sunumda eserin İstanbul Belediye kütüphanesinde bulunduğu, bu kütüphaneye derleyen kişi tarafından bağışlandığı notu düşülen bu dev güldestenin, A3 ebadında kâğıtlara yazılmış olarak yaklaşık olarak bin sekiz yüz sayfa olduğu ve bu esere daha sonra dokuz sayfanın daha eklendiği dile getirilmiştir. Büyük bir emek ve sabırla meydana getirilen Ali Rıza Öge'nin bu eserdeki gerek manzumeler, gerekse bu manzumeleri kaleme alan şairlerin hal tercümeleri dönemin mevcut kaynaklarında doğru bir şekilde derlenmiş ve yine doğru bir şekilde tespit edilmiştir. Lakin bu noktada Ali Rıza Öge eserinde istifade ettiği kaynakları vermemiştir. Bununla birlikte Öge yukarıda söz konusu edilen eserine mükemmel bir şair ve şiir fihristi yapmıştır. Bahsi geçen mecmuanın (antolojinin) önündeki şu açıklama mecmuanın kime ait olduğu ve hangi tarihlerde kaleme alındığı hakkında bizleri kesin bilgilere ulaştırır: “Elli sene evvel yazmağa başladığım bundan evvelki iki mecmua dolmuş daha yazacak yer kalmadığından iş bu mecmua 1946 senesi Kanun-i sani on beşde kâğıtları alınarak ciltlendirilmiş ve altı ay içerisinde tahririne muvaffakiyet elvermiştir.” (Tahrir-i Hitamı 15 Kanun 1946, Derviş Kadimi” Eserin önüne el yazısı olarak konulan bu malumattan anlaşılmaktadır ki Ali Rıza Öge'nin bu çalışması yarım yüzyıllık bir emeğin mahsulüdür ve bu mahsulün nihayeti 1946 yılıdır. Ali Rıza Öge, eserinin başında bu mecmuanın kime ve hangi tarihe ait olduğunu vurguladıktan sonra, elyazmasının başına mecmuada bulunan şairlerin listesini koyar. İki sayfalık bu listenin ardından çok detaylı olarak hazırlanan doksan sekiz sayfalık bir bölüm görülür. Bu bölüm adeta mecmuanın içindekiler kısmıdır. Bu bölümün en başına ise mecmuada bulunan manzumenin, el yazmasındaki sayfası verilmiştir. Daha sonra bu numaranın karşısında “eşarın ilk mısraı” şeklinde bir ifadeyle ortaya konan üst başlığın atında mecmuanın içerisindeki manzumelerin ilk mısrası verilir. Mecmuada “eşarın ilk mısrası” üst başlığının yanında yer alan bir diğer üst başlık ise “eşarın nev'i” ifadesidir. Bu üst başlık ifadesinin altında ise mecmuadaki ilk mısraları verilen manzumelerin nazım şekli, nazım türü ve bestelerine göre adlandırılan isimleri verilir (Tatcı-Şen 2007: 1310)

1.2.3. Divan-ı Kadîmî Baba

Ali Rıza Öge'nin Kadimî mahlasıyla yazdığı divanı “Bektaşî Şairler Güldestesi” adlı eserinin içindedir. Kadimi yukarıda bahsettiğimiz hacimli elyazmasının içerisine divanını da yerleştirmiştir. Kadimi'nin divanı; “18 mersiye, 18 nefes, 69 divan, 36 semai, 2 nevrüziye, 1 koşmadan müteşekkildir” (Demirci 2010: 16) Öge bu şiirlerin kendine ait olduğunu ise 22.10.1953 tarihli mektubunda “*yalnız benim kendime ait olan şiirler 280 kadardır. Acaba bunları bir kitap şeklinde*

bastırmak kâbil midir? Bu ciheti de âşikâr etmenizi dilerim, bunları iki küçük defere yazdım birisi senindir. Sâcid'in bir daha gidişinde göndereceğim” (Çakır 2011: 394) ifadeleriyle ortaya koyar. Ali Rıza Öge bir Bektaşî babasıdır. Bektaşî inancını ortaya koyması bakımından nefesler oldukça önemlidir. Bektaşî şairlerin yazdığı tasavvufî şiirlere nefes adı verilir. Kadimi'nin 18 nefes şiiri bulunmaktadır. Kadimi gönül verdiği Alevi-Bektaşî geleneğine bağlı baba ve dedeleri bahsi geçen şiirleriyle yâd etmiştir. Bunlar içinde Hüsnü Zeki Baba, Basri Baba, Sersem Ali Baba, Şair İhsan Mahvi, Tevfik Oytan, Hüseyin Hüsnî Baba, Cevdet Balım ve Cemil Balım Baba gibi isimler vardır. Bununla birlikte Kadîmî Baba; Hz. Muhammed, Hz. Ali, Hz. Hüseyin, Hacı Bektaş-ı Veli, Sersem Ali Baba, Kaygusuz Sultan, Basri Baba, Hüsnî Baba, Feyzi Baba, İhsan Mahvi, Hüseyin Hüsnî Baba, Cemil Balım Baba, Cevdet Balım ve Hüseyin Zeki Baba gibi din büyüklerini divanında hürmetle anmıştır.(ŞEN, Cafer (2014). “Bir Bektaşî Babası; Ali Rıza Öge'nin Hayatı ve Eserleri”. Türk Dünyası Bilgeler Zirvesi: Gönül Sultanları Buluşması. 26-28 Mayıs 2014. Eskişehir 2013 Türk Dünyası Kültür Başkenti Ajansı (TDKB). Eskişehir, ss.291-305)

1.2.4. Mektuplar

Yukarıda da alıntıladığımız mektuplarını Ali Rıza Öge yakın akrabası Cafer Ergin'e yazmıştır. Cafer Ergin, “Ali Rıza Öge'nin çocuklarının teyzesinin oğlu ve ailenin Cafer dayısı-babasıdır. Mektuplar, onun vefatı üzerine Sacit Öge'ye verilmiş, o da bu mektupları bir defter haline getirmiştir. Oradan da Öge'nin torunlarına geçmiştir. Defterin başında Sacit Öge'nin kısa bir açıklaması ve Cafer Ergin'in; Öge'nin Bektaşî Şairleri Antolojisi'ne yazmış olduğu kendi el yazısıyla bir ön sözü vardır. Bu ön sözde Öge'nin hayatı ile ilgili bilgiler bulunmaktadır” (Çakır 2011: 376) Henüz basılmamış ve ailesi tarafından korunmuş olan Öge'nin “30 adet olan mektupların(ın) ilki 03. 12. 1950 tarihlidir. Son mektup ise 26. 11. 1953 tarihlidir. Mektuplar büyük boy bir deftere yapıştırılmış, bu işlem sırasında tarih sırası gözetilmemiş ve bazı karışıklıklar meydana gelmiştir. Başı veya sonu olmayan mektuplar vardır. Yeni yazıya aktarırken tarih sırasına göre sıraladığımızda bu eksiklikler ortaya çıkmaktadır. Öge, mektuplarına kendi şiirlerini eklemiştir. Bu şiirlerin tamamı da Bektaşî Şairleri Antolojisi'nde mevcuttur” (Çakır 2011: 376) Bu mektuplarda Öge'nin şiirle uğraşları, Babalık payesinden gelen öğreticiliği, emeklilik döneminde çektiği sıkıntıları, bir Bektaşî 12 Babası'nın hayatı yorumlayışı, günlük meselelere bakışı ve metafizik soru(n)larını ele alışı vardır.

2. MECMUADAKİ ŞİİRLERİN MUHTEVA VE ŞEKİLBAKIMINDAN İNCELENMESİ

2.1. Şiir Mecmuasındaki Şiirlerin Muhteva Özellikleri

Bu eser 1946 senesinde tamamlanmıştır. Ömrünün sonuna kadar sürekli eklemeler yapılan bu antoloji birçok Bektaşî şairin şiirlerinin bir arada olduğu mühim bir kaynaktır. Tamamı el yazması ve 1846 sayfadır. A3 kâğıtlara yazılıdır.

Bu eser bugün İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığında durmaktadır. Tamamı 925 yaprak olup 265x170 mm boyutlarındadır. Rika yazı çeşidi ile yazılmıştır.(Çakır 2015). Yer yer sayfalarda silinmeler ve mürekkep lekeleri görülse de genel olarak temiz durumdadır. Ali Rıza Öge imla ve yazım kuralları konusunda bariz bir kusur göstermemiştir.

Yrd. Doç. Dr. Mustafa Tatcı ve Yrd. Doç. Dr. Cafer Şen Ali Rıza Öge'nin bu antolojisi hakkında ilk çalışmayı yapmış ve Hacı Bektaş Sempozyumu'nda sunmuşlardır. Eserinin başında Ali Rıza Öge, bu mecmuanın kime ve hangi tarihe ait olduğunu belirtir ve el yazmasının başına mecmuada bulunan şairlerin listesini koyar.

Ali Rıza Öge bu eserinde çağdaşı olan ve daha önce yaşamış pek çok Bektaşî şairinin hayatlarına ve şiirlerine yer vermiştir. Şairler hakkında bilgi verdikten sonra şairlerin hangi sayfalarda şiirleri bulunduğunu da not etmiştir.

Söz konusu eserin incelediğimiz bölümleri nefes, mersiye, divan, koşma, nevrüziye, semai, destan, müstezad gibi şiirleri ihtiva etmektedir.

Tezimize konu olan bu mecmuada Alevî-Bektaşilik ile ilgili temalar görmekteyiz. Şiirlerde işlenen bu temaları daha iyi anlayabilmek için bu kavramlardan bahsetmek yerinde olacaktır.

Alevilik; “ Hz. Ali sevgisinin ve ona bağlılığın bir müessese halinde tezahürü. Alevilik de diğer benzeri dini ve içtimai inançlar gibi Anadolu Türkleri arasında özel bir şekilde yoğrulmuş çeşitli sentezlerden sonra ona adeta karakteristik bir tavır kazandırmıştır. Anadolu'da Alevilik sadece Batınilığın bir devamı şeklinde değil; Yesevilik, Hayderilik ve Kalenderilik gibi Türk tarikatleri ve Hurufiliğin 'Dehriyye' ve 'Vücutiyye' nazariyeleriyle çeşitli Türk gelenek ve göreneklerinin karışık bir şeklidir. Alevilik dünyası içinde 'tenasüh, hulûl, ibâha ve iştirâk' ilkeleri ile beraber eski Türk şölenlerini andıran ayinler de vardır. Alevilik Bektaşilik gibi bir tarikat olmayıp adeta bir mezhep niteliğindedir.(Aksoy 1977:123). ”

Alevi inancı İslami öğelere sahip Şiilik ile Şamanizm ve Mahezmin çeşitli unsurlarından bir araya gelmiş bir inanç sistemidir. Hz. Allah, Hz. Muhammed Hz.

Ali üçlemesine yer verilir. Ahlakı düstur olarak ele, dile, bele sahip olmak kabul edilir(Kaya 2014:64).

Bektaşilik: Anadolu'da İslâmî inançla birlikte, İslâm öncesi inanç ve ritüellerinin de halen yaşadığını görmekteyiz. İslâm öncesi ritüellerin bir kısmı İslâmî motiflere birleştirilerek hayatını devam ettirmektedir. İşte Bektaşilik de kökenlerini İslam öncesi töre ve geleneklerinden alan kadim bir öğretiy ve Türk kültürünün en özgün motiflerinden birisidir.

Bektaşilik ve Alevilik kimi zaman birbiri yerine kullanılsa da bu iki kavram aslında tam olarak aynı zümreyi belirtmemektedir. *“Bektâşilik, Hacı Bektâş Veli'ye bağlı olan, onun yolunda giden anlamını vermektedir. Yollarının, tarîklerinin pîr'i olarak Hacı Bektâş Veli'yi kabul edenler, Bektâşî Tarikatı'nın usul ve erkânına uygun bir yaşayışa sahip olmalarına bakarak, Ehl-i Beyt, sevgisi, tevellâ ve teberrâ prensibi gibi hususlara bağlı olmalarına bakarak, Beştâşîlere, Alevî diyebiliriz. Ancak, bu Alevilik, Sünnîlerin Ehl-i Beyt'e olan sevgilerini ifade eder manâdan öteye geçemez. Çünkü Türkiye'de her Bektâşî Alevî olduğu halde, her Alevî, Hacı Bektâş'ı «Horasan Ereni» sayıp, hürmet etmesine rağmen, Bektâşî değildir. Bu yüzden, «Köy Bektaşisi», «Şehir Bektaşisi» ayırımı yapılmaktadır. Köy Bektaşilerine «Alevî» dendiği halde, «Şehir Bektaşilerine, «Bektâşî» denir”(Eröz 1990: 52)*

Bektâşî geleneğine göre, Hacı Bektaş Veli, Horasan erenlerindedir. Nişâbur Şehri'nde doğmuştur. Soyu Hz. Muhammed'e dayanmaktadır. Henüz çocuk yaşta iken kerametler göstermeye başlamıştır.

Bektaşilikte Hacı Bektaş ile beraber büyük öneme sahip bir ikinci kişi Balım Sultan'dır. Öyle ki kendisinden tarikatın ikinci kurucusu olarak söz edilir.

Bektâşilik Balım Sultan'dan sonra büyük itibar kazanmış, Anadolu'da ve bilhassa Rumeli'de yayılmıştır. Devlet nezdinde himaye ve ilgi görmüştür. Yeniçeri Ocağı da, mânen Bektâşiliğe bağlanmıştır.

Bektaşiliği yer yer etkileyen düşüncelerden birisi de Hurufilik olmuştur.

Hurufilik: 1386'da Fazlullah Hurifî tarafından kurulan inanç sistemi. Hurufiliğin esas sistemi ise ilk olarak Fazlullah Esterebadi(1339-1394) tarafından Bakü'de ortaya konmuştur. Hurufiliği din mezhep olarak da görenler de vardır.(Kaya 2014:408).

Hurufiliğe göre, Hz. Muhammed'den sonra imamet devri başlar. Bu devir, Ali ile başlamış, on birinci imam, Hasan'ül Askerî'de son bulmuştur. Ondan sonraki imam sırrolmuştur; onun zuhuruyla Ulûhiyet devri başlayacaktır. İşte Mehdi olan on ikinci imam, Fazlullah'tır.

Temel olarak harflere çeşitli anlamlar yüklenmesidir diye tarif edebiliriz. Vahdet-i Vücut felsefesini daha farklı bir boyutta anlamlandıran Hurufilere göre insan konuşan bir Kuran'dır. (Levend 1984:56)

Alevi-Bektaşî Edebiyatının genel özellikleri şöyledir:

Dil Türkçedir. Mevlevilikte görülen Farsça hakimiyetine Bektaşî edebiyatında rastlanmaz. Okunan gülbanklar, nefesleri ilahileri devriye ve mersiyeler hep Türkçe terennüm edilir.

Allah-Muhammed-Ali, Ehl-i Beyt, On iki imam(Hz. Hasan, Hz. Hüseyin,İmam Zeyne'l Abidin, Muhammed Bakır, Caferü's-Sadık, Mûsâ Kâzım, Ali Rıza, Muhammed Takî, Ali Nakî, Hasanü'l- Askerî, Muhammed Mehdî) konu edilir.

Ağıtlarla/mersiyelerle Hz. Hüseyin'in Kerbela'da Hicri, 10 Muharrem 61(M.680)'de Şimîr tarafından başının kesilmesi anlatılmıştır.

Her vesile ile şiirlerde, başta Hünkar Hacı Bektaş-ı Veli olmak üzere, Balım Sultan, Abdal Musa, Kızıl Deli, Otman Baba, Karaca Ahmet, Sarı Saltuk gibi tarikatın önde gelen zevatına yer verilir. Devriye, nefes, nutuk,mersiye, methiye, ayetleme, medetname, ilahi, şathiye, risalelerde tarikatın görüş, düşünüş, inanış, âdap ve erkânı konu edilir.

Alevi-Bektaşî inancı çevresinde Vilayetname, Menakıpname, Hubbetü'l Beyan, Cebbar Kulu, Müseyyeb Gazi Destanı, Faziletname, Hüzniye, Kumru gibi telif eserler ortaya konulmuştur.

Şiirlerde genellikle bu inanca sahip zümrenin çektiği sıkıntılar, kendilerini yanlış anlayanlar için söyledikleri taşlamalar ve umutlar yansıtılmakla beraber günlük konulara, aşka, hayata ait konular da işlenmiş; bunlar destan, koşma, divan gibi şekillerde vücuda getirilmiştir.

Alevi-Bektaşî şiirinde; üçler, beşler, yediler, kırklar, kırklar meclisi, erköçeği, erenler meclisi, erenler remzi, ism-i azam, er meydanı, güruh-ı naci, bezm-i elest, yol, dört kapı,dört erkan, çâr-yâr, çâr-darp, çâr-ebrû, abdal, basiret, dolu, taç, kemer, batın kılıcı, hırka, ham, tam, mey, ney, mahhûb, ayine-i cem, rehber, muhip, can, tîğ-i bend, teslimtaşî, teber, hasbahçe, kudret kâtibi, kallaş, kazan, kırk budak, kırk kapı, kıtmir, gülbank, mi'raç, soyunmak, eluşağı, bek kuşağı, yoluşağı, râh-ı hakikat, şâh-ı velayet, şâh-ı merdan, tuz-ekmek, on iki imam, on dört masum-ı pak, on yedi kemerbest, ayne'l-yakin, kün fekûn, kâlu belâ, kabe-kavseyn, ev edna, men aref, nokta-i bâ, şebber ü şübber(Hasan ve Hüseyin), küntü kenz, nahn-ü kaseyna, aşk ü niyaz, bism-i şah, fakr-ü fahr, terk-i tecrit, kenc ü esrar, Allah eyvallah, hû, yedullah ayeti gibi birçok deyim, mazmun, kavram ve terimler yer alır.(Kaya 2007:48-49)

Edebiyatımızda yedi büyük Alevi-Bektaşî şairinin ayrı bir yeri vardır. Bunlar; Fuzulî, Hatayî, Kul Himmet, Nesîmî, Pîr Sultan, Viranî ve Yemînî'dir. (Kaya 2007:50)

Ayrıca Türk olmadıkları halde Bektaşîliği inanç ve düşünce doğrultusunda şiir yazarlar da olmuştur. Ermeni şairlerden Vartan, Mecnunî, İstephan, Gordikyan, Hilmi, Sargiz Zekî, Zikrî ile Arnavut şair Hasam Ziko Kanberi bunlardan bazılarıdır(Kaya 2014:65-67).''

''Alevi-Bektaşî edebiyatında on iki imamın konu edindiği şiirlere düvaz veya düvaz imam denilmektedir. Daha çok koşma tarzında söylenir. Düvaz Farsça 12 anlamına gelen düvazdeh sözünün kısaltılmış şeklidir(Kaya 2014:299)

''Şiirlerde sıkça övülen on iki imam şöyledir:

Hz. Ali(600-661) ,Hz. Hasan(625-669) ,Hz. Hüseyin(626-680) ,İmam Zeyne'l-Abidin(666-713) ,Muhammed Bâkır(676-731), Caferü's-Sadık(702-765) , Musa Kâzım(745-802), Ali Rıza(770-818), Muhammed Taki(810-835) , Ali Naki(829-868) , Hasanü'l-Askeri(846-874), Muhammed Mehdi(869-).''(Kaya 2014:299-300)

Şiirlerde Alevi-Bektaşî kültürüne ait terimler önemli bir yer tutmaktadır. Şairlerin bu kültürle ne kadar iç içe olduğunu ifade edebilmek adına şiirlerde sıkça kullanılan inanç terimlerinden bazıları şunlardır:

Âl-i Abâ: Âl (aile), abâ (babalar) (Develioğlu 1997: 25-2) Hz. Muhammed, Hz. Ali , Hz. Fatıma,Hız. Hasan, Hz. Hüseyin'i ifade eden terim (Kaya 2014:67).

Âşık-ı Sâdık: ''Hz. Ali'nin sadık aşıkları etrafında oluşturulmuş yedi kişilik grup. Aşık-ı Sadık adıyla bilinen bu yedi zat ; Kanber Ali(Ebu Ali Reyhaneyn), Selman-ı Farisi, Ammar bin Yasir, Malik Eşter bin Haris, Muhammed bin Ebubekir, Benân ibn-i Selman ve Nusayri'dir(Kaya 2014:853). ''

'Ayne'l-Yakîn: ''Gözüyle görmüş gibi, kat'î(Develioğlu 1997:56)'' . ''Bir şey hakkında görmek müşahede etmek suretiyle elde edilen bilgi. Yakîn kesin bilgi anlamına gelir. Allah'a kavuşma üç kademede gerçekleşir; ilme'l yakîn, 'ayne'l-yakîn, hakka'l-yakîn Sofî, birinci merhalede Allah'ı bilgi ile idrak eder. İkinci merhale olan ayne'l-yakînde Allah'ı gözüyle görür, Hakka'l-yakîn mertebesinde de ''fenâfillah'' derecesine ulaşır. Yani Allahla bir olur(Kaya 2007:128)''.

'Ayin-i Cem: ''Alevilerin, tarikata birinin yeni girmesi veya bir ulu kişinin anılması vesilesi ile düzenledikleri tören. Ayin-i cem sözü yanlış olup aslı Aynü'l-Cem'dir(Kaya 2014:137).''

Bezm-i Elest: “Allah ile ruhların söyleştiği toplantı. Allah kainatı yaratmadan evvel ruhları(enbiya, evliya, mü’minler, ve iman etmeyenler) toplayıp; “Elestü bi-Rabbiküm” (Ben sizin Rabbiniz değil miyim?) diye sormuş, ruhlarda –imansızlar hariç- “Belî”(Evet) demişlerdir. (A’raf suresi, ayet: 172). Böylece Allah ile kullar arasında sözleşme vuku bulmuş, bunu müteakiben levh ü kalemle ruhların ve insanların kaderi yazılmıştır. Bu toplantıya “Bezm-i Elest”denmiştir(Kaya 2014:175-176)”. 26

Eren: “Kendini Allah’a adanmış derviş, velî, Anadolu Abdalları(Kaya 2014:331).”

Gülbang/ Gülbenk: Mehter musikisinin icrası sırasında veya bazı tarikatlarda törenler yapılırken okunan dua (Kaya 2007:354)

Güruh-ı Naci: "Ehl-i Sünnet" fırkası dışında kalanlar için söylenen söz. (Kaya 2007:796)

Hakkal Yakîn: Şerî’ate hakikati müşahede etmektir. Kul Hak’ta fani olur, hal, söz ve şühudi açıdan Hak ile baki olur(Cebecioğlu 2005:244)”. “Hakk(Allah, Tanrı), yakîn (sağlam bilgi) (Develioğlu 1997: 334-1155)”.

Haydâr-ı Kerrâr: “Döne döne hamle eden, saldıran. Hz.Ali’nin vasıflarındandır(İngin ve Bozyiğit 2004: 72)

Kâlû Belâ: “Kâl (dedi), belî(evet) (Develioğlu 1997: 82-482)”. “Tasavvufta “Evet dediler” anlamındaki söz. Bu söz Kur’ân-ı Kerim’de Araf Suresi’nin 172. ayetinde geçer (Kaya 2014:437)

Keşf-i Esrâr: “Sırların bilinmesi (Bayrı 1959:279)”.

Kevn ü Mekân: “Bütün varlıklar (Uludağ 1977:312)”.

Kîl ü Kâl: “Kîl (söz) kâl (söz, laf). Dedikodu anlamına gelen bir söz(Develioğlu 1997:483)”.

Küntü Kenz: “Ben bir hazine idim bilmek ve bilinmek istedim” anlamında bir hadis(Öztelli 1973: 394).

Lâ fetâ illâ ‘Alî ve lâ seyf illâ Zü’lfikâr : “Şiirlerde genellikle “Lâ fetâ illâ ‘Alî ve lâ seyf illâ Zü’lfikâr” ibaresiyle kullanılır. Bu terim inanca göre, Uhut Savaşında gösterdiği fevkaladeliklerden dolayı Cebrail tarafından söylenmiştir(Kaya 2014: 873)”.

Lahmeke Lahmi: “Etin etimdir.” Anlamında olan ve Hz. Muhammed’in ; “Kim ki Ehl-i Beyt’i sever, beni sevindirir.” Hadisini telmih eden söz. Daha çok alevi şairlerce kullanılmıştır. Bununla Ehl-i Beyt ve Hz. Ali soyundan gelenleri sevmeye kastedilir(Kaya 2014:490)

Levh-i Kalem: “Levh (yassı, düz, üzerine resim, yazı gibi şeyler yazılabilen nesne), kalem(kalem) (Develioğlu 1997 :549-484)

Levh-i Mahfûz: Mahfuz (hıfz olunmuş saklanmış) (Develioğlu 1997:566) Göğün yedinci katında Allah kudretiyle insanların kaderinin ve ezelden ebede kadar olup bitecek her şeyin üzerinde yazılı olduğu ilahi levha, korunmuş satıh. Ümmü’l-Kitap “ana kitap” olarak bilinir(Kaya 2014:494)

Muharrem: Hicrî takvimin birinci ayı. Kültürümüzde 10 Muharrem günü Hz.Hüseyin’in Kerbela’da Şimr Mervan tarafından kafasının kesilmesi dolayısıyla önem arz etmektedir. Bilhassa Şiiler Aleviler 12 gün *Matem orucu* tutarlar. (Kaya 2007:545)

On Dört Masum-ı Pak: On iki imamın soyundan olup örnek insanlardır. Müslüman kimliğinde olan bazı hunhar kişilerce şehit edildiği için bu adla anılmışlardır. (Kaya, 2007:588)

Sâkî-i Kevser: “Cennetteki Kevser ırmağından içki sunan (Bayrı 1959:283)”.

Seb’ü’l Mesânî: “Seb’ (yedi), mesânî (bir şeyin tekrarı) (Develioğlu 1997:924- 625)”. “7 ayetten ibaret olan Fatıha suresine verilen ad. Bilhassa Hurufilikte geçer. Söz gelişi dua edildikten sonra eller yüze sürülür, çünkü yüzde 7 delik(2 burun, 2 kulak, 2 göz, 1ağız) ve 7 hat (2 kaş, 4 kirpik, 1 saç) vardır(Kaya 2007:636)”.

Şebber ü Şübber: “Hz. Ali’nin oğullarından olan Hasan ve Hüseyin için kullanılan ve Hz. Muhammed tarafından verilen isim(Kaya 2014:736)”.

Tevellâ: “Ehl-i Beyti sevenleri sevmek , dost edinmek(Uludağ 1977:532)”. “Tevelli(birini dost edinme) (Develioğlu 1997:1101)”.

Teberrâ: “Teberrâ (uzaklaşma , uzak durma, çekilme) (Develioğlu 1997:1047)”. “Ehl-i Beyti sevmeyenlerden yüz çevirmek (Uludağ 1977:532)”.

Ümmü’l-Kitâb: “Ümm (ana, anne), Kitap (kitap). Ku’ân-ı Kerim (Develioğlu 1977:1127-522)”.

2.2. Şiir Mecmuasındaki Şiirlerin Şekil Özellikleri

Üzerinde çalıştığımız şiir mecmuası 926 sayfadan oluşmaktadır. Bu çalışma 541-700. sayfaları içermektedir. Bu sayfa aralığında 151 şaire ait 533 şiir bulunmaktadır. Bu şiirlerin 287 tanesi aruz ölçüsüyle yazılırken 246 tanesi de hece ölçüsüyle yazılmıştır. Yazar şairlerin mahlasını hem köşeli parantez içine almış hem de mahlasların üstlerini çizmiştir. Ayrıca her şiirin başlığını nazım türü ve yazar adını belirterek parantez içinde yazmıştır. Çalışmamızda yazım hataları yok denecek kadar azdır. Ali Rıza Öge kullandığı yöresel kelimeleri de rakam vererek belirtmiş ve sayfanın boş yerlerinde sözlük anlamını kaydetmiştir. Mecmuada 213 nefes, 126 divan, 35 semai, 32 koşma 25 destan, 7 kalender, 31 mersiye, 48 müstezad, 1 münacaat ve 15 adet nevruziye vardır. Bu nazım şekilleri ve türleri hakkında bilgi vermek faydalı olacaktır.

Parantez içindeki sayılar şiir sayısını bildirmektedir.

Divan: Halk şairleri arasında “Divânî” adı ile bilinen divan, Âşık Edebiyatı nazım şekillerinden olup aruzun “Fâ’ilâtün/ Fâ’ilâtün/ Fâ’ilâtün/ Fâ’ilün” kalıbı ile söylenmiş şiirlerdir.

Divan nazım biçimiyle örnekler veren şairler ve şiir sayıları şöyledir: Ahmet Sarban (1), Basri Baba (9), Bedri Tekirdağlı (1), Bosnavî (1), Cevherî (1), Dertli (2), Ecrî Baba (3), Edayî (1), Eşref Paşa (2), Fatîmâ (1), Fedâyî (1), Fehmî Baba (1), Fennî Baba (1), Fethî (1), Gaybî (7), Gencî(1), Hâdî (1), Harâbî (18), Hâşim Baba (1), Hatâyî (3), Hayretî (2), Hıfzî (2), Hükmî (1), Hüsnî Baba (5), İlhamî Baba (1), Kadîmî (20), Kalbî (1), Kasîmî (1), Kemterî (8), Misâlî (4), Muhammed Ali Hilmi Dede Baba (1), Müştak (1), Nazmî (1), Nehrî (1), Nesîmî (1), Nümâyî (1), Resmî (2), Ruhî Bağdâdî (3), Sacîd (1), Sebatî (1), Seyranî (1), Sılcıoğlu (4), Şemîmî Baba (1), Tahir (3), Usulî (1), Vehbî (1), Virânî (1), Zariî (1), Zeynep (1)

Destan: Dört dizeli bentlerden oluşur. Başka bir deyişle bentleri dörtlüktür. Halk şiirinden en uzun nazım biçimi destandır. Kimi destanlarda dörtlük sayısı yüzü geçer. Destanlar genellikle hece ölçüsünün onbirli kalıbıyla yazılır. Sekizli kalıplarla yazılan destanlar da vardır. Uyak düzeni şöyledir: baba ccca ddda eeea ... ilk dörtlüğün uyak düzeni xaxa biçiminde de olabilir.

Destanın son dörtlüğünde şair mahlasını söyler. Destanlar ezberlenmesi ve kolay hatırlanması düşüncesiyle genellikle zincirleme olarak yazılır. (Dilçin, 1997:315)

Ahû (1), Ecrî Baba (1), Emrahî (2), Erbâbî (2), Gaybî (1), Gedâyî (3), Hengâmî (1), İbrahim Perverî (1), Kul Himmet (1), Levnî (1), Mengûşî (1), Mihraldı Abdal (1), Mirâtî (1), Neyzen Tevfîk (1), Rahmî (1), Sevdâyî (1), Seyfî (2), Şâhî (1), Veli Baba (1), Yunus Emre (1),

Kalenderî: Âşıklarca “kalenderî” (kalendârî) adı verilen ve “Mef’ûlü/ Mefâ’lü/ Mefâ’îlü/ Fe’ûlün” veznine uygun düşen şiirlere verilen addır.

Çalışmamızda kalenderî nazım biçimiyle karşımıza çıkan şairler ve şiirlerinin sayısı şöyledir:

Harâbî (5), Hüseyin Hüsnî Baba (1), Sacid(1)

Koşma: Koşma, Türk Halk edebiyatında doğa, aşk, ölüm, ayrılık, yiğitlik, toplumsal olaylar gibi konuların işlendiği en sık kullanılan şiir türüdür. Dörtlüklerden oluşur. Dörtlük sayısı genellikle 3- 5 arasındadır. Hece ölçüsünün 6+5 veya 4+4+3 duraklı 11’li kalıbıyla yazılır. Kafiye şeması şu şekildedir:

aaab/ cccb/ dddb

abab/ cccb/ dddb

Koşma nazım biçimiyle karşımıza çıkan şairler şiirlerinin sayısını şu şekilde sıralamak mümkündür: Cevherî (7), Dertli (1), Ecrî Baba (1), Emrahî (1), Fedâyî (1), Gedâ Müslî (1), Harâbî (5), Hasan Dede (1), Hatâyî (1), Kadîmî (1), Miskin Âşık (2), Necdet Rüşdî (3), Neyzen Tefik (1), Pir Sultan Abdal (1), Şemîmî Baba (1), Teslim Abdal (1), Yahşi Baba (1), Yesârî(2),

Mersiye: Bir ölünün ardından duyulan üzüntü ve acıyı anlatmak, ölen kişiyi övmek amacıyla kaleme alınan şiirdir. Divan edebiyatı’nda ağıt karşılığı olarak kullanılan bir terim olan mersiye, bir şahsın ölümünden duyulan üzüntüyü anlatmak için yazılan şiirlere denir. Mersiyeler çalışmamızda şu şiirlerde geçmektedir:

Ali Naci Baba (1), Arşî Baba (1), Basrî Baba (2), Eşref Paşa (11), Kadîmî (7), Kalbî (1), Kemterî (1), Necef (1), Ruhî Bağdâdî (2), Sebatî (2), Sılcıoğlu (1), Zahmî (1), Zekâî (1)

Mu’aşşer: Aynı vezinde onar mısralık bentlerden oluşan musammatlara mu’aşşer adı verilir. Çalışmamızda Fennî Baba’ya ait mu’aşşer nazım biçimiyle yazılmış bir şiir bulunmaktadır.

Münacaat: Divan edebiyatında Allah'a yalvarma, yakarma, niyaz etme maksadıyla yazılan nesir ya da nazım yazılara "münacaat" denir. Kaside, gazel, mesnevi, murabba, muhammes, terkiib ve terci-i bend, rubai ve kıt'a gibi hemen bütün nazım şekilleriyle yazılmıştır.

Şiir mecmuasında münacaat nazım şekliyle karşımıza çıkan bir şiir vardır.

Ali Naci Baba (1)

Müseddes: Her bendi altı mısradan oluşan musammatlara verilen addır. Bent sayısında kesin bir sınır olmamakla beraber genellikle 5- 7 bent arasında yazılır. Ender olarak 12 bende kadar yazılanları vardır. Müseddeslerin kafiye düzeni aşağıdaki şekildedir:

Aaaaa/ bbbba/ cccca
aaaaA/ bbbbaA/ ccccaA
aaaaAA/ bbbbaAA/ ccccaAA

Müseddes nazım biçimiyle karşımıza çıkan şairler ve müseddes sayıları

şunlardır: Basri Baba (2), Dertli (1), Edâyî (1), Emrah (2), Eşref Paşa (2), Kadîmî (2), Kemterî (2), Resmî (1), Tahir (1)

Muhammes: Kelime manası beşli, beş katlı demektir. Edebiyat terimi olarak aynı vezinde beşer mısradan oluşan bendlerle yazılan nazım biçimidir. Çalışmamızda karşımıza çıkan muhammesler şunlardır:

Dertli Ekrem Baba (2), Emine Beyza Bacı (1), Harâbî (1), Kemterî (1), Tahîr (1)

Müsemmen: Her bendi sekiz mısradan oluşan nazım şeklinin adıdır. Bentteki mısra sayısının fazla olması sebebiyle bent sonunda ikişer kafiyeli mısra bulunur. Bu durumda müsemmenin kafiye şeması şu şekildedir:

Aaaaaaa/ bbbbaaa/ ccccaaa
AaaaaAA/ bbbbaAA/ ccccaAA

Çalışmamızda Fedayî'ye ait bir adet müsemmen bulunmaktadır.

Müstezad: Sözlük anlamı “ziyadeleşmiş, artmış, çoğalmış” demektir. Gazelin özel bir biçimine denir. Uzun dizelere kısa dizeler ekleyerek yapılır. Eklenen bu dizelere ziyade adı verilir. Şiir mecmuasında müstezat nazım şekliyle karşımıza çıkan şairler ve şiirleri şunlardır:

Arşî (3), Aynî (3), Ceyhunî (1), Cevherî (6), Emrahî (5), (1), Harâbî (4), Kamîl (2), Leylâ (4), Lütfî (1), Mecâlî Baba (1), Muhammed Ali Hilmi Dede Baba (2), Nazîmî (1), Nesimî (1), Pertev (1), Sabrî (1), Sebatî (1), Sencî (1), Seyfî (1), Şâdî (2), Tûrabi Dede Baba (1), Virânî (5),

Nefes: Nefes, dini temellere bağlı âşık edebiyatı nazım şekillerinden ilahilerin Alevi-Bektaşî âşıklarınca yazılanlarına denir. Konusu genellikle tasavvuftaki vahdet-i vücud, Alevi-Bektaşî ilkeleri, tarikat kurallarıyla ilgilidir. Dili sade bir Türkçe olan nefesler biçim olarak koşmaya benzer. Dörtlükler halinde hece ölçüsünün 7, 8, 11’li kalıpları ile ya da az da olsa aruzla yazılanlara rastlanmaktadır. Dörtlük sayısı 3-7 arasında değişir. Fazla da olabilir.

Nefes nazım biçimiyle karşımıza çıkan şairler ve şiir sayıları şöyledir:

Ali (Derviş) (4), Ali Naci Baba (2), Arşî Baba (1), Balım Sultan (2), Basri Baba (12), Cafer Tekirdağlı (1), Caferoğlu (1), Cevâbî (1), Dertli (5), Dertli Ekrem Baba (2), Dertli Kâtip (1), Emine Beyzâ Bacı (1), Eşrefoğlu Rumî (1), Fahrî Baba (1), Fakir Ednâ (4), Ferdî (2), Feryâdî (1), Gaybî (2), Garîbî (6), Gencî Abdal (2), Hâdî (1), Halîl (1), Harâbî (22), Hasan Dede (2), Hasan Hüseyin Dede (1), Hasretî (1), Hatayî (3), Hayretî (1), Hüseyin Hüsni Baba (6), İlhamî Baba (3), İsmâil (1), Kadîmî (4), Kalbî (6), Kâsım Dede (1), Kâtip(2), Kaygusuz Abdal (1), Kemterî (1), Kenzî (1), Kul Budala (1), Kul Derviş (1), Kul Hasan (2), Kul Himmet (2), Kul Hüseyin (1), Kul Mehmed (1), Kul Mustafa (3), Kul Şükri (4), Mahremoğlu (1), Mahvî (1), Mecnunî (1), Naciye Bacı (1), Öksüz (1), Perişan Baba (2), Pir Mehmed (4), PirSultan Abdal (32), Remzî (1), Rızâ (2), Sabrî (2), Sâdık (2), Sebâtî (1), Seher Abdal (1), Seyid (1), Seyrânî (2), Sırrı Eğribozî (2), Suoğlu (1), Şem'i (1), Şemsî (1), Tâhir (1), Tevfik (1), Üryanî (1), Veli Baba (3), Vehbî (1), Virânî(10), Zehra Bacı (1),

Nevruziye: Baharın gelişini konu alan veya baharı tasvir eden şiirlere denir. Çalışmada şu sayfalarda yer almaktadır:

Fahir (2), Hüseyin Hüsni Baba (5), Kadimî (2), Ruhî Bağdâdî (3), Sebâtî (1), Sılcıoğlu (1), Usulî (1)

Semâî: Halk şiirinde hecenin sekizli ölçüsü ile koşma biçiminde düzenlenen ve özel bir ezgi ile söylenen şiirlerdir. Genellikle en az üç, en fazla beş dörtlükten oluşurlar. Çoğunlukla doğa, güzellik, ayrılık, kavuşma gibi duygusal ve lirik temaları işlerler. Semainin hece ölçüsünün yanında aruz ölçüsü kullanılarak yazılanları da vardır. Bunlar da aruzun “Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün” kalıbıyla yazılır. Hece ölçüsü ile yazılan şiirlerin kafiye şeması şöyledir:

aaab/ cccb/ dddb
abab/ cccb/ dddb

Semâî nazım biçimiyle karşımıza çıkan şairler ve şiir sayıları şöyledir:

Basri Baba (4), Cevabî (1), Ecri Baba (1), Fennî Baba(1), Fuzulî (1), Harâbî (2), Hatayî (1), Kadîmî (9), Kemterî (1), Kenzî (1), Mahmudoğlu(1), Nakdî (1), Nakşî (1), Nümâyî (1), Perişan Baba(1), Ruhi Bağdâdî (1), Safî (1), Salih (1), Sılcıoğlu (2), Şem'î (1), Virânî (1), Zeynelabidin (1)

Sicilleme: 7-16 hece ile aynı kafiye ile en az 10 mısradan oluşan bent yahut bentlerle söylenen; nasihat, millilik, mistik ve belli bir inanç konularında söylenmesi gerekenlerin sayılıp döküldüğü şiirlerdir.

Çalışmamızda bir adet sicilleme vardır.

Ali Naci Baba (1)

Tahmîs: Arapça beş sayısı anlamına gelen hams kökünden türemiş beşleme anlamında bir kelimedir. Edebiyat terimi olarak tahmîs, bir gazelin ya da bir kasidenin her beytinin önüne aynı vezin ve kafiyede üç mısra eklenmesi suretiyle oluşan bentlerden oluşmuş nazım şeklinin adıdır. Kafiyelenişi şu şekildedir:

aaa(aa)/ bbb(ba)/ccc(ca)

Tahmîs nazım biçimiyle karşımıza çıkan şairler ve tahmîs sayıları şunlardır:

Kemterî (1), Tahir (1) Zekaî (1)

Aşağıda şairlerin şiir sayıları tablo halinde verilmiştir.

SAYI	ŞAİR ADI SOYADI	ŞİİR	SAYI	ŞAİR ADI SOYADI	ŞİİR
		SAYISI			SAYI
1	AHMED SARBAN	1	78	LEVNÎ	1
2	AHÛ DEDE	1	79	LEYLÂ	4
3	ALİ NÂCİ BABA	6	80	LÛTFÎ	1
4	ARŞÎ BABA	5	81	MAHMUDOĞLU	1
5	AYNÎ	3	82	MAHREMOĞLU	1
6	BALIM SULTAN	2	83	MAHVÎ	1
7	BASRÎ BABA	32	84	MECÂLÎ BABA	1
8	BEDRÎ TEKİRDAĞLI	1	85	MECNÛNÎ	1
9	BOSNAVÎ	2	86	MENGÛŞÎ	1
10	CÂFER (TEKİRDAĞLI)	1	87	MİHRALDİ ABDAL	1
11	CÂFEROĞLU	1	88	MİRATİ	1
12	CEYHUNÎ	1	89	MİSALİ	4
13	CEVABÎ	2	90	MİSKİN AŞIK	2
14	CEVHERÎ	14	91	MUHAMMED ALİ HİLMİ DEDE BABA	3
15	DERTLİ	8	92	MÜŞTAK	1
16	DERTLİ EKREM BABA	2	93	NACIYE BACI	1

17	DERTLİ KÂTİB	1	94	NAKDÎ	1
18	ECRÎ BABA	6	95	NAKŞÎ	1
19	DERVİŞ ALİ	4	96	NAZÎMÎ	1
20	EDAYÎ	1	97	NAZMÎ	1
21	EMİNE BEYZÂ BACI	1	98	NECDET RÜŞDÎ	3
22	EMRAH(EMRAHÎ)	8	99	NECEF	1
23	ERBÂBÎ	1	100	NEHRÎ	1
24	EŞREFOĞLU RUMÎ	1	101	NESİMÎ	2
25	EŞREF PAŞA	13	102	NEYZEN TEVFIK	2
26	FÂHİR	2	103	NÜMÂYÎ	2
27	FAHRÎ BABA	1	104	ÖKSÜZ DEDE	1
28	FAKİR EDNÂ	4	105	PERİŞAN BABA	3
29	FÂTİMA	1	106	PERTEV	1
30	FEDÂYÎ	2	107	PİR MEHMED	4
31	FEHMİ BABA	1	108	PİR SULTÂN ABDAL	33
32	FENNÎ BABA	1	109	RAHMÎ	1
33	FERDÎ	2	110	REMZÎ	1
34	FERYADÎ	2	111	RESMÎ	2
35	FETHÎ	1	112	RİZÂ	2
36	FEVZÎ	1	113	RUHÎ BAĞDADÎ	9
37	FUZÛLÎ	1	114	SABRÎ	3
38	GAYBÎ	10	115	SÂCID	2
39	GARİBÎ	6	116	SÂDİK	2
40	GEDÂ MUSLU	3	117	SÂFÎ	1
41	GEDÂYÎ	1	118	SALİH	1
42	GENCÎ/ GENCÎ ABDAL	3	119	SEBÂTÎ	6
43	HÂDÎ	2	120	SEHER ABDAL	1
44	HALİL	1	121	SENCÎ	1

45	HARÂBÎ	56	122	SEVDÂYÎ	1
46	HASAN DEDE	3	123	SEYFÎ	3
47	HASAN HÜSEYİN DEDE	1	124	SEYİD	1
48	HASRETÎ	1	125	SEYRÂNÎ	3
49	HÂŞİM BABA	1	126	SILACIOĞLU	8
50	HATÂYÎ	8	127	SIRRI EĞRİBOZÎ	2
51	HATÎFÎ	1	128	SU OĞLU	1
52	HAYRETÎ	3	129	ŞÂDÎ	2
53	HENGAMÎ	1	130	ŞAHÎ	1
54	HIFZÎ	2	131	ŞEM'İ	2
55	HÜKMÎ	1	132	ŞEMİMÎ BABA	2
56	HÜSEYİN HÜSNİ BABA	17	133	ŞEMSÎ	1
57	HÜSNİ BABA	1	134	TÂHİR	4
58	İBRAHİM PERVERÎ	1	135	TESLİM ABDAL	1
59	İLHAMÎ BABA	4	136	TEVFİK	1
60	İSMAİL	1	137	TURABÎ DEDE BABA	1
61	KADÎMÎ	43	138	USULÎ	2
62	KALBÎ	8	139	ÜRYÂNÎ	1
63	KÂMİL	2	140	VELÎ BABA	4
64	KASIM DEDE	1	141	VEHBÎ	2
65	KASÎMÎ	1	142	VİRÂNÎ	17
66	KÂTİB	2	143	YAHŞİ BABA	1
67	KAYGUSUZ ABDAL	1	144	YESÂRÎ	2
68	KEMTERÎ	11	145	YUNUS EMRE	2
69	KENZÎ	2	146	ZAHMÎ	1
70	KUL BUDALA	1	147	ZARÎFÎ	1
71	KUL DERVİŞ	1	148	ZEHRA BACI	1
72	KUL HASAN	2	149	ZEKÂÎ	1

73	KUL HİMMET	3	150	ZEYNELABİDİN	1
74	KUL HÜSEYİN	1	151	ZEYNEP	1
75	KUL MEHEMMED	1			
76	KUL MUSTAFA	3			
77	KUL ŞÜKRÎ	4			

3. ŞİİR MECMUASINDAKİ ŞAİRLER HAKKINDA BİLGİLER

Bu bölümde Ali Rıza Öge'nin mecmuada hakkında bilgi verdiği şairler aynen aktarılmış ve bilgiler tırnak içinde verilmiştir, hakkında bilgi vermediği şairler ise başka kaynaklardan yararlanılarak tanıtılmıştır. Tanıtılan şairler 541-700. sayfalar dahilindeki şairlerdir.

AHMED SARBAN: "İkinci Selim zamânında Hayrabolu'da doğan Ahmed Sarban kuvvetli bir şâ'irdir. Üsküdar'da Selim Ağa Kütüphânesi'nde Ahmed Sarban Divânı vardır. Müstakimzâde Saadettin Risale-yi Melâmiyesinde Ahmed Sarban tercüme-i hâlimden bahs ettiği 20 manzumesini de almıştır.

Sarı Abdullah Ahmed Sarban'ın tercüme-i halini yazarken" ...manzum-ı tehiyyat buyurup gah Gaygusuz ve gah Ahmed tahallüs etmişlerdir."denilmektedir.

Sâdık Vicdani ve Mehmed Ali Aynî Beyler de Gaygusuz mahlasıyla şairler söyleyen zâtın Ahmed Sarban olduğunu eserlerinde yazmışlardır.

Darülfünun Kütüphânesinde de Ahmed Sarban Hazretleri divânı (Ahmed Sarban Dukakînzade)kayıdalarını ihtivâ eden iki divânı vardır. Dukakînzâde Ahmed Bey ki Ahmet Sarban adıyla meşhûrdur. Ahmed Sarban Hayrabolu'da nâmına yapılan tekkenin türbesinde medfûndur."

Şiir mecmuasında bu şaire ait divan nazım biçimiyle yazılmış bir adet şiire yer verilmiştir.

AHÛ: Yaşam öyküsü bilinmeyen, yalnızca dergilerdeki şiirlerden onyedinci yüzyılda yaşadığı öğrenilen bir Bektaşî ozanıdır. Mahlası Ahu, asıl adı Ali'dir. Diyarbakır'lıdır. Yeniçeri iken dervişliğe ve Bektaşîliğe meyletmiştir. V. Mahir Kocatürk'e göre güzel türkü söyler, saz çalar, beste yaparmış. Bu nedenle IV. Murad'ın dikkatini çeker. Onun hanendeleri arasına girer. Dördüncü Murad ve Dördüncü Mehmed döneminde yaşadığını tarihçi Hammer de bildirmektedir. Şuara -

yı Amid tezkiresinde Ali Emiri; Ahi Baba'nın güzel bir sesi olduğunu ve saz çaldığını anlatıyor.(Özmen, 1998: 61)

Mecmuada şaire ait destan nazım biçimiyle yazılmış bir adet şiire yer verilmiştir.

ALİ NÂCÎ BABA : "Taşlıca posta ve telgraf müdürü merhûm Kadîrî Beğ'in oğludur. Rûmî 1301 senesinde eski Kosova vilâyetinin Siniçe Sancağı'nda doğmuştur. Kanunun tahmil ettiği mecbûriyet üzerine "Baykâl" soyadını almıştır.

Babasının vefâtı üzerine 1310 senesinde vâlidesi ve iki kardaşı ile İstanbul'a gelmiş ve 1313 senesinde Darü's-Şafaka mektebine girmiştir. Tahsîlini orada ikmâl ederek 1321 senesinde mezun olmuş ve posta telgraf idâresine intisâp eylemiştir.

Birinci Cihan Harbi'nin sonlarına doğru İstanbul paket posta müdürü idi. Mütareke esnasında 1336 senesi Mayıs'ında Anadolu'ya firar etmiştir. O sene hükümet-i milliyeye posta ve telgraf ve telefon muamelat-ı umûmiye müfettişliğine ta'yîn edilmiştir. Programında Hâcî Bektâş PTT merkezinin teftîşi de var idi. Oraya gittiği zamân Hâcî Bektâş-ı Velî dergâh-ı şerîfinde misâfir olmuştur. Rehberliğini de aşevi babası Bafıralı Hâcî Zeynel Baba yapmıştır. Ondan sonra erkân-ı harbiye-i umûmiye riyâseti sahra postaları umûm müdürlüğünde, harbi müteakip Bursa, Ankara yine Bursa, Adana ve Afyonkarahisâr başmüdürlüklerinde, posta, telgraf, telefon umûm müdürlüğü me'mûrîn ve posta dâ'iresi müdürlüklerinde bulunmuş ve altmış beş yaşını ikmâl etmesine binaen Temmuz 1950 târîhinde Afyonkarahisâr baş müdürlüğünden emekliye ayrılmış, halen Ankara'da Etlik'de ikâmet etmektedir.

Babalık icâzetini "Sâlih Niyâzî Dede Baba" tarafından 1931 târîhinde kendisine teveccüh buyrulmuştur. Pederi de tarîk-i nâzenîn mensûplarından olup mürşid ve rehberinin hangi zevât olduğu ma'lûm değildir.

Sâlih Niyâzî Dede Baba'nın Arnavutluğa hareketi sıralarında Ankara'da mevcûd babagân ve muhipbân huzûrında onların şehâdetiyle 'Ali Nâcî Baba'nın Sâlih Niyâzî Dede Baba Türkiye'de dede baba vekîli olarak bırakmıştır. Ankara'daki babagân ve muhibbân huzûrında onların şehâdetiyle bu vazîfeyi ifâ ettikten sonra Arnavutluğa hareket etmiş ve bir müddet sonra da Sâlih Niyâzî Dede Baba Arnavutluk'ta şehîd edilmiştir."

Mecmuada 6 adet şiiri bulunmaktadır.

ARŞİ: "XV. yüzyılın meşhur Hurufilerindendir. Aslen Yeni Pazarlı olan 'Arşî Baba'nın ismi "Mahmûd"dur. Evvelce "Çâkî" mahlasını kullanmıştır. Sonradan "Arşî"yi kullanmaya başlamıştır. 'Arşî'nin Fâtih Kütüphânesi'nde bir dîvânı vardır. "

Mecmuada beş tane şiiri yer almaktadır.

AYNÎ: Ali Rıza ÖGE mecmuasında bu şair hakkında herhangi bir bilgi vermemiştir.

Müstazad tarzında yazılmış üç adet şiiri bulunmaktadır.

BALIM SULTAN: Balım Sultân meşhur bir Bektâşi şairidir. Bektâşîlikle yeni bir takım merasim def'i etmiştir. 1473-1516 tarihleri arasında yaşadığı tahmin edilen Balım Sultan'ı İsmail Özmen şu cümlelerle anlatır; "*Bektaşîliğe bir kurum, tarikat niteliği kazandıran Balım Sultan, Hacı Bektaş Veli'nin torunu olan Mürsel Bali'nin büyük oğludur. Asıl adı Hızır Ball olan Balım Sultan, gerek kitaplarda, gerek nefeslerde Hacı Bektaş Veli'den sonra en çok sözü edilen kişidir. Balım Sultan hakkında sayısız denecek kadar asılsız söylentiler çıkarılmıştır. Hiç bir dayanağı olmayan söylentiler Osmanlı - Safevi çekişmesinin doruk aşamada olduğu yıllarda politik amaçlarla desteklenmiş ve körüklenmiştir. Balım Sultan çocukluğunda hep süt yerine bal verildiği için mahlasını bu olgudan almıştır. Bilgin ve olgun bir kişiliğe sahip olan Balım Sultan 1516 da ölmüş ve Hacı Bektaş'da, Hazret avlusunda bulunan özel türbesinde toprağa verilmiştir*" (Özmen, 1998b: 15)

Mecmuada iki adet şiiri yer almaktadır.

BASRÎ BABA: "Aslen İstanbulludur. Üsküdarlıdır. 1290 hicri tarihinde doğmuş, idâdi tahsili görmüş ve ayrıca tettebbuda da bulunmuştur. Evvelce Kapalı Çarşı'da bağlıkçılık ile iştilal ve bir müddet de Erdek civârında tüccârlıkla meşgul olmuştur. Halen Üsküdar'da Solak Sinan Mahallesinde Gümüş Arabacı Sokağında numara 16 da ihtiyâr-ı ikâmet etmektedir.

Kadrî, Rufâî, 'Uşşâkî gibi bir çok tarikatlere intisâb etmiş nihâyet Bektâşi olmuştur. İntisâbı Hasan Baba aslında bir Bektâşi babasıdır. Şiirlerinde tasavvufî telkinlere ve Bektâşî şâ'irlerinde görülmeyen fikirlere tesâdüf edilmektedir. Nâzik, şen, âlim ve mütevâzi bir zat olup her görüştiği insan üzerinde derin hürmet-i tesiri bırakmaktadır. Bir ateşin bir şâ'irdir."

Mecmuada iki adet mersiye, dört adet semaî, dokuz adet divan ve on iki adet nefesi vardır.

BEDRÎ TEKİRDAĞLI: "XVII. yüzyıl Bektaşî şairlerindedir Aslen Tekirdağlı'dır. Hayatı hakkında fazla bilgi bulunmamaktadır. Mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış bir şiiri vardır."

BOSNAVÎ: On dokuzuncu 'asr Bektâşî şâ'irlerinden olan Bosnevî, mahlasından da anlaşılacağı üzere Bosnalı'dır. Hayâtı hakkında fazla ma'lûmâtımız yoktur. Şu kadar ki, Bosnevî'nin nefesleri Bektâşî dergâhlarında büyük bir zevkle

okunmaktadır. Asıl adı ve kimliği bilinmemektedir. Vahit Dede'nin cönklerinden birinde, Bosnavi'nin kendi yazdığı 34 dörtlüklü Ozanlar Destanı'ndan anlaşıldığına göre XIX. yüzyılda yaşamıştır. Bu destanda Seyrani, Kenzî, Ecri, Mahzuni gibi hepsi de XIX. yüzyılda yaşamış ozanlardan söz edilmektedir. Bosnavi'nin takma adına bakarak Bosnalı olduğu söylenebilir.(Özmen 1998d: 213)

Bir nefes bir de divan olmak üzere mecmuada iki adet şiirine rastlamaktayız.

CAFER TEKİRDAĞLI: Mecmuada bir şiirine yer verilen bu şair hakkında herhangi bir bilgi verilmemiştir.

CAFEROĞLU: Asıl adı bilinmemektedir. Doğum ve ölüm tarihleri saptanamamış ancak, VII. yüzyılda yaşadığı sanılan bir Bektaşî ozanıdır. Bektaşîler tarafından düzenlenmiş sonraki yazma dergi ve cönk defterlerinde nefesleri görülmektedir.

Kimi şiirlerinde Yunus Emre'den esinlendiği göze çarpar. Şiirlerini açık bir dille söylemiştir. Açık olmamakla birlikte "dört ilke öğretisini" benimsediği anlaşılmaktadır. "Dört anasır" terimi bu ilkeyi simgeler. Toprak - od - yel - su dört ilkeyi oluşturur. İnsan bu dört öğeden meydana gelmiş. Tanrısal tin ile dirilik kazanmıştır. Düşün ve duygularını şiirlerinde yoğurmuş, durulaştırmış, arılaştırmış, lirizm öğeleri katarak bilgi biçiminde sunmasını bilmiştir. .(Özmen 1998c: 175)

Çalışmamızda tek bir şiirine yer verildiğini görmekteyiz.

CEYHÛNÎ: "Çorumludur. Alevî olan Ceyhunî beyaz sakallı, müşkül, beyaz külah ve abâni sarıklı sâlik bir 'âşık olup oniki telli çöğür çalardı. Sesi gür ve dinç olup Cemâlî ile birlikde Çankırlı Bektâşîler, Ilgazlı Nâ'îli'yi de aralarına almıştır."

Mecmuada bir adet müstezadı vardır.

CEVABÎ: Gerçek kimliği bilinmeyen Cevabî, XIX. yüzyıl da yaşamış bir Bektaşî saz ozanıdır. (Özmen 1998d: 237)

Çalışmamızda nefes ve semaî türünde yazılmış iki adet şiirine yer verilmiştir.

CEVHERÎ: Ali Rıza ÖGE'nin Cehverî namıyla kaydettiği şiirler aslında saz şairi Gevherî'ye aittir.

Mecmuada on dört tane şiirine yer verilmiştir.

DERTLİ: "Çocukluğunu Gerede'de çobanlıkla geçirmiş, babası Öncü Halil isminde bir zorba İbrahim'in tarlalarını elinden alınca köyünde barınamayan İbrahim bir akrabasının yanına gider. Halk şâ'irleri arasında yüksek bir mevki'i ihraz iden ve

yarım asırdan beri şi'irleri Anadolu'nun her köşesinde zevkle okunan Dertli Bolu'ya sekiz sâat Gerede'ye bir sâ'at mesafede Çağa Nahiye'sinin Şahnalar Köyünde Karahüseyin Oğullarından Bayrakdar Ali Ağa isminde bir rençberin oğludur.

1186 Hicrî senesinde doğmuştur. İsmi İbrahim'dir. İstanbul ve Konya'da bulunmuş, Mısır'a gitmiş, Haymana aşiretinden Alişân Beğ ile Bolu beylerine intisâb etmiş, son def'a Ankara'ya gitmiş. Ankara'da 1263 hicri tarihinde vefât ederek Koyun Bazarındaki caminin kabristanına defn edilmiştir. Dertli evvelin Halvetî Tarikatine girmiş sonra Mustafa Baba isminde bir zattan nasîb alarak Bektâşî olmuştur. "

Mecmuada beyit ve dörtlüklerle yazılmış sekiz tane şiiri bulunmaktadır

DERTLİ EKREM BABA: Bu zat hakkında herhangi bir ma'lumat elde edilememiştir.

Mecmuada iki nefesine yer vermiştir.

DERTLİ KÂTİP: Gerçek kimliği tam olarak bilinmiyor. Yaşantısı, asıl adı; doğum ve ölüm tarihleri, yerleri hakkında hiç bir bilgi yok. Şirlerinden onla bildiğim kadarıyla Dertli Katip. Onyedinci yüzyılda yaşamış bir Bektaşî ozanıdır. Razgrat'ta, özel dergahında yatan ünlü bir Bektaşî azizi Demir Baba veya Timur Baba adıyla anılan, Hasan Demir Baba'dan el almıştır. Bilindiği gibi Demir Baba velayetnamesinde, Demir Baba'nın yüz yirmi yaşını aşkın yaşadığından söz edilir. Dertli Katip, 1694'den sonra ölmüştür. Bestelenmiş bir nefesi vardır.((Özmen 1998d: 53)

Mecmuada bir adet nefesi vardır.

DERVİŞ ALİ: On dokuzuncu yüzyılın son yarısına yetişen, Kızılbaş şairlerindedir. Yaşamı hakkında bir şey bilinmemektedir. 1897'de yazmış olduğu bir manzumesinden zamanını çıkarabiliyoruz.(Koca,1990:609)

Mecmuada nefes nazım biçimiyle yazılmış dört şiiri vardır.

ECRÎ BABA: Gerçek kimliği, asıl adı, memleketi bilinmeyen Ecri, ondokuzuncu yüzyılda yaşamış bir Bektaşî saz ozanıdır. Yaşamının büyük bir bölümünü Mısır'da geçirdiği biliniyor. Bazı destanlarında Mısır'a ve Mısır'lılara ilişkin bilgiler var. Kaygusuz Sultanı öven nefesleri mevcut. Mısır Kasr-ül-ayn tekkesinde münzevi bir yaşam sürdüğü sanılıyor. Mısır Hidivi Mehmed Ali Paşa'nın ölümünden, yani 1848'den sonra Mısır'da bulunduğu şiirlerinden anlaşılmakta olup şiirleri Batını düşünceler içinde yüzmektedir.

Şiirlerini aruz ve hece ölçüsüyle yazmış. Ankara genel kütüphanesinde A 1 4 / 53numarada kayıtlı bir divanı var. Bu yazma divanda yalnız aruzla yazdığı şiirler mevcuttur.

Destanlar, koşmalar ve nefesler üzerinde becerisi oldukça fazla. Şiirlerinde Ali sevgisi ve hurufi inancı egemen. Derin bilgisini özgür söyleyişi içinde kolaylıkla vermekte olan Ecri özgün bir yapı gösterir. Şiirlerinde Bektaşî tarikatının tüm özellikleri ile güzellikleri Allah-Muhammed-Ali ve Ehlibeyt sevgisiyle birlikte, tasavvuf felsefesi içinde yoğrularak sunulur. Batını ve hurufi inancı ağır basar. Kaygusuz Abdal'a bağlı olduğu açıkça görülür. (Özmen 1998d: 253)

Mecmuada üç tane divan bir tane koşma bir tane semai ve bir tane destanına yer verilmiştir.

EDÂYÎ: Eldeki bilgi ve belgelere göre, onkizinci yüzyıl sonlarına doğru yaşadığı sanılan bir Bektaşî ozanıdır. Yaşamı hakkında ayrıntılı bilgi yoktur. Ancak o dönemde düzenlenmiş dergilerde nefesleri mevcuttur(Özmen 1998d: 325).

Çalışmamızda divan türünde bir adet şiiri mevcuttur.

EMİNE BEYZÂ BACI: Emine Beyzâ Bacı İzmirlidir. Mora Yenişehirli 'Abdullah Baba'nın mensuplarından. Üsküdar'da oturmakta idi. Elimize geçen bir nefesi aşağıya derc ediyoruz. Ali Rıza ÖGE'nin bu şekilde tanıttığı Emine Beyzâ Bacı'yı İsmail ÖZMEN de şu sözlerle tanıtır:

20. yüzyılın yetiştirdiği Bektaşî kadim ozanlarından biridir. Abdullah Nur (Büyük Abdullah Baba) adıyla tanınan, Topkapı tekkesi şeyhinden el alıp, tarikata girmiştir.İzmirli'dir. Uzun süre Üsküdar'da oturmuştur. 1934 yılında ölmüştür. (Özmen 1998d:169)

Çalışmamızda şairin bir adet nefesi bulunmaktadır.

EMRAH (EMRAHÎ): "Bu zatın matbu' bir divânı vardır. Zannedildiğine göre Erzurum civârından olacaktır. Fazla mâ'lûmat elde edilmemiştir."

Mecmuada hece ve aruz ölçüsüyle yazdığı sekiz şiire yer verilmiştir.

ERBÂBÎ: "Saz şâirlerinden olup fazla mâ'lumat elde edilmemiştir."

Çalışmamızda 1adet destanı vardır.

EŞREFOĞLU RUMÎ: Eşrefoğlu Rûmi'nin asıl adı Abdullah'tır. Babasının adına istinaden Eşrefoğlu veya Eşrefzâde de denilmektedir. Künyesi, Abdullah bin Seyyîd Ahmed Eşref bin Seyyîd Muhammed Suyûfi'dir. Eşrefoğlu, 754 (M 1353)'de

İznik'te doğmuştur. Ancak bu tarihin, Orhan Köprülü'nün şahsi kütüphanesinde bulunan Menâkıb-ı Eşrefzâde nüshasının arkasında yer alan küçük bir kayda göre, 779 (1377) tarihinin daha doğru olabileceği ileri sürülmektedir. Çünkü bu tarihin bazı kaynaklara göre, onun Hacı Bayram Velî ve Emir Sultan'la (ö:833/1429) olan münasebetlerinin de göz önünde bulundurulması gerektiği ifade edilmektedir.

Eşrefoğlu Rûmî'nin vefatının da H. 874/1470 tarihi olduğu bilinmektedir

Eşrefiyye tarikatını kuran Eşrefoğlu, zâhirî ve batınî ilimleri öğrendikten sonra intisap ettiği Emir Sultan tarafından, Bayramiyye Tarikatı'nın kurucusu Ankara'da bulunan Hacı Bayram Velî'ye gönderilir. On bir sene burada riyazet ve nefis mücadelesi yaptıktan sonra, ondan icazet alır ve İznik'e halife olarak geri döner. Bir süre sonra da Hacı Bayram Velî'nin emri ile Abdülkadir-i Geylânî'nin evlâdından Hama'da bulunan Şeyh Hüseyin el-Hamavî'ye intisap eder. Şeyh Hüseyin, ona kısa zamanda hilafet vererek Kadiriyye Tarikatı'nın Anadolu'da kurulmasına ve yaşatılmasına memur eder.

Eşrefoğlu Rûmî, İznik'e döndükten sonra, burada Kadirîliğin bir kolu olan Eşrefiyye tarikatını kurar ve halkı irşada başlar. Tarikatı kısa zamanda her tarafa yayılır. Özellikle İznik ve Bursa havalisinde etkili olur. Kadirîler çevresinde o, bu tarikatı Anadolu'ya getirip yaygınlaştırdığı ve bir kurum haline getirdiği için de Pîr-i Sâni olarak anılır.

Eşrefoğlu Rûmî; Anadolu'nun Türkleşmesi ve Türklerin İslamiyet'i hayat tarzı haline getirmelerinde rol alan ve Anadolu'da Mevlevilikten sonra Ehl-i Sünnet tarikatlarının yayılmasında emeği geçen önemli mutasavvıflarımızdan biridir. Eşrefoğlu'nun şiirlerinde Yûnus Emre tesiri kuvvetle hissedilir. Hece ve aruz veznini başarıyla kullanmış, lirik şiirler yanında didaktik manzumeler de yazmıştır. Bu ilâhîlerinden birçoğu bestelenerek, bugün dahi pek çok yerde okunmaktadır. Onun didaktik mahiyetteki mensur eserlerinde ise devrinin halk dilini en iyi bir şekilde kullanmış olması ve bu sayede tasavvufi ahlakın halk arasında yayılmasında büyük rol oynamıştır. (*Güzel 2009: 632-633*)

Çalışmamızda 1 adet şiiri bulunmaktadır.

EŞREF PAŞA: 1820-1894 yılları arasında yaşamıştır. Devlet içerisinde üst düzey görevlerde de bulunmuş şair-devlet adamlarından birisidir.

Eşref Paşa genç yaşından itibaren edebiyatla da meşgul olmuş, resmi görevleri sırasında devrin şairleriyle tanışarak onlara yakınlık göstermiştir. Nitekim Namık Kemal'in aruzla yazdığı ilk şiirlerinde kendisine örnek aldığı şairlerden biri de Eşref Paşa'dır.

Eşref Paşa, eski tarzda yazdığı ilk dönem şiirlerinde Ehl-i beyt sevgisini terennüm eden Namık Kemal'deki bu tesiri daha da güçlendirmiştir. Şiilik, Hurûfilik ve Bektaşîliğe meyli şiirlerinden anlaşılan Eşref Paşa'nın divanında Sa'deddin el-Cibavi ve Mevlana Celaleddin-i Rûmi gibi Sünnî akideye sahip tarikat kurucularını övücü manzumeler de yer almaktadır.

Eşref Paşa, edebî yeniliğin aydınları sardığı XIX. yüzyılda eski tarz şiiri devam ettiren şairlerdendir. Aynı zevki paylaşan şairlerin oluşturduğu Encümen-i Şu'ara toplantılarına da katılmıştır. (*İslam Ansiklopedisi*, 11. Cilt 1995: 475-476)

Çalışmamızda on bir mersiyesi iki de divanı vardır.

FAHİR: Çalışmamızda iki adet nevrüziyyesi bulunan şair hakkında malumat elde edilememiştir.

FAHRÎ BABA: "Bu zat hakkında bir mâ'lumât elde edilememiştir."

Çalışmamızda bir adet şiiri vardır.

FAKİR EDNÂ: O dönemin kaynaklarında, bazı yazma dergilerde şiirlerine rastlanan Fakir Edna'nın onyedinci yüzyılda yaşadığı sanılmaktadır. Yaşamı hakkında ayrıntılı bilgi yoktur. Erdebil dergahından el aldığı söyleniyor, Hatayi'nin etkisi altında kaldığı şiirlerinden anlaşılmaktadır. Doğum - ölüm yılları, yaşam öyküsü konusunda elimizde hiç bir bilgi yoktur. Evren - insan - Tanrı, On iki imam, Ali gibi konuları şiirlerinde işlemiş, varlık birliği görüşünü savunmuştur. Dili yalın, söyleyişi akıcı ve duygusaldır. (Özmen 1998: 75)

Mecmuada dört adet şiirine yer verilmiştir.

FATÎMÂ: "1266 tarihinde Tekirdağ'da doğmuştur. İbtidâ'i tahsil gördükten sonra ebeveyninin tasavvuf ve edebiyata olan vukûf u kemâlatından istifâde ederek yetişmiştir. Bilhassa Tekirdağ şâ'irlerinden Hafız Emin Efendi ile evlenerek bütün hayâtını tetebbûatla geçirmiştir. Zevcinin şeyh bulunduğu Kırklar Tekkesinde yigirmi sene türbedârlık yapmıştır. 1329 yılında vefât etmiştir. Kırklar Tekkesi'nde zevcinin yanına defn edilmiştir."

Elimizde bir adet şiiri mevcuttur.

FEDÂYÎ: "Onsekizinci 'asır sonlarında yaşayan bir Bektâşî saz şâ'irlerindendir. Hayâtını seyâhatlerle geçirmiş, bir aralık da Mısır'da Gaygusuz Dergâhı'nda bulunmuş olan tasavvufî ve âşikâne bir takım şiirler yazan bu şâ'irin elimize geçen birkaç manzumesini aşağıya derç ediyoruz."

Şairin bir divan ve bir koşması mecmuada yer almaktadır.

FEHMÎ BABA: "Kırşehirlidir.Tahminen yetmiş sene evvel vefât edmiştir. Pir evinde medfûndur."

Divan türünde yazdığı bir şiiri mecmuada kayıtlıdır.

FENNÎ BABA:"19. ‘asrın son yarısında yetişmiş Bektâşî şâ’irlerindendir.Mora Yenişehirlidir. Kendi evinde Bektâşî ayini icrâ ider başka bir işle meşgul olmazdı. Vefâtı 1306 hicri senesindedir. Elimizdeki birkaç şiirini aşağıya derç ediyoruz."

Mecmuada şaire ait bir adet semai vardır.

FERDÎ: "Tekirdağlıdır. 1270 tarihinde Tekirdağ’da doğmuştur. Ferdî rüştiye tahsilinden sonra Üsküdarlı Kâzım Paşa’nın makamında bulunmuş ve onun edebiyâta olan vakufundan feyz alarak yetişmiştir. Ferdî esâsen Kâzım Paşa’nın intisâp ettiği Tekirdağlı Hacı Pir’in halis torunu olup asıl ismi Râsim mahlası Ferdî’dir. Ferdî Erzurum’da tapu müdiri iken 1325 yılında vefât etmiştir."

Mecmuada iki şiirine yer verilmiştir.

FERYÂDÎ: Gerçek kimliği, doğum ve ölüm tarihleri bilinmeyen bu Alevi ozanı hakkında Sadeddin Nüzhet Ergun kitabında şu açıklamayı getiriyor: "Bu bilgi, 1944 yılında, Maarif kütüphanesinden gelen, İsyani takma adıyla tanınan, İsmail Elçioğlu'ndan alınmıştır (Elçioğlu 1944'de ölmüştü). Halk arasında Deli Derviş adıyla tanınan Feryadi, ondokuzuncu yüzyılda yaşamış, Kızılbaş şairlerindendir. Güçlü bir şairdi. Divrik'te otururdu. Koçgiri'ye bağlı Zogallı'da arazi alarak, orada kaldı. Bu gün torunları orada oturmaktadır. 1904'te, seksen yaş civarında, Kangal ilçesine bağlı Mamaş'da (Soğukpınar) öldü. Mezarı oradadır".

Halk arasında Deli derviş, Dolu derviş, Derviş Ağa adlarıyla da tanınır. Asıl adı Mehmet'tir. 1824'de Sivas'ın Zara ilçesine bağlı Zogallı köyünde doğduğu sanılıyor. Ama bu kesin değil. Babası Yusuf Divriği'nin Konut köyündenmiş. Yoksulluk nedeniyle Zogallı'ya yerleşmiş. Çiftçilik etmiş. Yirmi dördüneyken pir elinden dolu içmiş, sazının adını Sarı Turna koymuş. Önce Kul yusuf mahlasını kullanmış, sonra Feryadi takma adını seçmiş. Ruhsati'den söz ve söz dersleri almış. Sarı Saltıklılardanmış. Dedelik edermiş. Kangaldan Kars'a değin talibleri varmış. 1904 'te seksen yaşında oğlunun evinde, Mamaş'ta ölmüş. (Özmen, 1998:423)

Mecmuada kayıtlı bir adet nefesi vardır.

FETHÎ: "Veli Fatih Vahid Fatih nâmıyla anılan bu şâ’ir 1263 yılında Tekirdağ’da doğmuş ve 1365 tarihinde ölmüştür. Elimize geçen bir şiirini aşağıya derç ediyoruz."

Mecmuada kayıtlı bir adet şiiri vardır.

FEVZÎ : "18. 'asır Bektâşî şâ'irlerinden olan Fevzî'nin hayatı hakkında fazla bir mâ'lumâta sahip değiliz. Elimizdeki bir tek manzumesini aşıya derç ediyoruz."

Çalışmamızda kayıtlı bir şiiri vardır.

FUZÛLÎ: "Şultânu's Şuâra nâmıyla yâd edilmiş Fuzulî Hadikatü's-Süeda'yı yazmış ve mükemmel bir divânı bulunan meşhûr ve ma'ruf bir şâ'irdir. "

Çalışmamızda bir şiirine yer verilmiştir.

GAYBÎ: "On altıncı 'asrın şâ'irlerinden olup Melâmî tarikatına mensûptur. Mu'ahharem Eskişehir civârında Seyyid Battal Gâzî dergâhında post-nîşîn ve şeyh iken vefât iden "Seyyid Şücâ'eddîn Hazretleri" tarafından irşâd edilmiş ve Bektâşî tarikatına girmiştir. Tasavvufî mühim şiirleri vardır. Hece ve 'arûz vezniyle güzel şiirler yazarak büyük bir şöret kazanmıştır. El yazısıyla yazılmış bir dîvânı vardır. Koska'da Ragıp Paşa Kütüphânesinde mevcûddur. Vefâtı on altıncı 'asrın sonlarında vuku bulmuştur. "

Şaire ait on şiir mecmuada kayıt altındadır.

GARİBÎ : "XIX. yüzyıl Bektaşî şairlerindedir. Hayatı hakkında fazla bilgi yoktur. "

Mecmuada altı şiiri var, altısı da nefes türüyle yazılmıştır.

GEDÂYÎ: Kimliği, eserleri ve gerçek yaşam öyküsü hakkında az bilgi bulunan Gedayi, XIX. yüzyılın ilk yarısı ile yirminci yüzyılın başında yaşamış bir Bektaşî saz ozanıdır. 1826 yılında Tokat'ta doğmuş. Bütün ömrünü İstanbul'da geçirmiştir. Asıl adı Ahmet'tir. Ona Gedayi mahlasını veren ünlü Bektaşî Baba'larından Sinop'lu Yesari Baba'dır. Tokatlı Gedayi adıyla da anılır. İstanbul'a geldikten sonra, Rumeli Hisarı tekkesi postunda oturan Nafî Baba'dan el alarak, Bektaşî olmuştur. Din dışı şiirleri de bulunmaktadır. Turgut Koca ile Sadeddin Nüzhet Ergun'un verdiği bilgilere göre ise Beşiktaş, Hasan Paşa fırını civarında oturduğu için "Beşiktaşlı Gedayi" olarak da tanınır. Yalnızca hece ölçüsüyle ürünler vermekle yetinmedi. Divan türünde de hatırı sayılacak eserler verdi. Nefeslerinden başka halk şiiri geleneğine uygun söylediği şiirleri de vardır. Sazda ustası Erzurumlu Emrah'tır.(Özmen 1998d: 413)

Destan nazım biçimiyle yazdığı üç şiir mecmuada kayıtlıdır.

GEDÂ MUSLU: On altıncı 'asrın ikinci yarısında yaşamış saz şâ'irlerindedir. 1609 yılı hadiseleri üzerine manzumeler söylemiştir. Çok güzel

çöğür çalan saz şâ'irlerinden olduğu Evliyâ Çelebi Seyâhatnâmesi'nin beşinci cildinde muharrerdir

Gerçek kimliği, doğum ve ölüm tarihleri bilinmeyen Geda Muslî'nin Yeniçeri ocağı mensubu olduğu bilinmektedir. Cezayir Palanga'sında uzun süre kalmıştır. Kızıl Deli Sultan dergahından el aldıktan sonra, Yeniçeri olması dolayısıyla, bir çok yer gezmiştir. Saz şairlerindedir. Dördüncü Mehmet döneminin ünlü ozanları arasında yer alır. Yaşam öyküsü yeterince aydınlık değil. Aynı mahlası taşıyan bir ozandan daha söz edilir. Şiirlerinde Alevi - Bektaşî geleneğini sürdürmüştür. Geda Muslî'nin asıl adı, Müslihiddin'dir. Evliya Çelebi Seyahatnamesinde ondan söz eder. Kayıkçılar Mustafası, Gedik Süleyman adlı ozanlarla arkadaşlık etmiştir. Din dışı aşıkane tarzda söylediği koşmaları da vardır. Özmen 1998d: 41)

Mecmuad kayıtlı bir koşması vardır.

GENCÎ(GENÇ ABDAL): "Abdülhamid zamanında sarayda divân katibi iken vazifesini terk iderek genç yaşında dervişliği me'muriyetine tercih idüp Anadolu'ya gelmiştir. Bu zatın Anadolu'ya geçişi şöyle olmuştur:

Sadrazam Yusuf Kâmil Paşa'nın zevcesi Zeynep Hânım ikrâr-bend olmak için Seyyid Sultân Gazi Tekkesi post-nişini ve Sultân Şüca'eddin Veli dergâhının post-nişini Pîr Muhammed Dede ile Şücâ'eddin Dede' yi İstanbul'a çağırmıştır. Dedeleri misâfir olarak konağında aylarca alıkoymuştur.

Anadolu'nun en mâ'ruf post-nişinleri bu mümtâz şahsiyetleri görmek ümidiyle İstanbul'un hemân bütün Bektâşîleri gürûh gürûh ziyâretlerine gelmişler, bu vesile ile Zeynep Hanım'ın konağında mü'teaddid Bektâşî ayinleri açmışlardır.

Bu arada konağın belli başlı müdâvimlerinden bir Bektâşî ahababı olduğu bir divân kâtibi de Zeynep Hanım konağına getirir, dedelerle görüşürdü.

Bu aziz misâfirlerin sohbet ve muhabbetinden pek ziyâde mahzûz ve mütelezziz olan divân kâtibi ziyâretlerini sıklaştırmıştır. Her gün yanlarına gidüp gelmeye başlar. Dedelerle görüşe görüşe o kadar ateş-amîz, o kadar tahammül-ferasa bir hâle gelir ki artık divân kâtipliği gözünde kalmaz. Dedelere kendisini de mahrum bırakmalarını ricâ ider, yalvarır. Dedeler İstanbul Bektâşîlerinin de kefâletiyle bu genci aralarına kabul ve Zeynep Hanım konağında kendisine nasîb verirler. Elimize geçen şiirini buraya derç ediyoruz."

Mecmuada Gencî mahlasıyla yazdığı bir divan ve Gencî Abdal mahlasıyla yazdığı iki nefesi vardır.

HÂDÎ: Rahmetli M. Tevfik Oytan'ın Bektaşîliğin *İçyüzü* adlı kitabında şiirleri yer alan Hadi, ondokuzuncu yüzyılda yaşamış bir Bektaşî ozanıdır. Seyyid Gazi

ilçesine, yaya bir saat uzaklıkta bulunan Sultan Şuca tekkesinin şeyhi Mehmed Şücaeddin Dede'nin oğludur. Babasından sonra onun yerine geçmiştir. 1868'de ölmüştür. Doğum tarihi saptanamamıştır. Hadi'nin asıl adı Ali Rıza'dır. Bir çok nefesler yazmıştır.(Özmen 1998d:273)

Mecmuada iki tane şiiri vardır.

HALÎL: Mecmuada bir şiiri bulunan bu şair hakkında herhangi bir bilgi elde edilememiştir.

HARÂBÎ: "Son devrin en ulu ve en şuh Bektâşi şâiri olarak tanılan Harâbî'nin 200 sahifeden ibâret bir divânı da vardır. Harâbinin bütün nefesleri ve eşârı gerek İstanbul ve gerek Anadolu Bektâşileri arasında büyük bir neş'e ile okunmuştur.

Harâbi 1239 hicri senesinde doğmuştur. On yedi yaşında iken şair Muhammed Ali Hilmi Dede Baba'ya intisab etmiştir. Asıl ismi Ahmed Edip mahlası Harâbi'dir. Hayatının son zamanlarında en çok temas ettiği şâ'irleri Emir Hakî ile İhsan Mahvi ve Kayserili Sıdkı Beyler idi.

Hicri 1324'de vefat etmiştir. Kendi el yazısıyla yazılmış olan divânı merhum şair İhsan Mahvi'nin kütüphanesinde."

Harâbi'nin elli altı adet şiiri mecmuada kayıt altına alınmıştır.

HASAN DEDE: "Bektâşîler arasında karpuzu büyük Hasan Dede diye şöhret kazanan bu zât Âşık Hasan Kul Hasan Dede gibi muhtelif mahlaslar kullanmıştır. Tameşvârlı Gazi Hasan'ın bu zâtül ismi memurdur. Âşık Hasan Hicrî 1110'da gâzilik hayâtını bırakarak ölünceye kadar bir sene hacca gider.

Bir sene bostan ekerdi. Temeşvâr'a bir saat mesâfede Taş nehir kenârında bostanlar arasında evinin de bir dönümlük bostânı vardı. Gâzi Hasan karpuzları beyaz kabuklu kırmızı içli ve gâyet tatlı olup beheri on dörd on beş okka gelirdi.

Karpuzu büyük Hasan Baba diye bu suretle tanırlardı. Hacı Bektâş Veli Dergâhı'nda baba olan 1291 tarihinde vefât eden Hasan Dede başka bu Hasan Dede başkadır."

Ali Rıza Öge'nin tanıttığı Hasan Dede'nin iki nefes ve bir koşması mecmuada kayıt altındadır.

HASAN HÜSEYİN DEDE: Mecmuada bu şaire ait bir nefes kayıtlıdır.

HASRETÎ: Gerçek kimliği, asıl adı, yaşadığı yer bilinmeyen Hasreti, otdokuzuncu yüzyılda yaşadığı sanılan bir Bektaşî saz ozanıdır. Yaşamı hakkında bilgi yok. Bektaşîlerin düzenlemiş olduğu yazma dergilerdeki durumundan, onun 1834 ve 1853 yılları arasında sağ olduğu anlaşılıyor. Halk şiiri tarzında bir çok koşmalarına rastlanmaktadır.

Hünkar Hacı Bektaş Veli evlatlarından şair Hamdullah Çelebi de Yeniçeri ocağının kapatılması nedeniyle sürgün edildiği Amasya'da yazdığı bir kısım şiirlerinde Hasreti mahlasını kullanmıştır. Bu ozanın da Hamdullah Çelebi olabileceği tahmin edilmektedir.(Özmen 1998d: 247)

Mecmuada kayıtlı bir şiiri vardır.

HÂŞİM BABA: XVIII. yüzyıl da yaşamış ünlü bir Bektaşî ozanı ve ulu kişilerinden biridir. Seyyid Haşim Baba veya Üsküdarın Haşim Babası olarak tanınmaktadır. İnadiye Dergâhının postnişinliğini yapmıştır. Haşim Baba Üsküdar'da 1782 yılında ölmüş ve tekkenin yanına gömülmüştür.(Özmen 1998c: 349)Mecmuada bir şiiri kayıtlıdır.

HATÂYÎ: Alevi-Bektaşî edebiyatının teşekkülünde büyük bir payı bulunan Hatayî, Safevi hanedanının kurucusu olan Şah İsmail'in şiirlerinde kullandığı mahlasıdır ve soyu baba tarafından Halvetî şeyhlerinden Şeyh Sofi-i Erdebilî'ye anne tarafından ise Uzun Hasan Bey'e dayanmaktadır. 1523 yılında hayatını kaybetmiştir.(Koca 1990: 27)

Hatâyî'nin sekiz adet şiiri mecmuada kayıtlıdır.

HATİFÎ: Asıl adı, memleketi, doğum, ölüm tarihleri ve yerleri bilinmeyen Hatifi Ondokuzuncu yüzyılda yaşamış bir Bektaşî ozanı. Yaşamıyla ilgili ayrıntılı bilgi yoktur. (H.1258) 1842'den (H. 1268) 1852 yılına kadar, Hacı Bektaş Veli tekkesi postunda oturan Hacı Ali Türabi Baba, ondan sonra gelen Hacı Hasan Baba, Perişan Baba, Hilmi Baba gibi, ünlü Bektaşîlerin yaşamlarıyla ilgili bir destan yazmıştır. Bu destanda Pir evinde geçen ilginç olaylardan söz edilir. Destan Bektaşîlik tarihine ışık. tutacak niteliktedir. (Özmen 1998: 195)

Mecmuada kayıtlı bir destanı vardır.

HAYRETÎ: Vardar'a bağlı Yenice doğumlu olan Hayreti, Onaltıncı yüzyılın tanınmış bir Bektaşî şairidir. Bektaşîliğin ikinci piri olan Balım Sultan'a intisab etmiş. Yaşamının bir bölümünü İstanbul'da geçirmiş, Rumeli'de 1534'de ölmüştür. Divanı yeni yazı ile basılmıştır.(Özmen 1998: 525)

Hayreti'nin mecmuada kayıtlı üç şiiri bulunmaktadır.

HENGÂMÎ: "Aslen Ruscuklı'dır. 19. 'asırda yetişmiş Bektâşî şâ'irlerindendir. Dolaşdığı şehirlerde muammâlar asar ve saz çalardı. İyi saz çalardı. Aşık Enverî Çınârî ve emsâli saz şâ'irleriyle birlikde Anadolu'yu dolaşmıştır. Fazla mâ'lumât yoktur. Elimizdeki bir iki şiirini aşağıya derç ediyoruz."

Mecmuada bir adet şiiri kayıtlıdır.

HIFZÎ: "Bolvadinli'dir.Üsküdarlı şâ'ir Firakî Efendi'den alınan mâ'lumâta göre tahminen 150 sene evvel yaşayan ümmî Bektâşî bir çoban imiş."

İki adet şiiri mecmuada kayıtlıdır.

HÜKMÎ: Aslında gerçek kimliği, doğum ve ölüm tarihleri, asıl adı hep karanlıktadır.Yalnız, Nasuh Paşanın idamıyla ilgili olarak söylediği destandan dolayı 1714 yılında hayatta olduğunu düşünerek, onsekizinci yüzyılda yaşamış bir Bektaşî şairidir diyoruz. Yeniçeri ocağındandır. Emekliliğinde elde sazı ile gezgincilik etmiştir. Millet kütüphanesinde 580 numarada kayıtlı şiirleri vardır. Hızri'nin Cemüş - şairan'ında diğer üç aşıkla birlikte "arifan" olarak yer almaktadır. (Özmen 1998: 275)

Çalışmamızda 1 şiiri kayıtlıdır.

HÜSEYİN HÜSNÎ BABA : "Bektâşî şâ'irlerinden olan "Hüseyin Hüsnî Baba" 1288 hicrî târihinde Yunânistân'ın Yenişehir'inde dünyaya gelmiştir. Yenişehir meclis idâresi baş kâtibi Ahmed Besîm Efendi'nin oğludur. Vâlîdesi Eğribozlu Hasan Ağa kerîmesi Şerîfe Bacı'dır. Yenişehir'de ibtidâ'î, rüşdi tahsîlini ikmâl ile İzmir'de de i'dâdiyi tahsîl etmiştir.

1308 senesinde İzmir'de Rûhî Beğ Baba'dan nasîp alarak Bektâşî olmuş ve 1318 sene Muharrem'inin on ikinci günü Rûhî Beğ Baba'nın yerine geçen Edirneli Kâzım Baba'dan tâc ve hırka giyerek dervîş olmuşlar ve birçok seyâhatlardan sonra Niğde'de ihtiyâr-ı ikâmet etmiş olan Hâcî Mehmed Mecdî Baba'dan icâzet alarak baba olmuştur."

Şairin on yedi şiiri mecmuada kayıt altındadır.

HÜSNÎ BABA: "Asıl adı, gerçek kimliği, doğum ve ölüm tarihleri hakkında kesin bilgiler olmayan Hüsnü Baba, on dokuzuncu yüzyılda yaşamış bir Bektaşî ozanı. Perişan Baba'dan el alıp tarikata girmiş. Bir süre Hacı Bektaş tekkesinde bulunmuş ve oradan icazet alarak baba olmuş. Trablusgarp'da yani Libya'da sürgünde bulunmuş. 1894 yılında öldüğü sanılıyor."

Mecmuada bir tane şiiri bulunmaktadır.

İBRAHİM PERVERÎ: "Bu zat hakkında da bir mâ'lûmat elde edilmemiştir."

Bir adet destanı mecmuada kayıtlıdır.

İLHAMÎ BABA: "Hayatı ve yaşadığı dönem hakkında hiçbir şey bilinmemektedir. İlhami, İlhami Abdal ve İlhami Beybaba mahlaslarını kullanmıştır."

Mecmuada 4 şiiri kayıtlıdır.

İSMA'İL: "Alevi-Bektaşî edebiyatında üç İsmail vardır. Bunlardan biri VII. yüzyılda yaşamış sürek ozanlarından. Pir Sultan ocağına bağlıdır. Yaşamı hakkında geniş bir bilgimiz yoktur. Bir de VIII. yüzyıl da yaşamış bir İsmail ile XIX. yüzyılda yaşamış başka bir İsmail daha vardır. Ama bunların aynı kişi olduğu kesin değildir."

Mecmuada kayıt altına alınan bir adet nefesi vardır.

KADİMÎ: "Asıl ismi Ali Rıza olan Kadimî bu mecmuayı yazandır. 1298 Hicrî tarihinde Malkara'da doğmuştur. İbtidâ'i ve rüşdi tahsilini Malkara'da görmüş ve bir müddet Malkara'da Müderris Hafız Emin Efendi'den medrese tahsili gördükten sonra İstanbul'a gelmiş, 'idâdi tahsili görmüş ve 1264 Hicrî senesi Muharremü'l-Haram'ın 22. gecesini Karaağaç Dergâhı postnişini Hüseyin Zeki Baba'dan nasîb almış ve bir müddet Karaağaç Dergâhı post-nişini Hüseyin Zeki Baba'dan nasîb almış ve bir müddet Karaağaç Dergâhında ve dört beş ay kadar da Kalkandelen Harâbâtî Dergâhın'nda hizmet etmiş ve ondan sonra İstanbul'a gelerek polis mesleğine girmiş sırasıyla polis müdürlüğüne kadar çıkmıştır. Mütâkiben polisten geçilerek İnhisar'a gitmiş ve nihâyet Burusa İnhisarlar satmış amirlikden emekli olmuştur. Kendisinin birçok eseri bu divânda mecmuâda yazılmıştır. Merhûm Hüseyin Zeki Baba ile kardeş çocuklarının çocuklarıdır. Kadîmi halen Bursa'da Çelik Palas karşısında 18 numaralı evde ikâmet etmektedir. Eserlerini aşıya derç ediyoruz."

Kadîmî'nin kırk üç şiiri mecmuada kayıtlıdır.

KALBÎ: "18. 'asır Bektaşî şâ'irlerindedir. Kendisi Abdal Musa Sultân Dergâhı'na mensup olduğu ve bir aralık da Mısır'a giderek Gaygusuz Sultân Dergâhı'nda oturduğu manzumelerinden anlaşılmaktadır. Elimize geçen birkaç manzumesini aşıya derç ediyoruz. "

Kalbî'nin mecmuada kayıtlı sekiz tane şiiri vardır.

KÂMİL: "19. 'asırda yetişmiş Bektaşî şâ'irlerindedir. Hayâtı hakkında bilgimiz yoktur. Elimize geçen bir manzumesini aşıya derç ediyoruz. Bu zat hakkında fazla bir mâ'lumât elde edilememiştir."

Mecmuada iki müztezadı kayıtlıdır.

KASIM DEDE: O dönemin yazma dergilerinde şiirlerine rastlandığı için, onsekizinci yüzyılda yaşadığı sanılan bir Bektaşî ozanıdır. Yaşamına ait bir bilgi yoktur. Ancak, Kesriye Bektaşî Tekkesinin sinliğinde bu adı taşıyan birisi yatmaktadır. (Özmen 1998: 289)

"On sekizinci asır Bektâşî şâ'irlerindendir. Hayâtı hakkında bir mâ'lumâta sahip değiliz. Fakat aynı asırda yazılan birkaç mecmuâ'larda bu şâ'irin ba'zı manzumelerine tesadüf olmuştur. Aynı zamanda Girye'de Kâsım Dede isminde bir Bektâşî Gâzi medfûndur. Kendisinin Türk fütüvvâtı devrinde yaşamış olduğunu tahmin edilmektedir. Elimize geçen birkaç manzumesini aşağıya derç ediyoruz."

Kasım Dede'nin iki şiiri çalışmamızda yer almaktadır.

KASİMÎ BABA: "17. 'asırdan itibâren başlayan bir takım mecmuâlarda Kasimi Baba'nın mahdud bazı şiirlerine tesâdüf edilmiş Bektâşî şâ'irlerindendir. Bu zat hakkında fazla bir mâ'lumât elde edilmemiştir. Elde ettiğimiz birkaç manzumesini aşağıya derç ediyoruz."

Şiir mecmuasında kayıtlı bir adet şiiri vardır.

KÂTİP: Onyedinci veya onsekizinci yüzyılda yaşadığı sanılan bir Bektaşî saz ozanıdır. Yaşamı, gerçek kişiliği hakkında ayrıntılı bilgi yoktur. Bektaşîlerin düzenlediği bazı yazma dergilerde nefeslerine rastlanmaktadır. (Özmen 1998: 271)

Mecmuada kayıtlı iki nefesi vardır.

KAYGUSUZ ABDÂL SULTÂN: "Yunus Emre'nin en sâdik bir mu'akkıbu olan Gaygusuz Sultân on beşinci 'asrın ikinci nısfında Anadolu'da yaşadığı tahmin edilmektedir. Medfunu Mısır'da Kabataş Bektâşî dergâhındadır. Mürettep yazma divânı ve bazı eserleri Ankara M'aruf Kütüphânesi'ndedir."

Mecmuada bir adet şiiri mevcuttur.

KEMTERÎ: "Asıl ismi Râşid Ali, mahlası Kemterî'dir. Mızıka-yı Hümayundan mütekâ'id iken Hicrî 1314'de Üsküdar'da vefât etmiştir. Çamlıca'da Selâmi Ali Efendi civârında medfûndur. Kemterî son yetişen Bektâşî şâ'irleri arasında oldukça bir mevk'i sâhibidir."

Mecmuada on bir adet şiiri kayıtlıdır.

KENZÎ: "On dokuzuncu yüzyılda yaşayan bir Bektaşî saz ozanıdır. Kıbrıs'ta doğdu. Yaşamı ve kimliği hakkında fazla bir bilgi yoktur, kendi şiirlerinden

öğrenilenler ile yetiniyoruz. Bu ozan bir süre Antalya'da bulunmuş, uzun bir süre de Dimetoka'da, Seyid Ali Sultan dergahında kalmıştır."

Mecmuada iki adet şiiri kayıtlıdır.

KUL BUDALA: "Budala, Kul Budala nâmlarıyla şiir yazan bir Bektâşî şâ'iri olan Budala on sekizinci 'asırda yaşamıştır. Hayâtı hakkında bilgimiz yoktur. Ancak ateşin olan şiirlerini aşağıya derç ediyoruz."

Mecmuada bir adet şiiri kayıtlıdır.

KUL DERVİŞ: Gerçek kişiliği ve eserleriyle yaşantısı hakkında elde yeterli bilgi mevcut değil. On yedinci yüzyılda yaşamış bir gezginci halk ozanı olduğu sanılıyor. (Özmen 1998: 167)

Mecmuada bir adet şiiri kayıtlıdır.

KUL HASAN: 18. yüzyılın son çeyreği ile 19. yüzyılın birinci yarısında yaşamış bir Bektaşî ozanıdır. Bu tarihi bir nefesinde « Sene bin iki yüz sekiz, söyleşirler ad ilen » diyerek belirtir. Kimliği ve eserleri tam olarak bilinmeyen bir Bektaşî ozanıdır. Nefeslerini Kul Hasan, Sefil Hasan, Hasan Dede mahlasları ile söylemiş. Asıl adı ve memleketi de belli değildir.

Bir süre yeniçeri ortasında Büyük Baba Efendi makamına oturmuş, Urfalı Halil İbrahim Dede - Baba'nın ölümüyle boşalan postnişinliğe atanarak, Dede - Baba olmuş.Screz'lidir. Hacı Bektaş - i Veli dergahında yatar. Balım Sultan'dan sonra, sekizinci Pir Evi postnişini imiş. (1 149 H. - 1736 M.) yılında göçmüştür. (Özmen 1998: 65)

Mecmuada bir adet şiiri kayıtlıdır.

KUL HİMMET: "Kul Himmet Pîr Sultân ile mu'asır olduğu ve onun mürşidi bulunduğu Pir Sultân Abdâl ismiyle yazılan yazılarda zikredilmişdi. Bektâşîler arasında çok makbul olan nefesleri vardır."

Mecmuada üç adet şiiri kayıtlıdır.

KUL HÜSEYİN: "Bu şâ'ir hakkında bir mâ'lumât elde edilmemiştir. Ancak Kul Himmet'le muasır olduğu şiirlerinde Kul Himmet ile münâkaşalarından anlaşılmaktadır."

Mecmuada bir tane şiiri mevcuttur.

KUL MEHEMMED: "On sekizinci asırda yetişmiş Bektâşî şâ'irlerindedir. Yeniçeri Ocağına mensûp olan Kul Mehemmed'in hayâtı hakkında bir bilgimiz yoktur. Elimize geçen bir manzumesini aşağıya derç ediyoruz."

Mecmuada kayıtlı bir şiiri vardır.

KUL MUSTAFA: "XVII. yüzyıl Bektaşî şairlerindedir. Hayatı hakkında fazla bilgi bulunmamaktadır. Bu şairin, meşhur saz şairi Kayıkçı Kul Mustafa'dan başka bir şahsiyet olduğu ve ondan biraz sonra yaşadığı tahmin edilmektedir. Kul Mustafa yalnız nefesler vücuda getirmekle kalmamış, âşıkane mahiyette bir takım koşma, divan ve semailer yazmıştır. Mecmuada koşma nazım biçimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır."

Mecmuada kayıtlı üç şiiri vardır.

KUL ŞÜKRÎ/ ŞÜKRÎ : "Profesör Köprülüzâde Fu'ad Bey'e göre Deli Şükri isminde bir halk şâ'iri mevcûd olduğu gibi bir de Ramazan'da oruç yediği için boğazına kurşun akıtılmak suretiyle şehîd edilmiş ve kuvvetli bir ihtimalle Selanik'de doğan Deli Şükrî isminde bir zatın mevcûd olduğu söylenmektedir."

Topkapı'daki Büyük Abdullah Baba merhumun rivâyetine nazaran da Kavalalı Mehmed Ali Paşa'nın hıdivliği zamânında Gaygusuz Dergâhı post-nişinliği etmiş, Deli Şükrî ve Kul Şükrî gibi muhtelif mahlaslar taşıyan bir Deli Şükrî daha olduğu söylenmektedir.

Bir rivâyete göre bu Deli Şükrîlerden birisi Rumeli'de gezerken yanına dâimâ bir merkebi de bulundurmuş.Bir kasaba kenarında kalbi durmuşdur. Bunu görenler kasabaya gidüp kasaba kenarında bir fukara ölmüş der. Haber virmişler. Kasabanın alakadârları cenâzesini yıkamak ve kaldırmak üzere bir imâm götürmüşler. İmâm gelüp fakir cenazesini görünce üstü başı kir içinde, tırnakları uzamış bu vaziyeti gören hoca " Be adam dünyâda hiç de mi kendine bakmadan nedir bu pislik deyince Deli Şükrî hemân destur yâ pir diyerek ayağa kalkmış, imâmın bu sözlerine karşı " Ben dünyâda içimi temizlemekle meşguldüm dışımızı temizlemeğe anım ve vaktimi ayırmadım." diyerek kalkıp merkebi alarak yürümeğe başlamış. İmâm da korkarak hayretler içinde kasabaya dönmüş, bu zatın yedi yerde makâmı olduğu söylenir ve orada da özüne bir türbe yaptırıldığı mervidir. Deli Şükri, Kul Şükrî ve Şükrî mahlaslarıyla da şiirleri vardır. Elimize geçen şiirlerini buraya derç ediyoruz"

Şairin çalışmamızda 4 nefesi mevcuttur.

LEVNÎ: "Bu şâ'ir hakkında bir mâ'lum'ât elde edilememiştir. Yalnız elde ettiğimiz bir destânını aşağıya derç ediyoruz."

Mecmuada bir adet destanı vardır.

LEYLÂ: "Matbu' divânı olan Leylâ şâ'irler arasında bir mevk'i ihrâz etmiştir. Sultân Mecid zamânında yaşamış bir şâ'iredir. Şiirini aşağıya derç ediyoruz."

Mecmuada kayıtlı dört şiir vardır.

LÜTFÎ: "Bu şâ'ir hakkında bir mâ'lumât elde edilememiştir."

Mecmuada kayıtlı bir adet şiiri vardır.

MAHMUDOĞLU: Gerçek adı, kimliği, doğum ve ölüm tarihleri belli değildir. On sekizinci yüzyılda yaşamış bir Bektaşî ozanıdır. Yaşamı hakkında bilgi bulunamadı. O dönemde düzenlenmiş dergilerde bazı nefesleri vardır. (Özmen 1998: 347)

Mecmuada bir semaisi kayıtlıdır.

MAHREMOĞLU: "Bu zat hakkında da bir mâ'lumât elde edilememiştir."

Mecmuada kayıtlı bir şiiri vardır.

MAHVÎ: "19. 'asır Bektaşî saz şâ'irlerindendir. Diğer saz şâ'irleriyle Anadolu'nun birçok yerini gezmiştir. Hayatı hakkında bir bilgimiz yoktur. Bu zat hakkında fazla bir mâ'lumât elde edilememiştir. Elimize geçen birkaç manzumesini aşağıya derç ediyoruz."

Mecmuada kayıtlı bir adet şiiri vardır.

MECÂLÎ BABA: Bu şairin mecmuada kayıtlı bir adet şiiri vardır.

MECNÛNÎ: "Bu zat hakkında bir mâ'lumât elde edilememiştir. Ermenî iken Müslüman olup Bektaşî tarikatına intisâb eden Mecnûnî XVIII. Yüzyılda şöhret kazanmış şairlerdendir."

Mecmuada Bir adet şiiri bulunmaktadır.

MENGÛŞÎ: "19. 'asırda yetişmiş Bektaşî saz şâ'irlerindendir. Diğer arkadaşları gibi Menguşî'de Anadolu'da birçok yerler dolaşmıştır. Bu zatın hayatı hakkında bir mâ'lumât elde edilememiştir. Elimize geçen bir destânını aşağıya derç ediyoruz."

Şiir mecmuasında kayıtlı bir şiiri vardır.

MİHRALDI ABDAL: Hayatı hakkında herhangi bir bilgi bulunamamıştır.

Şairin mecmuada kayıtlı bir adet şiiri vardır.

MİR'ÂTÎ: 19. yüzyıl ozanlarının en büyüklerindedir. Kalecik'lidir (Ankara). Oldukça iyi öğrenim görmüştür. Söylentiye göre bir aralık Kalecik müftülüğünde bulunmuş, Bektaşiliğe bağlanmasından ötürü bu makamdan uzaklaştırılmıştır. Yıllarca ortadan kaybolur, uzun yolculuklara çıkarmış. Bu arada kerametler de göstermiştir. İstanbul'da öldüğü sanılmaktadır. Mir'ati, çeşitli konularda uzun destanlar da yazmıştır. Levni'nin çığır açan Atalar sözü destanından sonra en güzel destan Mir'ati'nindir. Gezilerinde aşıklarla yarışmalara girer, muammalar asarmış. Güzel nefesleri ve aşk şiirleri vardır. (Özmen 1998: 347)

Mecmuada kayıtlı bir destanı vardır.

MİSÂLÎ: "16. 'asırda yetişmiş Bektâşî şâ'irlerindedir. Misâlî'nin Gül Baba ismini de taşıdığı rivâyet edilse de bu babda kat'i bir delil elde edilmemiştir. Gayet ateşin bir şâ'ir olup tasavvuf okur, mühim şiirleri vardır ki şimdiye kadar hiçbir şâ'irde görülmemiş kutlu sözler sarf etmiştir. Fazla bir mâ'lumât elde edilememiştir. Elimizdeki manzumesini aşağıya derç ediyoruz."

Mecmuada dört tane şiirine yer verilmiştir.

MİSKİN ÂŞİK: Gerçek adı, kimliği ve eserleri, doğum ve ölüm tarihleri ile memleketi tam olarak bilinmeyen, kişiliği karanlıklar içinde duran Miskin Aşık 1 onyedinci yüzyılda yaşamış bir Bektaşî ozanıdır. Yaşamı hakkında ayrıntılı bilgi yoktur. Bazı şiirleri Yunus Emre'ye mal edilmiştir. Dili sade ve durudur. Coşkulu ve içtenlikli bir söyleyiş biçimi vardır.(Özmen 1998:171)

Mecmuada iki adet koşması kayıtlıdır.

MUHAMMED ALİ HİLMİ DEDE BABA: "Merdiven Köyü'ndeki Bektâşî Dergâhı post nişini olan bu zat İstanbul'dur. Sultânahmed'de Göz görmez Mahlesinde 1258 hicrî senesinde doğmuştur. Babası Medkur Mahle'nin imâmı Nuri Efendi'dir. Vâlidesi Emine Hânım isminde bir Bektâşî bacısıdır. 1276 'da Hacı Hasan Baba'dan ikrâr etmiş, Tûrâbi Hilmi Dede Baba'dan hilâfet etmiştir. vefâtı 1325'dedir. Pir evinde dede babalık etmiştir. Matbu' bir divânı vardır."

Mecmuada üç adet şiiri kayıtlıdır.

MÜŞTAK: "19. 'asır Bektâşî şâ'irlerindedir. Kendisi Harputlu'du. 1295 hicrî senesinde münakki olarak giderken Çankırı'da kalmıştır. Bu zat hakkında fazla bir mâ'lumât elde edilememiştir. Kendisi gayet heybetli bir insanmış. Elimizdeki bir manzumesini aşağıya kayd ediyoruz."

Mecmuada şairin bir adet şiiri kayıtlıdır.

NACİYE BACI: İstanbulludur. Bektaşî kadın şairlerdendir. 20. yüzyılda yaşamıştır. Yaşam öyküsü, gerçek kimliği doğum ve ölüm tarihleri hakkında elimizde yeterli bilgi yoktur. Şiirleri yayınlanmamıştır. (Özmen 1998:579)

Mecmuada bir adet şiiri kayıtlıdır.

NAKDÎ: Hakkında hemen hemen hiçbir bilgi yoktur. Kaynaklarda sadece şiirlerinden örnekler verilmiş hayatı ve sanatı ile ilgili bir noktaya değinilmemiştir.

Çalışmamızda bulunan tek şiiri hece ölçüsü ile ve sade bir dille yazılmıştır. Bir semâî örneğidir. Bu şiir ve kullandığı kelimeler sanatçının Alevi-Bektaşî zümreye dahil olduğuna dair önemli bir ipucudur .

NAKŞÎ: "Aslen Akkirmanlı olan Nakşî on dokuzuncu 'asırda yetişmiş Bektâşî şâ'irlerindendir. Manzumeleri çok atesindir. Tasavvufî şiirleri Bektâşî dergâhında büyük bir zevkle okunur. Bu zat hakkında fazla bir mâ'lumat elde edilememiştir. Elimize geçen birkaç manzumesini aşağıya derç ediyoruz."

Çalışmamızda bir adet şiiri vardır.

NAZİMÎ: Hakkında hiçbir bilgi yoktur. Çalışmamızda bir şiiri bulunmaktadır. Bu şiirler aruz ile yazılmış olup müztezad örneğidir

NAZMÎ: "Zekizade İsmâ'il Nazmî Efendi Girid Kandiye'de Hicrî 1245 tarihinde doğmuştur. Oğlu Darü'l-Fünun müderrislerinden Fazıl Nazmî Bey'den alınan mâ'lumâta göre Arabi, Farsî, İtalyanca ve Fransızca ve Rusca okuyup yazan ve konuşan Nazmî Efendi zamânın kıymetli şâ'irlerindendi. Kandiye'ye tab'i Mağaralı Köyü Bektâşî Tekkesi babası Mustafa Baba'nın muhiblerindendi. 16 yaşında ikrâr verdi. Hicrî 1317 de vefât etmiştir. "

Çalışmamızda bir adet şiiri bulunmaktadır.

NECDET RÜŞDÎ: Hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamadığımız şairin çalışmamızda üç adet şiiri bulunmaktadır. Koşma nazım biçimiyle yazdığı bu şiirlerde son derece sade, açık bir dil kullandığını görmekteyiz.

NECEF: Gerçek kimliği bilinmiyor. Asıl adı ile ana baba adı belli değildir. Onsekizinci yüzyılda yaşamış bir Bektaşî ozanıdır. Yaşamına ilişkin hiç bir bilgi de yoktur. Ancak Tahirzade'nin düzenlediği bir dergide bir mersiyesi vardır. (Özmen 1998:345)Çalışmamızda bu mersiyesine yer verilmiştir.

NEHRÎ: "Bu zat hakkında bir mâ'lumât elde edilememiştir. Yalnız Tekirdağlı şâ'irler mecmuasının 116. sahifesinde Sevdicekzâde Nehrî Ahmed'in 1182

yılında Tekirdağ'da vefât ettiği yazılmıştır. Bu Nehrî'nin Nehrî Ahmed olup olmadığı ma'lum değildir."

Çalışmamızda bir adet şiiri yer almaktadır.

NESİMÎ: "Bu zat Hicrî 807 tarihinde derisi yüzülmüş meşhur Azeri şâ'ir Seyid Nesimî olduğu muhakkaktır. Bu Nesimî hakkında başka mâ'lumât elde edilmemiştir. "

Çalışmamızda iki şiiri bulunmaktadır.

NEYZEN TEVFİK: "Evvelâ Mevlevî sonra Bektâşi olan meşhûr ve mâ'ruf Neyzen Tevfik'dir. Çok ateşin bir şâ'irdir. İrticâlen şiir söylemekte ve hicivde büyük bir kudret sahibidir. Elimize geçen manzumelerini aşağıya derç ediyoruz."

Bir koşma ve bir destanı çalışmamızda yer almıştır.

NÜMÂYÎ: Yaşamı ve kimliği hakkında hemen hemen hiç bir bilgi yoktur. Onaltıncı yüzyılda yaşamış bir Bektâşi ozanıdır. Tezkirelerde de yaşamına ilişkin hiç bilgi bulunmuyor. Bununla birlikte Kafzade Faizi'nin tezkiresinde, Nümâyî'nin 1596 yılında öldüğü bildiriliyor."Bakıb ayine - i dehre Nümâyî göçtü"sözü ile ölümüne tarih düşürüldüğü kaydediliyor. O dönemde yazılmış bazı dergilerde,Nümâyî'nin şiirleri görülmektedir. Bu usta şair, Hurufî felsefe ve inancına bağlıdır. Ona göre, Tanrı'nın görünüş alanına çıktığı yüz Ali'nin yüzüdür. Öyleyse Tanrı, Ali'nin yüzünde görünür durumdadır.Nümâyî şiirlerinde düşüncelerini saklamayan, Ali'yi üstün gören, ona içten bağlanan, saygı duyan bir ozandır. (Özmen 1998:571)

Çalışmamızda iki şiiri mevcuttur.

ÖKSÜZ: Hakkında hiçbir bilgi yoktur. Kaynaklarda sadece şiirlerinden örnekler verilmiş hayatı ve sanatı ile ilgili herhangi bir bilgiye yer verilmemiştir.

Çalışmamızda denk geldiğimiz şiiri hece vezni ile ve sade bir dille yazılmıştır.

PERİŞAN BABA: "Aslen Konyalıdır. Yolkale hâricinde Kazlıçeşme Bektâşi Tekkesi post-nişin idi. 1281'de Hacı Hasan Baba'dan sonra bir müddet Kırşehirinde Hacı Bektâş dergâhında post nişinlik etmiş, gayet güzel saz çalardı. Elli yaşında iken 1292 tarihinde vefât etmiştir."

Çalışmamızda üç tane şiiri vardır.

PERTEVÎ: "19.'asır Bektâşî saz şâ'irlerindedir. Hayâtı hakkında bilgimiz yoktur. Elimizdeki bir müstezatını aşağıya derç ediyoruz. Bu zat hakkında bir mâ'lumat elde edilmemiştir."

Mecmuada kayıtlı bir müstezadı vardır.

PİR MEHMED : "On altıncı 'asr sâz şâ'irlerinden Bektâşî tarîkatına mensûp 'Ali sevenler arasında şiirleri öz Türkçe olan ve nefeslerden 'ibâret bulunan şiirleri Ankara Ma'arif Kütüphanesi'nde bir mecmû'ada Pîr Mehmed nâmına yazılmış birtakım şiirler mevcûd olduğu gibi on yedinci 'asr kızılbaşlarından diğeri bir "Pîr Mehmed" nâmında bir şâ'ir daha mevcûd olup menkîbeye ve vücûda getirdiği bir manzûmeye nazaran meşhûr ve ma'rûf Pîr Sultân'ın oğludur.

Yine bin iki yüz yirmi yedide yazıldı "Allah bir, Muhammed, 'Ali" diyerek matlâyla başlayan bir manzûmesinden anlaşılır ki, 1227 târihinde yaşayan ve hayâtta olan bir Bektâşî imiş. Terceme-i hâline vâkîf olduğumuz Mehmed'in ba'zı manzûmeleri Ankara Ma'arif Kütüphanesi'nde 2/115 A numrolu mecmû'ada mukayyedir. Mamafih Pîr Mehmedler birkaç tane olduğundan bunların tefrîki kabil olamamaktadır.

Yine Çanakkalalı Mehmed Beğ Baba isminde bir zât daha mevcûd olup İstanbul'da Deniz Âbdâl Mahallesi'nde bir ev alarak burada babalık yapmıştır. Vefâtı 1313 hicrî târihindedir. İki oğlu vardı. Hamza ismindeki oğlu Uzun Çarşı başında ud yapmakla meşgûl idi."

Çalışmamızda dört tane nefesi vardır.

PİR SULTÂN ABDAL : "Asıl ismi Koca Haydar olan Pir Sultân, Samsun, Sivas demiryolu üzerinde bulunan Yıldızeli ikihân kaza merkezinden altı sa'at mesafede ve Yıldız Dağı eteğinde bulunan Banaz Köyü'nde otururdu. Kendisinin Horasan'dan geldiği rivâyet edilir.

Banaz'da bulunduğu sırada Sivas ile Hafîk arasında kain Sofiler köyünden Hızır isminde birisi Banaz'a gelerek Pîr Sultân'a mürid olmuş, bir zamân Banaz'da kalmış. Bir gün mürşidi Pir Sultân'a gelerek "Pirim bana himmet ver, der makâna geçeyim , büyük adam olayım" demiş. Pir Sultân da " Ey Hızır ben dua iderim sen büyük adam olursun , baş olursun, ve pir olursun yalnız beni asarsın." demiş. Nihâyet Pir Sultân'ın himmetiyle Hızır İstanbul'a gitmiş, orada terfî etmiş, nihâyet baş olmuş ve Sivas'a vâli olarak gelmiş.

İlk işi Pir Sultân'ı Sivas'a huzuruna çağırarak olmuş. Hızır Paşa eski şeyhine hürmetde kusur etmemiş, nefis yemekler ikrâm etmiş. Pir Sultân bunları yememiş, Paşa bunun sebebini sormuş. Pir Sultân da " Sen zinâ etdin, hâram yedin, yetimlerin hakkını aldın, hâram parayla yapılmış yemekleri ben değil köpeklerim bile yemez." demiş. Paşa hiddetlenmiş Pir Sultân Sivas'dan, Paşanın konağından altı sa'at mesâfede Banaz'daki iki köpeğine seslenmiş. Köpekler hemen gelmişler. Önerine Pir Sultân'ın yemek tepsisini sürmüş, köpekler koklamışlar yemeklere dokunmamışlar bile. Bu hakârete paşa çok kızmış. Pir Sultân'ı Sivas'dan Toprak Kalesi'ne haps

ettirmiş. Lakin ne de olsa eski şeyhine kıymak istememiş, ona haber göndermiş, huzuruna çağırılmış. Eğer içinde şâhın adı geçmeyen üç deme söylersen seni af ederim demiş. Pir Sultân iyi demiş. Üç şiir söylemiş, üçünde de şâhdan bahsetmiş.

Pir sultân böyle meydân okumuş. Hızır Paşa'yı büsbütün gazaba getirmiş. Pir sultân'ın asılmasını emretmiş. Bir gece Pir Sultân asmaya götürmüşler. 1124.sahifede şunu söylemiş.

Ertesi sabah kahvede ahâli toplanmış, konuşurlarmış. Biri demiş ki bu gece Pir Sultân'ı Hızır Paşa asdırmış. Başka biri atılmış, imkânı yok demiş, çünkü ben bu sabah onı Koçhisâr yolunda (Seyfebeli'nde) gördüm. Dedikleri senin yanlısın var, ben onı Malatya yolunda kardeşler giderken de gördüm. Bir üçüncüsü ben onı İki Hân yolunda şâhına giderken gördüm. Bir derviş de ben onı darağacında gördüm demiş. Herkes şaşırılmış, hep berâber darağacının olduğu yere gitmişler, bakmışlar ki Pir Sultân hırkasını darağacına asmış, kendi gâ'ib olmuş.

Darağacından inüp yola düzülen Pir Sultân'ın peşine düşmüş. Onu yakalamak istemişler, ücrada Pir Sultân Kızılırmak üstündeki köprünin öte başına gitmiş, eğil köprü demiş köprü eğilmiş, suya batmış. Asmalar köprünin bir tarafında şaşakalmış ve bu kerâmeti gördükten sonra daha yapacakları kalmamış, geri dönmüşler. Pir Sultân da çekmiş Horasan'a gitmiş."

Ali Rıza Öge mecmuasında Pir Sultan için yukarıdaki bilgileri vermiştir. Şairin mecmuada otuz üç tane şiiri vardır.

RAHMÎ: "19. 'asır Bektâşî şâ'irlerinden olan Rahmî Keşân Kazasına bağlı Çeltik'de Rüstem Gazi Baba Dergâhına mensûb bir Bektâşî olup gerek Gazi Rüstem Baba'ya gerekse İmâm Hüseyin hakkında kuvvetli şiirler yazmıştır. Hayâtı hakkında fazla bilgimiz yoktur. Elimizdeki şiirlerini aşağıya derç ediyoruz. Bu zat hakkında bir mâ'lumât alınmamıştır."

Çalışmamızda bir adet şiiri mevcuttur.

REMZÎ: Gerçek kimliği, asıl adı bilinmeyen Remzi, ondokuzutıcı yüzyılda yaşamış bir Bektaşî saz ozanıdır. Manastır'lıdır. Yaşamının büyük bir bölümü Antalya'da geçmiştir. Antalya'ya ilişkin bir çok koşmaları var. 1834'den sonra üne kavuşmuş, Antalya'lı teğmen Rükni ile birlikte bir çok koşmalar yazmıştır (S. N. Ergün, a. g. e. sh: 174).

Akıcı, duru bir söyleyişi olan Remzi, oniki imama duyduğu derin sevgi ve saygıyı şiirlerinde de yansıtır. Çağının Bektaşî şair ve şiirlerindeki tüm özellikler onun şiirlerinde de mevcuttur. . (Özmen 1998:249)

Çalışmamızda 1 nefesi yer almaktadır.

RESMÎ: On dokuzuncu yüzyılda yaşamış bir Bektaşî saz ozanıdır. Giritlidir. asıl adı Ali'dir. Yaşamı hakkında ayrıntılı bilgi yoktur. Üsküdar'da Selim Ağa kitaplığında 85 numarada kayıtlı yazma bir divanı var. Bu divandaki şiirler yalnız aruz ölçüsüyle yazılmıştır. Bu divan 386 beyitten oluşur. Hacı Bektaş'ı ve Seyyid Ali'yi öven şiirleri çok başarılıdır. Bununla birlikte, Ali Resmi Giridi Baba'mn, hece ile yazmış olduğu şiirleri de vardır. Ali ve Veli sevgisiyle dolu olan şiirlerinde, çağındaki Bektaşî şiirlerinde görülen tüm özellikler mevcuttur. Hz. Ali'ye karşı aşın sevgi duyduğu açıkça görülür. (Özmen 1998:261)

Mecmuada iki adet şiiri vardır.

RIZÂ: "Muallim Bâki Bey'in verdiği mâ'lumâta göre bu şâ'irin ismi Ali mahlası Rıza'dır. 1235inci sahifede ismini yazdığımız Arife Bacı'nın ... Mülkiye me'murlarındandı. Hicrî 1324'de vefât etmiştir. Elimizdeki birkaç şiirini buraya kayd ediyoruz."

Mecmuada iki tane şiiri vardır.

RUHÎ BAĞDÂDÎ: "950 hicri senesinde Bağdâd'ta yaşamış büyük bir şâ'irdir. Hayatı hakkında bir mâ'lumâta sahip değiliz. Manzumelerini kayd ediyoruz. Büyük şâ'ir olduğu söylenirse de fazla bir mâ'lumât yokdur. Ruhî Bağdâdî'nin matbu' bir divânı vardır. Bursa'da Orhan Kütüphanesinde dir."

Çalışmamızda dokuz şiirine yer verilmiştir.

SABRÎ: "19. 'asrın son yarısında yetişmiş Bektâşî saz şâ'irlerindedir. Hayâtı hakkında bilgimiz yoktur. Fakat Plevne kahramanı Osman Paşa hakkında yazdığı bir destânıyla Resul Baba'nın vefâtı münâsebetiyle yazdığı şiir onun devrini ta'yin etmektedir. Elimize geçen birkaç manzumesini aşağıya kayd ediyoruz."

Şairin üç şiiri mecmuada kayıt altındadır.

SACÎD: "İstanbuldur. Fındıklı'da ikâmet ve makaracılık iderdi. Gece gündüz içer ve Galata'da Koyun Baba meyhânesinden ayrılmazdı. Tahminen 1260 hicri tarihinde vefât itmiştir."

Şairin iki şiiri mecmuada kayıt altındadır.

SÂDIK: Daha öncede açıkladığımız gibi halk yazınında ozan olan üç Sadık var. Bu ikincisi. Gerçek kimliği hakkında çok az bilgi olan Sadık Baba, ondokuzuncu yüzyılın son döneminde yaşayan bir Bektaşî ozanıdır. Deniz subaylığından emekli olduktan sonra, Mal müdürlüğü görevinde bulunmuştur. Çamlıca Bektaşî tekkesinin şeyhi Ali Nutki Baba'nın kayın babasıdır. 1899'da öldüğü sanılıyor.

Bektaşî tarikatının tüm inceliklerini bilen Sadık Baba şiirlerinde, çağında yaşamıştarikat önderlerini de anlatır. Çağındaki bazı konu ve durumları aydınlatır, onlardan ipuçları verir. Dili akıcı ve sadedir. Yüreği Ali ve Ehlibeyt sevgisiyle dolu olan Sadık Baba bunu, şiirlerine ustalıkla yansıtmamış bilir. Şiirlerinde Sadık, Sefil Sadık mahlaslarını kullanmıştır. (Özmen 1998:267)

Çalışmamızda iki nefesi vardır.

SÂFÎ: "Bektâşî Dergâhları açık bulunduğu zamanlarda Muharrem'in üçüncü günü 'aşure yapıldığı zamân bütün Bektâşî Tekkelerinde Safî'nin mersiyesinin okunması usul ittihaz edilmiştir. Fazla mâ'lumât alınmamıştır.Çalışmamızda bir şiiri vardır."

SALÎH: Mecmuada dörtlük nazım birimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır.

SEBÂTÎ: "19. 'asır Bektâşî şâ'irlerindedir. Amasyalıdır. Matbu bir divânı vardır. 1219'da vefât etmiştir. Bu zat hakkında fazla bir mâ'lumât elde edilmemiştir."

Çalışmamızda altı adet şiiri yer almıştır.

SEHER ABDAL: Gerçek kişiliği, kimliği, doğum ve ölüm tarihleri ile gerçek adı ve eserleri bilinmiyor. Battal Gazi'yi pir tanıyan Urum Abdallarındandır. Değişik yazma dergilerde şiirleri bulunan Seher Abdal on altıncı; veya onyedinci yüzyılda yaşamış bir Bektaşî ozanıdır. Bununla birlikte tezkirelerde yaşamına ilişkin hiçbir bilgi bulunmuyor. Çok başarılı manzumeleri vardır. Çoğunlukla şiirlerinde aruz ölçüsünü kullanmıştır. İnkılap müzesinde 479 numarada kayıtlı kitapta, bir nefesi bulunmaktadır. Şiirlerinde Noktavi'lik inancı egemendir. Ancak Ali soyuna karşı da derin bir saygı beslediği hemen görülen bir gerçektir. (Özmen 1998:493)

Çalışmamızda bir şiirine yer verilmiştir.

SENCÎ: Çalışmamızda bir adet şiiri vardır.

SEVDÂYÎ: Hayatı ve sanatı hakkında kaynaklarda bir bilgiye rastlanmamıştır. Çalışmamızda geçen tek şiiri bir destan örneği olup hece vezni ile yazılmıştır.

SEYFÎ: Yaşamı ve kişiliği hakkında doyurucu bilgi bulunmayan Seyyid Seyfullah Kasım Efendi (Nizamoğlu) XIX yüzyılın başında İstanbul'da doğdu. Şiirlerinde Seyyid Seyfullah, Seyyid Seyfî, Seyyid Nizamoğlu, Seyfî adlarını taşımıştır. Seyyid Seyfullah, Osmanlı hükümdarlarından III. Murad Han devrinde (1574 - 1595) ününü duyurmaya başladı.

İyi bir eğitim ve öğrenim görmüş, çağının gereği olan şeriat ve tarikat ilimlerini öğrenmiş, aydın bir zümre içinde yaşamış ve yazdığı didaktik şiirlerinde bütün mutasavvıflar gibi o da; nefsini bilmeyenlere, dünya malına tapanlara, riyakarlara, sofulara çatan ifadeleriyle, bir çok tekke şairini geçmiştir. İlahi'leri bestelenerek tekkelerde, ayin - i cem'lerde sonraki yüzyıllarda okunmuştur.

XVI. yüzyıl tekke şiiri'nin en büyük temsilcilerinden biri olan şairin divan'ı şekil olarak divan ve saz şiirleri üslubunda yazılmış lirik - didaktik ilahilerle bezenmiştir. Divan şiiri türündeki manzumelerinde özellikle Nesimi edası görülür. (Özmen 1998b: 469)

Çalışmamızda üç tane şiirine yer verilmiştir.

SEYİD: "On dokuzuncu asır Bektaşî şairlerindedir. Elimize geçen bir manzumesini aşağıya derç ediyoruz."

Çalışmamızda bir adet nefesi vardır.

SEYRÂNÎ: XIX. yüzyılda yetişen Bektaşî saz şairlerindedir. 1800 yılında Kayseri'nin Develi ilçesinin Camiikebir Mahallesi'nde doğmuştur. Medresede öğrenim görmüştür. Asıl adı "Mehmet"tir. Seyrânî, 1866 yılında vefat etmiş olup mezarı Develi Lisesi bahçesindedir.(ALPTEKİN, Türk Halk Şiiri)

Çalışmamızda üç adet şiiri vardır.

SILACIOĞLU: Mecmuada sekiz şiiri bulunan şair hakkında herhangi bir bilgi elde edilememiştir. Şiirde gayet yetenekli bir şair olduğunu düşündüğümüz Silacıoğlu hem aruz hem de hece ölçüsünü ustalıkla kullanmıştır.

SIRRI EĞRİBOZÎ: Asıl adı Mehmet olup 1794'te Eğriboz'da doğdu, 1842'de Tekirdağ'da öldü. Büyük bir divanı vardır. Bazı yazma dergilerde, divanında olmayan şiirleri de bulunmaktadır. Ankara Kütüphanesinde bulunan divanı Al 3/32 numarada kayıtlıdır. Divanı 150 sayfadır.Divanın baş tarafında: "Tann'nın cezbesine kavuşmuş ve Şah-ı Merdan'ın kullarından olan Esseyid Eğribozlu Mehmet Sırrı" sözleri yazılıdır. Buna göre Sırrı'nın, Peygamber soyundan olması gerekiyor. Bazı şiirleri aruz ölçüsüyle yazılmıştır. Baştan başa Allah -Muhammed-Ali ve Ehlibeyt sevgisi ile dolu olan Sırrı'nın coşkulu, içten bir hava taşıyan şiirlerinin dili akıcı, sade ve durudur. Şiirlerindeki kompozisyon bütünlüğü eksiksizdir. Tarikatın tüm inceliklerini ve güzelliklerini bilir, bunları şiirlerinde serbestçe yansıtma ustalıkları gösterir. (Özmen 1998b: 121)

Mecmuada iki şiiri kayıtlıdır.

SUOĞLU: Çalışmamızda bir şiiri bulunan şair hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.

ŞÂDÎ: "19. 'asrın Bektâşî şâ'irlerindedir. İsmi Ali mahlası Şâdi'dir. M'uallim olan Şâdi'nin hayâtı hakkında bilgimiz yokdur. M'uallim Ali Şâdi nâmıyla mâruf etmiş bir şâ'ir olup cenâb-ı şehîd-i İmâm Hüseyin için çok ateşin birkaç mersiyesi vardır. Edip bir şâ'ir idi. Mersiyelerini buraya derç ediyoruz."

Çalışmamızda iki şiiri mevcuttur.

ŞAHÎ: "Şâhî'nin Şah İsmâ'il Safevi olduğu ve kendisinin Hatâ'i tahallüs ittiği gibi Şâhî de tahallüs ittiği söylenür. Fakat kat'i olduğu bilinmiyor."

Çalışmamızda bir adet şiiri vardır.

ŞEM'Î: "XIX. yüzyıl meşhur saz şairlerindedir. Asıl adı "Ahmet"tir. Konya'da doğmuştur. Şem'î mevlevidir. 1841'de vefat etmiştir."

Çalışmamızda iki şiirine yer verilmiştir.

ŞEMİMÎ BABA: "Üsküdar'da Akça Hisar Bektâşî Tekkesi'nde medfûndur. Oranın post-nişini idi. Basri Baba'ya ait bir mecmuâ'da Şemimi hakkında şu mâ'lumâtı mukayyedir.

Asıl ismi Kemâleddin'dir. Önce İstanbul'da ders-i âme hocâsı idi. Sonra tarikate sulûk ederek Köprülü Dergâhı'nda şehâdete tâlip ve ihrâr itmekle kendisine sırren Kerbelâ ve refikî Haydar Hâşimî Baba da zehire razı olarak Akça Hisarlı birkaç müraseleden sonra oraya gitmişlerdir. Şemimî kurşunla vücudu zehirle şehid olmuştur. Elimize geçen bir manzumesini aşağıya derç ediyoruz. "

Çalışmamızda iki şiiri mevcuttur.

ŞEMSÎ BABA: On altıncı asır âşıklarındandır. Latifi onun Seferihisar'da doğduğunu söylüyor. Aşık Çelebi ise Acem'den geldiğini bildiriyor. Bir çok memleketler gezmiş, büyüklerin meclisinde kıssahanlık etmişti. Mahfuzatı çok olduğu ve iyi hikaye anlatabildiği için bu sahada muvaffak oluyordu. Aşık Çelebi onun Kalender bir rind olduğunu söylemektedir. Sultan Selim namına "De Mürg" adlı bir mesnevi kaleme alan ve bu yüzden ihsana mazhar olan bu şair, Kanuni'nin hükümdarlık ettiği ilk yıllarda vefat etti" (Ergun, Bektaşî Şairleri ve Nefesleri:97)

Çalışmamızda bir nefesi vardır.

ŞÜKRÜ/ KUL ŞÜKRİ : On sekizinci yüzyılın sonlarından 19. yüzyılın ortalarına değin yaşamış bir Bektaşî şairidir. Kul Şükri, Şükriya veya Deli Şükri

takma adıyla nefesler söylemiştir. Yaşamı hakkında ayrıntılı bilgi yoktur. Ancak Abdal Musa dergahında bir süre hizmet ettiği sanılıyor.

On iki imama bağlılık gösteren geleneği sürdüren konuları işlemiştir. "Batın aleminde seyran ederken" dizesiyle başlayan şiiri ilginçtir. Mehmet Ali Paşa'nın Mısır Hidivi olduğu sırada Kaygusuz dergahında postnişinlik etmiştir. Ayrıca, Deli Şükrü adlarıyla Kütahya'lı ve Selanik'li iki halk ozanı daha yaşamıştır. Üçünün şiirlerini birbirinden ayırmak olanağı yoktur.

Tasavvuf anlayışına göre, "Güzellik Tanrı'nın görünüşüdür" inancını benimseyen Kul Şükrü, bu düşüncesinin Ali'den geldiğini söyler. Zaten İslam dininde "Güzele bakmak sevaptır" anlamına gelen sözler vardır. Tarikatta arınmanın önemini vurgulayan dizeleri bu tür güzelliğe kavuşmayı amaçladığının göstergesidir. (Özmen 1998b: 307)

Mecmuada dört şiiri bulunmaktadır.

TAHİR: Gerçek kimliği aydınlığa çıkarılamamıştır. Şiirlerini kendisi derlemiştir. On sekizinci yüzyılda yaşamış bir Bektaşî ozanı olduğudur. (... Tahir zade) adındaki bir dergide, aruz ölçüsüyle yazmış olduğu şiirleri var. Yaşamı hakkında, ayrıntılı bilgi yoktur. Bir ara Mısır'daki Kaygusuz Abdal dergahında, hizmet ettiği şiirlerinden anlaşılıyor. Oldukça başarılı şiirler yazmıştır. Osmanlıca "terkiplerle, "mazmunlarla ve sözcüklerle dolu olan şiirlerde Tahir'in başarılı dili ağdalı ve ağırdır. Bütün şiirlerini aruz ölçüsüyle yazmıştır. Şiirlerinde divan geleneğini sürdürür. Yeni ve özgün buluşları yoktur. Kırsal kesimde adı bilinmez. Tahir çağının ünlü şairlerindedir. Kentlilerin ozanıdır. Hep On iki imama duyduğu sevgiyi, saygıyı sergiler. Geleneğe uymakla yetinir. Şeriatın koyduğu yasalarla savaşılmaya çalışır. (Özmen 1998b: 315)

Mecmuada şaire ait dört şiir vardır.

TESLİM ABDAL: "Denizli'de nâmına izâfetle bir Bektâşî tekkesinde medfûn olan Teslim Baba Sultân isminde bir 'aziz mevcuddur."

Çalışmamızda bir adet koşması vardır.

TEVFİK: Çalışmamızda bir adet şiiri vardır.

TÜRABÎ DEDE BABA: "Türâbi Dede Baba'nın hicri 1266'da pir evinde post-nişin olduğu ve 1285 tarihinde vefat ettiği ve bazı vesikâlara göre iki Türâbi bulunduğu, bunlardan birinin Yanyalı olup Koyunca'da medfûn Türâbi Baba isminde bir zat olduğu ve profesör Köprülü Fuat Bey'in tetkikatına nazaran da Ankaralı bir Türâbi daha mevcut olup bunlardan hangisinin Kırşehir'de pir evinde post-nişin olduğu karışmaktadır."

Çalışmamızda şairin bir şiiri vardır.

USULÎ: Usuli'nin yaşamını bütün ayrıntılarıyla aydınlayabilecek bilgi yoktur, kaynaklarınçoğu onun adını anıp Yenice Vardar'lı olduğunu, Mısır'a gidip İbrahim Gülşeni'ye bağlandığını bildirirler. "Vah kim gitti Usuli dermend" sözleri onun yılını gösterir (945 /1534). Ancak bu konu da kesin değildir. Usuli'nin düşüncelerini basılmamış divanındaki şiirlerinden öğrenmekteyiz. Onunla ilgili en güvenilir bilgiyi, yine, Abdülbaki Gölpınarlı'nın "Nesimi - Usuli - Ruhi, 1953, Varlık yayınları" isimli çalışmasından ediniyoruz. Bu çalışma kapsamlı, yeterli olmamakla birlikte, aydınlatıcıdır. Usuli, tezkirelerin yazdığına göre, medrese öğrenimi görmüştür, gerçekten bir divan şairidir. Uzun süre Mısır'da kalmıştır. Nefef, Kerbelâ ve Bağdat'a uğramış, İran ve Irak'a gidip gelmiştir. Şeyhinin ölümünden sonra Yenice Vardar'a dönmüş, bir süre dostu Avranos Beyoğlu Abdi Bey'e sancaklarda yaşamış, Balkan ülkelerini dolaşmış, yolculuklara çıkmış, 1534'de Yenice Vardar'da ölmüştür. Tasavvufi konuları başarıyla şiirleştirmiş,Seyit Nesimi'nin etkisinde kalmıştır. (Özmen 1998b: 351)

Usulî'nin iki şiiri çalışmamızda yer almaktadır.

ÜRYÂNÎ: "Niğdeli'dir. Doğum tarihi ile tekkesi ve hayâtı hakkında bilgimiz yoktur. Az çok tahsil görmüştür. Mesleği rençberlikdir. Hoş-sohbet olduğu için çok sevilirdi. Tahminen altmış sene evvel vefât etmiş. Bektâşî tarikâtine mensup olduğu şiirlerinden anlaşılır. Bu zat hakkında da bir mâ'lumât elde edimemiştir. Bazen Üryanî bazen de Üryân Abdâl mahlası kullanmıştır. Elimize geçen birkaç manzumesini aşağıya derç ile iktifâ ediyoruz."

Şairin bir şiiri çalışmamızda yerini almıştır.

VELİ BABA: "İlegob karinesinde Veli Baba isminde bir Bektâşî medfundur. Baz'ı Bektâşîlerle Rumeli'de Veli Baba isminde bir gazinin mevcut olduğunu söylemektedirler. Bu hususda kat'i bir şey söyleyemeyiz. Sa'adettin Nuzhet bir eserinde 19. 'asrın ibtidâlarında yaşayan Bektâşî şâ'irlerinden olduğunu bildirmektedir. Hayâtı hakkında bir mâ'lumât mevcut olmamakla beraber Hicrî 1224 de kaleme aldığı bir manzumesine göre bir müddet seyahatlerde bulunduğu anlaşılmaktadır. Oldukça meşhur kazanmış bir Bektaşî şâ'iridir. Şiirlerinde Veli, Kul Veli, Derviş Veli, Veli Baba gibi mahlaslar kullanmıştır. Elimize geçen şiirlerini aşağıya derç ile iktifâ ediyoruz."

Çalışmamızda dört adet şiiri yer almaktadır.

VEHBÎ: Gerçek kimliği, asıl adı ve yaşamı hakkında ayrıntılı bilgi yoktur. O dokuzuncu yüzyılda yaşamış bir Bektaşî ozanıdır. Divanındaki bir nefeste, Morali Süleyman Baba'dan el aldığını söyler. Üsküdar Selimağa kitaplığında 76 numarada kayıtlı 1375 beyitten oluşan bir divanı var. İçinde aruz ve hece ölçüsüyle yazılmış

şairler mevcuttur. Hacı Bektaş Veli, Eşrefoğlu Rumi ve Şeyh Bedreddin Simavi'yi öven şiirleri vardır. Hurufilik ve Melamet inançlarına bağlı bir Bektaşî şairidir.

Şiirlerinden Vehbi'nin tarikat konusunda kendisini çok iyi yetiştirdiği hemen anlaşılır. Ali-Ehlibeyt sevgisiyle tasavvufî konuların iç içe işlendiği, sarmaş dolaş sunulduğu görülür. Başarılı bir Bektaşî ozanı olan Vehbi, şiirlerinde varlık birliğinin türlü görünüşlerini yansıtmaya çalışır. Akıcı, duru, içten bir söyleyişi var. Ancak dil özellikleri yönünden 19. yüzyıldan ayrı düşünülemez. (Özmen 1998b: 241)

Çalışmamızda iki adet şiirine yer verilmiştir.

VİRÂNÎ: "Virânî hakkında tarihî bir mâ'lumât yoktur. Gerçi Bektaşî anenesinde bu zatın Necef Bektaşî dergâhı post-nişini olduğu ve Şâh Abbas'la görüştiği şâ'yi ise de bunu tevsîk kâbil olamamıştır. Rıfka Efendi "Bektâşî Sırrı" adlı eserinde Virânî için şunları yazıyor: Aslen Nusayrî ise de Hurifiliğe dahi meyil etmiş ve birçok eş'ar ve nesir ile ma'lum olan meşhûr risâlesini ortaya koymuştur. Daha fazla mâ'lumât yoktur. "

Mecmuada on yedi tane şiiri yer almaktadır.

YAHŞÎ BABA: "Mecmuada bir adet şiiri kayıtlı olan şair hakkında bir bilgiye ulaşılamamıştır. Şiirinden hareketle Alevî-Bektaşî tarikatine mensup bir şair olduğunu söyleyebilmekteyiz. Dili son derece akıcı ve sadedir."

YESARÎ BABA: "El-Hâc Mustafa Yesârî Baba Merdiven Köyi dergahında postnişini Muhammed Ali Hilmi Dede Baba'nın han-kah-ı Hazret-i Pîr Hünkâr Hacı Bektâş Veli'ye post-nişin ve dede babalık oldukları zamân Merdiven Köyü'ndeki dergaha vekîl olarak bırakıp üç sene dergah mezkurde postnişinlik idüp bilâhare bu nişânın Teselya kıt'asında ka'in Durbali Sultân dergahına giderek İstanbul'a 'avdet etmek üzere iken 1225 Hicrî sene Muharrem'ül- haramın Beşinci günü Galos'da vefât etmiştir. Orada medfûndur. Elimize geçen şiirlerini buraya kayd ediyoruz."

Çalışmamızda şairin iki koşmasına yer verilmiştir.

YUNUS EMRE: Onüçüncü yüzyıl sonlarında ve ondördüncü yüzyıl ilk yarısında yaşamış Bektaşî şairlerindendir. Türktasavvuf edebiyatının öncüsüdür. Hacı Bektaşî Veli'nin halifelerinden Tapduk Emre'nin müridlerindendir. Son demlerinde Tabduk Emre Baba'dan icazet alarak irşadla görevlendirilmiştir. Nutuklarındaki içtenlik çöşku ve öğreticilik her türlü övgünün üstündedir. Ünü Bektaşî dergahlarının dışındadır. Nefes ve ilahileri halâ güncelliğini kaybetmemiştir. Anadolu'nun ve Balkanlar'ın bazı yörelerinde mezarları bulunmaktadır.(Koca,1990:5)

Çalışmamızda bir koşma ve bir divanı bulunmaktadır.

ZAHMÎ: Çağdaşları arasında çok başarılı bir ozan olan, gerçek adı ve kimliği ile yapıtları bilinmeyen Zahmi, ondokuzuncu yüzyılda yaşamıştır. Bektaşidir. Çankırı'lıdır. Medrese eğitimi görmüştür. Şiirlerini Ahmet Talat ve Tahsin Nahid toplamıştır. Bundan başka, Bektaşilerin düzenledikleri yazma Nefes dergilerinde bazı şiirleri bulunmaktadır. Hece ölçüsünün yanı sıra aruz ölçüsünü de başarılı bir şekilde kullanmıştır. 1863 tarihinde vefat etmiştir. Şiirlerinde Vahdet- i Vücut felsefesini özümseyen bir anlayışla varlık birliğini inceliklerine ve derinliklerine değin işlemiş, bu konuda tinsel zevkin ve şiirden tad aldırmanın doruklarına ulaşmasını bilmiştir. (Özmen 1998b: 143)

Mecmuada bir şiiri bulunmaktadır.

ZARİFÎ : Mecmuada koşma nazım biçimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır.

ZEHRÂ BACI: 20. yüzyılda yaşamış olan bu Bektaşî kadın şairinin gerçek yaşamı, kimliği doğum ve ölüm tarihleri ailesi ve şiirleri hakkında elimizde ayrıntılı bilgi yoktur. Bir şiirini sunuyoruz.

Çalışmamızda bir adet nefesi mevcuttur.

ZEKAÎ : Hakkındaki bilgiler çok sınırlı olan şairin 1812 yılına kadar yaşadığı bilinmektedir. (Arslan, Erdoğan 2009)

Çalışmamızda bir adet mersiyesi vardır.

ZEYNELABİDİN: Şairin mecmuada bir şiiri kayıtlıdır.

ZEYNEP: Şairin bir şiiri çalışmamızda yer almaktadır.

4. METİNLER

1. AHMED SARBAN

607b

Divân-ı Ahmed Sarbân

(--. / . - - - / - - / . - - -)

Ey tâlib olan âşık seyr itmeğe cânânı
Dikkatle temâşa kıl her gördüğün insânı

Âyîne-i insânı bil sûret-i Rahmân'dır
Bu âyineye gel bak gör anda o sultânı

Sûretde görünmez cân ger dirse münâfiklar
Sen câna nazâr kılsan görmek dileyen anı

Mahbûb temâşasın men'eyler imiş münkir
Kör gözlerinin yokdur nûru göremez anı

Sen nûr-ı dilârâdan göz yumsa n'ola zâhid
Sen câna nazar kılsın görmek dileyen anı

Ben hâtem lâ'linden bir zerre haber bulsam
Bir habbe almazdum sad mülk-ı Süleymân'ı

Esrâr sözün **Ahmed** keşf eyleme nârâna
Hayvâna mahal görme ser-çeşme-ı hayvânı
607b

2. AHÛ

546a

Destân-ı Ahû

İkrar verdim dönmem bezm-i elestden
Virdiğim ikrarı imândan aldım
Başka seyrân gördüm kendi özümden
Muhabbeti ben ol seyrândan aldım

Ab u bad u nar u hâkden halk oldum
Kendimi ben ana rahminde buldum

Müddet tamam olup dünyâya geldim
Bu bu ibret-nümâyı cihândan aldım

Bildiğim unuttum eyledim feryâd
Dert bu derd-i derûnum istiyor abâd
Tekrar ta'lim etdi bana üstad
Dersimi mekteb-i irfândan aldım

Cân gözi gafletten açıla düşdi
İkilik perdesi seçile düşdi
Kudret hazinesi açıla düşdi
Lal ü güherkânı mercândan aldım

Muhabbet görünmez bilmem nerededir
Gerçeklere ayan nasa perdedir
Esrâr-ı muhabbet gizli yerdedir
Hakîkati Şâh-ı Merdan'dan aldım

Erenler yolunda gör savaşımı
Akıtdım gözümde kanlı yaşımı
Pirler eşiğine koydum başımı
İcâzet virdiler meydândan aldım

Terk-i tecrid oldum dökdüm kabayı
Eğnime geymişem şalı abayı
Didiler sen kimden aldın vefâyı
İsmail'e inen kurbândan aldım

Erenler destursuz yere sunmadı
Kurbân için gelen geri dönmedi
Etim yiyüp kemiklerim sınımadı
Vücûdum pişirüp püryândan aldım

Musa'ya tecelli göründi Tur'dan
Mest olup aklını şaşırıldı nurdan
Ene'l-Hak sırrını aldım Mansur'dan
Hakîkat sırrını gerdandan aldım

Bu fâni dünyâda isyanım çokdur
Kalbimde hiç benlik eseri yokdur
İncil Tevrat Zebur dört kitap Hak'dır
Ben evvel lezzeti Kur'ân'dan aldım

Çalış girdabdan çıkmak çaresine
Dermân gizlenüpdür dert arasına
Merhemîn kar ider mi âşk yarasına
Bu ilm-i hikmeti Lokman'dan aldım

Bu bir gizli sırdır herkes tutamaz
Ehl-i âşkın katarına uyamaz
Degme gevher-i firdevs baha koyamaz
Bu dürr-i yektayı ummândan aldım

Gerçek sözüme bencileyin katmazam
Bu sırrı kimseye beyân etmezem
Bilinmeyen yerde cevher satmazam
Ben bu nasihati bir cândan aldım

Gel düşünme akla sığmaz bu ilim
Bir ulu dergâha ulaşdı yolum
Kudret haznesi miftahı dilim
Bilmeyenler sanır dükkandan aldım

Mü'min olanlara olur tahiyat
Budur müminlerin elinde berat
Miraçdan indirdi savm u salat
Hak sırrın Resul-i zişandan aldım

Şeriât sancağı geldi dikildi
Marifet yolunda terler döküldi
Niyazlar oldu gülbenk çekildi
Tarikat kemerin erkândan aldım

Ahûyam utandım kendi sözümden
Mest olup türâba düştüm özümden
Kanlı yaşlar akıtdım iki gözümden
Macerâyı çeşm-i giryândan aldım

546a

3. ALİ NÂCİ BABA

Nefes-i Ali Nâci Baba

(Hacı Bektaş Veli Hazretleri'ne ithaf)

(. . . - / . . . - / . . . - / . . .)

Pîşvâ-yı ürefa Hazret-i Bektaş Veli
Pirimiz melce'imiz mürşidimizdür ezeli

Ders-i irfânını berre sık sık itiyâd eyler
Kereminden neye muhtâç isen ihsân eyler

692a

Çaresizlikde komaz bizleri imdâdımıza
Yetişir neş'e verir hâtır-ı nâşâdımıza

Biz onun kullığına ah olamazken layık
O tenezzül buyurur da bize destim der açık

Ey gönül serveri pirâne tevâzu sezdik
'Arlanup ter dökerek yerlere geçmek bizden

Bir taraftan bize dünyâda huzur yollarını
Sağlıyor başkaca mahûr ediyorsan yarını

Sen o kudretde velisin ne dilersen o olur
Hükm-i takdir olarak nokta-i maksudı bulur

Kurduğun yolda gidenler kavuşurlar Allah'a
Sa'y-ı erbab tarikatda varırlar şehir aha

Nayının ülkesine uğrayarak ya el tevfik
Himmetinle girmek onlara oldukça refik

Derd-i gaflet yaşamayan kitleyi kılmış bimâr
Belki onlar dahı bir himmet-i kudsiye arar

Ta varup bulmak için tengriye bir rah-ı necât
Pirimizden dilerim onlar için de himmet

Hak-i ikdâmına revmâl niyaz ol ey Nâci
Pirinin payını kıl minnet eyle baş tacı

691b-692a

Nefes-i Ali Nâci Baba

Hacı Bektaş Veli hazretlerine ithaf

Pîrim hünkârım sana
Nem varsa olsun fedâ

Üç aşka fermânberem
Zâtından el iste

Müşkil açan o eldir
Her çâreye bedeldir

Takdîrine hayrânım
Sen buyurdun sultânım

Tok gözli tok sözlüyüm
Yolumda pek özlüyüm

Tâcım bana yâr değil
Cübbem dahı dâr değil

İhvân içinde hürmet
Görüyorsam ben şayet

Hikmeti hep sendendir
Görmek tâ bendedir

Selâmın mürşide verdi
Dünyâlara değerdi

Fermânınla hünkârım
Âlemde bahtiyârım

Fakîr dönmem yolumdan
Sen bağladın kolumdan

Sevgi verdin rûhuma
Minnetler subbûhuma

Sevmiş erenler beni
Bu en büyük mürşideni

Çılgınca karşıladım
Sevinçle çok ağladım

Öz candan selamını
Beşâret peyâmını

Alan bahtiyar benim
Kurduşan hazar benim

Pirimin huzurına
Bu gicenin nurına

Kavuşunca nefesler
Bak nasıl sünuh eder

Ar olup ar bilelim
Yolunda ar olalım

Böyle olur inşallah
Her dost Allah Eyvallah

Nâci kavlinden geçme
Âşıktır od saçma

Eyvallâhdır her dem
Derviş diye gezerim

692a

Münâcat-ı Ali Nâci Baba

(-- ./ .-- ./ .--- ./ .---)

Kül oldı yanup hilkat-ı sevdâ ile bağrım
Nerden olucak bir hiç olan kendime hayrım
Virdim sana ben varlığı kalmadı ayrım
Gönlüm sana ‘âşık benim, ey pek ulu tanrım

Bir katreyim ummana ulaşmak hedefimdir
Bir gölgeyim varlığım artık selefimdir
Âşkım ebrî gaye’ ü cevri şerefimdir
Gönlüm sana ‘âşık benim, ey pek ulu tanrım

Bir damla suyun ah-ı damenin reşhâtı
Bir yapracığın ra’şe-yi nefhâtı
Her hadisenin en kapalı mündevecâtı
M’alumun olur lahzada ey pek ulu tanrım

Red etme kapunda uluyan kelb-i hakiri
Ey kullarının şefkati çok rabb ü habiri
Seyrân ide gör ‘âşkla bu abd-i fakiri
Gönlüm sana ‘âşık benim ey pek ulu tanrım

Alayış-i dehrin koca bir dam-ı ihanet
Gerçekte hayatım bile timsa'l-i husumet
Ey derbeder insân buna sen gel de hücum et
Bu mi'rekde düşünme ver sen nuru tanrım

Binbir tuzak etrafımı almış haberim yok
Düşmanla savaşmak için elde beterim yok
Sen hafızım oldukça birinden hazerim yok
Nâci kulunu tehlikeden sen koru tanrım
696a

Mersiye-yi Ali Naci Baba

(. . . - / . . . - / . . . - / . . . -)

Hazret-i Ca'fer-i sâdık o veli irşâd
Kalb-i 'âşıkda çenber-i hâleler iyer ibâd

Değse bir mermere şâyet o mübârek nazarı
Taş mücevher kesilir yükselerek iskidâd

Pûte-i terbiyetinde eridüp bir demiri
Altuna kalb eder isterse mekkârım mu'tat

Hâme giren sine-i kanun imâme oradan
Mutlak puhte-i çıkar kâmi ayır Hürrem ü şâd

Taht-ı ikdâmı onun en yüce me'vâmızdır
Biz onun kullarıyız olmamak üzre azâd

Yükselirdik melekût âlemine her ne kadar çoksa da
Beklerim himmet-i kudsiyelerinden imdâd

Kullığından şu fakir **Nâci**'yi kılma mahrum
Ey imâm ey keremi cümleye şâmil-i üstâd
696a

Nefes-i Ali Nâci Baba

Pîrim Mehmed Hünkâr
Hacı Bektâş-i Veli kermekâr

Otağın bizde kurdu
Bizi ihyâ buyurdu

Tenezzülen teŝrîfi
Ka'bil değil ta'rifi

Mucizeler halk etti
Bizi nûra gark etti

Ma'bed kurdu kalbimde
Ŗu bîmecâl Ŗerminde

Kulu lâyıık gören o
İhsân eden veren o

Nâtkam taŖ kesildi
Dimağ durdu ezildi

Ŗükran içün pirime
Güven yok takririme

Huzûrunda secdeye
Varan bu üftâdeye

Kudret dŖmânı verdi
Zulmünde nûr belirdi

Kudsî bir inkilâba
Bir nûr-ı cihântâba

Cümlemiz muakker oldu
Pirler Ŗerefesi oldu

Kasır, lisan beyan,
Bu hal edilmez ayan

Allah'a yol açıldı
Etrafa gl saçıldı

Hkârımın himmeti
Dost eline ilette

Naçar kalan bizleri
Aldı gitti ileri

699 a

Biz olmasaydık kulu
O, göstermese yolu

Allah'ım ne olurduk
Nasıl necat bulurduk

Sancağının altında
Kendi yüce katında

Şimdi huzur içinde
Vecd ü sürur içinde

Şahikalar aşıyor,
Deryâ gibi taşıyor

Dünkü miskin insanlar
Şâşkın avare canlar

Sığmıyor kainata
Yan bakıp hayata

Pirimizin kudreti
Böyle tecelli etti

Yükseltiyor ekvana
Karb-i can canâna

İttisâl-ı me'mûldur
Lütf u Hüda mebzûldur

Merhâmet-i lemyezel
Ümîde vermez halel

İnsân olan Allah'a da
Yâni "fenâfillâh" da

Hiçliğini bilmeli
Şahsiyeti söylemeli

Alayış-ı dünyâdan
Şu kapkara Gayyadan

Kurtulalım kaçalım
Aydınlığa uçalım

Oy bağrı yanık derviş
Katresinde karış

Arınup masivadan
Şu mülevves havadan

Kurtar çabuk kendini
Kır benlik kemendini

Erenlere niyaz et
Hüma gibi pervaz et

Yık duvarı aradan
Ayrılıyor sıradan

Kavuş kevser suyuna
İç doyuna doyuna

Yol sağ iken alınır,
Semend yola salınır

Zevk ü sefâya dalan
İşi ferdaya kalan

Biçareye yuf olsun
Şem‘i canı yuf olsun

698b-699a

Sicilleme-yi Ali Nacî Baba

(- -./.-.---/--./.-)

Her şey size mekşûf lâkin bize mestûr
Sırrınız reh-i muhtar bizler ise mecbûr
Endîşe‘i ferdâ kılmış gözünü meftûr
Emnîyet-i ukbâ imiş sırr-ı ma‘mur
Biz âciz u nâlân , siz sâhib-i mukder
Biz pirale u hayrân siz hamil-i menşur
fanılara menzil, bir hifre-i dücûr
Bakilere herir, nur-u alâ nur
Lâkin keder etmem,bir hamle‘i mebrur
Ümmîd ederim ki, kılsın bizi me‘cur
Ya Rab sana ma‘lûm, hâl-i dil-i mahrûr
Olsak da günâhkâr, etme kapından dûr

Bir parça ışık var bir nebze de destur
Nâci'ye de az çok esrâr ola menzur

699a

4. ARŞÎ BABA

Müstezad-ı Arşî Baba

(- - ./ - - ./ - - ./ - -)

Âlemde idersem n'ola da'vâyı Enne-l Hak
Dar-ı limel mülk benim hâkim-i Mutlâk
Mensur-u zamânım dâra-yı cihânım

Dâim ki kılıp sûret-i Âdem'de tecellî
Fehm etse zulmünü sözümü zâhid-i ahmak
Otuz iki sıfatla esrâr-ı nihânım

Her lahzada bin dürlü şe'unât ilâhi
Benden erişir cümleye esrâr-ı müdekkik
Feyyaz-ı ezelden tab'-ı cevlânım

Buldum iki giysumu olup farik-i Furkan
Göstermek için bedr-i rahimde kamer-i şak
Hadi-i rah oldum i'cazı beyanım

Arşî dilimüzdür mukarrer zat-ı hüviyyet
Ekvâna viren kuvveti her lahza muhakkak
Tâ kalu belîden benden ki felanım

674a

674b

Müstezad-ı Arşî Baba

(- - ./ - - ./ - - ./ - -)

Ta kîm olavuz lütfun ile ehl-i tarik
Ey fazl-ı Hüdâ sahib-i esrâr-ı hakikât
Et bize en'am-ı dil senden ala kâm

Cürmüm deyu kapına yüzümü süre geldim
Ger etme sen ol âşık-ı üftadeye şefkât

Aff eyle günahım ham ola kan-ı hân

Can-u benim sensin aya sahib-i ma'na
İster ki gelip ten-i kible ol canla sohbet
Yok gitti benlik fevt olmaya enam

Şiirin deheninden saçılır feyz-i ilâhi
Lütfundan irer mürdelere kuvvet-i kudret
Cansız olursa sıhhat bulur iskâm

Dergâh-ı Hüdâ'da dahi müste'cil iken can
Abd-ı ... tâ ebed ey sahib-i hikmet
Emrine mutiyiz her subh ile şâm

Nefsani san'attan beni kurtar kim anınla
Kalırsam ânınla olurum ehl-i şekavet
Haşr olmayım ahir baki sana i'lam

Ey fazl-ı Hüdâ lütfun umar hak-i derinde
Vaktidir âna eylesen ihsan u mürüvvet
Bu Arşî-yi miskin tâ kim bula aram

674b

Müstezad-ı Arşî Baba

(- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -)

Vaktiyle temâşa idüp ey dide'-i bünyâ
Tasvîr ede bir bunculayın sûret-i zîbâ
Gör sun'-ı- Hüdâ'yı bir katre-yi ma'i

İzhâr ede envâr-ı şe'unatı birbir
Tâ ola bu suret-i âna mirât-ı mücellâ
Ol vech-i hüsnden arz ede likâ'yı

Yazdı saffet-i zatının ol suret-i pake
Kendisi yine kendisüni kıldı temaşa
Otuz iki yerde ref' etti gata'i

Etsam-ı tuba ... nice cilveler etti
Kendini ayan etmekle ol vahid-i yekta
Nev'i beşer içre giydi bu kabayı

Ki Âdem, ki Nuh , ki İdris gehi Şit
Ki Yunus u İbrâhîm vüki Yusuf-ı zibâ
Ki mazhar-ı Cercis'i gösterdi hayayı

Ki Musa vü Harun ve ki Hûd ve gehi Lût
Kâh olmak için dide'i Yakub'la ...
Ki Salih ü Lokman eylerdi bekâyı

Gah oldu Şuayb ve gehi Eyyüb belâ keş
Gehi Zekeriyya gehi Yahya gehi İsa
Ki Hıdır İlyas saldı celibâyı

İsmail ve İsak'la ve Davud u Süleyman
Hatm oldu gelip suret-i Ahmet'e tecellâ
Harfîyle beni hem seyr itdi semâyı

Her lahza bi-l haz eder izhar-ı cemâlin
Amma edemez ru'yet her dide'i âma
Ol vahid-i mutlâk bulmaz bu safâyı

Vahdet-i gözün aç eyle nazar-ı fiil-i Hüdâ'ya
Tâ fehm idesin yendüğün esma vü müssemâ
Ol 'arif-i billah terk eyle dü tâyi

Te'vil-i kelâm Hakk'ı fehm etmekle sa'î et
Arşî'denişit bu sözü ey akıl u danâ
Leyyelâ ve nehâren bul fazl-ı Hüdâ'yı
674b

Mersiye-yi Arşî Baba

(- .- -/ -.- -/ -.- -/ -.- -)

Şâmban-ı bî-hayânın şevm-i endâmına yuf
Düşmen-i Al-i Aba ol kavm-i bed-namına yuf

Kasd-ı Al-i Mustafâ iden Yezid evladının
İbtidâsına meyânına serencâmına yuf

Katil-I nefis-i zeki olup cüdâ cuyem diyen
Hârici cumhûrının say ile ikdâmına yuf

Keçisi şeyh keçi vâiz keçisi müctehid
Tabi-i Mervaniyyan'ın cümle aksamına yuf

575a

Dâne vü dâm-ı riyâdır subha vü seccâdesi
Kaba vü destârına şeyd ile İslâmına yuf

B'âzı İbn-i Samiri b'âzısı akvam-ı Yezid
Ehl-i şamın ma hasal ebna-i akvamına yuf

Mülk-i Rûm'a Şâm'ı tercih eyleyen nâ- kâbilin
Andı zâyî kıldığı evkât-ı eyyâmına yuf

Nân u âbı çok deyü Şam'ı tavattun kılanın
Nan-ı harına ... hem ab-ı aşamına yuf

Arşî ya Al-i Rasul'i sevmeyen müşriklerin
Devlet ü mansubuna tazim ü ikrâmına yuf
(574b-575a)

Nefes-i Arşî Baba

(. - - - / . - - - / . - - -)

Külâh-ı Hâcî Bektâş-ı Velî'yi
Giyen idrâk eder sırr-ı Ali 'yi

Olur âyîne-yi kalb-i musaffâ
Derununda bulur nûr-u celiyî

Giyip kisvet sücûd ettikte anlar
Ezelden söylenen kâl-u belîyi

Görür ol kisvet-i hünkâra lâyık
Hiredmend-i tarikat her deliyi

Olur tâbi tarik-i evliyâya
Sevenler **Arşî**'ya Al-i Âli'yi

596a

5. AYNÎ

Müstezad-ı Aynî

(- - ./ . - - / . - - / . - -)

Ey meh gice rüyâmda görüp zülfün uyandım.
Sevdâna boyandım
Gündüz ruh-ı pürtâbını bûs itdim uyandım
Ateşdir o yandım

Bir muteber ayine idim dest-i felekde
Aguş-ı melekde
Devr eylemeyin aksine ben düşüp utandım
Balçıkla boyandım

Sofi bu sene yayan beyt-i haramı
Vardı o makama
Ben mesned-i meyhanede yan geldim uzandım
Sahbayı susandım

Ki cevr ü sitem gahi elem gahi havadis
Enva-i habais
Ben gayrı bu evzâ-ı felekden pek usandım
Zührâbına bakdım

Ol bag-ı kemâlîm ki füyuzâd-ı ezelde.
Farzında muhalde
Ser ta kadem engür hakîkatle donandım
Vaktinde budandım

Ebru müjen âşkına ceng-i rukbaya
Katl-i husemâyâ
Aldım elime tir ü keman tiği kuşandım
Meydânda dolandım

Ahen gibi senedan-i mülâkatda döküldüm
Tıflâne söküldüm
Nerm oldu o ser-halka-i zencire ulandım
Mecnûna tokandım

Bir dürlü nedür anlamadım ag u karayı
Elvan u hevâyı
Bir demde bu hum-hânede bin renge boyandım
Bâde ile sulandım

Kan ağlamada hasret-i didar ile her dem
Tufan-ı belâyım
Aynî iki çeşmim gibi toldım da boşandım
Çün seyl bulandım
(543a)

Müstezad-ı Aynî

(- - ./ . - - / . - - / . - -)

İşretle gülşende bu gün lâle-piyâle
Döndi gül alâ
Arz eyle mihre ırk-ı jale piyâle
Fer virdi hilâle

Sîm-i ırka pute-i dilde rezmile
Bir neş'eyi şeyle
Kal itdi düşürdi beni bu hâle piyâle
İksir-i kemale

Şavk-ı mey-i lâlinle dönüp ta be-kıyâmet
Ey mest-i nezâket
Çeşmimde olur şûle-i cevvalê piyâle
Geldikçe hayâlê

Saki-i Mesihâ nefesün alup elinden
Sarılsa belinden
İçse dirilür mürde-i sad sale piyâle
Ebkem gele kale

Meyhanede baba dedirtüp pir-i mugana
Kendin idüp ana
Virmez mehe tıfl dil-i seyyâlê piyâle
Çok eyledi nâlê

Cennet gibi bu bezme sofu kamu bakar âdem
Rekş itmede âlem
Saki suna pür-ateş-i seyyale-i piyâle
Buse ile nevâlê

Aynî bu gice bezmimize eyledi rûşen
Nur-ı mey ile şen
Ağuşumı ol mâha idüp hale piyâle
Söz yok bu visâlê

(543a)

Müstezad-ı Aynî

(- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -)

(Fitnat'ın gazeline karşı)

Güller kızarır şerm ile ol gonca gülünce
Ruhsâr öpülünce
Sünbül ham olur reşkle kakül bükülünce
Gahi hazer olunca

Her tarı birer mar olur genc-i hüsnünde
Bicân u hamide
Ruhsarına zülf-i siyehin şane bulunca
Saf saf düzülünce

543b

Anka dahi olursa düşer pençe-i âşka
Zann itme ki başka
Sayd-ı dile şehbazı nigahı süzülünce
Cânlar üzülünce

Ol gonca-i şüküfte olur gül gibi handân
Sekran gazel-han
Şebnem gibi eşk-i dil-i şeyda dökülünce
Bâde süzülünce

Cân virmek ise kasdın âşkla Fitnat
Aynî'ye ne minnet
Hak-i derd-i dildârdan ayrılma ölünce
Tâ mahşer olunca

(543a-543b)

6. BALIM SULTAN

Nefes-i Balım Sultân

Benim sevdiceğim Ali'dir Ali
Ali'yi sevenler olmaz mı veli
Pirimin elinden içmişim tolu
Ali'yi seversen degme yarama

Hakk'ı bilmez ile eyleme pazar
Bir münafık bin ehl-i imânı bozar
Mürşidler olmasa yaralar azar
Ali'yi seversen degme yarama

Mümin müslim bir araya gelince
Pirlerin elinden tolu alınca
Günah sevab hep anda sorulunca
Ali'yi seversen degme yarama

Benim yaralarım bağıdır bağı
Âşık-ı sâdıkın ciğeri dağı
Balım Sultân Mürsel Baba'nın oğı
Ali'yi seversen degme yarama

582b

Nefes-i Balım Sultân

Evvel başdan Muhammed'e salavat
Ârif isen bu ma'nâyı ver imdi
Şeriâtdir tarîkatdir ma'rifet
Hakîkatden bize haber ver imdi

Yahşilerle konuş yaramazdan kaç
Marifetin varsa gel gevherin saç
Al bu dört kilidi dört kapuyı aç
Ev içinden bize haber ver imdi

Dikensiz develik nereden bitdi
Bu dört kilid anın dibinde bitdi
O ne nesne idi cihânı yutdı
Cihânı yutandan haber ver imdi

Şâh-ı Merdan gibi ere tapanın
Kim idi bekçisi o dört yapının
Muhammed bekçisi o dört kapının
Ev içinde bize haber ver imdi

Balım çoklar ile sohbet idüpdür
Bu yola erkâna emek virüpdür
Gidin görün pirim nerde durupdur
Pir turdığı yerden haber ver imdi

582b

7. BASRÎ BABA

Nefes-i Basrî Baba

İki cihân aslı sensin
Allah Muhammed Ali'sin
Şâh-ı merdan dili sensin
Allah Muhammed Ali'sin

Sensin zübde-i mevcudat
Sensin mevhum-ı meşhudât
Âlemü's-sırr-ı hafıyyat
Allah Muhammed Ali'sin

On sekiz bin âlemsin sen
Secde olan âdemsin sen
Sırr-ı Kur'ân hatimsin sen
Allah Muhammed Ali'sin

Şeriât tarikat sensin
Hakikat marifet sensin
Hadî mudil kudret sensin
Allah Muhammed Ali'sin

Afak senin aksindir bil
Gubarı gel kalbinden sil
Zerren senin Fırat Nil
Allah Muhammed Ali'sin

Mümin Allah'ın esması
Sensin onun müsemması
Âdem eşya muamması
Allah Muhammed Ali'sin

Esfel ü âlada kalma
Esmada müsemmada kalma
Sırr -ı evednada kalma
Allah Muhammed Ali'sin

Basrî Baba'nın eş'ârı
Şeksizdir riyâdan ari
Ayan itdi hep esrârı
Allah Muhammed Ali'sin

582b

Nefes-i Basrî Baba

Bağ-ı vahdetten biz eyledik küşâd
Talib olanlara ihsâna geldik
Bezm-i elestde çok içmişiz bâde
Zevk-i dâim ile mestâne geldik

Maden nebat hayvan devrinden geçdik
Har u ... âşk ile biçdik
Ağyarı yar idüp görüp de seçdik
Devr idüp devrânı insâna geldik

İlm-i Ledün okutdı bizi
Ne satır biliriz ne de yazı
Kâle almayız hiç beyhude sözi
Batın yüzi gören ihvana geldik

583a

Anlayamaz akl-ı mukayyed Hakk'ı
Zevk idenler bilir cem ile farkı
Görürler dâimâ bu halkdan Hakk'ı
Bu sırrı fehm iden irfana geldik

Marifet-i nefse it bezl-i kudret
Per açup âlem-i asla it ricat
Basrî dun olmasın ol al-i himmet
Muhtelif elvan perişane geldik

582b-583a

Nefes-i Basrî Baba

Almayan nasibin nokta-i bâdan
Kaldı dalâletde hidâyet bulmaz
Bağ-ı velâyetde sırr-ı Mevlâ'dan
Mahrum olur elbet reşâdı bulmaz

Vücut-ı âdemden gider Hakk'a yol
Ehl-i Hak için yokdur sağ u sol
Miftah-ı âdemi turma ara bul
Dâim meriz olan nekahat bulmaz

Ulum-ı evvelin sırr-ı badadır
Ulum-ı ahirin murtezadadır
Camiü'l-üss müsemmadadır
Bahr-ı bi-payandır nihayet bulmaz

Merd-i kâmil yokdur dime cihânda
Gafletten beri ol gezme yabanda
Bülbül gülistanda baykuş viranda
Şekavet ehli bil sa'adet bulmaz

Her zerrede zahir sırr-ı Sırrullah
Basiret ehlidir olanlar agah
Tatmadı bu zevki gafil-i gümrah
Hüsrandır çünkü iradet bulmaz

Basrîya birlikden zevk almayanlar
Deryây-ı vahdetde bir talmayanlar
Kesretde vahdeti hem bulmayanlar
Alim olsa ilm-i keramet bulmaz

583a

Nefes-i Basri Baba

Erenler yoluna talibin âşık
Bir ere bende ol her er er olmaz
Şer-i tarikatde olagör sâdık
Bağ-ı hakîkatde açan gül solmaz

Nefsinde icra it Men aref dersin
Aldatmasun seni firavun nefsin
Ehl-i kemal oldum deyüp gezersin
Taklidle yürüyen marifet bulmaz

Aceb kibr riyâ hased her yanın
Bunlara müsaid midir o yanın
Böyle midür senin ikrar u imânın
Bulanıktır kalbin neden durulmaz

Arifler kelâmın anlayan **Basrî**
Tecerrüd eyleyüp terk ider dehri
Bir anda geçer her ummanı nehri
Ehl-i Hak deryâya dalar boğulmaz

583a

Nefes-i Basrî Baba

Çıkar kalbinden inkârı
Nedir yigidse ikrârı
Takâtin tevhid etvârı
Sakın emmâreye uyma

Bülûğa vâsıl olmadın
Henüz nefsini bilmedin
Nur-ı mürşidi görmedin
Sakın emmâreye uyma

583b

İsm-i emmâre ashâbı hayvan
Râziye ashâbı insân
Safiyeyi bula ey cân
Sakin emmâreye uyma

Terk it dildeki davâyı
Bulasın ta ki rızâyı
Çek esmâ vü müsemâyı
Sakin emmâreye uyma

Basrî pirandan uyandı
Esmâ'illah a boyandı
Bab-ı müride tayandı
Sakin emmâreye uyma

583a-583b

Nefes-i Basrî Baba

(--./---./---./--)

Düzâhda sûzân olmamak istersen ey cân
İnsân ola gör zirâ ki insân Ali'dir

Kim ki Ehl-i Beyt akıyla oldısa giryan
Virir devâsın hazık Lokman Ali'dir

Yedi iklîme seyr ü sefer eyledin ise
Aldın berâtı destine o fermân Ali'dir

Gören görinen söyleyen hem işiden oldur
İncil Zebûr Tevrât Kur'ân Ali'dir

Terk it gafleti cümleyi bir eyle hemândem
Aldanma isme on iki pîrân Ali'dir

Şek itme sakın her dü cihân şâh-ı velâyet
Basrîden diyen işte bu dîvân Ali'dir

583b

Nefes-i Basrî Baba

Hangi dindensin ey âşık
Söyle bana nedir edyân
Râh-ı Hak da ol sen sâdık
Şeksiz olandır nâhiyan

Nedir Âdem nedir Havva
Bunlardaki olan esma
Mevcudiyet hep müsemma
Yok tecelliyyata payan

Edeb-i erkân bildinse
Hubb-ı sevdâyı sildinse
Meydân-ı şâha geldinse
Niçün diden olmaz giryan

İnceden incedir bu yol
Ara bir mürid-i kâmil bul
Her emrine olasın kul
Bulur Mevlâsın arayan

Basrî bende-i pirandır
Tecelliyyata hayrândır
Bu sırrı bilen insândır
Kenz-i Hak bize aşıyan

583b

Nefes-i Basri Baba

Şâhid-i gaybi meşhurdâ çalış
Ayne'l-yakinin temkin bulsun
Tehzib-i ahlak itmege alış
İnsan-ı kâmil karinin olsun

Evhâm-ı hayâlden pak it özini
Mazi müstakbelin egme sözünü
Kible-i maziye çevir yüzünü
Feyz-i İlahi gönlüne dolsun

Zât-ı tecellâya gönül bağladı
Zevk-i dâimle her an çağladı
Basrî tayinde özün anladı
Batında mutlaksın zahirde kulsun

583b

584a

Nefes-i Basrî Baba

Melâmet hırkasını giydim arkama
El-fakrû fahri koydum başıma
Mihneti hem rahat bildim cânıma
Cefâda bulmuşum şimdi safâyı

Yolumuz tacıdır maksudumuz Hak
Eger talib ise gör Hakk'ı bir bak
Ateş-i âşkla gel vücudun yak
Çıkar gönülden artık nefs-i hevâyı

Erenleri n'itdin tut cân u dilden
Doğruluğu sakın bırakma elden
Yüzini dâimâ kaldırma yerden
Bulayım dirsene eger rızâyı

İstikâmet lazım bu yolda evvel
Sonra mürid sözün tut olma tenbel
Akıt gözden yaşın öyle olsun sel
Coşa yeter âşık âşkla deryâyı

İkrara irdinse bozma ahdini
Kâmil ol bulup mürid demini
Basri kurtar kapudan ol gemini
Dikkat çarpmasın taş u kayayı

584a

Nefes-i Basrî Baba

Mürid-i sâdıkım hikmet
Seni aldatmasın kesret
Gönülde bulasın vahdet
Şuhudun hep cemâl olsun

Müeddeb ol şeri'âtle
Mutahhar ol tarikatle
Hakkı hakka it hakîkatle
Marifet sana kemal olsun

Bırak cümle kuyudatı
Sana zira yeter zatı
Oku Âdem'den ayatı
Tekarrüble visâl olsun

Yezid nefsim katl itdim ben
Bu vücud şehri-i Kerbelâsı'nda
Div-i levvâmemi bend eyledim ben
Teberrâ eyledim tevellâsında

Mülhemedden ilham oldu gönlüme
Mutmainne yakın virdi kalbime
Raziyyeden vuslat oldu rabbime
Marziyyeden vücud bil illasında

Süluk görmeyenler nakıs kaldılar
Cami olması diye satın aldılar
Talib olanları hep aldatdılar
Dalaletde anlar ta gayyasında

Dava-yı irada gel olma talib
Ehli degilsen olursun halik
Malik ile malik olup malik
Dünyâ ma fiha hem alasından

On iki tarikat bir yola çıkar
Nehir ırmak çaylar deryâya akar
Nokta-i vahdetden **Basrîya** bakar
Kesret-i vahdetden anın âl-i abasında

584a

Nefes-i Basrî Baba

Tarikat sırrından olmuşum agah
Okudum başımı başa baş oldum
Seraser görmüşüm sümme vechu'llah
Yetmiş iki ile ben kardaş oldum

Elvana aldanmam birdir görünen
Gayrı yokdur odur seven sevilen
Hakk'dır el-Hak her cilveye bürünen
Sırr'ıs-sırrı bildim de sırdaş oldum

Kadiri Rufai Nâki Halidi
Uşşâki müsemma esma söyledi
Yedi asıl beş ferdidir didi
Hacı Bektaş ile hem bektaş oldum

Melametde buldum neşe-i tammı
Tecerrüd eyledim etdim hem namı
Eradifin buldun **Basrî** encamı
Anın ile her dem ben haldaş oldum

584a

584b

Nefes-i Basrî Baba

Karanlıkda kalma ey cân
Gel ışığa gir meydâna
Dinle sözüm buna inan
Uyma nefisli şeytâna

İster isen adam olmak
Adamı adamda bulmak
Gösterdi yüz âdemde Hak
İt secde durma insâna

Adam ol adamı gözle
Adam denilür söz ile
Adam olur ki öz ile
Tapdı natık-ı Kur'ân'a

Şem u kamer birdir her an
Olur iki burcı et seyrân
Bu sırrı bilür 'arifân
Söylemez asla nâdana

Gönül virme hiç belâya
Muhîb ol Al'i- Abaya
İreyim dirsene rızâyâ
Fedâ kıl cânı cânana

Günahım çok yüzüm kara
Yalvardım ulu Settâr'a
Gönderdi beni hünkara
Hamd olsun irdim ihsâna

Basrî nefsinden ol agâh
Olmayanlar der bil gümrâh
Âdem yüzi cemâl-i Allah
Eğ başın durma fermâna

584b

Mersiyye-yi Basrî Baba

(...- / ...- / ...- / ...-)

Gelin ey ehl-i dilân dîdeyi al kan idelim
Geldi Mâh-ı Muharrem sîneyi sûzân idelim

Dökelim yaş yirine kan anup ol günü bu gün
Şöyle feryâdı idelim dünyâyı ... idelim

Çıkarup lebs-i sürûrı giyelim karaları
Ol kadar ağlayalım ki Nuh tufan idelim

Hanedan-ı Ehl-i Beytin yoluna ey âşıkân
Çekelim hançer-i âşkî cânı ferman idelim

Kerbelâ'da Ehl-i Beytin çekdiği cevr ü cefa
Bir degil lanet-i zahid, sad hezaran idelim

Şâh-ı Hüseyin-i Kerbelâ'nın bendesiyiz **Basriya**
Matemi bir ay değil biz heman her an idelim
(572a)

Mersiye-yi Basrî Baba

(-.- -/-.- -/-.- -/-.- -)

Ma'tem it Mâh-ı Muharrem'de eger âşık isen
Kan akıt dîdelerinden ahdine sâdik isen

Ayet-i lâ-eslelüküm sırrına eger vâkîf isen
Gel Hüseyin-i Kerbelâ âşkına âşık-ı ateşin ol

Câmı vir râh-ı Hüseyinde kam alup âlişân ol
Nâmı Ali'dür Hüseyin'in zübde-i al-i Resul

Hâtem-i sırr-ı Muhammed'le Ali hem sırr-ı Betül
Gel Hüseyin-i Kerbelâ âşkına âşıkâtşan ol

Dâimâ göz yaşıdır âşıkların bir ziyneti
Ağla durma bulagör gel izzeti

Ey muhibb-i hanedan it gel Yezid'i la'neti
Gel Hüseyin-i Kerbelâ âşkına âşık-ı atşan ol

572b

Cân u dilden eyle matem hasebeten li'llah için
Hem hafîdir mücteba hem ol Rasulullah için

Şâh-ı merdân şîr-i yezdân ol dem Allah için
Gel Hüseyin-i Kerbelâ âşkına âşık-ı atşan ol

Tabi-i nefsi-i Yezid olma sakın eyle hazer
Zevki fanidir cihânın faidesiz sim ü zer

Bul makâmât-ı Hüseyin'i cümleten eyle güzer
Gel Hüseyin-i Kerbelâ âşkına âşk-ı atşan ol

On iki imâmı ruyet eyleyüp bildinse sen
Çardeh-i masum-ı paki nur olup gördünse sen

Ma-siva hubbunı **Basrî** gönülden sildinse sen
Gel Hüseyin-i Kerbelâ âşkına âşik-ı atşan ol
(572a-572b)

611b
Divân-ı Basrî Baba

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

Bahr-i ilmin mevcinin ihsânıdır Bektaşiler
Nokta'î ba sırrının burhanıdır Bektaşiler
Pak eder her mücrimi meydanıdır darül eman
Mürşit-i râh-ı Hüda ihsânıdır Bektaşiler

Küntü kenzin kasrının müftahı bil anlardadır
Cümle erbab tarik-i dîvânıdır Bektaşiler
Vakıf-ı sırrı velâyet mucizi peygamberi
Sırr-ı miracı habib-i erkânıdır Bektaşiler

Menba-ı feyz-i Ali 'dir çeşme-i âb-ı hayat
Sırr-ı tevhid-i Hüda irfanıdır Bektaşiler
"Ente mutu" sırrının agahıdır bil **Basrîya**
Şah Hüseyin Kerbela kurbânıdır Bektaşiler
611b

Divân-ı Basrî Baba

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

Hak ile na Hakk'ı tanır arifân olduk bugün
Yetmiş iki can birle nacîyân olduk bugün

On iki imâma ikrar eyledik ez can ve dil
Nefsimiz kurbân edip de bendegân olduk bugün

Enfüs-i afakı fehm ile teberrâ eyledik
Biz tevellâ ehliyiz hem şaduman olduk bugün

Desti- hayderden içüben kevser-i ruz-u ezel
Yad edip bizler Hüseyini teşnegân olduk bugün

Melce'miz bab-ı Haydardır dahi esnü ma aşar
Destan-ı dü cihân Bektaşiyân olduk bugün

"Men aref "dersin okuduk **Basrîya** irfân ile
Nefsi yendik Hakk'ı bildik pehlivan olduk bugün
611b

Dîvân-ı Basrî Baba

(Dîvân sahibi Kadîmî'ye hitaben söylenmiştir.)

Erenler bağının gülü Ali Rızâ Kadîmi
Gine o bağın bülbülü Ali Rızâ Kadîmi
Pür edep serte kadem âşıkâ olmuşdur ...
Veçhinde vâır sırr-ı velî Ali Rıza Kadîmi

Muhabbet hâsıl lahmeke lahmı sırrının agâhı
Âşık-ı dîdâr-ı Ali etdi Ali Rızâ Kadîmi
Hak erenler destigiri olsun ânın her zaman
Secdegâh-ı nûr-u celî Ali Rızâ Kadîmi

Hüseyindir ezel ikrârında sâbit- kademdir
Basrî'ya şâhım sünbülü Ali Rızâ Kadîmi
611b

Dîvân-ı Basrî Baba

(-.- -/-. -/-. -/-.)

Ben Hüseyin 'im bu gün mollaların mollasıyım
" Len terani" bilmezim Musaların Musasıyım

Tûr kalbimde tecelli eyleyen ... görüp
Kenz-i Meryem'den doğan İsa'ların İsa'sıyım

Şah-ı şehîdân elinden içmişem peymâneyi
Ol sebepten âşık-ı sâdıkların sahpasıyam

Tahtı badır hem zuhurum şuhudum 110 oldu
Padişah-ı dü cihân tuğrasının tuğrasıyam
Ben muhib-i handânım çarha hiç baş eğmezem
Sırrımı fehm eyleyen âşıkların libasıyım

612 a

Bana müştak oldu lâ şek kevkeb ü şems ü kamer
Zir-i vâla ehl-i dünyâ zahidin ukbasıyam

Eyledim efna vücud bab-ı Ali 'de **Basri'ya**
Hep tuyura şah olan Ankaların ankasıyım

611b-612a

Dîvân-ı Basrî Baba

(-.- -/-. -/-. -/-.)

Genc-i Hak esrârının müftâhıdır bil rabıtam
Mürşid-i râh-ı Hüdâ ihsânıdır bil rabıtam

Bir nazarda berzahı hem esfeli ala eder
Bî- devâ bir hastanın lokmanıdır bil rabıtam

Merd-i meydan-ı mücerreb eyleyip tecrîd eder
Levh-i dil sultânının sultânıdır bil rabıtam

Seyredip manâdar etvâr-ı süluku âşk ile
Âşıkanın âşk ile canânıdır bil rabıtam

Rabıta ile Rabb'e yakın ol bir mürebbi bul hemen
Ol mürebbi'i ekmelin derbanıdır bil rabıtam

Zebh-i nefis et rah-ı âşkda bul makam-ı munteha
Hacc-ı Hak kurbânının kurbânıdır bil rabıtam

Geç nevakıstan yapış arif ele gel **Basri'ya**
Ârifin irfânının irfânıdır bil rabıtam

612a

Dîvân-ı Basrî Baba

(-.- -/-. -/-. -/-.)

Biz elest bezminde gördük vech-i barı âşıkız
Ahd-ı biât eyledik tâ ol zamandan sâdıkız

Bâde'i âşkî içeliden beri ey zahid
Hab-ı gafletten uyandık ta mahşer ayıkıyız

Canı canân yoluna koyduk anı zikreyeriz
Zakiriz mezkûrı dâim lezzetinden za'yıkız

Her ne türlü ta'an ederseniz bizi hiç gâm değil
Yokluk ile Hakk katında yine size fa'yıkız

Beyt-i dilden masıvayı nefy-ü ihrac eyledik
Basrî'ya ol sebepten lutf-u Hakk'a lâyıkıız
612a

Dîvân-ı Basri Baba

(-.- -/-. -/-. -/-.)

Hakikât meyhanesidir bilmiş ol kâmil-i vücûd
Nutku dem peymâne fem, nûş eden sekran olur

“Men aref” dersinden agâh olmayan bigânedir
Etmeyen ikrâr-ı iman der cihân-ı hüsrân olur

Nokta nokta okuyan Âdem vücut ayatını
“Ya'rifun” esrârına vakıf olup insan olur

Hak libasıyla telebbüs eyle kalıbın değış
Kalbi kalbe rabt edenler kalp ile irfân olur

Mürşid-i kâmil elinden bâde'i âşkî içen
Şeş cihetin Hak görüp hem Hak olup hayrân olur

Hakk'ı halkta halkı Hakk'da bahr eden Hay'dır ebed
Bu deme vasıl olanlar **Basrî'ya** pirân olur
612a

Divân-ı Basrî Baba

(-.-./-.-.-/-.-./-.-.-)

Cem oldu ehl-i vahdet matlûbları rızâdır
Vahdette buldu lezzet dil-ü câna gıdâdır

Gelin cânlar sizinle bu dem cemâl cemâle
Edin cemâle secde çünkü emr-i Hüdâ'dır

612b

Vâr olmak ister isen yoklukla gir meydâna
Ma'nâda şâh olanlar zâhîrde bil gedâdır

Niyâz eyle mürşide sana bir bâde sunsun
Bâtın gözün açılsın âşika bu atâdır

Cennet huri gilman ahlâk-i hasen oldu
Düzah kibr-ü hasetle hem aceb ile riyâdır

Nikâbı zahir ile kayda düşme ey âşık
Mukayyet ol kim rahda Rah-ı Hakk'dan cüdâdır

Eşyâ senin sıfâtın senden sana sefer kıl
Basrî zâtını anla zâta cânlar fedâdır

612a-612b

Dîvân-ı Basrî Baba

(-.- -/.- -/.- -/.-)

Pertev-i hüsn-ü cemâlin âleme veren ziyâ
Lâfetâ şânında geldi yâ Aliyyü'l-Murtazâ

Cam-ı âşkî senden içti âşık-ı bî çâreler
Feth-i ebvâb kulûbsun Yâ Ali el Murtazâ

Kimki sud-ı zatını evladını ensabını
Feyz-i rahmetsin kamuya Yâ Aliyyü'l-Murtazâ

Hem rızada hem sehada hem vefâda la şerik
La şeriksin la şeriksin Yâ Aliyyü'l-Murtazâ

Baş vucanı koymayan rahımında kazibdir senin
Basrî'ya mâül hayatsın yâ Aliyyü'l-Murtazâ
612b

Semaî-i Basrî Baba

(.- -/.- -/.- -/.-)

Zuhûrunu bilmeyen ârif zuhûrata olur tabî
Görür her zerrede ma'nâ aramaz gök ile yerde

Bu bilgiçlik bizi mahv u perişân eyledi gitti
Hakîkat nûru parlarken gönül da'vâ-yı âhire

Nereden geldiğini bilmez ne yerde olduğunu bilmez
Bilirken cehlimiz r'ana bütün da'vâ gine bizde

Eline bir kağıt almış icâzettir hilâfettir
Bununla aldatır halkı güzel ahlak Yusuf bizde

Seni irşâd edeyim der zavallı talibe heyan
Gözünü açayım derken çeker çeşmânında perde

"Enni ca'il fi-l arz halife" ayetindensen
Almadınsa hilâfeti kaldın pejmurde hem mürde

Eyâ miskin bîçare esir-i nefis-i emâre
Düşüncesi gulam zen dahi bil sim ile zerde

Celâlınden cemâl ahz eyledim elhamdülillah ben
Celâlınde kalanlar kaldı **Basrî** dam-ı ekferde

663b

Semaî-i Basrî Baba

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

Gubâr-ı şekki at kalbden temâşâ-yı cemâl eyle
Celâli perdesinden geç hemân kâli hâl ile
Anâsırdan soyun durma seni sende visâl ile
"Re'ani" sırrını âdem-i manadan su'âl ile
İdüp her lahzada miraç-ı zevâalin var kemâl eyle
Soyun zen kisvesinden özün zat-ı ricâl ile

Hakîkat-i talib-i Hakk'a sen yürü masivâdan geç
Sakın aldanma nefsine şeyâtîn ü hevâdan geç
Binâ-yı kalbe mâlik ol hazer zâhir gınâdan geç
Fena-yı Hak ile fanî olup kayd-ı likâdan geç
İdüp her lahzada miraç-ı zevâalin var kemâl eyle
Soyun zen kisvesinden özün zat-ı ricâl ile

664 a

Bulup bir mürşid dane zuhûrundan haberdâr ol
Olup her emrine münkad dü âlemde berhudar ol
Çerağ-ı âşkın uyansın vücuduna ziyâdar ol
"Ennel Hak camını nûş et bu dar-ı âşka berdâr ol"
İdüp her lahzada miraç-ı zevâalin var kemâl eyle
Soyun zen kisvesinden özün zat-ı ricâl ile

Bu mevcudâta ibretle nazar etdinse ey **Basrî**
Hakîkat rahına azim ü sefer ettinse ey **Basrî**
Kara taşı mücerret pak-u cevher ettinse ey **Basrî**
Ma'rifet âleminde bir hüner ettinse ey **Basrî**
İdüp her lahzada miraç-ı zevâalin var kemâl eyle
Soyun zen kisvesinden özün zat-ı ricâl ile
663b-664a

Semaî-i Basrî Baba

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

Salâ ey 'ârifân gûş eyleyin bir hoş hitâbım var
Bu şî'rim cüstücü itmek gerektir öz cevabım var
Soyundum hırka-i puşum şah-ı âşka intisâbım var
Riyâziyyun kalır 'aciz bilinmez bir hesâbım var

Bu sırr-ı âşka her 'âşık haberdâr olmaz âlemden
Harâbat ehli elbette gezer her demde mâtemde
Ne hikmet vâkıf-ı esrâr bulunmaz binbir Âdem'de
Riyâziyyun kalır aciz bilinmez bir hesâbım var

Melâmet üzredir dâim olanlar noktadan agâh
Tecerrüd eyleyenler masivâdan hep görür Allah
"Aref" sırrından ol agah bekâ mülkünde sen ol şah
Riyâziyyun kalır aciz bilmez bir hesâbım var

Bilen esrâr-ı tevhidi halas oldu esâretten
Karın-i Hak olan sadri olup geçti fir' kıraatdan
Esir-i nefis olan kurtulmadı asla delâletden
Riyâziyyun kalır aciz bilinmez bir hesâbım var

Basiret üzere ol da'im görüp elvâne aldanma
Mukayyet olma mutlak ol bakıp devrâna aldanma
Bulup Mehdi'i insanı sakın hayvana aldanma
Riyâziyyun kalır aciz bilinmez bir hesâbım var

Yürü kalu belî esrârını sırr eyle kâmilde
Nikâb-ı kesreti çak it tevellâ ile et secde
Tegafülden hazer et **Basrîya** esrâr-ı Hak sende
Riyâziyyun kalır aciz bilinmez bir hesâbım var
664a

Semaî-i Basrî Baba

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

Tecellîden olan agâh görür Hak cümle eşyâyı
Sıfat-ı yâr ile mevsuf olan anlar bu ma'nâyı

Tecelli bil cemâlidir ikinci hem celâlidir
Üçüncü zat-ı kemâlidir sülûk et bul muallâyı

Sakın esmaya kayd olma müsemmâdan haberdâr ol
Şuhudun dâim olsun bırak gayrı bu rü'yayı

664b

Bilen keyfiyet-i zikri hayâlâta kapılmaz hiç
“Ennel Hak” nağrasın urur gören zâtında Mevlâ'yı

Melâmet hırkasın giydi musahhadan dahi geçdi
Bu **Basrî** bende'i Haydar bilince nokta'i bâyı
664a-664b

8. BEDRİ TEKİRDAĞLI

Dîvân-ı Bedri Tekirdağlı

(- . - - / - . - - / - . - - / - . -)

Olmasaydı ger vücûd-ı zât-ı pâk-i Mustafa
Gark olurdu cümle tûfân-ı belâyâ mâsivâ

Çün Gülistan şefaât goncası oldu güçat
Nur-ı zat pertevin etdi cihân-ı pür ziyâ

Cümle meknunatın icadına bad-ı hilkatın
“Rahmetel-lil âlemin”sin yâ Habîbi Kibriyâ

Neylesin bîçâre ümmet Yâ Resûlallâh aman
Nefsi şeytani heva- etmiş esir-i iptilâ

Gerçi ki isyânımız yanında zerre-i Kuh u Kaf
Bedriyâ ümmidimiz ancak Resulü müctebâ
612b

9. BOSNAVÎ

Dîvân-ı Bosnavî

(- . - - - / - . - - - / - . - - - / - . - -)

Ehl-i âşkın her sözü Ümmül kitâbın aynıdır
Sen tehî bakma dilâ şâh-ı cevabın aynıdır

Kenzi mahfidir hurûfun allemülesmâyı gör
Manayı Seb'ü-l mesani ilm ü bâbın aynıdır

Revnağ-ı ruhsâr-ı yarçün görünür her zerreden
Talat-ı hurşid-i envar nur-u tabın aynıdır

Veç-i âdemden oku kim nüsha-i ilm-i ledün
Mushaf-ı natık eder âli cenabın aynıdır

Bosnavî bu feyz-i nazmın arîf-i dana bilür
Tılsım âb-ı hayat Kevser şarabın aynıdır

612b

Nefes-i Bosnavî

Mürşid-i kâmile baş eğmeyene
Erenler deminde ziyân görünür
Günâhdan arınup pâk oldum diyene
Bilmiş ol sözleri yalân görünür

Mürşid nasihatın gûş eylemeyüp
Deryâ-yı âşk gibi çûş eylemeyüp
Muhabbet tasını nûş eylemeyüp
Ayni cem' içende beyân görünür

Âşk kisvetin giyüp güreşmeyenler
Güreşip nefsiyle savaşmayanlar
Pirler 'adâdına erişmeyenler
Yol ile erkândan noksân görünür

El ele el Hakk'a râzı olmayan
Muhammed Ali'ye râzı olmayan
Nur-ı İlâhi'ye râzı olmayan
Muhabbet sırrında Mervân görünür

Bosnavî düşme gel sen de inada
İnada düşenler irmez murâda
Ne söylesem sana bundan ziyâde
Mü'minlere dünyâ zindân görünür

584b

10. CAFER (TEKİRDAĞLI)

Semaî-i Câfer

(.---/.---/.---/.---)

Benim bilmem ne için dünyâda asla gönlüm eğlenmez
Cihânda kande gidersem diriga gönlüm eğlenmez

Geldi dâr-ı dünyâya gönül şâd olmadı gitdi
Değildir galiba maksudu dünyâ gönlüm eğlenmez

Gülistan-ı cihân zindan olur giryâna seyrândır
Temâşâgâh-ı âlemde temaşâ gönlüm eğlenmez

Düşeli âşk u sevdâya bir yerde hiç kararım yok
Acep bilsem ne sevdâdır bu sevdâ gönlüm eğlenmez

Ne gecem gecedir ne gündüzüm gündüzdür benim **Câfer**
Bitirdim gündüzüm billahi hayfâ gönlüm elvermez

664b

11. CÂFEROĞLU

Nefes-i Câferoğlu

Hakîkat kapusın açdık
Söylenir sırdan içeri
On sekiz bin perde geçdik
Girdik bir şarden içeri

Ne aceb yaratmış Mennân
Çevresinde bütün cihân
Ol şehrin içinde nihân
Yâr bulduk yârdan içerü

Şehir içinde şâhı bile
Dinin kiblegâhı bile
Üç dürlü musahib ile
Gark olduk nurdan içeri

Niceler bu sırra irmez
Ârif bilir diyüvermez
Âlem halkı bizi görmez
Sır olduk sırdan içeri

Bir acayib şehre yetdik
Âşkın deryâsına batdık
Cennet bağçesin seyrettik
Bakdık didârdan içeri

Çalab'ın visâli zâtdır
Bu sırrı bilmeyen mâtdır
Şöyle aca'ib kudretidir
Gönüller sırrından içeri

Câferoğlu artdı derdim
Hak söylerim Hakk'dır virdim
Her giz Hakk'ı safir gördüm
Sıdk ile erden içeri

590b

12. CEYHÛNÎ

Müstezad-ı Ceyhûnî

(.---/.---/.---/.---)

Dökülmüş sâyeveş zülf-ü siyâhın ârz-ı pâke
Mücevher nümâyîş ider hâke
Habîb-i kibriyâ dendi senin şânında levlâke
Ezel erdim bu idrâke

Buyurdı tâ ezel şâh-ı sücâ'at serveri sensin
Bu mülkün envârı senin
Mülkler şaduman oldı kadem basınca eflâke
Bütün düştü ferhanake

Münevver-i buy-ı zülfün erişdi kab-ı kavseyne
Neler bildirdi kevnine
Müyesser oldı fî'l-i nailin irdi bu pake
Uzandı çarde-i çâke

Şehâ mestur olur nâmın senin hame-i kudretle
Okunmuştur nübüvvetle
Veli serverdir ismin yazıldı nakş-ı hakkake
Münafık düştü şekkake

Terahhumla nazar eyle gedandır âşık **Ceyhûnî**
Nedendir kim gezer mahzun
Beni kan ağladır hicrin ... ta vakt-ı amâke
Düşürdin deşt-i çalake

(541b)

13. CEVÂBÎ

Nefes-i Cevâbî

Elestü bi Rabbüküm dedi ezeli
Bir kadeh nûş itdim peymânesinden
Hamd olsun olmuşuz evlâd-ı Ali
Cür'a-yi bâdenin mestânesinden

Hak bildim sefâtım Hakk'a dayandım
İkrâr virüp imân ne imiş kandım
Günbegün muhabbet nârına yandım
İbret aldım şem'in pervânesinden

Bakdım ki cihâna hâk ile dolmuş
Hakk'ı bilmeyenler tamuyı bulmuş
Cevâbî dünyâdan terk ü terk olmuş
Çıkmaz gayri felek meyhânesinden

590b

Semaî-i Cevâbî

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

Cihânda kendini insân eğer bulmazsa vâh u vâh
Nedir bâtındaki Kur'ân eğer bulmazsa vâh u vâh

Tutup bir mürşidin destin geçip hem cân ile başdan
Verip ikrârını iman eğer bulmazsa vâh u vâh

Ene-l Hak sırrının genci ben-i âdemde hatm oldu
Arayıp mekteb-i irfân eğer bulmazsa vâh u vâh

Okuyan ilm-i zâhirden gelir ümmi gider ümmî
Nedir batında ki Kur'ân eğer bulmazsa vâh u vâh

Kişi maksûdunu bilmez arar yerde vü hem gökde
Ne imiş aslına burhân eğer bulmazsa vâh u vâh

Fenâdan devr olup mevte karışmak gâyeta müşkil
Girip uçmakda bir mekan eğer bulmazsa vâh u vâh

Açan başım kılâm zar-ı Ali bâbında teslimdir
Cevâbî derdine dermân eğer bulamazsa vah u eyvâh
664b

14. CEVHERÎ

Dîvân-ı Cevherî

(- . . . - / - . . . - / - . . . - / - . . . -)

Ey peri bu vech-i pakın maha teşbih ettiler
Kakülün her mûyunı sırmaya teşbih ettiler
Defter-i uşşâka yazmışlar beni Mecnûn deyu
Bunca âşıklar bseni Leylâ'ya teşbih ettiler

Yarimin hûbluğu zahirdir ben inkâr eylemem
Bir hakiki âşığım yok yere inkâr eylemem
Sırr-ı âşk nerde nihândır mülk-ü izhar eylemem
Bendeni bir bülbül-i şeydâya teşbih ettiler

Bari seninçün giyem şimdengerü ben kareler
Ayrılık olsa mukarrer şâd olur gamhareler
Kadd-i tubâsın görenler seyr eder üftadeler
Bağ-ı hüsnün cennet-i me'vaya teşbih ettiler

Ol rakibin siteminden yari terk ettim veli
Ağlamak oldu bana kâr dinmiyor çeşmim seli
Cevherî deryâ-yı âşkın mevc urur tâ ezeli
Kalb-i pakim cuşunu deryâya teşbih ettiler
613a

Koşma-yı Cevherî

(Aslında Gevheri'ye ait şiiirdir.)

Hamdullah geldi bahar eyyâma
Çiğdem ziynet verdi ruy-ı cihâna
Zerrin kadehi bedest eyleyüp camı
Sundu âşıklara birer peymâne

Sünbül sıra sıra olmuş dizilmiş
Morca menekşenin boynu üzülmüş
Nergisin mestâne çeşmi süzölmüş
Şakayık azmedüp sırr u beyana

Zülfü yardan alup ...
Anınçün açılıyor geceleri şebboy
Nilüfer hasretle ettim azm-ı cûyi
Yasemin sarılıp kadd-i canâna

Misk-i rûmi etti gülşende gafil
Cevheri ... oldu gördükçe bülbül
Cümleye padişah oldu çünkü gül
Karanfil ... çeküp durdu dîvâna

670b

Koşma-yı Cevherî

(Gevherî'nin dîvânında bu şiir yoktur.)

Deli gönül yine nedir feryâdın
Gel ahî kanuna uydur saz ile
Cevr u cefa çekmek oldu mutadın
Kim dedi var sana keşf-i râz ile

Seveliden sen saç-ı Leylâ'yı dilber
Cefan unuttırdı dünyâyı dilber
Mevlâ'yı seversen her canı dilber
Lütfun yoktur bari cevrin az eyle

Niçün yüz döndürdün sevdiğim bizden
Ya kemliğim gördün derd-i mendenden
Billahi sultânım el çekmezim senden
Sen istersen bana yüz bin naz eyle

Usandım çekmeden yârın cefâsın
Acep süremedim zevk ü sefâsın
Cevherî bulursan yarin vefâsın
Hemen yalvarı gör çok niyâz eyle

671a

Koşma-yı Cevherî

Güzelim ben sana mail olalı
Dasitân olmuşum ben diller içinde
Ölünce severim etmem feragat
Rüsvâ olursam da eller içinde

Çok dîvân okudum medhini yazdım
Sana meyledeli cihândan bezdim
Cihân bağı seyrân eyledim gezdim
Gönül seni sevdi güller içinde

Hasretinle urdum sineme taş
Yoluna terk ettim can ile baş
Varıp yaslanayım Hacı Bektaş
Abdalın olayım çullar içinde

Der **Cevherî** çeker yok yere emek
Murad üzre dönmez bu çarh-ı felek
Cenab-ı Hazrete geçmezse dilek
Bencileyin olmaz kullar içinde

671a

Koşma-yı Cevherî

Ben âşıkım deyu laf urma bülbül
Seyrân u sergerden olduğun var mı
Naz edüp açılmaz dersin gonca güle
Hiç mail-i insan olduğun var mı

Rûz-u şeb âh edip derûn-i dilden
Fizûn olup eşk-i hasretle selden
Bir Yusuf cemâlin aldrup elden
Yakub gibi giryan olduğun var mı

Seng-i tıfla a'dâ ile kaddîm dal
Bir yandan felek eder yüz bin âl
Alâ u ednaya sayeveş paymal
Dâimâ hake yeksân olduğun var mı

Cevherî der behey bülbül-ü şeydâ
Bu hâletler bizde mevcut serâpâ
Ben gibi âşık-ı Mecnûn u rüsvâ
Dil gibi lâ-mekân olduğun var mı

671a

Koşma-yı Cevherî

Ey bağbân senden bir suâlim var
Bu güller yanında hârın aslı ne
Çekerler bülbüller derd ü belâyı
Ağyara yâr olur yârin aslı ne

Dergah-ı izzetten şeytan dūr iken
Âdem'in mekânı cennet-i hūr iken
Âşık ile maşuk vahid-i nūr iken
Yakan pervâneyi nârin aslı ne

Bu hikmete benim yüreğim yandı
Kudret-i Hakk'ın gönül gözü uyandı
Ben bilirim eden eyleyen kendi
Ya bu kadar kâr u bârın aslı ne

Edep et hıfz eyle lisânın erken
Müşrik olma Hakk'ın nimetin yerken
Ene'l-batıl denmez Enel Hak derken
Hallac-ı Mansur'a dârin aslı ne

Cevherî der bugün vahdetde iken
Âşık ile mâşuk sohbetde iken
Gülin karşısında vuslatda iken
Bülbüle bu âh u zârın aslı ne

671a

671 b

Koşma-yı Cevherî

Gök derki ben şimşeklerimi çıkarım
Vaktine hazır ol kaddini bükerim
Yüzünde olan benlerini sökerim
Bakmaz mısın üstündeki duhâna

Yer der ki benden soğuk su akar
Yaz olunca dürlü çiçekler kokar
Yetmiş iki millet seyrâna çıkar
Nazar kıl üstümdeki çemene

Gök der ki sen kabahatin bilsene
Yağar yağmurlardan ibret alsana
Şu iblis-i la'ine haber salsana
Varıp küfür söyletmesin insana

Yer der ki ben râhi doğru giderim
Şimdiki halde garazımı güderim
Derûnumdan sana bir ah ederim
Bakmaz mısın şu ahîr zamana

Bu **Cevherî** der ki geç macerâdan
Hakk'dır bizim cümlemizi yaradan
Yetmiş iki millet geçdi aradan
Bir gün olur da gelir divâne

671b

Koşma-yı Cevherî

Gazilerin serefrazı ağası
Vasfını söyleyen diller ağlasın
Bunca guzat ile o kahramanın
Gazaya eşdiği yollar ağlasın

Gazha mîşesin böbrü pelengi
Fibismillah gazası cengi
Kaplan postı ile altın çelengi
Bele takındığı teller ağlasın

Nam-ı Hakk'ı dilden tekrar eyleyen
Şecet-ı gevherin izhâr eyleyen
Gice gündüz anâ tımar eyleyen
Yarasını saran eller ağlasın

Din uğruna dâim gider yola
Ettiği gazalar gelir mi dile
Hısım akrabası kardaşı bile
Hizmetinde olan kullar ağlasın

Cevherî sırrına sırdaş olanlar
Serhatlarda anâ pâdaş olanlar
Gazada kendiye yoldaş olanlar
Döküp bu gözlerinden kanlar ağlasın

671b

Müstezad-ı Cevherî

(- - ./ . - - . / . - - . / . - -)

Ey lebleri şekker gözüm dilber-i ra'nâ
Etti beni şeydâ
Bu hüsn ile bu kadd ile âşık sana dünyâ
Ey hüsnüyle himmetâ

... kullar olayım şah-ı levendim
Sen kendi efendim
Gülzâr-ı saçındır salınan ey kâmet-i balâ
Ey kaşları tafer

Şâhım güzelim devletim ey rûh-u revânım
Ey sürurdanım
Mecnûn gibi ettin beni ey gönül-ü Leylâ
Ey ruh-u mücellâ

Var mı güzelim bendene sarılmağa niyet
Hey canı minnet
Devlet-i serine **Cevherî** 'nin âlem-i dünyâ
Ey gonca'î ranâ

673b

Müstezad-ı Cevherî

(-- ./ . . . . / . . . . / . . . .)

Ol tıfl-ı güzel hüsniyle hûbân olacaktır
Fettân olacaktır
Hem zülfü siyah sim gibi gerdan olacaktır
Canân olacaktır

Bir dem büyüse sarmalıdır sineye ânı
Ol şah-ı hubanı
Güfrâr-ı hüsn-ü taze gülistân olacaktır
Candan olacaktır

Mevlâya emanet meta bağ-ı alan
Ey gözleri fettan
Âlemde kim afet-i devrân olacaktır
Seyrân olacaktır.

Her kanda haram eyler ise serdardânım,
Tuti'î zebânım
Bin **Cevherî** veş yoluna kurbân olacaktır
Hayrân olacaktır.

674a

Müstezad-ı Cevherî

(-- ./ . . . . / . . . . / . . . .)

Dilber sana ben gözleri mestân dimedim mi
Fettân dimedim mi
Efgân ederek bende bu giryân demedim mi
Nâlân demedim mi

Meftûn olalı sen meh-i tâbâna gönülden
Ah ne gelir elden
Kaddimi hilal eyledi devrân demedim mi
Hicrân demedim mi

Sevmez beni yâr niceye dek şâh-ı levendim
Sen kendi efendim
Gel sevdiceğim eyleme bühtan demedim mi
Her an demedim mi

Ermem ne aceb kadr-i visâlinle murada
Bu devr-i fenâda
Eyyâm-ı şerîf **Cevherî** kurbân demedim mi
Fermân demedim mi

673b

Müstezad-i Cevherî

(-- ./ .-- ./ .-- ./ .--)

Ey ruhları gülgün lebi mel kameti müzvin
Âşıkım sana efzun
Âşkın güzelim etti beni zülfüne meznûn
Oldum dahi mecnûn

Rahm eyle kerem eyle efendim dilzâde
Düştüme yenizade
Giryan oluyor âşkın ile dide'i pirhun
Hicrin ile gördün

Bir gün olur mu rihletine ersem efendim
Var sana pesendim
Güldürse nolur cam ile âşıkını gördün
Ey lebleri...

Güller serdenin harını ... derler
Hem cebine zerler
Hublarına cefa eyler ise **Cevherî** Mecnûn
Âşıklara kanun.

673b

Müstezad-ı Cevherî

(-- ./ .- - - ./ .- - - ./ .- - -)

Ey leblerî mel rahleri gel dilber-i afet
Var sende letâfet
Hûb olduğunu eyle ifşa nereye hâcet
Derdi bana halet

Ah bunca refân gül lebnin neşmesi oldum
Aşüftesi oldum
Gel sarılalım bendesine etti işaret
Canım ne saadet

Her kanda görüp kadd-i serfirazını her bar
Ey lebleri gülzâr
Gülistânda haram eylese ol serv-i kâmet
Şahane muhabbet

Ol şâh-ı mürüvvet hele bahşında sehâdır
Âşika sefâdır
Cevherî kulun dedimi ya ilâhi kerâmet
Gel eyle inayet

674a

674a

Müstezad-i Cevherî

(- - . / . - - - / . - - - / . - - -)

Mahşerde şaha bir olur yuvan olacaktır
Her an olacaktır
Hicr ateşine sineler üryân olacaktır
Suzân olacaktır

Ânda amelin yahşi olup gören sefâdır
Ta ahde vefâdır
Kurulu sırat köprüsü nirân olacaktır
Burhân olacaktır

Dünyâda eğer iyilik edersen veli amma
Eyler seni ihyâ
Her kim görüp ol cürmü güzrân olacaktır
Mirzân olacaktır

Hak sanma sa'îd kullarına eyle ihsan
Ey mü'min-i ihvân
Girsin bu kulum cennete fermân olacaktır
Gılman olacaktır

Küffâr o cehennemde kalıp mü'mine cennet
Ümmet-i Muhammed
Her kullarına lütûfla ihsan olacaktır
Gülşân olacaktır

Cürmüm ne kadar varsa avf eyleye Bari
Göstermeye nâri
Cevherî şefimim hele sultân olacaktır
Ol can olacaktır.

674a

15. DERTLİ

Nefes-i Dertli

Şafi'-i kıyâmet ruz-ı nedâmet
Serdar-ı şehidan şâh-ı Kerbelâ
Makbul-i illallah mergub-ı Hazret
Dü çeşm-i âlemsin ibn-i Murtaza

Münkirin sözün almam eĝnime
Teslim kılıncını çaldım boynuma
Kıl u kal-i cihân gelmez aynıma
Dilde zikrim ismi Ali lâ-fetâ

Dertli dürrlerini saydım on iki
Üçer üçer dörde verdim on iki
Dörd kapudan üçer girdim on iki
On ikidir mü'minlere reh-nümâ

593a

Nefes-i Dertli

Vakt-i mürur iden harâb ehlinin
Meded senden ey şâh ey şâh diyerek
Ricâ halvetinde niyâz bâbında
Geçdi ömrüm eyvâh eyvâh diyerek

Kavs-ı kuzzah gibi bükmüş belini
Hapt itmiş cihânın tutmuş dilini
Gözün göğe dikmiş açmış elini
Doğmaz m'ola ol mah diyerek

Dertli âşk yolunda olmuştur irşâd
Mamalik-i âşkı eyledi abâd
Şişesin taşlara ururdu Ferhad
Bî-sütunda Allah Allah diyerek

593a

Nefes-i Dertli

‘Anasır gömleğin giymezden evvel
Azâde başıma hünkar idim ben
Cihân-ı âleme gelmezden evvel
Nur-ı tecellide envâr idim ben

Ruh-ı sultâniden olundum tefrik
Vücut iklimine oldum muvafık
Sıfat-ı âdeme girdim mutabık
Mader-i nihanda bi-dar idim ben

Halk olmazdan evvel mülk-i melekût
Kimse kılmaz iken Mevlâ’ya sücûd
‘Arş u kursî levh-i kâlem olmadan mevcûd
İnd ü manevîde hem var idim ben

Ezeli bi-derd idim ben bir **Dertli** oldum
Makâm makâm gezdim cihâna geldim
Kendimi Ahsen-i takdimde buldum
Hak ile vâkıf-ı esrâr idim ben

593a

Nefes-i Dertli

Hitâb-ı eleste bezm-i ezelde
Sadakatle ikrar virenlerdeniz
Gönül gezdirmeyiz gayri güzelde
Biz Cemâllullah görenlerindeniz

Bir kün emriyle halk oldu dünyâ
Bu kadar mevcudat bu kadar eşya
“Nefhatü min ruhu” dedikde Mevlâ
Vücut-ı âdeme girenlerdeniz

Bin türlü derd ile bezet **Dertli**’yi
Gerek kısalt gerek uzat **Dertli**’yi
Bab-ı velayetde gözet **Dertli**’yi
Bayağı değiliz erenlerdeniz

593a

Nefes-i Dertli

Sanma sufi bizim düzenimiz yokdur
Rezzan-ı âşkın siyamıyız biz
Söyletme derdinde derdimiz çokdur
Dertde noksan değil tamamız biz

Yokdur halasımız âşk esiriyiz
Memalik-i âşkın şah u emiriyiz
Yetim ayetinin müfessiriyiz
“Heletâ”dersinin imâmıyız biz

Dertden hali değil dil-i naşâdımız
Anın için kaldı **Dertli** adımız
Kıyâmete değin yok azadımız
Al’i Muhammed’in gulamıyız biz

593a

Dîvân-ı Dertli

(- . - - / - . - - / - . - - / - . -)

Kerâmet mülküne mâlik olan ol şâhı gör
Ebr olup eflâkı tuttu etdiğin ebvâhi gör

Ey gözüm görme cihânın efser-i hakanını
Hırka’i abdalını başındaki külahlı gör

Ebrüvan mihrâbını bilmez taşa eyler sucûd
Ahsen-i takvime bakmaz vâiz-i gümrahi gör

Girme bezm-i zahide görme mürailer yüzün
Dergeh-i abdala gir de hasılullahı gör

Bezm-i âşkı bilmeyip ta’an eyleme zahit bizi
Nokta’i ba ismini zikr eyle sırrullahı gör

Dön ziyâret eyleme İbrâhîm’in bünyâdını
Dertli’linin kalbin ziyâret eyle Beytullahı gör

615a

Dîvân-ı Dertli

(- . - - / - . - - / - . - - / - . -)

Saki’i kevser dūrūr cennette Şir-i Girdigar
Rahm-ı maderdan olupdur Mustafa’ya yadigar
Oldu seyfinden anın din-i Muhammed aşikâr
Leşger-i küffârı tıgından geçirdi bi şûmar
Ya nice med etmeyem dünyâ vü ukba nâmı var
Lâ fetâ illâ Ali, lâ seyfe illâ Zülfikâr

615 b

Zevci-i bint-i Fahr-ı âlem ibn-i Mustafa
Ta ezelden oldurur sırr-ı nebiye aşinâ
Varis-i peygamber olur vâkıf sırr-ı Hüdâ’ya
Al-u evladına cânım dahı olmuş feda
Ya nice medh etmiyem, dünyâ vü ukbâ nâmı var
“Lâ fetâ illâ Ali, Lâ Seyfe illâ Zülfikâr

Hem Alîdir, hem velîdir, hem velâyet şâhıdır
Hem nücûm-u hem şems, hem de felekler mâhıdır
İns-u cinin zâhir-u bâtında pâdişâhıdır
Kâfirin küfrüdür hem mü’minin penâhıdır
Ya nice medh etmeyeyim, dünyâ vü ukbâ nâmı var
“Lâ fetâ illâ Ali, Lâ Seyfe illâ Zülfikâr

Şâfi-î rûz-i kıyâmet, vail-i mülk veli
Kâşif-i genc-i hakikat-i evliyâlar ekmeli
Mesken etdi kendine inkâr kılanlar esfeli
Mucizatı kıldı irşâd dehr-i dunu echeli
Ya nice medh etmeyim, dünyâ vü ukbâ nâmı var
“Lâ fetâ illâ Ali, Lâ Seyfe illâ Zülfikâr

Ateşe gül ol dese ateş gülistanlık olur
Güle baksa kahr ile güller hâristanlık olur
Mürh kılrsa iltifat mürler Süleymanlık olur
Taşa arslan ol dese taş elbet arslanlık olur
Ya nice medh etmeyim, dünyâ vü ukbâ nâmı var
“Lâ fetâ illâ Ali, Lâ Seyfe illâ Zülfikâr

Bildiniz mi siz Yezid'in bağrının taş olduğın
Zâhir asla İslamlığın batında kallaş olduğın
T’ân kılman derler ise çeşminin yaşı olduğın
‘Ayıb görmem **Dertli** nin sizler Kızılbaş olduğın

615a-615b

Koşma-yı Dertli

Nahnü kâsemnâda taksimde Mevlâ
Bu noksan kısmeti bana mı verdin
Âleme safâlar eyledin 'ata
Derd ile mihneti bana mı verdin

Geleli dünyâya rahm-i maderden
Gönül şâd olmadı gamdan kederden
Türlü serencamlar geçirdik serden
Hep kamu kesreti bana mı verdin

İçirdin feleğin cam-ı zehrini
Aldı gam leşkeri gönül şehrini
Yeter bunca demdir çektim kahrını
Diyar-ı gurbeti bana mı verdin

Bu nasıl tecelli bilmem ne hikmet
Serpilmiş cihâna dane-i kısmet
Dertli'yi gurbette koydun akibet
Firâkı hasreti bana mı verdin

700a

16. DERTLİ EKREM BABA

Nefes-i Dertli Ekrem Baba

Çile üstüne virdik çileyi
Ezel bezminde yapırdık beli
Kayda düşenler olmuşdur geri
Karşıma çıkdı cân alıcı bir peri
Rahında kurbân it amân yâ Ali

İçin için ağlar her an durdurma
Gönül tellerinden asla şâhim kırdırma
Muhabbetden başka amân sordurma
Sarup yollara zinhâr bir dem vardırma
Rahında kurbân et amân yâ Ali

Âşk ile akıtdım çeşmimden nemi
Zamân zamân gezdirdin gahi serseri
Sermayenmiş eyledin muhabbet yeli
Eyledim bi'ât uzattın eli
Rahında kurbân et amân yâ Ali

Bağlandım rahına feryadlar kıldım
Âşk içre durup putlatım kırdım
Noktâ-ı vâhidde sır olan serdim
Nice bir şerleri hayra yordum
Rahında kurbân et amân yâ Ali

Ta'aşuk etdim veçhine cândan
Gınalar geldi ciga cihândân
Nice dostlar geçti bu handân
Beklenmez vefâ fitne vurandan
Rahında kurbân et amân yâ Ali

Serimde vardır düşman belâsı
Olmuşuz tâ ezel-i âşk müptelâsı
Âşk içre olsun gönül yuvası
Efgândır bu demde âşkın yarası
Rahında kurbân et amân yâ Alis

Durma dermândır nigâhın senin
Duymadım asla sırrına erenin
Doldurup boşaltan senin bu kürrenin
Cânlı cânsız bütün eşyâ dahı zerrenin
Rahında kurbân et amân yâ Ali

592b

Dertlini etdirdin atârlar atarı
Gönülde birledin nur ile narı
Kemendim takup rehberle o dem karı
Hamdüllah bulduk veç-i dildârı
Rahında kurbân et amân yâ Ali

592a-592b

Nefes-i Dertli Ekrem Baba

Tükenmez derdim nedendir acep
Derd ile yoğurdu ezelden âb
Efgânım durmaz her an u şeb
Olmuşdur tesellim bintül ünâp
Derdine dermân ol sen ey gel gönül

Dönmezem dostan verdim ikrârı
Cemâl be-cemâl görmüşüz didâr u yârı
Fâş itmedin sufi sırrı esrârı
Bezm-i erenlerde bulduk mikdârı
Derdine dermân ol sen ey gel gönül

Bulanup duruldum baktım özüye
Asaf ol da bak Süleyman'ın gözine
Kurtar cânını gir hayatın düzine
Tutmadık kulak ne puhteler sözine
Derdine dermân ol sen ey gel gönül

İçin ateşi cismimi yakar
Gözli âdemlerin ekseri bakar
Gahi misk olur gahi de kokar
Abdestsiz olanı suffiler yıkar
Derdine dermân ol sen ey gel gönül

Hayli feryâdlar burada kıldım
Öne eğülüp özümü buldum
Erenler bezminde kaynaşdım durdum
Ar u namusun şişesin kırdım
Derdine dermân ol sen ey gel gönül

Yüklersin âşika derd ü belâyı
Gönlüne verirsin âşkdan cilâyı
Elest bezminde söyletdik alâyı
Kasemnâ rızkından eyledik pâyı
Derdine dermân ol sen ey gel gönül

Derdime bulmadım 'âlemde tabîb
carıma yetişdi cânândır habîb
Rindâneleler içinde ol cân dil-garib
Avâre gezme olma sen sebeb
Derdine dermân ol sen ey gel gönül

Dertli ya dinle âşığın sırrı
Şâh beyit de olsun gâhi de olsun şiri
Bezm-i elestde gördün piri
'Âşkdan olmazsın bir an geri
Derdine dermân ol sen ey gel gönül

592b

17. DERTLİ KÂTİB

Nefes-i Dertli Kâtib

Ben âşığım deyü dâva kılarınsın
Dörd harfin birini tamam etdin mi
Dâ'im günah denizine dalarsın
Bir mürşid-i kâminden dersin aldın mı

Dörd harfin evveli şerifi-i kamu
İkinci makamı tarikat bâ-yı
Hakîkate gider bunların hepsi
M'arifete girüp Hakk'a yettin mi

M'arifet mana'dır bunda bilenler
Rehberinin buyurduğundan kananlar
Şeriâtte namazını kılanlar
Tamam idüp beş vaktini kıldın mı

Hakîkat kelimadır Muhammed Ali
Hüseyin Hasan'dır bağçenin gülü
İmam Zeynel İmam Bakır'ın seli
Cafer'in mezhebin tamam bildin mi

Kazım Musa Rıza cümlelerin şahı
İmam Takı Naki imâmların mahı
Hasan 'Askeri gerçek vallahi
Muhammed Mehdi'den haber aldın mı

Bu ednâ **Katib'in** günahı çokdur
On iki imâmın da yolu Hakk'dır
Muhammed Ali'yi bilmek gerekdir
On iki imâmlardan haber aldın mı

592b

18. DERVİŞ ALİ

Nefes-i Ali

Yeri göğü arş u kürsi yaradan
Ben Ali 'den başka Tanrı görmedim
Yaradıp kulunun kısmetin veren
Ben Ali 'den başka Tanrı görmedim

Bin bir ismi vardır bir ismi Allah
Eğer inanmazsan hem vallah billah
Âdemi görmüşüm elhamdülillah
Ben Ali 'den başka Tanrı görmedim

Cennet-i a'lânın altındır taşı
Her ne görür isen hikmettir işi
Yüz yigirmi dört bin Nebiler başı
Ben Ali 'den başka Tanrı görmedim

Ali gibi er gelmedi cihâna
Ânada buldular türlü bahane
Yedi kez uğradım ulu divâne
Ben Ali 'den başka Tanrı görmedim

Derviş Ali 'm bu ikrara belîdir
Dilim söyler ama kendim delidir
Allah bir Muhammed Tanrı Ali 'dir
Ben Ali 'den başka Tanrı görmedim

596a

596b

Nefes-i Ali

Horasan'dan gelir bir hûb bezirgân
Türlü meta' satar sultâna yalvar
Yüzü la'1 ü gevher şah damgası var
Bir ulu bezirgân umrâna yalvar

Sâdık yar elinden dolu içilir
Lâm eliften künt ü kenzim açılır
Perdeyi ref' eden sırden geçilir
Merd-i meydan olan merdane yalvar

Kâf u nun emriyle kurdum mekânı
Zülfün kemend ettim dilerim yarı
Âşıkların sâdıkların sultânı
Lisan-ı dürr ü gevher nihane yalvar

Nihandır ab u dervan çeşmesi
Ceddim imâm Cafer cevahir hacı
Sulb-u Tahir şu âlemin şu'lesi
Cemâlin nurundan didâre yalvar

Meded mürvet **Derviş Ali** biçare
Kapuna gulamım hem aşikâr
Arzuhal yazayım ol sâdık yâre
Birde bizim için ol pire yalvar

596b

Nefes-i Ali

Bir kişi pirimin yüzünü görse
Ay ile gün yüzün görmüş gibidir
Eğilse ayağına yüzün sürse
Yetmiş kez Kâbe'ye varmış gibidir

Az az evvela baksa baksa yürüse
Kalbinde kin ile kibir var ise
Bir kişi ikrârın inkâr ederse
İblis'e temessük vermiş gibidir

Bu yola giremez asla bir nâşi
Ânın dostu ândan ayrılmaz başı
İkrârına kast eylese bir kişi
Hakk'ın hazinesine varmış gibidir

Bizde varsak imâmların yoluna
Karışalım gerçeklerin sırrına
Kişi günahını almazsa eline
Şeytanın dârına durmuş gibidir

Derviş Ali 'm eder rızaya gelse
Gerçekler bâbını arasa bulsa
Bir mü'min kızını Yezid'e verse
Yetmiş bin evliyâ kırmış gibidir

596b

Nefes-i Ali

Ziyâret eyledim Veli Dede'yi
On iki imâmın yolu var deyu
Cennetten sürdürler Âdem atayı
Belinde Muhammed Ali var deyu

Muhammed Ali 'nin ciğeri dağlı
Hasan'a sundular zehirden dolu
Şah imâm Hüseyin Ali 'nin oğlu
Kerbelâ çölünde eli var deyu

İmam ZeynelAba imâmlar hası
Muhammed Bakır'ın oldu atası
İmam Cafer katarına katası
Cümle erenlerin yolu var deyu

Musa'i Kazım'ın elini alda
Rızadan gelene siz kâ'il olun
Muhammed Takî'nin yanında bulun
Elinde bir gonca gülü var deyu

Ali Naki'dir imâmların gülü
Hasan Asker'i mü'mince kulu
Muhammed Mehdi'dir ol şahım Ali
Cümle erenlerin hali var deyu

Derviş Ali 'm sende söyle bir kelim
Cümlesi Allah'dır hep âlem tamam
Bizim katarımız On iki imâm
Âşkın deryâsında gölü var deyu
596b

19. ECRÎ BABA

Destân-ı Ecrî

Ey gönül 'âlemde olmayan 'âşık
Zerreş kıymet-i cânânı bilmez
Ateş-i 'âşk ile olmayan yanık
Tennur-ı firkatte suzânı bilmez

Derûnuma düşdi anın ateşi
Anınçün eylemem zerre teşvişi
Elif lâm rumuzun bilmeyen kişi
Hakikâtte beyt-i ulyâyı bilmez

Elfazı rumuzât söylenür kadîm
Anı idrâk ider zihn-i müstakîm
Baş kesüb Hakk'a olmayan teslîm
Kabe-i ülyada kurbânı bilmez

Yıkılıp 'âlemde olmayan virân
Musâvi bulmadı bir defa ol cân
Mısr-ı melâhatde olmayan sultân
Gönülde Yusuf Kenan'ı bilmez

Raz-ı nihânını açanlar yare
'Ömr-i nazeninin virdi fesâde
Hakîkât sâkiden içmeyen bâde
Meydân-ı âşk içre duranı bilmez

Dalmayan âlemde âşkın bahrine
Nice vâsıl olur sarf-ı kahrına
Tâvaf eylemeyenler gönül şehrine
Hakîkatde beyt-i Rahmân'ı bilmez

Görmeyen dünyâda nâmerdi merdi
Ervâh-ı ezel-i fenâyâ virdi
Yani Eyüp gibi çekmeyen derdi
Calûs Hekim ile Lokmân'ı bilmez

Dâr-ı fenâ içre çekmeyen elem
'Ömrini beyhûde verse de ne gam
'Âlemin noxsânını görür ise âdem
Kendinin ittiği noxsânı bilmez

Özü cevrinde olmayan biliş
Mürşid-i kâmilden almayan reviş
Hizmetinde sâdık olmayan derviş
Tekke-i mihnetde burhânı bilmez

Âşk ile olmayan ey huri-yi cemil
Güftâr-ı rumuzı eylemez sebil
Uçmayan havaya misali Halil
Ateş-i Nemrud'da gülşenî bilmez

548b

Bu nazmı gûş eden anlasun görsün
Dikkatle kulağın bu yana virsün
'İlm-i Ledün'den almayan dersin
Mekteb-i âşk içre Kur'ân'ı bilmez

Halâ âşk ile berbâd olmayan
Muahhar hicr ile abâd olmayan
Kendi vücudına kasab olmayan
Beyt-i müzeyyende Süleyman'ı bilmez

Bedheva adetten olmayan beri
Nâr-ı cehennem olur yeri ekseri
Âşkın esrârını bilmeyen **Ecrî**
Arsa-yı âşk içre 'irfânı bilmez

548a-548b

Divân-ı Ecrî Baba

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Feyz-i bahş-ı menba'ı sırr-ı Hüdâ'dır Gaygusuz
Bu tarîk-i âşk içinde Rahman'dır Gaygusuz

Kab-ı kavseyn ile ol ednâya dâhil şüpheşiz
Salikâne hem delil Mustafa'dır Gaygusuz

On sekiz bin âleme nûr-ı tecellî eyleyen
Gün gibi sâhib-i kemâl-i Murtazâ'dır Gaygusuz

Zehr-i mihnet ihtiyâr etsen n'ola âşkında biz
Kurretü'l-ayn Hasan hulkul el-Rızâ'dır Gaygusuz

Çâr deh-i m'asum-ı pak müstakime cân ile
Hakk'a mazlûm u şehid-i Kerbelâ'dır Gaygusuz

Ol imâm şâh-ı din Zeynelabâ u Bâkır'ı
Câfer ü Sâdık İmâm-ı pişivâdır Gaygusuz

Musâ Kazîm Rızâ'dır dinmez imânız
Hem Horasan'ı Ali Musâ El- Rızâ'dır gaygusuz

Hem Tâki ve yâ Nâki, hem İmâm 'Askerî
Mehdî sırr-ı Hüdâ sahib-i livâdır gaygusuz

Ecrîyâ ismi olan âşıkların hâk-i deri
Çeşmine lâ şek dilâ kühl-i cilâdır gaygusuz
608a

Divân-ı Ecrî Baba

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Fahr-ı âlem vâris-i yâr-ı peygamber yâ Ali
Hel etâ şânındadır Allahu ekber yâ Ali

Cânımın cânânıdır Zeynel'abâ her rûz ü şeb
Sad selam olsun ana zâtına mazhar yâ Ali

608b

Zer gibi bî kıymet eyler kîmyâ-yi himmeti
Zümre-i âşıkları ol Şâh-ı Bâkır yâ Ali

Kılma sen mahrum cemâlinden temâşâ eyledim
Sevdiğim cânım Takî cânımdan server yâ Ali

Cânı koydum yoluna sevdim seni de yâ Nakî
Şahlar içre pâdişahlar serveridir yâ Ali

Sendedir şems-i nübüvvet âfitâb-ı tal'atın
Şa'şândan feyz alur mâh-ı münevver yâ Ali

Sensin ol deryâ-yi a'zam kim nihâyetsiz muhit
Bahr ü ber yanında çün bir katre kemter yâ Ali

Sendedir hatm-i kelâmullah-ı nâtik nâgehan
Eyle i'tâ bende-i bîçâre ister yâ Ali

Kıl gürûh-ü Askerî Nâcî bizi **Ecrî** gibi
Nefs-i şûmu kat' ede mânend-i Hayder yâ Ali
608a-608b

Divân-ı Ecrî Baba

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Vâkıf-ı esrar olan dehre temennâdan geçer
Nefs-i şumi kat' idüp ol lâ vü illâdan geçer

"Men 'aref" bezminde seyrân eyleyüp eşyâyı hep
Kenz-i mahfî gözleyüp dünyâ vü 'ukbâdan geçer

Varlığımdan geçmişem bir noktadan vâr olmuşam
Vâr mı bir âşık -ı şehâ nur-ı tecellâdan geçer

Bu kebuter gönlümüz pervâz idüp duhul için
Asumânı devr idüp tâ 'arş-ı âladan geçer

Ecrîya mahv-i vücud ile bu yolda nâgehan
Vâsıl-ı didâr olanlar lâ vü illâdan geçer
608b

670b

Koşma-yı Ecrî Baba

Gonca-i vuslata ermeyenlerin
İşi bülbül gibi zâr olur gider
Hakikat râhına girmeyenlerin
Dünyâsı başına dar olur gider
Bilmeyen âlemde o gonca lebi
Eyvâh deyüb geçer rûz ile şebi
Çıkamaz taşraya semender gibi
Âteş-i hicranda nâr olur gider

Âşıklar dolaşır gezer ekseri
Dost yoluna koyar cân ile seri
Enne-l Hak diyenin ey **Âşık Ecrî**
Yolu Mansur gibi dâr olur gider

670b

20. EDÂYÎ

Divân-ı Edâyi

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Sendedir âşkın meyi cân-ı muhabbet yâ Ali
Her kime oldu kerem buldu sâadet yâ Ali
Nûş iden tâ haşre dek ilebet ayılmaz yâ Ali
Âşıka senden imiş lütf u ‘inâyet yâ Ali
Keremullah veçhesin şâh-ı velâyet yâ Ali
Bâ-sahi vü bâ-seci vü ba-keramet yâ Ali

Sensin ol âşıklara câmı sunan pîr-i Mugân
Katresin nûş idene keşf oldı kevn ü mekân
Âkıl irmez hikmet-i sırrına ‘aciz nüktedân
Mustafa’ya Lahmeke Lahmi diyen sensin amân
Keremullah veçhesin şâh-ı velâyet yâ Ali
Bâ-sahi vü bâ-seci vü ba-keramet yâ Ali

608a

Haydar-ı Kerrârsın destinde bahr-ı Zülfikar
Feth ü nusret ceng-i meydân içre mahir Zülfikar
Düşmen-i bi-dine gazab eyle kahir Zülfikar
Heybetinle yâd olur bâtınla zâhir zülfikar
Keremullah veçhesin şâh-ı velâyet yâ Ali
Bâ-sahi vü bâ-seci vü ba-keramet yâ Ali

Hamd ile rûz-ı ezel ikrâr eden âşıklarız
Kavlimizde, f’ ilimizde mü’miniz sâdıklarız
Âşık didârımız âşkın ile yanıklarız
Umarız dergâh-ı ‘izzetde bugün lâyıklarız
Keremullah-ı veçhesin şâh-ı velâyet yâ Ali
Bâ-sahi vü bâ-seci vü ba-keramet yâ Ali

Şem’i âşkın bu **Edâyî** cismini envâr ider
Zerrece zulmet koymaz her cânibe inzâr ider
Her kime lutfün ererse mahrem-ı esrâr ider
Okurum l’ânet Yezid’e çün seni inkâr ider
Keremullah-ı veçhesin şâh-ı velâyet yâ Ali
Bâ-sehi vü bâ-seci vü ba-keramet yâ Ali

607b-608a

21. EMİNE BEYZÂ BACI

Nefes-i Emine Beyzâ Bacı

Bu gün ben pîrime vardım
Hayırlı himmetin aldım
Âşkın deryâsına daldım
Kerem senden şâhım Ali
Yetiş Hünkar Bektaş Veli

Pir elinden dolu içdim
Cân ile hem sırdan geçdim
Erenler rahına düşdüm
Kerem senden şâhım Ali
Yetiş Hünkar Bektaş Veli

Erenler yolu birdir
Mürşidim Abdullah Nur'dur
Musa'nın çıktığı Tur'dur
Kerem senden şâhım Ali
Yetiş hünkar Bektaş Veli

Şâhım ulalardan ulu
Emine dir geda kulu
Kevserden himmet bir tolu
Kerem senden şâhım Ali
Yetiş hünkar Bektaş Veli

581b

22. EMRAH

Koşma-yı Emrah

El çek tabib el çek yaram üstünden
Sen benim derdime devâ bilmezsin
Sen nasıl tabibsin yoktur ilacın
Yaram yürekdedir sarabilmezsin

İçerim yanıyor kendim havâyî
Çekmeyen ne bilir âşkî sevdâyı
Yıktın virân oldu kalbim sarayı
Çünkü bir taşını koyabilmezsin(örebilmezsin)

Emrah'ım dinledin benim sözlerim
Muhabbetin can evimde gizlerim
Ne durursun ağlasana gözlerim
Bir daha yârini görebilmezsin

670b

675b

Destân-ı Emrâh (Püskül hakkında)

Düşmüş güzelin çah-ı zühendânına püskül
Aşüfte midir zülf-i perişânına püskül
Sarmaşdı dolaşdı yine her yanına püskül
Gah zülfüne gah kakül ü reyhânına
Gör rüşte-i püskül virerek şânına püskül
Şîr ezeli tuğra çeker unvânına püskül

Püskülde ki var birinci zî rütbe-i şerâfet
Kimde bulunur dehirde bu 'izz ü sâ'adet
Keskikde serin nazla mukarrâsı nezâket
Bilmem ne nezâket ne zerâfet ne hilâvet
Şâh ol da başında anın eyle ikâmet
Durmaz saçılır sîm gibi gerdânına püskül

Cânım gibi kakülleri sarmış sernârın
Sevdâ düşürür başına her şuh-ı nigârın
Almış nice şu didelerin haber ü karârın
Olmuş yine püsküllü belâsı dil-i zârın
Sîm-i gerdan kâfûrına düşdikçe uyarım
Cânı bahş ider üftâdeler cânına püskül

Her muyını bir şâne-i 'âşkla taratmış
Cân rüştelerin sünbül giysülere katmış
Sertagina cemiyet idüp baş başa çatmış
Keskikde sanur başını her yana kol atmış
Fes mülkini siriştayi leşkerle donatmış
Tabur yürütüp arsa-i pişânına püskül

Olmuş ser iklimde ser 'asker hünkâr
Etrâfa parakende idüp türre-i tarrâr
Bir muyına bin böyle gazel dinse sezâdır
Cânâ bu ne sevdâ ne bu işve bu ne etvâr
Nâz eyle süzüp ohşayıcak şâne-i güftâr
Kızlar süsler verir elvânına püskül

Gezmekte güzellerle hevâ-yı hevesinde
Hatt-ı sihin gâlibâ sevdâsı resinde
Muy-ı bağ mı ayâ ol gülün ser kafesinde
Bir özge edâ var anın ey dil-i busesinde
Kakülle gülüp oynayup etrâf fesinde
Girmiş yine çok kimselerin kanına püskül

676a

Vasfin eylemek elzem anı her bar sühendâm
Hüsn-i nazarın salmış ana şâh-ı Cihâniyan
Maildir anın vasfına mecmua-yı hubân
Aşüfte edâ serpilüp oldukda perişân
Sermest san'atlar verir âşıklara her an
Düşdikçe anın dide-i mestânına püskül

Emrahî anun evsâfını kıldıkda beyânı
Doldırırdu bu avâze-yi püskülle cihânı
Etvârına yetmiş idüp âsr-ı ş'irânı
Efser kıla başında melül-ı vüzerânı
Nakş etmem acep mi der nazm ile ben anı
Kayd oldı cihânın sırr-ı divânına püskül

675b-676a

Destân-ı Emrahî(Perçem hakkında)

Sarmış bu gülün ârz-ı gülizârını perçem
Nalân ider üftâde dil-i zârını perçem
Tahrik-i sabâdan alup etvârını perçem
Arz eyleme dilberlerle refâtârını perçem
Pazara salup sim gibi simsârını perçem
Fâş eylemiş âlemlere esrârını perçem

Sultân olalı tahtına serhad şâme
Hatt-ı leşkerine cümlesi râm oldı bu dâme
Rum halkına neşr eyledi dârâtla nâme
Döndürdi 'adâletle ne serkeşleri lâme
Makrâsın m'alum kesdürüp sil ki nizâma
T'alim ki rehâda dizer târını perçem
Lâhur serâser alup indi Horasan'a
Tuğ çekme de şîrâzla kehl-i İsfihân'a
Bir böyle Habeş şâhını görmüş mi zamâna
Ceyş-i habsi saldı mahalın cihâna
Dizdikçe siyâh leşker zîşânına şânına
Ateşler tutuşdı gönül şâdını perçem

Bir devrile zübte eylemiş iklim-i sabâyı
Dağıtdı Tatar Hânı hattın Çin-i Hitâyı
Aldı Habeş Hint Buharayı Karâyı
Kurdı saraydan Dağıstân'a nebâyı
Fas şâhı da görmüşdi bu püsküllü belâyı
Bildirdi cihân halkına mikdârını perçem

676b

Hükm ise bir mû ile bağlar kara bağı
Bend eyledi derbend kızıl elma yanağı
Leşkerle donattı ser keşmirde dağı
Öldürmede âşıkları ah ı başka bu çahı
Zulumâtı geçüp saldı hayat üzere o dağı
Nasip eyledi ser sağına serdarını perçem

Perçemdeki var bunca hub-ı alayış-ı ziyet
Mümkün mi vasfin ede bin sahib-i şevket
Guş eyleyip evsafını ashab-ı tabiat
Bin can dediler hasılı bir muyına kıymet
Bir mû ile bin aşığı berdar eder elbet
Pazar-ı muhabbette kurup darını perçem

Perçemdir ol bunca zer ... mutarra
Yoksa ser-i gencide müşkin-i mara
Sihirle ülfet kâdîmî kılmakda dü tara
Ba müşk-i hoten nafe-i Çin ...
Bir muyına değmez nice bin şûh-ı dilarâ
Genc üzere dağıttıkça o şah-ı marını perçem

Emrahî yine inceltmede bu haddede tarı
Kıldan kılı yarmak imiş elbette nekârı
Âşkla gözü rüsfa idüp ol gönül yârı
Kim sevmeye Allah'ı seversen bu şikârı
Ey serdeni uğruna verir canla vârı
Bir mu ile aldı bu cihân varını perçem

676a-676b

541a

Müstezad-ı Emrah vü Hakî

(- - . / . - - . / . - - . / . - -)

Âşkın ezeli âşika ilhâm-ı Hüdâ'dır
Bir neşve nümâdır
Tahkiyk gönül şehrine bir nur-ı ziyâdır
Minhac-ı Hüdâdır

Her kimdeki var lezzet-i âşkın cevelânı
Eyler deveranı
Esmâsı anın bu dil-i uşşâka cilâdır
Hem ruha gıdadır

Vâiz bana vasfeyleme cennet ile huri
Bilmem o huzurı
Âşık olanın âşkla matlubı rızâdır
Bâkisi hevâdır

Hace beni men' itme cünuniyyet-i âşkdan
Var dersim ol meşkten
Bu cezbe-i âşk âşık bir özge edadır
Bilsen ne sefâdır

Zahid beni ta'n eyleme kim mescide gelmez
Rah-ı Hakk'ı bilmez
Ben mutekifem kûşe-i meyhane banadır
Mescid de sanadır

Bu dil ki bilir âşk-ı hakîkat haberinden
Söyler eserinden
Elbette ol dil-i beyt nazar-gah-ı Hüdâ'dır
Kal ehl-i Cüdâdır

Emrahkuru laf istemez ehl-i hüner ister
Ya'ni dürer ister
Hakîder-i cânanda gerçi fukarâdır
Ammâ şuâradır.

(541a)

Müstezad-ı Emrah

(- - . / . - - . / . - - . / . - -)

Ey gülşen bahçende biten verd-i terâfet
V'ey bû-yı letâfet
Cennetde mi ser çekmiş aya serv-i kâmet
Bilmem ne 'alâmet

Sen pâdişâh-ı kişver-i mahbûb-ıcihânsın
Sultân-ı zamânsın
Dil mülki senin tahtına cilveyle adâlet
Ey şâh-ı delâlet

Cânâ bir nezâket bu nezâfet bu ne zibâ
Şol nev-arusu asâ
Yoksa ki bezenmiş seni meşâta-i kudret
Dermiş sana ziynet

İnsan diyemem ben sana ey mâh-ı münevver
Ruhsar-ı müdevver
Mevlâsını kılmış hüccet-i hüsn ile temâmet
Ey nur-ı hidâyet

Göz gördi gönül sevdi seni ey şâh-uban
Cânım sana kurbân
Bari kerem et eyleme ağyar ile ülfet
Kıl cânıma minnet

Benden sakunup ruyını zülfünle bürünme
Ağyara görünme
Vechinde ki var bunca nezaketle sabahat
Allah'a emânet

Emrah sana bülbül gibi ey hayr-ı gülgûn
Bin cân ile meftûn
Gel başun içün padişâhım eyle inâyet
Kıl nâil-i risâlet

(541a)

Müstezad- ı Emrah

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

Bihamdillah bir gün ol nâzenînim hûb dehanından
Bana merhaba virdi
Dil ..... ol merhaba şirin zebanından
Nihayetsiz safâ virdi
Kazâ müjgânı şimşîrin havâle kıldı çeşmimden
Vücudum kal'asın yıkdı
Terahhum kıldı derhal la'l-i hun-ı feşânından
Şarabından şifâ derdi

Visâl ikrâr idüp ol nev-civanım dil-i mahzuna
Meğer kim gelse imâna
Var gûş it deyu emr eyledi ince manânında
Sarılmaya rızâ verdi

Şeb-i yeldâ gibi düşüp visâl irgürdi ol meh-rû
Kahr-ı fanus-ı ihrâdan
Heman ref itdi ebrin çehre-i mâh-ı tâbânından
Sözün ziyâ virdi

Kadeh-i meyhane sâki ki ben nûş itmem **Emrah**
İden mest ... hûşemdir
Bana âşkın şarabın bir güzel ..... nihânından
Kadehi ... verdi

(541a)

Müstezad-ı Emrah

(- - . / . - - . / . - - . / . - -)

Sâki beni gam bastı yetür birce piyâle
Ref'i it bu melâli
Kıl buse-i la'l-i lebün uşşâka nevale
Eyle arz-ı cemâli
Mutrib geçiver savt ile bir nice kaside
Aşiran Acemi'den
Bir şevk ile bülbül gibi kıl nâme-i nâle
Hahende misâli

Sâki savm et elem başın için düşdüm ayakdan
Bir cam ile kaldır
Sun cam-ı lebin ağzıma câna geldi zavale
İçirür o zülali

(541a)

Müstezad-ı Emrah

(- - . / . - - . / . - - . / . - -)

541b

Mutrib kerem it sende azîzim bu ne demdir
Düz saz-ı rebâbı
Sermest ola tuti bu makamla ma'la
Açup per ü bâli

Saki n'ola oldıysa kusurum sermestim
Hoş gör dede sultân
Sen ehl-i tarikatin işisin itme bu hâle
Lazım mı su'âli
Mutrib sana ben cân veririm cânımı sen de
Cânın gibi sakla
Kandır kerem et subha kadar hun visâli
Boynuna vebâli

Emrah bu gazel âşk ile mest etti dimağı
Güftârınla .....
Teşvik ile âşk ehlini erdirdi kemâle
Bedr itdi hilâli

(541b)

23. ERBÂBÎ

Destan-ı Erbâbî

Nasihat bâbında bir destânım var
Her nesneyi öğren ar eyleme
Fehm eyle bu hali eyledim izhâr
Fikr ile eşyayı inkâr eyleme

Hakk'ın emriyle olur her bir iş
Tâlib ol müşidin kelâmında piş
Bu bir Sırrullahdır sevdây-ı endiş
Kelâmından sakın firâr eyleme

İblis yolunda itme sakın vesvese
Giriftâr olma gel beyhûde ye'se
Bir adam ki senden bir şey dilese
Vermez isen bari ikrâr eyleme

Erenler bezmine rahın girdi ise
Âşkın kitabından haber viridi ise
Tarik-i hikmete aklın irdi ise
Halin bilmezlere âşikâr eyleme

546b

Tamahın olmasın dünyâ malında
Cismin fedâ eyle Hakk'ın yolunda
Er kâmil isen kendi hâlinde
Sakın kimselere hazer eyleme

Kemlik idüp bir kimseye çatarsan
Duyulur her kime bir taş atarsan
Bedesten kalbinden metâ satarsan
Bahâsın bilmezlerle pazar eyleme

Bir adam olunca dünyâda gammâz
Çıkar doğru yoldan olur hilebâz
Baktın ki bir kelâm sana yazamaz
Nafile gûş virüp nazar eyleme

Bir kişi kendinde kibir anlasa
Hişma gelüb hemân kem söz söylese
Bir zâlim ki sana zülm eylese
O da bulur sen inkisâr eyleme

Secde eylemeyi iblis ‘ar itdi
Anınçün Mevlâ yerin nâr itdi
Fil-cümle ‘âlemi yokdan vâr itdi
Zikr eyle Mevlâyı bizâr eyleme

Neler halk eylemiş Hazret-i Sübhân
Yeryüzüne kubbe olmuş asûman
Herkesin kısmetin verince Yezdân
İste helâli sen harâm-kâr olma

Âşık olan söyler bin günâ kelâm
Elbetde vardır bunda bir merâm
‘Âkıl isen bu nutka eyle ihtimâm
Düzensiz nişansız işâr eyleme

Bülbül olan düşün gülün hârına
Pervâne çürümiş ‘âşkın nârına
Âşıkvasıl olsun Hak didârına
Zahir şeriâtsiz güftâr eyleme

Erbâbî d’avada eylemez benlik
Benlik eyleyende olmaz düzenlik
Gûş eyle pendime anlama kemlik
Dostların kendine ağıâr eyleme

546a-546b

24. EŞREFOĞLU RUMÎ

Nefes-i Eşrefoğlı Rumî

Bu gün işbu yola merdane geldim
Visâle şemine pervâne geldim

Elime âşk çevkanın aldım
Top urdum başımı meydâne geldim

Ezel nuş itmişim âşkın şarabın
Ebed ayılmazam mestâne geldim

Susamışları kandırmak için
Ben elimde toptolu peymâne geldim

Korkmazam hezaran müddeiden
Anın âşkına çün bigâne geldim

Namusum şişesini taşa çaldım
N'iderim arı çün divâne geldim

O meclis-i mestiyem hem sakisiyem
Sürerem devrimi devrâne geldim

Saldır dertli gönüllere saladır
Tabib-ı hubum dermâne geldim

Ben ol şahinem uçdum şâh elinden
Şıkar eylemege cevelâne geldim

Benim **Eşrefoğlu Rumi-i mücrim**
Ki âşıklarına ihsâna geldim

Saladır kim gelirse şâha iletem
Delil olmağa her insâna geldim

İman tonun Muhammed meclisinde
Giyüp tavusleyin cevelâne geldim

Âşıklar darımı gördüm de geldim
Kararım kalmadı meydâne geldim

(581b)

25. EŞREF PAŞA

Mersiye-i Eşref Paşa

(- - . / - . . . / . . . . / - . -)

Ey dil tefekkür eyle gel eyyâm-ı mâtemi
Yâd u tizkâr it yine mâh-ı Muharrem'i

Göz göz açup cigerde nice şerha-i elim
Alûde-i dem eyle dûmu demâdemi

Hunabe-i sirişk-i revân it şu günâ kim
Hayrân kıl dü çeşmin ile sağar-ı cemi

Mest ol o rütbe bâde-i muhabbetle kim gönül
Seylabe vir hayâl-i safa-yı dü âlemi

Dilhânede nevâle-i cânı kılup kebâb
Mihmân eyle hürmet eyle leşkeri-i gâmı

Ah u figan çak-ı giriban zamânıdır
Tecdid dağ şiven ü ahzan zamânıdır

Fikr it gönül o demleri kim ehl-i şer u şur
Hunharlıkla virdiler alayış-ı hûr

İbraz idüp cibillet-i udvanı her biri
Dikdi feza-yı melânete rayet-i gurur

Feryâd kıldılar o kadar kim muharredat
Sükkan-ı arş itdi ser-ağazı bî-huzur

568a

Evzah-ı zülm ü cevr cihânda idâme idi
Güyâ fesad u fitne o vakt eyledi zühûr

Etdik bulundı sınıf-ı husat ü kümat-i din
Bi-hadd ü bi-nihayet idi fırka-i fücür

Zade'l-inai hine niri'l-muanidin
Kuli's-sedade yevme tevelle'l-mücahidin

Ol kurre-i dü çeşm-i şehinşâh-ı enbiya
Ol tutiyay-ı dide-i sultân-ı evliyâ

Gülzar-ı kudsde gül-i ser-sebz iken diriğ
Soldırdı berg arızı ba-ı na-reva

Sultân-ı arş erike-i cah-ı hilafete
Vaz-ı hakaret eyledi ol kavm-i bi-haya

Kâfirler ağadı bu cefa vü ihanete
Kibr ve Yahud gördi bu azarı na-seza

Gelmez beyana hadise-i samangir ü dar
Sığmaz dehana vakıa-i deşt-i Kerbelâ

Ah u figan ve ak u giriban zamânıdır
Tecdid-i dağ-ı Şiven ü ahzan zamânıdır

Ol gonca-i Şüküfte-i bostan-ı Ahmedî
Ol bülbül-i güzide-i bağ-ı Muhammedî

Ol gevher-i yegane-i kan-i betül kim
Mahbub-ı kibriyâdır anın cedd-i emcedî

Vaz-ı nekun ve kirdeŐ-i vajden rüzgar
Pa-mal kıldı ahir o serv-i ser-amedî

Ceyş-i erazil eyledi tahkire ictisar
Muhib iken cenabına iclal-i sermedî

ReŐk-aver riyâz-ı naim ü huluddür
Ol sibt-i ekremin cemistan meŐhedî

Sermaye-i hayatı o sultâna eyle sarf
Kalay-ı âşkı Şâh-ı Őehidana eyle sarf

Sanma kadd-i sipihr duta oldu bi-sebeb
Derd-i nedameti çeker elbetde ruz [u] Şeb

Şems ü kamer menazil-i hayretde devr idüp
Oldı nücum-ı sabit ü seyyar beste-leb

Girdab-ı pi ü tabda kaldı mücerredat
Eflaki lerze-nak idüp ol sarsar-ı tab

Dest-i tahassür ile serapa kerubiyyan
Lahut ilinde ak-ı giriban itdi hep

Feryad-ı müslimin o kadar çıkdı arşa kim
Sad pare kıldı heşt behiŐti gam u kerb

Rencur olunca ille-i güzinan-ı Kerbelâ
Topladı bilad-ı kerb ile meydân-ı Kerbelâ

568b

Eyvâh kim o vâdi-i cenk ü cidalde
Sad hayf kim o mareke-i pür-kıtalde

Hun-1 Hasen'in kâsd idüp ol raht-1 harici
Sell-i seyf kıldı yemin ü şimalde

Rencîde itdiler o vücûd-1 mukaddes
Encâm u kar o saha-i pür-ihatalde

Zahir iken vücuh ile buğz u hıyaneti
İman olur mı gayri ol ehl-i dalalde

Şeh-beyt-i cân-güdazı muhibb-i mahirin
Vird-i zeban oldı dem-i hasb-i halde

Bir cân-1 harici zuredm pençe çün esed
Hun-1 Hüseyin mi talebim Yâ Ali

Ol vaka-i ihanete kevn ü mekan yanar
Hengame-i huruca zemin ü zamân yanar

Ol afet ü felaket-i saman güzar kim
Bir zerresin ifade idersem cihân yanar

Al-i Aba'ya ehl-i şikakın hücumına
İnsan degil cemi-i heyulaniyan yanar

Leb-teşne içdi cam-1 şâhadet emir-i din
Ağlar bu ma-ceraya Fırat-1 revan yanar

Ol afitaba irdigine perde-i kesret
Elbetde mihr ü meh tatışur ins ü cân yanar

Mazlum ü münhasif idüp ol bedr-i enveri
İbka ider ne yüzle felek şem-i haveri

Ya Rabb ne zulümdür ki Hüseyin-i bülend-cah
Mahmil-süvar-ı uzlet iken beyt-i Hakk'a ah

Tabi olup bi-vasıta-i müslim Ukayl
İhlas suretiyle otuz bin kadar siyah

Ol vifak-1 biatde bin name gönderüp
Nifaka düşdiler ol cünd-i ru-siyah

Kıldı irade avdetün amma imâm-1 din
Vadi-i Kerbelâ'da o fevc oldı sedd-i rah

Heftad müminîn se pür-çar daderi
Kılmışdı zıll-ı rayetini melce-penah

Hasbe'l-kader seriyye-i hakk bulmayup zafer
Kıldı kaza ketibe-i eşrarı kam-ver

Virmez cevaz gerçi tesahub iden pelid
Ser-name-i vücubdadır lanet-i Yezid

... halife-i Hakk'dan udul iden
Müslim midir cenab-ı imâmı kılan şehid

Serdar-ı adiyat idi redd-i mübareze
Zi'l-cevşen lain ömr-i Sad na-said

İrsal-i kevne kıldı ser-pak akdes
Havli-i asbahi-i şaki-zade anid

569a

İtdi kazib ile derd-i nidana metânet
Sihriyyelerle nutfe-i mercâne-i merid

Lanet Yezid-i ekfer-i gaddara subh u şam
Lanet siyah nikbet ve avanına müdam

Renc-i sefer-i kemine mücazât o firkaya
Kafi ceza cahim ola heyhat o firkaya

Ateş-fürüz-ı havsala-i iktidardır
Tasvir-i kahr u farz ukubat o firkaya

... nice takdir ider ukul
Mümkün degil hayâl-i mükafat o firkaya

Füccara işte asıl kıyâmet o dem kopar
Sincine iderse mülakat o firkaya

Veyl ... yaradup intikam için
İtsün ikab sani-i tamat o firkaya

Duzah eba idür o güruh-ı bugatdan
İblis istiaze okur ol tugatdan

Ya Rabb ne mâh imiş Muharrem ters-i Yezid
Kıldı İmam-ı muhteremi ol zamân şehid

Ya Rabb nasıl musibeti çok mâh-ı nahs imiş
İbn-i Zeyad'ın eyledi tuğyanını mezid

Ya Rabb ne kara gün ne ukubetli asr imiş
Hiç Ehl-i Beytin itmedi feryâdını müfid

Ya Rabb ne şen nikbet imiş anda bi-gümân
Tığ urdı sibt-i ekreme zi'l-cevşen pelid

Ya Rabb yere geçir sen o mâh-ı bed-ahteri
Leyl ü nehar visaatini eyle na-bedid

Her sal ehl-i hali perişan ider gider
İhtar-ı ma-cera ile bin kat ider gider

Ya Rabb be-cah-ı padişeh taht-ı istifa
Ya Rabb be-ihtişam-ı cihadat-ı Murtazâ

Ya Rabb be-Fatıma be-Hadice be-Ehl-i Beyt
Ya Rabb be-hun-ı şâh-ı şehidan be-Mücteba

Ya Rabb be-nur-ı Zeynü'l-Aba vü be-'Âskerî
Ya Rabb be-Bakır u Tâki vü Kazımü'l-Ada

Ya Rabb be-şan-ı Mehdi vü masum-ı çar-deh
Ya Rabb be-Cafer vü be-Nâki vü Ali Rızâ

Ya Rabb be-Sıdk-ı hizmet-i Selman-ı Farisi
Ya Rabb be-leşker ü huddem-i şâh-ı Kerbelâ

Dur itme kemter **Eşrefi** darü'l-emandan
Dareynde ayırma der-i hanedandan

(567b-569a)

569b

Mersiye-yi Eşref Paşa

(. . . - / . . . - / . . . - / . . . -)

Felek aksi döner yangın virtüp çıkmış medârından
Hüseyn-i Kerbelâ'nın kıssa-ı ateş-nisârından

Tutuşdırmaz mı damen-i celalu'llahı bu ateş
Ki yandı on sekiz bin âlem afat-ı şerâarından

Muradı azm-i beytu'llah iken sultân-ı sadatın
Tebâyu'la çevirdi Ehl-i Kufe reh-güzarından

Civâr-ı Kerbelâ'ya düşdi âhir kevkeb-i ali
Kuşatmışdı Yezid ol semti her kenarından

Yezid'in biatin teklif ile ol subt-i zişana
Şematet kopdı a'danın sıgarından kibarından

İmamü'l-Müslimin andan olup Hakk üzre rû-gerdan
Nasihat itdi amma el çekmedi fitne-karından

O sahra-yı mesaijde kıyâmet kopdı el-hasıl
Kilab-ı aviyyat harcinin kirudarından

Susuzlukla o rütbe itdiler bî-tab kim eşrar
Felek yandı tutuşdı Ehl-i Beytin ah u zârından

Fedâ-yı maşer-i ahabdan sonra şehid oldı
Hüseyn-i ba-safa-i zi'l-cevşenin darb-ı hasarından

Diriga aşir-i Mâh Muharrem Cum'â vaktinde
Bu afet işit peyda oldı Süfyan'ın tebarından

İlahi bu ne tугyandır Rasulün kurretü'l-aynı
Nice renciş göre hep ümmet-i lanet-şiarından

Aziz-i müntakimsin sen ezyed-i gaffarsın sen amma
Adalet kıl Yezid'in geçme ya Rabb ahz-ı sarından

Havaricden teberrâ eyleyen ez cân u dil **Eşref**
Olur dareynede salim Ali'nin Zü'l-fikar'ından
(569b)

Mersiyeye-yi Eşref Paşa

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Bir ihanet etdin âl-i Ahmed-i Muhtara kim
El-siyaz eyler senin kaydından iblis tarib

Öyle melunsun ki melunlar sana nefrin okur
Cânına avanına lanet Yezid ender-Yezid

İtdin inhilal-i hamr amma ki olmaz şüphesiz
Hun-i evlâdı helâl itmek gibi küfr-i şedid

Kâfir oldun kıldım istihfâf-ı adab-ı salat
Benzemez o küfre bu fesâdın ey anid

Harb açup çekdik sevâd-ı leşker-i menhusunı
Kerbelâ'ya bir bela-yı nagehani oldu pelid

Çuş-ı zulmün idi zi'l-cevşen hain senin
Başbelağın İbn-i Zeyyad ü İbn-i Sad ü na-said

İntikâm almak ne mümkün sana mahsûs olmasa
Hevl-i duzahdan büyük bir kahr-ı kahhar-ı vahid

Hasılı hasılı senin celal-ı kibriyânın menşei
Hep mücazat için amadedir yevmü'l-id

Ah-ı mazlumanı koymaz kuşe-i ihmalde
Müntakim cebbar-ı mutlakdır hüdvend-i hamid

Eşrafa müstağrik ol hun-sirişk-i mateme
Âdemi dareynde bu girye eyler ru-sefid
(569b)

570a

Mersiye-yi Eşref Paşa

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

Emirü'l-müminin üzre Yezidler hurûc itdi
İmamü'l-Müslimine Allah Allah bu ne isyan

Göñül hâtır nişân it kıssa-i dendân ü ekbâdı
Rasul u alini dil-gir iden hep Al-i Süfyan'dır

Mesağ-ı lanete huccet ararmış bu el-aceb müfti
Okuman lanetinde bir nefesi ihmal-i tugyandır

Çerağ-ı asitan-ı hanedanım iştibah itmem
Bi-hamdi'llahi teâla özüm pak ve yüzüm ....merdandır

Yüzülmezse aceb mi cevherim seyl-i havadisden
Zahirim fahr-i âlem dest-girim şîr-i Yezdandır

Siyadet-i Fatıma hayru'n-nisadandır bana mevrus
Hüsn-i hulki ile mahiyetim meftur-ı irfândır

Hüseyn-i Kerbelâ'nın matemiyle gözlerim giryan
Ali Zeyne'l-Aba'da çeşm-i imanım firuzâdır

Cenab-ı pîre Hakk'a cedd-i heştim Musa Kazım
Ali Musa Rızâ bab-ı Rızâ'da sadr-ı divândır

Tâki-i Sani Muhammed Padişâh Etkıyadır hem
Nâki-i Çarım Ali'dir kişvere-i tahkiyka sultândır

Cenab-ı Asker-i Sani hüsn-i hadi lakabdır kim
Hidayet mesleginde iktidas-ı necm-i tabandır

Mükerrem-i al ü evlad-ı Ali'dir çare-i masum
Sayılmış zümre-i Al-i Aba'dan bir de Selman'dır

Delil ü hüccetü'l-kaim bana yetmez mi ey **Eşref**
Muhammed Mehdi-i sahib-i zamân her yüzde burhandır
(570a)

Mersiye-yi Eşref Paşa

(- . . . - / - . . . - / - . . . - / - . . -)

Mâh-ı nev eski ciger dâğını tecdîd eyler
Kerbelâ kıssa-i cânsûzını tekid eyler

Ah kim Mâh-ı Muharrem ne musibet ah
Zahm açar gamzeler halini teşdid eyler

Cân virüp Al-i Aba âşkına bamaz caha
Ol ki cândan heves devlet-i cavid eyler

Ateş-i kin-i havaric bir içim sudan hayf
Saki-i kevserin evladını nevmid eyler

Eşref bab-ı tevellâda turan dervişan
Lanet ehl-i teberrâ ile tevhid eyler
(570a)

Mersiye-yi Eşref Paşa

(- . - - / - . - - / - . - - / - . -)

Âh u zâr ile gönül Mâh-ı Muharremdir bu
Mevsim çak-ı giriban dem-i matemdir bu gün

Dökdiler hun-ı Hüseyin'i bu gün ol kavm-i yezid
Ağla hey gözlerim al kan dökecek demdir bu

Hanedanın nice rencide-i gadr idiler
Sıbt-ı Ali-güheri mefhar-i âlemdir bu

Biza-i fahr-i rusul valide-i macidesi
Kurbet-i şâh-ı risaletle mükerrerdir bu

Olalı münhasif ol mâh-ı sipihr-i azamet
Yaş döker çeşm seher sanma ki şeb-i gadr bu

Eşref farzdır avan-ı Yezid'e lanet
Kimse inkar idemez emr-i müsellemdir bu
(570a)

570b

Mersiye-yi Eşref Paşa

(- . - - / - . - - / - . - - / - . -)

Kerbelâ meydânının sahib-kıranıdır Hüseyin
Ümmet-i merhumenin kehf-i emanıdır Hüseyin

Çerh-i zalim bir içim su virmedi ruz-ı cihad
Saki-i kevser Ali'nin nakd-i câmdır Hüseyin

Busegah-ı Ahmed'e tig urdı zi'l-cevşen-i lain
Din için rencide-i gerden-küşanıdır Hüseyin

Tutmadı melun Yezid'i emrin bilirken kadrini
Zat-ı pak-i kibriyânın tercümanıdır Hüseyin

Vakt-i matemdir Muharrem'dir bu gün kan ağla kim
Eşref-i gıryanların ruh-ı revanıdır Hüseyin
(570b)

Mersiye-yi Eşref Paşa

(- . - - / - . - - / - . - - / - . - -)

Nur-ı çeşm-i Fatıma gözden nihan oldu bu gün
Busegah Mustafa huld-i aşıyan oldu bu gün

Gurre-i evc-i hilafet kurre-i ayn-ı Ali
Tama-i tiğ-i kazay-ı nagehan oldu bu gün

Şevket-i cah-ı imâmet sabr-ı hussadı yakup
Afet-i aynü'l-kemal hanedan oldu bu gün

Gonca-i ser-sebz-i bağ-ı iffeti soldurmağa
Tünd ba-zulm her-sudan vizan oldu bu gün

Dönmeyüp ehl-i tevellâ sadme-i eşrardan
Kerbelâ meydânı sahn-ı imtilhan oldu bu gün

Dostlar mahzun, felek dilhun, melek zar u zebun
Ceyş-i düşmen fevc bağı şaduman oldu bu gün

Eşref aşr-i Muharremdir heman kan ağlakim
Mecara-yı Kerbelâ hatır-nişân oldu bu gün
(570b)

Mersiye-yi Eşref Paşa

(. . . . / . . . . / . . . . / . . . .)

Yezîd'in lânetinden efdâl ey ârif sevâb olmaz
Ana lânet kılan fersûde-i yevmü'l-hisâb olmaz

Çıkar nesli Yezid'e maşer-i ecdadı yoklansa
O na-kesi kim hüseyinin matemiyile dilharâb olmaz

Gönül ta arşa çıksun suz-ı dilden nale-i cângah
Hüseyniler makamat-ı digerden neşe-yab olmaz

Demâdem çağlasun kanlar karir-i çeşm-i terden kim
Çiger hunlar gözünde bundan ala ab u tab olmaz

Ezelde buz tutup baş kesdim **Eşref** bab-ı garbiye
Ki ol bab-ı amandan başka bir devlet-maab olmaz
(570b)

Mersiyye-i Eşref Paşa Müseddes-i Kazım Paşa

(- . - - / - . - - / - . - - / - . -)

Şem-i mihrâb-ı imâmetdir Hüseyin-i Kerbelâ
Sebz-efrûz-ı hitâbetdir Hüseyin-i Kerbelâ
Şûle-i mişkât fitratdır Hüseyin-i Kerbelâ
Şems-i eyvan-ı hakîkatdır Hüseyin-i Kerbelâ
Nazenin-i rabb-i izzetdir Hüseyin-i Kerbelâ
Seyyid-i şübban-ı cennetdir Hüseyin-i Kerbelâ

571a

Bahr-i rahmetdir Muhammed ebr-i ihsândır Ali
Mîhr-i hikmetdir Muhammed mâh-ı irfandır Ali
Fahr-i âlemdir Muhammed şâh-ı merdandır Ali
Cevher-i cândır Muhammed nur-ı imandır Ali
Verd-i gülzar-ı nübüvvedir Hüseyin-i Kerbelâ
Bülbül-i bağ-ı visayetdir Hüseyin-i Kerbelâ

Dest-i adadan helahil-nuş-ı şivendir Hasen
Dağ ber-dil bir şehid mekr-i düşmendir Hasen
Hüsn-i hulk ü hüsn-i siret ile ahsendir Hasen
Nur-ı çeşm-i Fatıma mahbub-ı zi'l-mesneddir Hasen
Nuhbe-i şâh-ı velayetdir Hüseyin-i Kerbelâ
Varis-i nakd-i sehavetdir Hüseyin-i Kerbelâ

Matla-ı şemsü'l-münaimdir Ali-i Zeyne'l-aba
Menba-ı lutf u murahimdir Ali-i Zeyne'l-aba
Fahr-i ashab-ı maalimdir Ali-i Zeyne'l-aba
Cami-i hulk-i mekarimdir Ali-i Zeyne'l-aba
Kıdve-i ehl-i siyadetdir Hüseyin-i Kerbelâ
Mebde-i feyz-i şerafetdir Hüseyin-i Kerbelâ

Bakır-ı ilm-i hakîkat Hazret-i Bakır ki hakk
Hızır ile zat-ı şerifin eylemişdir hem sebki
Nüh felek mecmua-i vafından guya ....
Sabi-i sebu'l-mesanidir bi-hükmi müttetik
Haris-i hısn-ı şeriâtdır Hüseyin-i Kerbelâ
Hadi-i rükn-i tarikatdir Hüseyin-i Kerbelâ

Nakd-i mevrus-ı nübüvvedir kemal-i Caferi
Mazharü'l-fakr fahridir hisal-i Caferi
Lutf-ı hakkdır ictihad-ı bi-misal-i Caferi
Kıldı ser ser-hayl-i eimme-i imtisal Caferi
Mesned-aray-ı hilafetdir Hüseyin-i Kerbelâ
Sad piray-ı kerametdir Hüseyin-i Kerbelâ

Kazım gayzü'l-eadi Musa-i Musa-şiyem
Dest-i beyzay-ı mekarim şâh-ı kudsiyet haşem
Şule-i Tur-ı tecelli eyemen-aray-ı hakim
Nur-ı misbah-ı saadetdür o zat-ı muhterem
Saykal-ı mirat kuretdir Hüseyin-i Kerbelâ
Revnağ-ı ruy-ı hüviyyetdir Hüseyin-i Kerbelâ

571b

Afitab-ı evc-i hikmetdir Ali-i Musa Rızâ
Mahtab-ı burc-ı vahdetdir Ali-i Musa Rızâ
Zaik-i zehrab-ı mihnetdir Ali-i Musa Rızâ
Mübtelay-ı kerb ü gurbetdir Ali-i Musa Rızâ
Kuy-ı çevgan-ı felakettir Hüseyin-i Kerbelâ
Serzeniş-i did-i ihanettir Hüseyin-i Kerbelâ

Padişâh-ı etkiyadır zat-ı valay-ı Tâki
Dürr-i bahr-i istifadır zat-ı valay-ı Tâki
Subh-ı nevrüz-ı hüdadır zat-ı valay-ı Tâki
Meyve-i nahl-ı rızâdır zat-ı valay-ı Tâki
Sebz-i bostan-ı semâhatdir Hüseyin-i Kerbelâ
Serv-i bağ-ı hatemidir Hüseyin-i Kerbelâ

Aşir-i isna aşer şâh-ı serameddir Tâki
Maşer-i islama hadi-i müeyyedir Tâki
Urve-i vüskay-ı ümmet kutb-ı emceddir Tâki
Vefk-bazuy-ı yemin şer-i Ahmed'dir Tâki
Mani-i lafz-ı adaletdir Hüseyin-i Kerbelâ
Lafz-ı manay-ı emaretdir Hüseyin-i Kerbelâ

Kıble-i hacetdir ins ü câna bab-ı 'Âskerî
Ser be-ser cünd-i melaikdir rikab-ı 'Âskerî
Başkadır tesiri şimşiri cevab-ı 'Âskerî
Seyf-i meslul-i şeriâtdir cenab-ı 'Âskerî
Cevher-i tiğ-i celadettir Hüseyin-i Kerbelâ
Safında sahn-ı şecaatdir Hüseyin-i Kerbelâ

Kutb-ı eflak-ı hüdadır Mehdi-i sahib-i zamân
Zübde-i Al-i Aba'dır Mehdi-i sahib-i zamân
Serpak-i Mustafa'dır Mehdi-i sahib-i zamân
Hadi-i rah-ı rızâdır Mehdi-i sahib-i zamân
Rehber nehc-i hidayetdir Hüseyin-i Kerbelâ
Saik-i semt-i reşadettir Hüseyin-i Kerbelâ

Gerçi ol şehir ki bir bağın gül-i nesrinidir
Cümlesi bir siphirin encüm ü pervinidir
Bir nihâl-i bi-tefavüt meyve-i nev-şinidir
Her biri milk-i bekanun şâh-ı pür-temkinidir
Nur-ı çeşm-i ehl-i sünnettir Hüseyin-i Kerbelâ
Kurre-i ayan-ı ümmettir Hüseyin-i Kerbelâ

572a

Olalı serdade-i hubb-ı valay-ı hanedan
Hamdün lillah eyledim kesb-i hayat-ı cavidani
Kazım olsam n'ola ... bab-ı eman
Eşref-asa eyleyüp bu matlavı vird-i zeban
Melce-i erbab-ı hacettir Hüseyin-i Kerbelâ
Şafî-i ruz-ı nedametdir Hüseyin-i Kerbelâ

(570b-572a)

Mersiye-yi Eşref Paşa

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Nur-ı Zehra subt-ı ekremdir Hüseyin-i Kerbelâ
İftihâr-ı fahr-i âlemdir Hüseyin-i Kerbelâ

Ruze mâhında şehid-i İbn-i Mülcem'dir Ali
Bismil-i şehir-i Muharrem'dir Hüseyin-i Kerbelâ

Zehrnak-ı cade-i melunedir zat-ı Hasen
Zahmdarı-ı şems-i azlemdir Hüseyin-i Kerbelâ

Meslek-i isna aşerdür eser-i mazlumiyeti
Melce-i mehdi-i mülhemdir Hüseyin-i Kerbelâ

Al ü evladın perişan itdiler kavm-i Yezid
Ser-fedây-ı renc-i mirimdir Hüseyin-i Kerbelâ

Vakası vech-i zuhûr ider celal-i İzdin
Özge sırru'llah-ı azamdır Hüseyin-i Kerbelâ

Vakıat-ı evvelin **Eşref** nice mestur olur
Gül çerağ şem-i matemdir Hüseyin-i Kerbelâ
(572a)

Divân-ı Eşref Paşa

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Âzim-i sûy-ı rızâyam şâh-râhımdır Alî
Bende-i âl-i abâyam pâdişâhımdır Alî
Hâk-pây-ı Mustafâyam izz ü câhımdır Alî
Melce'im fahr-ı rüsül dâr-ı penâhımdır Alî
Cânda mihrimdir Muhammed dilde mâhımdır Alî
Kıblegâhımdır Muhammed secdegâhımdır Alî

Pertev-i îmân u dînımdir cenâb-ı Fâtıma
Cevher-i kalb-i hazînımdir cenâb-ı Fâtıma
Gavs-ı dâreyn ü muînımdir cenâb-ı Fâtıma
Merca u hısn-ı hasînımdir cenâb-ı Fâtıma
Cânda mihrimdir Muhammed dilde mâhımdır Alî
Kıblegâhımdır Muhammed secdegâhımdır Alî

Hazret-i sıbteyn ü Bâkır Cafer ü Zeyne'l-abâ
Askerî hâdî vü Mehdî vü Takî Kâzım Rızâ
Cümlesin kılmış Hudâ necm-i sipihr-i ihtidâ
Mabed-i kevneyne anlardır imâm-ı muktedâ
Cânda mihrimdir Muhammed dilde mâhımdır Alî
Kıblegâhımdır Muhammed secdegâhımdır Alî

Selb edip ârâmımı bir âftâb u mâh-rû
Geh Nefes geh semt-i Yesrib'dir gönülde ârzû
Nükhetin eyler gönül ol ravzateynin cüstucû
Beyt-i Mamûr olsa bâb-ı gayra kılmam ser-fürû
Cânda mihrimdir Muhammed dilde mâhımdır Alî
Kıblegâhımdır Muhammed secdegâhımdır Alî

610b

Hâk-i tûbe tûtiyâ-yı dîde-i uşşâkdır
Cevher-i seng-i Nefes dâg-ı dile tiryâkdır
Sâhası ol kabeteynin akdes-i âfâkdır
Cân u dil rü'esâ-yı erkânına müştâkdır (vezin tutarsız)
Cânda mihrimdir Muhammed dilde mâhımdır Alî
Kıblegâhımdır Muhammed secdegâhımdır Alî

Edeli kat-ı taalluk ile kesb-i imtiyâz
Etmezem meyl-i nişîb ü ragbet-i deşt ü firâz
Hâsılı bir yerde olmaz cân u dil ârâm-sâz
Geh temennâ-yı ırâk eyler geh ümmîd-i hicâz
Cânda mihrimdir Muhammed dilde mâhımdır Alî
Kıblegâhımdır Muhammed secdegâhımdır Alî

Rûy-ı hâcâtı çevirdim minber ü mihrâbdan
İnhirâf etdim bu mabed-hâne-i esbâbdan
Dest-şüyum sübha-i zerrîn-i encüm-tâbdan
Kesb-i feyz-i câvidân kıldım dü 'âlî bâbdan
Cânda mihrimdir Muhammed dilde mâhımdır Alî
Kıblegâhımdır Muhammed secdegâhımdır Alî

Seng-i tan-ı zâhid-i dil-mürdeden olmam melûl
Çâk çâk etse havâric cismimi etmem nukûl
Sâye-i ihsânına ol şehlerin etdim duhûl
Ebr-i zilliyetlerinden almışım feyz-i kabûl
Cânda mihrimdir Muhammed dilde mâhımdır Alî
Kıblegâhımdır Muhammed secdegâhımdır Alî

Neş'e-i hûn-âbe-i eşkim bulunmaz râhda
Pertev-i âhım görünmez şule-i mısbâhda
N'ola cân versem bu sûret-hâne-i eşbâhda
Yüz tutup baş kesmişem tâ âlem-i ervâhda
Cânda mihrimdir Muhammed dilde mâhımdır Alî
Kıblegâhımdır Muhammed secdegâhımdır Alî

Enfûs ü âfâk u âbâ vü mevâlid-i ümmühât
Nîstî hestî vü pestî vü bülendî vü cihât
Şabedir nûr-ı ruhundan anların hep mümkinât
Biri şâh-ı evliyâdır biri fahr-ı kâinât
Cânda mihrimdir Muhammed dilde mâhımdır Alî
Kıblegâhımdır Muhammed secdegâhımdır Alî

611a

Rûh-ı Muhtârı surag-ı Kabe-i tahkîkdir
Nûr-ı Kerrârı çerâg-ı câde-i tevfikdir
Biri sâhib-mihr-i biset birisi tatbîkdir
İki âlemde saâdet onları tasdîkdir
Cânda mihrimdir Muhammed dilde mâhımdır Alî
Kıblegâhımdır Muhammed secdegâhımdır Alî

Edeli keşf-i dücâ şems-i sabâh ve'd-duhâ
Âleme fer vereli bedr-i sipihr-i hel etâ
Nazm-ı fi'l-kurbîde mansûs olalı ecr-i velâ
Çıkmam isr-i istikâmetden be-hakk-ı ihdenâ
Cânda mihrimdir Muhammed dilde mâhımdır Alî
Kıblegâhımdır Muhammed secdegâhımdır Alî

Nahl-ı bâg-ı marifet feyz-intimâ-yı Haydar'am
Vâkıf-ı sırr-ı hikem kadr-âşnâ-yı Haydar'am
Ser-fidâ-yı hânedân vakf-ı Rızâ-yı Haydar'am
Mest-i âşk-ı Mustafâ sâgar-gedâ-yı Haydar'am
Cânda mihrimdir Muhammed dilde mâhımdır Alî
Kıblegâhımdır Muhammed secdegâhımdır Alî

Âşıkam gerd-i sivâdan pâkdir el-hak özüm
Sâdıkam hûn-âbe-i hasretle tolmuşdur gözüm
Eşrefâmâlîde-i hâk-i mahabbetdir yüzüm
Çâker-i âl-i abâyam Kâzımâ budur sözüm
Cânda mihrimdir Muhammed dilde mâhımdır Alî
Kıblegâhımdır Muhammed secdegâhımdır Alî

610a-611a

Divân-ı Eşref Paşa

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Cilve-yi kudsiyedir ikrârımız ayinimiz
Câyıgir-i kuş candır nefhayı telkinimiz

Barekallah vasıl-ı 'arş icâbetdir müdâm
Dest berdar- ı niyâzız başkadır ayinimiz

gerdiş-i minâyı,ıhvardan bozulmaz neşnesi
feyz-i ekber saâdetdir bezm-i temekkimiz

Etmeyiz meydân-ı tahkıyk mühendisden su'âl
müjganı âşkdır şebabeyit tahminimiz

'Aks-i mirât-ı hakîkatdir nukuşu kainat
Hub u zeşti bir görür hep dide-i ...

'Ahd-i evvelde bize mürvestir beytül hazan
Hâk-i minnet seng-i gamdır besdür dabanımız

Hanı yağmayı keremdir **Eşref** bi afitab
Dâima bâb-ı kanaattten çıkar tayinimiz

611a

26. FÂHİR

Nevruziye-yi Fâhir

(- . - - / - . - - / - . - - / - . - -)
(- . - - / - . - - / - . -)

Şâh-ı merdan şir-i Yazdan Murtaza doğdu bugün
Pişvâ-yı evliyâ vü asfiya doğdu bugün

Fatıma bint-i eseddir ol velinin anası
Haşemi gülzârının nev goncası bir danesi

Ol asâlet menba-ı hem nûru ol kâmile
Çünkü Ebu Tâlib'ten olmuş idi hem hamile

Bir sadefveş hayli dem dürdaneyi
Sakladı batınında mehveş haleli

Geçti hayli haftalar günler ve mah
Doğdu bu mübarek günde şah

Öyle bir gün doğdu ol nurun idi
Öyle kim bir yevm-i nur efruz idi

Başka bir gün olamaz ol yüzüne eş
Burç-ı hamle girdi ol günde güneş

Kainata yüz saçıp feyz-i bahar
Nev hayata girdi her bir cümledar

Sayesinde Haydar'ın buldu hayat
Fahira sertabser bu kainat

Doğdu Beytullah'ta ol şah-ı Necef
Kimseye vâki değildir bu şeref

Bendegan-ı Ehl-i Beyt Mustafa
Böyle günde eylesin zevk ü sefâ

Nur-u pak Haydar etsin iltima
Nasb-ı beraber eyleyelim canlar semâ

Hem Resulün âşkına devrânına
Baş kesilsin Murtaza erkânına

650b

Nevruziye-yi Fâhir

Gelin ey nâzenin canlar
Bugün nevrûz sultândır
Safâlar sürsün ihvanlar
Bugün nevrûz sultândır

Bütün mümin bütün İslam
Bugün etmek gerek bayram
Hemen son sâfiye gel cam
Bugün nevruz sultândır

Ali el Aliyyü'l-Murtazâ Haydar
Cihân-ı gark-ı nur eyler
Bütün gurreti kuş bunu söyler
Bugün nevruz sultândır

Ali 'nin doğduğu gündür
Bugün her günden üstündür
Hemen saki kadeh döndür
Bugün nevruz sultândır

Nice serler olup zâhir
Ali 'den oldu Hak bahir
Şükrede gör sen ey **Fâhir**
Bugün nevruz sultândır

650b

27. FAHRÎ BABA

Nefes-i Fahrî Baba

(- . - - / - . - - - / - . - - / - . -)

Cân gözün açdıkda gördüm yar u ağyar kalmadı
Hep hakikat oldu âlem çarşu bazar kalmadı

Ben meta-ı cismi tebdil eyleyince âşk ile
Âşk u şevkü başka bir vâr kalmadı

Kerbelâ yı cismim oldu şöyle sahra-yı belâ
Bir Hüseyin-i Kerbelâ'dan gayrı hemvâr kalmadı

Fahriyâsır deyince erdiğim demden beri
Benliğim mâhvoldu gitti dar- u berdâr kalmadı

Her taraf anı İfaullah narasın tezkâr ider
Çok şükür ki bende senden başka didâr kalmadı
(540b)

28. FAKİR EDNÂ

Nefes-i Fakir Ednâ

Allah meded yâ Muhammed yâ Ali
Günahkârım günahımı bağışla
İmam Hüseyin Bektaş'ı Veli
Günahkârım günahımı bağışla

Halîl'in nârını çimen eyleyen
Münkîrin gönlünü gümân eyleyen
Doksan bin kâfiri imân eyleyen
Günahkârım günahımı bağışla

Hazreti Üveys'in nikâbın veren
Serdar -ı Muhammedin yolunda duran
Binbir kelâm Hazreti Musa'dan soran
Günahkârım günahımı bağışla

İmam Hasan'la serin ele alan
İmam Hüseyin'le nûr şehid olan
Zeynel'in zindanda payine gelen
Günahkârım günahımı bağışla

İmam Bakır kazanında sır olan
On iki buyruğu Cafer'e salan
On hatemî birinde tamam kılan
Günahkârım günahımı bağışla

Musa-i Kazım'ın rızayla yazarı
İsmî Azam okur kılar gazayı
Yer yok iken gök yok iken ezeli
Günahkârım günahımı bağışla

Kün deyip cihânın binasın kuran
Eyyüb' ü onulmaz dertlere salan
Tâki, Naki, Askeri'ye yâr olan
Günahkârım günahımı bağışla

Eyyüb'ün kurdunu döküp sağ eden
Harman çubuğu ifrite bağ eden
Miraçta ol Muhammed'e car eden
Günahkârım günahımı bağışla

Bu **Fakir Ednaya** sevdâyı kılan
Üstadım Hatayî dersini alan
Bunda kalanların carına gelen
Günahkârım günahımı bağışla

598a

Nefes-i Fakir Ednâ

Gönül arzu kıldı yüzün görmeye
Kızıl Deli Sultân aman mürüvvet
İster senden bir kılavuz almaya
Kızıl Deli Sultân aman mürüvvet

Alçağı yücesi sana görünür
Gönül düşmüş peşinize sürünür
Her ne günah dersen bizde bulunur
Kızıl Deli Sultân aman mürüvvet

598 b

Dayanmalı ol sultânın nazına
Yüz sürelim ayağının tozuna
Sevdiğin nikâbın almış yüzüne
Kızıl Deli sultân amân mürüvvet

Makamınız imâmların makamı
Kerbelâ 'da akar şehitler kanı
Hasan Hüseyin Fatıma ananın canı
Kızıl Deli Sultân amân mürüvvet

İmam Zeynel yaralandı bulundu
Muhammed Bakır'a secde kılındı
Cafer -i Sıddık'tan yadigâr kaldı
Kızıl Deli Sultân amân mürüvvet

Önce senin müşkilini kandıran
Ayağını oda sokup yandıran
Musa Kâzım'a secde kıldıran
Kızıl Deli Sultân amân mürüvvet

O cihân bu cihân sırra geldin
Taki Naki Askeri'ye gül geldin
Mehdi Resûl ile Zülfikâr çaldın
Kızıl Deli Sultân amân mürüvvet

Fakir Ednam yakar kendi başını
Yemende seyrettim der savaşını
Üstadım Hatayı'nde sır kardaşını
Kızıl Deli Sultân amân mürüvvet

598a-598b

Nefes-i Fakîr Ednâ

Çok günah işledim senin katında
Eriş şah-ı merdan sen imdâd eyle
Kul daralmayınca Hızır yetişmez
Yetiş Hızır Nebî sen imdâd eyle

Yalvarması boynumuza farz oldu
Edeb erkân mü'minlere arz oldu
Mü'minin secdesi Hak niyaz oldu
Yetiş Hızır Nebî sen imdâd eyle

Kim ka'ildir mahşere kalan da'vaya
Şah Hasan'a ağu verdi Muaviye
İmam Hüseyin mürvet eyle canıma
Yetiş Hızır Nebî sen imdâd eyle

Zeynel'i zindana atan o soydur
Muhammed Bakır'a verilen paydır
İmam Cafer erkân-ı kâdim yoldur
Yetiş Hızır Nebî sen imdâd eyle

Musa Kazım ile selâyı veren
İmam Rıza ile mescide giren
Taki ile Naki carına gelen
Yetiş Hızır Nebî sen imdâd eyle

Askeri'nin askerine katılan
Kul olup Behl Buhara'da satılan
Çöl Kûfe şehrinde nâra atılan
Yetiş Hızır Nebî sen imdâd eyle

Kırklar'ın cem'ine beraber gelen
Server Muhammed'in bacını alan
Sancağını çekip Zülfikâr çalan
Yetiş Hızır Nebî sen imdâd eyle

Fakir Ednâm der ki bu sırra eren
Üstadım Hatayi darına duran
Tamuda yanar mı nurunu gören
Yetiş Hızır Nebî sen imdâd eyle

598b

Nefes-i Fakir Ednâ

Âşkın deryâsından içip mest olan
Kanan bilir kanmayanlar ne bilir
Püryan olup âşk narına yanmayan
Yanan bilir yanmayanlar ne bilir

Âşkın bâdesinden içip kanmayan
Var malını Hak yoluna koymayan
Dünyâsını ahretine saymayan
Sayan bilir satmayanlar ne bilir

Âşkın bâdesinden içen mest olur
Allah bir Muhammed Ali dost olur
Piri elinden bâde içen mest olur
Kanan bilir kanmayanlar ne bilir

Kim dinledi çerh semânın sesini
Arifler bilir gevherin hasını
On iki imâmların yasını
Giren bilir girmeyenler ne bilir

Her dem vahdetimiz bahar bağ olur
Solmaz güllerimiz dâim sağ olur
Muhabbetin yayığında yağ olur
Yiyen bilir yemeyenler ne bilir

Fakir Ednâm dedi ma'nanın aslını
İmam Cafer buyruğunun dersini
Üstadım Hatayi'nın hûb nefesini
Alan bilir almayanlar ne bilir

598b

29. FATÎMÂ

Divân-ı Fatîmâ

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Yâr için ağyâra minnet ettiğim midir suçum
Ol sebebden gayrıdan el yuduğum mudur suçum

Halk-ı ‘âlem atlas u zibâ ile hep müzeyyen
Ben fakir köhne-i libas giydiğim midir suçum

Rahat ile ve gülzar di pür sefâ ağyar dost
Mahzen-i cevri ü cefâ derd olduğum mudur suçum

Rızâyı yar için külli vârimı kıldım nisâr
Hem fedâ-yı can ile yok olduğum mudur suçum

Zahide ısrar-ı vahdet dâimâ oldu serâb
Teşnegân ab-ı vuslat sunduğum mudur suçum

Bu dem mülk-ü vücudum gayriden tatîr idüp
Musaffâyı bahr-ı ‘ayne daldığım mıdır suçum

Serde-i sırra erişti **Fatîmâ** yarı görüp
O demde nur-ı hakikat bulduğum mudur suçum

663a

30. FEDÂYÎ

Koşma-yı Fedâyî

Tarikat katında tecdid olmayan
Yediği haramdır yerse ne faide
Makbûl dergah-ı biatine girmeyen
Ben lâyıık-ı şahım derse ne fâide

İsm-i azam kaydına yere düşmeyen
Dörd kapıdan kırk makamdan geçmeyen
İşleğin yetmiş üçde seçmeyen
Beyhudedir özün yorsa ne faide

Keşti-i Nuh gemisine girmeyen
Nâr-u ve bâr-u âb-ı hâke ermeyen
Bir mürşîd elinden dolu içmeyen
İsmine evlatlık koysa ne faide

Hem o kubbe idi kubbe o idi
Bu cihân ne deryâda su idi
Evvel ü ahîr yine dünyâ bu idi
Ahmak buna özün yorsa ne faide

Cebraîl kırk bin yıl havada döndü
Çok zaman Allah'ı gayetde bildi
Görünce bir kubbe üstüne kondu
Sen sensin ben benim dese ne faide

Fedâyî tecellâ-i nokta-i bâyâ
Kâh hece olur kâh verir sâye
Özü çürük kirişe koyduk yaya
Menzil-i aldırılmaz koysa ne faide

671b

655 b

Divân-ı Fedâyî

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Ey meh-i burc-ı hidâyet sâye'i subh u mesa
Zülmeti mihr-i münevver gibi kıldın ruşena
Kâbe-i ulyâyâ karşı her kim etse iftira
Kahr-ı a' dâyı fenâdan bulmaya şeksiz necâ
Nâtık-ı rûh ül' Kudüs' dür vech-i pâkin Vedduhâ
Dedi Mevlâ şanına kim Lenterani ya Musa
Esselam ey nur-ı Ahmet Hazret-i Abdal Musa
Esselam ey rükn-i esved Hazret-i Abdal Musa

Matla'-ı nur-ı Hüdâdır vahid-i nur-ı ezel
Zatına mizan edinip bulmaya bir ferd bedel
Vâkıf "inni innallah" mazhar-ı Azze ve Cel
Barekallah genc-i kudret mahzen-i sıdk-ı emel
Mazhar-ı ilm-i ledündür bab-ı hikmet mâhasal
Emredip çün yürü dedi yürüdi seng ü cebel
Selam ey nur-ı Ahmet Hazret-i Abdal Musa
Selam ey rükn-i esved Hazrei Abdal Musa

Nusretin nasrun minallah kâmetin kaf-ı kadim
Nâzil oldu şânınla çünki senin vechülkerim
Sani'in sun'una cana lâ demezem ha vü mim
Hak aliyûlarş üstüvade okuram arş-ı âzim
Bu rumuza şek edenler oldular rüsvası bir recm

Vahy-i Hakk'dır Tur dağında eyledin binbir kelim
Selam ey nûr-ı Ahmet Hazreti Abdal Musa
Selam ey rükn-i esved Hazreti Abdal Musa

Eşiğinde hizmet eden nutka can itsün taleb
Himmetin bahrine dalsın zerre-i kân etsin talib
Bin tavaf etsin kapını kadr u şan etsin talib
Bülbül güya gülü bi hoş lisan etsin talib
Yüz sürüp de mekanında aman etsin talib
Nar-ı âşkdan dilde bir dağ nihan etsin talib
Selam ey nur-ı Ahmet Hazret-i Abdal Musa
Selam ey rükn-i esved Hazret-i Abdal Musa

Ahmet ü Muhammed ü Kasım Mustafa'nın neslisin
Haydar-ı Kerrar Aliyyü'l-Murtazâ'nın neslisin
Cedd-i pakın şah Hasan Halkü-r Rıza'nın neslisin
Saki'-i Kevser Hüseyin Kerbelâ'nın neslisin
Hak imâm Zeynel Aba bedr-üd düca'nın neslisin
Bakır u Sâdık ki hay pişûvanın neslisin
Selam ey nuru Ahmet Hazreti Abdal Musa
Selam ey rükn-i esved Hazreti Abdal Musa

656 a

Musa Kâzım Ali Musa El- Rıza sırrullah
Hem Takî ü bil Nakî'sin gâh mihr vü gâh mah
Askeri'den intikâl etti sana doğru bu rah
Mehdî 'i devr-i zamansın sadr-ı âlem padişâh
Âşık-ı Beytü-l Haram'dır buy-ı Hasan'ın kiblegâh
Nar-ı Nemrud-ı Halil veş eyledin gülistan-ı rah
Selam ey nur-ı Ahmet Hazreti Abdal Musa
Selam ey rükn-i esved Hazreti Abdal Musa

Hızr-ı Hakk'dır bu tarikte kim delil vü rehberin
On sekiz bin âlemi oldurdu Allah u Ekberin
Fazl-ı Hakk'dan uyarıldı çün چراغ-ı minberin
Cay -ı aksadır sıfatın nur-u zat-ı enverin
Can-u dilden nakş olundu bu divâne defterin
Bir kemin kemter gedâdır bu **Fedâyi** kemterin
Selam ey nur-ı Ahmet Hazreti Abdal Musa
Selam ey rükn-i esved Hazreti Abdal Musa

655b-656a

31. FEHMÎ BABA

Divân-ı Fehmî Baba

(- . - - - / - . - - - / - . - - - / - . - -)

Nokta-i meknun-ı zir-i Bism-i Bâsın yâ Ali
Satr-ı pirayı sahic-i hel atasın yâ Ali

Olsa bin keşşaf ilmin noktasını keşfedemez
Kenz-i mana-yı hakayık aşinâsın yâ Ali

Vâsf-ı ilminde nola eylerse vassaf acz
Bab-ı ilme mübde-i ü hem müntehasin yâ Ali

La feta illa Ali la seyf illa Zülfikâr
Şanına burhan-ı kâtı bir fetasın yâ Ali

Bir Yahudi bir Nesara var mıdır inkâr ede
Rüstem-i din-i mübin Hayber küşasın yâ Ali

Bir diğcr başlı şereftir nüsha-i sıhriyetin
Fehmî-i bi çareye mahz-ı atasın yâ Ali

656a

32. FENNÎ BABA

Semaî-yi Fennî Baba

(. - . - / . - . - / . - . - / . - . -)

Elifdir servi veş olkâmetin gülşende görsünler
Yanağın aksini gülde, lebin hem anda görsünler
Benim mur-i za'îf o tali'im hürremde görsünler
Demem tennur-i dilde ateşim külhanında görsünler
Seririnde seni sultân, beni efgende görsünler
O gönlüm rişte-i zülfünle bağı bende görsünler
Aman bu genc-i dilde gizli sırrım sende görsünler
Beni dirlikde birlikde seninle zinde görsünler
Muradım tal'at didârını bu bende görsünler
İkilik mündef'i olsun bizi bir tende görsünler

Perişân hâl olur zülfün gibi gönlüm bu kesretde
Komuşdur o lebin Hakk'a bütün uşşâkı hayretde
Beni mesrur-ı dilşâd eyleyen sensin tarikinde
Sen ol Kâf üzre Ankâsın benim cism ile suretde

Sana itlâk olur deryâ bana dalga izâfetde
Serab asa bu varlık mahv olur bahr-ı hakikâdde
Senin şeklin olur güyâ benim şeklim kıyafetde
İkilik aynı birliktir serâ-yı bezm-i vahdetde
Muradım tal‘at-i didârını bu bende görsünler
İkilik mündef‘i olsun bizi bir tende görsünler

667 a

O sen şemsin ziyâsıdır benim başımdaki sevdâ
Benim asl-ı hayatımdır senin ilmindeki ihfâ
Senin hüsn-ü cemâlindir bu bende görünen Hakk’a
Benim derdim devâsıdır senin la‘indeki deryâ
Senin vasf-ı hayâlindir dilimde devr eden esmâ
Güvâh olmuş dehan açmış senin senin tevhidine semâ
Benim ruh-ı revanımsın seninle zindeyim hâlâ
Niçün tefrik idüp derler bana Mecnûn sana Leylâ
Muradım tal‘at didârını bu bende görsünler
İkilik mündef‘i olsun bizi bir tende görsünler

Götür yüzden nikabın ref‘ idüp ey gonca’i gülfem
Habibim nur-ı feyzinden kamu şem’i olmasun muzlem
Dökülsün o irak-ı rizîn yüzünden güllere şebnem
Görülsün o hat u halin okunsun kalmasın mübhem
Kapansın ağzı gülzârın seni görsün olup ebsem
Senin bir şemme-i hüsnünden görüp tahtın kodu Edhem
Mürîd-i âşk olan dâim yanar âşkın ile her dem
Vücudum mahv u mahz olsun budur evlâ budur elzem
Muradım tal‘at didârını bu bende görsünler
İkilik mündef‘i olsun bizi bir tende görsünler

Gönül mülkü müsellemdir senin feyzindedir ey hûr
Senin ebru-yı takından felekler oldular kambur
Döşendi yerlere sayen ânınçün oldu pür-ma‘mur
Beni Yusuf cemâlindir kılan bu derd ile meşhûr
Benim muzmer zamirimde senin şevkindurur destur
Getirdin âlem-i kevne beni sen eyledin mecbur
Elimde huccet olmuştur yüzünde ayet-i Vet- Tûr
Benim yadımladır yadın benim Ferhâd benim Mansûr
Muradım tal‘at didârını bu bende görsünler
İkilik mündef‘i olsun bizi bir tende görsünler

Eya canâ safâ ehli değildir olmaya irfân
Odur zevk ü himem ile bu pazarı eden seyrân
O gavvas-ı me‘anidir eder her nüktesin o urgan
Bu sözdür sözlerin sağı sözümde yoktur noksan

Cihân bağında tahsil-i rıza sermayedir ey can
O bahrin mevcidir âlem teceddüd üzeredir her an
S'ıfat-ı esmâya müteferrik o gündü cümleden nihân
Yolunda gam değil **Fennî** olursam ben dahi kurbân
Muradım tal'at didârını bu bende görsünler
İkilik mündef'i olsun bizi bir tende görsünler
666b-667a

33. FERDÎ

Nefes-i Ferdî

Gel gülüm çıkarma gönülden bizi
Sevdiğin Bektaş-i Veli âşkına
Gönülden çıkarıp yabana atma
İstinatgâhımız Ali âşkına

Bizler hizmet eder himmet bekleriz
Canımız yoluna kurbân eyleriz
Bizler sizden cüdâ düşsek neyeriz
Olma bizden cüdâ celi âşkına

Sahibine verdik cümle varımız
Hep yoklukta kaldı bizim kârımız
Meydan-ı erenler oldu darımız
Ali 'nin sevgili gülü âşkına

Biz gidelim erenlerin yoluna
Bakmayalım hem de sağına soluna
Meded mürüvvet kıl **Ferdî** kuluna
İmam Hüseyin yolu âşkına

598b

599a

Nefes-i Ferdî

Gelin gidelim biz Nutki Baba'ya
Onun nutku ey dost Hak kelâmıdır
Gel niyaz edelim ol hak-i paye
Verdiği selâm Hak selâmıdır

Meydanı açmışlar oturmuş El- Hak
Tıpkı Nuri Baba kendisi El- Hak
Can gözüyle bak gör Ali 'dir El- Hak
Görmek dileyene hep selamıdır

Oturmuş postuna erenler gülü
Nutkî Baba Çamlıca'nın bülbülü
Hâlîki Muhammed meşrebi Ali
Kaşları mihrabım elif lâmi'dır

İmam Hüseyin âşkına bizler
Kurbân olmak için canımız özler
Ferdî yâ erenler izini izler
Didâr erenler Kerbelâ mıdır.

599a

34. FERYÂDÎ

Nefes-i Feryâdi

Bugün gam yükünün tüccarı geldi
Çekemem bu derdi bölek seninle
Seni seven âşık sararıp soldu
Çekemem bu derdi bölek seninle

Yine gam yüküne tüccar ben oldum
Bulmadım Lokman arada kaldım
Meded mürüvvet dedim kapına geldim
Çekemem bu derdi bölek seninle

Seherde okunur Allah-u Ekber
Hışmından titrerdi ol bab-ı Hayber
Süleyman'ın carına yetmişdi Hayder
Çekemem bu derdi bölek seninle

Âşık olan gafletinden uyanır
Muhammed Ali 'nin rengine boyanır
Ancak bu cefaya Eyüb dayanır
Çekemem bu derdi bölek seninle

Bağımıza gazel düştü güz oldu
Geçti giden günler ömür az oldu
Feryâdî'nin yaraları yüz oldu
Çekemem bu derdi bölek seninle

599a

35. FETHÎ

Dîvân-ı Fethî

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Söyleyin şol zâhid-i bedkâre ağzın toplansın
Söz anar beyhude ehl-i Allah ağzın toplansın

Ger seyyide va'az eyleyüp dinler cemaat pek güzel
Dahl ü tâ'n itmek nedir dergâhı ağzın toplansın

Rah-ı âşkî büsbütün inkâra kalkmış ol Yezid
Yırtarız bir gün ânın vallahi ağzın toplansın

Mest ü cam vahdet olmuş âşık şu didenin
Menzili düzah demiş envahı ağzın toplansın

Fethiya bu ehl-i âşkın sırrını bilmez hoca
Kim ki ol zevkin değil agâhı ağzın toplansın
675a

36. FEVZÎ

Müstezad-ı Fevzî

(- . . / . . . / . . . / . . .)

Ümmîd-i vefâ bekle dehrin hil'atinden
Vaz geç servetinden
Kurtulmadı ashâb-ı kemâlat telefinden
Tir-i hedefinden

Gözdüm yazılı ayet-i nur-ı vech-i mehinde
Hak-i sipehinde
Bir dürr-i yetim çıkdı hakikat sadefinden
Bağdad tarafından

Ol meşhed-i gurretde mübarek nefesle
Cidden hevesle
Taşlar dahı kan oldı Ali'nin Necefinden
Ağlar esefinden

Pirin nazarında yûri teslim-i şühûd it.
Gel mahv-i vücûd it
Zerre nasib oldun ise tâb-1 tenefinden
Ayrılma sınıfından.

Her nağmesi bir demdemedir ruh-1 zarîfe
Enfas-1 şerîfe
Fevzî ne haber mevlevinin nay [u] definden
Devr-i selefinden

(543b)

37. FUZÛLÎ

Semaî-i Fuzûlî

(. . . . / . . . . / . . . . / . . . .)

Dilâ seccâdeye basma ayak tesbihe el vurma
Namâz ehline uyma, onlarla durma, oturma

Eğilip secdeye, salma ferâgât tâcını başdan
Vuzûden su serpip rahât uykusun gözden uçurma

Sakın, pâymâl olursun bu riyâ tek, mescide girme
Eğer naçar girersen, anda minber gibi çok durma

Müezzin nâlesin alma kulağa düşme teşvişe
Cehennem kapusun açtırma vâizden haber sorma

Cemâatle imâmı mescide salmış kudûretler
Kudûret üzre lûtf et bir kudûret hem sen artırma

Hatibin sanma sâdık müftinin kavline fi'l etme
İmâmın sanma âkil ihtiyarın ona tapşurma

Fuzûlî behre vermez ta'at-1 nakes nur-1 cehdin
Kerem kıl zikri ta'at suretinde hadden aşırma

666b

38. GAYBÎ

Destan-ı Gaybi Vahdet-i Vücut Hakkında

(---/---/---/---)

Bir vücûddur cümle eşyâ ayn-ı eşyâdır Hüdâ
Hep hüviyyetdir görinen yok Hüdâ'dan mâ'ada

Lîk vardır ol vücûdun batîni vü zâhiri
Pes hüviyyetdir dinilür evvel ü ahır ana

İtibâridir vücûda evvel ü ahır demek
Bir vücûdun aynıdır ol ibtidâ vü intihâ

Evvel ahır farz edersen böyledir bu yoksa kim
İbtidâsız intihâsız böyledir bu ser-medâ

Ayn olan şeyde ne mümkün evvel ü ahır demek
Şâhid-i kâfi kelâm-ı Hakk'daki lafzdır ana

Bil vücudun bâtınıdır evvel kâdim ruh-u Hak
Hep tecelli-i Hüdâdır hadis olan zâhira

Batın 'ilmini teneffüs itmek ister zahirâ
Müstahsin olan hakâyık ta ki bula ruşinâ

Cân-ı âlemden takaza itdi zâtı âşkına
Ekmel-i suretde kendi hüsnünü seyr ede ta

Lâ-cerem düşdi sefer bu iktizâ ola tamam
Kenz-i mahfî feth olup mekşuf ola sırr-ı ama

Geldi imdi zât-ı Hakk bil batını âlem durur
Kenz-i mahfisini zevk ile görür ehl-i güşâ

Suret-i âlemde zahir olmayaydı zât-ı Hak
Hubb-ı zâtı kopdı Hakk'dan mürtefi ola hafâ

Yani bir kuvvetdir ol ayn-ı nefesdir mâ'nada
Kopdı 'âlemden uruc itdi bu gence ta likâ

Esfel ü a'lâyı seyr idüp merâtib kat ide
Cümleyi cami olup hasıl ola cümle gınâ

Âlem-i emlâke arşdır anı menzil eyledi
Bulmadı anda murâdın eyleye zevk u sefâ

Geçdi arşdan çıkdı kürsiye ide menzil deyü
Anda dahı bulmadı kendin aradı ca be-ca

Unsuriyyâta bu kez geldi yüzünü tutdı ol
Anda dahı yüzünü göstermedi ol dil-rubâ

Kodu anı dahı gecdi menzilin itdi nebât
Bulmadı kendini ta kim ol câna gidâ

553b

Bulmadı anlarda özün geldi hayvân mülküne
Bunda bulmasaydı özün pes cânın eylerdi fedâ

Akıbet bunca menâzil geçdi kendin bulmadı
Geldi insâna göründü ol cemâl-i cân-fezâ

Neş'e-i âdemdir ancak nefhâya kâbil-i vücûd
Ruh-u Hakk'dır dimedi mi ruh-ı âdem ruhuna

Âdemide hasıl oldu çün kemâl-i tesviye
Arşına pes Hak-Teâala andan etdi üstivâ

Aşikâr oldı sana hep âlem-i ulvi nedir
Çünkü âdemde yüzün gösterdi Zât-ı Kibriyâ

Âlem-i ulvi odur kim anda akl u ilm ola
Âlem-i süflide nutk u surete yokdur nevâ

Âlem-i ulvi dinen bil âlem-i süfli durur
Âlem-i süfli hakîkat âlem-i a'le-l-ulâ

Ma-hasıl-ı âlem-i kamu alât-ı âdemdir tamam
Hep amel mazharlarıdır yok birinde lâ ve lâ

Cümlesinin yok şuuru kâr-ı mecbûri durur
Kadir olmaz bir nefes kim kârına ide hebâ

Kudret-i külliyesinin mazharlarıdır hep bulan
Her ne kâra mazhar ise hidmetin eder edâ

Encüm-i eflak anasır kim cevâhir olmasa
Sırr-ı Hakkın seyri beyhûde olurdu cân-ı bâ

Anın için seyr eder kim hasıl ola her kemâl
Hep lezâiz hasıl olup buluna cümle ata

Âdeme gelmezden evvel camiiyyet yok idi
Enfüs ü afâkı cami var mıdır böyle bir binâ

Âlem-i kuvvetde her bir nesne kim mevcûd idi
Âdeme geldikde fi'le geldi bi-çün ü çerâ

Görme misin nutk u suret var mıdır bir gayrıda
Âdemîde zâhir oldu hep kemalât-ı Hüdâ

Cümle-i esmâya cami nüshâdır zâtın senin
Zât-ı Hakdan şânına nazil değil mi
Hayy-i âlemsin ki zâtın bahş ider her dem hayat
Aşiyân-ı âleme sensin bilürsin ol hümâ

Kalb-i âlemsin ki ilmin cümleye oldu muhit
Nur-ı 'îlmin olmasa âlem olurdu kapkara

Şâh-ı âlemsin ey âdem cümle kudret sendedir
Cümle eşya emrine oldu müsahhâr şâh-ı ma

Âlemin sensin müridi hep irâdet sendedir
Zâtın ile hasıl oldu cümleten hep mâ-yeşâ

Nutk-ı âlemsin ki âlem buldı nutkundan vücûd
Nutk-ı cân-bahşsınız sende bir şecerdir guyyâ

Aynı âlemsin ki âlem gördi sende vechini
Dide-i Hak-bin ile çok seyr olur hüsn ü bahâ

Âlemin sensin kulağı olmasaydın sen eğer
İşidilmezdi kalırdı nutk ile suret ü sedâ

Bu yedi esmâyı bil esmây-ı zâtındır senin
Anıñün âdemiye eylediler intihâ

Mecmaü'l-bahreyn-i Hakk'sın vacib u imkan sendedir
Sensin ancak ittisa'-ı zâtı Rahmâna sezâ

Nur-ı Hakk'sın senden alır cümle eşyâ pertev
Ay u gün secde iderler yüzine subh u mesâ

554a

Kıble sensin onsekiz bin âlem ey zât-ı pâk
Sana istikbâl ederler cümleten şâh u gedâ

Secdegâh-ı âlem olduğına şâhiddir senin
Secde eyler miydi sana kudsiyan-ı pür-ziyâ

Cân-ı âlemsin libas-ı âdemide sensin bugün
Kadrini fehm eylemezsen sayılırsun çâr-pâ

Ma-hasıl sensin garaz bu cümle âlemden hemân
Fırsatı fevt eyleme olsun seninle aşınâ

Bir şecer farz idelim başdan başa bu âlemi
Fehm edelim ta muradımız murad üzre ka vü la

Gerçi bu temsilimiz ebad görünür ebâde
Cânıla dilden kabul eyler velakin akraba

Bu dirah-ı âlemin oldı misalen rey-i ‘arş
Tahtıdır kürsi ve saki oldılar yedi semâ

Nar , bad, ab, hak oldu misalen şâhları
Hem mevalid-i selase berg-i gül meyve şehâ

Da’iye düşdi nebâta kendi zâtın görmedi
Bâtınından kopdı nâ-çâr kuvve-i neşvünemâ

Geldi hake anda dahı görmedi kendisini
Gıtdi sâka ta ki anda ola derdine devâ

Olmadı sâkdan dahı derdine merhem â’kıbet
Azm-i şâh etdi ki bula hem haste cânına şifâ

İrmedi şâhdan murada yaprağa tutdı yüzün
Hem çiçek ile geçirdi dad dad ü macerâ

Akıbet bunları da terk kıldı geldi meyveye
Gördi kendini temâmen zâtına itdi senâ

Bildi buldı gördi kendisini kendüde tamam
Âlem-i ayna ayn-ı hakka irdi temmü’l-iktizâ

Çün kemale ere meyve ham olur anın işi
Meyve-i ahir takazasına düşer intihâ

Böyledir hal-i mürekkeb akıbet fani olur
Ayn-ı manada amma fenâsı olısar aynı bekâ

Suret-i hem-şulesinden cilve eyler ol yine
Devr-i dâim bu tecelli üzre olur dâimâ

Sanma anı kim tecellisinde tekrar eyliye
Nev be-nev her neşeden eyler tecelli dâimâ

Zât-ı vahiddir tecelli eyleyen her neşeden
Zât-ı mai birdir gerçi ammâ bi-nihâyetdir inâ

Her inanın rengine göre olur o münsabığ
Kabının renginde tutar fi'l-hakika levn-i mâ

Müfredât olur mürekkeb her mürekkeb müfredât
Bu tahavvülde görünür gâhi bekâ gahi fenâ

Meyvenin aslı dırahtır hem dırahtın aslı ol
Anın için emr-i devri var didiler atkiya

Aslı fer'in fer'i aslın ayındır gayrı değil
Biri icmal biri tafsil görünürler sureta

Bir vücudun bâtınıdır cevher-i evvel dine
Seyr iderler arazını nitekim seyr-i nevâ

Cevherin her mazharında bir zuhûr-ı hassı var
Cümleyi cami zuhûr-ı âdem aksa'ül-kusâ

Mazhariyyet sıfatından kudret izhar eyledi
Mazhar-ı âdem sıfat-ü-zâtına oldu revâ

554b

İster isen âdeme bak kudretini gör anın
İster isen âdeme bak zâta eyler iktidâ

İster isen bak dırahta gör sıfatın meyvenin
İster isen meyveye bak zâtın eyle muktedâ

Bağban-ı dehre lâzım meyvedir âdemdürür
... olmayan dırahta bağban virmez bahâ

Zât-ı Hakk'dır her sıfatdan dembedem devr eyleyen
Geh görünür atkiya vü gah görünür eşkıyâ

Meyvedir suretinde ama kimi puhte kimi ham
Ham olanlar eşkıyâdır puhtelerdir evliyâ

Kimi puhte kimisi ham olmağa bais bu kim
Dört zamânın hassâsıdır saâdetle şifâ

Ham olan puhte olmadan yere düşerse nagehân
Puhte olunca nice bin seyre ire ol ham ü hâ

Puhtenin içi bütündür yere düşse ol dahı
Yine kendi mislinin aynına düşürür kazâ

Münhali' olur sıfatı sani olur mislini
Arifin mahlu' olmaz dir anıçün asfîyâ

Elli bin yıl deniliyor ba's ü neşr bir dahı
Kuvvet-i âlem zuhûrı âdeme vere cilâ

Batn-ı âlemden bu denlû yılda doğar âdemi
'Âlem-i ulvi anıçün ahır olur intihâ

Ma hasal bu neş'e-i kudret bil ki kadrindir senin
Bir dahı bu suret ile sana yokdur kahkarâ

Başına urmuş hilafet tacını ol padişâh
Bil ki mülk-i saltanatdan ser te-ser âlem sanâ

Cümle eşyayı musahhar eylemiş hep emrine
Her ne yuzden zevk idersen kimse yokdur diye lâ

Ehl-i hevâya gerçi âlem zulmet-i dünyâdürür
Arif-i bidâra nisbet oldu ol dâr-ı rızâ

Çünkü âlem bir vücuddur evvel oldur ahır ol
Zâhir oldur bâtın oldurur o günde çok sana

Halk-ı âlem zâhirine didiler dünyâ anın
Bâtın u gayb ola yine denilür darü'l-bekâ

Âdem ise zâhir ile bâtını camidurur
Lâ-cerem dünyâ vü ukba ile oldu ol Mollâ

Kuvvet-i âlem kaçan kim cem ola ol haşr olur
Müfredâta raci olsa neşr olur dirler ana

Yevm-i cem olan kıyâmet âdeminin şânıdır
Âdemiden gayrıda mümkün değil cem-i kuvvâ

Âlem âdem âdem âlem olmadır haşr ü neşr
Haşr ile neşr olmadan bir dem cihân olmaz rehâ

Ruz-u mahşer fi'l-hakika ruz âsdemdir dediler
Hayr u şer her ne iderse bulısar ahir cezâ

Geldin idi âdeme geldi kıyâmet kâmete
Kangı dara layık etdin kendini söyle bana

Marifetden hisse alıp kendini bildin ise
Ehl-i cennetsin senindir cümle zevk u müştahâ

Cehl ile kalıp özünden olmadınsa sen habîr
Duzahı sen çek azab-ı cehl ile kahr u ezâ

Hizmet eyle cân u dilden marifet erbâbına
Kim şefâat mazharıdır evliyâ vü enbiyâ

Bu kasiden ile **Gaybî** keşf-i esrâr eyledim
Layık olursa dinile nâmına keşfü'l-'atâ

Geldi doksan dokuz esmâya mukâbil beytimiz
Manasını vird idenler olur ahir pişivâ

553a-554b

Nefes-i Gaybî

Hakk'dan bize haber veren erenler
Gönülde iste bul Hakk'ı dediler
Hakk'ın cemâlini ayân görenler
Gönülde iste bul Hakk'ı dediler

Gönül oldu çünkü Hakk'ın durağı
Anda yanar imiş zatın çerağı
Ede gör âşkını Hakk'ın selâmı
Gönülde iste bul Hakk'ı dediler

Maksud olan bu âlemde insandır
İnsan dedikleri gönülde candır
Can değil hakikâtte o bir canândır
Gönülde iste bul Hakk'ı dediler

Bir noktadır yerden göğe bu âlem
Sıfatıdır âlem zattır Hazret-i Âdem
Nefhati fihten geldi bize bu dem
Gönülde iste bul Hakk'ı dediler

Gönül eli Hakk'ın gizli elidir
Andan haber veren gerçek velidir
Gaybi Hakk'ın yolu gönül yoludur
Gönülde iste bul Hakk'ı dediler

597b

Nefes-i Gaybî

Erenlerin sultânı Battal Gazi
Onun makamında erişir Süca'
Bana da ihsân ettiğini gördüm
Göründü gözüme Pir Sultân Süca'

Mürüvvet Ali Baba sancağı çekdi
Pınara ak dedi heman dem akdı
Nice demler idi harâb u türâb idi
Bir nefeste ihyâ itdi Pir Sultân Süca'

Metin erler gelir çeker gelen gülbengi
Al yeşil kırmızı görünür rengi
Erenler içinde azdır bu zatın dengi
Bunalmış kullara Pir Sultân Süca'

598 a

Şükür Mevlâya erdik demine
Murad sayılmadı dünyâ gamına
Binbir nefis çekince rıza önüne
İhsanda bulunur Pir Sultân Süca'

İmâmımız bizim şah-ı vilâyet
Şah Hasan Hüseyin kıldı kerâmet
Çehâr ma'sum Zelnel' Aba hilâfet
Postunda nutkunu ver Sultân Süca'

Âşıklar kabilesi ol nur-u Bakır
Cafer-i Sâdık'tan nişân-ı zahir
Kazım u Rıza'nın nurları bahir
İçeriden içeri ser Sultân Süca'

Muhammed Tâki'nin kudreti anda
Ali El- Nâki'den olmuştur zinde
Uzatsa elini erişir Hind'e
Yemin eyle rûmî tutar Sultân Süca'

Muhammedü-l Mehdi anda hazırdır
İlyas Üveys bir çok zevat nazırdır
Sahrası , yaylası toptolu nurdur
Hep erenlerden keskin er Sultân Süca'

Muhammedî olan payını alır
Münafık münkîr döküli kalır
Altı üstü cennet şadırvan olur
Bahçesi gül ü gülzar er Sultân Süca'

Makamı kırk yerde dağda ovada
Hümâ'dır , ankadır , sırrı havada
Meta-ı himmetin verir mi yare
Aşinâ olanlara yar Sultân Süca'

Elini uzatdı tutdu dünyâyı
Meydana gelen âşıklara çeker tafırayı
Fermân bendedir yoksulu bağılı
Lütuflara gark eder ol Sultân şüca'

Beli zahir batın hükm eder hakkı
Günden güne artdırır zevk ü revnakı
Derviş olan agâh görür berrakı
Yerinden içtim kevser Sultân Süca'

Mihir ile mahi tacında tutmuş
Arslanım Irak'ı , Hicaz'ı bütün feth etmiş
Al-i Osman ırkını cihâna baş yapmış
Budur yadigarımdır Sultân Süca'

Kemâle ermez mi gören yüzünü
Sürme çekmişler ayağın tozunu
Sırr-ı Muhammed'den açmış gözünü
Keramet gününde dur Sultân Süca'

Tahi-i Hak söyler sözü merdane
Erenler mehdinde durdum dîvâna
Münkir, kâfir kalmaz gelir imana
Gönül sahibine der Sultân Süca'

Gaybîya kudretin söyledir beni
Cihân bir sefineye elde dümeni
İlahî ayırma ol candan beni
Bağladım akına bir Sultân Süca‘

597b-598a

Divân-ı Gaybî

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Cân u dilden derdine dermân isteyen gelsin beri
Kühü zât-ı Hakk’a ‘irfân isteyen gelsin beri

M’arifetden hissesi yok kimse insân dimen
Suret ü m’anâda insân isteyen gelsin beri

Sırr-ı cismim vü cân idrâk etmeyen küfr içredir
Zâtın idrâk ile imân isteyen gelsin beri

Musaf-ı Hakk’dır cemâlin her kelâmın ma’nası
Zâhir ü bâtında Kur’ân isteyen gelsin beri

Zülmet-i tâ’atde sergerdân olan tâliplere
Hızr ü kıtten âb-ı hayvân isteyen gelsin beri

Sûret-i devr ile Hakk’a ermedi eflâkı gör
Cân u dil mülkini devrân isteyen gelsin beri

Kutb-ı mülk mâ’rifetdir taht-ı kalbim **Gaybîya**
‘Âlem-i mâ’nada sultân isteyen gelsin beri
654a

654 b

Divân-ı Gaybî

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Tâlib isen cân u dilden âşk ile eyle sefer
Ref ola benlik hicabı alasin Hakk’dan haber

Bağban pîre ver gönlün fidanın aşılasin
Kendi bildiğinde kalma olma bir güveh şecer

Kendi bildiğindir ancak seni Hakk'dan yâd eden
Kıl kadar bilmek kalursa yok sana erden nazar

Ölmeden evvel ölümün ma'nisin zevk eyle sen
Bildiğini kaldıragör kalmasın ândan eser

Âşk-ı Hakk'dan gayri tâ'at nafiendir cümle hep
Gaybî farz-ı edâ it kıl nevafileden hazer

654b

Divân-ı Gaybî

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Ehl-i vahdetten su'âl et sırr-ı dehrin ni'digün
Sırr-ı devri bilmeyen bilmez bu dehrin ni'digün

Devrin itmam etmeyüp esfelde devraniden garib
Kande idrâk ider ol lütfiyle kahrın ni'digün

Câmi-i dünyâ vü ukba Hazret-i Âdem dürür
Âdem ol kim bilesin hazz u neşrik ni'digün

Eyleyüp kat'ı berâzah anı dâim olmayan
Bilmedi nutkun dahi hem kutb-ı asrın ni'digün

Vahdet-i sarfa irüp ayvinne nâil olan
Gaybîya ol bildi ancak sırr-ı devrin ni'digün

654b

Divân-ı Gaybî

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Tâlibâ pire gönülden kıl teveccüh et niyâz
Bâ'is-î vuslat olur zîra hakîkatde namâz

Sohbet-i pîri ganimet bil işit tut sözünü
Sanma sözden gayri ile keşf ola âlemde râz

Göz kulak ol dâima hadi yüzüne sür ...
Tâlib isen Hakkı bil itme yakını gel dirâz

Zıll-ı fakrı pişe kıl arz et hemişe ihtiyâç
Gösterir çeşm-i niyaza hüsnünü ol rûy-ı naz

Nakd-i vaktin yokluk olsun hâkîpây ol **Gaybî**
Âşinâ-yı cam olam dersen olagör ruh-nevâz
654b

Divân-ı Gaybî

(- . - - / - . - - / - . - - / - . -)

İster isen ... gelsün ...hem ber Burak
Ehl-i âşka hem dem ol sakın gezme sen ırak

Can miracı yolunda lâbüd gerekdir bir delil
Cümle zerre olur ... ol demde Cebrail

Âşkdan cüda olursan kalırsun yek zelil
Çağırırısın o günde sen nidelim ahül-firak

Her şeyin bu cihânda numunesi zâhirdir
Eşyaya sen nâzır ol Hak gözüyle bâhirdir

“İnnallahu yuhıbbüt tevabın” hem tahirdir
Sırr-ı Kur’ân’a erişen kemâl bulsun ahd ü mübak

Nokta birdir nüktesine yoktur bir hiç ittiha
Cennet-i hüsnü görüp kendine pay verir varak

655 a

Lafz u mana birleşip yorulmasun efkarın
Vuslat yolun bunda bulup gele çün yevmüttilak

Vahdeti abdan içenler Hızır u hayata irer
Geçip mevtin korkusundan cemâli Hakk’a erer
Hâkk’a âşık olanın olmaz yolunda perde
Ref’-i hicâb eyle gel dinmeden “Ve kıyl men rak”

Hem binersin âşk atına refrefindir ol senin
Götürür huzura kadı bir olur can u tenin

Gaybîden al haberi kesilmeden resenin
Zevk it vahdeti bulursun hakîkatde ittifâk
654b-655a

Divân-ı Gaybî

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Muktedamız âşk-ı Hakk'dır âşkı edindik imâm
Ânınçün oldu her demde salâtımız müdâm

Âşk-ı Hakk'dır ilm-i nafi'le bize salih amel
Âşk-ı Hakk'dır zikrimizle şulemiz her subh u şam

Her ibadetin hakikat canı âşkdır bi güman
Hakk'ın âşkı olmayınca birisi olmaz tamam

Âşkî inkâr eyleyenler Hakk'ı inkâr eyledi
Evliyâ'î enbiya âşktan alırlar feyzi tam

Zâhir ü batın kamu âşkıyla kaimdir cihân
Suretâ âşktır bu âlem **Gaybi**'ya bil vesellam
655a

Divân-ı Gaybî

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Mürşid oldur kim demâdem Hakk'ı eyleye ayan
Vech-i pâkinde tecellî eyleye ol bi-nişân

Hem ledünni ilmini bilmekde hızır u vakt evvelâ
Hak anınla zâhir ola Hakk'la ola her zaman

Âşk ile ihya ede mürde kulübu dembedem
Feyz-i irfânile mi'râc ede eya-yı zaman

Zâhir u bâtında her müşkilleri hall eyleye
Kâşif-i esrâr-ı vahdet ola herdem her zaman

Âlem-i gayb-ü- şehâdet hep ana mekşûf ola
Cism ola âlem ana ol âleme rûh-ı revân

Enfüsi vü âfâk denilen ana nisbet bir ola
Âlem-i vahdetde olmaz zirâ Hakk'a in-ü-ân

Hâb-ı bidârında her ne kim görürse Hak diye
Vahdet-i Hakk'dan özin ayırmaya bir dem bir an

Âşka tergîb ettirip âdetleri hark etdire
Kalmaya asla berâzih hep ayan ola nihân

Kavl-ü- fiil-i- hulku tezhîb eyleyüp safî kıla
Aksi ura âyine-i kalbine sırr-ı dü cihânı

Bâde-i vahdet suna hem sohbetine her nefes
Mest-i meczûb eyleyüp tayy etdire kevn ü mekan

Nusha-i vahdet olan nefsin ta'lîm eyleye
Gün-be-gün vire terakki Hakk'a ola tercümân

Talibe mâhiyet-i zât u sıfatı bildire
"Men aref nefse hu" dersinde komaya gümân

Mâ-hasıl yüzün görüp sözün işiden **Gaybi'**ya
"Len terâni" gussasın çekmeye ola şâduman
655a

39. GARÎBÎ

Nefes-i Garibi

Gönlümde bir sürü çobanım kırda
Kâh çalar kavalı seyrân ederim
Kâh uçar pervasız dağda bayırda
Gören âşıkları hayrân ederim

On iki koyundur benim bu sürüm
İşte bu mevrada gezer yürürüm
On dört kuzum var onu güderim
Ey canlar size beyan ederim

Bu kırlar ser'alar gönlümdür inan
Ârife olmuştur bu halim ayan
Bu âşkım tükenmez sonsuz bir umman
Yelken açıp her dem cevlan ederim

Ne yalnız kaldığım dolaştığım var
Gönlümde pirlere özlü âşkım var
Koyun ve kuzular kaynaştığım var
Onlara canımı kurbân ederim

Garibî nasibin olmak gerektir
Aradığın rehber bir de dönektir
İnancın ve yolun doğru gerçektir
Gönlüme pirimi sultân ederim

597a

Nefes-i Garibî

İçimi âşk ile açmak isterim
Bir pir-i pâkede inana geldim
Sırrım ahdime bağlıdır derim
Bu yönden rehberle beyâna geldim

İşte bu âşk ile meydan açıldı
Buhurdanlar yakıldı koku saçıldı
Yıllardır bu talib yandı yakıldı
Âşk ile şevk ile imana geldim

On dört masumu On iki imâmı
Bu yolda Hak bilip verdim canımı
Yoklarım kavi bir öz imanımı
Eşiğe yüz sürüp meydana geldim

Muradım bendügen rehberim söyler
Mürşidim canlardan kardaşlık diler
Hepside hu deyip keremi derdiler
Bu âşkın kaynağı ummana geldim

Bir meclis kuruldu canlar erenler
Gelen beyi dinliyor ikrâr verenler
Zahirden kurtulup Hakk'a erenler
Bende onlar gibi mihmâna geldim

Garibî olma ki bu sırdan nihân
Canlar meclisinde olmayınca can
Dem olur şadî dem olur giryan
Bu cihân böyledir seyrâna geldim

597a

597b

Nefes-i Garîbi

Gönül seyrânlıkta demgüzar olur
Erenler bağından pirân olsa da
Birlikte yaşanmış bir bahar olur
Kimliğin netdiğin soran olsa da

Söylerim onlara sırdaş olduğum
Hak yolunda birlik yoldaş olduğum
Dergah-ı âlide bir taş olduğum
Anlatsam ne olur fermân olsa da

Sevgi doluyum hak erenlere
Kerbela'da canla baş verenlere
Muhtacım bu yolu gösterenlere
Açılalım Ögeye (1) zaman olsa da

Derin düşünme ki tez gelir zaman
Bir gün olur elbet verilir fermân
Tükenmez gayretin kesilmez dermân
Mahlasın **Garîbî** özkan (2) olsada

597b

- (1) Mecmua sahibi Kâdîmî'nin nüfus kaydına göre soyadıdır.
(2) Gârîbî'nin nüfus kaydına göre soyadıdır.

Nefes-i Garîbî

Bir ehl-i güruhâ katılmak için
İstemek gönülden beyan ne gerek
Kâder pazarında satılmak için
Noterden alınmış fermân ne gerek

Âşıkısın Hak yolu râh Ali 'ye
Bağlısın ta içten Şah Ali 'ye
Ufkunda doğmuş bir mâh Ali 'ye
Kavuşmak dileyen dermân ne gerek

Sevgi kaynağıdır On iki imâm
Gerçek erenlerin bu urlu kelâm
On dörtte masumlar ölünce tamam
Adâb-ı yerinde erkân ne gerek

Garîbî üzülme sitem hâk değil
Aşığa zulmetmek müstehâk değil
Ehl-i dil bilsen ki kâzib âşk değil
İkrârım gönülden meydan ne gerek

597b

Nefes-i Garîbî

Ta ezelden gönül bağım tevellâ
Aşığım ben içim yanar an be an
Eylemişim kaç bin kere teberrâ
Bilmez bunu yola ehil olmayan

Dil olmuşum erenlere bu anda
Halim budur kusurum yok beyânda
Vasıl-ı Hak dileyim bu cihânda
Murtaza oldu gönlüme baş sultân

Kapı eşiğin bağıdır bir ikrara
İki kanat bağlar bizi şah yarâ
Dost bağının remzi budur dildâre
Mülk-ü dilin hakimidir ol mihmân

Garîbîim yolum gönül yoludur
Erenlerim ululardan uludur
Kolum ise er nazenin koludur
Âşk halim bilir erbab-ı irfân

597b

Nefes-i Garîbî

Nedir derdin diye sorarsan cânım
Gönülde âşîğim yola revanım
Şüphe yokdur Ehl-i Beyte hayrânım
Murtazâ'dır benim cânım cânânım

Merd diyüp dahı tutdum Haydar'ı
Gönlümde sevi oldur kahin gülleri
Dönmek bilmem eyi seçdim rehberi
Kalbimde yok zerre kibr ü gümânım

Mey meyinin remzidir ehl-i 'irfâna
Dergâhsa yuvadır bütün mihmâna
Kerbelâ hicrândır elbet yârana
Ol şehid-i serdâra ben de kurbânım

Garîbîimnadâna geçmez nâzım
Eyvallahdan başka çıkmaz avâzım
Abdestim alup da kılsam namâzım
Naciler kervânı olur yarânım

607a

40. GEDA MUSLU

Koşma-yı Gedâ Muslu

İspanya Cezayir'e haber göndermiş
Komazım oğlumu alırım demiş
Eğer vermezlerse kıyâmete dek
Bende bu dert ile ölürüm demiş

Kâilim beş bile etseler vâde
Cümle emlakımı verdim pâre
Peşkeş verirlerse Sultân Ahmed'e
Müselman ederler bilirim demiş

Gedâ Muslu eydür görün harcını
Anda içdi İncil'e suvatdı yüzünü
Neylerim ben şimden gerü tahtımı
Varıp bir kilisede kalırım demiş

672a

41. GEDÂYÎ

Destân-ı Gedâyî

Âşıklar Şâ'irler Destânı

Defter-i uşşâkı eyledim tahrîr
Tercüme-i hali sureti de var
İsm-i müsemâmın söyledim bir bir
Herkesin bir şanı şöreti de var

Güşâ-yı vahdetde âşık-ı kâmil
Âlem-i kesret dem uran câhil
Herbiri bir hâle olmuşdur nâ'il
Birbirine kıyması nispeti de vâir

Kande olsa bellidir ârif-i kâmil
Elbetde pay verir câhile câhil
Kande maksud-ı dünyâ dil olsun nâ'il
Âşıkların gam-ı mihneti de var

Bildiğim âşıkı beyân eyleyim
Eğer bilmediğim varsa neyleyim
Cümlesini bir bir ben de söyleyim
Ayrı ayrı Kadrî Kıymetî de var

Hıfzî, Nadî, Suzî, Zikrî, Begamî
Sâlikî, Lisânî, Mîrî, Merâmî
Safâyî, Meşrebî, Rüşdî, Encâmî
Kayserili Hacı Himmet de vâir

Dâmenî, Zarîfî, Nutkî, Didâri, Bezmî
Lengî Virdî, Zârî, Dildârî
Sevdâyî, Serdârî, Vecdî, Karârî
Çocuklar babası Gayretî de var

Terzî, Razî, Farzî, Şehidî, Zehâbî
Ahterî, Enverî, Sırrî, İcâdî
Resmî, Cevrî, Ferdî, Şehâbî
Aşçı pala bıyık Hürmetî de var

Arifî, Zarîfî, Şâdî, Murâdî
Nâmi, S'adî, Zühdî, Harâbî
Hâveri, Sururî, Nermî, Feryâdi
Mahbûb budalası Şöhretî de var

Neşrî, 'Âhdi, Fezmî, Kesbî Hicrânî
Hazmî, Cebri, Cevrî, Levnî
Meydânî, Handânî, Veznî, Kemâlî
Çetârî, Şâdî, Fikretî de var

Sâdikî, Meftunî Sıtkı, Cemâlî
Basrî, Şükrî, Kadîmî, Hevâyi
Merdî, Fikrî, Fazlî, Rıfkî, Celâlî
Dertli, Sabrî, Vasfî, Vahdetî de var

556b

Nâ'ili, Keşfi, Cevâbî, Ceyhunî
Serverî, Bidâri, Lutfî, Hüdâyi
Mahcubî, Necâti, Fevkî, Nakkaşî, Amânî
Mergubî, Sezâi, Gaybî, Rağbetî de var

Canânî, Mahzunî, Mahremî, Remzî, Yeksânî
Yesârî, Fennî, Basrî, Sırrî, Elvânî
Mecnubî, Hengamî, Ruzî, Fedâ'î
Mirâtî, Bedrî, M'arufî, Vuslatî de var

Matlûbî, Feyzî, Revâni, Nezirî
Mestî, Âşıkî, Ramî, Nîrânî
Niğmetî, Şefkatî, Mehdî, Sadâyi
Gedâyî gibi ehl-i dilin Behçetî de var

Okundıkça bu eser bünyâdım
Bir rahata vesile muradım
Teselli sanma bir destan evlâdım
Elbet bir sebep-i hikmeti de var

Bildiğim âşıkları eyledim beyân
Kimi cahil kimi şair-i meydân
Her biri kendiye vermiş bir ünvân
Âlemde nâm El-Hak niğmeti de var

556a-556b

Destan-ı Gedâyî

Gâfil olma seni aldatır şeytan
Meyil idersen zevk-i şevki dünyâyâ
Âkil isen cân gözünü aç da bak
Hikmet-i kudret sun'u Mevlâ'ya

Mâl-ı Karun gibi dünyânın varı
Hep yirlere geçdi nakd-i dinârı
Aldattı Rüstem'i İsfendiyâr'ı
Neler itdi İskender dârâyâ

Kandedir bir Bermeki o Cemşîd-i cem
Ol hakân-ı Fağfur sultân-ı Acem
Ya kande Süleymân sâhib muhteşem
'Âkibet tahtını virdi Hüdâ'ya

Kande Sokrat, Büktrat, Restul Felâtun
Kahraman katil haccâc-ı mağbûn
Hiç biri felekden olmadı memnûn
Âklını fikrini virdi yağmaya

Dünyâdan gittiler oldular âzâd
Bir köhne cihândır hiç olmaz âbâd
Bir zamân Firâvun Nemrud Şeddâd
Ben Allah'ım deyü kalkdı d'avaya

Çün şâh feridûn Vamuk u Azra
Tarihlerde nâmı söylenür hâlâ
Hiç birine yâr olmadı bu dünyâ
Ahir gitdi emekleri hebâyâ

Neler geldi neler gitdi 'âlemden
Tâ zühûr Nuh nebi Âdem'den
Korkulmadı gamdan derd-i elemnden
Her kim kadem basdı işbu fenâyâ

Devlete servete güvenme aslâ
Her sözüm bir pend nasihat sana
Dünyâ bir avratdır yâr olmaz hayfâ
Düşürür adamı bir çok sevdâyâ

557a

Ziynet-i dünyâ'ya eyleme heves
Cümlesin terk ider bu yirde herkes
Haline şükür eyle her dem her nefes
Sakın 'âsi olma bari Hüdâ'ya

Yetişür kanâât-i devlet istersen
Tükenmez âlemde niğmet istersen
Hakk'a tevekkil ol rahat istersen
Uzlet eyle gel çek başın hırkâya

Dünyâ bir kimseye virmez mâlını
Ne devletin iste ne ikbâlini
İbrahim Edhem'in takın halını
Değişdir atlası köhne abaya

Cellâd ol nefesine sen er isen er
Nefsin senden zirâ çok şeyler ister
İnsâna bir hırka bir lokma yiter
Vücut sıhhatidir âsıl sermâye

Hakk'ın verdiği kanaât eyle
Kulluk it Mevlâ'nın rızâsıyla bile
Ahvâline çok şükür eyle az söyle
Sarf itme cevherin bâd-ı hevâya

Ağniya olursan şakirinden ol
Fukara olursan sâbirinden ol
Hemân Hakk'ın rahmetini ara bul
Bugünkü fırsatı koyma ferdâya

Hallâk-ı 'âleme kul olursan kul
Bulursun menzil-i maksûda bir yol
Hakk'ın rahmetini iste 'ârif ol
Sarıl iksir gibi zühd-ü takvâya

Gezme hayvân gibi insân içinde
Adem ol bir yer bul 'irfân içinde
Ne hikmetler vardır seyrân içinde
Aç gözün nazar it arz-ı semâya

Hakk'a sığın bâb-ı tevekkülde dur
Bakalım Hüdâ'dan ne eyler zühûr
Müşkilin var ise bir kâmile sor
Yol gösteren pek çok olur amâya

Halkdan utan Hakk'ın nârına yanma
Kâmil ol câhilin sözüne kanma
Ahdine vaâdine sakın inanma
Şeytân gibi seni salar iğvaya

Bâ'zı kimse vardır sonundan görür
Âzemetle bakar kibriyle yürür
Ne bir hatır sorar ne selâm virir
Değişir ademi bir merhâbaya

Tarz-ı etvârıyla anla çok görme
Hadd-i zâtın sorup aslına irme
Beyhûde kendine sıkıntı verme
Haslar gitti fenâlar kaldı fenâyâ

Şabı kaynatmakla olur mı şeker
Meşhur sözdür her cins cinsine çeker
Zerre kadar aklın var ise eğer
Pespâyeye ol gönül virme bâlaya

557b

Olayım dirsene bir kâmil-i insân
Sarıl bir mürşidin destine hemân
Rehbersiz yürüyen bu yolda yayan
Uğradır başını yüz bin belâyâ

Tarik-ı âşka gir yola gel yola
Mevlâ istediğin virir her kula
Her kim hakîkatde bir katre bula
Elbet vâsıl olur o bir deryâyâ

Dünyâdan hep 'ibret aldı alanlar
Hayret 'âlemine daldı dalanlar
Benim gibi câhil kaldı kalanlar
Meyl itmedi bir mantık-ı m'anâyâ

Eğer sende vâir ise nûr-ı muhabbet
Eyle Allâh için bir yire hizmet
Olursan makbûl-ı dergâh-ı izzet
El kaldurup başla hayır d'uâyâ

Geç hele fitneden kalbi selîm ol
Çok söyleme atıp tutma halîm ol
İlm-i edeb öğren sen de âlim ol
Çeşm-i 'ibret eyle bak cühelâyâ

Artık karar eyle dervîşânlıkda
Ne fa'ide olur kahramânlıkda
Â'kibet gidersen âşiyânlıkda
Sâde nâmın kalır bu mâsivâyâ

Eğer istersen pend-i nasihat
Eyleme zevk için kimseye minnet
Nahm ü kasemnâ 'yî dâi'mâ gözet
Hak verir kısmetin 'âlaya ednâyâ

Şâh şâmil fakir cümlesi kuldur
Hakk'a dâhil olmak gayri bir yoldur
Cehd et hevâyla âşkla kalbini doldur
Beyhûde yire geçirdiğin emek gider hebâyâ

Bil kendini bahtın sana yâr iken
Elde fırsat başda devlet vâr iken
Öz mekânın gülşen-i gülizâr iken
Tebdil itme ... süflâyâ

Bir gün imânın sâhibi alır
Bu dünyâ fanîdir bâkî kim kalır
Köhne 'imâretten dolar boşalır
Misâfir-i hânedir bây-ı gedâyâ

Gedâyî çekdiğim bu bir 'îbret
Her pend-i nasihat eski 'âdet
Dünyâyâ dil vermen cehâlet
Seni mahrum ider hur-ı likâyâ

556b-557b

Destan-ı Gedâyî

Er ile avratın size halini
Söyleyeyim eğer izniniz olursa
Dillerinde olan kıl u kalîni
Beyan edeyim hep birer birer

Oğlan hayrân olur bir mehpâreye
Sarf eder her yana bakmaz paraya
Gelir bir kılâvuz girer araya
Der ki oğlum buldum sana bir dilber

Falan kesin kızı gayetle hüsnâ
Gonca gülden nazik bir hub-u dilâra
Hem ahu bakışlı gözleri şehlâ
Nezaketi dünyâ darına değer

Onu babasından alalım sana
Sağ oldukça her gün dua et bana
Üç beş dükkanı var hep kargir bina
Geçinme yüzünden çekmezsın keder

Oğlan der ki benim bahtım karadır
Sinem delik deşik bağrım yaradır
Geçen günlerimi bekle ara der
Garib başımı derde sokma gider mader

Kılavuz der tuz ekmekdir aşına
Henüz girmiş on üç on dört yaşına
Bir devlet kuşudur kondu başına
Derler na merd olan kısmetin teper

Oğlan der ki nice edeyim tarif
Yok desem dinlemez o zat-ı şerif
Günden güne fazla olur masarîf
Hiç değilse ayda onda bir ister

Kılavuz der yemez ayda üç lira
Ballı konak edemezsen iştira
İki odalı bir ev eylersen kira
Nereye gitsen ehlin beraber gider

Bi-t takrib aklınca çalar kandırır
Gide gele artık pek usandırır
Pervâne misali şahsa yandırır
Ta sabaha kadar başında durur

Söz verip söz alır kurulur düğün
Ziyafete davet eder her gördüğün
Güveyi giyiniş kuşanıp bir gün
Akşam zıfaf için içeri girer

Velhasıl olur er ile a‘yal
Geçer aradan bir iki üç sal
Er avratın beynine düşer bir infi‘al
Gayrı feleğin çarhı tersine döner

678 a

Kalkar ara yerden meyl-i muhabbet
Kopar başlarına ruz-u kıyamet
Ah edip kan ağlar her gün her saat
Gayrı ömürleri beyhude geçer

Hanım derki ne beklersin başımı
Var git herif şunda sıkma canımı
Bu gün gördüm falankesin hanımı
Takmış kulağına elmas küpeler

Kocası der benim nazlı canânım
Billah seni canım gibi severim
Sen onlara bakma kaşı kemanım
Bu kadar ettiğin cefalar yeter

Hanım der ki bende bir gonca terim
Hiç onlardan eksik var mı bir yerim
Parlak kumaş al ferâce isterim
Al getir beklerim akşama kadar

Kocası der nedir bunun çaresi
Hiç kesilmez masarîfin arası
İki cebimde yok bir mum parası
Alamam efendim yoktan ne biter

Hanım der ki ya al ya beni bırak
Gayrı oldum sana yıldızdan ırak
Şimden gerü var başının çaresine bak
Akşama eve koymam gidersen eğer

Kocası der hanım nerde kalayım
Emrini tutmağa yoktur kolayım
Mevlâ versin bana ben de alayım
Elmas küpe cevherli kemer

Hanım der ki sonra pişman olursun
Ne borc idüp ne bir yerden alırsın
Rakı ile şaraba para bulursun
Yuvarlarsan kuruşları ikişer

Kocası der ey benim gonca terim
Fedâ olsun senin yoluna serim
Sözümü dinle sabr eyle Allah kerim
Sabreden elbette murada erer

Hanım der ki yarın eyleme ihmal
Bul bir zengin adam eyleyip su'âl
Yüzde yigirmi beş ver bir taraftan al
İşini bilene yok mu sim ü zir

Kocası der ben bu işi göremem
Aklım ermez esasına eremem
Vakti gelir paraları veremem
Sonra sarraf anamı beller

Hanım der ki billahi bu herif kaçık
Hiç adam olur mu böyle aç açık
Her neyin var ise al evimden çık
Kimden gerü bana lazım değil er

Kocası der evim elimle yıkdım
Sen benden usandın ben senden bıktım
Üç senede otuz kuruştan çıktım
El aman elinden el- hırsız

678b

Karı kocasından ider işkikâ
Paşa konağında görülür dâ'va
Dirler ki bu hânım hayr itmez sana
Bırak yakasını olmadan beder

Kocası der anın her sözü bir ok
Hanâm harâb oldu yıkıldım pek çok
Yaş yâre virmekle ikdidârım yok
Böylece yolsuza bıraktı kader

Hanım der ki ey 'âlî-yi himem
Cânım halâs olsun gayrı yem yemem
Nikâhdan nafakadan geçdim istemem
Kurtulsam vâlidem kurbânlar keser

Hâsılı boşanur avrat erinden
İyilik mâ'mül olmaz binde birinden
Mevlâ esirgesin karı şerrinden
Esir olmuş koç yiğitler ne çeker

Biraz da karıyı edin siyânet
Zirâ erkekde de vardır hiyânet
Hayırsız ise ikisine de l'ânet
Huysuzı islâh eylesün perver

Her gice elinde var ise varlık
Beyhûde âlemde çeker mi darlık
Ya ilâhi sultânlıktır şimdi bekârlık
Zirâ hükminde çok saffeti kusur

Eğer olmayaydı âlemde insân
Ne ile dolardı bu kevnü mekân
Beyhûde beyhûde söylersin hemân
Gedâyî başında rüzgâr eser

677b-678b

42. GENCÎ / GENÇ ABDAL

Divân-ı Gencî

(- . . . - / - . . . - / - . . . . - / - . . -)

Bizleri bir hoşça tedkik itmeyenler anlamaz
Hem bizimle bu yol içre gitmeyenler anlamaz

Edemez şehrin temâşâ her yüzden yalnız giren
Birleşip halkla özün bir gitmeyenler anlamaz

Vâiz her kürsiden neşr eyler ayat-ı azâbı
O azâbı bir gönül etmeyenler anlamaz

Lezzeti cud-u nihâyı eyleyen bi-şek bilir
Cümle malın sarf edüp eritmeyenler anlamaz

Ya tevellâ u teberrâyı ne bilsin zahidân
Mürşidin sırr-ı pendini işitmeyenler anlamaz

Cille-i derviş görmek bilmege kâfi değil
Ot gibi bu rah-ı Hakk'da bitmeyenler anlamaz

Kâinatın manada sultânıdır Bektaşiler
Genciyâesrâr-ı Hakk'a yetmeyenler anlamaz

660a

Nefes-i Gencî Abdal

Muhabbet kapusu açıldı bize
Bugün pîrlere ile ülfetimiz var
Gelmesin kallaşlar meclisimize
Bizim erenlerle sohbetimiz var

'Ayin-i cemde herkes murâdın buldu
Donandı meclisler nur ile doldu
Hep erenler evliyâlar cem oldu
Bu dem bayramımız seyrânımız var

Pirler ocağında bizim yerimiz
Rızâdayız taşra çıkmaz birimiz
Dolu kadeh sunar ,gani pirimiz
Kevser şarâbından işretimiz var

Pirler huzurunda demler içildi
Kudret hazinesi anda açıldı
O meydânda lâl ü gevher saçıldı
Erenler hâlidir hikmetimiz var

Gencî Abdal tekbir getirdim Allah
Gürûh gülbeng ile Allah Eyvallah
Pir elinden giydik El-hamdüli-llâh
Başımızda tâc-ı devletimiz var

603b

Nefes-i Gencî Abdal

Cennet bahçesinin gonca gülleri
Pirim Sultân Süca Pîr Mehmed Dede
Muhammed Ali'ye benzer halleri
Pirim Sultân Süca Pîr Mehmed Dede

Muhammed Ali'nin hâlince gider
Mü'min olan dinler er Hakk'dan haber
Hakikat şehrinde bir kan-ı gevher
Pirim Sultân Süca Pîr Mehmed Dede

603b

Ana nazar kılmış ol şâh-ı merdân
Odur dertlilerin dermânı veren
Açlar doyurucu susuz kandıran
Pirim Sultân Süca Pîr Mehmed Dede

Seyyid Battal Gazi Merdân ilinde
Güzel pirim Sultân Süca ilinde
Âşıklar dilinde irfân ilinde
Pirim Sultân Süca Pîr Mehmed Dede

Gencî Abdal kuldur pirim erenler
Kalb evinde nur-ı Hakk'ı görenler
Muhammed Ali'den nişân verenler
Pirim Sultân Süca Pîr Mehmed Dede

603a-603b

43. HÂDÎ

Divân-ı Hâdî

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Ey güzel sensin vücudumda hayat-ı cavîdân
Dört kitap böyle buyurmuşdur kıyamet-i rayigân

Sırr-ı esrâr-ı hakîkatdır vücudun noktası
Kenz-i mahfidir cemâlin şerhin etmiş Müstean

Ey yüzü gül, muyu sünbül, lebleri ab-ı hayât
Çok oyunbazdır kaşınla kipriğin tir ü keman

Çünkü gördüm zülfün üzre sırr-ı Hakk'ı aşikâr
Gözlerin hem nur-u Hakk'dır görünür belli beyân

'Hadi'ya gördü vücudun sırrını ey meh-cebin
Vahdetin bahrine gark oldu nihân ender nihân

662b

Nefes-i Hâdî

Sabah seherinde Kırklar Dağı'nda
Dostun cemâlin gördüm eyvallah
Cennet bağçesinde Firdevs bağında
Dostun cemâlin gördüm eyvallah

Putada hal olmuş gümüş hâl gibi
Hâl diliyle söyler hem bülbül gibi
Tazece açılmış gonca gül gibi
Dostun cemâlin gördüm eyvallah

Cemâli şevkinden eylemiş zuhûr
Al yeşil kırmızı bir de beyaz nûr
Nur nûra gark olmuş nûrûn ala nûr
Dostun cemâlin gördüm eyvallah

Hâdî'ya dost benim tende cânımdır
Cânımdan içeri cânımda cânımdır
Dâ'ima ben kulum dost sultânımdır
Dostun cemâlin gördüm eyvallah

606b

44. HALÎLÎ

Nefes-i Halîl

Bir katreden Hüdâ eyledi insân
Hamd olsun vücud-ı ümmâna geldim
Didârı, dildârı arzulayup bu cân
Göz açup bu gün mekâna geldim

Düşdi güher zatım bahr-i sıfata
Seyyah olup azm eyledim zulmete
Hızır ile uğradım ab u hayata
Âşıkam Hazret-i Sultâna geldim

Ol elest-i bezminde eyledim ahı
Kutbulkutabdır çok buna güvahi
Süzüldi cürme-i câma ilahi
Nûş idüp âşk satana geldim

Evvel haberi aşinâ geldi temelli
Bunca âşık kanup bulsun teselli
Yâr açdı nikabın kıldı tecelli
Ben de ikrâr idüp imâna geldim

Defter-i uşşâkı elime alup
Vasf-ı âşk okurum hafızamda kalup
Gönlümü hakikat rahına salup
Haberin almaga 'irfâna geldim

'Arife beyandır böyle defterler
İnsâna döküldi söylenmeyen sözler
Menzilim âdemdir yâr nice gözler
Bir iki gün bunda seyrâna geldim

Kimisi zer sevdâsında kimisi sim
Kiminin dilinde zikr-i Hakk kıdem
Gör ki ne derler tufta'lim
Ben dahi mürğ idim lisana geldim

Âşıkları gördüm feryâd eyledi
Pir elim bağlayup üstâd eyledi
Mürşide erişdim irşâd eyledi
Eksikliği baş eğüp erkâna geldim

Sıtkımı eyledim kendü hemrah
Bu idi Rabbimden maksudum her gah
Ayinem ruşen oldu Elhamdülillah
Gaflet uykusundan uyanmaya geldim

Gösterdi Hak cemâli için ayın
Nazar itdim güneşine ayına
Meyil bağladım çok erkâna ayına
Tarik-i Resul ol yana geldim

İnsisab eyledim ne âdemlerle
Nice eyilerle nice kemlerle
Duruştum gülle be gülle gamlarla
Keşti-i âşıkım meydâna geldim

592a
Bugün erenlerden himmetdir kasdım
T'alim öndülün eflâle asdım
Diyâr-ı gurbetde nice gam basdım
Basdın ayağıma merdane geldim

Dedim sala der merd ü meydâna gele
Yamanlık edeni getirdim ele
yahşıya yamanlık etmedim hele
Merdler mabeynine rindâne geldim

Tavaf ide dil-i Kâbe-i celalin
Ümit-dar umarım seyr-i cemâlin
Müyesser eylerse iyd ü salin
Yoluna cân virüp kurbâna geldim

V'âiz sen gark itme hayf ilini
Cürmün bilen döke çeşm-i selini
Nar yakmaz Gafur Hak **Halîlî**
Bir uslu bülbülem gülşane geldim

591b-592a

45. HARÂBÎ

Koşma-yı Harâbî

Yazık tarik-i nazeninin şanı bozuldu
Bak hazreti Pir'in yolu erkânı bozuldu
İhvan ile biz lahmeke lahmin idik evvel
Şimdi dağılup haylisin vicdânı bozuldu

Verdikleri ikrara yazık durmadılar hiç
Pek çoklarının ahd ile peymanı bozuldu
Meydan-ı erenlerdeki o tatlı muhabbet
Hiç kalmadı pirin dem-i devrânı bozuldu

O sıtk-ı sadakatle olan eski ahvât
Artık ol müritlerin iskanı bozuldu
Bu tefrike mürşitlere de etti sirâyet
Bazı babaganın dahi irfanı bozuldu

Çok müfsidi bir doğru yola aldılar amma
Doğrulmadılar bunların iz'anı bozuldu
Sâdik olan ihvânı bozulmaz bu tarikin
Vicdansız olan müfsid virânı bozuldu

Her kim bu sözünden gocunur ise **Harâbî**
Her halde ânın din ü imanı bozuldu

672b

673 a

Koşma-yı Harâbî

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Zâhidâ mesdûddur kenz-i Resûlallah sana
Çünkü ihsân etmemişdir hazret-i Allah sana

Nokta'-i bâ n'olduğun bilmekse kasdın söylemez
Vasl-ı sırr-ı Ali hem sırr-ı Bismillah sana

Mağz-ı Kur'an-ı Celilüşşan tefhîm eylemez
Vakıf-ı remz hafaya-yı Kelâmullah sana

Nail-i didâr olam dersin eğer mümkün değil
Olmayınca kuşe-i meyhane ta'atgah sana

Ey **Harâbî** Arif-i billah olanlar söylüyor
Genc-i esrâr-ı Hüdâ hem arif-i billah sana
673a

Koşma-yı Harâbî

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Zâhidin rûyinde asla nur-ı imân kalmamış
Çünkü ahlakı bozuk kendinde vicdân kalmamış

Nerde varsa toplamış karnına sokmuş saklamış
Kendisinden başka hiç dünyâda şeytân kalmamış

Cennetini aklınca hep baştan başa zabt eylemiş
Sığmağa bir kuşe-i rindana imkân kalmamış

Va'az ederken düşürüp düzahe atmış cümlesin
Cennete girmek için bir misl-i imân kalmamış

Ey **Harâbî** sende cennetten feragat eyle kim
Ânda bir yer yok sana hem huri gilman kalmamış
673a

Koşma-yı Harâbî

(. . . . / . . . . / . . . . / . . .)

Gösterüp vechini bir şeb bana vech-i hüsnüm
Doldu envâr-i cemâli ile beyt'ül-haremim

O gice etdi bana hazret-i Allah mirâc
İkimiz birleşerek kendi ben oldum o benim

Lâ-mekân bahrine yol vermek olırdı düşvâr
Olmasa keşt-i gönlümde gönülden dümenim

Bana bu hırka , kefen kâfi, tenezzül eylemem
Dokusa bana Şit kendi eliyle kefenim

Küfr-ü tağut mu sanırsın sözümü sofu sakın
Mağz-ı Kur'an-ı celil olsa gerek her sühânım

Okudum ilm-i ledün dersini bizzat Hakk'dan
Kenz-i esrâr-ı Hüdâ oldu şükür bak dehenim

Gülşen-i sırr-ı hakikâtte **Harâbî** gibi ben
Öyle bir gülbîn- Hakk'ım ki bulunmaz dikenim

673a

Koşma-yı Harâbî

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Çok mudur ol dilberin verdikse dil-i ruhsârına
Çünkü yazmış "Hâza Cennet" Hak didârına

Sure-i ve-l leyl zülfü, Kabe Kavseyindir kaşı
Ayet-i vennemdir bak çeşm-i pür envârına

Biz kanaat ehliyiz hem kenz-i lâ yefnâ biziz
Meylimiz yok sofu dehrin genc-i güher bârına

Hiç riyâkâran olur mu vasl-ı sırr-ı İlâh'a
Zahidin aldanma zinhâr cübbe-i destârına

Dem urur Hakk'dan dönüp Hakk'ı yine inkâr eder
Ey **Harâbî** sed hazar yok münkirin inkârına

673a

Nefes-i Harâbî

Ey zahid gel benim sözümü dinle
Va'iz sözlerine sakın inanma
Allah'ı seversen gel insaf eyle
Bunların kavline inanıp kanma

Çünkü bunlar Hakk'ı görmez hem bilmez
Şem-i Vechullah'a niyâz eylemez
Cahillerin sözü imlâyâ gelmez
Va'azlara uyup ateşe yanma

Misal "Ellezin hummelü-t Tevrat"
Ayetine etmiş bunlar mümâşat
Ma'azallah Hakk'dan budur mücizat
Her ilmi olan âlimdir sanma

Hasılı bunlardan feragat eyle
Bir pir-i mûgana ita'at eyle
Hakk'ın putlarına ibâdet eyle
Böyle bir namazdan sakın usanma

Bizi muhtaç etmez hazret-i Mevlâ
Mürîd olan nâ-merde etmez ilticâ
Ey **Harâbî** aç dur lokmanı asla
Ta'am -i cahil ü nadana banma

689b

Nefes-i Harâbî

Zühd ü riyâ ile olan ibâdet
Hatadır Hazret-i Settara karşı
Böyle namaz ile olamaz ümmet
Hiç kimse Ahmet-i Muhtara karşı

Tarikatsız mü'min olamaz kimse
Nur-ı nübüvvetle dolamaz kimse
Hakk 'ı Peygamber'i bulamaz kimse
Yatıp kalkmak ile duvare karşı

Allah gözlerine çekmiş bir perde
Yok dersen Allah'ı gökde yerde
Gösterelim gel de gör Hakk'ı bizde
Secde eylesin didâra karşı

Ebsem ol **Harâbî** sen nasıl ersin
Halli müşkil böyle sözle söylersin
İctinâb et belki hata edersin
Haydar-ı Kerrar-ı Hünkara karşı

689a

Nefes-i Harâbî

Ey hoca sen bizi cahil mi sandın
Biz ledün' ilminin ulemâsıyız
Gerçi okursun "levlake levlak"
Biz o künt-i kenzin mu'ammasıyız

Cahilsin Yezid'e etmedin idrâk
Fakat perdesini idemezsin çak
Mecma-yı bahrine abad eyledin
Biz Hacı Bektâşi'nin hulefâsıyız

Hızır'a ab-u hayatı imdâd eyledin
Tur'da Musa'yı ... eyledin
Musa 'yı Sina'ya iskâr eyledin
Hazret-i İsa'nın öz babasıyız

Sakın **Harâbî**'yi divâne sanma
Bakıp sözlerine efsâne sanma
Hasılı sen bizi bigâne sanma
Biz Allah'ın hası akrabasıyız

689b

Nefes-i Harâbî

(- - . / . - - . / . - - . / . - -)

Ey dil ne olacak sende bu sevdâ-yı hakikât
Hâlin ediyor dem be dem imânı hakikât

Bu fikrini ta'dile çalış çünkü muhâldir
Bu râh-ı hatırnâkde icrâ-yı hakikât

Mansurla Nesîmi vü Cüneyd Ethem ü Behlül
âciz idiler etmekle ifâ-yı hakikât

Bu perde değil gel gezme makâmat bulamazsın
Beyhude yere üflesen hiç ney-i hakikât

Yol verme bu girdaba sakın bu felektir
Çok Nuh'ları gark eyledi deryâ-yı hakikât
Haddin midir abdest alasın sen bu kenardan
Berbad eder elbet seni dalga-yı hakikât

Hükm eyledin surıcaya etdi perişân
Çok şah-ı Süleyman'ı bu dara-yı hakikât

Gel bu avare av peşine düşme sakın ha
Çok avcılarını avladı sahra-yı hakikât

Sakisi bîla, neş'esi endah-ı melâmet
Cemşid-i harâb eyledi sahpa-yı hakikât

Musa bile ta zirvesine olmadı vasıl
Pek mürtef'idir Tur'u tecella-yı hakikât

Cibril'i de bir vadi-'i hayrette bıraktı
Peygambere Leyletü-l esra-yı hakikât

Fesh eyledi Tevrat ile İncil ü Zebur'u
Çok mezhebi lağv etti feteva-yı hakikât

Mahveyledi hep âlemi tufan-ı belâya
Bir dikkatle çün eyledi mecrâ-yı hakikât

Lokman aradı bulmadı hiç derdine çare
Gönderdi âdem mülküne icrâ-yı hakikât

690 a

"Rabbil Erni" lafzına eyler mi tenezzül
Öyle cebel-i Tur'da Musa'yı hakikât

Firavun ile Musa'yı asâsıyla beraber
Hep etti müsavver yed-i beyzâ-yı hakikât

Halletmedi Sokrat u Aristo Ali Sina
Bir puteye hiç sığmadı kimya-yı hakikât

Musa'yı da ,Yahya'yı da İsa'yı da görelim
İmane getirdi bu celiba-yı hakikât

Bu vecihle dünyâya u ukbaya da sığmaz
Bir ceza ki ola "La Yeteharraya hakikât

Hay huyla etmede devâm bu cenk ...
Olmadı bir vecihle bu davâ-yı hakikât

Saki'i hakikât seni mest etti **Harâbî**
Etti bu kadar âleme ifşa-yı hakikât

689b-690a

Nefes-i Harâbî

Herkes için bu dünyâ
Bir eğri konaktır
Mihban olur gelenler
Lakin sonu firaktır

Buradan göçüp gidenler
Yeraltına girenler
Bir dahı avdet etmez
Merkadları tuzakdan

Sessiz ,sedasız, ıssız
Zindan gibi karanlık
O dar mezar içinde
Zevk ü sefâ yasaktır

Tekrar hayat bulup da
Firdevse dahil olmak
Mümkün değildir asla
Vahi bir iştibakdır

Mizan ,sırat , cehennem
Cennetle huri gılman
Vardır diyorlar amma
Bu da çıkmaz sokakdır

Allah'a vasıl olmak
Didâre nail olmak
Şurası var lakin
Hakk'ın yolu uzaktır

Ölmezden evvel öldün
Kendin bu hali gördün
Şimdi beyan edersin
Nutkun **Harâbî** Hakk'dır

690a

Nefes-i Harâbî

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

Ta'assub-ı riyâdan gel ferâgât eyle ey sofî
Bir insân istese öz nefesine hiç gâlip olmaz mı

Eğer gâlip gelinmez , hem gelen yokdur diyen varsa
Ma'azallah o kimse Hakk'a karşı kâzib olmaz mı

Vücut iklimine Allah seni bir padişah etmiş
Mukaddes böyle bir iklime insan sahib olmaz mı

Hüdâ razı değil ehl-i kitabı eyleme tekfir
İbadet eyleyip bunlar Hüdâ'ya talip olmaz mı

Eğer vasıl olursa Hakk'a bir zahid namazıyla
Kilisede ibadet eyleyen bir rahip olmaz mı

“Vallahu-l maşrik ve-l mağrib” Allah buyurmuştur
O halde Hazret-i Hakk'a mekân her canib olmaz mı

Sana nûş-u şarâbı Hak haram ettiyse ey sofî
Ezelde nûş eden âşık o hamr-ı şarab olmaz mı

Zuhur ettiyse bir cami'den yalan hürmet layıktır
Âna " külli muzırrın yukalt " emri vacib olmaz mı

Yeter esrâr-ı Hakk'ı ey **Harâbî** böyle fâş etme
Sokağa nakdini atsan o nakdin gayb olmaz mı
690a

Nefes-i Harâbî

(- . . / - . . . / - . . . / - . . .)

Lütf u inâyet eyle ey sâki mey ulaştır
Rindânı eyle ihyâ peymâneyi dolaştır

Zâhid çıkarsa şâyet bu bezme gayret eyle
Destinle şarabla seccâdesin bulaştır

Halk vardır Hakk'ı bilmez gözi Hüda'yı görmez
Savm u salât u zâhid bir nâfile savaştır

"Lâ takrübüs salât ve entümmeş sagar"
Okur durur velâkin beyhûde bir telâştır

Ta'rife var mı hâcet m'alûm bize **Harâbî**
Ol sofî ham-ı ervâh ne denlü bir kumaştır

692b

Nefes-i Harâbî

Zahid senin kitabın
Mızraklı ilm-i haldir
Vaz geç sen o kitabından
Zira o kıyl u kaldir

Cennetde hurilerle
Zevk u safayı ta'lim
Etmek sana ayıp hem
Abesle iştigaldir

Bal şerbeti ile sût
İrmaklarından içmek
Ma'mül edersin amma
Yok aslı hiç hayâldir

Beyhude etme zahmet
Savmı, salatı terk et
Firdevs için ibâdet
Etmek büyük vebâldir

Cehd eyle gir bu günkü
Cennet-i arifâne
Hakk'ı bulursun anda
Lahuti bir visaldir

Gel eyle terk-i mescid
Divare olma sacid
Allah'a secde eyle
Hakk kiblesi cemâldir

Zemzem suyu ne hacet
Nuş et şarab-ı vahdet
Hak neşesi var anda
Baki vü la-yezaldir

Bu söz değil muhalif
Kur'an-ı azimü'ş- şane
La-şek kelamı Hakk'dır
Ayet-i zülcelaledir

Esrâr-ı künt-ü kenzi
Faş eyleme **Harâbî**
Bu bahre yok nihayet
Diller bu sırada lâl'dir

Nefes-i Harâbî
Ey hoca zemzemden
Efdal bize şarabdır
Bu sırra aklın irmez
Bu başka bir hesabdır

Allah'a vasıl olmak
İster isen muhakkak
Pir-i mûgana mutlak
Sıdk ile intisâbdır

İhvan ile muhabbet
Ney mey ile 'ibadet
Sizce günahdır ammâ
Bizce fakat sevabdır

Cennetle huri gılman
Sevdâsı bizde yokdur
Hakk'ın cemâli varken
Cennet bize 'azapdır

693a

'Âşkın kitabı böyle
Emr eyliyor oku gel
Mızraklı ilm ü hâlden
Vaz geç galat kitabdır

Şer'i şerifi haşâ
İnkâr değil bu sözler
Kur'ân'a müsteniddir
Pek doğru bir hitâpdır

Bu hâne-yi cismimden
Allah'a giderse bir gün
Bilmiş ol Harâbî
Cismin harâb turabdır.

692b-693a

Nefes-i Harâbî

Gel âdeme niyâz et
Ey sofî yanma nara
Beyhude secde etme
Taşdan olan divare

Bu savm ile salatdan
Geç Hakk'a secde eyle
Kesretde kalma böyle
Çek kendini kenara

Sende olan imanı
Hep küfre tebdil eyle
Olmak için müselman
Yok başka dürlü çare

Bir çanı tedarik eyle
Çabuk durma çal o çanı
Her zerre görürseniz
Kandilli bir minare

Puhhaneye davem et
Büyük puta kıyam et
Bizden de çok selam et
Çıkarsan da dara

Böyle olursa mutlak
Ehl-i imân olursun
Her dinden kurtulursun
Elbetde vara vara

Lat menata hizmet
Hem sıdk ile 'ibadet
Eyler Harâbî her an
Hak'dan değil avâre

693a

Nefes-i Harâbî

Sofî içde yok imânı
Sen rabbülalemine
Dahil olurduk elbet
Bu rah-ı nâz seline

Didâra karşı her gün
Bu beş vakit namazın
Vallahi seni götürmez
Cennet-i halidine

Aldığın abdesti
Bak her zaman bozarsın
Çünkü hemen uyarsın
Şeytanın bir lafına

Bir kabe-i hakikat
Bul da anı tavâf et
Lazım değil sana hiç
Mekke ile Medine

Şerh-i şerifi tedbil
Etmiş ebu hüsnüne
Mü'min olan tenezzül
Eyler mi böyle dine

Vaz geç ol eğri dinden
Doğrı yola süluk et
Aç bu şarâbı neyi
Zemzem suyu yerine

Pir-i mügana bend ol
Meyhanede karar et
Korkma şarâb için vir
Seccâdeki rehine

Allah'a vâsıl olmak
İster isen eğersin
Pir-i müganı git bul
Hiç durma gir dinine

Hakk'ı **Harâbî** ta'rif
İtdi sana heman kul
Birlikde hû diyelim
Gerçeklerin demine

693a

Nefes-i Harâbî

(- . . . / - . . . / - . . . / - . . .)

Bu nihânda ey hoca sen olma böyle pek meçhul
Geç taassubdan riyâdan kible-i tahkiykı bul

Müselman ol şemmi Vechullahı inkar eyleme
Olmaz bir divare sâcid Hakk'a eylemez hulûl

Tahir olur kimi sa'yesin aldığın abdest ile
Kıldığın beş vakit ta'atı Hak etmez kabul

692b

Bu namazı Hakk'ım tarif eyledi peygambere
Yoksa bilmez mi tensib itdi böyle bir usul

Kibleye mi döndi kalkdı yatdı secde etdi Hak
Söyle lütf ile ne yolda vaki' oldı bu mesul

Halk matlul mı öğretti vuzu'- erkânını
Bunları bilmen gerek mü'min olan ehl-i 'ûkul

"Mutu kabl" sırrına ey hoca mazhar olmadan
Bunları fehm eylemezsen Hakk'a bulmazsın vusul

Dinlemiş olsan **Harâbî'nin** bu nush u pendini
Mutlak sen cennet-i âlâya eylerdin duhul
692a-692b

Nefes-i Harâbî

Pir-i mûgana zahid
Sıdk ile ma'il olduk
Şarâbla biz ali
İçmeğe na'il olduk

Kendi eliyle sundı
Kadeh kadeh içirdi
İçince o şarabı
Mest layık olduk

Bu mezheb bu dini
Terk itmek deyince
Her emrini anın biz
İcraya kâ'il olduk

Eski olan imânı
Tecride himmet itdi
Aldı bizi götürdi
Bir dide-i dahil olduk

O putgahda içinde
Gördük **Harâbî** Hakk'ı
Muarrice na'il olduk
Allah'a vasıl olduk

693a

693b

Nefes-i Harâbî

(- - . / - . - - / - - . / - . - -)

Ey hoca bilmiş olsan Hallâk-ı kâinâtı
Vallâh Hak görürdün hem lâtı hem menâtı

Puthanedeki putlar Hak'dan beri değildir
Dünyâda her ne varsa Allah'ın kendi zatı

Gözden her ne görürse Hak bil ana niyaz et
Terk eyle müslüman ol bu beş vakit salâtı

Gel etme şer'i tağbir Kurân'ı dam-ı tezvîr
Yalanla etme tefsir ayet-i beyânâtı

Kim Hakk'ı bilmiyorsa her yerde görmüyorsa
Beyhude cihânda hayat ile mematı

Sen 'Mutu kable en temeütuya' mazhar ol gel
Dünyâda ahiretde ister isen necatı

Allah'ı görmeyenler görsün seni **Harâbî**
Çünkü senin sı'fâtın tıpkı anın sı'fâtı

693b

Nefes-i Harâbî

(- . - - / - . - - / - . - - / - . -)

Dinlemeyiz nâfile pendî bırak vâ'iza
Dem urup dîn-ü Allâh'dan satma bize gel riyâ

Cennet-i gilmânı sor isteyen ebsem ol
Vermiş Allâh bize anlar için iştihâ

Saki'i bezm-i elest etti bizi mey-perest
Onun için böyle mest gezmedeyiz dâimâ

Pîr-i mûgândır bezm-i kible-i hâcâtımız
Pûtgâhtır kiblemiz Kâbe değil iktizâ

Hakdan ararsan haber gel bu **Harâbî** 'den al
Rehber-i râh-ı Hüdâ işte benim elsalâ

697b

Nefes-i Harâbî

İblis iğvasıyla cennet-i alâ
Ne Âdem'e ne Havva'ya kaldı
Mısır Kahire ile ol Tur-i Sina
Ne Firavun'a ne de Musa 'ya kaldı

Dem-i Cebrail oldu bahane
Bî peder Mesih'a geldi cihâne
Dünyâ ne sultâna ne Süleyman'a
Ne Meryem'e nede İsa'ya kaldı

Bir kimse felekden olmamiş memnûn
Ne Sokrat ne Bokrat ne Eflâtun
Harâbî zengindi gayetle Karun
Lakin dünyâ malı dünyâya kaldı

674b

Nefes-i Harâbî

(- . . / - . . . / - . . / - . . .)

Hakk'ı bilirdi vâizisyânı olmasaydı
Fıkh u fera'izindenoksânı olmasaydı

Doğru yolu bulurdu Allah'a kul olurdu
İmanına musallatşeytânı olmasaydı

Cisr-i sıratı geçmekmümkün değildi asla
Eğer küpün içindekurbânı olmasaydı

Savm u salat u guslüabdesti terk ederdi
Cennette Huri Gılmanseyrânı olmasaydı

Vâizlerin dilindenherkes çıkardı dînden
Erenlerin **Harâbî**erkânı olmasaydı

679a

Nefes-i Harâbî

Nur-u nübüvvetten olunca âgâh
'İlm-i Muhammed'e îmân eyledi
Anınçün Cenab-ı Hazret-i Allah
Ali'ye velâyet ihsân eyledi

Velâyetsiz aslâ nübüvvet olmaz
Nübüvetsiz dahi velâyet olmaz
Hak'kı elden komak hakîkat olmaz
Bunu bilmeyenler ziyân eyledi

Lûtf-ü Hak'la Ahmed bir peygamberdir
Saye-i Ahmed de velî Hayder'dir
Bunları halk eden Allah u ekberdir
Her bir velî böyle beyan eyledi

Gerçi her şey Hak'dır bil muhakkaktır
'Ali Hak'dır fakat mahlûk-ı Hakk'dır
Ali'ye hâlk u Hakk-ı mutlakdır
Diyenler beyhûde gümân eyledi

Nebî velî Hakk'a hayrân olmuştur
Cümlesi vasıl-ı Sübhan olmuştur
Hak sende **Harâbî** pinhân olmuştur
Cemâlini senden ayân eyledi

679a

Nefes-i Harâbî

Cemâl-i Âdeme hazret-i sübhân
Hudud-u müphemî tastir eylemiş
Nüsha'î kübradır vücud-u insan
Maye'î hükmünle tahmir eylemiş

Kabe kavseyn yazmış ebruvânına
Serâhe veh haber dü çeşmânına
İki gamze ile hep müjgânına
Sure-i Fatihâ tahrir eylemiş

Kur'ân'da buyrulmuş hallak-ı ezel
İnsan yok imiş nesne güzel
Harâbî resmini ressam-ı ezel
Hame-i kudretle tasvir eylemiş

688b

Nefes-i Harâbî

Bize takdir olmuş kalû beliden
Ânınçün sakin-i meyhâneyiz
Sekahım hamrın tâ ezeliden
İçdik dost elinden mestâneyiz biz

Hakk'ı her şeye kadir biliriz
Dünyâ vü ukbaya nazır biliriz
Her nereye baksak hazır biliriz
Sacid-i Kâbe-i puthâneyiz biz

Harâbî sen bizi divâne sanma
Sözünü fehm etmez mestâne sanma
Çürümüş yıkılmış keşâne sanma
Hazineler dolu virâneyiz biz

688b

Nefes-i Harâbî

Kardeş muhabbeti niçün bozarsın
Hak erenler buna kâ'il olur mu
Adabdan erkândan yoldan azarsan
Bu hal ile âdem kâmil olur mu

Meyvesiz gövdesiz bir şecersin
Haddinden ziyade dolu içersin
Her sözün önüne durmaz geçersin
İnsan muhabbete ha'il olur mu

Bu yolda hak ile yeksân olanlar
Kadeh tek boşanıp yine dolanlar
Arayıp özünde Hakk'ı bulanlar
Senin gibi Hakk'dan gafil olur mu

Dinle **Harâbî** 'yi gel kalma sersem
Sarıvermiştir yararı var iken merhem
Sözünü özünü fehm eden âdem
Hiç kendi sözüne mail olur mu

688b

Nefes-i Harâbî

Mecma-ül bahrine vardığım zaman
Hızır'ı bulup candan gulâmı oldum
Ledün ilmin bana eyledi ihsân
Sırr-ı Sırrullah'ın tamamı oldum

Hayat-ı âbın cana gıdâ eyledim
Vadi'i- Eymen'de duâ eyledim
Geldim ehl-i âşka salâ eyledim
Salât-ı irfanın emeli oldum

Can kulağı ile beni dinleyin
Ey arifler ehl-i Hakk'a söyleyin
Birleşerek beni tavaf eyleyin
Çünkü lâmekânın makâmı oldum

Her bir tarikattan istifa ettim
Tarik-i Hüdâ'ya iltica ettim
Ey **Harâbî** Hakk'a iktidâ eyledim
Şükür Bektâşi-l melâmi oldum

689a

Nefes-i Harâbî

Hey zahit sen bizi sanma günahkâr
Günahımız yokdur sevâbımız var
Görünmez demi hoşgörür Settar
Bu sırra Kur'ân'la cevabımız var

Fi'ilimizi bais-i azapdır sanma
İçtiğimiz haram bir âbdır sanma
Sana haram olan şarapdır sanma
Cennet ırmağından şarabımız var

Elest bezmindeki ahd-ü peymândan
Ayrılmayız asla biz o imândan
İsmail'e nazil olan kurbândan
Soframızda meze kebâbımız var

Hakk'dan bize her dem hidâyet olur
Muhammed 'Ali'den inâyet olur
Saz çalsak Allah'a ibâdet olur
Davud peygamberden rebâbımız var

Bu âna değın tâ kal-u belâdan
Haberimiz vardır her macerâdan
Harâbî'ye ihsan olmuş Hüdâ'dan
Okuruz biz işte kitabımız var

689a

Müstezad-ı Harâbî

(- - . / . - - . / . - - . / . - -)

Bir kaz beni rüyâda gelüp itdi ziyâret
Şaşdım bu ne halet
Ahvâlini feryâd iderek kıldı hikâyet
Dinle didi lutf et

Vardır bir efendim ki anın ismi Ziyâ'dır
Başıma bir belâdır
Zulmle eyledi beni düçâr-ı sefâlet
Bilmem ne adâvet

Zil zurna olup her gice tutmakda gagamdan
Bıkdım bu adamdan
Virmez bu efendi gice gündüz bana rahat
Bî-cürm-ü kabahat

Ey kaz dedim efkarı nedir söyle seninle
Az dur didi dinle
Terbiye mi etmeyi ister bu hiyânet
Bu mir-i cehâlet

Mümkün mü terbiye ola kaz gece vakti
Çok cânımı yakdı
Yumrukla beni döğmeye kalkdı bu cenâbet!
Yok bunda hicâbet

Var dedim sebebi erken bağırsın
Gak gak çağırısın
Ta'ciz ediyorsun bey efendiye a la'net
Şekvâya ne hâcet

Bal ü perini sende Ziyâ her gün yolma
Cahil çocuk olma
Bu zülme ta'addiye verin gayrı nihâyet
Yüce 'adâlet

Sen merd-i sühendân-ı edip-ü ukalâsın
Hem mir-i ziyâsın
Bir kaz nesli lafımı ide böyle şikâyet
Billahi rezâlet

(542a)

Müstezad-ı Harâbî

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

Yazıldı yâ Resûlullâh nâmın eflâke
Hafî'd rahil işrake
Buyurdı Hazret-i Allâh senin şânında levlâke
Bu hikmet sığmaz idrâke

Sana imân iden lâ-şek gördü her yerde Allâh'ı
Bu sırrın oldum agâhı
Eğerçi Hakk'ı bilmek de buyurdun ...
Ne hoş söyledin işrake

Ne gaflet geldi küffâr karışa ya Resullullah
O dem ki Hazret-i Allah
Buyurdı" ... " ettiğin hâke
Adetler döndi haşâ ki

Dedi El fakrı fahrı kendi hakkında ne hikmettir
Ne devlettir ne haslettir
Tenezzül etmedi asla cihânda mal ü emlâke
Bu hayret verdi şekkâke

Refikin Cebrail oldı erişti Kab-ı Kavsiye
Giren yokdur ol mabeyne
Muvaffak olmadı hiç birini ol menzil-i pâke
Nümâyandır bu dürr ü ake

Sana düşmanlık etmek isteyen müşrikleri Allah
Perişan eyledi her gah
Kalbine sevdâ .... hep düşebilir bana
Hoş demem ...

Harâbi künt ü kenzin sırrını nâdâna fâş itme
Resulullah'ı incitme
Uzatma destini zinhar şeri'at perdesin çekme
Yakışmaz ehl-i ...

(542a)

Müstezad-ı Harâbî

(- - . / . - - . / . - - . / . - -)

Sâkî bize sun nûş edelim dârevi şarâbı
Safv etme kebâbı
Ruhsârını göster bize ref' eyle nikâbı
Kaldır bu hicâbı

Varsın bizi ta'n eylesin o vâ'iza efendi
Kim dinler o pendî
Dersenizde bu nûş-u meyın var mı sevâbı
Var bizde cevâbı

Biz der isek âna bâde bizim kevserimizdir
Cennet yerimizdir
Câhildir o fehm eyleyemez böyle hatâyı
Bilmez bu hesâbı
Ey saki'i gel çehre bize bade kerem kıl
Âşıkâ hem kabil
Cemşid acaba gördü mü bu âlem-i alı
Döndür bu dolabı
Mümkünse eğer eyleye gör terk-i melâmet
Gel çekme sefâlet

Durma yürü gülşende saf eyle **Harâbî**
Nûş et mey-i nabi

688b

Müstezad-ı Harâbî

(--./.../.../..)

Şer'in içine hile katan hep
Erbab-ı riyâdır
Tahrif iden ahkâm-ı Hüdâ-yı ulemâdır
Bunlar cühelâdır

Siz bunları zannetmeyiniz Hakk'a yakındır
Şeytan lafidır
Amâline efhâline bak hubb-ı süvâdır
Hakk'dan da cüdâdır

Allâh yalnız câmide taâtle bulunmaz
Ma'mülde olunmaz
Meyhânedede, ... bir beyt-i Hüdâdır
Zühhada salâdır

Her yerde olur Hakk beş olan nâ'il-i miraç
Ey sofi gözün aç
Miraç-ı zilân sanma sakın seyr-i semâdır
Didâr-ı hüdâdır

Allah'a şükür doğru imiş den **Harâbî**
Hiç çekmez 'azabı
Zirâ ki o Kıtmir'dir âli abâdır
Bir lütf-u atâdır

(542a)

Dîvân-ı Harâbî

(...-/...-/...-/..)

Tutma ey dil-i hâle bülbül gibi gülizâr eteğin
İhtiyâr eyleme gülgeşt-i çemenzâr eteğin
Tutma bir yâr-ı sitemgâr için ağyâr eteğin
Câhilin tutmayalım dehrinde zinhar eteğin
Tutalım var ise bir vakıf-ı esrâr eteğin

Nefs-i emmâreden ey dil yeter artık geçelim
Şeref câhını ikbâlini çarhın neydelim
Rû-siyâh cürm ü hatalarla mı burdan gidelim
Rahm ider belki bize hâlimizi 'arz idelim
Ruz-ı mahşerde tutup Ahmed-i Muhtar eteğin

Afv ider cürm ü hatalarımızı elbet Mevlâ
Yevm-i layenfa da çekmeyelim cevr ü ezâ
Teşne-leb kalmayalım cehd idelim rûz-ı ceza
Ab-ı Kevser'le bizi eyleme serab u sefâ
Tutalım şir-i Hüdâ Haydar-ı Kerrar eteğin

Çekilür çile midir cevr ü cefâsı feleğin
Tükenir mi gam u elem belası feleğin
Var mı bir kimseye hiç zerre vefâsı feleğin
Hep kurı safsatadır zevk ü sefâsı feleğin
Elhazır tutmayalım çember-i devvâr eteğin

Ey **Harâbî** kovma elden yürü git doğru rehi
Kimsenin nik ü bed haline itme nigeği
Herkesin çekildiği bu dehirde kendi günahı
Tutalım gayret idüp kalmayalım dest-tehi
Hacı Bektaş Veli Hazret-i Hünkar eteğin
693b

694a

Dîvân-ı Harâbî

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Sofi divâne misin kesb-i şu'ûr eyledin
Bu ... kusûr eyledin
İsmim ol oma sakın nur-ı nübüvvetden dem
Çünkü gönlünde olan zulmeti nur eyledin

Göremezsın halesin şâhid-i maksudımızı
Dide-i nefsinî mâdem ki kör eyledin

Ma'il olamazsın ol didar-ı Hüdâ'ya zirâ
Terk-i sevdâ-yı cennet ü cevr eyledin

Sen **Harâbî** ki Kur'an'a karışma çünkü
Fehm-i İncil ü Tevrat u Zebur eyledin

694a

Dîvân-ı Harâbî

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Sanma ey hoca ki biz haşre fütûr eylemişiz
Çünkü biz burda temâşa-yı nüşur eylemişiz

Dem urup haber sırâtdan bizi tehdid etme
Havfmız yok anı çok kerre merur eylemişiz

Hamdullah biz o mest-i ezeliz ki dehre
Rind ü meyhör u harâbatı zühûr eylemişiz

Öyle bir vah u derdkes-i bezm-i elestimiz sofi
Kim ma'budı meyi İsrâfil'e sûr eylemişiz

Ey **Harâbî** biz o Musay-ı kelim kılmamışız
Genc-i meyhâneyi cilvegehı Tûr eylemişiz
694a

Dîvân-ı Harâbî

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Etmışiz cenneti biz meclis-i rindâna fedâ
Huri u gilmanı hem sâki'i devrâna fedâ

Rind ü meyhör-ı harâbat u perişanız biz
Neydelim zemzemi olsun mey-i mestâne fedâ

Kasr-ı firdevsi ki yakut u zeberceddendir
Eyledik külbe-i virân Hüda dane fedâ

Mescid-i meykedeyi hayli zamândır edeli
Dahı ol Kabe'yi puthane-yi 'irfâna fedâ

Ey **Harâbî** biliriz kıymet-i nazarınla hâşâ
Etmeyiz biz seni her merd-i sühendana fedâ
694a

Dîvân-ı Harâbî

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Terk-i dîn eyledim ey sofi Müslüman olalı
Kâfir oldum bakınız na'il-i imân olalı
Men- Aref sırrını hal eyleyüp agah oldum
Çok şükür bende-i peygamber-i zişân olalı

Herkesi bir yola sevk eyleyüp itdim hayrân
'Ayn-ı Tevrat u Zebûr İncil ü Kur'ân olalı

Gice gündüz benim evradım Ene'l-Hak oldu
Hak gönül Ka'besine şevk ile mihmân olalı

Li'mallâhda bezm-i İnn innallah benim
Ey **Harâbi** mû'dil hazret-i sübhân olalı

964a

694 b

Dîvân-ı Harâbî

(- . . . - / - . . . - / - . . . - / - . . -)

Ey erenler niye terk eylediniz rahınızı
Pek fena halde gücendirdiniz ol şahınızı

Sevinir düşman evlâd-ı Resul gördükçe
Birbirinizden olan nefret u ikrahınızı

Kıl-u kâle düşürüp ehl-i tariki eyvâh
Cühela zem eyliyor arif-i billahınızı

İşte bu hal ile siz ettiğiniz inkâr-u hiyanet
Hazret-i pir ile peygamber vü Allah'ınızı

Bir takım cahil ü nadân harâb eylediler
Halimi ya kalb-i **Harâbî** gibi dergâhınızı

694b

Dîvân-ı Harâbî

(- . . . - / - . . . - / - . . . - / - . . -)

Merdüm-i rind-i kalender hiç de tezyîn istemez
Kim şehid-i âşk olan techiz ü tekfin istemez

Sen duanı et hoca lütfeyle sakla kendine
Vasıl-ı Sırrullah'a iskât ü telkin istemez

Saki eski tası doldursun bize köhne şarap
Rind olan peymâne ü mey-nayı zerrin istemez

Âlem-i peymânededen seyr-ü temaşa eyleriz
Merdüm-i çeşman-ı Hakk binan-ı dürbin istemez

Putperestiz der âşk içre **Harâbî** sıdk ile
Kim bize kâfi bu ‘ayin başka ‘ayin istemez
694b

Dîvân-i Harâbî

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Lütf et ey bad-ı saba azm eyle Şam’a her seher
Hanedân-ı Ehl-i Beyti et ziyâret pür-keder

Hak-i payı ehl-i ilahi pûs idüp de sür yüzün
İhtirâm resm ü adab ile her dem et güzër

Kerbela deştinden elbette senin uğrar yolun
Ver bize ol şah Hüseyin-i müctebâdan bir haber

Hışm-nak ü pür-gazab azm eyle Kûfe şehrine
Eyle Allah âşkına bir lahza da zir ü zeber

Kâ’le alma kavm-i Şûm-asâ sakın Muaviye’yi
La’net eyle ismini yad etme asla kıl hazer

Ravza’i peygamberi zişana arz et sad-ı selam
Bu **Harâbî** kemtere olsun şefî‘ yevmü-l hazer
694b

Dîvân-ı Harâbî

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Anladık ehl-i riyâ Bektaşiler de var imiş
Hem de merdud-ı riyâ Bektaşiler de var imiş

Bu tarik-i nazenin de nazenin zatlar da var
Bilakis gayet kaba Bektaşiler’de var imiş

İçlerinde kâmil ü irfanı var dindarı var
Görmüşüz çok evliyâ Bektaşiler de var imiş

Hiç tarikatten hakikâten haberdâr olmayan
Lanet-i Hakk’a seza Bektaşiler de var imiş

Biz muhibbi-i Ehl-i Beytiz derler amma hep yalan
Düşman-ı Al-i Aba Bektaşiler de var imiş

695 a

Bir pula bir ‘ârif-i billahi’ eylerler fedâ
Dini ü imanı para Bektaşiler de var imiş

Cahil ü nadân bi- iz'an u hayvan şarlatan
Müfsid ü gammaz belâ Bektaşiler de var imiş
Ehl-i arzın ırzına geçmek için cehd eyleyen
Şehvete pek mübtelâ Bektaşiler de var imiş

Lanet olsun bunlara zira ki ben Hakke-l yakîn
Gördüm erbab-ı zinâ Bektaşiler de var imiş

Kendi irşâd olmadan irşâda kalkmış âlemi
Bir takım cahil baba Bektaşiler de varmış

Hak olan erkân ehlullahı tebdil eyleyen
Mevcud u şerr u hata Bektaşiler de varmış

Taş atan bizden demişler attıran bizden değil
Hazret-i pirden Cüdâ Bektaşiler de var imiş

Bu tarikte mürşid-i kâmilde ehlullah da var
Bendegân-ı Murtaza Bektaşiler de var imiş

Doğru Bektaşilere canım fedâ olsun fakat
Bir takım sahte eda Bektaşiler de var imiş

Kim gocunduysa bu sözden mutlâka var yarası
Ey **Harâbî** bî-haya Bektaşiler de var imiş
694b-695a

Dîvân-ı Harâbî

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Zahida mervâna bak feth olmuyor didâr âna
Çünkü setr etmiş cemâlin Hazret-i Settâr âna

Var iken cennet cemâli neylesin mâdema kim
Huriler ,galmanlar , cünbüşler onda var âna

İşte gör mahşerde de terk-i edebdir niyeti
Lanet olsun canına Hak'dan da gelmez 'ar âna

Salifü-l-ta'dad hilâf-ı şer için yevmi-l hesab
Müdde'i olsun cenab-ı Ahmet-i Muhtar âna

Ey **Harâbî** ebsem ol kim elverir te'dib için
Zülfikâr cansitan-ı Haydar-ı Kerrar âna
695a

Dîvân-ı Harâbî

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Ab-ı vecdin zahida hiç etmemiş Hakk'dan hayâ
Kavm-i Mervânı Yezid'e eylemişler iltica

Din ü iman Rasulullah'ı inkâr eyleyüp
Sende şimdi mezheb-i Süfyana ettin iktidâ

Nerdedir evlâd u ahfâd şefi'ü'l-müznibin
Hep şehidân ettiler azm-ı huzur-u kibriyâ

Ey hoca sen rûz-u mahşerde görürsün halini
Kim kirbiyanın tutunca kaffe'i hayru-n nisa

Ah edüp kan ağlarım hiç hatırımdan çıkmıyor
Ey Harâbî vak'a-i dilsüz şah-ı Kerbelâ

695a

Dîvân-ı Harâbî

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Ol perinin çok mudur verdimse dil ruhsârına
Çünkü yazmış "Haza cennân" Hak didârına

Sure-i velleyl zülfü Kabe Kavseyindir kaşı
Ayet-i vennecmdir bak çeşm-i pür- envârına

Biz kanaat ehliyiz hem kenz-i "la yefnâ" biziz
Meylimiz yok sofî dehrin genç ü güher bârına

Hiç riyâkar olur mı vasıl-ı sırr-ı alâ
Zahidin aldanma zinhar cübbe ü destârına

Dem urur hakdan dönüp hakkı yine inkar ider
Ey **Harâbî** yuf sudr yuf münkirin inkârına

696a-696b

Dîvân-ı Harâbî

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Döktüğim hun-ı âb-ı eşki ey peri didem bilür
Zahm-ı tıg gamze-i hunharını sinem bilür

Derd-i hicranın su'âl it âşık-ı gamhardan
Köz-i 'âşkî sanma ki Zaloglı gibi bir Rüstem bilür

Yâre-i uşşâka Lokman gelse de bulmaz devâ
Derd-i ‘âşka var mıdır dünyâda bir merhem bilür

Biz harâbatız deyü va’iz ne bilsün ta’n ider
Terk-i dünyâ lezzetin İbrahim Edhem bilür

Bi-peder derler Mesiha’yı ki ruhullah imiş
Kimseler bilmez bu sırr-ı müphemî Meryem bilür

Biz ne buğday ekl ider ne huri gılman isteriz
Cennetin derd-i belâsın Hazret-i Âdem bilür

Sofi-i ahmak ne bilsün künt-i kenz esrârını
Kendini akil kıyas eyler bizi sersem bilür

Bab-ı Haydar’dan diğér bir baba itmém ilticâ
Ey Harâbî ben kızılbaş oldığım âlem bilür
696b

Dîvân-ı Harâbî

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Hatt-ı didârın şehâ ayet-i Kur’ân oldı hep
Okuyup tebcil edenler ehl-i imân oldı hep

Cism-i pâkin künt-i kenzin kenz-i “la yefna”sıdır
Kim ki imân etmedi billahi şeytân oldı hep

Kabedir dergah-ı vala-yı şerifin böyle kim
Asitanında seng-i uşşâk kurbân oldu hep

Şol ayet-i rebî remzinden haberdâr olmayan
Cahil ü nadan bi-iz’an u hayvân oldı hep

“Kalemnasi” hadisi mucibince bilmiş ol
Ey Harâbî nutkunun makbül-i ‘irfân oldı hep
696b

Dîvân-ı Harâbî

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Ey gönül lütuf eyle dünyâdan da uhrâdanda geç
Hakk’ı istersen eğer lâdan da illâdan da geç

Leyletü-l israda kalma menzil-i maksuda gel
Gayret eyle kabe-i kavsin ev-ednâdan da geç

Mâ ‘arefnâke buyurmuştur habib-i Kibriyâ
Zat-ı Hakk’ı halka ihfadan da ifşâdan da geç

Yokluğu varlıkta bul sen varlığı yoklukda hem
Boş yere uğraşma esmâdan müsemmâdan da geç

Ne azaba ka’il ol hem ne sefâya ma’il ol
Nar-u düzahdan da geç Firdevs-i alâdan da geç

Huri-yi gılman ravza’i- rıdvânı hatırdan çıkar
Eyleme terk-i edeb bu mâl ü hülyadan geç

Ey **Harâbî** cümleden geç söylerim amma demem
Sakiden ,peymânen, meyden de, minadan da geç
696b

Dîvân-ı Harâbî

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

İnneAllah deyip Tur'a çıkıp da ol kelâmullah
Âna hiç “Len terani “söylemezdi Hazret-i Allah

Eğer İsmail’i kurbân deyu katl etmiş olsaydı
Yanardı ateş-i Nemrud’da İbrahim Halilullah

“kaliruhi” eğer kim gelmemiş olsaydı imdâda
Ne söylerdi ‘acep küffara ol şah-ı Resulullah

Harâbî Hakk’ı buğdaydan ziyâde sevmiş olsaydı
Atılmazdı diyar-ı gurbete Âdem-i Sefiyullah
697a

614 a

Dîvân-ı Harâbî

(- . - - / - . - - / - . - - / - . -)

(Bektaşî Dergahı Babası Zeynel Abidin Baba'nın vefâtı hakkında Harâbî'nin söylediği tarihi dîvânı)

Bânî-i Dergah-ı Âli Zeynel Abidin Baba
Mahz bir lutf-ı celîl Hazretulllah idi

Hak anı irşâda me'mur eylemiştir bî-gümân
Vâkıf-ı remz-i safayâ-yı Kelamullah idi

Hem halife hem de bir merd-i mücerred pak idi
Şüphesiz ki kenz-i esrâr Resulullah idi

Zatına 'ilm-i ledün üstâdı dense çok değil
Vasl-ı sırr-ı âlî hem sırr-ı Bismillah idi

“Men Aref” hem nokta-i bâ sırrına mazhar idi
Öyle iman eyleriz kim sırr-ı Sırrullah idi

Sâl-ı rumîden **Harâbî** yazdı tarih-i güheri
Kendisi Kur'ân-ı nâtık nutk-ı Nutkullah idi

Çıktı kırklar Pir Balım Sultân gelip tarihine
Zeynel'Abidin Baba bir Ârif-i billah idi

614a

Semâi-yi Harâbî

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

Behey sofu hakikât rahını gel öğren Harâbî'den
Niyaz et sümme vechullahı gel öğren Harâbî'den

Haberdâr olmuş mümkün değil fikh-ı ferâ'izden
Rumuzat-ı kelâmullahı öğren gel Harâbî'den

Açılısın can-ı gözden canânı görsün nokta keşf olsun
Ne serdir ba'î bismillâhı öğren gel Harâbî'den

Yüzün bu kible'den sen kible'i tahkikiyle döndürde
Makam-ı Resulullah'ı öğren gel Harâbî'den

Harâbî de tecelli eylemiştir hazret-i Allah
Mesken-i hazret-i Allah'ı öğren gel Harâbî'den

697a

Semaî-yi Harâbî

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

Cemâle mazhar oldum kün fekânın zül-celâlınden
Şükür kurtuldum artık huri'i gılmanın vebalinden

Harâm oldu bana dünyâ ile ukba halas oldum
Cihânın kıl ü kalından dahi ahiret su'âlinden

Bu gün elhamdülillah eriştim menzil-i küfre
Neler çektim neler ben dîn ü iman vebâlinden

Bir himmet oldum avn-ı Hakk'la deyr-i âşkta ey soft
Müberryım Hüdâ'nın hep haramından helâlinden

Harâbî nutkunu şer' -i şerife tatbik etmiştir
Muhالیf sanmayın Kur'an-ı azimü'ş-şan me'alinden
697a

Sakinâme-yi Harâbî

Sâki kerem kıl bize gülberg-i câm
Eyle bu nâ-şâd dili şâd u kâm

Bâde irişdir bize Allâh için
Bâde-i gülfâmına dil oldu râm

Hacc u zekat savm u salat bilmeyiz
Mest ü harâbatileriz subh u şam

Badeyi kevser deyü nûş ideriz
Zahid eğer der ise kim mey haram

Hane-berduş mest ü harâb olmuşız
İstemeyiz dehrde hiç nik ü nam

Eyle **Harâbî** kulunı öyle mest
İtme tâ haşre kadar hiç kıyam

695b

697 a

Kalenderi-yi Harâbî

(- - . / . - - . / . - - . / . - -)

Meyhâneyi ben mescid-i Aksâ'ya değışmem
Aksâ'ya değıl Kâbe'i ulyâya değışmem

Zâhid sizin olsun hele gılmân ile hûri
Bu meclis-i ben cennet-i alâya değışmem

Fermân-dih-i iklim-i harâbat olalıdan
Sultânlığım İskender ü darâya değışmem

Bu tac-ı melâmet bana miras-i pederdir
Bin efsirayla hatem-i kısıra değışmem

Bu rind-i pelespare ki alûde-i meydir
Dünyâya değıl atlas zibâya değışmem

Âdem mi olur cübbe vü destar ile sufi
Bir köhne abam var hele dünyâya değişmem

Billâhi **Harâbî** ya güher-i pare'i şî'rin
Bir noktasını lü'lü'-yi lâlaye değişmem

697a

Kalenderi-yi Hârâbî

(---/---/---/---)

Bezm-i ezelin câmnı meyhânede bulduk
Esrâr-ı uluhiyyeti mestânede bulduk

Gûş etmeyiz efsaneni ki ey vâiz efendi
Biz gevher-i âşkî dil-i rindânede bulduk

Gel bezm-i harâbata ara kenz-i Hüdâ'yı
Çünkü anı da bir der-i virânede bulduk

Pek çok aradık Kabe de Allah'ı ve lâkin
Gizlenmiş idi köşe-yi-puthânede bulduk

Zinhar elinden kadehi koyma **Harâbî**
Biz her neyi bulduk ise peymânede bulduk

670a

Kalenderi-yi Hârâbî

(---/---/---/---)

Ben vasl-ı Hak olmağa pek çok çalışıyordum
Câmilere ile tekyeleri hep dolaşıyordum

Dînsizlik imiş bilmez idim bunca zamândır
Beyhûde yere dîn ile imânı taşırdım

Girmişler idi gizli benim hâneme buldum
Peygamberi tuttum fakat Allah'ı kaçırdım

Atmışlar idi düzâha küffârı yanarken
Ben şefkat edip cennete aâfdan erişdim

Bu ilm-i ledün dersi midir söyle **Harâbî**
İzhâr edemem sorma bana bende şaşırdım

670a

Kalenderi-yi Harâbî

(-- ./ . -- ./ . -- ./ . --)

Bak zâhid-i bî-dîn yine durdu namâza
Hakk'dan da utanmaz o riyâkâr u kepâze

Vicdanı bozuk fi'ili fenâdır maazallah
Şehvetle bakar nerde görse gözü taze
“Kabletu vehebbetü” diyerek almağa iskât
Hazır bulunur her nerede varsa cenaze

Her herzeyi bir sureti Hakk'dan görünüp der
Meyletmeyin nuş-u meye nağme-yi saza

Her müfsideti gizli eder kendisi icra
Mümkün mü **Harâbî** kanalım böyle yobaza
670a

Kalenderi-yi Harâbî

(-- ./ . -- ./ . -- ./ . --)

Kadrin bilirdi merd-i sühandan-ı zamânın
Asarı bütün saçmasapandır dekadânın

Rüyası yeşil , leyl-i kızıl, faytonu refref
Teşbihleri gayetle yamandır dekadânın

Hem sarı siyah renk-i felatuna bakın siz
Elvanı da bambaşka ayandır dekâdanın

Etnab-ı sühan etmeyiz gayrı **Harâbî**
Bak sözlerine hep hezeyandır dekadânın
695a

46. HASAN DEDE

Nefes-i Hasan Dede

Şükür olsun Hüdâ'nın demine
Hacı Bektaş Veli Sultân Balım var
Mehd ü evsafını eyledim yine
Hacı Bektaş Veli Sultân Balım var

Hoca Ahmet Yesevi anın piridir
Velâyeti dağı taşı yürüdür
Hazret-i Hakk'ın bir gizli sırrıdır
Hacı Bektaş Veli Sultân Balım var

Bir güneş doğdu dünyânın yüzüne
Cümle pirlere niyaz etti özüne
Bakan âşıkların nur göründü gözüne
Hacı Bektaş Veli Sultân Balım var

Dedem ider biat ettik ol erden
Muhabbet kokusu gelirdi serden
Didârından ayırma ey Şâh-ı Merdan
Hacı Bektaş Veli Sultân Balım var

Hasan Dedem pirim postunda oturur
Rumun abdalları hizmet yetirir
Zemheride deste elmasın bitirir
Hacı Bektaş Veli Sultân Balım var

590b

Nefes-i Hasan Dede

Saki, gel seninle bâde sunalım
Gülüm saki sun aheste aheste
Subha değin, kalk muhabbet edelim
Cânım saki, sun, aheste aheste

Cümle evliyâlar bâde sundılar
Ol masiva deryâsından geçdiler
Kırklar da ab-ı hayat içdiler
Gülüm saki, sun aheste aheste

Muhammed Ali'den destur alalım
Varup eşiğine yüzler sürelim
Oniki bağçenin gülün derelim
Cânım saki, sun aheste aheste

Hasan Dede, âşk katarın yederken
İkilikten geçüp bire giderken
Bugün pirimizden destur var iken
Gülüm saki, sun aheste aheste

590b

Koşma-yı Hasan Dede

Ne çeker kulların serhat elinde
Bilinmez hünkârım görülmeyince
Bunca memleketin kâfir elinde
Kaldı inandın ayrılmayınca

Kimi şehit oldu kimi giriftâr
Kâfirin elinde inleriz zar u zâr
Estergon'la Budin Eğri Uyvar
Ele girmez şahım yorulmayınca

Gaziler başına takıp çelengi
Kıradı Nemçe'yi Macar Fireng'i
Neylesün kulların edemez cengi
Hal ü hatırları sorulmayınca

Hasan der göklere çıkmışdır âhım
Hüda'm bağışlasın çoktur günâhım
Tameşvar Kal'esin bil padişahım
Vermeyiz kâfire kırılmayınca

671a

47. HASAN HÜSEYİN BABA

Nefes-i Hasan Hüseyin Baba

Ey tâlib ararsın Hakk'ı nerededir
Gözlesene kendin hem Hak sendedir
Bilmez misin gönlün Hakk'ın evidir
Gözlesene kendin hem Hak sendedir

Hak buyurmuş ben sendeyim sen bende
Sen seni bilmez misin menzilin kande
Sirkat kabul etmez vahdet anda
Gözlesene kendin hem Hak sendedir

Âdemi halk etmiş kendine temasıl
Yaratılmış buna başka bir emsâl
"Velakatkerremna" büyük bir misâl
Gözlesene kendin hem Hak sendedir

607a

On sekiz bin âdem yaratmış Mevlâ
Şeş cihet dörd makâm emrinde sâla
Bunların kafası sendedir velâ
Gözlesene kendin hem Hak sendedir

Zâhidler arıyor Hac'da Mekke'de
Dervişler sanıyor vâr tekkede
M'ârifet sahibi görür her yerde
Gözlesene kendin hem Hak sendedir

Hasan Babamseyre dalmış ‘âlemi
Hakk’a yakın bulmuş ben-i âdemi
Mescid ömrinin olmuş hemdemi
Gözlesene kendin hem Hak sendedir

606b-607a

48. HASRETÎ

Nefes-i Hasretî

Hünkâr Hacı Bektaş sırr-ı Ali’ye
Bi’at etmeyene iman mı vardır
Vahid-i Allah deyüp tasdik edince
Ya gayrı kimseye peyman mı vardır

Bâ-yı Bismillah’da okunan âyet
Dört kitap şâhitdir hakkında gâyet
Mürebbi mürşidlik onda tamamet
Ol Habibullah'a gümân mı vardır

Levlake şanında delildir bürhan
Yedullah deyü buyurdı Sübhan
Biat iden benim ol şâh-ı Merdan
Hüseyn-i Kerbelâ’ya zevâl mi vardır

La’net olsun batıl yola gidene
Ali evlâdını inkâr edene
Ehl-i Beyt’ten gayre biat edene
Şeytana tabidir imân mı vardır

Hasretî de ikrar iman uluya
Sultan Balım Sultân Kızıl Deli’ye
Ana sek getüren Mervan kuluya
Ehl-i Beyt’den gayri damen mı vardır

591b

49. HÂŞİM BABA

Divân-ı Hâşim Baba

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Biz harâbat ehliyiz her câna canân olmuşuz
Tay-ı etvâr eyleyüp her ilde mihmân olmuşuz

Zâhire-i divâneviz mesken bize meyhâneler
Genc-i Hakk’dır kalbimiz suretde virân olmuşuz

Nüşhayı tekmi okuduk nefsimiz fehm eyledik
Nokta-i kalbi bilince ayn-ı insan olmuşuz

Kalb-i kâmil hocamızdır nefsimiz tefsir-i ruh
Haşîye tab‘-ı selimdir satr-ı Furkân olmuşuz

Anladık haşrı kıyâmet koptu girdik Hablullah
Vech-i Hakk’a nâzırız biz ehl-i vicdân olmuşuz
Cam-ı vahdet cur’âsın nûş eyledik sekrâna biz
An dâim naklimizdir mest-i hayrân olmuşuz

'Sümme vechullah' bizimdir beyt-i ma'mur bizdedir
Ruhu kudsiler metâh-ı arş-ı Rahman olmuşuz

Haşîmâdünyâ vu ukba âşîka mekr u hicâb
Zâhir ü batın bir oldu nun-u imkân olmuşuz
662b

50. HATÂYÎ

Koşma-yı Hatâyî

Cemâlin görelî cân buldum ey cân
Yüzünde nurî hemân buldum ey cân

Gözin görende gerçi hasta oldum
Vaslında derde dermân buldum ey cân
Senin mâh cemâlin şükrüllah
Gönül tahtında sultân buldum ey cân

Bihamdillah ki hicrân zulmetinden
..... ab-ı hayvan buldum ey cân
Hatayi'yem ayağım toprağında
Bu gün mülk-i Süleyman buldum ey cân
(540b)

Nefes-i Hatâyî

(. - - - / . - - - / . - -)

Yakın bil ebced-i burhân Ali'dir
Beyân-ı tevhd Kur'ân Ali'dir

Muhammed m'iraca vardığı gece
Kapuda gördüğü arslan Ali'dir

Çıkardı yüzüğün verdi nişâna
Hakîkat gördi kim sübhân Ali'dir

Hak ile kıldı doksan bin kelâmı
Otuz bin sır ile sırdan Ali'dir

Çıkarup yeryüzünden ol dem göğe
Aparup götüren rahmân Ali'dir

Görüp yeryüzünde bir gümbeti
Acâ'ip gümbet-i hadran Ali'dir

İçinde söylenür sırr-ı hakîkat
Kurulmuş mahşer ü mizân Ali'dir

İleri yürüyüp kapuyu kakdı mı
Ana kimsin diye soran Ali'dir

Dedi kim hadimim hayrun-nisayım
Hem ol dem kapusu açan Ali'dir

Çü gördi çil er var sırr-ı kudret
İçinde server-i merdân Ali'dir

İçeri girüben kıldı muhabbet
Biri kırk kırkı bir didâr Ali'dir
Acâ'yib remz içinde kaldı Ahmed'i
Bu remzi gösteren asân Ali'dir

Birine çaldı neşter kırkından akdı
Hem ol dem neşteri çalan Ali'dir

Çıkardı bir üzüm sail donundan
Eline hadimin sunan alidir

Ezildi şerbet oldu içdi anlar
Cünûn-u âşık-ı hayrân Ali'dir

Çalındı keff- ü dest kopdı semâ
Bunları mest iden mestân Ali'dir

İçildi şerbet yırtıldı dülbend
Yüzüğün gösteren nişân Ali'dir

Yok iken yer ü gök ‘arşla kürsi
Hakikat mizânın kuran Ali’dir

Çü mâ’niden Ali sırdır yakın bil
Havâriç gözine sinan Ali’dir

Bu biçâre **Hatayi**’nin penahı
Devâsız dertlere dermân Ali’dir

591a

Nefes-i Hatayi

İçmişim bir dolu olmuşum ayık
Düşmüşüm dağlara olmuşum geyik
Sana dedim sana sürmeli geyik
Kaçma benden kaçma avcı değilim

Avcı değilim ki düşem izine
Kaça kaça kanlar indi dizine
Sürmeler mi çektin kömür gözüne
Kaçma benden kaçma avcı değilim

591b

Sana derim sana geyik erenler
Bize sevdâ sana dalga verenler
Dilerim Mevlâ’dan onmaz vuranlar
Kaçma benden kaçma avcı değilim

Ey der **Şâh Hatâyî**’m uçan kaçandan
Zerre korkmazız bu tatlı cândan
Gidip da’vacı olma atana benden
Kaçma benden kaçma avcı değilim

591a-591b

Nefes-i Hatâyî

Gece gündüz hayâline döndüm
Bir gece rüyâma gir Hacı Bektaş
Günahkârım günahımdan bezerim
Özüm dâra çektim gör Hacı Bektaş

Derdimin dermânı, yaramın ucu
Dört gürvah mevcuttur gürûh-ı Naci
Belinde kemeri başında tâcı
Yüzünde balkıyor nur Hacı Bektaş

Arının yaptığı bala benzersin
Şu garip illerde gönlün eğlersin
Bende idüp de ikrarına bağlarsın
Sâilin sattığı kul Hacı Bektaş

Gâhi bulut olup göğe ağarsın
Gâhi rahmet olup yere yağarsın
Ay mısın gün müsün kanden doğarsın
İlgıt ilgıt esen yel Hacı Bektaş

Hatâyî derdimin eder niyâzı
Ulu pîr katardan ayırma bizi
Mahşer gününde isteriz sizi
Muhammed önünde çar Hacı Bektaş

591b

Divân-ı Hatâyî

(. . . - / . . . - / . . . - / . . . -)

Nefesi ehl-i dile güherkândır bilene
Nutkimız kudret-i Hak ... bilene

M'arifet bahrine dal dahi gevherler alagör
İşte bu ilm ü hüner genc-i nihândır bilene

İstedi ab-ı hayat çeşmesine erdi Hızır
Ol verir doğru haber belli beyândır bilene

Şerbet-i Hakk'dan içenler oldular âzade elbet
Şöyle sermest olanın küfrü imândır bilene

Kavli yalancı ile olma musâhib çek elin
Hemdem olmak dev ile külli-i ziyândır bilene

Ey **Hatâyî** Hakk'ı özünde tanı ârîf olup
Dahi söz söyleme gel bu söz ayandır bilene

650b

Divân-ı Hatâyî

(- . . . - / - . . . - / - . . . - / - . . . -)

Çıkmaz ey dilber senin hayli hayâlin yâddan
Kişve-i gönlümü yıktı âşkınız bünyâddan

Ta ki düştüm ey peri peyker firâkın oduna
Tutti avazın cihânı âh ile feryaddan

Nice kim dünyâ yüzünde hasta canım tendedir
Çıkmaya derd ü firâkım bu harâb-ı abatdan

Tâ ki çeşmim karşısından ayrı düştüm ey sanem
Gitmeye her giz hayâlin hatır-ı neşattan

Sen **Hatâyî** sözüne aldanma ey zâhit yürü
Tâ ezeli tâlim olup dur bu hekim-i üstaddan
651a

Divân-ı Hatayî

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Hubların sultânısın âlemde var han ol yürü
Âşıkın canında cansın var da can ol yürü
Sen rakibin meclisinde şem‘ gibi yan yürü
Gönlümüzü bize ver de Mısır‘a sultân ol yürü

Yerde kalmaz çün bilesin ey melek âhım benim
Yalnız yardım eden vardır Allahım benim
Bîvefâlık resmini elden gider şahım benim
Gönlümüzü bize ver de Mısır‘a sultân ol yürü

Nice kere demedim mi gözleri ahu sana
Bîvefâlık etmemek gerek idi canım sana
Yürü var ömrüm hemen şimden gerü yahu sana
Gönlümüzü bize ver de Mısır‘a sultân ol yürü

Ya İlâhi bilmezem kim nolısar halim benim
Gönlüm aldı Müslümanlar şimdi bir zâlim benim
Sevdiğim ömrüm efendim hey gülüm balım benim
Gönlümü ver bana da var Mısır‘a sultân ol yürü

Ey **Hatâyî** bulmadım bir yâr u hemdem dünyâda
Âh u vah ile geçti ömrüm neyleyim ben dünyâda
Servi gibi serkeş ol sağ kal hemen sen dünyâda
Gönlümüzü bize ver de Mısır‘a sultân ol yürü
651a

51. HATÎFÎ

Destân-ı Hatifi

Dergâh-ı şerifin geçen halinden
Haber itmek niyyetiyle yârânı
Bir nebze esbâb-ı ihtilâlden
İcâb itdi ehıbbaya beyânı

Hakikat-i hali ihbâr ideyim
Müfid ü muhtesir iş'âr ideyim
Güneşden zerrece izhâr ideyim
Köre küşâd ola ayn-i iz'ânı

Sene bin iki yüz altmış sekizde
Kasur etdi posta Türabi Dede
Ne cefâlar çekdi ol minnetlerde
Melali mucibdir anın ityanı

Öyle zâtı pâke idüp adâvet
Koymadılâe eylemedik hakâret
Bir dakika bile virmediler rahat
Eşkiyanın ihâneti isyânı

Bu hal ile yine ol zât-ı gayyur
Say' ile gayretde itmedi kusur
Harâb idi evler eyledi ma'mûr
İntizâma koydı bu asitanı
Uşşaka rehber dahi pir idi
Cümle üftadeye destigar idi
'Men aref' tahsilinde bir emir idi
Teshir eylemişdi mülk ü irfânı

563b

Gâh zamânı meşakkat ü mihnetle
Gâh muhabbetle gâhi ülfetle
Gâhi enduh ile gâh meserretle
Meşâr-i ilâhının çekdi devrânı

Seksen beşe irdi tarih-i hicret
Hâcî Hasan Dede itdi ikâmet
Aşevin atevin idüp 'imâret
Yaptı hân bağını hem değirmeni

Ol zamanda mahlul kaldı meşihat
Ahzine çok kimse eyledi rağbet
Feyzullah Efendi oldu 'âkıbet
Berât-ı şerîf emr-i 'ayânı

Dergâhda vefâtı olunca nâgâh
Tarz-ı ahir oldu ahvâl-i dergâh
Küfetgû çoğaldı açıldı efvâh
'Ayân oldu birûdet nihânı

Anın ihrâcında kıyâm itdiler
Türlü iftirâya ikdâm itdiler
Menf’i diye hücce-i ‘izâm itdiler
Sinn-i şeyhuhette öyle sultânı

Vâkıf idi cümle râz mihmâna
Dildâra değildi kevn ü mekâna
Mâlik idi gencine-i ‘irfâna
Almazdı bir pula iki cihânı

‘İrfân u ma’ârifi dil-i agâh idi
Suretâ bir derviş musennâ şâh idi
Şekk itme şüphesiz ehl-i ilhak idi
Güneş gibi zâhir oldu burhânı

Hakkındaki bir emre bir nigâh itdi
Ne ictinâb itdi ne ikrâh itdi
İmtisalen hemân ‘azmi râh itdi
Arzu eyleyüp vasl-ı cihânı
İhânet yüzünden ihsâna irdi
Nefs iken o âli mekâna irdi
Cân virmeden kuy-ı cânâna irdi
Gör fahr-ı tahtında lütf u Yezdânı

Evvelâ eyledi haccın tekrâr
Sonra Medine’de ‘uzlet ihtiyâr
Nice müdded bâ izzet ü i’tibar
Resul-ı Hüdâ’nın oldu mihmânı

Cıvarı habibe bulunca kurbet
Cûşa geldi dilde bahr-ı muhabbet
Gâlib oldu şuk havâsın vuslat
Hemân fedâ kıldı canâna cânı

Bu bâğ-ı fenâdan eyleyüp harâm
Gelmiş bekâda eyledi âram
Cennetül bakiyyi edindi makâm
Şâd u handân ola ruh-ı revânı

Feyzullah Efendi geçdi postuna
Post hem şeyhliği aldı destine
Meşihatten gelmiş emr üstüne
Perişan Baba’ya kıldı erzânı

564a

Vekâletleposta geçdi Perişân
Sırr-ı tarik nâmı takındı hemân
Cümle tebdil oldı ayin ü erkânı
Kimse görmemiştir böyle seyrânı

Böylece bir müddet mürûr eyledi
Türlü hadiseler zühûr eyledi
Sanma safâ sürdi huzur eyledi
Anın da mihnetle geçdi zamanı

Gine ahir münhâl oldı meşniyet
Anın evlâdına olmadı kısmet
İstanbul'dan gönderdiler 'âkıbet
Şeyh nâmıyla bir müvesvis şeytânı

Gerçi girüp çıkmış çıkmış her tarikde
Aşinâ değıldir hiç hakîkate
Ermemiş menzil-i âdemite
Olmuşdur esir-i nefis-i hayvânı

Ne şer ü şerife inkiyâdı var
Ne bir tarîkate intisâbı var
Ne de bir mezhebe itikâdı var
Ne dini var ne ikrâr u imânı

Hezâkatı vardır zerk ü riyâda
Hilede hud'ada mâhir ziyâde
İşte şu kazıyye ider ifâde
Bilmek ile garaz şöhret ü şânı

Yalancı Yahya'dır nâm u şöhreti
Ehl-i zevke mudhiklikdir san'atı
Her renkle boyanır itmez haşmeti
Yokdur ol sebebden renk elvânı

Şeyh oldukda Nuri Baba'ya gitmiş
Tarîka güyâ intisâb itmiş
Sonra bu sözünü çoklar işitmiş
Görmekdi murâdım işbu erkânı

Andan Muhammed Ali Baba'ya çatmış
Anı bilmem ne suretle aldatmış
Dede babalıkla önüne katmış
Gelüp teslim etmiş ana meydânı

Perişân Baba'yı çıkardı hemân
Bir dakika bile virmedi amân
Maiyetinde hem bazı dervişân
Gidüp mesken itdi eski mekânı

Mehmed Ali Baba'ya da bir müddet
Arş u hulûs ile eyledi minnet
Yirmi dört bini kapınca nikpet
Unutdu itdiği ahd ü payânı

Nukûl idüp Hâk sözünden sapdı
Birtakım nev icâd desise yapdı
Çelebi Efendi'den pâra kapdı
Savurdu rüzgârı buldı harmânı

Çelebi Efendi hürmet eyledi
İşi görölünce minnet eyledi
Bi nisyân bezl-i ni'met eyledi
Kem itmedi baklavayı büryanı

564b

Konakda bir müdded eyledi aram
Dedenin ihrâcın itdi istirhâm
Eyleyüp hasıl-ı teshil merâm
İnfi'sal itdirdi o kahramânı

İnfihal eyledi çünkü o server
Dergah oldu güya kalıb-ı bî-ser
Evrâk-ı vakfiye hesâb u defter
Geçdi zimmetine artdı tuğyânı

Günden güne şerri oldu ziyâde
Umuru dergahı verdi fesâda
Bir fitne saldı ki beyn-i ibâde
Düşman itdi birbirine ihvânı

Pazarcıklı Ali Baba nagehân
Vefât itdikde kalkuşup hemân
Zehir yedirdiler deyü devrişân
Kıtale varınca itdi bühtânı

Oldı anın gasl ü defnine mâ'ni
İzhâr itdi türlü türlü mevânı
Ricâ u minnetle olmadı kâni
Gâyet kıran geldi bu imtihanı

Livâya derakıp eyledi tahrîr
Çok hilâfı vâk'î ... ile tezvir
Cenâzeyi üç gün etdirmedi tâhir
Arttı dervişlerin de ah ü Hristiyan

Daha keşf itmeden mukaddem Nikus
Gördi cenâzeyi o demde menhus
Mürtekib cümlemiz eyledi mâ'yus
Dedi bunda vardır zehrin nişânı

Ol dem bir gulgule düşdi dergâha
Başladı dervişler feryâd u aha
Hulus ile niyâz idüp Allah'a
İstediler iş bu derde dermânı

Dedi Nikus bir kez edince niğah
Bir mesmu değildir etmen iştibah
Buna razı mıdır Cenâb-ı Âllah
Müttehim idelim bunca insânı

Hele defn için ruhsat alınmadı
Güsul idüp namâzı eda olundu
Duâsında her kim hâzir bulundu
Âşk ile oldılar Fatihâ hevânı

İftirâ itdiğü oldu nümâyan
Bu hali görenler oldılar hayrân
İtir'af eyledi kâfir Müselmân
Doğruyadır Hakk'ın 'avn ü ihsânı

Cevr ü cefâ ile ol bî-imtizâç
Böyle fukârayı iderek iz'aç
Nihâyet cebr ile eyledi ihrâç
Yetmiş iki nefer duaguyanı

565a

Eline kaldı hep umur-u dergâh
Yürütdi hükmini yedi sekiz mâh
Ol derece azıttı ki ol gümrâh
Sabakat etdi Fir'avun ile Hamân'ı

Şeyh Efendi gine eyledi tekrâr
Perişân Baba'ya 'arz-ı itizâr
Posta kkuudunda iderek isrâr
Gine ik'âd itdi bu nâtüvânı

Gösterdi bir müddet merhûma hürmet
Her gün elin avuç dilerdi himmet
Eyleyüp 'âkibet tebdil-i suret
İmtizâç etmedi gine külhanı

Yeniden ihraç-ı kıyâm eyledi
Ezâ cefâ oldu kâri subh ü şâm
Cândan bîzâr etdi muhassal kelâm
Bulundu imtizâcın imkânı

Merhum terk itdi postu
Ol zaman anladı düşmanı dostu
Bir hoca erişdi ikindi üstü
Tâ Bâlm evinde kıldı mekânı

Emir Baba idi kilerde kâ'id
Nâzır idi ana Mesud'u ü mârif
Şeyh ile ittifâk idüp ol gayid
Ref'i itmekle işbu bâr-ı kirâni
Mes'ud'a yüz virir beş yüz alırdı
Her ne taleb etse yolun bulırdı
Buna Emir Baba hayrân kalırdı
İşine gelmezdi açsa dehânı

Kilerden vaz' idüp hele Mes'ud'ı
Bu suretle hâsıl itdi maksudı
Gerek eşya gerek nakid mevcûdı
Aşırdı kim yokdur hadd ü payânı

Şeyh ile Mes'ud'a kaldı idare
Dökdiler emvali vakıfı pazara
Şâyet bir taraftan gelse beş pâra
Mutlak şeyh Efendi alırdı onu

Tıbkı birbirine uyup sireti
Artırdılar cesareti cü'reti
Sirkat idüp püşide-i hazreti
Ölü zannetdiler pîr ü pirânı

Bunlar bu derece ulfet iderken
Ruz u şeb mahfice sohbet iderken
İkisi birlikde sirkat iderken
Bir gün anınla da bozdı miyânı

İza'ce mübeddel oldu imtizâç
Kilerden anı da eyledi ihraç
Sefil ü sergerden aç bî-ilâç
Bilmem nerelerde kaldı birâni

Şeyhin şefâati buldı iştiâr
Hâla agah oldu sigar ü kibâr
Oldı tâ vâsıl-ı sem'-i şehriyâr
Ne lütf itdi gör hikmet ü Mennân'ı

565b

Bâ- emri âli-i meşhat penah
Vâli-i velâyet erişdi nâgâh
Payidâr itsün Hazret-i Allah
Hanedân-ı pak-i âl-i Osmâni

Vâli tahkiyk idüp zübde-i kârı
Gizlice fehm itdi sırr-ı esrârı
Tedâbire harf eyledi efkârı
Ref'i etmek için zülm ü idvânı

Bir kıt'a talimat tanzim eyledi
Bâb-ı meşihate takdim eyledi
Hakikat hâli fehim eyledi
Ne ziyadesi vâr ne de noksânı

Bu tali'mat ile bu rey ü tedbir
Bab-ı meşihetde buyurulup takdir
İnfâz-ı ahkâmı zımnında tahrir
İnhâya cevâben geldi hemânî

Anın bir nüshasın iderek tenmik
Hâkim Efendi ile temhir ü tasdîk
Meydân ortasında eyleyüp t'alik
Kaldırdı oradan o in ü anı

Mektûbatında tahrîr eylemiş
Mâcerayı bahs ü tefsir eylemiş
Şeyhin evsafını teşhîr eylemiş
Cerideler bile etdi i'lânı

Çün bu ta'limatı ita eyledi
Dergâhı yeniden ihyâ eyledi
Zülâli şefkati icrâ eyledi
Söğündürdi nâr ü kalb-i suzânı

Şâd itdi gönlümüz gönli şâd olsa
Bu haber ile tâ haşre dek yâr olsa
İki ‘âlemde de bir murâd olsa
Bir murâd eyledi bunca giryânı

Şeyh ile beyimiz tâlif eyledi
Geçmiş mâcerayı tezyîf eyledi
İki tarafı da taltif eyledi
İ’mar itdi her kulub-ı viranı

Nush u pend eyledi arız-ı amık
Herkesin hizmetin buyurdı tefrîk
Nâsib itdi berveçh-i usul-ı atık
Kurmâ nâmıyla hep Baba Gâni

Oldı her işi Baba Gâni ihâle
Müvellâ oldılar emlâke male
Şeyh Efendi gayet yandı bu hâle
Göğe çıkar âh idince dumânı

Emr olundı hesabın rüyeti
Otuz bin guruş geçdi zimmeti
Tezâyüd eyledi havf u haşmeti
Nutkı gıtdi ebkem oldı lisân

Hayretinden başın aşağı saldı
Vâlih olup bahr u teşvişe daldı
Huzr-u vâli de şaşırup kaldı
Şol kedi gibi kim göre arslânı

566a

Vâli avdet etdi şeyh ile gine azdı
Aleyhinde bir çok şikâyet yazdı
Zu'munca vâli için bir kuyu kazdı
Kendi düşecektir etme gümânı

Mâhîye sekiz yüz guruş ma’aş
Yine dergâhından hep intiaşı
Fukara hakkında itmez teşasi
Akıl ider de bilmez yediği nânı

Lokmaya gelince hâli pek yamân
Ne bulsa doldurır karnına hemân
Ne misâfir tanır ne de mizebân
Görmedim böyle bir yahni kapanı

Taam içre baş parmağın daldırır
Eline geleni kapup kaldırır
Sofrada aç kurt gibi saldırır
Zannedersin yutacaktır sâhani

Ziyâde meyl ider l'ab ile lehve
Sehil itme bu sözüm isnâde sehve
Bir gün akşama dek şekerli kahve
Tecavüz itmeli elli fincânı

Ne hâsı anlar ne hâmı seçer
Yer hemân ne bulsa boğazdan geçer
Bedava diye üç günde içer
Otuzlukdan otuz paket duhâmı

Şehvet-i nefse gayetle mâ'il
Kapu kapu gezer mânend- sâ'il
Fi'il bâbindan da açar sa'il
Bulsa ger tenhada bozar zenânı

Hiristiyanlara çokdur rağbeti
Zaharya iledir ekser ülfeti
Oğluna var 'arz idecek haceti
Beyhude mi bekler künc ü dükkanı

Bu gibi rezâlet dâimâ kârı
Divânedir bilmez namus u arı
Bir an bir mahalde yokdur kararı
Dolaşır çarşıda kahveyi hanı

Her bir fuhşiyatı eder irtikâb
Ne Hakk'dan havf ider ne kuldân hicâb
Musavidir ana hata u sevab
Yokdur emr ü nahye çünkü ikâmı

Kıyafetin gören bir adam sanır
Her sözüne gerçekmiş inanır
Ekseri de kezzab olduğın tanır
Gelir hatır için dinler yalanı

Gah molla müderris gah olur derviş
Gah hafiye gâhi me'mur-ı teftiş
Söze bakılırsa elinde her iş
Emir ile taşta geçer fermânı

Gah kurena olur gâhi musâhib
Gâhi me'mur olur ehl-i meratib
Şeyh aleyselama dek çıkar o kazib
Tahta İclas ider paşa hanı

566b

Gâhi ahbab-ı padişah olur
Cümle vükelaya bu penah olur
Rehi bulunmayan iş tebah olur
Bu iş âlemin maslahat danı

Gah müdde'i gâhi mahbir-i sâdık
Gâhi muhlis olur gâhi münafık
Gah olur salik rah-ı hakayık
Gâhi tutar tarikat haranı

Gâhi müskiratın küpüne dalar
Oruç tutmaz amma gah namaz kılar
Samanın altına hem suyu saklar
Hem çıkar üstüne okur ezânı

Gâhi müdavemet eyler esmaya
Tesbih ü tehlike cezbe-i duaya
Gâhi isyan idüp hükm ü Mevlâ'ya
Tenhaca odaya çeker oğlanı

İderler kendine can ile hizmet
Gine dervişânı ider müzemmet
Olmaz bu derece küfrân-ı la'net
Çokdur bu âlemde gerçi edânı

Gelir geçer me'mur yine züvvâre
Dergahı zem ider yar u ağyara
Ağzı kızup girişirse güftâra
Bilmez nik ü bedi yahşı yamanı

Yanına geleni laf ile yorar
Güya misafirin hatrın sorar
Gâhi bir söz ile bin gönül kırar
Hadmeder ider diliyle beyt-i rahmânı

Emsâlin bulursa ihtirâm ider
Amma efkârını hep il'am ider
Bir ayağı üzre bin kelâm ider
Yorulmaz çenesi durmaz zebânı

Her mahalde sözi gıybetden açar
Söyler ki ağzından köpükler saçar
Şeytan bile ol dem yanından kaçar
Seyr iderse aldığı hezlânı

Ne derece tefsil isen alçak
Yüz binde birdir bu vasfın ancak
Arasan cihânı bulunmaz mutlak
Edepsizlikde misal u akranı

Haline ibretle nazar itmeli
Yanından geçerken hazer itmeli
Besmele ile heman güzer itmeli
Ma'azallah de ki şer ü ziyarı

Hatifi itinâb -ı sühandan murâd
H amel ile Salih taliola abâd
Ahval-i maziden olur müstefâd
Okuyup dinleyen bu destanı

563a-566b

52. HAYRETÎ

Nefes-i Hayretî

(- . - - / - . - - / - . -)

Câna kalmaz bir fedâyî cânlarız
Terk-i tecrîdiz fenâyî cânlarız

Sufî şeytân siriştin akıyız
Ehl-i tevhidiz Hüda-yı cânlarız

Kıblemizdir veçh-i pâk-ı Ahmed'in
Biz Muhammed Mustafa'yı cânlarız

Kâbemizdir asitanı Haydar'ın
Biz Aliyyel- Murtazâ'yı cânlarız

Cân ile Zeynel'Abanın abdîyiz
Hâsılı âl-i 'abayı cânlarız

Hâk-i rahıyız Muhammed Bakır'ın
Câferi mezheb-i sefâyı cânlarız

Şâh Tâki ü Nakî sultânımız
Hem Rızâ'yı mukteda'yı cânlarınız

Kelbiyiz dergâh-ı Ali Haydar'ın
Biz de bu derde gedâyî cânlarınız

Kaçma bizden **Hayretî** bigâne var
Bizde birkaç aşinâyî cânlarınız

592a

Dîvân-ı Hayretî

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Buldular ol bî nişandan çün nişan Abdallar
Lâmekân ilinde tutdular mekân Abdallar

Satdılar bir pare cümle iki âlem rahtını (1)
Yaydılar dükkân içre dükkân Abdallar

İçdiler Fazlullahın çeşmesinden ab-ı Hızır
Etdiler keyf-i canân cavidan Abdallar

Öldüler ölmezden evvel oldular hakku ebed
Verdiler can buldular bir özge can Abdallar

Oldular çün kim S'iratü'l müstakimin saliki
Olsalar Hızır le tıfl mı san mı hem'ınan-ı Abdallar

Cümle nefsanî murâdatı çü dilden sürdüler
Oldular ma'nide şah-ı kâmuran Abdallar

Sakınup düzdi hevâdan gerçek erler himmetim
Eylediler şehir-i dilde paseban Abdallar

Eylemişdir her biri ifritini nefsin zebûn
Suretâ seyr ettiğin şol nâ-tuvan Abdallar

Bastılar çün geçtigir nefsi ta'n mı olurlar
Baş açık meydan içinde pehlivan Abdallar

Erdiler tahkiyke taklidin yıkıp bünyâdını
Buldular virânedede genç-i nihân Abdallar

Düşmeninden Ehl-i Beyt Ahmed'in olup beri
Oldular candan muhibb-i hanedan Abdallar

Kerbelâdan can fedâ eyleyenler için teşneleb
Etdiler gözyaşların ab-ı devran Abdallar

Umarım yarın olurlar ümmed içre siyah-rû
Etdiler gözden bugün çün hunfeşân Abdallar

Yandılar nar-ı cefâya bunda yarın umarım
İdeler Ahmed livâsın sayban Abdallar

Mustafa bahrinde gavvas oldular çün buldular
Cevherü-l fakir fahriden nişan Abdallar

Eylemez vesvası şeytan bir recm onlara kâr
Etdiler çün Şah ismin herz can Abdallar

Bunda ol masum rah-ı din Hasan Şah âşkına
Etdiler çün nuş-u niş can sitan Abdallar

614 b

Bezm-i mahşerde ümid oldur ki yarın içeler
Saki'i kevser elinden nûş-u can Abdallar

Hem tutup her dem Hüseyin ibni Ali 'nin matemini
Ağlaşıp gözden dökerler bunda kan Abdallar

Umarım şadân u hürrem yarın anınla bile
Ederler seyr-i gülistân canân Abdallar

Oldular Zeynel Abidin çün ibadi oldular
Can u dil mülkünde çün oldular şah Abdallar

Bakır'ın sertac edinüp ayağı toprağını
İşlerin asan eylediler bigüman Abdallar

Pir olup pişrev edindiler çün Caferi
Menzilinden salike hem dervişân Abdallar

Etdiler şah-ı Horasanın ayağı tozunu
Can u dil çeşmine güllü İsfihan Abdallar

Ol Taki ile Naki'nin medhini bülbül gibi
Subh u şam edindiler vird-i zeban Abdallar

Oldular çün Askeri'nin askeri kimden ne gam
Âlemi seyr eylesinler şaduman Abdallar

Var ümidim kim doğup bir gün müminler günü
Ere devr-i Mehdi'i sahib-i zaman Abdallar

Zulmet gafletten arınıp cihân mülkü tamam
Erişe haktan inayet nagihan Abdallar

Bir hidayet nemcidir her dâra manada kim
Menzilinden salike verir nişan Abdallar

Hayretî'yimgam meşinde koyasız layık mıdır
Olmayasız ol garibe mihrîbân Abdallar

614b

Dîvân-ı Hayretî

(- - . / - . . . / . - - . / - . -)

Ey reh nümâyı hayl-i mühibbân yâ Ali
V'ey pîşvâyı zümre'i merdân yâ Ali

Ey âlem ü dekâyık u nutk-u Muhammedi
V'ey âleme hakâyık-ı sultân yâ Ali

Ey vâkıf-ı hakîkat-ı esrâr-ı kâinat
V'ey ârif-i meâni-i Kur'ân yâ Ali

Ey bâb-ı şehri-ilm-i Hüdâ Hadi'-i Hüdâ
V'ey mahzen-i ma'ârif-i arifân yâ Ali

Ey kânı cût u lütuf-u kerem menbah-ı seha
V'ey ma'den-i mürüvet vü ihsân yâ Ali

Hem muâdelet dürerlerine bahr-ı bîgiran
Hem ma'rifet güherlerine kân yâ Ali

Bir pâdişâh-ı dü serâsın kim kuyunun
En kem gedâ hüsrev u hakan yâ Ali

Gelmeye kanberine seng cümle çöp kadar
Arz etselderdi milket-i Osman yâ Ali

Dedi Resûl ruhun ruhu ne gam sana
Derlerse cümleten bu cihân can yâ Ali

Bir cür'an ile esridi mecmu-ı kainat
Saki'i bezm-i vahdet Yezdan yâ Ali

Hiç âlem-i velayet içinde nazirini
Görmedi dahi dide-i devran yâ Ali

615 a

Dellalı şehri-i din ü emin vü meta-ı sırr
Hellal-i müşkil mahvı insan yâ Ali

Hallal-ı müşkilat cihânısın acep midir
Olısar yanında müşkilim asân yâ Ali

Anın hakkı ki mefhar Al-i Nebi dürür
Yani Hüseyin Şah-ı şehidân yâ Ali

Anın hakiyle varis-i ilmindürür senin
Ya'ni Hasan hazine-i ihsân yâ Ali

Zeynel Abâ Hakk'a ki abdi olan anın
Âlem de oldu başına sultân yâ Ali

Dahi İmam Bakır akıtdı hakine zer
Yanında oldu hak ile yeksân yâ Ali

Dahi İmam Sâdık u Kâzım Rıza Hakk'ı
Vasfına kimse bulmadı payân yâ Ali

Hem Askeri hakkına olan askeri onun
Nar-ı cahîme yanmadı bir an yâ Ali

Anın hakkı ki Mehdi-i sahip zamandır ol
Kim muntazırlarız âna el'an yâ Ali

Hâlim harâb u dide pürâb vü ciğer kebab
Dil cur-ı rüzgar ile virân yâ Ali

Düşüm ayaklara demidir destigirim ol
Zulmette kaldım ol bana bürhan yâ Ali

Bir derde uğradım ki müddet yok devâya hiç
Ger hazretinden olmaya dermân yâ Ali

Çek han lütfunu kapına geldi **Hayretî**
Muhtaç u aç u valih ü hayrân yâ Ali

614b-615a

53. HENGÂMÎ

Destân-ı Hengâmî

Bir gemi yaptırdım ayrık kökünden
Bin pâre top dizdim taze soğanı
Mısır darısından hesâbsız gülle
Niyetim feth itmek Frangistanı

Bin karga getirdim gemiye bekçi
Urumca ağası hem böyle yedekçi
Yüz bin serçe yazdım topçı tüfenkçi
Sivrisinek oynar kılıç kalkanı

Çıkdı kelebekler açdı yelkeni
Reis karıncalar dikdi sereni
Kertenkele urşa itdi dümeni
İşaret hocamız fındık sıçanı

Emir ördek kaptan basdı bacaklı
Keklik topçı başı kızıl ayaklı
Yüz bin kara bataklık bıçaklı
Martılar uzakdan sezer düşmânı

Bulmadık engini gezdik karayı
Yulaf tarlasında yedik borayı
Leylek kaptan çekince makarayı
Bağdad çöllerinde bulduk limanı

679a

Hind tavuğu ak sakallı ihtiyar
Eski Osmanlıdan kaz pehlivan var
Horos bey ağzından ateşler saçar
Hanım tavuk bilmez aman zamanı

Ak yavaş kehleler pusuya çekti
Çarhacı pireler avcıya çıktı
Attığı gülleler dağları yıktı
Attı kör köstebek urdu nişanı

Çıktı aylar geldi dîvândan
Şebek maymun asker çekti bir yandan
Kurt leşkeri püskürünce ormandan
Eşek bir "a" diyüp etdi figanı

Arslan bey ile kavga etmesi müşkil
Bin deve gönderdim eyledi dil dil
Sıyırınca kılıcını divâne bülbül
Tahta kehlesinden saçtı al kanı

Sansar her işin koymaz ihmale
Ne bakarsın tilki ile çakala
Kirpi ile şahin gelmez masala
Onların ikisi bekler ormanı

Aldı ortalığı böyle bir koku
Ömrümde görmedim böyle bir korku
Hayfin heybetinden dağıldı uyku
Uyandım elime aldım şamdanı

Hengâmî bu cengin methin eyledim
Hayfa deryâsını gezip boyladım
Uykusuz kalınca bu cengi söyledim
Ömrümde demedim böyle yalanı

678b-679a

54. HIFZÎ

Dîvân-ı Hıfzî

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Hak cemâlin nûr-i şefkat lâ fetâ illâ Ali
Sendedir lûtf u hidâyet lâ fetâ illâ Ali
Bunca ervâh ins ü cinnî çağrışurlar Rabbenâ
Dürr-i yektâ sarf-ı kuvvet lâ fetâ illâ Ali

Bunca eşyâ ism-i a'zam sırrın izhar eyleyen
Beyt-i ulyâ-yi hakîkat lâ fetâ illâ Ali

Heft âlem nesl-i âdem hep senin şânındadır
Dediler Şâh-ı velâyet lâ fetâ illâ Ali

Kendi birdir ismi bin bir okunur Rabb-ı Celîl
Kimse bilmez sırr-ı hikmet lâ fetâ illâ Ali

Hıfzî'yâ hıfz-eyleyüp dünyâ vü mâfihâyı bil
Bâki Hak nûr-i nübüvvet lâ fetâ illâ Ali
613b

Dîvân-ı Hıfzî

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Biz gulâm-ı Ehl-i Beyt'iz Lâ fetâ'dan gelmişiz
Ceddimiz nûr-i nübüvvet müntehâdan gelmişiz

Okuduk ilm-i ledünni vâkıf-ı esrâr olup
Künt ü kenz'in sırrına lûtf u a'tadan gelmişiz

Şah Hasan Şâh-ı Hüseyin-i Kerbelâ ervâhımız
Şems ü mâh ü ahter-i Zeynel'abâ'dan gelmişiz

Bâkır u Ca'fer-i Sâdık bahş-ı îman eyleyen
Mûsa-i Kâzım Rızâ nesl-i Hüdâ'dan gelmişiz

Şah Takî ve bâ Nakî hem Askerî Mehdî livâ
Menzil-i Şâh-ı Velâyet pîşüvâdan gelmişiz

Râhımızdır ol Horasânî tarîk-ı nâzenin
Can verüp can almağa tâ intihâdan gelmişiz

Hem sekahüm hamrini dest-i Ali'den nûş edüp
Lezzet-i mest-i Resûl-i Kibriyâ'dan gelmişiz

Merkez-i kâna eriştim geldi Hakk'ın kudreti
Hıfzî'yâ hıfz eyleyüp sâhip safâdan gelmişiz
613b

55. HÜKMÎ

613 b

Dîvân-ı Hükmî

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Etmişim ben canımı kurbân Ali 'nin âşkına
Olmuşum divâne ü üryan Ali 'nin âşkına

Girmişim meydana bir şahın fedâsı olup
Satmışım namusu u arı can Ali 'nin âşkına

Vermişim âşkî yolunda şah Hüseyin'e başımı
Gelmişim avare veü mihmân Ali'nin âşkına

Varmışım kuy-ı harâbata olup abdal-ı âşık
Tatmışım zehri Şah-ı Merdan Ali'nin âşkına

Bilmişim baştan nakuşumu seraser nolısar
Kılmışım iki gözüm gıryan-ı Ali 'nin âşkına

Solmuşum bülbül gibi bağ içre güller âşkına
Solmuşum bir gonca'i handân Ali 'nin âşkına

Çekmişim dil-i zervakın dolu gubar-ı derd ile
Dalmışım bahre olup umman Ali 'nin âşkına

Etmışip sevap eyleyip başım safâ meydanına
Olmuşum âlemlere destan Ali 'nin âşkına

Hükmî'yim âşık u Mecnûn olup Ferhat'dan
Düşmüşüm eşiğine ve hayrân Ali 'nin âşkına
613b

56. HÜSEYİN HÜSNÎ BABA

Nevruziyye-yi Hüseyin Hüsnî Baba

(. . . - - / . . . - - / . . . - - / . . . -)

Erler geldi bize mihmân olarak
Nevruz bayramını kutlamak için
Şâhın meydânına erkân kurarak
Nevrûz bayrımını kutlamak için

579b

Bir yere cem oldı ehl-i meveddet
Sordılar demlerin bunlar akıbet
Sakiler sundılar cam-ı muhabbet
Nevruz bayramını kutlamak için

Bu gün mevcûdata gulgule düşdi
Çemenzar-ı zeminden taşraya göçdi
Bülbüller şevk ile güllere düşdi
Nevruz bayramını kutlamak için

Bu gündür mevlüd-i şâh-ı velayet
Bu gün izhar oldu nur-ı nübüvvet
Bu güne müminler eyledi hürmet
Nevruz bayramını kutlamak için

Gösterdi ruyunu burc-ı hamelden
Şems burcu safa-bahş olmuşdur andan
Yaz eyyâmı nişan virdi bahardan
Nevruz bayramını kutlamak için

Kainat zevkile sürûra daldı
Münkir münafıklar hayretde kaldı
Raks iderek Şia semâa kalkdı
Nevruz bayramını kutlamak için

Teberrra ehline iderek lanet
Muhibban-ı pür neşe olmuşlar sermest
Hüsni'ye bir tolu itdiler himmet
Nevruz bayramını kutlamak için

(579a-579b)

Nevruziyye-yi Hüseyin Hüsni Baba

(. . . - - / . . . - - / . . . - - / . . . -)

Mey perestin yine şâd olduğu eyyâm geldi
Saki-i bâkiye de zevk ile seyrân geldi
Açılıp lâle vü sünbül kamusı buldı necât
Yeniden cümlece eşyâya bu dem cân geldi

Öterek bülbül ile cümle tuyur buldı sürür
Çağladı zevk ile doldı dereler itdi mürur
Ol çemen-zarede şebnem düşerek itdi gurur
Şâd olup cümle halayık âleme imkân geldi

Hele güllerle bezetdi bütün âlem düz oldu
Geldi eyyâm-ı bahar şevkile nevruz oldu
Dağıtıp saki demin camede efsun oldu
Gitti gam irdi sürür aşıkâ cânan geldi

Geldi bu dem lutf u adaletle Ali
Nura gark oldu heman arz-ı semâvat-ı celi
Cümlece ins ile cin yüz sürerek didi beli
Ehl-i İslama bu gün vahy ile Kur'ân geldi

Kutladı hur-ı melek her birisi şâd oldu
Ehl-i Şia sevinüp cümlece dil-şâd oldu
Üzülüp kavm-i Yezid huznile na-şâd oldu
Müminin kalbine la şekk nur ile iman geldi

Hüsnî'ye şükr idelim yine bu eyyâm
Virelim Al-i Ali'ye sıdkile bizlerde selam
Gülelim söyleyelim eyleyelim zevk müdam
Bizlere nur-ı Ali hucet-i burhan geldi
(580b)

Nevruziyye-yi Hüseyin Hüsnî Baba

Uyanın gafletten cânlar kardeşler
Ali'nin doğduğu eyyâm bu gündür
Başlayın sakiler dönsün devrânlar
Ali'nin doğduğu eyyâm bu gündür

Bakın bütün âlem yeniler geymiş
Laleler sünbüller seyrâne gelmiş
Menekşe şebbuyla kemale irmiş
Sultân-ı nevruz olan bayram bu gündür

581a

Açılmış rengarenk güller şakayık
Bilinmiş bu demde sırr-ı hakayık
Cünbişe gelmişdir cümle halayık
Ali'nin doğduğu eyyâm bu gündür

Ehl-i âşk olanlar başlamış zevke
Ali'yi sevenler hep pür neşe
Gamdan azad olup irmişler şevke
Sultân-ı nevruz evlaya kiram bu gündür

Bu gün ya hu bezm-i Hakk bayramımız
Cem olmuş bir yere hep ihvanımız
Ehl-i Beyt yolunda fedâ cânımız
Ali'nin doğduğu eyyâm bu gündür

Hüsnî Babam bu dem başla duaya
Evvel ahir dâim bu olsun gaye
Bizlere Ali'den salınsun saye
Sultân-ı nevruz olan bayram bu gündür

(580b-581a)

Nevruziyye-yi Hüseyin Hüsnî Baba

(- . - - / - . - - / - . - - / - . -)

İrdi eyyâm-ı bahâr virdi nevrûzdan nişân
Andelîb-i zârı gör kim penbe gül hayrânıdır

Ehl-i diller bir turukdan eyleyüp zevk ü tarab
Neşeler geldi cihâna dil-rübalar seyrânıdır

Hep güzeller çıkdılar dehri temaşa itmege
Gördiler ki bu demi seyr-i safa avanıdır

Turma sun sen sakiya bir nazenin elden şarab
Çün muhabbet mayesidir derd ehlinin dermânıdır

Kurdılar mey meclisin iş u nuş oldu müdam
Bende rağbet kalmadı bu gönlün hüsrânıdır

Hüsnî'yaac gözlerin bil gördüğün rüya değil
Doldıran âlemleri hurilerin elhanıdır

(581a)

Nevrûziyye-yi Hüseyin Hüsnî Baba

Bakın kainata ne hale girdi
Çemenzar yeşiller giyindi geldi

Ağaçlar çiçeklerle ne hoş bezendi
Nişan gösterdiler eyyâm-ı bahardan

Muhabbetine bağının güli derildi
Ötdi bülbülleri zevke irildi

Bu dem mevcudâta neşe virildi
Nişan gösterdiler eyyâm-ı bahardan

Sakiler sundılar tolu bâdeler
Mest olmuş bu demle hem üftadeler

Raksa geldi şevkle hep dildadeler
Nişan gösterdiler eyyâm-ı bahardan

Bu gün nevruz oldu küdurât gitdi
Gönüller pür-neşat şâha irişdi

Ehl-i dil olanlar kaynayup çoşdı
Nişan gösterdiler eyyâm-ı bahardan

Bakın Ehl-i Şia görmüşler cem'i
Muhibban süriyor erkânı demi

Münkir münafıka virüp sitemi
Nişan gösterdiler eyyâm-ı bahardan

Erenler bize etdiler kerem
Kalmadı gönlümde derdile elem

Lutf idüp pirimiz sundılar bir dem
Nişan gösterdile eyyâm-ı bahardan

Hüsni Babam eyle Hakk'a duayı
Okundukda nefes koşma semâi

Çalupda mutriban saz ile nayı
Nişan gösterdiler eyyâm-ı bahardan
(579a)

Kalenderî-yi Hüseyin Hüsni Baba

(- - . / . - - . / . - - . / . - -)

Âşk ehli olan saki-i devrânı unutmaz
Canân velinin sunduğu peymânı unutmaz

Mey neş'esi ol âşık-ı biçârede kaldı
Bir kerre gören bir dahi meydanı unutmaz

Damenine yüz sürmek için sıdk ile dâim
Hüsünde okur ayet-i Kur'ân-ı unutmaz

Teşne dilimiz la'l-i lebin âline kandı
Bu neş'e ile daldığı mestânı unutmaz

Yetmez mi bilirsin sana ahvalim ayândır
"Hüsni" yüzünü sürdüğü sultânı unutmaz

669b

Divân-ı Hüseyin Hüsnî Baba

(- . . / - . . . / . . . . / - . .)

Bir âşığın ki gönlünde ‘Âl-i abası var
Her dürlü cevre labüdd anın ihtisâsı var

Anlar mı neş’e nedir madem neş’e-i vâr olan
Cevr ü cefâ görmeyenin sanma devâsı var

663 a

Âşık gerek ki sinesi zeyb-i dağ ola
Ol dağ içinde la cürm yârin vefâsı ola

Ya Rab beni mahrum kılma derd ü belâdan hiç
Çün bir belâda âşıkının bin sefâsı var

Sabret tahammül eyle **Hüsnî** çektiğin gama
Zirâ feleğin âşığa sonsuz sefâsı var

662b-663a

Divân-ı Hüseyin Hüsnî Baba

(- . . . / - . . . . / - . . . / - . .)

Kastımız cânân olup bir yâradır ikrârımız
Kimseler âgâh değil esrâradır ikrârımız

Söylemez bir gayrı güftâr-ı dil nâlanımız
Can-u dilden Ahmedi Muhtar’adır ikrarımız

Padişahı âlem olmuştur o şah-ı Zülfikâr
Seyr-i Yezdan Haydar-ı Kerrârdır ikrarımız

Pak olup gayr-ı müzahibten müberrâ olmuşuz
Şükrullah Caferi Sâdık’adır ikrarımız

Dönmeyiz ikrarımızdan **Hüsnî’ya** can-ı beşerde
Bağlanıp bir bent ile hünkaradır ikrarımız

663a

Divân-ı Hüseyin Hüsnî Baba

(- . . . / - . . . . / - . . . / - . .)

Keşf-i dîdar eyledikçe gonca-i ranayı âşk
Dem çeker şevk ile her dem bülbülü güyâ âşk

Eyledi perverde-i naz gehi bin cevr ile
Efhal-i gönlüm mehzende himmet-i darâ-yı âşk

Vasl-ı sırrı hakikat olmayan bilmez nedir
Edemez temyiz kadar cevher-i yekta-yı Hak

Kays bir sevdâ gibi Mecnûn'ı bi pervâ eder
Her gece kesf-i nikâb eyler ise Leylâ'yı âşk

İzz ü caha eylemez asla nigah-ı iltikât
Bende-i âşkına hâl eyler anı darâ-yı ey âşk

Arzu-ı vasla cürret eylese üftâdegân
Cevrimiz...eyler elbet dilber-i zibâyı âşk

Kahrını lütf gibi yârin kabûl etmek gerek
Böyledir da'b-ı güzün zümre-i dâneyı âşk

Derd-i dilden etmezem izhâr ru-yı iştika
Sabra memurum olalıdan ma'il-i sevdâ-yı âşk

Fark olunmaz **Hüsni**'ya zâhir gözüyle ehl-i dil
Kalbe mensub oldu çünkü dide-i bünyâyı âşk
663a

Divân-ı Hüseyin Hüsni Baba

(- . - - / - . - - / - . - - / - . -)

Çaker-i dergah-ı âşk-ı 'adil-i efzâ menem
Derd-i dehri kayd idinmez rind-i bi pervâ menem

Paspan-ı kuy vuslat buy-ı yarım sofîya
Rah-ı âşka can veren Mecnûn hem Leyla menem

Dahl ü tan'ı münkirlerin gelmez dile kat'a giran
Dâimâ mestâne heyet-i âşık-ı şeydâ menem

İstemem ikbal ü dehri bi-bekâdır neyleyim
Talib-i uzlet sera-yı 'âlemül illâ menem

Eylemem da'vayı fazl-ı mârifet asla veli
Cami-i 'esrâr-ı m'ana nüsha-i Kübra menem

Ben beni bilmekdir ancak maksudum **Hüsnî** menem
Gayrı yoksa kendime ezhâr-i ceht-i evlâ menem
662b

591a

Nefes-i Hüseyin Hüsnî Baba

Ta ezelden içdim bâde-i engür
Mest olup görmüşdüm ilâhi şükür
Ahdimde pek durdum etmedim kusur
Verdiğim ikrâra eyvallah dedim

Tâlib oldum âşka eyledim savaş
Gönlümde kalmadı zerrece telâş
Erenler rahına koyunca bir baş
Verdiğim ikrâra eyvallah dedim

Okudum mektep ilm-ü ledünde
Imtihan verdim mürşid önünde
Kalmadı şek ile gümân özümde
Verdiğim ikrâra eyvallah dedim

Derdim cümle varım Al'i Ali'ye
Ehl-i Beyt hüznüyle döndüm deliye
Bağlandım sıdk ile gerçek veliye
Verdiğim ikrâra eyvallah dedim

Hüsnî Baba'mder ki mürşidim Ruhi
Ayrılmadım andan bir lahza dahi
Tecelli edince kalbimde Ali
Verdiğim ikrara eyvallah dedim

591a

Nefes-i Hüseyin Hüsnî Baba

Şâh kulu sultândan eyledi zühur
Gaygusuz sultânın nurudur bütün
Kalbimiz hoş oldu gönlümüz pürnur
Kudüm ile bu dem Tahsin Baba'nın

Geldi mihmân oldu bizlere bu zat
Yeniden bulmuşuz taze hayât
Gönlümüz şâd oldu gitdi kudurat
Serviyle bu dem Tahsin Baba'nın

Muhabbet bezminde demi soruldu
Hoş sohbetleriyle zevke erildi
Güleryüzden gördün güller derildi
Huzur ile bu dem Tahsin Baba'nın

Karşuladık bizler hem onı cândan
Diledik himmetin ulu sultân
Himmet itdi pirim gördük nişândan
Zühur ile bu dem Tahsin Baba'nın

Hüsni Baba der ki şâd olsun gönül
Merdiven köyünden geldi bir bülbül
Gönül bağçesinde açılmış sünbül
İhsânıyla bu dem Tahsin Baba'nın

591a

691 a

Nefes-i Hüseyin Hüsni Baba

Erenler pendini can ile duyup
Sıdıkla tarik-i Rahmân'a geldim
Kalbimi çerkâbdan pak edip yuyup
O demde mürşide amâne geldim

Rehberimle hemen düzüldüm yola
Selâm verip aldım sağ ile sola
Açıldım bend ile dâr-ı Mansura
Küfürden kurtulup imâna geldim

Kırklar sırasıyla geçti meydana
Kuruldu 'ayin hem girdim erkâna
Pirler huzurunda niyaz-ı meydâna
Hakk'ın didârını seyrâna geldim

Çerağlar uyandı nura gark oldum
On iki imâma niyâza durdum
Sekâhüm şerbetin nûş edip kandım
Mest-i medhûş olup devrâna geldim

Pir balım sultândan geldim iskâna
Kurtulup taklitden oldum bigâne
Canımı nezir idüp verdim canâna
Erişip Hüsni'ye insana geldim

691a

690 b

Nefes-i Hüseyin Hüsnî Baba

İkrâr verdim bende elest bezminde
Verdiğim ikrarı imândan aldım
Seyr eyleyüp gördüm kendi özümde
Muhabbet nurını meydânda gördüm

Gönlümde ararken kendime bürhan
Hakkın dergâhında kıldılar mihmân
Mürşidime o dem eyledim imân
Sırr-ı ilâhiyi insandan aldım

Bu gizli sırrın da agâhı oldum
Tarikat bâbının müftâhı oldum
İlm-i marifetin üstâdı oldum
Hakîkat zevkini erkenden aldım

Hüsnî'ya gözün aç bak bu eyvâna
Can-u dilden kul ol şah-ı merdâna
Ehl-i Beyte bağlan kalma bigâne
Bu emri böylece Yezdan'dan aldım

690b

Nefes-i Hüseyin Hüsnî Baba

(Vedanamesidir.)

Vakit tamam oldu hicrân göründü
Elveda sizlere ey can kardaşlar
Göç etmek zamanı geldi erişti
Elveda sizlere ey can kardaşlar

Dünyâya gelmekle gitmeklik teva'im
Çerha olup durak etmeklik elzem
Sanmayın kurtulur bundan hiç âdem
Elveda sizlere ey can kardaşlar

Anasır gömleğin soyundum yürürüm
Aslıma rücu'dan başka yok çarem
Hakk'a vuslat etmek insana elzem
Elveda sizlere ey can kardaşlar

Sanmayın ölümle ayrıldım sizden
Her zerrede mevcûd olan yine ben
Can gözüyle Hakk'ı eğer gözlersen
Elveda sizlere ey can kardaşlar

Mutu kable mevtin olan agâhı
Ayrılır mı Hakk'dan zerrece dahi
Hay gelir hay gider ol hayyu-l Bakî
Elveda sizlere ey can kardaşlar

Söylemek isterim ben son sözümü
Muhammed Ali 'dir bilin özümü
Bunlardan ayırmam bir dem gözümü
Elveda sizlere ey can kardaşlar

Hatırdan ferâmuş etmek beni
Sürün muhabbetle erkânı demi
Hayır ile yâd edin ânın fakiri
Elveda sizlere ey can kardaşlar

Hüsni Baba kemter deyup göçer
Bırakmış dünyâda Hakk'dan bir eser
Münafık şerrinden çok edin hazer
Elveda sizlere ey can kardaşlar

690b

Nefes-i Hüseyin Hüsni Baba

Sümme Vechullaha âşık isen
Secde kıl Âdem'e eyleme gaflet
Ahd-ü peymanında meskun değilsen
Sabit-i kâdem olup göster muhabbet

Çalış nasibin al sırr-ı Alî'den
Görürsün ol zaman erkân veliden
Sıdkile tuta gör mürşid elinden
Hakk'ın elidir bu , gel iyle hürmet

700a-....

Dîvân-ı Hüseyin Hüsni Baba

Sahib-i Dîvân Kadîmi'ye karşı söylenmiştir

(- . - . - / - . - . - / - . - . - / - . -)

Nar-ı düzahdan eşedir rıh-ı nar-ı intizâr
Adamı bîzâr eder ah-ı derd-i zâr intizâr

Bence bu kadar hata'ı hiç gülzâr ikbalim bile
Canı dilde var iken te'sir-i har intizâr

Pek uzar aşığa zulmane şeb-i yelda gibi
Uç verince ez kaza bir kere nar-ı intizâr
Aşığı sabr-ı hatır-nak eyler ...
Etme ya Rab kimseye tahmil-i bar-ı intizâr

Hüsnî'ya Hakk'dan teheyi eylerim her bâr kim
Düşmenimde olmasun düçar nar-ı intizâr
613a

57. HÜSNÎ BABA

Dîvân-ı Hüsnî Baba

(- . - - / - . - - / - . - - / - . -)

Nâzeninim pir-i uşşâkide dildârım sahih
Mübtelâyı derd-i âşkım zat-ı envarım sahih

Bizdedir seyru süluk hem bizdedir âşk-ı Hüdâ
Al-i Ahmetten giyindi pir hünkârım sahih

Varisidir enbiyanın vakıf-ı ilm-i ledün
Mürşid-i Hak “men aref” irşâda ikrarım sahih

Sariyi esrâr karamdır cemâli gömlek
“Küntü kenz” manayı dilde çünkü ihzarım sahih

Feyz-i Hakk'la natık-ı esrâr-ı Kur'ân olmuşuz
Nükte’i ilm-i hakikât kenz-i esrârım sahih

Ârif ol **Hüsnî** hakikât âşk ile sabit olur
Aşığın matlubu Hakk'dır vasl-ı didârım sahih
613a

58. İBRAHİM PERVERÎ

Destan-ı İbrahim Perverî

Dinleyün sözlerim cân u gönülden
Hazret’ İbrâhim’i ideyim beyân
Bak nice ayrılır bülbül gülinden
Mahzûn olur bâğbân bozulur gülşen

Hazret-i İbrahim’in çok idi mâlı
Nazar kıl sonundan nic’ olur hâli
Bir evlâd diledi lütf u celâli
Hak kıldı lütfundan bir evlâd ihsân

Sen bilürsin benim hâlimi Yâ Rab
Bir evlâd lütfundan ‘âlemi Yâ Rab
Sana kurbân idem gülümün Yâ Rab
Böyle kıldı Hakk’a ol ahd ü amân

Hak peygamber deyü verdi devletin
Tealallah senin çokdur hikmetin
Hem ‘âli eyledi şân-ı şöhretin
Temekkin sırrına vâkîf ola her cân

547a

Dehre geldi evlâd anlar güldiler
Ana ata şâd u hürrem oldılar
İsmi İsmâil deyu koydular
İsmiyle yaşasun ol tıfl-ı sübyân

Şâd itdi anlarda dil-i naşâdını
Bağışlasun Mevlâ bir evlâdını
Sevinçle unuttı Hakk’a va’adini
Rüyâda bir âvaz işitti nihân

Uyandı rüyâdan ‘aklı perişân
Tefekkür eyleyüp durdu bir zamân
Bin deve sevgili eyledi kurbân
Bu mudur kalbinde sevdiğim olan

İbrâhim’in hâli yaman olacak
Sonra Hak hikmeti beyân olacak
Gülün İsmâ’il’dir kurbân olacak
Boş yire mâlını gel kılma ziyân

Ol vakit ağladı evlâdı için
Yalvardı Tanrıya murâdı için
Çağırıldı yanına bir Bari için
Der seni gezdirem idesin seyrân

Bakalım İsmâ’il bu ‘âşka dalar
Fikr idüp ol Hakk’a çok niyâz kılar
Seyrâna gidecek sevinüp güler
Şöyle rûşen oldu kalbi şâdumân

Ana ben seyrâna giderim dedi
Elin kınâlayup saçın taradı
İzin verdi ol dem hürrem eyledi
Bezetti her yanın eyledi rahşân

Akıttı gözünden kanlı selini
Tuttu elin teslîm itdi gülünü
Perişân eyledi za'yıf hâlini
Baba oğul yola oldular revân

Kınalı elleri sâçları bil de
Bezetmiş ziyneti yok anın gül de
Hasbihâl iderek baba oğul yolda
‘İrfân dağına vardılar elân

Yıkıldı başıma bu cihân tozudur
İşim bülbül gibi ah ile zârdır
Söyleyemem ağlarım bir ricâm vardır
Emir Hakk’dan sözüm ideyim şâyân

İsmâil der nedir ricânı söyle
Nedir bu gussaya dalmışsın böyle
Kabâhatim nedir aşikâr eyle
Anlaşılsun sözün olsun .....

İbrâhim der oğlum bağrımı deldin
Kesildi tâkatim bi-mecâl kaldım
Ben seni bu dağa kesmeğe geldim
Boyatsun dağları akan kızıl kân

Ben sanırdım bana sâdıktır babam
Hem cân u gönülde ‘âşıktır babam
Gel kıyma bana yazıktır babam
Hiç baba oğluna olur mı düşmân

547b

İbrâhim der oğlum gelmez elimden
Kurbân istedi Hak gonca gülümden
Kurbân ittim bunca olan malımdan
Gülün isma’il’dir buyurdı Sübhân

İsmâ’il’der nice itse mihr Mevlâ
Yâ niçün saklayup idesün asfâ
Hak verdi bu cânı kıl ana ‘ata
Ben sandım işlerim bir başka isyân

Bunu bana evvel diyeydin baba
Helâllik anamdan alaydım du’â
Gam değildi ömrüm gideydi hebâ
Hasret kıyâmete kaldı el amân

Oturdu 'ismâil dizi üstüne
Tutdılar emr-i Hak sözi üstüne
Adarım evlâdımı yüzi üstüne
Kan revân içinde ideyim üryân

Anamın hasreti bende vâr idi
Cândan sever idi sâdık yâr idi
Elim kınalayup saçım taradı
Ağlasun haşre dek ciğeri püryan

Elvedâ ey ana zâr eyle ağla
Benim çok sineni odlara dağla
Günahkar olmayım kollarım bağla
Belki vuram sana tatlıdır cân

Garîb bülbül anda nidâya geldi
Sanki feza-yı keşşâf d'uâyâ geldi
Lain iblis anda i'vaya geldi
Ol dem attı bir taş kör oldu şeytân

Helalleşüp öpdü oğlunun gözün
Tutalım emridir ol Hakk'ın sözün
O anda çevirüp kibleye yüzün
Başladı çekmeğe tekbîr Rahmân

Zâr u feryâd itdi 'İrfân Dağ'ı
Bozuldu bülbülin gülşen ü bağı
Yumdu gözlerini çaldı bıçağı
Zerrece ol bıçak itmedi nişân

Hışma gelüp çaldı taşa
Kesmez bıçak kesdi bir başdan başa
Hikmet-i Mevlâ'dır bak sen bu işe
Verildi kudretten bıçağa lisân

Ne urursun taşa nedir isyanın
Kesme deyü Hakk'dan emr ü fermânı
Kerem her şeyi kârı nebâtım
Haddim değil halim kılâm beyân

Ol vakit Cebrâil'e emr itdi Mevlâ
Cennetden koç kurbân eyledi 'ata
Anı kurbân itdi kıldı dâ'va
İbrâhim İsmâ'il oldılar handân

Cebrâil der Tanrı eyledi selâm
Kabuldür kurbânın olundı ‘ilân
Kesdiler kurbânı itdiler bayrâm
Herkes vâcibdir kesmeklik kurbân

548a

Şâd olup da anlar gülmese idi
Hâk anlara ihsân kılmasa idi
Semâdan koç kurbân gelme idi
Hâkk’a kurbân idi her yılda insân

Andan sonra anlar sordular birm den
Çok zâman oldılar her şâd u hürrem
Ruhuna Fatihâ okuyan âdem
Ana yoldâş olur ahrette i’ mân

Perverî der bu bir hikmet-i Mevlâ
Evvel harâb sonra Hak kıldı ‘alâ
İbret alsun deyü ‘âlem-i dünyâ
Anların hakkına eyledi destân

546b-548a

59. İLHÂMÎ

Divân-ı İlhâmi Baba

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Ey peri dil-i gülşeninde var mı cevânın senin
Dürlü renk sende mükemmel var mı elvânın seni

Ne güzel resm eylemiş üstad kaşınla kirpiğin
Şöyle sermest eylemiştir halkı devrânın senin

Saye salmış küfr-i zülfün nokta-i gerdânına
Hükm ider iklim be-iklim nutk-ı fermânın senin

Arz eder cümle halâyık beyte secde etmeğe
Çün cemâlin secdesidir bana ihsânın senin

Okudum levlake levlak anladım esrârını
İstemem cennet içinde hür u gılmânın senin

Câhil-i hodbin ne bilsün evliyânın remzini
Kerbelâ-yı âşk için **İlhâmî** kurbânın senin

608b

Nefes-i İlhamî Baba

A dilber ben senin meddahın oldum
Goncalar açmış hüsnün elinden
Şevk ile ötüyor bak gece gündüz
Dinle nağmeleri cân bülbülünden

Âşk ile kitab-ı hüsnün yazarım
Ahu gözlerinde kaldı nazarım
Giceler subh dek ağlar gezerim
Değirmenler döner çeşmim selinden

Ruz u şeb mutâdem menend-i hezar
Gülşen-i ... arz-ı ah u zar
Dönemem bu yoldan olsam da berdar
Mansura benzedem zülfün telinden

Teslimim rızaya bağladım kendim
Geçer mi âşıkdan zülf-i kemendim
Yeşil ördek avcısıyam efendim
Sayyad-ı âşk oldum dostun gülünde

Tutmuşum bu rahı sabitim billah
Severim hayderi anarım her gah
Kimi kızıl baş kimi ak külâh
Gezer bu İlhamî halkın dilinde

582a

Nefes-i İlhamî Baba

Âlem-i ervahda bezm-i eleste
Muhammed Ali'nin nurıdır vallah
Zuhûr idüp küffar askerın kıran
Elinden Zülfikar Ali'dir vallah

Üçler dü âlemde birlikte yetdi
Beşlerde anların damenin tutdı
Birlik lokmasını yediler yutdı
Damen-i pak olan birlerde billah

On dört masum-ı pak On iki imâm
On yedi kemer-beste cümlesi tamam
Anların vechine çalındı kâlem
Hatt-ı istivada kırklarda billah

Sultân-ı Süca aldın Seyyid Battal
Şimşir şehamet kâfire kattal
Anların bendesi **İlhâmî Abdal**
Pirim hünkarım Hacı Bektaşda billah

582a

Nefes-i İlhâmî Baba

Gezindi serseri ey deli gönül
Delil ü bürhanın Kur'ân var iken
Sende al nasibin er meydânında
Meydân-ı âşk içre irfan var iken

Geldi muhib oldu sevdâya gönül
Baş uğratdı gavgaya gönül
Nasıl teslim olur içvaya gönül
Beni halk eyleyen subhan var iken

Nefret itdim şu cihânın darından
Gönül vaz geçer mi ah u zarından
Korkum yokdur cehennemın narından
Pirim Ali gibi arslan var iken

582b

Ben muhibbim derde yüzüme güler
Arkamdan zemm ider dişini biler
Yani erenleri aldatmak diler
Kendinde bin türlü noksan var iken

İlhâmî oyunbaz etemezsiniz
Ucuz baha ile satamazsınız
Pelengim kavidür atamazsınız
Seyyid Battal gibi sultân var iken

582a-582b

60. İSMÂİL

Nefes-i İsmâil

Aradılar Pir Sultânın aslını
Görelim ne söylenir Yaradan
Dinleyiniz de şerh eyleyem vasfını
Zuhûr oldu Kazım Musa Rızâ'dan

Ol Ali yerin göğün binası
Kudret kandilinden çalınmışdur mayesi
Kazım atasıdır Rızâ Dedesi
On iki imâm ile geldi sıradan

Şeyh Cüneyd'dir âşıkların atası
Yine şâhdan pîr sultânın potası
Ummandır deryâdır nurdur ötesi
Bilir kimdir narı nur iden

Hem Rızâ hem şâhım hem Seyyid
Bir başında vardır hem Ebu Talib
Bektaş Velide yazılı kayd
İnanmayan haber alsın oradan

Seksen bin er-i Horasan kopdılar
İmam Rızâyı muhkem tutdılar
Sulca Karaöyük'de sohbet itdiler
Erler meşveretde kaldı orada

Güvercin tonundan hevâdan itdi
Darı seçi üstünde namazın kıldı
Doksan bin evliyâyâ ser çeşme oldı
Mevlâm kısmetlerin virdi irâdem

582a

Uçurdılar Pîr Sultân'ın kuşunu
Seyrângah eyledi yıldız başını
Hub gösterdi toprağını taşını
Mevlâm kısmetini virdi orada

Şah yıldız dağında semâ eyledi
Bir ayak üstünde bin bir kelam eyledi
İtdi Banazı hoş vatan eyledi
Hayli devirdir han geçdi orada

Koca Şâh-ı Rum'a bir elma saldı
Tolandı Rum'ı Banaza geldi
Pîr sultân elmaya bir tekbir kıldı
İnsan taaccubden kaldı orada

Yüce gördi şehidliğin yolunu
Mansur gibi kabul kıldı darını
Kokladı elmayı virdi sırrını
Mevlâm hırkasını asılı kodı orada

Seksen bin er Horasan'dan zuhûrî
Geldi Rum'a ham eyledi zahiri
Şemşir koltuğunda gitdi ahiri
Dört bölük derdine gitdi irade

Halifeler bir araya geldi
Evlad geçdi diye meşverek kıldı
İnce Muhammedi Şâh'a saldılar
On iki şâhdan sened aldı orada

İsmâil'im ötesine irmezler
Evlad olmayana sened virmezler
Senede mühre itimâd kılmazlar
Aradan kaldırmazlar zann u gümânı

581b-582a

61. KADÎMÎ

Nefes-i Kadîmî

Gezerdim bir vakit avâre avâre
Ulaşdırdı beni Halik ulu şâra
Ol şârın padişâhı Şah Zeki Sultân
İdüp himmet beni çekdi hemân dara

Ledün âlemin idüp tâlim-i kemâletle
Bu ders ile erişdim ben o didâra
Segahüm şerbetin sundı bana pîrim
Bu âşkım vesile oldu izhâra

Kadîmî'yimmürşidimdir ol Zeki Sultân
Ol sultândan ümid vardır biçâreye

607a

Nefes-i Kadîmi

Devrim ettim tamam erdim bu kâna
Pederle maderden geldim cihâna
Tıfl iken çekildim ulu dîvâna
Katreydim karıştım derin ummana

Kırklar ile bir meydanda bulundum
Edhem gibi varlığımdan soyundum
Bülbül idim kanadımdan yolundum
Hüküm eden ben idim kevn ü mekana

Elest bezminde bizler dedik belî
Başımızda esiyor âşkın yeli
Pirimiz Hünkâr Hacı Bektaş Veli
Onlardan nail olduk ihsâna

İster isen hakkı yakın göresin
Her dü-serâ ulu şaha eresin
"El-hakümüt-tekaşür" suresin
Oku aldanma sakın bu elvâna

599 b

Gönül ayinesin eyle musaffâ
Dildir bilmiş ol penah-ı Kibriyâ
Nefsinden edegör hazer dâima
Düşürmesin seni dağ-ı hicrâna

Saykal et kal evin iyle mücellâ
Sarıl bab-ı erenlere bî-riyâ
Kenz-i la yefna ya erdirir Mevlâ
Sözlerim haktır değildir efsane

Vasıl-ı Hakk'dır âşıkâ gaye, emel
Eyledik biz çok adularla cidal
Nuş edip ba'de-i âşkî ta ezel
Kul oldu **Kâdîmi** pir-i mûgana

599a-599b

Nefes-i Kadîmi

Dersimizi aldık nokta'î ba'dan
Cevher-i ilmi çıkardık hecâdan
Ledün ilmin öğrendik bu manâdan
Elimiz yuduk çektik masivâdan

Hakk'a gider bizim doğru yolumuz
Hacı Bektaş Hünkâr bizim ulumuz
Zahid anlayamaz bizim soyumuz
Sorma bana dünyâ ve mafihadan

Sakin-i meyhaneyiz demleniriz
Cemâl severiz da'im eğleniriz
Bülbül gibi şevkle sesleniriz
Aldık haberi ol bâd-ı sabâdan

Âşk şarabın içtik dâimi mestiz
Yerimiz meyhane kadeh-be-destiz
Nûş ederiz her dem bezm-i elestiz
Kadîmi geçmişiz biz o ferdâdan

599b

672 a

Koşma-yı Kâdîmî (Cemil Balım Baba'ya hitaben söylenmiştir)

Cemil Balım Baba Sultân
Bir resim de bize ihsân
Eder mi ol şah-ı Merdân
Diye yazdım dilek hemân

Rıza da resmini gördüm
Yüzümü pâyine sürdüm
O anda kalbimi verdim
Sana ey Yusuf-ı Ken'ân

Cihazını bir bir yazmış
Verilenler bile azmış
Sekahüm şerbetin ezmiş
İçegör durma ey mihmân

Cemâlin Sure-i Tahâ
Senin ey mürşîd danâ
Anın içindür âşkın sana
Kaşındır kâf ve'l-Kur'ân'ı

Ali 'sin şüphesiz Ali
Kerâmetin bize celî
Kâdîmî âşıkın Veli
Yolunda her zaman kurbân

672a

Mersiye-yi Kadîmî

(. . . . / . . . . / . . . . / . . . .)

Bu gün Mâh-ı Muharrem'dir gönül durmaz ider efgân
Muhibb-i Ehl-i Beyt olan olurlar dâimâ giryân
Yıkılsın çarhı dünyânın harâb olsun bütün cihân
Ciger-kuşe-i Zehra'ya neden yar olmadı devrân

Kırılısun ellerin Şemir kör olsun gözlerin Mervan
Tutuşsun ateşin tabut içinde kalmasın nişân

Hüseyn'in matemi benzer mi hiçbir mateme eya
Fıganı Ehl-i Beytin ah irişdi ta semâvata

Şehid-i Kerbelâ için ideriz cânımız fedâ
Bu zulmün intikamını alır senden şir-i Hüdâ

Kırılısun ellerin Şemmer kör olsun gözlerin Mervan
Tutuşsun ateşin tabut içinde kalmasın nişân

Kıyamazken o nazik gerdanı pus itmege Resul
Hüda'dan korkmadan saldırdılar haric ez-ukul

Ayırıp res-i pakini bedenden ol Şemir-i füsûl
Cenab-ı Fatıma oldu bu halden gayetle melul

Kırılısun ellerin Şemir kör olsun gözlerin Mervan
Tutuşsun ateşin tabut içinde kalmasın nişân

Muaviye degil midir bu fitneyi iden icad
Kızıl kana boyadı Kerbelâ sahrasını bi-dad

Yıkılsın başına dünyâ cihânı eyledin ifsad
Yezid'in zulmüni tel'in ider Nemrud ile Şeddad
Kırılısun ellerin Şemir kör olsun gözlerin Mervan
Tutuşsun ateşin tabut içinde kalmasın nişân

Bu yoldan dönmem asla dökülseler yoluma har u hass
Şehid-i Kerbelâ'nın hasreti yakdı beni ahir nefes

Visâl-i devletin bahş ile derdinden idip halas
Kadîmî kulunu lutf eyleyüp kıl şâhım abd-i has

Kırılısun ellerin Şemmer kör olsun gözlerin Mervan
Tutuşsun ateşin tabut içinde kalmasın nişân

(575a)

Mersiye-yi Kadîmî

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Gözlerimden akıyor yaş yerine kan bi-riyâ
Yâdîma geldikçe âh elem-i deşt-i Kerbelâ

Nasıl ah u vahla sinemi al kan itmeyeyim ben
Hüseyn'in matemiyle kopuyor hazin bir vaveyla

Pirehensiz bi-kefen ol cism-i nazik-terini
Pare pare eyledi ol kavm-i Yezid-i bi-haya
Naleden ah u figandan kopdı tufan-ı bela
Eyledi çak-ı giriban hazret-i fahrü'n-nisa

Sad hezaran la'net olsun ol Yezid'in cânına
Serv-i gülzar-ı Hüda'ya eylediler çok eza

Bu **Kadîmî** kemteri ah iderek şam u seher
Cân u başı şâh Hüseyn'in yolunda kıldı fedâ
(578a)

Mersiye-yi Kadîmî

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Ey felek yakdın bizi ah-ı ateş suzânına
Bir içim su virmedin girdin o şâhın kanına

Urdılar hançer- pelidler kıymadan gerdanına
Ehl-i Beyt'in bakmadılar ah u zar-ı efgânına

Sad hezaran lanet olsun ol Yezid'in cânına
Ceddine ecdadına ensarına a'vanına

Yetmiş iki zata karşı yirmi bin kavm-i Yezid
Bir taraftan kesdi hem nehr-i Fırat'ı ol 'anid

Buse-gah-ı Ahmed'e hancer koyup Şemir-i pelid
Eylediler gonca-i Zehra'yı leb-teşne şehid

Sad hezaran lanet olsun ol Yezid'in cânına
Ceddine ecdadına ensarına avanına

Kimsezi kaldı yetiman Kerbelâ'da hun-feşân
Titredi bu zulm u cevrin dehşetinden kün fekân

Matemin tutdı melekler dahi hem ins ile cân
Ehl-i Beyt'in uğrına cânın virdi bunca nev-civan

Sad-hezaran lanet olsun ol Yezid'in cânına
Ceddine ecdadına ensabına avanına

Ey Yezid itdiklerin kalır mı sandın yanına
Gör n'ider Hayder sana vardıkda Hakk dîvânına

Bu **Kadîmî** dâim eyler laneti etbaina
Hem Yezid'e ol tohum-ı zina Mervanı'na
(578a)

576b

Mersiye-yi Kadîmî

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

İdelim âh ile feryâd titresün arş u berin
Arşa çıksun eylesün velvele endaz-ı tanin

Kalbini şâh-ı Resul'ün kırdılar rahm itmeden
Kerbela'da Ehl-i Beyt'i kaldılar zâr ü hazin

Korkmadan Hak'dan hayâsız pâ-y-ı menhus ile
Ol müşebbek sineye basdı Şemir hâin l'ain

Kör olsun gözlerin hâin kırılson ellerin âh
Nasıl kıydın ol sultâna sen ey hâin bî-din

Buse-gâh-ı Ahmed'e bak neyledi zâlim Yezid
Ağla ey dil şâh Hüseyin'e ağlıyor ruy-ı zemin

Bağırılmaz tığ-ı sitemle çâk çâk itdi felek
Zülm ile oldu şehid âh iderim haşre değın

Bâb-ı rahmetinden kerem kıl bu **Kadîmî** ahkara
Yüzünü tutmuş sana ey kible-gâh -ı nazenin
(576b)

Mersiye-yi Kadîmî

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Demdir ey dil ağla durma tende cân ağlar bugün
Âh u efgân eyle kim cümle cihân ağlar bugün

Bu Muharrem mâhıdır mâtem demidir ağla gel
Ol şehid-i Kerbelâ'ya âşıkân ağlar bugün

Hanedan-ı Ehl-i Beyt'e zulm-ü 'udvân itdiler
Seyl-i eşkin akıdup kevn ü mekân ağlar bugün

Kurretü'l-ayn-ı Resul'ü etdiler susuz şehîd
Nûr-ı çeşmim Murtazâ'ya asuman ağlar bugün

Görmemiş bir mislini devr-i felek bu fitnenin
Kâ'inat hem nüh felek devr-i zamân ağlar bugün

Büküldi beli çarhın gönüller boyandı kana
Zade-i Fatıma'ya lâhutiyân ağlar bugün

Ey **Kadîmî** gözyaşların durmasın aksun bugün
Dökilen hun-ı Hüseyin'e her göz kan ağlar bugün
(576b)

Mersiye-yi Kadîmî

(- . - - / - . - - / - . - - / - . -)

Şâm u Dimişk'da cem' olup bir alây tohm-ı zinâ
Küfe'ye vâli diye gönderildi ibn-ü Zerkâ
İbn-ü Ziyâd menşûr yazdırmada durmadan asla
Leşkere baş aradı saldıracak hem kilap- asa
Geldi leşker-i Yezidân Kerbelâ'ya hûn- feşân
Yağdırdılar mazlûmâna hançer şimşir-i bürrân

576a

Vâli olmak zevki ile terk idüp din ü imânı
Gelmişdi la'in Sa'd'e cazib Rey'le Taberistan
Çekdi leşkerini sahrâ-yı belâya bed- zebân
Al-i Resul'a eylediler zülmü Mervâniyan
Geldi leşker-i Yezidân Kerbelâ'ya hûn- feşân
Yağdırdılar mazlûmâna hançer şimşir-i bürrân

Gelince kasd-ı Hüseyin'e Şemir pelid-i bed- likâ
Başladı feryâd u zâra 'ateşân etfal u nisâ
Zülm-i 'arvân eylediler teşne-i kâna eşkiyâ
Neyledin netdin ol şâhı ey sipihr-i bî-vefâ
Geldi leşker-i Yezidân Kerbelâ'ya hûn- feşân
Yağdırdılar mazlûmâna hançer şimşir-i bürrân

Yağma için hayme-gaha kasd idüp ol şur-ı şer
Nakâlar üstünde Ehl-i Beyt itdi Şam'a sefer
İbn-i Süfyân eylediler din-i İslâmı heder
Kâni ile dini ihyâ eyledi hayru'l-beşer
Geldi leşker-i Yezidân Kerbelâ'ya hûn- feşân
Yağdırdılar mazlûmâna hançer şimşir-i bürrân

Şühedâ başlarını nizelerine takarak
Ehl-i Beyt'in ciğerin hicr ateşine yakarak
Şehribânu Zeynel, Zeyneb gözyaşları saçarak
Feryâd idiyorlar dönüp Kerbelâ'ya bakarak
Geldi leşker-i Yezidân Kerbelâ'ya hûn- feşân
Yağdırdılar mazlûmâna hançer şimşir-i bürrân

Cümle hayvânat olurken bu sahrâlarda hem sir-âb
Kesdiler nehr-i Fırât'ı virmeyüp bir katre âb
Ehl-i Beyt'i eylediler âh 'ateşden dil-i kebâb
Şemr-i l'ain Şâh Hüseyin'e etdi zulüm bî-hesâb
Geldi leşker-i Yezidân Kerbelâ'ya hûn- feşân
Yağdırdılar mazlûmâna hançer şimşir-i bürrân

Ne kadar cürmüm var ise sen eyle afv u kusûr
Kılma Yârab beni ol şâh-ı Kerbelâ'dan mehcur
Mazhar-ı Gufran olursam eylemem asla fütûr
Eyleme hâl-i derinden **Kadîmî** kemteri dur
Geldi leşker-i Yezidân Kerbelâ'ya hûn- feşân
Yağdırdılar mazlûmâna hançer şimşir-i bürrân

(575b-576a)

575b

Mersiye-yi Kadîmî

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

Muharrem mâhı geldi âh gönüller etmede feryâd
Hüseyin'in mâtemi eyler demâdem eşkimiz müzdâd
Yakup fitne etmişlerin bu ayda ol Yezid Şeddâd
Zalüm oklarını atdı cihânı eyleyüp ifsâd
Tahammül idemez insân bu zulme olsa da pulad
Kalır mı yanına etdikleri acep behey cellâd

Cihânda mislini görmüş değil bu rütbe bir melet
Ede peygamberin evlâdına hunharca bir savlet
İder mi Yezid'e cihânda hiç ol pak ü ismet

Hüdâ'dan lâ'net olsun Yezid'e ecdâdına lâ'net
Tahammül idemez insân bu zulme olsa da pulad
Kalır mı yanına etdikleri acep behey cellâd

Hüseyin'in matemi yakdı kulüb-i müminânı âh
İdüp azürde dilleri o dinsüz hem o rû-siyah
Ciğerin yakdı Zehrâ'nın bu hun-aludcefâ billâh
Vücûdu çak çâk oldu yetiş imdâdına ey şâh
Tahammül idemez insân bu zulme olsa da pulad
Kalır mı yanına etdikleri acep behey cellâd

Muhbibb-i Ehl-i Beyt ağlar bugün mâh-ı Muharremdir
Bu mâtemden elem-nâk olmayan ahmak u sersemdir
Bu ayda zevk ider ancak Şimir'le İbn-ü Mülcem'dir
Yezid'in İbn-ü Zerkân'ın Sa'd'ın yeri cehennemdir
Tahammül idemez insân bu zulme olsa da pulad
Kalır mı yanına etdikleri acep behey cellâd

Tefekkür iyle ey gâfil bugün kevn ü mekân ağlar
Hüseyin'in mâtemiyle melekler hep karalar bağlar
Kadîmî'nin gözyaşları akar seller gibi çağlar
Hüseyin'in âşkına cümle muhibbân yüreğin dağlar
Tahammül idemez insân bu zulme olsa da pulad
Kalır mı yanına etdikleri acep behey cellâd
575b

Semai-yi Kâdîmî-

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

Senin hüsn-ü cemâlindir beni mest eyleyen can
Ne hub suret yaratmış zâtını ol kudret-i Mevlâ

Temâşa-yı cemâlınden alıp feyz-i kemali ben
Huzurundan huşu' ile kapandım secdeye şaha

Tavaf ettim cemâlin Kâbesin sultân-ı Kevneynin
Gönül iklimine sultân olupdur şah-ı Kerbelâ

Esir-i âşkın oldum kim tutuştum nar-ı suzâna
Mariz-i derdi âşkım ben bu derde var mı hiç devâ

Eşiğinden cüdâ etme bu kemter kulunu şahım
Kadîmî eylemiştir çün bu yolda canını fedâ
669a

Semaî-yi Kâdîmî

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

Günahım çok, yüzüm kara , şehâ ihsân için geldim
İlâcım yok , azabım çok , tabib-i dermân için geldim

Muhabbet ateşi yaktı beni Yakub gibi encâm
Fîrâka yok tahammül , Yusuf u Kenân için geldim

Hakîkat bâbın gezdim özüm saf eyledim anda
Erenler bağının gülizârına seyrân için geldim

Bütün halim güvâhımdır penâhımsın ulu şahım
Erenler yoluna bu cânımı kurbân için geldim

İçip Kevser şarabını hakîkat nurunu gördüm
Kâdîmî asitanına ulu dîvân için geldim

669a

Semaî-yi Kâdîmî

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

Gönül beytindeki kandil ezel nur-ı Ali 'dendir
Elest bezminde ikrarım benim kalû belîdendir

Tevellâ hem teberrâdan haberdârım bugün el-Hak
Bu yolda ba'is-i feyzim Hacı Bektaş-ı Veli'dendir

Eğer bilmek dilersen sen hakîkat sırr-ı esrârın
Bu sırrın hikmeti ancak rumûzat-ı celîdendir

Bu yolda can ile başım fedâ ettim erenlere
Cemâl ile celalim hep bana Kızıl Deli'dendir

Tehi sanma **Kâdîmî**yi kul olmuş 'Al-i Âbaya
Muhabbetle dolu kalbi bu âşk-ı ezelidendir

669a

667b

Semâi-yi Kadîmî

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

Hârîm-i cânîma yetti bu âşkın dağ-ı hicrânı
Düşüp sahrâlara pek çok aradım ben tabibânı

Görüp derd ehlini kestim ümîdim ben devâsından
Devâ için gönül artık arayıp buldu Lokmân'ı

Gönül Mecnûn gibi Leylâ'dan dâim eder feryâd
Değil Leylâ , değil vuslat gönül ister o canânı

Yakar ateşlere âşkı o canânın beni her an
Yoluna can fedâ ettim kabûl etsin bu kurbânı

Okudum sümme vechullah cemâl-i pakın üzere kim
Şeha Ka'be-i hüsnünde temaşa et bu seyrânı

Bu âşk zincirini taktı doladı boynuma canân
Bu derdim hem enisimdir aramam gayrı dermânı

Şerâb-ı âşkla mestim bu dünyâdan elim çektim
Harâb-ı ender -harâb oldum görünce mah-ı tabânı

Hayatım Ehl-i Beyt için fedâ ettim ben ey zahid
Bu cismim ateş-i âşka yakıp buldum bu gülistânı

Gönül ikliminin her bir diyarını idüp tathir
Musaffâ eyledim kalbim edipte ahd u peymânı

Gönül kâbesini durma tavaf eyle be gafil
Sakin fırsatı fevt etme ararsın sen bu devrânı

Hızır postunda oturdum nasibim aldığım anda
Benim pirim Hacı Bektâş güşâd etti bu meydânı

Günahım çok yüzüm yerde beni afv et kerem-kârım
Kadîmî kemterin dâim diler şahdan bu ihsanı

667b

Semaî-yi Kadîmî

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

Gönül kandilini yaktım ezelden âşk çerağından
Müdam mest ü harâb oldum içüp âşkın şarabından

Girip mekteb-i irfana bu tıfl-ı dil idüp tahsil
Kılıp şam u seher hizmet okudu âşk kitabından

Tutup pir-i müganın dameinin girdim bu dergâha
Eriştim nokta'ı ba'ya o deyrin şehsuvarından

Açıldı can gözüm gördüm 'Aliyyu'llahu imiş , bildim
Bu cismim nura gark oldu o şah ali-tebarından

Tabibler bulamadı bu âşk yarasına aslâ
Bu derdime şifa buldum imâmeynin turâbından

Tulu' etti bu gönlüm güneşi ta küh-ı kâf üzere
Münevver oldu hep diller o nurun şu'le-i barından

Erenler yoluna can baş fedâ eden bu âşıklar
Yanar âşkın ateşine nükul etmez kararından

Gönül mülkü Hüdâ'nın beytidir incitme hoşca tut
Gönül yıkma hazer eyle erenler ah-u zârından

Ümidim kesmezim asla günahım gerçi pek çokdur
Kadîmî'n afva mazhar kıl ayırma Hak katarından
667b

Semaî-yi Kadîmî

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

Bu nush-ı pendimi dinle kulağın tut be hey gafil
Sakin aldanma elvâna cihân olma sen mail

Sana bir faide yoktur o va'izden ümidin kes
Tutağör damenini sen bulup bir mürşid-i kâmil

668 a

Bu dünyânın meta'ına harâbdar olma sen zinhâr
Buna her kim eder rağbet ânı tutmuştur Azazil

Sarıl sen damen-i pire ulaştırır seni Hakk'a
Elin çek masivâdan kim olasın katara dahil

Tevellâdan, teberrâdan haberdâr olmayan şâşkın
Gezer hayvan gibi zira âna derler kara cahil

Erişiyor menzil-i maksuduna rah-ı hakîkatte
Giren bab-ı erenlere muradına olur nâil

Kadîmî'nin bu sözlerin beyâna etme ey talib
Erenlerin her eltafi muhibbâna olur şamil
667b-668a

Semaî-yi Kadîmî

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

Gönül beyt-i Hüdâ'dır bil sakın yıkma ânı ey can
Gönül bir Kâbe'dir durma tavâf eyle behey insan

Gönül bir ulu şardır sen o şarın şahını gözle
Gönül bir kişver-i âlem ol kişverde Hüdâ mihmân

Gönül yap yıkma âlemde sakın bir canı incitme
Gönülle âşika çünkü ederler maşuk-ı ihsân

Gönül bir âlem-i külldür bütün kevn ü mekân içre
Gönül bağçesine gir kim bulasın derdine dermân

Gönülden gönüle yol var mine-l -kalb ile-l kalbi
Gönülden bağlıdır **Kadîmî** şaha bî güman
668a

Semaî-yi Kadîmî

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

Temaşâsında hayrânım cemâl-i pakinin şaha
Kapandım hak-i payine sürüp yüzüm senin cana

İçip âşkın şerabını elinden pir-i müganın
Masivadan geçdik eylemez ne a'lâ kaldı ne edna

Edenler varlığın terkin cihânın zevkini neyler
Âna kâfi gelir bir lokma , bir hırka ve bir aba

Hüseyn'in âşkına bizler tutarız matemî da'im
Yezid'e la'net etmek borcumuzdur eyleriz edâ

İki âlemde maksudum budur her an için heman
Erenler yoluna olsun bu can ile tenim fedâ

Niyazını kabûl eyle şefa‘at kânisin ey şah
Kapında kıtmirindir bu **Kadîmî**’i hakir geda
698a

699 b

Semaî-yi Kadîmî

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

Bu gün meydan-ı âşk içre uşşâka salâ ettim
Gönül ayinesin pasın silip ra‘na cilâ ettim

Bu sinem ateş-i âşka yakıp rah-ı hakikâtte
Tereddüdsüz erenler yoluna canım fedâ ettim

Tutuştı ateş-i âşka bu cism-i na-tüvanım kim
Şarab-ı âşkla itfa idüp derde devâ ettim

Seher vaktin nesim-i nev baharında bu zevrakla
Dalıp gavvas veş umman-ı âşka macerâ ettim

Dil-i suzanımı görsün ne rütbe aşığım şaha
Bütün varım serim canım fedâ-yı Murtaza ettim

Tutup sahraları Mecnûn gibi nale-i efgânım
Nihan-ı âşk-ı hakikiden harâbata nidâ ettim

Açıp batın kitabını hakikât-i pir huzurunda
Ledünn ilmin edip tahsil ki terk-i masivâ ettim

Şemir mel‘una , Mervan'a, Mu‘adiyeye, Yezid’e
Atınca la‘net okların **Kadîmî** bir gazâ ettim
699b

(Vefâtımda mezarım taşına yazılacak dîvânım)

Dîvân-ı Kadîmî

(- . - - / - . - - / - . - - / - . -)

Mâhlasım idi Kadîmî ismim hem Ali Rızâ
Ehl-i Beytin yoluna ben cânımı kıldım fedâ

Gice gündüz Hak yoluna bezl-i mukderet idüp
"Men aref "dersin okudum Hakk’la oldum aşinâ

Cân gözüyle Hakk'ı gördüm himmet eyledi
Sırr-ı mirac hakikat kanı ol mihr-ü vefâ

Ta ezelden cânıma suz-ı Hüseyin düşmüş idi
Dolmuş idi hubb-ı Haydar'la bu gönlüm bi-riyâ

Vakt erişdi bu **Kadîmî**'n ten kafesinden bu dem
Cânım Aleyhisine uçdı mürğ-ü ruhu zairâ
(540b)

675 a

Dîvân-ı Kadîmî

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Gafil olma can gözün aç gör hakikat zârını
Kalbini saf eyleyegör kır azazil damını

Kıl mücellâ kalbini ayinesini pak idüp
Gir bu deyre terk edip de can ile hem vârnı

Nefsin ejderhasını mağlub edegör cehd idüp
Yıkmadan can kışverinin kahr ile bünyâdını

Meclis-i irfâna gel yüz sürerek ol hak-i pây
Feyzine nail olursan kov hayâl-i hamını

Ey **Kadîmî** varlığın masivâdan çek elin
Kıtmir'i ol pirinin , kim bulasın ihsânını
675a

Dîvân-ı Kadîmî

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Dolandım Mecnûn gibi sahra-yı âşkda bir zaman
Kıldı ta'lim ders-i âşkı pirim üstadım hemân

İçirip âşkın şerabın sundu ol ânda bana
Küntü kenz esrârının miftahını pir-i mügan

Neylerim hubb-ı cihânı terk-i tecrid olmuşum
Bil hakikat gülistânındadır bağ-ı cinan

Masivâdan el yudum hem varlığımdan soyunup
Kılmışım virâneyi ben kendime çün aşiyân

Rû siyahım cürmüm afv et kapuna geldim şaha
Bu **Kâdîmî** kemteri kıl kâmyab, kâmran

675a

Dîvân-ı Kâdîmî

(Cevdet Balım için yazılmıştır.)

(-. - . - / - . - . / - . - . - / - . - .)

Varlığın terk eyleyip olmuş idi Cevdet Balım
Can-u dilden Ehl-i Beyt'in bende-i hak-i deri

Girdi bir deyre tutup pir-i müganın damenin
Haşi'ane âşk ile içti şarab-ı Kevseri

Can u baş Hakk yolun terk idüp olmuş idi
"Mutu kable ente mutu" sırrının hem mazharı

Zevrak-ı Nuh'a girip buldu hayat-ı Cavidan
Lâcerem oldu Ali 'nin Kanber'in Kanber'i

Bir melek siretti Cevdet mur dahı incitmedi
Ruhu şâd olsun ânın oldu fazilet rehberi

Göçdü faniden bu dem Cevdet Balım çün bakiye
Oldu ma'na âleminin padişah- kişveri

Yazdım bu dîvâniden Cevdet Balım çün ey Cemil
Eyler idi da'ima şâd bu **Kâdîmî** kemteri

675a

Divân-ı Kadîmi

(-. - . - / - . - . / - . - . - / - . - .)

Bade'i âşkî içen buldu hayat-ı cavidan
Hep bu yolda varını sarf eyledi arifân

Kim ki girdi râh-ı Hakk'a şüphesiz buldu necat
Erdi feyze kim ki kıldı Hakk yolunda terk-i can

Vâkîf olmaksâ muradın “Men aref” esrârına
Yapış bir reşid-i kâmil damenine sen heman

Talib isen gel bu derin çeşmesinden abdest al
Gir bu meydan içere kim irşâd eder pir-i mügan

Can gözün aç gir bu feleke fırsatın elde iken
Zevrak-ı nûra girenler buldular emn ü eman

Gir bu âşkın bağçesine bülbül-ü gülşene gel
Âşk yolunda buldu şahını “**Kadîmi**” bîgüman
656a

656 b

Divân-ı Kadîmi

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Bil hakikât burcunun mahıdır ol şîr-i Hüdâ
Mülk-i dil sultânı hem de mürşidimdir Murtazâ

Ben Hasan Hulku-l Rıza'nın kulu hem kurbânıyım
Her dü âlem padişâhımdır Hüseyin-i Kerbelâ

Eyledim teslim inan Zeynel-'Aba-yı Bakır'a
Hadi'-i râh-ı hakikât Cafer-i Sâdık reha

Kâşif-i esrâr Hakk'tır Kâzım Musa Rıza
Hem Taki ve ba-Naki'dir ma'den-i nur-ı vefa

Askeri'ye Asker oldum başıma tac eyledim
Ma'den u fazl-u keremdir Mehdi'-i sahib-livâ

Cafer'i mezhebindeniz hem guruh-ı Nâciyiz
Kafîle salar-ı âşıkız eyledik terk-i siva

Ben **Kadîmîm** tekye'i âşk içre serdim postumu
Bade'-i âşkî içirirdi saki-i Kevser bana
656b

Divân-ı Kadîmî

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Zümre-i nacileriz biz Haydari'yiz Haydarî
Olmuşuz bâb-ı Âli 'nin bende-i hak-i deri

Ehl-i Beytin yoluna biz can u başı terk idüp
Öldük ölmezden mukaddem kalmışız artık diri

Dergâhında boynu bağlı bir kulu kurbânıyız
Hak yoluna âşk ile biz terk edip can u seri

Masivadan el çekip çün feyz-i Hakk'la olmuşuz
“Mutu kable ente mutu” sırrının hem mazharı

Mürşidin pendini menguş eyledik gûşumuza
Varlığından soyunup olduk erenler kemteri

Mest olup cam-ı ezelden terk-i ikbâl etmişiz
Öyle kim olduk harâbat ehlinin ser- defteri

Talib-i gufran-ı 'avfim sa' ilim ihsânına
Bu **Kadîmîn** eyle şahım Kanber'inin Kamber'i
656b

Divân-ı Kadîmi

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

(İzmir'deki Hüseyin Hüsnü Baba'ya ithaf edilmiştir.)

Kılma sakın vasil için nale çekip ah u zâr
Âşkın matlubunu elbet verir Perverdigar

İsteğin Hak , matlabın Hak, varlığın Hak cümle Hak
Hak olanlar Hak yolunda eylemiştir can nişâar

Gül için feryâd eder ol andelib-i hoş-nevâ
Gül değil bülbüle 'aduvv ol hardır hem bî-şumâr

Kalb-i uşşakta yanar dâim bu âşkın ateşi
Tutuşur pervâne-veş akıbet eder cana kâr

Arzu etmiş can u dilden bizleri çün görmeğe
Âşk-ı niyâz eyledim “Hüsnü Babama”sad-hezar

Hak-i pâyı olmak dileriz biz dahi her an için
Vermiyor fırsat ne çâre âh , tali' ateş-bar

Gir bu âşkın bağçesine ey **Kadîmî** kıl nazar
Gülistanın her yanından çağlamakta cûy-bar
656b

657 a

Divân-ı Kadîmi

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Ney gibi inler durursun derd-i dilden dâimâ
Oldu bizâr âh u zârından senin ehl-i safâ

Ey gönül gel sen bu feryâtdan feragat eyle kim
Ah u nalândan senin incinmede bay u gedâ

Ehl-i şevkin neş'esi söndü enininden senin
Âşık isen cehd edegör derdine ara devâ

Derd-i âşkın çaresini bulmadı Lokman bile
Âşk yolunda nice âşık eylemiştir can-ı fedâ

Etme mâşuktan şikâyet ibret al pervânedan
Ateş-i âşka yanar da etmez asla iştikâ

Ey **Kadîmî** âşk oduna yak vücudun durmadan
Şu 'le-i narın ser-a-pa 'âleme versin ziyâ
657a

Divân-ı Kadîmi

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Kâf u nûn'dan halk olundu cümle eşyâ ibtidâ
Cümle mahlukatın oldu efdali insan ayâ

Levlake levlak buyurdu şanında Hazret-i Hak
Çünkü basmışdı kâdem âleme ol dem Mustafa

Âsitan-i devleti oldu mekân-ı kudsiyân
Rehberim oldu Muhammed mürşidimdir Murtazâ

Başımın tacı Hasanü-l Hulkı-r Rıza ehl-i vefâ
Gönlümün sultânıdır şah-ı şehid-i Kerbelâ

Ma'den-i nur-u vefâ Zeyne'l 'Aba Bakır ile
Cafer-i Sâdık rehâya eyledik biz iktidâ

Varis-i ilm-i ledün hem kâşif-i esrâr-ı Hak
Ehl-i âşka reh-nûmadır Musa'i Kâzım Rızâ

Ol Taki vü bâ Naki'dir ba'is-i emn ü emân
Gonca-i bağ-ı risalet Asker'î cûd u sehâ

Bab-1 lütfundan ayırmaz bu **Kadîmî** kemteri
Dü cihânda melce'imdir Mehdi-i sahib- liva
657a

Divân-ı Kadîmi

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Eyledim azm-i sefer çün kuy-ı yara 'âşk ile
Masivâdan el çekip durdum bu dara âşk ile

Kam-yab oldum heman âşkın şarabın nûş edip
Sarıldım damen-i saki-i ebrara âşk ile

Cam-ı âşkî nûş edip saki-i ebrardan hemân
Hak-i pay oldum o dem alî-tebara âşk ile

Uğrunda ettim fedâ çünkü rıza-yı Hak için
Vârimî hem canımı Perverdigar'a âşk ile

Şakirim ihsanına her dem kerem-kârın dilâ
Eyledim teslim-i inan ol şehvara 'âşk ile

Murg-ı dil pervaz edip terk eyledi ten kafesin
Erişti bu gülistan içere ezhare âşk ile

Saykal ettim âşk ile kalb evimin ayinesin
Saf olup mir'at-ı dil daldı envâra âşk ile

İftihar eyler **Kadîmî** bendelikle Hayder'e
Bağlıdır candan Hacı Bektâş-i hünkâra âşk ile
657a

Dîvân-ı Kadîmî

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Talma gaflet uykusuna gel bu uykudan uyan
Gezme bu 'âlemde beyhude yere etme ziyân

Kalbini tathir edegör misavâdan taliba
Zevrak-ı nuh'a giren buldu hayat-ı cavidân

Gel gözünün perdesin kaldır cemâl-i Hakk'ı gör
Tut kulak bu sözüme sen etme zerrece güman

Sofi sen cennet yolun tut bakma bizlerden yana
Biz harâbat ehliyiz eyler bizi Hakk şâdımân

Kıl tedarik sefer için talib isen sen eğer
Acele et beklemez bu yolda seni kervân

Bahr-i ummâna girince ol nesim-i nev-bahar
Bu sefer keştisine açtırmadadır bâdbâd

Suz-ı dilden derd-nâkdır hanedanın âşkına
Bu **Kadîmî** lutfun ihsân eyledi pir-i mügan
688a

Dîvân-ı Kadîmî

(- . - - / - . - - / - . - - / - . -)

Gezme beyhude cihânda 'âlem-i seyrâna gel
Mushaf-ı hüsnünde ayatın oku Kur'ân'a gel

Nûş edip cam-ı şarabı giy melamet hırkasın
Güft-u gû kılma lisanın bend edip devrâna gel

Kalb gözü a'mâ olanlar göremez Hak nurunu
Cehd edip de bul tabib-i hazıkı dermâna gel

Saf edip mir'atını sen mü'minin kalbi gibi
Cam u âşk u şevk ile durma heman pirâne gel

Vuslat-ı canândır bizim ruz u şeb amâlimiz
Âşık isen keb-i hâl et meclis-i canâne gel

Hatifi bir ses gelip de eyledi bir hoş nidâ
Varlığından soyunup da bu ulu divâna gel

Bu vücud iklimine şâh eyleyüp kam-ı dili
Ey **Kadîmî** sen hümâyı âşkla meydana gel
688a

Nefes-i Kadîmî

(- . - - / - . - - / - . - - / - . -)

(Ziyâ Baba'nın fotoğrafından aldığım ilham üzerine)
Gûşuna menguş edinmiş 'âşkla pir pendini
Hakk'a karşı sıdkla pek bağlamış dil bendini

Öyle bir 'âli- cenab ki vasfın itmek güç olur
Görmemiştir ne felek emsalini menendini

Yanına almış gazenfer çerisin bir hışım ile
Şâh Hüseyin için Yezid'le etmededir cengini

Âlem-i vahdetde seyrân eyleyüp Ziyâ Baba
Mansur gibi Ene'l-Hak'la dara çekmiş kendini

Bu **Kadîmî**'nin niyâzı böyledir şâm u seher
Etnesin dür kapusundan dertli der-mendini
691b

Dîvân-ı Kadîmî

(Ali Naci Baba'ya ithaf)

(- . - - / - . - - / - . - - / - . -)

Ey Hakikât burcunun mahı, kerem-kân-ı vefâ
Tıyneti pak-i sadeftir hem hade-i rah-ı Hüdâ

Resmine ettim ta'aşşuk , gördüğüm anda heman
Dil چراغی , nur-u feyzinden uyandı ey rehâ

Secde ettim asitanın hakine, ey nur-u Hak
Ma'den-i fazl-u kerem , hem sahib-i lütuf u 'ata

Pertev-i nur-ı hidâyet vakıf-ı 'ilm-i ledün
Genc-i esrâr Hüdâ'sın sana ettim iktidâ

Bab-ı ihsânına gelmiş, hak-i-paya, subh u şam
Bu **Kadîmî** ser-feru eyler heman Naci Baba

Hasılı hicrân-ı dehrim eylemem asla fütur
Derdlerimden kimseye hiç etmedim ben iştikâ
698a

Dîvân-ı Kadîmî

(- . - - / - . - - / - . - - / - . -)

Ehl-i Beytin yoluna kıldım fedâ can u seri
Kase kase sundu pirim içtim ab-u kevseri

Ben bu deyrin çeşmesinden nûş idüp ab-u hayat
Öldüm ölmezden mukaddem kalmış artık diri

Küntü kenz esrârına vakıf olanlar taliba
Can-u dilden Ehl-i Beytin oldular,ser defteri

Va‘ızın pendine sen tutma kulak ey müştâk-ı Hak
Çünkü her dem yıkmada ahkâm-ı şer‘ enveri

Zannedersin ki zebani başıdır,Hak ehlini
Rafizi der gönderir, nar-ı cahime,serseri

Nefsin idrâk etmeyen Rahman'ı bilmez nerededir
Bu **Kadîmî** vahdet içre oldu Hakk’ın rehberi
698a

Dîvân-ı Kadîmî

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Aşyan-ı mürğ-i dil, oldı harâb ender harâb
Ehl-i Beytin yoluna can-u ciğer kıldım kebâb

Navek-i ahım erişti ta semâvâta bu gün
Nale-i efgân ile ben çekmiş çok ızdırıp

Saki’i kevser elinden içmişim ab-u zülâl
Bulmuşum gecnine-i âşk içre cam , bî-hesap

Şem‘-i âşka yanmışım pervâne veş ben Hak için
Hem tarikat, hem hakikât içre oldu feth-i bâb

Damenin elden bırakma, sen harâbat ehlinin
Dediler rûz-u ezelde, duymuşum böyle hitab

Bu vücud keştisini sevk et hakikât bahrine
İçe gör pir-i müganın cam-ı la‘linden şarab

Sa’ilim geldim kapına yâ Ali senden midir
Eyleme red bu **Kadîmî**’yi kapından bu turab
699b

Dîvân-ı Kadîmî

Hazret-i pir dest-gir Efendimize ithaf

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Cedd-i pakın seyyidü'l-kevneyn Muhammed Mustafa
Dürr-i deryâyı velâyet, hem Ali’yyül Murtaza

Çok kerâmet kıldın izhâr ey erenler serveri
Yürü dedin yürüdü ol taş duvar heman şeha

Sahib-i keşf ü keramet ma‘den ü fazl-u kirâm
Gönlümün sultânının hem cümlemize reh-nüma

Bab-1 lütfun aç bize ey hadi-i rah-ı tarik
Merhamet, şefkât senindir, ey kerem-kânı ata

Asitanın eşiğine yüz sürüp kıldım niyâz
Hak-i paki rahmetinden eyleme bir dem cüdâ

Mihr-i pakın eyledi uşşâkı tenvir rûz-u şeb
Bende’i üftâde-ganın eylesin revnak-fezâ

Ey hakikât burcunun mahı Hacı Bektâşi Veli
Hankâh-ı dergahındır cümlemize pişvâ

Dergahın hakine yüz sürmek diler her subh ü şam
Dest-gir ol bu **Kadîmî** derd-mende ey resâ
699b

Dîvân-ı Kadîmî

(- . . . - / - . . . - / - . . . - / - . . -)

Hak erenler eylesün âşkını müzdâd dâimâ
Mektubunla bu fakiri eyledik şâd ey hümâ

Hubb-1 Haydar âşk, muhabbet, kalbine dolmuş senin
Katreden ummanı buldun Hakk mu‘in olsun sana

Mayanız âşk hamuruyla yoğrulmuş ey Emin
Sevmişim can-u gönülden seni ben ey ehl-i vefâ

Şah hüsn-ü halku-l rıza hem şah Hüseyin-i Kerbelâ
Ruz-u mahşer olmayalım taki bunlardan cüdâ

Pirimiz Hünkârımız ol katbu-l aktab yoluna
Canını her dem fedâ eyler **Kadîmî**-i gedâ
698b

Dîvân-ı Kadîmî

(- . . . - / - . . . - / - . . . - / - . . -)

Ali Naci Baba’ya ithâf

Ka'be-i maksuda irdim Hak sözünle ey şehâ
Bilmedim suç işledim afv eyle ey nur-ı Hüdâ

Safiyane Hak sanırdım duyduğım her bir sözi
Ol nefesi yazdığı için nâ-dem oldum ey vefâ

Dü cihânda melce'imsin ey hakîkat enveri
Bâ'is-i irşâdım oldu nutkunuz Naci Baba

Yolumuzın durağında yokdu hile hud'alar
Noldı bilmem içimize girdi bir çok eşkıya

Bab-ı ihsanına gelmiş eşiğine yüz süren
Bu **Kadîmî** kemterini itme babından cüdâ
695b

Dîvân-ı Kadîmî

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Eyledim teslim 'inanım, pirime tâ ezeli
Başımın üstündedir ol şahımın müşfik eli

Men aref dersin okuduk şeyh-i kâminden bu dem
Serferu etmem cihâna padişahımdır Ali

Dalma sen zevk-ü cihâna sonu hüsrândır ânın
Şöyle tecrid ol tecelli eylesin nur-u celi

Can-u başı terk eyle biz dağ u sahra gezerek
Âşk yolunda baş açık Mecnûn gibi olduk deli

Mezhebimiz Caferidir, Haydari'yiz Haydari
Bu **Kadîmî'n** piri hünkâr Hacı Bektâşı Veli
698b

580b

Nevruziyye-yi Kadîmî

(. . . - / . . . - / . . . - / . . . -)

Beşâret sizlere ey cân bu gün nevruz-ı sultândır
Kuruldı meclis-i 'irfan bu gün nevruz-ı sultândır

Beşer suretine girdi kadem basdı cihâna şâh
Boyandı nura asuman bugün nevruz-ı sultândır

Müzeyyen oldu sahralar şita gitdi bahar geldi
Gönüller oldılar şâdan bu gün nevrüz-1 sultândır

Viladet günidir kardaş bu gün şâh-1 velayetin
Sürura gark olur cihân bu gün nevrüz-1 sultândır

Sürurundan yeşillendi cihna başdan başa çünki
Açıldı sünbül-i reyhan bu gün nevrüz-1 sultândır

Sun ey saki kadeh turma neşat eyyâmıdır şimdi
Her yer oldu bir gülistan bu gün nevrüz-1 sultândır

Kadîmî bâde-nuş ol sen o şâhın âşkına durma
Bu îydi bekler âşıkân bu gün nevrüz-1 sultândır
(580b)

Nevrüziyye-yi Kadîmî

(. . . - / . . . - / . . . - / . . . -)

Bu gün nevrüz-1 sultândır sa'adet demidir ey cân
Cihânı eyledi teşrif bu demde ol şeh-i merdan

Bu ruz-efruz-1 eyyâmında olurlar şâduman uşşâk
Ali'nin doğduğu gündür odur bil sahib-i devrân

Hamel burcuna girdi gün kamu eşyaya cân geldi
Gönüller neş'edar oldu çıkınca nilüfer mercân

Yeşillendi bütün ezhar açıldı lale ortanca
Karanfil sünbül reyhan iderler serv-i hıraman

Bütün yerler tonanmışdır serapa hep çemenzardır
Gülstanda öter bülbül güle karşı ider efgan

Bahar irdi açıldı ca be-ca nergisle gelincik
Menekşe boynunu bükmüş içüp şarab-1 arguvan

Getir saki kadeh durak safa eyyâmıdır şimdi
Heman çal sazını mutrib seni bekler bu âşıkân

Bu gün gülzara gelmişdir hürrem ile gül-i rana
Şereflendi bu gün âlem açıldı meclis-i yarân

Neşat-1 îyşa taldı bu **Kadîmî** îyd-i ekberde
Bezendi sofralar geldi ider sakiler cevelân
(581a)

62. KALBÎ

658a

Divân-ı Kalbî

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Düşmüşem âşkına cândan mahremimsin yâ Ali
Sırrına vâkıf olalıdan hem-demimsin yâ Ali

Derd-i âşkın cân u dilden çekmeyen âşık değil
Âşk-ı pakindir tabibim merhemimsin yâ Ali

Destimi sundum sana lutf et ayağın kesme gel
Ben sezâyım bezmine câm u cemimsin yâ Ali

Senden ister her dü-âlem maksudum ver isteğim
Hep kamu vâr sende genc-i mübhemimsin yâ Ali

Âşık-ı sâdıklarından bir günâhkâr **Kalbî'yim**
Et izar Entü Gaffar rüz-zünub u erhamimsin yâ Ali
658a

Mersiye-yi Kalbî

(- . . . / - . . . / - . .)

Ey gönül kan ağlamak eyyâ mıdır
Ağla mâtemdir Muharrem'dir bugün
Âşık-ı sâdıkların henga mıdır
Ağla mâtemdir Muharrem'dir bugün

Mürdeler bugünde buldılar hayât
Aç dü çeşmin fet'h olur her müşkülât
Girdilerse ne bulasın oddan necâd
Ağla mâtemdir Muharrem'dir bu gün

Hûn ile âbide eyle yerleri
pay-ı mal it saç sedefden dürleri
Ol muhhib-i handânın 'askeri
Ağla mâtemdir Muharrem'dir bu gün

Karalar giydi zemin ü ashân
Ins ile cin âh idüp eyler figân
Bağrını eyler kebâb ey mürde cân
Ağla mâtemdir Muharrem'dir bugün
577a

Gâfil olma kuvvet idersin fırsati
Eyle idrâk ey Muhammed ümmeti
Gitdi elden iki 'âlem devleti
Ağla mâtemdir Muharrem'dir bugün

Nûr-ı Ahmet şems-i Haydar mahremi
Çekdi zâlimler elinden ol gamı
Tutdı dehri gül Hüseyin'in mâtemi
Ağla mâtemdir Muharrem'dir bugün

Kande kaldı ol Hüseyin-i Kerbelâ
Ehl-i Beyte etdi zâlimler cefâ
Kalbîyâkan ağlamak oldu sezâ
Ağla mâtemdir Muharrem'dir bugün

(576b-577a)

Nefes-i Kalbî

Gerçek olan hemdem olmaz kalleş
Kalleş olan meyil verir gümâna
Gerçek olan kemlik sunmaz yoldaşa
Yoldaş olan bakar ehl-i imâna

Ehl-i iman olan güder ikrârın
İkrârından dönmez bilir pazarın
Pazarını bulan arar Hak yârın
Hak yârını bulan bakmaz cihâna

Bakmayanlar bu cihâna gerçektir
Gerçek olan mü'minlere gerekdir
Gerçek olan hırka, lokma, nemekdir
Nemek ile ser sofrayı meydana

Bu meydana girenleri kandıram
Kandıram da âşk oduna yandıram
Yandıram da **Kalbî** destim bandıram
Bandıram cama meye merdane

599b

600a

Nefes-i Kalbî

Erenlerim açtı âşkın kitabın
Okumağa Bismillâha gelmişem
Arifler feth etsin kamu cevabın
Muhabbet çün vechullaha gelmişem

Can keşf etti ta olunca dil-i agâh
Pirim Abdal Musa istedi nagâh
Eşîğidir kıblem kâbem eyvallah
Yüz sürüben secdegâha gelmişem

Sadakatle bu meydana girenler
Hakikât sırrına candan erenler
Müddet-i mürvet kabûl eylen erenler
Niyâzım var adil şaha gelmişem

Bir gün olur lutfu ile şâd eder
Delî gönül durmaz ânı yad eder
Kanda bulsam erer yeter dâd eder
Hamdullah bu penaha gelmişem

Dervîş Kalbî tutdum merdane yolu
Himmet irer sana evveliden evveli
Kılıcı kanlının kuluyum kulu
Hasretinden bu dergaha gelmişem

600a

Nefes-i Kalbî

Cenab-ı Hüdâ'nın cümle kuluyuz
Biz Muhammed Ali diyenlerdeniz
Muhammed ümmeti zati uluyuz
Biz Muhammed Ali diyenlerdeniz

Muhammed Aliye vermişiz ikrâr
Münkirin canına lanet sad-hezâr
Mümin olan olur bizim ile yâr
Biz Muhammed Ali diyenlerdeniz

Hasan Hulku'l-Rıza zati gerçektir
İçtiğimiz cam-ı zehr-i felekdir
Hüseyin için kan ağlamak gerektir
Biz Muhammed Ali diyenlerdeniz

Şah Zeynel Aba'dan mağfur olmuşuz
Zahirde batında pür-nur olmuşuz
Muhammed Bakır'dan meşhur olmuşuz
Biz Muhammed Ali diyenlerdeniz

Cafer-i Sâdıktan aldık mezhebi
Yar etdik âşk ile haya edebi
Cihânda cümlelerin budur matlubu
Biz Muhammed Ali diyenlerdeniz

Musa Kazımdır nur-ı sırr-ı şah
Yolunda etmedik her giz iştibâh
Âşk ile halimiz budur eyvallah
Biz Muhammed Ali diyenlerdeniz

Ali Musa Rıza velayette kân
Salar evliyâ şah-ı Horasan
Teslim-i sercanız ikrar ile imân
Biz Muhammed Ali diyenlerdeniz

Nur-ı sırrı Ahmet Muhammed Taki
Gel muhabbet eyle var olma şeki
Bizimle yar olan bulur revnakı
Biz Muhammed Ali diyenlerdeniz

Hasan Askeriye'nin olduk askeri
Koymuşuz yoluna can ile seri
Hal-i muhabbetten aldık haberi
Biz Muhammed Ali diyenlerdeniz

Muhammed Mehdi'dir bu mülke sultân
Cümlemiz ederiz emrine fermân
Derviş Kalbî buldum derdime dermân
Biz Muhammed Ali diyenlerdeniz

600a

Nefes-i Kalbî

Dîla gel hem dem ol bir ehl-i hâle
Eğer ermek dilersen Hak cemâle

Erişti buldu can içre canânı
Bu yolda bakmayanlar mülk ü mala

Soyun varlık libasından berî ol
Giy yokluk libasın er kemâle

Özün fehm etmeyen zillet içinde
Erer Hurşit veş her şam zevale

Hemiſe ruz u ſeb **Kalbî** gedânın
Niyazı Hazreti Cellecelale

600a

Nefes-i Kalbî

Kesret diyarından çekdim ayağı
Bu illere muhabbete gelmişem
Emr ü fermân oldu bilmem ırağı
Hizmetim var pir-i himmete gelmişem

Ezelden gerçeğe demişim belî
Afv eyle günahım lütf eyle veli
Kabûl eyle kulluğuna yâ Ali
Bin kan ettim bir mürüvvete gelmişem

Gerçekler görmedi cihân-ı vefâyı
Gör dendi onlara Hakk'ın likâsı
Âşıklarındır derd ü gamdır gıdası
Ânın için bir kismete gelmişem

Bir noktadır bu âlemin adedi
Besmele ile **Kalbî** zikret Ahadî
Sultân Kaygusuz'un erdi mededi
Bu dergâha ol hazrete gelmişem

600a

Nefes-i Kalbî

Özüni bil d'âva eyleme sâlik
Geydiğin bir hırka bir külâh ile
Zât-ı Hakk'dır âdem bilmedi âşkı
Savruldu dergâhdan bir günah ile

Âşk u muhabbetim bu dilde kıdem
Gürûh-ı naciye olmuşum neydem
Bu yoldan çıkanın menzîli cehennem
Hakk'a erür gider doğru râh ile

Ne bilsün imânı dinini ikrârsız
Bülbüllerde olur mı zâr gülizârsız
Âşığım olamam ruz u ſeb yârsız
Eğlenirim güneş yüzlü mâh ile

Yedi farzı bil ki Hakk'dır üç senet
Gerçekler fenâyâ itdi rağbet
Aslımıza âhir eylemez rahmet
Kimse kalmaz bunda 'izzücâh ile

Kalbîyim âşkımı nihân eyledim
Lâ-mekân şehrinde mekân eyledim
Bu cihâna geldim seyrân eyledim
Fermânım var gezdim emr-i şâh ile

607a

63. KÂMİL

Müstezad-ı Kâmil

(---/.---/.---/.---)

Ey dil virelim nefse bu gün şâfi cevâbı
Virmezse revâ mı
Vuslat görünür gözledeyim şâh-ı cihânı
Ol âli- cenabı

Âşk-ı hânesini balâda gör şem-i çerağında
Vaz geç o cândan
Mahvine gir vuslatı bul isteme cahı
Bu dar-ı fenâyı

Eslafına bak hâl-i enaniyyetini terk it
Sen sıdkile git
Yek emri bilüp dinleme sen gayri makayı
Bul derde şifayı

Sahbâ-yı mey nuş idelim saki elinden
Geç sofî adından
Mest-i halini bil lezzât al tâ ol bakî
İç ab-ı hayatı

Esrâr-ı taaşşuk ne demek **Kâmil** öğret
Ah bula melâmet
Manâ-yı ledünde ne demek nokta-i bâyı
Hem kün hitabı

(543b)

Müstezad-ı Kâmil

(---/.---/.---/.---)

Uşşâk-ı cihân âşkî eylerse hikâyet
Sen sanma şikâyet
Âşık kişi maşukunı görmekle talib
Elbet ola rağib

Derdine devâ itmege muhtac mı tabibe
Ki öyle habîbe
Lokman dahi bulmazdı bunun şimdi devâsın
Haşa ki gedâsın
Arif olayım dirsene eger kal ile olmaz
Kimsede bulunmaz
Bir mürşid-i Hak emrine gir bakma geri deme
Ayrılma sürüden

Bildire senin aslını insân ne dimekdir
Bahr içre semekdir
Ricat idegör aslına ahlâk-ı hamidle
Sen çalış edeb ile

Gel tevhide ki cân u gönülden muhkem olasın
Allah'ı bulasın
Kâmil bu imiş lezzet heman gayrıya bakma
Billahi bırakma

(543b)

64. KÂSİM DEDE

Nefes-i Kâsım Dede

Ne aceb sevdâya düştü bu gönlüm
Çekticeğim haller bana derd olur
Çünkü insan Hakk'a olmuşdur delil
Hem insan insana yine perd olur

Cihânda bulunsa bir gerçek veli
Arz ederdim bende müşkil-i hâli
Şol pirim üstadım Muhammed Ali
Ânlarda bulunmaz şimdi nerd olur

Varıp bir kâmilin darına durmak
Su'âl idüp cümle müşkülün sormak
Arşın eteğinde var idi ırmak
Dâim akıp çağlar seli nerde olur

Bin bir ismi vardır Hakk'ın ey âdem
İsm-i azâm Kur'ân'dadır ey dedem
Müminin kalbine basdı Hak kadem
Bin gönülde midir yoksa yerde olur

Defteri yazıldı elinde mestur
Ayet mi hurûf u rakkam mı bakagör
Âşıklar kıblesi ol beytü-l ma'mur
Bilmem gökde midir yoksa yerde olur

Anadan doğmadan dünyâya gelen
Hocaya varmadan dersini alan
Verdiği ikrarın üstünde olan
Erenler yanında ismi merd olur

Melâmet hırkasın giymişdir yoldur
Adımız âlemde bakırdır puldur
Kâsım Dedem şunda bir edna kuldur
Kerametle kuvvet kudret erde olur.

599b

65. KASÎMÎ

657b

Divân-ı Kasîmî

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Dürr-i derya-yı m'ani genc-i pinhân noktadır
Feyz-i envâr-ı Hüdâ cân içre cânân noktadır
Kenz-i esrâr ilahi ilm ü irfân noktadır
Harf-i Bismillah ile ayât-ı Kur'ân noktadır

Noktâ-yı kudret idi nûr-ı Muhammed Mustafa
Oldı ol nokta ezel-i bezminde mirât-ı Hüdâ
Nokta-yı âşk u nokta-yı âşık nokta-yı didâr-ı likâ
Nokta-i sâcid nokta-ı mescûd nur-ı imân nokdadır

Noktadır levlâke levlâk sırrın izhâr eyleyen
Noktadır Ahmed nurunda hatm-ı esrâr eyleyen
Noktadan vâre eyledi 'âlemleri vâre eyleyen
Kaf u nunun aslı oldur Sun'-i' Rahmân nokdadır

Nokta-yı arş u nokta-yı kürsi nokta-yı eflâk nokta-yı mâh
Nokta-yı encüm nokta-yı hurşid noktadır Fazlullah
Noktadır çeşmim içinde eyleyen her dem nigâh
Nur-ı diden nergis-i çeşmim içre mestan-ı noktadır

Kabze-i hak katre-i âb noktadır bad ile nar
Noktadır nur nokta-ı iz'â noktadır çeşm-i aşikâr
Nakş-ı hüsn ü nokta-yı elvân idüp Perverdigar
Sürh-i leb çeşm-i siyah hal-i zenehdan noktadır

Noktadır levh-i cemâlin noktadır hatt-ı rakam
Zülf ü ebru ile müjganoldı yedi hat âlem
Mani-i ümmül kitabı yazdı veçhü üzre kalem
Hakk-ı menşur-ı ilah vechinde bürhan noktadır

Dürr dişin otuz iki nokta lebin mercandır
Nefha-yi İsa kelâmın mürdenin ol cânıdır
Bade-i aynül hayatın çeşm-i pakın kânidir
Çeşme-yi kudret- dehanın ab u vahdet noktadır

İki nokta nur-ı dide üç hurûf lebler lisân
Mahz-ı Haydar'dan kitâbın bezl ider ayet-i Duhan
Noktalar seyrân ider levh-i lisân eyler beyân
Çar kitâb oldu kelâm içinde mihmân noktadır

‘İlm-i hikmet sırr-ı vahdet noktadır didi salef
Noktadır nur-ı hakikat mihr-i taht-ı Men-‘Aref
Taht-ı bâda noktayım dedi ‘Ali Şah-ı Necef
Bâ-yı Bismillah Rahmân şâh-ı Merdan noktadır

Hüsn içinde noktadır, Hulk'ûr-Rıza ayn'el-yâkin
Nokta-yı bâ-yı belâdır Kerbelâ'da Şâh-ı dîn
Noktadır Bakır ki nur-ı çeşm-i Zeynel'Abidin'dir
C'afeî Kazım Rıza şâh-ı Horâsan noktadır

Nokta-yı nur-ı Nebi'den ma'deni takva Takî
Mahzen- ilm-i Ledün'de noktadır Nur-ı Nakî
‘Askeri'dir noktanın sırrın bilen bilir Hakk'ı
Mehdî'dir ‘ayn-ı hidayet kutb-ı devrân noktadır

Nokta-yı tâc-ı sermdir çardeh-i M'asum-ı Pak
Çakeri ali-‘abayım hak-i payi sine çak Hâk
Bâb-ı Hayder de **Kasîmî** dâ'im ol hak ile hâk
Şîr-i Hâk Şâh-ı Velâyet fazıl-ı Yezdan noktadır

657b

66. KÂTİB

602b

Nefes-i Kâtib

Benim pirim ağı içdi gaziler
Zikr iderim dâ'im pirim ismini
Açılmış bağçede tomurcuk olmuş
Şükür kokuladım cennet gülünü

Ağı için cümle erenler tahi
Alına gün doğmuş âlemler mâhı
Şu yaman kâfire la'net billâhi
Nura gark olmuşdur gördüm cismini

Elleri yeşildir nurdandır cismi
Atâsı İmâm Ali'nin nesli
Celâli, cemâli hoş bülbül misâli
Muhabbet iderken duydum sesini

Evlâd-ı Resul'dür seyyid ü sâvât
Esriyüp coşunca kopar kıyâmet
Yanında gaziler gördüm temâmet
Yeşimler nurunmuş gördüm tacını

Kâtib ednâm dâ'im zikrim pirime
Meded mürvet merhâmet kıl zârıma
Halimi gör pîrim bakma fi'lime
Dönmem ikrârımdan yüzselers beni

602b

Nefes-i Kâtib

Sofî bizi niçün t'an idersün
Hakk'ı bilmek midür suçumuz bizim
Tersa gibi puta baş eğmeyiz biz
Yokdur menâtımız haçımız bizim

Haramdan, zinâdan, kavgadan kaçırız
Hakk'a doğru menzil menzil göçeriz
Cân u baş meydânında serden geçeriz
Kurbâna layıktır koçumuz bizim

Sırr-ı Bektâşiyiz ayrı değiliz
Hemân sağ gezeriz sayrı değiliz
Bir güldeyiz ayrı gayrı değiliz
Bir kişi sayılır üçümüz bizim

Kırkımızı bir kıl ile yederler
'Azm eyleyüp Hak'dan yana giderler
Gönül kapusını tavâf iderler
Günde yüz bin kerre hepsimiz bizim

Kâtîb'imseyr itdim arşda zeminde
Hakk'ı ispât ider birlik deminde
Âkıl meclisinde 'îrfân cem'inde
Bulunsa bir iki kaçımız bizim

602b

67. KAYGUSUZ ABDAL

597a

Nefes-i Kaygusuz Sultân

Yeşil gölün Ak pınarın suları
Çağlar gelir sultân Abdal Musa'ya
Abdâlları semâ' döner dost deyu
Giydikleri semend ile post deyu

Hastalarda gelir dermân isteyu
Sağlar gelir pirim Abdal Musa'ya
Talib oldur pirin nefesin haklar
Pir oldur talibin hatadan saklar

Çalınır kademler altun sancaklar
Dağlar gelir sultân Abdal Musa'ya
Ali Zülfikârın aldı destine
Batın saldı münkirlerin üstüne
Tümen tümen genç Ali 'nin üstüne
Pirler gelir sultân Abdal Musa'ya
Matemde gözlerinden kan dökerler
Çıraklar uyarıp gülbenk çekerler

Erenler bir olmuş birliğe yeterler
Pirler gelir sultân Abdal Musa'ya
Benimde niyazım vardır pirimden
Münkir bilmez evliyânın sırrından

Kul Kaygusuz ayrı düşmüş pirinden
Ağlar gelir sultân Abdal Musa'ya

597a

68. KEMTERÎ

Nefes-i Kemterî

Sensin bizim zahir batın ulumuz
Aman meded mürvet Pir Hacı Bektaş
Her taraftan sana çıkar yolumuz
Ali'sin bir adın Pîr Hacı Bektaş

Pirlerin pirisin yok sana teki
Mü'minin cânısın münkirin şeki
Zâhirde bâtında değilsin iki
Yetmiş üç milletsin Pîr Hacı Bektaş

Seni sevdik senden yana yıkıldık
Münkirlerin kesretinden sıkıldık
Herbirimiz künc-i gamda tıkıldık
Yetiş bu imdâda er Hacı Bektaş

Pîrlerin pirisin zât-i Ali'sin
Hem 'ilim kânısın Şâh-ı Velisin
Abdal Musa kendin Kızıl Deli'sin
Mahlasınla derler Pîr Hacı Bektaş

Kul Kemter Kenzîyim sana dayandım
Uyur idim himmetinle uyandım
Hep isteyenlere verdin inandım
Benim de murâdım ver Hacı Bektaş

603a

Semaî-yi Kemterî

(. . . . / . . . . / . . . . / . . . .)

Meded yâ sâhibü-l irşâd amân yâ Hazret-i Bektâş
Bu virân gönlüm et abâd amân ya Hazret-i Bektâş

Tarik-i Hakk'a rehbersin ki mensub-ı peygambersin
Şefi' rûz-u mahşersin ayân ya Hazret-i Bektâş

Benim ey şah u nişânım devâsız derde dermânım
Mürüvvetkârım imanım aman yâ Hazret-i Bektâş

Gönül hubbınla mahludur zebânım varid-ı ya hûdur
Niyâzım zâtına budur aman yâ hazret-i Bektâş

Benim cürmüm ferâvundur lütuf senden nümâyândır
Ümidim senden ihsândır aman yâ hazret-i Bektâş
Sana âşığım evvelden günâhkârım velikin ben
Kerem senden atâ senden aman yâ Hazret-i Bektâş

Kulundur **Kemterî** muhtaç kerem kıl bâb-ı lütfun aç
Ola dilden humûm ihraç aman yâ Hazret-i Bektâş
668a

Mersiye-yi Kemterî

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Âh ki ayırdı yine mâh-ı Muharrem'dir bugün
Sine-i suzân dide-i giryân olacak demdir bugün

Kaldı zâlimler elinde varis-i subt-ı Nebi
Ağla çeşmim haşre dek eyyâm-ı mâtemdir bugün

Kerbela hâkinde ferzend Resül oldu şehîd
Bir içim su vermediler çün müsellimdir bugün

Ehl-i Beyt'in çekdiğin yâd eyleyüp şâm u seher
Kara bağlar durmaz ağlar ol ki âdemdir bugün

Kim ki bir katre gözünden yaş dökerse eğer
Ceddi yüklense çıkar melmuna hürremdir bugün

Ehl-i tufyândan zühûr itdi bu fitne-i iltihâb
Lâ'net olsun ol girve bi hicâba bî hâb

İrtihâl itdikde âlemden Cenâb-ı Mustafa
Hep ser dört har hucum itdi guruh-ı eşkiyâ

Yâ Ali entü ma El-Hak Hüda'sı var iken
Çok cefâlar gördi bu kavmin elinden Murtaza

Men ezanı emrini kasten ferâmuş itdiler
Bab-ı Zehra'ya gelüp etdi ol zalimler eza

Dil-i şikest itdi o bî-din .... peygamberi
Zerre imanı olan itmez bu kâra iktidâ

Ol Yezid bi-mürüvvet zalimin itdikleri
İrtikap itmez bu fâ'ili kim ider iblis hüda

Ehl-i Beyte buğz iden ol kim münafıkdır hemin
Bu hadis-i pâke imân itmeyen olur l'ain

Cem' olup bir araya melmunlar 'isyan itdiler
Ehl-i Beytin mahvine balcümle payan itdiler

577b

Kerbelâ'da aldılar etrafını ol hazretin
Goncasın soldırdılar ol gülzar-ı ismetin

Bir takım kelb-i akur itdi o mazluma gulüv
Eylediler hun ile alude cism-i devletin

Kurretü'l-ayni Habib-i Kibriyâ'ya n'etdiler
Ol Yezid hiç tutmadı fahr-i cihânın hürmetin

Geçse ye virmezdi melun müslümanlık şanını
Ol kerde-i bed siriştin anla islamiyetin

Düşmen-i Al-i Aba'dır ol ki lanet eylemez
Lanet olsun ana çekmekde Ümeyye gayretin

Tutma hubb-ı düşmen-i Al-i Aba'yı sinede
Farkı yokdur laşeden hıfz eyleme gencincede

Ol unud ibn-i fûrumaye pelid İbn-i Ziyad
Başına cem itdi ol kelb askerinin bi'l-ittihad

İns ü cinne hakkın ab-ı rahmeti meftuh iken
Virmedi bir katre abı hazrete ehl-i inad

Bu ne vicdandır Hüseyin-i Kerbelâ'ya kıydılar
Ol münafıklar idüp emr-i Ziyad'a inkiyad

Erdi melun kamına lanet okuman cânına
Şam'a celb itdi ser-i paki Yezid-i bi-nihad

Mustafa'nın aline bu cevri layık gördiler
Dini ayrı kâfir olsa eylemez bunca fesad

Şimr-i zi'l-cevşen Ömer bin Sad ile bir de Sinan
Bunlar için lanet itmek bizlere farzdır heman

Hazret-i Zeyne'l-Aba iken imâmü'l-müslimin
İtmediler iktida zulm itdiler ol hainin

Bakır u Cafer'le Kazım'la Ali Musa'r-rızâ
Dest-i düşmenden neler meded Al-i Hüseyin

Şâh-ı Tâki-i veya Nâki ve 'Âskerî serverlerin
Her biri bir cevr ile oldı şehid ol nazenin

Hatem-i Al-i Aba ol Mehdi-i Sahib-i liva
Çeşm-i âlemden nihan oldı imâm-ı pak-i din

Gelmedi Al-i Ümeyye-veş bu dehre bir pelid
Çardeh-i masuma şefkat itmedi kavm-i lain

Hakk Muhammed'le Ali'ye sıdk ile iman iden
La'net eyler Al-i Süfyan'a müslümanım diyen

Ey Hüda luft it bize ol Mustafa'nın âşkına
Sihri-i peygamber Aliyyü'l-Murteza'nın âşkına

Gonca-i bağ-ı Muhammed Fatıma hayrû'l-nisa
Daver-i şâh-ı şehid-i Kerbelâ'nın âşkına

Hubb-ı Ehl-i Beyt ile al cânımı ya Rabbenâ
Kemteri'ye kıl kerem Âl-i Aba'nın âşkına

Hak akıllar virmiş ihsân eylemiş her bir kula
Fark u temyiz ile sofi enbiyânın âşkına

Nice ayat u hadis ile müsbet gün gibi
Geç teberrâdan tevellâya Hüda'nın âşkına

Ehl-i Beyt'in ruhuna bi-hadd salat eyle selam
La'net olsun düşmen-i ale ila yevmi'l-kıyam
(577a-577b)

Divân-ı Kemteri

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Hakk'dan özge gayrı yokdur âlem-i vahdetde tâ
Kendi nûrından yaratdı bunları Rabb-ül âla
Ahmed-i Muhtardır mirât-ı zât-ı Kibriyâ
Ol cihetten aşikare oldı sırr-ı Hel-âta
Nur-ı vâhiddir Muhammed'le Aliy-yül-Murtazâ
Zât-ı mahbub-u Hudâ'dır Hamse-i Al-i abâ

Hâk-i pay-i Ehl-i Beyte ruy-ı mâl ol ey püser
Bendesi ol kim âzizim ruşen olsun dideler
İsm-i pâkın yâd idüp ezkarı kıl şâm u seher
Dört kitâbın sırrına vâkıf olam dersin eğer
Nur-ı vâhiddir Muhammed'le Aliy-yül-Murtazâ
Zât-ı mahbub-u Hüdâ'dır Hamse-i Al-i'abâ

Vasıf-ı pâkin muhtasar kıldım beyân efzundur
Cud u feyz ile bu âlem serteser meşundur
Ta ezelden bunları sevmek bize kanundur
Bunları inkâr iden elhasılı mel'undur
Nur-ı vâhiddir Muhammed'le Aliy-yel-Murtazâ
Zât-ı mahbub-u Hüdâ'dır hamse-i Al-i'abâ

Zerre hürmet itmeyüp peygambere ol bî hicâp
Hangi âkıl ile bu kâra başladı ibn-i gülâb
Ol çerâğ-ı hanedânı eyledi zâlim ü harâb
Lâ'net olsun cândan kavm-i Yezid'in bî-hesâb
Nur-ı vâhiddir Muhammed'le Aliy-yel-Murtazâ
Zât-ı mahbub-u Hüdâ'dır hamse-i Al-i'abâ

Ey taassub ehli rah-ı müstekime çekme sed
Fark u temyiz et ko kibri olma şeytândan eşed
Çeşm-i insâf ile bak zirâ 'âyandır nik ü bed
Cân u dilden bunlara imân iden bulur meded
Nur-ı vâhiddir Muhammed'le Aliy-yel-Murtazâ
Zât-ı mahbub-u Hüdâ'dır hamse-i Al-i'abâ

658 b

Hak peygamberden Cenab-ı Mehdi'ye gelince dek
İns ü cinne bunlar idi iktidâ edilecek
Her birinin hak-i payı devleti kadr-i felek
Dönmem imanım budur ey **Kemteri** ta haşre dek
Nur-ı vâhiddir Muhammed'le Aliy-yel-Murtazâ
Zât-ı mahbub-u Hüdâ'dır hamse-i Al-i'abâ
658a-658b

Divân-ı Kemterî

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Ey gönül fehm et nedir kadr-i bülend-i Mustafa
Nokta'î nur-u ilâhi'den nümayan oldu tâ
Nur-u Ahmet ile tev'em doğdu nur-u Murtaza
Fatıma zat-ı Hasan ile Şehid-i Kerbelâ
Zat-ı ağuş-ı huyında bulardır dâimâ
Nazenin-i Kibriyâ'dır hasılı Al-i Abâ

Rabb-i izzet bunları hoş kendüye yâr eyledi
Sayesinde bunların bu âlemi vâr eyledi
Düşmen-i Al-i olanı matrud-ı dudâr eyledi
Ehl-i imanım diyen baş koydu ikrâr eyledi
Zat-ı ağuş-ı huyında bulardır dâimâ
Nazenin-i Kibriyâ'dır hasılı Al-i Abâ

Yok iken bu nuh felek hep var idi Al-i Resul
Ba'dezin oldu küşâd âşıklara bu doğru yol
Bunlara iman edenler buldu Zülburke vüsûl
La'net oldu sezavar her kim ettiyse mükul
Zat-ı ağuş-ı huyında bulardır dâimâ
Nazenin-i Kibriyâ'dır hasılı Al-i Abâ

Âl-i Peygamber'dir el- Hakk mahrem-i zat-ı Celîl
Hak bulara bular ol Mevlâ'ya olmuşdur Halîl
Çünkü bulardır şefaât menbağı Hulk-ı cemil
Bahtiyar oldur eder şam u seher alâ duhul
Zat-ı ağuş-ı huyında bulardır dâimâ
Nazenin-i Kibriyâ'dır hasılı Al-i Abâ

Bade'i kibr ile münkir mest ü mağrur oldular
Gün gibi zâhir iken Hak görmeyüp kör oldular
Âşık-ı sâdik olanlar cümle mesrur oldular
H ubb-i Al ile gönüller serteser nur oldular
Zat-ı ağuş-ı huyında bulardır dâimâ
Nazenin-i Kibriyâ'dır hasılı Al-i Abâ

659 a

Zahidâ derkârdır bak işte hal u şânımız
Bende'i Al-i Muhammed 'dir bizim unvânımız
Yoluna olsun fedâ hep vârimizla canımız
Kemterîdünyâ vü ukbada budur imanımız
Zat-ı ağuş-ı hüviyyette bulardır dâimâ
Nazenin-i Kibriyâ'dır hasılı Al-i Abâ

658b-659a

Divân-ı Kemterî

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Andelib olmaksâ kasdın ey gönül gülzâra gel
Âşık-ı şuride meşrebsen eğer dildâre gel
Şiše-i namusun eyle şikest ikrâra gel
Vuslat istersen eğer Mansur olup hoş dara gel
Asitan-ı Hacı Bektâş Veli Hünkâra gel

Hubb-i Ehl-i Beyt ile olsun derûnun pür kemâl,
Gel gel arslanım erenler bâbına kıl ruy-ı hal
Her ne türlü dünyâda sürsen ömür sonu zeval
Olmak istersen cihânda nail-i bezm-i visal
Asitan-ı Hacı Bektaş-ı Veli Hünkâra gel

659 b

Serseri gezme cihânda hoş zamir-i ruşen ol
Hemdem olma gel teberrâ kavmi ile sen sen ol
Ehl-i Beytin dostuna dost düşmanına düşman ol
Haric-i surda bulunma içeri gir evden ol
Asitan-ı Hacı Bektaş-ı Veli Hünkâra gel

Küfürdür zahidlerin âşıkların imanındır
Destgirim Hazret-i pirim mürüvvet kânidir
Nurunda divânî ez cümle ânın burhânıdır
Kemterî'nin dü cihânda hâsılı sultânıdır
Asitan-ı Hacı Bektaş-ı Veli hünkara gel

659a-659b

Divân-ı Kemterî

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Sidre-i sinemde şahım yâ Ali senden meded
Gönlümün tahtında şahım yâ Ali senden meded

Bir garibin gelse bâb-ı lütfuna bulur necat
Hasılı yok iştibâhım yâ Ali senden meded

Sen şefaât-kânîsin el Hak günahkârân için
Ben garib-i ru siyahem yâ Ali senden meded

Sen dururken halime kimler benim insâf eder
Dinim imanım penahım yâ Ali senden meded

Arsa-i mahşerde lütf eyle hâcil etme beni
Kemterîveş pür günâhım yâ Ali senden meded

659b

Divân-ı Kemteri

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Hazine-i gencine-i sırr-ı hevâsın yâ Ali
Varis-i zât-ı peygamber Hel eta'sın yâ Ali

Nokta-i evvel bidâyet her ulûmun bâbısın
Nur-ı Hakk'sın sırr-ı Bismillah'da bâ'sın yâ Ali

Yok bu ümmette nazirin hasılı bir nursun
Lahmeke lahmi Habib-i Kibriyâ'sın yâ Ali

Asitân-ı devletin dar-ül-emandır âşığa
Padişah-ı zat-ı mutlak mültecâsın yâ Ali

Sırr-ı vahdette olan nur-u mürüvvet âşkına
Bendene şahım meded kıl reh-nümâsın yâ Ali

Ru siyahım şerm ile geldim der-i ihsânına
Sen şefaât eyle ma'ruf-ı sehâsın yâ Ali

Lütfuna muhtaçtır her vech ile bu **Kemterî**
Şefkât etmek mücrimine mübtelâsın yâ Ali

659b

Divân-ı Kemterî

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Hubb-ı Ehl-i Beyt ile sinem dolu fâş olmuşum
Ol sebepten ben gulâm-ı Hacı Bektâş olmuşum

Bir mutalsam kenz içinde levh-i hüsnün seyredip
Tâ ki mihrâb-ı dile ol nakş-ı nakkaş olmuşum

Âlemi seyyah olup baştan başa bir anadan
Ab u bad u nar u Hak ile karındaş olmuşum

Gahi zühd içre gezerdim kurt gibi beyhudeye
İdeli kuy-ı harâbata sefer mâş olmuşum

Ehl-i imâna Kızılbaş dediler ey **Kemterî**
Nezd-i münkirde bihamdillah Kızılbaş olmuşum

659b

660 a

Divân-ı Kemterî

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Sorma sofı halimi ben böyle doğdum anadan
Cam-ı âşkın mestiyim çıkamam ebed meyhânedan

Per açıp şem-î cemâle yanma der-i dilhahımız
Bir takım pervâneyiz pervâneye pervâ neden

Cür'a-i feyzi olup mürşit elinden eyle nûş
Mest u medhoş ol yürü dönme sakın peymânenen

Kenz-i esrâr-ı hakikâttir kanâat gûşesi
Âdeme besdir bu mihnet lânesi kâşaneden

Bir nümayişden ibarettir cihân bakî değil
Kemterî kimse karar etmez göçer bu haneden
660a

Divân-ı Kemterî “Tahmis-i Naci”

(- . - - / - . - - / - . - - / - . -)

Biz muhibb-i Ehl-i Beytiz can olan Bektaşî'yiz
Hakiyet iklimine sultân olan Bektaşî'yiz biz
Fariğiz âlemden abdalân olan Bektaşî'yiz biz
Cam-ı âşkî nûş idüp hayrân olan Bektaşî'yiz biz
Neş'e-i yâb-ı halka'î zindan olan Bektaşî'yiz biz

Kâm için ağyar bedirgana yoktur meylimiz
Fakr ile fahr eyleriz şehvâre yoktur meylimiz
Bize libâsdir bir aba destare yoktur meylimiz
İzz ü cah çarh-ı çerh-i nahemvara yoktur meylimiz
Cümle vârı terk edip üryan olan Bektaşî'yiz biz

Adem olsun ol ki kuy-ı nefsi şuma gitmesin
Rişte-i kibr ü taassubla özün berkitmesün
Kalb-i âşık beyt-i Hakk'tır elhazar incitmesin
Zahid-i hodbin bizi kecrev görüp ta'n etmeyesin
Rehneverd-i hitta'-i irfan olan Bektaşî'yiz

Sun'ı' Hakk'la oldu ihya kalib-i fersudemiz
Buldu esmada müsemmâ kalib-i fersudemiz
Katredir mani'de deryâ kalib-i fersudemiz
Murdan ez'afdır amma kalib-i fersudemiz
Gönlümüzde şirler pinhan olan Bektaşî'yiz biz

Sırr-ı âşkî âşıkâr etmiş Hüdâ'yı layenam
Hamdülillah tutmuşuz bab-ı tevellâda makam
Bundan özge **Kemterî** olmaz bize âlemde kâm
Sayesinde Hazret-i Hünkâr'ın ey Naci müdam
Dem urup devran sürüp şâdan olan Bektaşî'yiz biz

659a

69. KENZÎ

Semaî-i Kenzî

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

Salâ oldukda âşkın şem'ine pervâne ben çıktım
En evvel cümleden can çü merd merdâne ben çıkdım

Kamuda akdem aldım cam-ı şevk dest-i sakîden
Olup mest-i müdam peymâne veş devrâne ben çıktım

Benimle ders alanlar her biri bir yol tutup kaldı
Seçildim içlerinden bülbül tek lâne ben çıktım

Yok iken nâm-ı Mecnûn dahi bu dâr-ı şifâ içre
Sakındım cümle-i âşkî veli divâne ben çıktım

Bu gün tığ-ı celâlimden geçenler vâri se gelsin
Dedikde koç gibi kurbân için meydana ben çıktım

Demişler şâir meydâna çıkar mı şehr-i Kıbrıs'da
Dedim **Kenzî** hakîkâtdir fakat bir tâne ben çıktım

668a

603a

Nefes-i Kenzî

Dimetoka şehr-in seyrân eyledim
Açıkdır dergâhı Mürsel Baba'nın
Mânend-i cennetdir anın her yeri
Dâ'imdir dergâhı Mürsel Baba'nın

Hamd olsun dergâha yüzümüz sürdük
Anda âyan beyân burhanın gördük
Bin ikiyüz elli dördüne erdik
Meydânda semâ'ı Mürsel Baba'nın

Erenler yoluna cânımız fedâ
Hep cânların seri bağıdır ana
İsteklerin verir hep mihmânlara
Ganidir ervâhı Mürsel Baba'nın

Mürsel Baba Sultân kırkların başı
S'adullah Baba yanında yârdaşı
Horâsan'dan getirdi mermer taşı
Dimetoka kırları Mürsel Baba'nın

Meydânında yatur şâhımın pîrleri
Mürşit Mir Ahmed Baba gerçek er
Kul Kenzî Kemter'dir gayrıyı neyler
İhsânı büyükdür Mürsel Baba'nın

603a

70. KUL BADALA

Kul Budala

Çalış oturdığın meydânı arıt
Doğru sor yolun erkânı yürüt
Kimisi tâlib olmuş kimisi mürîd
Birini ötekine rabita itsün dedi

Ayrılmam kırklardan düz ovası dâr
Anların üstümüzde du'âsı vâr
Kırk katar deve de bir mayası var
Onı da ileri çak itsün dedi
Kurbânlık koyun sürüden seçme
Aç otur haricin suyunu içme
Bozuk bir köprüyi uğrayup geçme
Bozuka temelli yık itsün dedi

602a

Tâlip olan rehberine gitmezse
Mürşidinin buyırdığı tutmazsa
Varup Hak cismine meyil katmazsa
Yükü saman yükü çul itsün dedi

Kul Budalamcehennem in ateşi
Rehber e bağladılar tâlib in başı
Hile ile yol gitse bir kişi
Onı cehenneme tık itsün dedi

601b-602a

71. KUL DERVİŞ

Nefes-i Kul Derviş

Küfür ile imanımı taşladım
Hata benden ata senden yâ Ali
Ben bilirim günahkâr olduğumu
Hatâ benden ata senden yâ Ali

Başıma geldi ol gördüğüm düşler
Yaram yürekdedir sızılar işler
Kul günah işler de sultân bağışlar
Hata benden ata senden yâ Ali

Tâlib yol içinde olmaz babasız
Harman savrulur mu yelsiz yabâsız
Kul hatasız olmaz hatâ tövbesiz
Hata benden ata senden yâ Ali

Derdim çoktur dermânını etmezdim
Hakkı koyup batıl dine gitmezdim
Beni yaratmasan günah etmezdim
Hatâ benden ata senden yâ Ali

Alnımıza yazılmıştır yazılar
Yüreğim başında yaram sızılar
Kul Derviş eydür ki gerçek gaziler
Hata benden ata senden yâ Ali

599b

72. KUL HASAN

Nefes-i Kul Hasan

Muhammed Haydar-i Ali hakkında
Biri ak biri yeşil iki nur indi
Hünkâr Hacı Bektaş Veli hakkında
Kutp idi cihâna hemân bir geldi

Şâh Hasan'a agu verdi Mu'aviye
Mü'min olan Ehl-i Beyti tanıya
Kerbelâ'da İmam Hüseyin hani ya
Zâhir bâtın cümlesine bir geldi

İmâm Zeynel cümle çekdi zindânda
Şâh Bakır'a kiriş takdılar handa
Halil'i nâra atdılar külhanda
Nârı nur eyleyüp gülzara geldi

İmân Cafer Kâzım Musa Rızâ
Tâki, Nakî şefâat ede bize
Askerî Mehdî ol sahib-i feyza
Evveli nur ahiri de sır geldi

Sefil Hasan Balım Sultân sedâsı
Âşığa verilmiş âşkın bâdesi
Hünkâr Hacı Bektaş Veli dedesi
Ehl-i Beyti sevenlere yâr geldi

602a

Nefes-i Kul Hasan

Serime bir sevdâ geldi
Muhammed Ali'den beri
Yandı vücudum kül oldu
Ta Kalubeli'den beri

Ali Fatma Kanber'i
Arka tutmuşum onları
Sevdik On İki imâmları
Atası pirimden beri

Hasan Hüseyin'i sevdim
İkrârım onlara verdim
Kâfirlerin bütünü kırdım
Halil-Ûr-Rahman'dan beri

Zeynelabidin yolları
Açılır gonca gülleri
Bakır İmâmlar serveri
Severim soyundan beri

Muhammed dünyâya geldi
Şu âlem nur ile doldu
Hocam İmâm Cafer oldu
Okuram Kur'ân'dan beri

Musâhibim Musa Kâzım
Rızâ'ya vardır niyâzım
Kolumdadır şâh Abbasım
Beslerim zamândan beri

Tâki'den etek tutmuşam
Nâki sırrına ermişim
‘Âskerî'den mey içmişem
Sarhoşum ol andan beri

Ben bir pınardan boşandım
İndim türâba döşendim
Mehdi'den kılıç kuşandım
Çalarım zamândan beri

Kul Hasan'ım Hakk'a yalvar
Hak Muhammed Ali server
Sorarlarsa bizi erler
Geliriz divândan beri

602a

73. KUL HİMMET

555a

Destan-ı Kul Himmet

Yerde insân gökde melek yok iken
Kudretinden bir nur indi süzüldi
Cümle mahlûk kandildeki nur iken
Ayn Ali, mim Muhammed yazıldı

Ol dem yaradıldı div ile peri
Kafdan Kafa hükmederdi her biri
Vardı hem anların bir sultânları
Gayet pehlivândı pek zorbâz idi

Üç yüz elli batmân gürzi çekerdi
Uzun kargı Kuh-ı Kaf'ı yıkardı
Cümle divler anın havfin çekerdi
Yedi iklim dört köşede râz idi
Üç yüz altmış arşun idi kâmeti
Hiçbir kula benzemezdi heybeti
Yetmiş yedi arşun idi sıfâtı
Bakınca mağribden meşrik düz idi

Kafdağı'nda bir bağ vardı hurmâdan
Ol vakit yok idi dünyâda insân
Gördü bağ içinde bir taze civân
Şâd ü hurrem olup gâyet sevindi

Nigar mısın deyüp sundı elini
Benliğinden geçti sındı halini
Özge bilemedi hiç ahvâlini
Tizden hemen yüz üstüne yıkıldı

Yedi günden sonra buldı özini
Eli bağlı kan doldırmuş gözünü
Sultân Süleymân'a vurdu yüzünü
Süleymân'ın şu bendimi çözündi

Süleymân dir kim bağladı elini
Kaddin hilâl olmuş bükmüş bilini
Kim eyledi sana bunca zulmi
Hakkın emri böyle imiş gezindi

Div de dir ki beni bağlayan uşak
Akil balığ değil on iki ancak
Bir darb ile beni eyledi helâk
Yüzü şâhin gibi uçdı süzöldi

Süleyman dir biz bu sırrı biliriz
O işi tutanı bizde sezeriz
Sanma senin ellerini çözeriz
Elin bağlı bin yıl dahi gezindi

Div de dir ki ahiretde n'olacak
Bu dert bize kıyâmete kalacak
Süleymân dir Muhammed var gelecek
Ahir zamân yakın dirler sezildi

Nice bin yıl geçti nice bin saât
Yer duruldu karşı geldi yedi kat
Zahir oldu Ali ile Muhammed
Karşusunda div dirildi dizildi

Mekke Medine'nin halkı devşird
Divi görenlerin haclesi şaşdı
Kabe'nin üstüne gölgesi düşdü
Kamu görenlerin benzi bozuldu

555b

Yedi iklim padişâhı geldiler
Geldiler de taraf taraf kondılar
Tizden Muhammed'e haber virdiler
Gelince bir haber al gel yeter didi

Muhammed dir dive nerde bağlandın
Adın nedir bunca nerde eğlendin
Süleymân Nebi'ye Nuh'a varmadın
Elin bağlı bin yıl dehri gezindi

Div de der ki yüz bin adım atlardım
Kaf'tan Kafa kadar hükm iderdim
Süleymân niceye Nuh'a uğradım
Ne yaramı onundu ne bağı çözüldi

Yüz yirmi dörde verilmez 'aded
Bunca peygamberden bulmadum meded
El-amân mürvet kıl yâ Muhammed
Kuşca cânım kafesinden süzüldi

Süleymân'dan haberini aldın mı
Kaf'dan irak yollarından geldin mi
Gör dimeniz oğlanı bilin mi
Eylenme rah şu orduyu gezindi

Büyük küçük bu haberi duydılar
Derhâl koyulup çarşı çarşı sordılar
Cümlesi de derildiler geldiler
Hepsi divin karşısında dizildi

Nice günler geçti aylar savuşdı
Derd elhi de dermânına kavuşdı
Bunca insân tekçe tekçe buluşdı
Gümânı kalmadı umum üzüldi

Div de der ki beni aldı bu merâk
Gelemem bir dahi menzirim irâk
Aradığım oğlan burda idi mutlak
Yana yana şu vücudum köz oldı

Muhammed der dive dâva eyledin
Bunca halkı bir araya derledin
Oğlan burda sen oğlanı görmedin
Elin bağı bin defa gez indi

Div de der ki sanman beni deliyim
Kafdan irak yollarımdan gelirim
Görünceğiz ben oğlanı bilirim
Kaşlarında mim du'ası yazıldı

Hak emriyle gökden Cebrâil indi
İndi de nâmına sultânı sundı
Allah Muhammed'e selâm gönderdi
Muhammed sen devin bendini çöz dedi

Muhammed Süleymân'a gel dedi geldi
Âlem bir nur balkıdı doğdı
Süleymân tonunda da Ali'yi gördü
Div Muhammed hırkâsına sarıldı

Div de Muhammed'e söyler bir haberi
İşte ellerimi bağlayan oğlan
Yerde insân gökde melek yok iken
Duyar idim çok div başın keserdi

556a

Ali devin kusurına kalmadı
Kimi inandı kimi inanmadı
Tâ elesten ikrâr viren dönmedi
Münkirin gönlüne l'ânet yazıldı

Büyük küçük bu haberi işitdi
Âli'nin sırrına kimi erdi yetdi
Div Müslümân oldı sılâya gitdi
Cema'at dağıldı alay bozıldı

Kul HimmetÜstadım dediğim neden
Gitmiyor sevdâsı bir dem serimden
İkrârlık güderek elest deminden
Hakk'ın ismi kalbimize yazıldı

(555a-556a)

Nefes-i Kul Himmet

Âşkla muhabbeti gördüm bir yerde
Doyamadım deyu şuna yanarım
Muhabbet gülleri boynun eymişler
Deremedim deyu şuna yanarım

El verip eteğinden tuttuğum eri
Gerekdir âşkın bir doğru yolu
Hasan Hüseyin'in yoluna seri
Koyamadım deyu şuna yanarım

Müşkilim sormağa vardım bir ara
Gönlümde kalmadı şek ü gümandan zerre
İmam Zeynel gibi kendim kırk para
Edemedim deyu şuna yanarım

Cafer-i sâdık'ta bir nişân kaldı
Pirim izin verdi yoluna saldı
Eksiklik arayıp özümde buldu
Diyemedim deyu şuna yanarım

Musa Kazım'dır imâmlar hâsı
İmam Ali Musa er-Rıza Hakk'ın binâası
Gerçektir şahımın nutku nefesi
Tutamadım deyu şuna yanarım

Muhammed Taki'dir Naki'dir Ali
Erenler has bağçenin gonca gülü
Sağarım tanrı mihmânım Ali
Duyamadım deyu şuna yanarım

Hasanü-l Askeri ince yol gider
Gerçek olan dünyâsını terk eder
Mehdi gelecektir bekleriz haber
Duyamadım deyu şuna yanarım

Kul Himmet der meydana geldi
Pirim izin verdi yoluna saldı
İçtim âşk dolusun bana az geldi
Kanamadım deyu şuna yanarım

599a

74. KUL HÜSEYİN

Nefes-i Kul Hüseyin

Şu dünyânın ötesine
Vardım diyen yalan söyler
Başdan başa sefâsını
Sürdüm diyen yalan söyler

Ark kazanlar argın argın
Felek çevirirdi çarhın
Bu dünyâda evim barkım
Vardır diyen yalan söyler

Kendi okur kendi yazar
Ahdi bütün kendi güzel
Kuru ağaçda olur gazel
Vardır diyen yalan söyler

Kul Hüseyin eydür beyân
Kimi atlı kimi yayân
Erenlere her şey ‘âyan
Olmaz diyen yalan söyler

607a

75. KUL MEHEMMED

Nefes-i Kul Mehemed

Yavrum kuzum seni aldıldım elden
Kuzum kuzum der de meler (bir)koyun
Usandım bezdim bu tatlı cânımdan
Kuzum kuzum der de meler bir koyun

Yine çiçeklendi dağların başı
Koyun ben nideyim Mevlâ'nın işi
Dâ'im durmaz akar gözümün yaşı
Kuzum kuzum der de meler bir koyun

Koyun senin derdin çoktur n'ideyim
Yanınıza başka kuzu katayım
Varıp seni koyaklarda güdeyim
Kuzum kuzum der de meler bir koyun

Kuzum senin budur alnında yazı
Hiç elin kuzusu olur mu kuzu
Yüreğimde vardır bir ince sızı
Kuzum kuzum der de meler bir koyun

Seni güden çoban gayri gütmesin
Yaydığı yerlerde otlar bitmesin
Kuzumu yiyenler onup yetmesin
Kuzum kuzum der de meler bir koyun

Bugün koyun tuz taşına gelmedi
Elin kuzusu da kuzu olmadı
Arayıp da kuzusunu bulmadı
Kuzum kuzum der de meler bir koyun

N'olaydı sen koyun olmıyayydın
Elin kuzuların görmiyeyidin
Ölüp de şu yere gelmiyeyidin
Kuzum kuzum der de meler koyun

Kul Mehemed bunu böyle söyledi
Koyun sana yolum neden uğradı
Söyledi de yaşın yaşın ağladı
Kuzum kuzum der de meler bir koyun
601a

76. KUL MUSTAFÂ

600b

Nefes-i Kul Mustafâ

Dedi bir pir bana pişmân olursun
Sır açma Hûda'dan gayrı bir ferde
Vücudun mısırına sultân olursun
Sabr idersen Yusuf misâli derde

Sanma isteyenler murâdın bulmaz
Kimsenin ettiği yanına kalmaz
Zâlimin zulmüne hak kâ'il olmaz
Yâ mazlûmun ahı kalmaz yerde

İste murâdını bari Hüdâ'dan
Tevekkülde olup geçme rızâdan
Yakar ârşî geri geçip semâdan
Hiç âh garibe olur mı perde

Hiç yâr olmaz sana bu dehrdanı
Tevekküle bend et cân ile teni
Murâda er görür gam çekme sen
Mustafâ devletin vâir ise serde

600b

Nefes-i Kul Mustafâ

Yâ cennet kapısı nice açılır
Nedir geldiğin dili haber ver
Baldan tatlı sudan beyaz içilir
Kardan soğuk olan seli haber ver

Herkes üstüne kadirdir Barî
İbrahim'e gülzar eylemiş nârı
Eyyüp nebini kurdu hep vâiri
Nice yapar arı balı haber ver

Bülbül ana âşık olmuş öterdi
Kokusu misk gibi cânda tüterdi
Dünyâya Hazret gelmeden bitirdi
Nicedir nedendir anı haber ver

Yokdur dünyânın ucı bucağı
Yanımız çevrilmiş dağlar koşağı
Sarı öküzden balıklar aşağı
Neyin üstünde direği haber ver

Kul Mustafâ'meydür Hüda hem budur
İnanmayanın mekânı da nârdır
Cümlesi anlardan sende de vardır
Kaç surede yokdur dalı haber ver

600b

Nefes-i Kul Mustafâ

Yine geldi evvel-i bahâr günleri
Yüce dağlar yol olduğu zamândır
Yalvardın Hakk'a niyâz ettiğim
Bülbül güle kul olduğu zamândır

Hep ağaçlar uçmağ tonı giyerler
Âşıklar da bülbüllere uyarlar
Suda kalmış şimdi taşlar kayalar
Hep ırmaklar sel olduğu zamândır

601a

Baharda açılır kırmızı güller
Şevke gelüp figân ider bülbüller
Bölük bölük seyre çıkar güzeller
Âşıkların deli olduğu zamândır

Yine görürler bu yerlerin çığları
'Acep Mevlâm güldürür mü ağları
Yeşil yaprak güller açar dağları
Ulu yollar bil olduğu zamândır

Kul Mustafâ gözden saçar şeraleler
Arar bulamaz derdine çâreler
Açılmışdır gonca gonca lâleler
Yer yüzünün al olduğu zamândır

600b-601a

77. KUL ŞÜKRÎ

Nefes-i Şükrî

Akşamlar oldu gülbenk çekildi
Çeraglar uyandı niyâza geldim
Erenler erkânı meydan açıldı
Ayn-ı cem kuruldu ihsâna geldim

Hakikât abdestin birden aldılar
Mürşidin emrine belî dediler
Dâr-ı Mansûr olup şunda durdular
Talib-i Hak olup meydâna geldim

Öldümde halinden sordular canın
Var mıdır kusuru dediler ânın
Ayn-i cem gösterdi pire nişanın
Üryan-ı püryan olup didâra geldim

Sofralar kuruldu hizmet görüldü
Hakikât nurundan cemâller güldü
Mü'min olanlar ölmeden öldü
Geçip kıl-u kalden dîvâna geldim

Seyr idüp cümlede bu güzel hali
Şükür gördük ânda nur cemâli
Zakirler okuyup bülbül misâli
Terk idüp riyâyı merdâna geldim

Koç kuzu kurbânlar meydana geldi
Nefesler tutanlar ayana geldi
Ağlarken bu çeşmim şâd olup güldü
Can u baş fedâ idüp seyrâna geldim

595a

Sekâhım şerbetin ezip içdiler
Mest olup cümlesi serden geçdiler
Şah Hüseyin deyip hep ağlaşdılar
İçip ol şerbeti mestâne geldim

Kerde kerde geldi ânda bacılar
Saf be saf oturup durdu hacılar
Allah Allah derde öter Naciler
Meydan âşk içere irfana geldim

Tıglandı kurbânlar semâ‘lar oldu
Kalp evimiz nur-u ayinle doldu
Ânda nasibini alanlar oldu
İnanıp sâdıkla imana geldim

Edep erkân tamam oldu soruldu
Pervâneler geldi nasip verildi
Hatim oldu hizmetler destûr verildi
Şükrî yanında sultâna geldim

594b-595a

Nefes-i Şükrî

Biz bir bölük dervişleriz
Pirimiz gerçek bizim
Biz masivadan geçmişiz
Devranımız gerçek bizim

Biz münkîri hiç sevmeyiz
Yalan gıybet söylemeyiz
Ağlaşanlara gülmeyiz
Seyrânımız gerçek bizim

El vermişiz bir gerçeğe
Diş vurmamız biz hiç çiye
Yuf çekeriz yalancıya
Sübhanımız gerçek bizim

Biz bülbülleriz öteriz
Gonca gülleri kokarız
Münkîrlere ok atarız
Oklarımız gerçek bizim

Rüzgâr oluruz eseriz
Türab olup yer öperiz
Cem değil suyu serperiz
Erkânımız gerçek bizim

Şükrî'yâsen beni dinle
Sakın sırrın verme ele
Hû diyelim biz gerçeğe
İkrânımız gerçek bizim

595a

Nefes-i Kul Şükrî

Dertlilere sensin dermân olucı
Zahirde bâtında Şâh Abdal Musa
Muhammed Ali' nin kadrin bilici
Mürüvvet ma'deni kân Abdal Musa

601b

Gönülün pasını silici sensin
Hikmetin remzini bilici sensin
Kahr idüp âlemi kırıcı sensin
Akar kılıcından kan Abdal Musa

Cennetdir dergâhın dedi hem derviş
Gelüb de Azrail edemez teşviş
Çağırduğım yerde imdâda yetiş
Cesedim içinde cân Abdal Musa

Seyr etdim durakdan yürütmüş dağlar
Mermer çırâğ yeşil huccet nur bağlar
Kul Şükrî Mecnûn'dur Leylâ'ya ağlar
Akar gözlerimden kan Abdal Musa

601a-601b

Nefes-i Kul Şükrî

Ârifim diyü ben çok bilür olma
Yahşıyı yamandan seçegör gönül
Küfr deryâsında gümâna dalma
Küfrünü imândan seçegör gör gönül

Gerçekler Ali'den tolu içdiler
Yedi nefisden ruhların seçdiler
Bu mülke gelenler konup göçdiler
Rızâ ile konup göçegör gönül

Evliyâ, enbiyâ cennete doldı
Fenâyâ güvenen fenâda kaldı
Ölmeden evveli gerçekler öldi
Öteden kefenin biçegör gönül

Söylemiş dinlemiş sözünü bilmez
Yalancıdır yalan özini bilmez
Ârifibillaha teslim olamaz
Oldığı meydânda kaçagör gönül

Hasan ile Hüseyin Zeynel'dir şâhım
Bâkır u Cafer Kazım Musâ'dır mâhım
Takı, Nâki, "Âskerî"dir penâhım
Mehdi 'alâmetin seçegör gönül

Kul Şükrî Abdal'im bu dünyâ yalan
Yezid'in dinine verelim talan
Birdir giden birdir kalan birdir gelen
Hicâb perdesinden geçegör gönül

601b

78. LEVNÎ **Destân-ı Levnî**

Âdet-i Allâh budur ezel ü azâd
Kul kula sebebdır üstâd demişler
Gedâ-yı hizmet itmeden murâd
Bal tutan parmağını yalar demişler

Tam'a hâlin terk eyle erken
Elinden gitsün der isen duman
Deve ahu gibi boynuz araken
İki kulakdan olur demişler

558a
Her kâra uzâtma elin eteğin
Yelkovana döner ahir emeğin
Nitekim göllerde şâşkın ördeğin
Başın kor kıçın dalar demişler

Bakmam cihânın kesb-i kârına
Bir nefesim virmem cihân vârina
Bu günki fırsatı koymam yarına
Yâr yıkıldığı zamân tozar demişler

Asdım bu arsada ben de bir koyun
Meydân-ı hünerde sen de gel soyun
Feleğin zoruna kâr itmez oyun
Katı zor oyunu bozar demişler

Arz ile eşkiyâ varamaz eve
Uslu gez kim seni âkiller serde
Bunda at vâr beyim atdan da deve
Deveden büyük fil var demişler

Taleb-i ma'rifet çekerse emek
Şairde ses ile saz ü söz gerek
Yöğrük at artırır yemin giderek
Yalınız taş olmaz dıvar demişler

Güneş balçık ile sıvanmaz ey dil
Bî ziyânda olsa bildirir kâmil
Kendinden gayrısın bilmez câhil
Kendi çalar kendi oynar demişler

Gerçi çok cihânda boşa yelenler
Kande bilmiyenler kande bilenler
Böyledir ka'ide dağdan gelenler
Bağda olanları koğar demişler

Mürşid-i kâmilî bulmayanlara
Sözünün sebâtı olmayanlara
Pirin nasihatın almayanlara
Dipsiz kile boş anbar demişler

Buy-ı dilâraya eyler isen akın
Hele gafîl mebâş etrafa bakın
Karda gez izin belli etme sakın
Arif olur el tez duyar demişler

Doyar mı cân ü dil pus ü nekâre
Hicrân ü âşk ile leb pare pâre
Ne giderse gitsin visâl-i yâre
Gerçi arzu-yı hezâr dinar demişler

Hileyi irtikâb etme kıl hazer
Disünler adına bir er oğlu er
Sen elin kapısın çalarsan eğer
El de senin kapın çalar demişler

Dediler bu pendî sordumsa kime
Tuz ekmek bilmeze müşkülün deme
Kül közümü nâmert lokmasın yeme
Bir gün olur başın kakar demişler

Gerek şâki olsun gerek saîd
Kereminden Kerim eylemez ba'îd
Budur felekden kesmez ümîd
Gün doğmadan neler doğar demişler

558b

Eski melitlerle eylersen amel
Kırkların birine olursun bedel
Usul-ü manâyı bilmiyen eçhel
Solağına davul çalar demişler

Levni nasihati pirlerin böyle
Durub-u emsali nazm ile söyle
Meydân-ı hünerde ağırlık eyle
Ağır basarsa yeynik kalkar demişler

557b-558b

79. LEYLÂ

Müstezad-ı Leylâ

(- - . / . - - . / . - - . / . - -)

Biz âşık-ı şûrîdeleriz halka nihânız
Ehline ayanız
Rindan iledir ülfetimiz rind-i cihânız
Biz âşık-ı cânız

Ta'n itse harâbata n'ola ceh ile zühhâd
Hiç olmamış abâd
Biz meygedede hak-i rah pir-i muganız
Peymâne küşayız

Sırr-ı dil-i virâneme ancak ola vakıf
Erbab-ı maârif
Vâiz bizi sen fehm idemezsin ki ne cânız
Suretde beyânız

Ey zahid-i har her sözüümüz sana virir gam
Zann itme cehennem
Bezm-i zurâfada yine manend-i hubânız
Bi-şekk gümanız

Eyyâm-ı şebâb itdi güzer bâdeyi **Leylâ**
Terk itmedi hâlâ
Rindan iledir ülfetimiz rind-i cihânız
Biz âşk-ı cânız

(544a)

Müstezad-ı Leylâ

(---/.---/.---/.---)

Dünyâyı tutuşdurmada eflake çıkup ah
Yâr olmadı agâh
Hal-i dil-i zara yine rahm itmedi ol şâh
Yandım buna Billah

Kakülleri sevdâsı beni eyledi Mecnûn
Çeşm-i idüp efsun
Düşdi yeniden deşte yine bu dil-i gümrah
İmdâd ide Allah

Kan ağlıyorum yad-ı lebinle yine câna
Sen duymadın amma
Yok rah-ı muhabbetde bana hiç meded-hah
Ne yar ü ne hemrah

İtsem o mehi külbe-i ahzanıma da'vet
Eylerdi icâbet
Bir olmayacak yerde mi ahşamladı ol mâh
Subh olmada eyvâh

Leylâ'yı helâk eyledi bu gözleri ahu
Bir zülfi semen-bu
Eglence bana şimdi heman ah-ı seher-gah
Ta subha kadar vah

(544a)

Müstezad-ı Leylâ

(---/.---/.---/.---)

Feryadımı gördükçe benim ey gül-i rana
Guş itmedin asla
Hak-i rehine düşse n'ola âşık-ı şeydâ
Ey kâmet-i balâ

Mahfice efendim bu gice eylesen işret
Pek cânıma minnet
Kâdir değilim halimi arz itmege ammâ
Yakdın beni câna

Cürmüm nedir ah oldum ise âşka giriftar
Ey zalim gaddar
Gül-i ruyını her an ider ağyar temaşâ
Ben sakın-i sahra

Rahm eyle bana ateş-i âşkınla kebabım
Ser-mest ü harâbım
Teskin idemez ateş-i âşkım yedi deryâ
Yok faide zirâ

Kâr eyledi cevrin dile ey gamzesi hun-har
Gel olma cefa-kâr
Gel meclise zevk eyleyelim bir gice تنها
Bir sen biri **Leylâ**

(544a)

Müstezad-ı Leylâ

(- - . / . - - . / . - - . / . - -)

Gel meclise ey gonca-i gülzar-i letâfet
Vir bezme tarâvet
Öldürmeden uşşâkını bu nar-ı harâret
Gel eyle inâyet

Bülbül gibi feryad ideyim ey gül-i ranâ
Ben haşre kadar tâ
Layık mı idersin yine ağyar ile ülfet
Hiç yok mı mürüvvet

Pervâne gibi şem-i ruh dil-bere yandım
Gafletten uyandım
İtmez mi ol âşıkını mahrem-i vuslât
Ol kaddi kâmet

Ağyar ile yar oldığın için sana kinim
Ey mâh- cebinim
Uşşâkı perakende iden işte bu gayret
Ey şâh-ı melâhat

İtmez mi feragat aceb agyara vefâdan
Leylâ'ya cefâdan
Bir nim-nigah eylemez uşşâka o afet
Eya bu ne hikmet

(544a)

80. LÜTFÎ
Müstezad-ı Lütfî

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

Didi Hak yâ Resulallah sana levlâke levlâk
Lemâ halaktü'l-eflak
Nihân oldı vücûd-ı nâzenin-i anberîn hâke
Şerefdir hak-i bi-pâke

Doğup şems-i risâlet pertev-i endâz itdi dehre
Ne hacet mâh ile mihre
Çekildi ceş-i zulmet girdi kalb-i ehl-i işrâke
Düşüp münkirler işkâke

Cemâl-i ba-kemalin sure-i Sebbu'l-Mesanidir
Niday-ı Len Teranidir
Tecelli eyledin Elhamdülillah irdim idrâke
Okudum geldi ...

Seni inkar iden “Ya leyteni küntü türaben” dir
Ki nefsince hitâben dir
Ne buldum rah-ı Mevlâyı değışdim mâl u emlake
Ber-muceb ...

544a

Şarab-ı nar-ı âşkın zerresinden aldı ey meh-veş
Vücut iklimini ateş
Tutuşdum fark-ı serden itdi ateş sadr-ı sad çâke
Sarıldı kalb-i çalâke

Zelilim kemterim inâyet beklerim senden
Sıyânet beklerim senden
Sirişk-i huna gark oldum kapandım zira eşbâke
Ne mümkün kendim imsake

Buyurdı ya Habiballah ki lutfun âleme nafi
Benim mücrimlere şâfi
Şefâat kıl bu **Lutfî**-i ru-siyah çeşm-i nem-nake
Sarıldım damen-i pâke

(543b-544a)

81. MAHMÛDOĞLU

668 b

Semaî-yi Mahmûdoğlu

(.---/.---/.---/.---)

Melûl olma gönûl şâd ol, cihânın yoğ u vârandan
Demi hoş gör çü akîl sen ne hasıl-ı insitârından

Cihân bir perde-i zendir kim nigâh olmuş nice halka
Gel ey arif gönûl verme ânın kavl ü karârından

Cihân bir eski köprüdür bu dünyâ bahr ey akil
Nice şah u gedâ bunda gelüp geçdi gûzarından

Hakikât bahrinin ilmin ne bilsün her tahâretsiz
Ki Cibrîl-i Emin uçmaz bu deryânın kenarından

İşit gel can kulağıyla hadisin **Mahmûdoğlu**'nun
Ki Hak sırrın ayân eyler Ali 'nin Zülfikâr'ından

668b

82. MAHREMOĞLU

Nefes-i Mahremoğlu

Ey benim sevdiğim hem iki gözüm
Salın bizi imâmlara gidelim
Cümlelizden budur nâz u niyâzım
Salın bizi imâmlara gidelim

Üstâd eşiğinde rızâ alalım
Gönülden ayırman yola gidelim
O dergâha varıp yüzler sürelim
Salın bizi imâmlara gidelim

evvel murâdım Muhammed Ali'ye
Erenler ulusu gerçek veliye
Otman Baba'dan da Kızıl Deli'ye
Salın bizi imâmlara gidelim

Kızıl Deli imâmların yoludur
Oradan geçilen Geliboludur
Pirim Hünkâr Hacı Bektaş Veli'dir
Salın bizi imâmlara gidelim

604b

Destur aldım ben Mustafa Baba'dan
Emir geldi bana sırr-ı Hüdâ'dan
Âşk göründü **Mahremoğlu** gedâdan
Salın bizi imâmlara gidelim

604a-604b

83. MAHVÎ Nefes-i Mahvî

Derûnum yandı nâr u hasretinle
Ayâ nûr-ı Hüdâ göster cemâlin
Eridi cism ü cânım firikâtinle
Ayâ nûr-ı Hüdâ göster cemâlin

Bu gönlüm bülbül hayli zamândır
Cemâlin gülistânından cidâdır
Nazâr eyle efendim bir gedâdır
Ayâ nûr-ı Hüdâ göster cemâlin

Yüzünden ref' idüp kaldır nikâbın
Görünsün bana ruy-ı müstâbın
İşidem pes dudağından hitâbın
Ayâ nûr-ı Hüdâ göster cemâlin

Bu **Mahvî** benden gel eyle ihsân
Visâlin şerbetin sun eyle rebbân

604b

84. MECÂLİ BABA

Müstezad-ı Mecâlî Baba

(- - . / . - - . / . - - . / . - -)

Dostlar beni sûzân iden ol âfet-i cânıdır
Bir taze civândır
Bülbül gibi nalân iden ol gonca-ı dehândır
Nur-ı seyda fidandır

Göz gördi gönül sevdi ne çâre yine bir şuh
İ'neyet eyle gül-ruh
Şem' ... 'âleme bir mâh-ı tabândır
Ol kaşı kemandır

542a

Bir şuh-ı malin cemşîd-i hublara serdi
Gönülleri ...
Cânıma cân katan ol rûh-ı revândır
Bir şâh-ı cihândır

Bu hal nice elbette ider mahrum irfân
Bülbül gibi nalân
Âşk ehli bu siret ile hayrân-ı cihândır
Esrâr-ı Şâhandır

Gördükde **Mecâlî**'n senin ey mîr-i cismim
Derd-i ...
Vaad eylemeli şerbet-i vaslın ne zamândır
Halimde meyândır

(541b-542a)

85. MECNÛNÎ

Nefes-i Mecnûnî

Âcep açıldı baht-ı siyâhım
Şu fenâ mülkünde gam benim için
Onulmadı gitti sinem yarası
Tabipler bulmadı em benim için

Gönül hasret çeker cân ider zârı
Yakar derûnumu firkatın nârı
Ey bâd-ı sâba ey seher rüzgarı
Ne söyler ol gonce fem benim için

Döşendim toprağı yaslandım taş
Felekten yaralı sînemin başı
Dostlar meclisinde sâki olan nâşi
Yâre söyler m'ola kerem benim için

Cân hasretde gönül ister visâli
Eğnime giyindim post ile şalı
Abdâl olmuş deyu **Mecnûnî** misâli
Söylensin âlemler kev benim için

604b

86. MENGÜŞÎ

Destân-ı Mengüşî

Besmele ile kat'i edelim bâbı
Kulak tut sözümü atma yabâna
Her sözden aldın sende erbâbı
Nasihat nice olur ancak tutana

Bu Hak sözleri fehm eyle dost
Dosta doğrusını diyen durur dost
Dost yolunda verir dost olanlar post
Dost denilmez dostı yârdan atana

Doğrıdan ayrılma Hak doğrudandır
Kalb açtığım kimi sözler sahibindir
At binenin kılıç kullananındır
Budur resm-i cihân hükmü zamâna

Er olan er taşdan ekmeği alır
Şükri arayanlar Mevlâ'yı bulur
Köşe taşı yine köşeye konur
Su akdığı yire olur divâne

Sabırlı kulunu pek sever Hüdâ
Sabr ile kavruk bil olur helva
Tiz-i reftâr olanın pâyin taş ala
Üstüne gidenler irer ihsâna

Şehâ evyamın ile menzil alınmaz
Kimsenin nasibin kimse yemez
Görünenden kat çokdur görünmez
Gün doğmadan neler doğar cihâna

Aka aka bulur sular deresin
Kara gün kalmaz sen bunu bilesin
Yerinde merd gibi arslân olasın
Hak gözedir kulun atmaz yabâna

Ulu bir Allah'dır kibr ü kahr tutma
Fenâ sözi asla dime işitme
Cihânda kötünün ittiğin itme
Kişi ittiğinden kendi utana

Nasibin dâraya gelir gâ'ibden
Yoğısa nasibin ne gelir elden
Uyup nefse sakın çıkma yoldan
Çâre yokdur kırkdan sonra azana

Sakın bu dünyâda bitmiş iş olmaz
Hak gözedir kulun aç açık komaz
Âlemde kimiyle hemân yaş bitmez
Kurdun danası yok kuşda bir dane

Gerçi m'adûm olur ihmâli suçdur
Bir denildi yatan ile gezen kurd
Yokuşa çıkılmaz budaklı 'ömür
Nafîle boğılsa kuru dumâna

559a

El eli yuyucak yüz yüzi eller
Başın bir yire dayar kâmiller
D'uâyı hazıra kalmış erenler
Himmet olmaz gözden uzak olana

Sır bildiğin şeyi dostuna salma
Bî-edeb olana sen yâr olma
Bugünkü işin yarına koyma
Murad bulmaz dirler sunun sayana

'İrfân ile görünsen adam olasın
Hizmet et kâmile himmet bulasın
Cahı derin kazma kendin dalasın
Bu fasıl ile gider olur noxsâna

Bil mazlumun ahı hiç yirde kalmaz
Meseldir atılan ok geri dönmez
Dost olursa düşmân olunmaz
Bilirsin dost olmaz iki düşmâna

Derin suyun yönüne çıkarsa nâ- hoş
Düşdüğü yirde gör yanmazmış ateş
Ne az git kal geri ne pek git ulaş
Koğmak olmaz dirler elden kaçana

Ne yavaş ol basıl ne sert ol asıl
Yorganına kadar uzanıp kısıl
Ummadığın taş baş yarar sen de bil
Karınca gibi ol sen de merdâne

Usul yılan ömründe yorulmaz
Sonraki pişmanlık eline girmez
Bilirsin kendi düşen ağlamaz
Ayıplanmaz kendi düşüp kalkan

Demişler delikli taş yirde kalmaz
Hakk'a doğru varan kul mahrûm olmaz
Bire kırk etmeyen bini de bilmez
Uçsa da kuş denilmez uçana

Nâmerd kapusundan eyleme dilek
Kötü komşu sana aldirır elek
Tabanca dönmezse budur felek
Zamân uymayınca uyasın zamâna

Şeriâtden ayırma tutdığın işi
Hakîkatden taşı kıran verir baş
Yetişir o zâta sözi **Menguşî**
Baş ağrısı verir kuru insâna

558b-559a

87. MİHRALDI ABDAL
Destan-ı Mihraldı Abdal

Yine bir söz diyelim dil ü cândan
Her ne keşf oldu ise bana benden
Bir söz dir kim akıl içinde mu'teber
Hâfz idene hoş haberdır bu haber

İsmi ümmühân sükud ile kavakdan
Haber gelmez şaşı ile savakdan
Ördek doğmaz durna yumurtasından
Ne diksen onu bitirmez mi çekirdek

Tuygar yumurtasından tüy doğar mı
Bi-basiret kişiden eri doğar mı
Bülbül dilin öter mi kara bakâl
Hak sözün anlar mı tilki çakal

Çaylak şâhin olup seker kaçar mı
Her mekes arı gibi bal yapar mı
Şeker yese tuti ola mı karga
Ma'rifet keşf ola mı ehl-i zerme

Nasihât kabul itmez imiş iblis
Ta'at yok hersi çok işi teblis
İki dilli iki gönli fuzûli
İki yüzi iki sözi a'zazil

561a

Kimin ki ikrarı yok imânı yok
Bir kâfirden ahdiyle peymânı yok
Kimde ki olmıya ahde emânet
Hezârân-ı l'anet ol zûlm ü l'anet

Zâlim olup sebep olur zülme
Bişhâr l'anet olsun ol zülme
Söyler isen işitmez Hak sözünü
Hak şaşı yaratmış onun gözünü

Gözi görmez olur inkâra gider
Şükür kılmasını Hakk'a 'ar ider
Özün bilmez aslına münkir olur
Anın için gözi gönli kör olur

İnsâniyet yanında ma'nası yok
Yoldaşına hiç hayrı sayanı yok
Ar olur hayrı sana yoldaşına
Hak yâr ola hayır gele başına
Bir başlı iki dilli yâre lânet
Şol yüze gülince ağyâra lânet
İkrârı yok ehl-i inkâra lânet
Eri cândan söylemeyenlere l'ânet

Eksik bakan eğri nazara la'net
Güli bitmez dikenli hare lânet
Şekli insân özi hehare lânet
Dışı islâm içi kâfire la'net

Hak dedi Kur'an'da lânet zâlime
Rahmetim vâre didi mü'min kuluna
Sıdk ile sâdıkâne anlar durur
Âşk ile âşıkâne anlar durur

Anlardır tevhîd-i Hak sevimyenler
Anlar durur şâha sıddık dinler
Anlardır bu yolda tanrı hâsları
Anlardır Muhammed Ali dostları

Mihraldı'm kulluk ile anlara
İmân gider doğru yola varanlar

560b-561a

88. MİRÂTÎ BABA

Destan-ı Mirâtî Baba

Gûş eyle pendimi 'ârif u dâna
Dâna isen fehm it sırr-ı Yezdânı
Yezdân ne hikmetler eyledi nümâ
Nümâ itmek için zât-ı Süphanı

Dengiyle tecelli kıldı ibtidâ
Tecelliden bir nûr olundu peydâ
İdr'ak eyle nedir kudret-i Mevlâ
Bırakma dilinden verd-i manâyı

559b

Vâr olmazdan evvel bu çerağ-ı âlem
Andan zuhûr etdi ervâh-ı âdem
Ruh-ı Muhammed'i kıldı mûkerrem
Ol sebep vâir itdi kevn ü mekânı

Kün dedi vâroldu bu kevn ü mekân
Melâikler ol kubbe-i asumân
Evvelâ aydınlık oldu nümâyân
Kurdı bu eflâkı çerağ-ı devrânı

Yaratdı fi'l cümle eşyâyı mesbûd
Ahsen-ı takvimi eyledi mevcûd
Eylemedi İblis Âdem'e subûd
Ol dem dergâhından sürdi şeytânı

Ol demden beridir bunca enbiyâ
Geldiler bu 'âleme hep guna guna
Nûh kavmine gazab eyledi Mevlâ
Gark itdi anları kıldı tufâna

'Akla fikre sığmaz kılıf satar
Hak dostun bilmedi ol Nemrûd-ı ağyâr
Halil İbrahim'e gülzar oldu nâr
Hak böyle buyurdu emr ü fermânı

Tur'da Hak tecelli kıldı Musâ'ya
Anda hayrân kıldı sırr-ı Mevlâyâ
"Rebberani" diyüp durdu du'âyâ
Ol vakit ayrışdı ol "Len-terâni"

Lût kavmi itdiler cümlesin tufyân
... düşdi şem u şeb hemân
Bir seher vaktinde Hazret-i Yezdân
Zimmete gark itdi bunca insânı

Bî-peder zühûra geldi İsâ
Nice mucizâtlar eyledi icrâ
Dâra çekdi onı kavm-i nasârâ
İnkâr eylediler ruh-u Rahmânı

Tulû itdi dehre Fahr-i kâ'inât
Din çerâğı ol ekmel-i ihtiyat
Efzil-i enbiyâ alâ aldı cân
Nura gark eyledi bütün cihânı

Dehre tulû itdi ol mâh u mihir
İtmek için halkı Hallak'dan habir
Anın vasfi diliyle olunmaz tasvîr
Dine d'aveset itdi kavm-i nâdânı

Şer'îât sancâğın dikti ol Resûl
Hüdâ itdi anı da Ku'rân'ı nüzûl
Anın da'vetini idenler kabûl
Buldılar cennetde bağ u cenânı

Şeriâtin kurdı şâh-ı enbiyâ
Sevenler dost oldu sevmeyenler 'âdu
Doğdı geldi ol Âliyyü'l- Murtazâ
Tarîkat burcına dikdi nişânı

Çağırıldı dillerde Haydar-ı Kerrâr
Sözinden titredi cihân bi-karâr
Ana mensûb oldu deldi Zülfikâr
Geçirdi tığından çok münkir anı

560a

Uyardı uykudan cahil uyurdu
Hak sırrını Hak ehline duyurdu
Ol sebebden Hak arslanı buyurdu
Kimse bilmez gider şâh-ı Merdân

Ali'nin sırrına akıllar ermez
Akli erenler de beyâna urmaz
Âlem Haydar olsa kör olan görmez
Görene âşk olsun genc-i nihânı

Nisâniyet idüp bir alâ-yı melmûn
Akıtdılar kanın oldılar meğbûn
'İbdilar hemen İbn-i Mülcem dökdü hûn
Gör neye uğradı Hakk'ın arslanı

Namâz kılmak için secde vardı
Mülcem Oğlı anın vaktin arardı
Namâz kılariken ol şâha urdı
Bilmedi ol mel'un yediği nanı

Çünkü mecruğ oldu Şâh-ı velâyet
Ol vakit nûş itdi cam-ı şehâdet
İki şehzâdeye kıldı vasiyet
Bir deveci gelir gözlerin anı

Dedi gelecekdir bunda bir Arab
Elinde deve yüzünde bir nikâb
İster cenâzemi itmek cürâb
Dedi ol Hüdâ'ya taşırđı cânı

Ehl-i Beytin içine düşdi bir figân
Hasan'la Hüseyin oldılar kurbân
Gusül idüp namâzın kıldılar hemân
Erişdi bir Arab deve sârvânı

Yükletdi tabutun deve üstüne
Çekdi destini aldı destine
Ol şâh emânet verdi dostuna
İki şehzâdeye düşti hicrâna

Hasan'la Hüseyin'e düşti endişe
Didiler denilmez fa'il bu işe
Düşdiler peşine hem koşa koşa
Tutdılar ol deveyi yeden cânı

Deveci nikâba uzâtdı eli
Kaldırdı nikâbını pür nûr celfi
Gördüler deveci kendidir Ali
Ol vakit bildiler sırr-ı Yezdânı

Şâhın şehîd olduğın duydılar
Ol cemşüd-ü mel'una haber saldılar
İmân Hasan'a zehir virdiler
Saldırdılar ol gonca-yı handâna

Şimdi kaldı ol Hüseyin şehzâde
İşüdüp yezidler düşdi fesâda
Şükür çeküp kâsd âl u evlâda
Kurdılar güneye ulu divânı

Kerbelâ'ya mervân varup oturdu
Cenk ü cidâl için ordusun kurdu
İb'adet iderdi ezân okurdu
İbâdetsiz geçirmezdi zamânı

560b

Şâh Hüseyin gördi bunları hemân
Didi yarın bunları nasıl müselmân
Evvelâ Resûl'e oldular düşman
Kimse görmüş değil böyle seyrân

İtdiler al u evlâda hürmet
Sularını kesdiler virüp eziyet
Hakk'dan korkmadılar hâraç-ı melet
Susuz bıraktılar subbe-i sahâbeyi

Şâh Hüseyin dedi ey kavm-i Arab
Verin şu yetimler için biraz su
Ahiretde biriniz olmasın tamu
Mekân itmen kendinize Yezdân'ı

Susuza hiç kimse olmadı mahsun
Kaldı teşne diller oldu ciğer-i hun
Şâhı şehid itdi ol sihr-i melmun
Deşt-i Kerbelâ'ya akıtdılar kanı

Ehl-i Beytin içine ... saldı
Deryâlar murç evirüp hurûşa geldi
Ol nübüvvet güli sarardı soldı
... ol melmun yâd-ı hazânı

On iki imâmın ordusun mahsuben
Kanın akıtdılar bunca mazlûmun
Hak belâsın virsün ol kavm-i şumun
Kıldılar Ehl-i Beyte bunca ziyânı

Bunca kanlar içdi hal-i Kerbelâ
Hasredin tükenmez işbu mâcerâ
Bu duâ âlemde savrulur halâ
Hak devr itsün bizden sırr-ı mervânı

Böyledir bizlerde **Mirâtî** âdet
Peygamber dostuna okuruz rahmet
Yezid'in cânına hezârân-ı l'anet
Asla terk etmeyiz yolu erkânı

559a-560b

89-MİSÂLÎ

Divân-ı Misâlî

(_ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _)

Kaf'da Anka mıdır zülfün dedim ey afitâb
Dedi kim ruh-ül- Kudüsdür eylemiş şey'i meâb

Dedim ey meh yara âşkın alısar benden beni
Dedi her kim içse bu meyden olur mest ü harâb

Sakla didârın rakib kelbinden dedim dedi
Gün doğunca eylemez div u melekden ictinâb

Dedim ey put kim nedir ol hüsn üzre bu ... dedi
Gizliyiz ruşen olur gâhı felekden mahitâb

İki bulmakdan nedir dedim arz-ı gönülleri
Dedi ehl-i âşk için feth ola tâki bâb

660 b

Kâmet belâsı zevkinde görüp eşkim dedi
Ağla kim ser u revân için gerekdir lâbud âb

... ol meleksordum **Misâlî** dedi kim
Gel oku kim ...kitâb

660a-660b

Divân-ı Misâlî

(_ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _)

Kuh u kafım şahbaz la-mekânı bendedir
Saki' i ruhem şarab-ı zindegânı bendedir

Levhi mahfuzum benim mirat-ı Hakk'dır suretim
Câmi' vü Mısırî'm likâ-yı cavidânı bendedir

Mushaf-ı Hakk'ım sıfatım kenz-i mutlaktır benim
Sin ü Taha sure-i Sebb'ü-l Mesani bendedir

Sırr-ı Hâmsin ve ezanı kâmet ravza-i sırr-ı zekât
Kâbeyim savmım ebed Hakk'ın mekânı bendedir

Fazl-ı Hakk'dan dersi abdaldan mühakemât hüsnünü
On sekiz bin âlemin sırr-ı nihânı bendedir

Mantıku't-tayrım Süleymanım, benim ruhü-l Kudüs
Allemü-l esma küllin tercümânı bendedir

Rakk-ı menşurunda buldum suret-i Allah'ı kim
Serbeser uzvunda satr olmuş nişânı bendedir

Kaf-1 Vel Ku'rân benim hem sure'i Nûn ve-l kalem
İncil ü Tevrat u Furkan'ın beyânı bendedir

Ehl-i cennet hattı buldum çok sevâd-ı hüsnünü
Ravza'î Rıdvan benim hod canânı bendedir

Gevheriyim can u dil ârına gavvas olmuşum
Dürr-i Hak sarrafiyım kenz-i meâni bendedir

Hatt-ı reyhanında buldum Künt-ü Kenzullahı uş
Ben meyhaneyem kitâb-ı asumânı bendedir

Nokta-i candır cihân-ı Sermet icad eyleyen
İllet-i ga'î hayat-ı kün ü fekanî bendedir

Kible-i can etmişem ebr u çeşm ü sehfi
Ey **Misâlî** yani fazl-ı gaybidani bendedir

660b

Divân-ı Misâlî

(_ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _)

Va'iza minberde bunca bu makalatın nedir
Ehl-i Hak isen sıfatın oku gör zâtın nedir

Laf edersin dembedem sırr-ı Kelamullah'dan
Ol ey cahil yüzünde hatt-ı ayetin nedir
Hakk'a erdim ehl-i Hakk'ım deyu ey deyu urmadım
Davâyaya ma'nâ gerektir göster ispatın nedir

Kuvvet-i kalbin çü yoktur Hakk'ı izhâr etmeye
Ey mukallit bunca tekrar ile ebyâtın nedir

Bî habersin çünkü ey meçhul-i ilmullahtan
Yasin ne tahsil eyledin keşfet kemâlatın nedir

Küfr ü iman ...etme bu riyânı zühd ile
Ey din uğrusı senin koltuğunda ol Lat'ın nedir

Zât-ı Hakk'ı çeşm-i ser görmez görür dersin hilâf
Görmeye bir burhan gerek arz et alâmetin nedir

Suret-i ayinesinde gördü bir zât-ı Resul
Ya senin seyretmeğe ilâhi merâkın nedir

661a

Hakk'dan etme arz-u ferda lika gılman u hur
Görmedin çün bunda Kevser-i heşt- cenânın nedir

Ahmed'e miraç için labüd-i berrak cânı gerek
Ey har-ı esfel bu menzilde senin atın nedir

Vâkîf olan subud u nokta-i hakîkat fehm ider
Ey **Misâlî** ibtida ve sırr-ı gubatın nedir

660b-661a

Divân-ı Misâlî

(- . - - / - . - - / - . - - / - . -)

Otuz iki pâreden oldu vücudun felek nuh
Seyreder deryâda yani cism-i bir bala-yı ruh

Hızır u İsa gibi sermest oldu ... vü lâyezal
Âşk bezminde içip nûş eyleyen cam-ı subuh

Tövbe dedikçe kıl amel bağlandı tövbe kapısı
Tali' oldu arzı mağribden çü Hurşit-i Nasuh

Nakd-i can elde iken ey can arif Rab ola gör
Bu dahi zinhâr fevt etmeye budur feth-i fütuh

Kande görünür zat-ı ey **Misâlî** bî-basar
Gerçi olmuş onsekizbin âleme der cedd-i Nûh

661a

90. MİSKİN ÂŞIK

Koşma-yı Miskin Âşık

Alçaklı yüksekli ga'ib erenler
Alıver yarimi zâlim elinden
Hızır Nebî isen gerçek er isen
Alıver yarimi zâlim elinden

Hayberin kapusun kopardı Ali
Anlar erlik ile tutmuşdur yolu
Tanrı'nın arslanı ol ulu veli
Alıver yarimi zâlim elinden

Derviş olan dâim giyer ak aba
Yalın ayak gezer hem başı kaba
Yüzünü bekleyen Sultân Gülbaba
Alıver yarimi zâlim elinden

Miskin Âşık gelip geçdi buradan
Görünmez kirpiği kaşı karadan
Seni de saklasın bizi yaradan
Aliver yarimi zalim elinden

672a

Koşma-yı Miskin Âşık
Sana derim bad-ı saba
Bana Mevlâ'mdan haber ver
Emeğin olmasun hebâ
Bana Mevlâ'mdan haber ver

Seher vaktinde esersin
Âşıkların yolun kesersin
Dergâha kadem basarsın
Bana Mevlâ'mdan haber ver

Bir dâhi bunda gelirsin
Beni türabda bulursun
Ruha sefâlar verirsin
Bana Mevlâ'mdan haber ver

Açılmışdır gülleriniz
Öter mi bülbülleriniz
Güzel midir illeriniz
Bana Mevlâ'mdan haber ver

Miskin Âşık eder ahı
Kan yaş ile boz günahı
Sen de seversen Allah 'ı
Bana Mevlâ'mdan haber ver

672a

91. MUHAMMED ALİ HİLMİ DEDE BABA

Dîvân-ı Muhammed Ali Hilmi Dede Baba
(_ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _)

Biz mukim-i şehri-âşkız beyt-i gamdır hânemiz,
Mürg-i bağ-ı mihnetiz ca-yı elemdir lânemiz.

Şek değil yansak tarik-i âşkda ser ta kadem
Şem'-i bezm-i yar için candır bizim pervânemiz

Şevkimiz artar bela-yı gamdan ey zahid bizim
Derd u âşk-ı yari çekmekçün doğurmuş anamız

Zevk-i vaslından dakik olmak bize bir lütüftür
Asyab-ı cevrine düşdükce yarın danemiz

Leyle-i hicrin sabah-ı vuslata tebdil olur
Akd-i zülf-i yari **Hilmi** keşf edince şanemiz
695b

544b

Müstezad-ı Muhammed Ali Hilmi Dede Baba

(- - . / . - - . / . - - . / . - -)

Ey kâmet-i tuba çıkagör naz ile bağa
Suret göre ar'ar
Cûlar gibi her yerde sakın düşme ayağa
Yüksel çü münevvir

Ya'kub zamanım çekerim minnet-i firkat
Bir hayli zamandır
Kan ağlayarak döndi gözüm iki bulağa
Ey Yusuf-ı peyker

Yağmaya giderdi eğer olsaydı Hülâgu
Devrinde senin ah
Dünyâyı kırar gamzelerin baksa bıçağa
Alsa ele hançer

Gönlüm göricek zülfün ile hâl-i siyahı
Arıtır hevâyı
Kuş derkine düşüp dâna için böyle tuzağa
Olmakda müsennir

Meyve bitiren dallar ider meyl-i zemine
Bu bağda-i 'adet
Ashab-ı kemâlatın olur başı aşağı
Mahsun-ı mükedder

Ferhad olup **Hilmi** bu kühsar-ı emelde
Birdir züferânın
Dağlar ki dayanmaz gör sinendeki dağa
Derd ehline kevser

Fazlı bana t'alim idüp böyle zemini
Razı olsa Mevlâ
Baran-ı afv merkadinin üstüne yağa
Kabri ola nur

544b

Müstezad-ı Muhammed Ali Hilmi Dede Baba

(. . . - - / . . . - - / . . . - - / . . . -)

Yine bu haste gönül hicr ile efgan ediyor
Ah u firavân ediyor
Gözleyip yarı gözüm hüzn ile giryân ediyor
Sinemi alkan ediyor

Nice gün oldu yüzün nurunu ben görmeyeli
Pâyına yüz sürmeyeli
Dar-ı dünyâyı bu gam başıma zindân ediyor
Eşkimi tuğyân ediyor

Hayli demdir yolunu bekliyorum canânın
Ben o gül yüzlü civânın
Ateş-i hasreti bu canımı suzân ediyor
Kanımı galyan ediyor

Harbe-i âşka giriftar olalı can u gönül
Sevdi bir kakül-i sünbül
Ne edersa bana ol serv-i hıraman ediyor
Lütf-ı ferevân ediyor

Hilmi'ya şefkat edip hal-i perişanıma yar
Merhamet eyledi her bar
Vuslatı bendesine her zaman ihsân ediyor
Derdime dermân ediyor

544b

92. MÜŞTAK

Divân-ı Müştak

(- . . . - / - . . . - / - . . . - / - . . -)

Biz harâbat ehliyiz keşânemiz virânedir
Salik-i pir-i muganız tekyemiz meyhânedir

Pirimiz var ârımız yok bu melâmet hânedede
Ta'n-ı âlemden ne gam gamhânemiz peymânedir

Biz mukayyed olmayız zincir-i küfr ü din ile
Kabl-i iman küfr olmuş şu kim divânedir

Künt-ü kenzin ma'nâsın fehmetmez asla ehl-i kâl
Mahrem-i raz-ı hidâyetdir o kim mestânedir

Hasılı bir noktadır **Müştak** ilm-i ârifan
Kıl u kâl ehli bu ma'naya hele bigânedir
660a

93. NÂCİYE BACI

Nefes-i Nâciye Bacı

Ey erenler erler nasıl ersiniz
Söyleyin sizinle da'vâmız vardır
Bacılara niçin nakıs dersiniz
Bizimde hazret-i Havva'mız vardır

Bizi halk eden Süphan değil mi
Arslanın dişisi arslan değil mi
Söyleyin makbul-ı Rahman değil mi
Ümmü Gülsüm, Zeynep ,Leylâ'mız vardır

689 a

Nâciye fakire kemter bacıdır
Muhammed Ali 'ye kuldur nâcidir
Cümle erenlerin başı tacıdır
İşte Fatıma Zehra'mız vardır

688b-689a

94. NAKDÎ

Semaî-i Nakdî

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

Bugün meydan-ı âşk içre yine ahengimiz vardır
Münâfık münkir-i bedhûlarıyla cengimiz vardır

Erenler bezmine Allah eyvallah deyup girdik
Hemişe zikr olur dilde zeh-i gülbengimiz vardır

Buyursun aşinâ-yı âşk olan bu meclise dâim
Kemalât ehlini bilmek için mihengimiz vardır

Atarsa gam değil zem taşını münkir bize şahım
Bizimde onlar hakkında ger lanet-i sengimiz vardır

Alınmaz nakşımız devrân-ı âlemde be hey **Nakdî**
Bizim bu suret-i ayîne bin rengimiz vardır

668b

95. NAKŞÎ

Semaî-yi Nakşî

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

Kani bir dür-i yektâ ki çekip el kâr-ı dünyâdan
Sadef karnında kân olmuş görünür kâ'r-ı deryâdan

Açıp can gözlerin ahar çekip el cümle debdehâne
Cemâl-i yari seyreyler bu mir'at-ı mücellâdan

Kitab-ı âşkî ezberden o kim Mecnûn veş bilmez
Hakâyık dürlerin anlar götürmez şehr-i Leylâ'dan

Sakin aldanma nakşına bu dehrin bilmiş ol zahid
Bulur nakşında nakkaşı çıkar terkibi ortadan

Bugün ilm-i tarikinden o kişi kim haberdâr olmaz
Ne bilsin ol "Men aref" dersin gayri yok ilm-i rüyâdan

Olar kim bilmez ey zahid bu esrâr safa-bahş
Kalır ol âlem-i sufli ne hasıl kuru davâdan

Bu sırlar kim ayan ettin bugün nazım içre ey **Nakşî**
Hüdâ Hakk'ı değil gibi, hidâyettir bu Mevlâ'dan
668b

96. NAZÎMÎ

Müstezad-ı Nazîmi

(- - - / . - - - / . - - - / . - - -)

Ey mahrem-i halvetine râz-ı Mevlâ
Bi çün -i çerâ
Ve'y şahid keşâne-i kurb-i 'alâ
Mahbub-ı Hüdâ

Zatı ile arasına mülk-i bî-serap
Her şam u seher
Şanı ile pirasete taht-ı
Her ceh resâ

Ey mahrem-ı esrâr nihânhâne-i kudret
Mahbub-ı ilâhi
Ve'y şahid-i yekta-yı serâperde-i hazret
... güvahi

Halvetine olan süca' be şeb arâ
Envar-ı şerminle
Kaşane-yi miraça salan nur-ı risâlet
Kevn gibi gümahı

545a

Râz-ı ezel âyîne-i kalbinde hüveydâ
Hikmet-i hükemat
Kurb-i haram-ı muarifte tuti -i vahdet
Natk ile gahî

Mevlâ o şehin zat-ı keremkarını madih
Cibril senahan
Ala ile ednaya der-i dar selâmet
Ma'bud -ı penâhı

Biçün ü çerağ zirnigin etdi cihânı
Hurşid-i cemâli
Mahbub Hüdâ kim idüp ebrid-i işaret
Şak eyledi mâhı

Zatı ile pirayede mahfil-i irfân
Her ta'ati amir
Şanı ile icrâ kün ahkam şeriât
Her münkiri tahi

Arasata iclâl ile hutte-ı islam
Ol hüsrev ü ...
Pirasete ikbal ile memleket ü milllet
Mahluk-ı siyahı

Mülk ü dü cihân padişahı hilat ı tacı
Levlak ü ömrün
Taht-ı dü serâ halvegehi
Afüv ü şefaât arasın câhı

Sirab u o şahın zatına mahsus-ı müselleme
... melâik
Lütfü o şahın tahtgehi leşker-i ümmet
Vasf eyle o şahı

Her şam u seher hüsn ü cihân hilkatı eyler
Sad halle hayrân
Her ceh ü mesâ itse acep mi ol melâhat
Bin yusuf câhı

Fehm eylemez mertebe-yi zat-ı şeriâtin
Endişe vü idrâk
Derk eylemez payesini akl ü kıyaset
Labüd ola şahı

İsyan ile olsa ne kadar müznüb-i usâhı
Biçare **Nazîmî**
Ol şah-ı keremkandan olursa inâyet
Afv ola günahı

545a

97. NAZMÎ

Divân-ı Nazmî

(- . - - / - . - - / - . - - / - . -)

Nûş edip vahdet-i meyin mestân olur Bektaşiler
Her seherde bülbül gibi nalân olur Bektaşiler

Kâh olur hamuş hiçbir kimseye etmez iltifat
Kâhice güller gibi handân olur Bektaşiler

Levh-i dilde Men Aref dersin kıraat eyleyip
Künt ü kenz esrârına irfân olur Bektaşiler

Zümre-i erbab âşkın gönlüne hikmet dolar
Hep vücud mülküne sultân olur Bektaşiler

Canı harâbdan edyandır gafil olma **Nazmî'ye**
Nar-ı âşka ruz-u şeb süzen olur Bektaşiler

661a

98. NECDET RÜŞDÎ

700a

Koşma-yı Necdet Rüşdî

En çorak yerde tohum ekip de
En iyi mahsul derenlerdeniz
Baştaki saç kadar çile çekip de
Sonunda murada erenlerdeniz

Ne ye'se dalarız ne de sevince
Bizim için musavi gündüzle gece
Çözemediğimiz yok bir bilmece
Uzağı yakından görenlerdeniz

Büyükle büyüğüz , küçükle küçük
Boynumuzda bu kadar vebal denen yük
Sorguya cevapda çekmeyiz güçlük
Hesabı önceden görenlerdeniz

İçi kevser dolu camı anarız
Her dem neş'emize neş'e katarız
Dünyâyı bir geçmez yola satarız
Kâinata göğüs gerenlerdeniz

Cami' avlusunda birbir biriken
Yobazların olduk gözüne diken
Ey **Necdet** biz daha beşikde iken
Hak yolunda ikrâr verenlerdeniz.

700a

Koşma-yı Necdet Rüşdî

Nadân nazarında divâne amma
Dillerde dolaşan insaneleriz
Gezeriz meyhane meyhâne amma
Hakk nuruna koşan pervâneleriz

Bizlerde bulunmaz tubide edâ
Birdir i'ndimizde bay ile gedâ
İkrâr verüp etdik zâhirde vedâ'
Salih-i silk-i rindâneleriyiz

Bizlere her işte rehberdir temkin
Hiç kimseye karşı beslemeyiz kin
Arifler yanında arifiz lâkin
Bigâne yanında bigâneleriz

Olur olmaz söze kulak asmayız
Öyle kolay kolay yaşa basmayız
Bin bir çeşit üzüm veren asmayız
İçi kevser dolu peymâneleriz

El- Hak, meclûbuyız biz hüsn-i anın
Bizde kemâl bulur hükmi Kur'ân'ın
Ey Necdet vecdle bahr-ı ummânın
A'makına dolan mestâneleriz

700a

Koşma-yı Necdet Rüşdî

Namazsızlar deyu dudak bükmele
Ham sofi zâhir etme a‘yanı yok bizde
Bir mihrab önünde bin diz çökmeğe
İnan ki yorulduk dermân yok bizde

Tanrı’nın adını zikr ede ede
Kendimizden geçip geliriz vecde
Hakikât önünde eyleriz secde
İnanmak bahşinde güman yok bizde

Büyüklük gütme haşa ve küllen
Hakk’ın nuru eder bizde tecellî
Bizdedir sadakât, ikrâr, tulen
Mirası sözünü duyan yok bizde

Güzeller bezmini tavaf ederiz
Göz ile kör nefsi kifâf ederiz
Gerdeğe girmeden zifâf ederiz
Vuslatsız geçen bir zaman yok bizde

Ey **Necdet** bir ele aldık mı sazı
Dilden düşürmeyiz Hakk’a niyazı
Olduk erenlerin biz ser firazı
İlâhi neşveye payan yok bizde

700a

99. NECEF

578a

Mersiye-i Necef

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Çok zamândır görmedim ziba cemâlin yâ Hüseyin
Ol sebebden oldı çeşmim çeşmesi deryâ Hüseyin

Kerbelây-ı âşk içinde baş açık abdal var
Sineme çekdim elifler kâmetin yâ Hüseyin

Dağ-ı âşkınla beni mahşerde görüp ehl-i derd
Cuş idüp kösün dögüp her dem didiler yâ Hüseyin

Sen keman ebru gamından atmağa ah okların
Başıma kiriş eyledim kaddimi kıldım yâ Hüseyin

Hulk ile sen Hayderisin hem müjendir Zülfikar
Bu **Necef** kemter kulun Kanber gibidir yâ Hüseyin
(578a)

100. NEHRÎ

Divân-ı Nehrî

(- - . / - . . . / . . . . / - . -)

Aldı hezar âdemi yek zülfü dâm ile
Baştan çıkardı âlemi sevdâ-yı hâm ile

Her dem heva-yı hatt-ı zülfi perişân uzak iken
Gülşende hâl ü harrı görünmez nizâm ile

‘Iyş ü safayı ... hâs eyleyüp felek
Cevr ü cefayı âşıka verdi iltizâm ile

Gerdâr u çerh dabbe-yi esb ü hâr olmasa
Olmazdı İbn-i Mülcem'e perver bîcam ile

Nûş-u hüsnle tas-ı felek kalam-ı tehi
Amade zehr-i alûde cam-ı sümam ile

Bir Kerbela Hüseyin için ancak hezar belâ
Hûn eder ehl-i âşk derûnun sihâm ile

Aldı libası cism-i nesimi hevâ-yı âşk
Berdâr edince Mansûr şükr-ü müdâm ile

Yağmaya verdi bad-ı Hüda ibn-i Edhem'i
Eyvân-ı kasr u bar-ı gâhın inhidâm ile

Meftun kıldı kalbi temaşâ-yı iştikâ
Oldukda nakş-ı Leylâ nigâh-ı harâm ile

Şeyh Bayezid mürakıp dergah-ı âşk iken
Sırr-ı Habib cübbesinden göründü fihâm ile

Baş verdi şems-i Tebrizi âşkın penâhına
Gördükde meygunu safâ-yı cam ile

Hünkar-ı Rumi Mansur iklim-i âşk olup
Şemşir-i nâ-yı arşa asıldı siyâm ile
Sultân-ı bazı ... kudumına
Geldi rikâb cümle-yi aktab-ı kıyâm ile

Iyş-ı rum-ı kuds hüma ile hem kadem
Tavus-u mürği âşka ermez dü gam ile

Yahya kemend-i zülfe başın fedâ eder
Çevgân-ı âşka top u seri inkımâm ile

Sirişke virdi âşk zıkr-i yâda râz iken
Damen-i cismi çak oldu dest-i enâm ile
Eyüp zâr u giryede rencur-ı dil iken
Hemgâm-ı sıhhat irdi meserret peyâm ile

Uymuş hevâ-yı âşka sabâdan gelir
Belkıs-i pay-i taht-ı Süleyman'a merâm ile

Davud-u Zebur âşk ile avâze bahş olup
Eflak'e girdi raksa sivâr-ı hevvâm ile

Musa'yı Tur uklime tecelli-i fenâ verip
Buldu dıraht-ı dilde visâli kelâm ile

Yusuf pinhan-ı çah-ı harâba irmese
Şah olmaz idi Mısır-ı dile kasr-ı şam ile
662a

Yakup dil-i zülâl lebinden cüdâ ise
Aldı sefâyı bû-yı cemâli meşâm ile

Virdi Halil'e ateş-i sevdâyı kâkûlin
Firdevs-i salikâne berât-ı selâm ile

Çün Nuh pîş-i kütade-i her rûz-u kâr idi
Tâ felek dil bulunca hevâyül eyyâm ile

Zincir-i âşka Âdem oluserdi ser-füru
Çün şîri âdemiyet bulmaz zemâm ile

İblis görünce Hak mezelletde Âdemi
Kürs-i nişin kibr olup aref -i 'izâm eyle

Aceble düştü dahl-i ta'assub belâsına
Düşnam hısm u cehd sıfat-ı ekrâm ile

İnkâr-ı devr-i Ahmet'e de aşikâr olup
Masih olurdu halka müdam dek da'im ile

Geldikde va'iz dehr oldu nihân yine
İcrâ eder resumunu kâim-i makâm ile

Labüdd gerekir âdeme iblise uymayup
Enduh-ı âşkı rehber ide ihtirâm ile

Ayni hayat dil dürür ehl-i kemâle bil
Tahkiyk Hızır'ı buldı iren merd-i kâm ile

Geşti-i dil telatım mevcûda rehâ bulur
Nehrî hevâ-yı Hızır ile geşt-i gulâm ile

661b-662a

101. NESİMÎ **Dîvân-ı Nesimi**

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Zülf ü kaşın kirpiğindir tilke ayat'ül kitab
İşte Hakk'ın mushafı gel bak onun ayatına

Ta'at ü zühd ü namazı mekr ü fendir zahidin
'Arif ol aldanma bi'llah zahidin ta'matına

Nefha-i sûrun sadâsı tuttu âfâkı işit
Ey olan âşık hamîrin enkerü'l-esvâtına

Kâfirin büt-hânesidir dünyenin kâşânesi
Yoktur îmânı anun kim secde kıldı Lâtına

Zâtının aynıdır Allâhın sıfâtı ey beşer
Layık ol bildi bu remzi kim iriştî zâtına

Câm-ı Cemşîd oldu her şey sûretinden görünir
Ey güneş feyzin iriştî âlemin zerrâtına

Sûretin yâ Rab ne muğlaktır anun ma'nîsi kim
Kimsenin akli irişmez kühn ü idrâkâtına

Çün cemâlinden **Nesîmî** ebcedi kıldı tamâm
Ayn ü mîmin ammesinden çıkdı ve's-sâfâtına

695b

Müstezad-ı Nesîmî

(- . . / . . . / . . . / . . .)

Her kim ki okudı şol hatt-ı reyhanı muhakkak
Hattat-ı ezelden
Keşf oldu yakîn ana m'ana-yı müdekkik
Kurtuldu cidalden
Şakkulkamer sırrını zülfünden anın bil
Sen kâmil olagör

Şeytan ola ta hasret derdiyle müferrik
Noksan u halelden

Meyhane-yi 'âşk u ebedi koyma elinden
Var anda mukim ol
Ta hamr-ı segahım içesin câm-ı mürevvek
Saki-i ezelden

'Âşk etdi bana 'nahnü kasmna'da çü kısmet
M'aşuk-ı hakiki
Kat'ı nazar etdim kamudan dünyeden mutlak
İlla ki güzelden

Zülmat-ı hututundan için ab u hayâtı
Âlemde hazretin
Ömr-i ebedi buldı vü kurtardı anı Hak
Tahkiyk ecelden

Yüzün çevirir göricek ol suret-i hubı
Şol zahid-i bî-din
Ya Rab ola mı dünyede andan dahı ahmak
Uyan ...

Şükr eyle **Nesîmî** bu demi fazl-ı İlâhın
Lutf u kereminden
Kim ayıtdı seni bendeleri cem'ine mülhık etdi
Tayin-i bedelden

544b

102. NEYZEN TEVFİK

Destân-ı Neyzen Tevfik

Ulu Tanrım akıl irmez sırrına
Bin bir ismi hakda pinhân edersin
İçirirsin sabrın peymânesini
Hikmetini sonra ayân edersin

Gizlenirsin bir nüvenin içinde
Âdemin de, şeytanın da, cinin de
Her milletin ayrı ayrı dininde
Şirke, küfre, rayb-i bürhân edersin

Âşk olursun, gönlümüzü yakarsın
Leylâ olur karşımıza çıkarsın
Rakip olur cânımızı sıkarsın
Vuslatını bize hicrân edersin

Bozuktur düzenin olmazsın akord
Tavşana kaç dersin, tazıya tut
Haham, papaz, hoca etdikçe zart zurt
Alay eder, güler isyan edersin

561b

Sen indirdin yere şu dört kitabı
Ayrı ayrı her birinin hesabı
Her bir dinin sensin putu, mihrabı
Yalanına kendin iman edersin

Zerdüş olmuş görünmüşsün ateşde
Bir Vişna 'sısın güneşte
Bir parlayış parladın ki Kureyş'te
Mahbubunu zâtınla şân edersin

Hem goncasın, hem bülbülsün, hem diken
Hem cânânsın hem de çileyi çeken
Hikmetine defineler açıkken
Seyyah, derviş olur selmân edersin

Yok olmadan var olmanın yolu yok
Kendin gibi seni arayan pek çok
Hiç şaşmaz kaderden attığın ok
Sevdiğini âşkâ nişan edersin

Çiftçi olur, öküzünü haylarsın
Ağa olur, hizmetkârı paylarsın
Yersin, göksün, yıllar, günler, aylarsın
Asırları toplar bir ân edersin

Görünürsün her velide, delide
Mustafa'da Avram'da Pandelli'de
Bir maymuncuk gibi her bir kilide
Hem uyarısın hem de bühtân edersin

Nevşe olur, gizlenirsin şarapta
Helal, haram yazılırsın kitabda
Sevdâlarla şu inleyen rebâbda
Sensin âşıkları nalân edersin

Zincir olur Mecnûnları bağlarsın
Görür, acır, karşısında ağlarsın
Irmak olur dere tepe çağlarsın
Tufân olur, dehri virân edersin

Bir ot idin kaş oldun ney oldun
Feryâdına kârşılık hey hey oldun
Su göl ... na ummân idersin
Her katreni bana ummân idersin

Çıban olur enselerde çıkarsın
Yanar cânın yine kendin sıkarsın
Kendin yapar, kendin yakar yıkarsın
Sigortadan ne kâr, ziyân edersin

Bir iraden adam yapar eşeği
Azlolurken batar ona döşeği
Gazabındır şu felâket şimşeği
Her nereye çaksan suzan edersin

Çıkmayan bir cânndan umut kesilmez
Rahmetinden zerre bile eksilmez
Gözümüzü senden başkası silmez
Güldürmeden önce giryân edersin

Şımartırsın bir sonradan görmeyi
Öğretirsin halka çorap örmeyi
O çalarken tâ gözünden sürmeyi
Yakalarsın, hapse fermân idersin

562a

Zengin olur kasaları kitlersin
Fakir düşer garip başın bitlersin
Deri, kemik beden bezi ciltlersin
Hicrânlara cânlı dîvân edersin

Lânetin mi şu Şeyh-i İslam kapısı
Yedi cehenneme bedel yapısı
Zebânilerde mi bunun tapusu
Bu çeteyi sen perişan edersin

Dâr-ün Necive midir şu Dar-ül-hikme
Savurdular birbirine çok tekme
Kuyruğu sakatdır pek hızlı çekme
Eşeklerle bizi handân idersin

Kudurdular arpalıkla teberle
Girişirler kafa, göz, yüz,dividle
Geğirirler, anırırlar, tecvidle
Harf-ı meddi yular, kolan edersin

Fitne için yeter İzmirli Hoca
Yelken takar devedeki hörgüce
Kürek çeker akıntıya her gece
Boklu dereye mi kaptan edersin

Nerede olsa başındadır belâsı
Hased fitne o Firavunun Musa'sı
Cehil, gurur vesaire cabası
Sakla domuzlara çoban edersin

Sana giren çıkan nedir be düzü
Dersin bana hey Allahın öküzü
İçirsin on dört bin okka düzü
Beni bulutlara mihmân edersin

Serserimim düştüm âşkınla meye
Nasıl girdin elimdeki şu neye
Hem seversin beni **Neyzen**'im diye
Hem de sarhoş ider destan edersin
561a-562a

Koşma-yı Neyzen Tevfik

Ölmüşlerle uğraşılmaz demişler
Hikmetini bize soran olmadı.
Bu bir rü'yâ altı bin yıl görüldü
Uyanıp da daha yoran olmadı.

Bilirsin ya Âdem nasıl koğuldu
Hem ilk oğlu katlolundu , boğuldu
Sanki çile çekmek için doğuldu
Bu belâyaya karşı duran olmadı

Âdem öldü, İdris gitti, Nuh geldi
Lût'un işi başka, Yusuf güzeldi
Hangi dinle bu kârhane düzeldi
Hangi şahın mülkü vîran olmadı

672b

Hangi kanun, nizâm kaldı temelli
Dinli, dinsiz, feylesof, kelli felli
Güvenip de bilgisine besbelli
Alt tarafı karıştıran olmadı.

Bir meclisde toplanmışdı enbiyâ
Hep erenler uluları, evliyâ
Önde Bektâş ile bizim Mevlânâ
Ben de gizli girdim, duyan olmadı

Her Nebîye bir velî sordu sual
Uzamadı dedikodu, kıl ü kal
Zannedersem dinliyordu Zül-Celâl
İçlerinde kadı yoran olmadı.

Mûsâ Tûr'a, İsâ hûra büründü
Eyyûb hasta, Ya'kûb yasda göründü
Hepsine de hicran eli süründü
Halil gibi bir put kıran olmadı

Yûsuf yapmış, Mısır'dayken saati
Saplı, sapsız, işler hâlâ san'atı,
Sordu Züleyhâ'ya nedir hikmeti
Dedi: Senden sonra kuran olmadı

Akıl dedikleri bu yırtık yelken
Hava bekler, kim bu rüzgârı çeken
Sabahcılık, akşamcılık der iken
Ayrılmağa vakit, zaman kalmadı

Hakk'ın birliğinde yoktur şekkimiz
Bize hazır her noktadan tekimiz
Bekri Mustafa'yla kaldık ikimiz
Çünkü bizden namlı mihmân kalmadı.

Nûh gemiden vapura dedi peki
Duman tüttü, attı yelken, küreği
Hacı Bektaş bulut gibi dedi ki
Hangimizin işi duman olmadı

Ali deyip bir noktaya gitdiler
Mevlânâ'nın **Neyzen'**ine bitdiler
Hepsi birden kalkıp semâ' etdiler
Dediler ki böyle devrân olmadı

672a-672b

103. NÜMÂYÎ

Divân-ı Nümâyî

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Fazl-ı Hakk'ın nutk-ı zatı vâr sensin yâ Ali
Dü cihânda gayrı yok deyyâr sensin yâ Ali

Yok iken ol dem zemin ü asman-ı kün fekân
Gün gibi ruşen olan envâr sensin yâ Ali

Görünen mirâc içinde enbiyâlar şahına
Suret-i Rahman olan didâr sensin yâ Ali

Âlem-ül gaybi yüzündür sure-i Sebb'ü-l Mesani
Levh-i dilde âlem-ül esrâr sensin yâ Ali

Hayberin bâbın koparıp Zülhimarı öldüren
Şir-i Yezdan katil-i küffâr sensin yâ Ali

Nil kenarında bulan şol Cebrail'den bâl ü per
Mehd içinde Haydar-ı kerrar sensin yâ Ali

Mü'min olan cennet içre ab u kevser nûş ider
Destinizden saki'-i ebrâr sensin yâ Ali

Mülk-ü ruhu nutk ile mamur edip Mansur eden
Hem Enne'l Hak şem'ine envâr sensin yâ Ali

Lahmeke lahmı Hakkıçün ey Emiri-l mü'minin
"Kıl u kefa"nın mahremi Muhtarı sensin yâ Ali

661 b

Afv kıldık ruz-u mahşer aybını sen bendenin
Ehl-i cürme mazhar-ı Settâr sensin yâ Ali

Evvel ü ahir zâhir u batın imâm u mürşidi
Ehl-i dine rehber ü ikrar sensin yâ Ali

İsmi virde edinip söyler Nümâyî subh u şam
Diline tesbih olan ezkâr sensin yâ Ali

661a

Semaî-yi Nümâyî

(. . . . / . . . . / . . . . / . . . .)

Ben ol ankâ-yı lahutem ki kâf-ı lâmekânımdan
Göründüm gizli genç iken ezelden kün fekânımdan

Ne esmâ sırrıdır hattın müsemmâ vech-i zâtından
Ayanı gör fazl-ı Rahmânı benim ruh-u revânımdan

Cemâlin mushafın göğün melek vahy ile indirdi
Nebiler bildi te'vilin çü can u cavidânımdan

Dem-i İsadürür nutkum diriltir cansız eşyâyı
“ Nefhatü fih min ruhi” ayan oldu lisanımdan

Ezelden tâ ebed hayyım iki âlemde hazır oldum
Me‘ani zerremdir buldum ledün ilmin nişânımdan

Tecelli kıldı Musa veş vücudun kuh-ı Tur'undan
Nümâyî zatının nuru tulu‘ edeli canımdan

668b

104. ÖKSÜZ

Nefes-i Öksüz

Dağlar yarimi gördün mi
Payine yüzler sürdün mi
Güzel hatrın sordun mı
Mecnûnu çok güzel dağlar

Şu dağlardan geldim geçdim
Çok bulanık suyun içdim
Ben yarimden cüdâ düşdüm
Mecnûnu çok güzel dağlar

Dağ başında yurdun mı var
Şikar olan kurdun mı var
Bencileyin derdin mi var
Mecnûnu çok güzel dağlar

Dağlar bir başı yolun olsun
Öksüz Âşık kulun olsun
Yaz kış açar gülün olsun
Mecnûnu çok güzel dağlar

582a

105. PERİŞÂN BABA

Nefes-i Perişân Baba

Darü'l-emanımız şâh-ı Necef'den
Tarik-i müstakimr dervişaniyem
Tekye-i âşk içre ders-i Aref'den
Öğreten üstadın Cavidaniyem

Sevinmiş bir leb hand ü sükkeri
Derd ü belasından dönmezem geri
Rahına koymuşum cân ile seri
Sanma bu sevdânın peşimaniyem

Dâim bir mahbubun medhinde yekta
Oldığım bilirlir arif ü dana
Perişân olduğım bilirlir amma
Bilmezler ki kimin perişaniyem

589b

Nefes-i Perişân Baba

Sun' u selâmetde meydân-ı âşkda
Ey dil neler gördüm eşya içinde
Ahz u itâ itdim dükkân-ı âşkda
Derdi satdım aldım devâ içinde

Kaf ile nundan düşdi derd-i sermaye
Derd uğratdı beni dürlü belaya
İzhar itdim derdim bay u gedaya
Söylensün âşık-ı şeydâ içinde

Bir zamân cem oldum sulb-i pederde
Hayli aram idüp turdum ol yerde
Bir zamân eglendim rahm-ı maderde
Tecessüm eyledim ol cân içinde

Ol vatandan beni birun-ı mader
Çıkardı kucakda şir ile şeker
Si vü dü hat olmuş vechinde defter
Rumuz-ı allemü'l-esma içinde

Bu derd ile düşdüm bu âşk-ı raha
Âşk iletdi rahım bir hankaha
Mahrem oldum ilm-i ledünnü'llaha
Pinhan oldum şal u aba içinde

Çaki-i pirahen üryan-ı beden
Oldukda boynuma takıldı resen
Bu âlem içine indim bir derden
Vaad-i ata oldı ata içinde

Bir sahn-ı vasi hazin tamam gördüm
Ki cem olmuş ashab-ı enam gördüm
İkrar virdim anda sin ü lam gördüm
Kabul oldum ehl-i bina içinde

Ol yerden üç kadem ileri geldim
Secde-i rabii be-tekrar kıldım
Ne sırrdır el ele el Hakk'a bildim
Yedu'llaha yetdim piran içinde

Sırr-ı yedu'llahdan virildi sebak
İşitdi nefhat-i tebliğın kulak
Sarf-ı kelama alet oldu dil dudak
Serdim suret-i zatı nefha içinde

Ahd u misakdan buyuruldu irfan
Tig-i bendle muhkem bağlandı meyan
Badehu re'se geçdi tac-ı irfan
Cesedim setr oldu hırka içinde

Geri gelüp durdum Mansur dara
Didiler âşk olsun derviş-i biçare
Lutf itdi erenler bu günahkara
Zikr ü zeban gördüm semâ içinde

Hakkı nedir bildim isna aşerden
İrşâd oldum nefh-i ruh-ı beşerden
Niyaz-ı Yusuf itdim on iki yerden
Erkân icra itdim vusta içinde

Dara tekrar durup bicân beraber
Tercüman okudu ol yerde rehber
Çekdi gülbankı sah içre bir er
Hayr-ı himmet kapdım isyan içinde

Mirac u menzilim oldu mübarek
Anda tekrar itdim secde bila şekk
Badehu ol ere çekdi bir gülbank
Serildi sofralar sahne içinde

Hamdün li'llah mahrem oldum cemâle
Dost cemâlin gördüm irdüm visâle
Dost destinden içdim tolu piyâle
Nokta-i zat gördüm cüra içinde

Dinleyin evsafım ey ehl-i niyaz
Derd-i dil-i uşşâka budur çaresaz
Şir ü şekerden şirin südden beyaz
Saki-i Kevser sunar sahpa içinde

Ey talib-i rah-ı hakk olan sail
Bu sırrı gösteren insân-ı kâmil
Ne yazar kitabda ne erir akıl
Sin tende âlem kavga içinde

Ey cahil ü nadan gel Hakk'a bend ol
Bu nush u pendimi gel eyle kabul
Zat sensin seni sende gel ara bul
Var karış deryâyâ katre içinde

Âllemü'l-esma örfden bildim
Gahi bana itdim gahi de güldüm
Taklide gezerken tahkiki buldum
Dost bir oldı esfel ü ala içinde
590a

Serü pa bürehne baş açık üryan
Aklım fikrim gitdi eyledim seyrân
Ta bu sırdan ağah olunca ey cân
Çok yayan yürüdüm sahra içinde

Perişân seyrimde cennete girdim
Cennet içre Yusuf cemâlin gördüm
Buse-i leb der iken maksuda irdim
Uyandım uykudan ruya içinde

589b-590a

Semaî-yi Perişan Baba

(Bu semai vefat tarihini gösterir “Muhtar Bacı Dağlı'nın defterinden”)

(. . . . / . . . . / . . . . / . . . .)

Esef etme teselli bul neşr u haşre delâlettir
Gelir diğér giden lâbüdd felekden etme şekvâyı
Kahr-ı lütfi celâlîdir cemâl-ı ayn-ı bil mutlak
Sefer etse eğer merdum bırakıp köhne dünyâyı

Tutalım ten turab oldu eğerçe mürğ-i ruh amma
Karıştı çarde Ma'sum'a bulup Firdevs-i â-layı
Halim veya Hamid libasın giyip Se'bbu'l-Mesanîden
Libasın tazeler tahsil idüp ism-i müsemmâyı

Çıkardım tarihim ruşen ayn, râ fa vü cîm den kim
Oku "La taknetu" remzîn gözet imrûz ferdâyı

664b

106. PERTEV

Müstezad-ı Pertev

(- - . / . - - . / . - - . / . - -)

Hasretle bu şeb uyudum gâhi uyandım
Hep ol mehi andım
Eğlence idüp hab-ı hayâlin oyalandım
Ta subha dayandım

Kan ağladım içdikçe mey-i bezm-i firâkı
Bi-minnet sâki
Peymâne gibi gâh dolup gâhi boşandım
Her renge boyandım

Virdim bu gice şem' ile pervâneye gayret
Pür sûz-ı hasret
Yanup yakılup gâh durup gâhi dolandım
Ateşlere yandım

Derd ü emelin çekmekle yok tab u tavânım
Ey ruh-ı revânım
Dil-i virdim ise ben seni insaf idecek sandım
Cânımdan usandım

Nakdin ile cân elde gezüp her yeri dolaşdım
Çok şuha şataşdım

Pertev dil-i bîçareye bir çâre arandım
Bin derd kazandım

(541b)

107. PİR MEHMED

Nefes-i Pir Mehmed

Gönül yine bir hayâle uğradı
Senin âşkın beni Mecnûn eyledi
Âşk eseri cigerciğim dağladı
Senin âşkın beni Mecnûn eyledi

Muhammed Mustafa Hayder Ali'nin
Seyyid Battal Gazi sultân velidir
Sun elinden içem kudret tolusun
Senin âşkın beni Mecnûn eyledi

İmam Hüseyin şefaatinde kanîdir
Müminlerin cân evinde cânıdır
Şâh Hüseyin mürüvvet kanıdır
Senin âşkın beni Mecnûn eyledi

Zeyne'l-Aba Bakır zuhûr eyledi
Cafer-i Sâdık âşk deryâsın boyladı
Kazım Musa Rızâ niyaz eyledi
Senin âşkın beni Mecnûn eyledi

Tâki ile Nâki derdiler dermânı
Askeri sevmeyenin yok imanı
Pir Mehmed mehdi-i sahib-i zamânı
Senin âşkın beni Mecnûn eyledi
590a

Nefes-i Pir Mehmed

Pir elinden elifi tac urundum
Kubbesi düvazde İmam Ali'dir
Nasibim ol verir andan barındım
İki cihânda da varım Ali'dir

La diyemez buna her alim hoca
Gözliye bir olur dip kapu baca
Âleme şevk viren dün erte gece
Gören gözlerimde nurum Ali'dir

Tarikat didiler bir yol sürdiler
Getirdiler elimize virdiler
Mervan'ı Zülfikar ile kırdılar
Yezidleri kıran erim Ali'dir

Sürdüm ötesini evlada yetirdim
Sohbetimde cân tercüman getirdim
Anın emri ile durdum oturdum
Gönlümde gayrı yok varım Ali'dir

Âşk oduna ciğerleri dağlıyım
Boş değilim bir ikrara bağlıyım
Abdal Pir Sultân'ın Abdal oğluyum
Adım **Pir Mehmed** pirim Ali'dir

590a

Nefes-i Mehmed

Hayber kapusun açarsın
Yâ Muhammed yâ Ali
Kul günahından geçersin
Yâ Muhammed yâ Ali

Hak Teâla habibisin
Mü'minlerin rehberisin
Sen cümlelerin ma'budusun
Yâ Muhammed yâ Ali

Sen cümlelerin mesudusun
Düşenin elin alırsın
Halimizi sen bilirsin
Yâ Muhammed yâ Ali

Hâlimız sana ayandır
Bizi nuruna boyandır
Koma gafletten uyandır
Yâ Muhammed yâ Ali

Âşkına su gibi akan
Âşığın sinesin yakan
İrfanda gül gibi kokan
Yâ Muhammed yâ Ali

Sensin Haydar'ın hocası
Sevenin Kadir gecesi
Hasan Hüseyin'in dedesi
Yâ Muhammed yâ Ali

Zeynel'e zindanda yoldaş
Mü'min yoluna koydı baş
Sana şek getiren kalleş
Yâ Muhammed yâ Ali

604a

Bakır'a çektirdin cefâ
Cefa sana oldu sefâ
Melekler durdu saf safâ
Yâ Muhammed yâ Ali

Cafer'in gülünü deren
Tâki'nin gönlüne giren
Hep münkirdir sana uran

Yâ Muhammed yâ Ali

Ol Rızâ'ya gösterdin yol
Kazım Musa var sana kul
Ümmetine keremin bol
Yâ Muhammed yâ Ali

Ümmete edersin kerem
Tâki Nâki yola irfân
Yolun doğrusun gösteren
Yâ Muhammed yâ Ali

Bizi ayırma yolundan
Bülbül ayrılmaz gülünden
Asker, Mehdi katarından
Yâ Muhammed yâ Ali

Derviş Mehmed'im zikr eder
Hak'kın bin bir ismin ezber
Bir adı Hayder-i Kerrar
Yâ Muhammed yâ Ali

603b-604a

Nefes-i Mehmed

Gerçek olan yolun evvelin izler
Eğer yolcu isen yol kâmil ister
Kişi ne söylerse ne acep söyler
'İrfân tanıştığı dil kâmil ister

Derviş olan neyler benliği kini
Fark eyle özini kendini tanı
Terziye verirler biçmeğe seni
Senin de tuttuğın el kâmil ister

Şer'iât bâbında hizmetdir karâr
Mürşid tâlibin günâhın sorar
Kâmil tâlib tarikatte bî-karâr
M'ârifet hizmet kul kâmil ister

'Ar idenler bu meydâna gelemes
Özi sudan olan cennet göremes
Kul hâm ise hakikâte eremez
Bülbüle cevri itme gel kâmil ister

Sultân Mehmed'immeyl katılır
Varır gider Hak kanında satılır
Servetler bağlanır yükler tutulur
Varup Tur'a çağın hâl kâmil ister

604a

108. PİR SULTÂN ABDAL

Koşma-yı Pir Sultân

Bende şu dünyâya geldim geleli
Ağır çifte döner harmanım mı var
Neyleyim dünyânın dolu malını
Hesabını görmeye fermânım mı var

Bu mülkün hesabın bizden alırlar
Onun için elin çekmiş veliler
Haramı var deyu korku verirler
Benim iyilik yüklü kervânım mı var

Yetiyor şu gönülden salâyı yetiyor
Cehd ile alını anana yetiyor
Bana derler gam yükünü sen götür
Gamlar götürecektir dermânım mı var

Talib ol ki pir önünce gidesin
Felekin kahrı ile gamın yuvasın
Durmuş ağır ağır minnet edersin
Benim felek ile demlerim mi var

Pir Sultân Abdal'ım derdim överler
Ağu oldu emdiğim şekerler
Güzel sevdim deyu adım çekerler
Benim pirden gayrı sevdiğim mi var

670b

Nefes-i Pir Sultân

Seyrân etdim erenler demini
Kudret kandilini yanarken gördüm
Burak oldum içtim ab-ı hayâttan
Hazret-i Peygamber'i kanarken gördüm

Günde yüz bin şükür ederken
Veysel erenler katârın yederken
Musa Hakk'ın didârına giderken
Hızır'a müşkülün açarken gördüm

Halil Kâbe'yi yaptı insân gelmege
Şüphesiz günahlar kabul olmaga
İsmail uğruna kurbân kılmaga
Bir melek koçı yederken gördüm

585a

Nerden düşman gelir ise duyardı
Dost uğruna cân-ü başı koyardı
Her gün Hamza aşikâra gezerdi
Ali'yi Düldül'e binerken gördüm

Vefâsı yok imiş şunda fenânın
Hesabı yokdur bu mülke konanın
Yavrusun aldırılmış garip ananın
Parlayup parlayup yanarken gördüm

Pir Sultân'ım eydür tek ...

Dervişler duâsını itmişler
Birbirinin eteğinden tutmuşlar
Müşkülü mürşide tınarken gördüm

584b-585a

Nefes-i Pir Sultân

İsa Peygamber'e Hızır'ı buyurdu
Mürşide teslim ol yolda kalırsın
Cebrail Ahmed'in önünce yürüdü
Mürşide teslim ol yolda kalırsın

Cüneyd ile Bayazıd cümle evliyâ
Mürşid ile ulaşıldılar Tanrı'ya
Eğer âşıkisen sen de bu yola
Mürşide teslim ol yolda kalırsın

Mürşit gelip bizim kalbimiz yuya
Ve tabî ol nutkun Kur'an'da bula
Öğüt dinlemezsen kalırsın yaya
Mürşide teslim ol yolda kalırsın

İlm-i zâhir ile Hakk'a erilmez
Erilse de kardaş didâr görülmez
Eri Hak görmeyen kendini bilmez
Mürşide teslim ol kalırsın yolda

İlm-i zâhir menzili cennettir
Dolaşık bir yoldur gayet zahmettir
Pir Sultân'ımyolun vuslattır
Mürşide teslim ol yolda kalırsın

585a

Nefes-i Pir Sultân

Serseri girme meydâna
Âşıkdan ahvâl isterler
Kalleşlik ile urma dem
Tasdik ehl-i kâl isterler

Uyan bu gaflet hâbından
İsbât isterler bâtından
Her âşıkâ sohbetinden
İkrâr ile yol isterler

Erenler oynar utulmaz
Bu yola hile katılmaz
Burda hâr-mühre satılmaz
Ya gevher ya lâ'l isterler

Kılı kırk pâre iderler
Birin yol tutup giderler
Dile n'itibar ederler
Hâl içinde hâl isterler

Pir Sultân Abdal n'eylersin
Müşkil hal idüp söylersin
Arısın çiçek yaylarsın
Yarın senden bal isterler

585a

Nefes-i Pir Sultân

Bir servi dalında noksan oldu nazarım
Cennette Tûba'yı görmezden evvel
Kaşların mihrâbın tavâf eyledim
Kâbe-i ulyâyı görmezden evvel

585b

Gördüğim âdemi âşık sanırdım
Bulduğım her cânı bircân sanırdım
Bu âşkî bilmezdim, âsân sanırdım
Başımda sevdâyı görmezden evvel

Hüda halkeylemiş cân ü teni
Ya nice beslemez gidince beni
Ta ezelden vermiş kısmetim Gani
Bu fani dünyâya gelmezden evvel

Cümlelerin kısmetin Gani vermişdir
Muhammed de ikrâr üzre durmuşdur
Bu fani dünyâda neler görmüşdür
Âdem ü Havva'yı görmezden evvel

Pir Sultân'ım ister vasl-ı cânânı
Sabadır demişler geri kalanı
İstemem cenneti huri ü gılmanı
Hazret-i Şâhımı görmezden evvel

585a-585b

Nefes-i Pir Sultân

Ey erenler çün bu sırrı dinledim
Huzur-ı mürşide irdim bu gece
Hakîkat sırrı anca andan anladım
Erenler merdânın gördüm bu gece

Mürşidim Muhammet buldum yolumu
Rehberim Ali'dir verdim elimi
Tığ bend ile bağladılar belimi
Evliyâ erkânın gördüm bu gece

Erenler rahına eyledim imân
Kalmadı gönlümde şek ile gümân
Ne bilür bu sırrı Yezid ü Mervân
Küll-i varım Hakk'a verdim bu gece

Andelip misâli avaz ederek
Kati semâ üzre pervâz ederek
Yedi a'za ile niyâz ederek
Erenler erkânın gördüm bu gece

Pir Sultân'ım Hakk'a niyâz ederim
Erenler rahına doğru giderim
Küll-i varım Hakk'a teslim ederim
Hakk'ın cemâlini gördüm bu gece

585b

Nefes-i Pir Sultân

Önüme bir çığır geldi
Bir ucu var şâr içinde
Bakkallar dükkanın açmış
Ne istersen vâr içinde

Bir dükkana pazar eyle
Hışmın yenüp hazer eyle
Aya dönüp nazar eyle
Ay Muhammed-i nur içinde

Ay Ali'dir gün Muhammed
Okuna doksan bin ayet
Balıklar suyuna hasret
Çarhı döner göl içinde

Göl içinde çarha döner
Susuzluktan bağı yanar
Mü'minler secdeye iner
Seyir var seyir içinde

Kudretten verdi o balı
Bahânesi oldu arı
Dinle imdi ah ü zarı
Arı inler bal içinde

Pir Sultân'ım hey gaziler
Alnımızda ak yazılar
Talip de pirin arzular
Bülbül öter gül içinde

585b

Nefes-i Pir Sultân

Meded senden âlemleri yaradan
Zahirde batında sen imdâd eyle
Ali'mi, Âdem'i yokdan vâr iden
Zahirde batında sen imdâd eyle

Cennet-i alâda tac hulle giyen
Melekler önünde yire yüz koyan
Yeryüzüne Hakk-ı halife olan
Zahirde batırda sen imdâd eyle

586a

İkrar idüp dedik onlara belî
Hakk'ın kudretidir eli onların eli
Ezel ebed pirim Muhammed Ali
Zahirde batırda sen imdâd eyle

Cümle erenlere pişiva hemân
Cümle evliyânın her işi tamam
Evlad-ı Muhammed On iki imâm
Zahirde batırda sen imdâd eyle

Cümle erenlere hazretinden baş
Söyle dedi taşa söyledi beş taş
Pirim üstâdım yâ Hızır Bektaş
Zahirde batırda sen imdâd eyle

Hakini geçiren hep cümle nasa
Ne tekin dutanlar görmedi gussa
Seyid Hasan oğlu Şâh Abdal Musa
Zahirde batırda sen imdâd eyle

Rum elin fethetti ol gerçek veli
Tahta kılınç tutar hem batın eli
Âlemlerin kutbi Şâh Kızıl Deli
Zahirde batırda sen imdâd eyle

Eşiğine yaslanır gerçek erler
Niyaz idüp yüzün yerlere korlar
Urum ilinde yatan erenler pirlere
Zahirde batırda sen imdâd eyle

Evlad-ı Ali'nin oldı şâhbazı
Cümle erenlerin şâhbazı b'âzı
Sultân Şüca Baba Seyid Gazi
Zahirde batırda sen imdâd eyle

Hatayi Kul Himmet pirim **Pir Sultân**
Hem küçük yatağan büyük yatağan
Erenler celladı ya Hacım Sultân
Zahirde batırda sen imdâd eyle

585b-586a

Nefes-i Pir Sultân

Sabahdan uğradım ben de şâhıma
Dedim, şâh'ım gafletlerden uyana
Eğildim lebine bir buse kıldım
Dedim uyan, dedi, var git o yana

İnci, sedef, mercân döker kâmildir
Kâmil otur, kâmil söyle, kâmil dur
Kâmillere hizmet eden kâmildir
Kâmil denen câhil sözüne uyana

Niçün melil melil bakdın bize yâr
İhsân eyle, şirin söyle bize yâr
Ben teklif eyledim sen gel bize yâr
Sakın ikrârından dönme o yana

Bak şu kâmet, şu gerdan ne şuhâne
Arz edeyim şu sultâna, şu hâna
Bizi bu ateşin oduna yahana
Umarım ki bizden beter o yana

Pir Sultân Abdal'ım gönlüm harâbat
Âşıkisen bir gül için hâre bat
Menzil almaz bu meydânda harâb at
Çevir başın dizginini o yana

586a

586b

Nefes-i Pir Sultân

Be sevdiğim seni benden ayıran
Din iman bulmasın diyelim Allah
Şu sinemi âşk oduna dağlayan
Bekâsı olmasın diyelim Allah

Bir münâfık sebep oldu bu işe
Umarım başına hem taşlar düşe
Kör yılanlar ura cesedi şişe
Eriye döküle diyelim Allah

O da benim gibi yana kuruya
Kısmeti tükene başı çürüye
Seyyid Vakkas bir ok ura devire
Cânı cehenneme diyelim Allah

Allah anı bin bir belâya ata
Kısmeti tükene vadesi yete
Seksen gün doksan gün döşekde yata
Yata da kalkmaya diyelim Allah

Pir Sultân Abdalım elimde miras
O kelb rakib bize eyledi garaz
Başka dertden gayrı bin kantar maraz
Çeke de olmaya diyelim Allah
586b

Nefes-i Pir Sultân

Erenler sultânı Bağdat şehrinin
İbtida bünyâdın Kur'ân kim idi
On iki imâm koymuş mihrab taşın
Seyfine namaz kılan kim idi

Doksan üstad gelmiş onu yapmağa
Yapup temel taşların berkitmeğe
Bağdad'ın içinden teferrüc itmeğe
Gökten kandil ile inen kim idi

Uçurdum ben kuşum uçan kuş ile
Dolduysa gözlerim kanlı yaş ile
Üçyüz altmış baş açık derviş ile
Bağdad'ı şeydullah iden kim idi

Bağdad'ın yaylağın bile yayladı
İndi akın deryâsını boyladı
İki cihân fahri dua eyledi
El kaldırıp amin diyen kim idi

Pir Sultân Abdalım zamân farıdı
Ahımdan dağların karı eridi
Bağdatdan çıkıp da bir tığ büridi
Askerini çekip gelen kim idi

586b

Nefes-i Pir Sultân

Özün ikilikden ayırmayan cân
Eli bir gerçeğe yetmez vallahi
Hor bakarsa evliyânın yoluna
Eli kesik bağı kara vallahi

Elin ile koymadığın alırsan
Tevbe etmeyüp bed huyda kalırsan
Yalan söyler hakka asi olursan
Derdine dermân yokdur vallahi

Evliyânın gevherinden almazsan
Arıtup kalb evini silmezsen
Nifakdan gıybetde fariğ gelmezsen
Derdine dermânı yokdur vallahi

Bir mümin münafıka kızın virse
Anası babası hem layık görse
Yüz bin kerre ah-ı kereme varsa
Derdinin dermânı yokdur vallahi

Bir müslim bacı Yezid'e baksa
Yezid gökçe olsa hem meyli aksa
O müslim bacıdan züriyyet gelse
Arafat meydânında kalır vallahi

Seyrân itse şu âlemleri gezse
Doksan bin ilmi okusa yazsa
Mümin münafıka ya uçkur çözsse
Derdinin dermânı yokdur vallahi

Pir Sultân Abdalım ider medhini
Dâim medh eyler aslı zatını
Bir mümin çignese er avretini
Yedi başlı hayvan olur vallahi

586b

Nefes-i Pir Sultân

Gafil kaldır şu gönlünden gümânı
Bu mülkün sahibi Ali değil mi
Yaratmıştır on sekiz bin âlemi
Rızıkların veren Ali değil mi

Gelin vazgeçiniz siz de gümândan
Sonra çıkarsınız dinden imandan
Şefa'at umarız On iki imâmdan
Anların atası Ali değil mi

Yaradıldı Mülcem ol oldu düşman
Kasd etdi Ali'ye oldu peşiman
Hangi kitapta var ol adı yaman
Kur'ân'da okunan Ali değil mi

Bin bir adı vardır bir adı Hızır
Her nerde çağırırsan orada hazır
Alim Padişâhdır Muhammed vezir
O fermânı yazan Ali değil mi

Pir Sultân Abdal'ım ben bir fukara
Aceb bulunur mu derdime çare
Yüzi kara nasıl varam huzura
Dîvânda oturan Ali değil mi

586b

587a

Nefes-i Pir Sultân

Naci derler bir güruha uğradım
Güzel Şâh'ım yarlığasın onları
Muhabbet etdik iradet getirdik
Anlar bizi sevdi biz de anları

Durdukları irfan bağ ile bostan
Silinmiş kalpleri gümândan pastan
... gümâni heman bir dostdan
Arı gibi anlaşırlar cânları

Cümle bir gerçeğe demişler beli
Tesbihleri Allah Muhammet Ali
Meşrebi Hüseyini ismi mevali
Hüseyin âşkına çıkar kanları

Bir nefesden bir imâma uyuldu
Birin nefesi bine sayıldı
Kaynayuban birbirine koyuldu
Hüseyin âşkına akar kanları

İstemem Cennet'i göster didarı
Hulk-i Muhammed'den almış kemali
Okur secdeye inmeden duayı
Âşıklar didara dönmüş yolları

Sırat'ı Mizan'ı anda geçtiler
Benlik kalesini bunda yıkdılar
Al giydiler yaşlarından çıkdılar
Geceleri bayram kadir günleri

Pir Sultân Abdalıngerçektir meydân
Özünden ateşdir sıfat-ı şeytan
Esrimis Kırklar'in içtiği meyden
Güzel şâhdan haber virir cânları

587a

Nefes-i Pir Sultân

Üfürdüm çerağı yandıramadım
Gönlümi yüksekden indiremedim
Aç doyurup susuz kandıramadım
Ben nice varayım Hak dîvânına

Yeşil pınarlarda parlayup akar
Asilzâde olan aslına çeker
Pervâneleler âşkın oduna yanar
Ben nice varayım Hak dîvânına

Ulu yol üstünde köprü çatmadım
Hatırlar hoş idüp gönül yapmadım
Hakk'ın emrettiği yola gitmedim
Ben nice varayım Hak dîvânına

Ben yükümi tutdum kaba söz ile
Günahlar kazandım ela göz ile
Ya nasıl çıkayım kara yüz ile
Ben nice varayım Hak dîvânına

Pir Sultânım eydür kılarım ben zarı
Yüküm lal ü gevher şâh damgası var
Eğer âşıkisen gel sar yaramı
Ben nice varayım Hak dîvânına

587a

Nefes-i Pir Sultân

Yemen illerinde ben üç cân gördüm
Yâ Ali sen gözle senden isterim
Al donını kırmızıya bandırdım
Yâ Ali sen gözle senden isterim

Zeynel Dedem Hakk'dan ayrılmaz dardan
Yetiş ey Murtazâ ey Şâh-ı Merdan
Ayrılmışam tazece bir civandan
Yâ Ali sen gözle senden isterim

Bu gece ay ile ülker görüşür
Eşinden ayrılan kaçır buluşur
Mihnetini çektim lütfun erişdir
Yâ Ali sen gözle senden isterim

Yine sızılar yaralarımın başı
Seyl-i revân oldu gözümün yaşı
Bu yola giden ol müminler eşi
Yâ Ali sen gözle senden isterim

Bu yolda gidene hakir dediler
Her nerde çağırısam hazır dediler
Yardımcımız olsun Üçler Yediler
Yâ Ali sen gözle senden isterim

Pir Sultân Abdal'im düşmüşem gama
Kimi Rum'a gider kimi Acem'e
İmanım Haydarım sen susuz koma
Yâ Ali sen gözle senden isterim

587a

587b

Nefes-i Pir Sultân

Dertli olan cânlar sala denildi
Dertli olan gelsin dermânı buldum
Ah ile vah ile cevlan ederken
Cânımın içinde cânanı buldum

Açılmış dükkanlar kurulmuş pazar
Cânlar mezar olmuş dellarda gezer
Oturmuş ümmetim beratin yazar
Cevahir-bahş olan dükkanı buldum

Pir Sultân hu der hoş pazar imiş
Âşık olan cân seyyah gezer imiş
Cümlenin maksudu bir hoş-didar imiş
Hakka makbul olan didarı buldum

587b

Nefes-i Pir Sultân

Koyun beni Hak âşkına yanayım
Dönen dönsün ben dönmezem pirimden
Pirimden dönüp mahrum mu kalayım
Dönen dönsün ben dönmezem pirimden

Benim pirim gayet ulu kişidir
Yediler ulusu Kırklar eşidir
On İki İmamın server başıdır
Dönen dönsün ben dönmezem pirimden

Kadılar müftüler fetva yazarsa
İşte kemend işte boynum sararsa
İşte hançer işte kellem keserse
Dönen dönsün ben dönmezem pirimden

Ulu mahşer olur dîvân kurulur
Suçlu suçsuz gelir anda derilir
Piri olmayanlar anda bilinir
Dönen dönsün ben dönmezem pirimden

Pir Sultân'ım arşa çıkar ünümüz
O da bizim ulumuzdur pirimiz
Hakka teslim olsun garip cânımız
Dönen dönsün ben dönmezem pirimden

587b

Nefes-i Pir Sultân

Safasına cefasına dayandım
Bu cefaya dayanmayan gelmesin
Rengine boyasına boyandım
Bu boyaya boyanmayan gelmesin

Rengine boyandım meyinden içtim
Nice cânlar ile didâr görüşüm
Muhabbet eyleyip cânıdan seviştim
Muhabbeti küfür sayan gelmesin

Muhabbet eyleyip yokla pirini
Yusun senin namus ile arını
Var bir gerçek ile kıl pazarını
İtdiğin pazardan ziyân gelmesin

Kırklar bu meydânda döner didiler
Evliyâyı yola nişan didiler
Destini dostundan keser didiler
Nefsaniyyetine uyan gelmesin

Pir Sultân'ımeydür dünyâ fanidir
Kırkların sohbeti âşk makamdır
Kusura kalmayan kerem kahidir
Gönülde karası olan gelmesin

587b

Nefes-i Pir Sultân

Gelin yiyelim içelim
Bu güzellik geçer bir gün
Âlem yaran yaran olmuş
Âlim sırrın açar bir gün

Yiyüp yediren bir âdem
Eksik etmez Bari Hüdâm
Gök ekine misal Âdem
Anı eken biçer bir gün

Yiyüp yedirmesi hoşdur
Dayan kahpe yürek taşdır
Cân dedikleri bir kuşdur
Kuş kafesten uçar bir gün

Ağaçlarda yeşil yaprak
Basdığımız kara toprak
Yer altında kefen yırtmak
Boynumuzdan aşar bir gün

Pir Sultânım düşümüzde
Uzak değil karşımızda
Baykuş mezar taşımızda
Dertli dertli öter bir gün

587b

588a

Nefes-i Pir Sultân

Eğer farz içinde farzı sorar isen
Yine farz içinde farzdır musâhib
Dört kapudan kırk makamdan ararsan
Yine farz içinde farzdır musâhib

Musâhibsiz kişi ceme gelir mi
Ettiği niyazlar kabul olur mı
Muhammet Ali'den dermân bulur mı
Yine farz içinde farzdır musâhib

Musâhibsiz kişi ceme götürmen
Tecellisi bozuk Hakk'a yetirmen
Müşahibsiz ile durup oturman
Yine farz içinde farzdır musâhib

Farz Allah'dan kaldı ya sünnet kimden
Müşahibin işi dâimâ sırrdan.
Musâhibli kişi ol Şâh-ı Merdan
Yine farz içinde farzdır musahıp

Pir Sultân Abdalım hey kerem-kanı
Yine sensin dü cihânın sultânı
Aşinânı buldun müşahibin kanı
Yine farz içinde farzdır musâhib
588a

Nefes-i Pir Sultân

Cennetden Ali'ye bir niyaz geldi
Ali'ye terceman gelen elmalar
Alim kokladı hem yüzine sürdi
Ali'ye terceman gelen elmalar

Elmasın elmasın seni aşlarlar
Meyveni yerlerde dalın taşlarlar
Sultân olan kulun suçun bağışlar
Ali'ye terceman gelen elmalar

Elmasın elmasın rengini boya
Cümle melaikler tonunu giye
Kadrini bilmeyen kabuğun soya
Ali'ye terceman gelen elmalar

Elmasın elmasın misk ile anber
Kokuna birikir cümle peygamber
Etin Fatıma'dır kabuğun kamber
Ali'ye terceman gelen elmalar.

Pir Sultân Abdalım vahdetdir vahdet
Çekirdeğinden oldı Düldül gibi at
Bir adın Seyfullah okunur ayet
Ali'ye terceman gelen elmalar

588a

Nefes-i Pir Sultân

Firdevs-i Ala'da bir biter elma
On sekiz bin ilmin nuru dediler
Muhammed Mustafa Haydar-ı Kerrar
Hünkar Hacı Bektaş Veli dediler

Çocuğı mektebe babası götürdi
Elif ba dimeden mana yetürdi
Akıtdı pınarı susam bitürdi
Hacısı hocası belli dediler

Pirim dir ki Bektaşiyem Bektaşî
Size nasib viren ol nasıl kişi
Sıkar un iderdi örs gibi taşî
Budur cümlemizden eveli didiler

Derilüp geldiler halifeler pırlar
Bektaşî namında er yok didiler
Bize bir yeşil el nasib virdiler
Görünce biliriz eli dediler

Eger ersen darı üstünde otur
Ulu kişi isen nasibin getür
Senedin var ise senedin getür
Yok bunda senedsiz eli dediler

Kimisi inandı beli pes dedi
Kimi inanmadı sened istedi
Ol şâhım anlara elin gösterdi
Budur ol şâhımız Ali didiler

Evvel Ali idi ahir Ali oldı
Yol erkân bir vakit batında kaldı
Rum illerinden hediye geldi
Budur Hakk'dan doğru yolu dediler

Pir Sultân Abdalım şâhım velidir
Dünyâyı bürüyen anın nurıdur

Süphesi yok Hakk Muhammed Ali'dir
İnanmayana Mülcem soyı didiler

588a

Nefes-i Pir Sultân

Pirim Ali Şâhdan bize işaret oldu
Arzulayup size geldim erenler
Fazl-ı Hakk'dan yine cesaret oldu
Arzulayup size geldim erenler

Yine Ruşen oldu Şâh'ın ocağı
Küllü elvan açar dergah çiçeği
Hünkar Hacı Bektaş velî köçeği
Arzulayup size geldim erenler

Şâh'a arka virdim elim erdedir
Himmet erenlerin darlık pirdedir
Bir garip kemterim yüzüm yerdedir
Arzulayup size geldim erenler

Niyaz eyledim ben gülbank urana
Mürşid huzurunda darda turana
On iki imâmın yolun sürene
Arzulayup size geldim erenler

Pir Sultân sıdkile açdı meydânı
Pest itdiler ak yazılı sultânı
Nuş eylesen gelsen âşikmihmânı
Arzulayup size geldim erenler

588a

588b

Nefes-i Pir Sultân

Üç gözlü pınarın gözün ararsan
Onı bilen bu cihânı fark ider
Deryâda kuşun izin ararsan
Onı bilen bu cihânı fark ider

Dört kitabın kâlemini yazmalı
Seyyah olup şu cihânı gezmeli
Bir kuş gördüm ayakları çizmeli
Onı bilen bu cihânı fark ider

Bir hasta gördüm sormadım halin
Başı kabacıkdır ayağı yalın
İki oğlan doğurmuş bir erlik gelin
Onı bilen bu cihânı fark ider

Padişâhdır ülkesi var ili var
Has bağçada üç tomurcuk güli var
Kendisi pir amma bin de dili var
Anı bilen bu cihânı fark ider

Pir Sultân Abdalmey şâh-ı merdan
Şefaata umarım mürşidden pirden
Serverim Muhammed mirac yolundan
Anı bilen bu cihânı fark ider

588b

Nefes-i Pir Sultân

Gel ey zahid bizim ile çekişme
Hakk'ın yarattığı kul sana n'eyler
Kendi kalbin arıt bize ilişme
Bendeki küfr sende imana neyler

Zahid sen bu sırta erem mi dirsin
Erenler halinden bilem mi dirsin
Mescid hakk meyhane haram mı dersin
Hak olan mescide meyhane n'eyler

Zahid sen bu yola boyun mı egersin
Bi-çaresin kendin zahmet çekersin
Yükün bu kadar neden korku çekersin
Yavuz baççı yüksüz kervana n'eyler

Sekiz derler şol cennetin kapısı
Hakk'a doğru gider yolun hepsi
Korkusun çektiğin sırat köprüsi
Anı doğru geçen insâna n'eyler

Pir Sultân Abdalm er haksın er hak
Münkir olanlardan ıraksın irak
Kurdun işi namert lokmasın yemek
Hak için adanan kurbâna n'eyler

588b

Nefes-i Pir Sultân

Muhammed Ali'nin eli değil mi
Hak deyüp tutduğım el bana yeter
Bu yolun sahibi Ali değil mi
Ali'nin kurduğu yol bana yeter

Her kardaşlar muradların alırsa
Her biri cihânın kutbı olursa
Mürşidin elinden her ne gelirse
Sunduğu zehr ise bal bana yeter

İki yüzli iki dilli olanlar
İki pirlî iki yollu olanlar
Anlar dahi kelbirdir lanet alanlar
Pire doğru giden kul bana yeter

Mürşid-i kâminden terbiye alan
Üstadın hasılı gönülde olan
İcazet verilip ezeli gelen
Beyden gelen beydir bil bana yeter

Kâmile varmadan kâmil olunmaz
Her mürşid olanda kemal bulunmaz
Nefsin bilmeyince Halık bilinmez
Okuduğun cimse dal bana yeter

Yeter bana ol pirimin kemali
Celali içinde vardır cemâli
N'eylerim âlemi n'eylerim malı
Mürşidimden olan hal bana yeter.

Pir Sultân damenin tutdunsa erin
Hakk'ın rızâsıdır rızâsı pirin
Mürşidin gönlünde var ise yerin
Beytullah değil mi ol bana yeter

588b

Nefes-i Pir Sultân

... Yezid bize Kızılbaş didi
Meğer Şâh'ı sevmiş dise yoludur
Yetmiş iki millet sevmezler şâhı
Biz severiz Şâh-ı Merdan Ali'dir

Kırkımız da bir katarı dizildik
Hakk Muhammed ümmetine yazıldık
Hakikat şerbet olduk ezildik
Biz içeriz bize sunan Ali'dir

Gidi Yezid bizler haram yemedik
Batındaki gördüğümüz dımedik
İkrâr birdir didik geri dönmedik
Yedileriz birincimiz Ali'dir

Muhammed dinidir bizim dinimiz
Tarikat altından geçer yolumuz
Hem Cibril-i Emindir rehberimiz
Biz müminiz mürşidimiz Ali'dir

Pir Sultânım Nesimi'dir pirimiz
Evvel kurbân itdik Şâh'a serimiz
On iki İmam meydânında darımız
Biz şehidiz serdarımız Ali'dir

588b

589a

Nefes-i Pir Sultân

Gel gönül sabreyle katlan bu çevre
Elbetde seni ağlatan güldürür
Niceleri kondı göçdi bu handân
Elbetde seni ağlatan güldürür

Gitdi yoldaşlarım deyüp ağlama
Ciğerciğin âşk oduna dağlama
Hayıf oldu deyüp yanup ağlama
Elbet seni ağlatan güldürür

Gitdiğin yolların sana ayandır
Cevrin kime ise lütfun onadır
Erler ile evliyâya beyandır
Elbetde seni ağlatan güldürür

Gitdi göremedim mihr-i vefâyı
Âşık olan çeker cevri ü cefâyı
Külüb rakib seversin zevki ü sefâyı
Elbetde seni ağlatan güldürür

Pir Sultân Abdal'ım bunda bir hal var
Özünü yokla ki üstünde yol var
Seni kim ağlatdı var ana yalvar
Elbet seni ağlatan güldürür

589a

Nefes-i Pir Sultân

Gice gündüz çağırırım pirime
Seher vakti On iki İmam sen yetiş
Kanım kaynar imâmların yoluna
Seher vakti On iki imâm sen yetiş

İletdiler bizi Mansur darına
Hep teberrra okudılar pirine
Lanet olsun ikrarından dönene
Seher vakti On iki imâm sen yetiş

Bülbül figan idüp bağ-ı gülşende
Mansurun kimsesi yokdur meydânda
Bunca seyflerin böynun uranda
Seher vakti On iki imâm sen yetiş

Kimi allar giyer akçesi yokdur
Kimi şallar sarar boğçası yokdur
Vücudum evinin bağçesi yokdur
Seher vakti On iki imâm sen yetiş

Pir Sultân kul hüvellahu ahad
Cân cesedden ayrılıyor bir saat
Dün ü gün zikrim Ali Muhammed
Seher vakti On iki imâm sen yetiş

589a

Nefes-i Pir Sultân

Emanet âlemde âdem bir güldür
Geldi dost kokusu ol güle düşdi
Âdem'e âşıklar cümle beli der
Feryâd ile figan bülbüle düşdi

İblis anlamadı Âdem'de sırrı
Açıldı vechinde Hakk'ın menşurı
Geldi zuhûr etdi Muhammed nurı
Yayıldı âleme gulgule düşdi

Hak deyip de âdemden tutmuşuz eli
Sıdk ile ederiz Âdem'e beli
Pirimizdir bizim Muhammed Ali
El ele el Hakk'a silsile düşdi

Azazil ider mi Âdem'e ikrar
Secde et diye Hak emr etdi tekrar
Boyun egmez gider Âdem'e her bar
Kendini bildigine bir yola düşdi

Pir Sultânım İblis kendini gördi
Hakk lanet eyledi dergâhtan sürdi
Âdem aslı yüzün toprağa sürdi
Allemü'l-esma'sı her dile düşdi

589a

Nefes-i Pir Sultân

Hacı Bektaş tekkesinin dışında
Dediler bir suna aşdı yalnız
Ayrılmışlar yaranından eşinden
Didiler bir suna aşdı yalnız

Eşinden ayrıldı Bektaş'a vardı
Kurı göllerde çok savaşlar kıldı
Ayrılık haberin Mucur'dan aldı
Didiler bir suna aştı yalnız

Geçdi mi ola Kızılırmak özünce
Çeken bilir ayrılığın özünce
Ayrılmışlar On iki imâmdan soyunca
Didiler bir suna aştı yalnız

Aşdı mı ola kırlangıçın belini
Avcı rast gelirse yolar telini
Arzulamış gider dostun ilini
Dediler bir suna aşdı yalnız

Pir Sultân Abdalım gönlümüz paslı
Tuti kumrı gibi kafeste besli
Hünkar Hacı Bektaş Velidir nesli
Didiler bir suna aştı yalnız

589a

Nefes-i Pir Sultân

Şul görinen yayla ne güzel yayla
Bir dem süremedim giderim böyle
Pirim ben gidersem sen himmet eyle
Bu yıl bu yayladan şâha gidelim

Eger ekilir de bostan olursam
Şu hakın diline destan olursam
Kara toprak senden üstün olursam
Bu yıl bu yayladan şâha gidelim

589b

Bir bölük turnaya sökün dediler
Yüreyindeki derdi dökün dediler
Yayladan ötesi yaki-ın dediler
Bu yıl bu yayladan şâha gidelim

Alınmış abdestim aldırırlarsa
Kılınmış namazım kıldırırlarsa
Sizde şâh diyeni öldürürlerse
Bu yıl bu yayladan şâha gidelim

Pir Sultân Abdalım dünyâ durulmaz
Talib pire varmak ile yürülmez
Ela gözli şâh karşımdan ayrılmaz
Bu yıl bu yayladan şâha gidelim

589b

109. RAHMÎ

Destân-ı Rahmi

Dinle vasf-ı sergüzeştim nâr olur
Çok hissedan kıssa çıkarana olmaz
Sevdâ rahat koymaz dünyâ dâr olur
Sevdâ çekmeyene dünyâ dâr olmaz

Muannid çeşmesinden suyun içme
Çaydan geç nâmerdin köprüsün geçme
Kadrin bilmezsin birine sırrın açma
Her yerde sır açmak aşikâr olmaz

Her adamın lafın üstüne alma
Gördüğün söyleyip bildüğün bilme
Söylediğin yire sık gidüp gelme
Kalkar muhabbetin 'itibâr olmaz

Cahille kendine sen virme pâyeye
Varup boğun eğme beğe paşaya
Kendin çalış kendin kazan kendin ye
Sarrâfin akçesi sana vâr olmaz

Bir iyilik idersen ismini anma
İkrârında pek dur sözünden dönme
Elin ateşine nâfile yanma
Senin ateşine bir yanan olmaz

Koyma muhanneti kurduğın yeter
Kahraman edersin karşına biter
İnsâna acı söz ölümden beter
Zât-ı kötülerde namus âr olmaz

Kökünden büyümeyen gözüün açamaz
Kuş olsa da kanâd açup uçamaz
Vücut kocar ammâ gönü kocamaz
Güzel seven adam ihtiyâr olmaz

Kulak virme her bir söze boyun bur
Her söze karışma dirler geri dur
Bir söyle bin dinle bir de kulak ver
Her meclisde ‘irfân lâfgüzâr olmaz

Kulak vir sözüme ey koca seme
İşüttüğün sözi kimseye deme
Câhilden şekeri helvayı yeme
Kâmilin zehrini ye harâr olmaz

Yaman olur ben-i âdem hilesi
Ne müşküldür gurbet elin çilesi
Nitekim atar sana felek sillesi
Feleğin sillesine hiç uyar olmaz

549a

Müslümanlık nedir bilmezsen ey dil
Farz ile sünneti ne m’ânadır bil
Her ne işler isen işle nâmazın kıl
Sâde namâz kılmakla istiğfâr olmaz

Âdem oğluna dimeyin yazık
Mevlâ amelince derd virmiş lâyık
Üstâd malı benim derse bir âşık
L’anete siperdir berhudâr olmaz

B'âzısı meclisde sözüni bilmez
Tedbirsiz âdem ıslâya gelmez
Deli poyraz eser vaktini bilmez
Lodos gibi zûr-ı rüzgâr olmaz

Yahudi dilberi sevme turfâdır
Rum dilberi sev câna sefâdır
Osmanlı dilberi başa belâdır
Ermeni tez geçer sefâdar olmaz

Gel gönül yücelerden aşırma
Ağlayup da 'aşkla bağrın pişirme
Gördüğün güzele gönül düşürme
Elin yârî sana sâdık yâr olmaz

Kimi esmer kimi ... server
Mülkdür koynuna aldığın her yâr
'Âşıkâ cefâ eylemeyen dilber
Nâzlı olur ammâ cefâkâr olmaz

Böylece kimi velidir dirler
Doğru söyleyene delidir dirler
Rahmîye Mevlâ'nın kuludur derler
Bana ondan özge sâdık yâr olmaz

548b-549a

110. REMZÎ Nefes-i Remzî

Mektebi irfan olalı
Hikmet-i kübra okuruz
Tarik-i erkân olalı
Allemü'l-esma okuruz

Zahir batın burhanımız
Ferah olur meydanımız
Gevher saçar lisânımız
Makam-ı belâ okuruz

Üstadımız rehber idüp
Ednâmızı server idüp
Her lafını ezber idüp
Mesnevi inşâ okuruz

Hak yoluna cân u seri
Koyalıdan tâ ki beri
Dinle zahid al haberi
Sıdk ile Mevlâ okuruz

593b

Nefsi Hûda'nın şadîyiz
Kutbu-ı arif irşâdıyız
Her bir ilim üstâdıyız
Musikî-yi alâ okuruz

Erdik âdemlik bâbına
Ma'lûm olur erbâbına
Girdik gönül kitâbına
Davudî sadâ okuruz

Beynimize girmez münkir
Sözümüze ermez fikir
Leyl ü nehar Hakk'a zikir
Mes'el-i dua okuruz

Herekatın ahvalini
Fehm ederek me'alini
Nazm iderek icmâlini
Defter ü imlâ okuruz

Hu çekeriz âşk ile biz
Devr ederiz şevk ile biz
Zikr-i müdâm Hak ile biz
Sûre-i Tahâ okuruz

Tab'-ı murad kalb-i derûn
Oldu meyl Hakk'a rukûn
Hamd ü sena şimdi bugün
Kur'an-ı r'ana okuruz

Etme gönül pek acele
Eyle nazar bu gazele
Dâimâ biz hoş güzele
Tefsir-i manâ okuruz

Fanî cihândan göçene
Cam-ı şhadet içene
Daru-l bekâya göçene
Fatihâ hala okuruz

Kurbân için re'simizi
Yazdı Hüdâ ismimizi
İlm-i ledün dersimizi
Dâimâ ihfa okuruz

Güfdârımız dane dane
Rehnûmadır imtihane
Zümre-i âşık olana
Remzî ya selâ okuruz.

593a 594b

111. RESMÎ

616b

Divân-ı Resmî

(-.-.-/-.-.-/-.-.-/-.-.-)

Ey ser-i ceş-i velâyet tâc u şâhân-ı veli
Veçh-i nurun pertevinden oldı âlem münceli
Mürşid-i müşkil-küşâ y'ani Hakk'ın kudret eli
Bir nefesle kılsa ihyâ tan mı bin mürde deli
Dürr-i deryâ-yı hüviyyet mazhar-ı sırr-ı Ali
Pâdişâh-ı heft kişver Hacı Bektaş-ı Veli

Tiyet-i asliyesi âdemden oldı münteşir
Ab-ı pâk cismi anın Nuh'dan oldı münteşir
Ateş-i germiyyeti Musa'dan oldı münteşir
Bad-i kudsi Meryem isâ'dan oldı münteşir
Dürr-i deryâ-yı hüviyyet mazhar-ı sırr-ı Ali
Pâdişâh-ı heft kişver Hacı Bektaş-ı Veli

Ced be-ced Al-Muhammed'dir o sultân-ı kerem
Nakdi şâh-ı Murtazâ velâ neseb-i âli hümem
İrkıdır anın Hadice Fatıma şeyhülhareme
Ta kıyâmet evliyâ içre olur sahib-i âlem
Dürr-i deryâ-yı hüviyyet mazhar-ı sırr-ı Ali
Pâdişâh-ı heft kişver Hacı Bektaş-ı Veli

Nice bin nurlu keramet etdi izhâr ol emir
Nice bin düşmüşleri kaldırdı oldı dest-gir
Oldı iklim-i velayet içre ol sahib serir
Anın dâimâ sırr-ı Hayderden işaret gösterir
Dürr-i deryâ-yı hüviyyet mazhar-ı sırr-ı Ali
Pâdişâh-ı heft kişver Hacı Bektaş-ı Veli

Doksan altı bin Horasan erleri irşâd ider
Anda meks olan emaneti alup Rum'a gider
Ol erenler çekdiler hayli teessüfle keder

Aldı pirinden icazet nev-tarik icad ider
Dürr-i deryâ-yı hüviyyet mazhar-ı sırr-ı Ali
Pâdişâh-ı heft kişver Hacı Bektaş-ı Veli

Resmî'ya başında devlet bil o sultân sayesin
Her ne derlerse desinler koyma elden damenin
Kendine lütf u inayet bil ganimet hizmetin
Her ki giydi şah olur başına tac-ı devletin
Dürr-i deryâ-yı hüviyyet mazhar-ı sırr-ı Ali
Pâdişâh-ı heft kişver Hacı Bektaş-ı Veli

616b

617a

Divân-ı Resmî

(- . - - / - . - - / - . - - / - . -)

Cân u başa kalmayuz Âl-i âbayı canlarınız
Bende-yi Âl-i Muhammed Mustafa'yı cânlarınız

Cân u dilden bende-i Haydar biziz dervişleriz
Ol sebebden biz Aliyyü'l-Murtâza'yı cânlarınız

Terk ü tecridiz bu gün ağ u karadan geçmişiz
Pes bu mâ'nile Hasan Hulkul-Rızâ'yı cânlarınız

Hem Yezid'e sed hezâran l'ânet itmek şânımız
Zira kim şâh-ı Hüseyin-i Kerbelâ'yı cânlarınız

Fakr ile fahr eyleyüp tac ü kabadan fariğiz
Mâ'sum-ı pâkiyiz Ali Zeynel'Aba'yı cânlarınız

Hem Muhammed Bakır ol kân ı kerem bedrüd'-düca
Cafer ü Kâzım Ali Musa Er- Rızâ'yı cânlarınız

Çün Taki vü bâ Nâki'ye kılmışız ikrâr biz
Ol ecelden 'Âskeri sahib-i livâyı cânlarınız

Mehdi-i sâhib-i zamânın kuluyuz kurbânıyız
Resmî'yama'sum-ı pâk nur-ı Hüdâ'yı cânlarınız

617a

112. RIZÂ

Nefes-i Rızâ

Sırr-ı erenlere hey iki gözüm
Eren bilir ermeyen ne bilir
Kırklar meydanına çevirdim yüzüm
Giren bilir girmeyenler ne bilir

Ferhat olup alup ele tişesin
Mecnûn gibi beklemeli köşesin
Behlül gibi ar u namus şişesin
Kıran bilir kırmayanlar ne bilir

Rızâ masivayı bir yana koyup
Mürşidin verdiği ağvayı yutup
Bizim erenlerde kemer sıkı olup
Duran bilir durmayanlar ne bilir

593b

Nefes-i Rızâ

Çağırıldım hazrete doğruldum yola
Rah-ı erenlere girdim hu deyü
Sanki bülbül oldum âşıkım güle
Gonca-i emelim derdim hû deyü

Zannettim ref refe ben oldum süvar
Baktım Cibril yol gösterir aşikar
Ettim çatal kapı önünde karar
Selam alıp selam verdim hû deyu

Bir işaret oldu andan da geçtik
Ol vakit yar ile ağyarı seçtik
İkinci kapıda bir ilaç içtik
Veda' etti gitti derdim hû deyu

Üçüncü kapıdır kırklar durağı
Geçtim seyr eyledim sol ile sağı
Anladım oradır çiftin bağı
Cümle peygambere erdim hû deyu

Dedi rehber işte hayyivelâynam
Gayrı yoktur benim hizmetim tamam
Sıdretü-l müntehâ dördüncü selâm
Adab u erkânla durdum hû deyu

Bir hitap erişti içeri girdim
Bi-hoş olup aklı hûşa verdim
Layıkla yüzümü dizine sürdürüm
Göz açtım şâhı gördüm hû deyu

Sonra şâhım ile sohbeta daldık
Sekâhım hamrından bâdeler aldık
Rızâ ile ilelebet birlikte kaldık
Hak ile Hak oldum geldim hû deyu

593b

113. RUHÎ BAĞDADÎ

616a

Dîvân-ı Ruhi Bağdadi

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Nay-ı veş inler gönül bezm-i visâlınden cüdâ
Dide kan ağlar kemâl ba kemâlinden cüdâ

Tutiyem şirin lebinden ayrı efgân eylerim
Andelibem ağlarım gülberki elinden cüdâ

Hemdemim gamdır sefâyı bezm-i vuslatdan ırâk
Nâledir kârım ruh-ı ferhunde hâlinden cüdâ

Hâk-i payinden cüdâ düşdüm eğerçi çeşmim ter
Sanma ammâ kim olam bir dem hayâlinden cüdâ

Tir-i müjganın gamı mecruh kıldı cânımı
Yaya döndü kâmetim müşgin-i hilâlinden cüdâ

Eyleme gel özge gamlardan dil ü cânımı halâs
İstemezler olalar bir dem melâlinden cüdâ

Ağlamakla inlemekle geçe evkâtı no'la
Ya nice sabr eylesün **Ruhî** cemâlinden cüdâ

616a

Divân-ı Ruhî Bağdadi

(. . . . / . . . . / . . . . / . . .)

Yâr ile gerçi ki bezm-i külhânını gülşen biliriz
Yârsız sahn-ı behişt olsa da külhân biliriz

Doludur veçh-i hüsnlerle cihân amma kim
Ey Hüseynim seni biz cümleden ahsen biliriz

Güher-i âşka girmeden olamaz kevn ü mekân
Kalb uşşâkı biz ol gühere m'aden biliriz

İhtiyârî geçinür vâ'iz şehr-i ortalığın
Biz anı 'âleme m'anide bir oğlan biliriz

Bu cefâlar ki elinden çekeriz gerdunun
Ruhî'yahep biz anı Hazret-i Hak'dan biliriz
616a

Divân-ı Ruhî Bağdadî

(Şah-ı velâyet hakkında mersiye)

(- . - - / - . - - / - . - - / - . -)

Hâk-i dergâhından itmek için sa'âdetü't- tab
Yüz süreler ruz u şeb mâh-ı miz-i afitâb

Bir 'azim müşşan emir-i muhteremsin kim seni
Eylemiş Hak evliyâ mecmuasından intihâb

Hâkisar olanlara dâ'im olursun destgir
Anın için nâmın olmuşdur cihânda bir turâb

Şem'-i bezm-i âşkına muhtâç olan pervâne var
Bir yakar lazım getirmez Cabrâ'il olsa tâb

Himmet-i rahşına meydân-ı maverayı kâ'inat
asumanı kadrine kim pâye-i çerh ne kubâb

Harb-ı şemşirinle icrâ oldu din-i Mustafa
Hâne-i küfre yedi kahrınla erdi inkılâb

Nâr-ı şevkinle iki kandil zerrinidir yanar
Câm'-i Âşkınla dâ'im afitâb u mâhitâb

hiç şek yok sana buğz idenler olur ehl-i nâr
Ey hoş ol kim eyleye düşmanlarından içtinâb

Öyle zişânsın ki hâk-i dergehinde feyz alur
Hem gedâyı mecid ve hem pâdişâh kâmiyâb

Senden özge melcem yok yâ imâmül müttakim
Sen zahîr ol **Ruhî** bîçâreye rûz-1 hâb

616a

Semaî-i Ruhî Bağdadî

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

Yel esmez üstümüzden Hakk-1 berç evliyâyız biz
Mukîm bab-1 hacet bahş-1 şah-1 Kerbelâyız biz

Düşüp bad-1 fenâdan goncamız açılmadan soldu
Bu gülzârı belâda bülbül-i matem serâyız biz

665 a

Eğer girsen serâpa atlas u zibaya ey hoca
Riyâmız yok yine hak-i rah Âl-i ‘abayız biz

Çekip nakusu gerdunu gümâna âşka ey zahid
Bugünden böyle tir-i endaz-1 kavs müntehâyız biz

Çeker zerrin-i livâmız mihranur çarh-i çârımdan
Şeh-i iklim âşkız başka bir sahib-i livâyız biz

Tutup avâreler semtin ayak bastık harâbâta
Mey-i nâb ile baş koştuk acep ehl-i hevâyız biz

Eda etmekteyiz pir-i mefânın hizmetin dâ`im
Ne mahfî ehl-i hâle kâmil-i sahib edâyız biz

Sürahi gibi baş kaldırmazız peymâne`i meyden
Mücerret zevk esiri bir bölük ehl-i safâyız biz

Değil cay-1 taaccüb bâb-1 vasl-1 yar-1 feth etsen
Kilid-i sabr eyle her bâbda müşkil keşâyız biz

Tevakki‘ canib hatırdan asla geçmez ey sofu
Tevekkül ehliyiz bî-kayd u meslubü-r ricâyız biz

Cihânın devleti endişesinden olmuşuz fâriğ
Sefâmız var gulam-1 vali`-i asaf-1 sefâyız biz

Bugün maksudumuz hasıldır ey **Ruhî** bi Hamdullah
Mukîmdir ki hacet-i revâyı mMurtaazâyız biz

664b-665a

Mersiye-yi Ruhî Bağdadî

(...--/...--/...--/.../)

Nice bir bar-ı taallukda ola çeşm-i emel
Nice bir girye ki irmez şecer-i rif'ate el

Fikr-i cemiyet ide akl-ı perişan nice bir
Nice bir tab'a vire vesvese-i cah-ı halel

Gam değil olmaz ise geşt-i me'arib ser-sebz
Kurudur aharını çünkim esüp bad-ı ecel

Rızk teksirine bi-faide zahmet çekme
Çün nasibin irişür sana eğer ekser ger ekall

Ne tereddüdsüz olur kem ne tereddüdle füzun
Bozulur nesne değil defter-i kassam-ı ezel

Dağıdup varın ol şöyle mücerred ki sana
Gaybdan irişe manend-i Mesiha me'kel

Hilat-ı marifetu'llaha liyakat bulagör
Ana sa'y eyleme kim ola libasın muhmel

Server-i âlem iken fakrla fahr itdi Resul
Kanı bir merd ki ola mertebe-i fakra mahal

Paye-i rif'ate irişdi deyü akranım
Nice bir eyleyesin kevkeb-i tali'le cedel

Rif'at ey dil sana yetmez mi bu kim oldı nasib
Hak-bus-ı der-i ferzend-i Ali-yi Ekmel

574a

Naib-i mahkere-i hatem-i hükkam-ı rüsl
Varis-i medrese-i ilm-i imâm-ı evvel

Gazi-i rah-ı Hüda server-i hayl-i şüheda
Merd-i meydân-ı Hüda saf şiken-i ehl-i hayl

Ol Hüseyin ismi hasen hulkı Ali-siret kim
Kerbelâdır ana meydân-ı rızâda maktel

Matla-1 mihr-i cihân-tab-1 hidayet-pertev
Neyyir-i kevkebe bahş-1 fülk dîn ü düvel

Kaşif-i sırr-1 ezel vakıf-1 remz-i Kur'ân
Arif-1 zat-1 Hüdavend-i cihân iAzz ü Cell

Zat-1 pakini eyle afakda bi-şibh ü nazir
Sıfat-1 daniş eyle dehrde bi-misl ü bedel

Hal kesb itmek için lutfuna dâim muhtac
Salikan-1 reh-i Hak mazi eger müstakbel

Almadı behre o kim medrese-i fazlından
Müfti-i âlem ise ilmüne anın ne amel

Hükm-i hükmindir eya matla-1 dîvân-1 kerem
Bir senin gibi cihânda kanı şâh-1 adel

Sendedir sırr-1 velayet imâmü's-sekaleyn
El-veledü sırru ebi şanına olmuş menzel

Nükte-i men arefe olmaz idi el-an mefhum
Müfti-i zatın eğer eylemeseydi anı hal

Ruh-1 maksud-1 tecellisine mazhar düşmez
Gönül ayinesine olmasa mihrin saykal

Azl ü nasbında cihânın dilese kadirdir
Ki kaza vü kadere virile hükmün medhal

Cânibinden eğer olmasa rızâ kabız-1 ruh
O zade bilmez idi ruhunu kabz itmege el

Ab-1 hayvana irişmezdi çıkup zulmetden
Tutmasa Hızır önüne neyyir-i lutfun meş'al

Kim ki bir zerre kadar lezzet ola mihrinden
Zehr-i kahrı felegin olur ana kand ü asel

Mihrinün dar-1 şifasında tabib-i lutfun
Dâimâ cehr-i merizinden ider def-1 ilel

Şanına fahr bu yetmez mi ki bir server ola
Pederin kim kala andan kesb-i ilm ü amel

Muktedayan-ı cihâna kelimatun mesned
Nükte guyan-ı zamâna suhanın darb-ı mesel

Çekmeseydi şikün toprağını görmez idi
Haşre dek şâhid-i maksud yüzün çeşm-i emel

Ehl-i Hakk kapuna yüz sürmemeğe çare mi var
Sürünü sürünü la-büdd gider olursa da şell

Ruhî-i gamzede her yerde sena-hanındır
Cevr-i dehr ile reva mı ire tabına kesel

Lutfun ümidi ile yüz süre geldi kapuna
Layık oldur göresin lutfun o miskine mahal

Vasfın gayeti yok muhtasar olmak yegdir
Söz heman hub gerek ola ger ekser ger ekall

Hatm lazım olıcak sözde dua evladır
Ki dua mihriile ruşen olur subh-ı emel

Taze hilat giydirüp sal be-sal eşcara
Şeh-i encüm ola ta bais-i teşrif-i hamel

Nahl-i ümidden ahababın ola ber-hurdar
Hasmının hamrı nihalin ham ide bad-ı ecel
(573b-574a)

Mersiye-yi Ruhî Bağdadî

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

Gel ey nuk-i kâlem ser-encamı beyan eyle
Döküp evraka derdin kara bahtından figan eyle

Midad-asa siyah kanlar dökülsün yine çeşminden
Likanı müşevveş kıssalar şerhin beyan eyle

Kaza levhine vafir serzeniş kıl dest-i katibden
Kader mecmuasın yırtup perişan destan eyle

Gül eyler mermeri ateş gibi kim harfini yazsan
İnanmazsan bir ahen levha ol imtihan eyle

Huzur-ı erkamını hakk eyleyüp levh-i havatırdan
Müserrrat-nameler zevkin gönüllerden nihan eyle

Siyah gibi Ehl-i Beytin Kabe-veş ruz-ı azasında
Bu matem hizmetinde sende damen-i dermiyan eyle

Yazarsan Kerbelâ yazısın ey dil sen azasın yar
Şehadet-i şehideyni teşne diller macerasın yaz

Niçün ey çerh-i zalim nakd-i kevneyni heba kıldın
Aliyyü'l-Murteza'nın nur-ı çeşmin bi-ziya kıldın

Kim etdin Kerbelâ hakinde anın gevher-i ömrin
Ne kendinden hicab itdin ne ceddinden haya kıldın

Zülal-i pak kana gülzara zehrab eyledin cari
Rasulün busegahın ah kahr-i macera kıldın

Kopardın gonca-i nevrestemin gülzar-ı Zehra'nın
Zehirler yutdurup pejmürde hal itdin cefa kıldın

Resulün alini şerm itmedim ki gark-ı hun itdin
Girüp kanına ol mazlumun ey gafil hata kıldın

Soyındurduk risalet-i hanedanında yanak şemi
Melamet zulmetin tayin ehl-i Mustafa kıldın

Sır-ı ol serverin dur itdigin yetmez mi efserden
Mürüvetsizlik itdin niçün ayırdın teng-i serden

573b

Ne yazudur ki Deşt-i Kerbelâ pür-derd ü mihnetdir
Meğer kerb ü belâlardan mürekkeb bir musibetdir

Nizamın yüzde çünkim Ehl-i Beyt-i Mustafa'nın ol
Ne nazm-i selasetdir ne na-mevzun hikayetdir

Kopar bir demde gavgay-ı kıyâmet lik aşurun
Dem-i matemde her bir ruz üç nevbet-i kıyâmetdir

Yatır gül gibi gülgun perdesinde ravzanın ol gül
Gezen mersiye-hanlar bülbülan-ı bağ-ı hayretdir

O gülgun turfe sancaklar ki saf bağlar harim içre
O bağın serv-i hunin olduğundan bir alametdir

İkâmet düşdiği yerde kıyâmet kopmamak mahza
Anın ta haşır olunca matem her yıl ikâmetdir

Döğün taşlarla sen ey sine kan ağla sen ey dide
Dem-i matem dürer-i bahr ile yaşın çağla ey dide

Şehidan kanı oldem Fırat'ı gark-ı hun itdi
Adu hem kanımsun andan deyü ahker nümün itdi

Felk kanına girdi bir içim su virmedi ana
Anınçün gözesin dest-i melamet ser-nigun itdi

Soyup cenk içre çenkin öyle şirin şerh kıl **Ruhî**
İdüp ...yetmiş zahm-ı mehlikle zebun itdi

Saday-ı el-ataşdan huşk-leb kaldı melekler hep
Hararetden felek matem libasın nilgün itdi

Döküp taşlarla sen ye sine kan ağlasan ey dide
Dem-i matem dürer-i bahr ile yaşın çağla ey dide
(573a-573b)

Nevruziyye-yi Rûhî Bağdâdî

(...- / ...- / ...- / ...-)

Geçdi burc-ı hamle mir-liva-yı nevruz
Kıldı mürğân-ı çemen medh u senâ-yı nevruz

Îy ü nuşa idüp erbab-ı safayı tahrik
Oldı nahid-i felek nağme-seray-ı nevruz

Yine bülbüllere kâr ü amel oldı negamat
Saldı bir zenzeme âfâka sadâ-yı nevrûz

Eyleyüp gonca-i nev-hasteden raf-ı hicab
Bad-ı saba oldı yine çehre-küşa-yı nevruz

Açılıyor gül gibi zevkin sürelim sahranın
Kıldı çün çerh-i köhne sal-salay-ı nevruz

Bağ-ı zevkin n'idelim hizmet bizim paşa
Tir-i erbâb-ı dile zevk u safâ-yı nevruz

Ol melek-şân ki bulan mihr-i cemâliyle şeref
Eylemez zerre kadar meyl-i likâ-yı nevrüz

Vasfının gayeti yok başla duaya **Ruhî**
Ki müessir olur elinde dua-yı nevrüz

İyd-i nevrüzla oldukça cihân hürrem ü şâd
Her günün îd ide eltaf-ı Hüdâ-yı nevrüz
(579b)

Nevruziyye-yi Rûhî Bağdadî

(- - . / . - - . / . - - . / . - -)

Eşcâra beraber geydirüp hilât-ı nevrûz
Geçdi yine burc-ı hamele mihr-i cihânsuz

Şâh-ı gül-i terden gül-i sürh oldı nümâyan
Evreng-i hamelden nitekim padişeh-i nevrüz

Afaka atadır yazup ahkam-ı beşâret
Zeyn itdi anı rîk sepüp üstüne yılduz

580a

Altun tel alup şaşa-i mihr ile olmuş
Ezhara kaba, dikmeğe bir sani zerdur

Her gonça-i ter bağda bir cam-ı tarabdır
N'itsün acaba bülbül-i cân-ı tarab-amuz

İşretde takazay-ı zamâna göre rindan
Zühhada endişe-i ferda gam-efzun

Mürgan-ı gülistan okudup bal-ı sihir-hiz
Her gonçada hall itdi nice nükte-i mermuz

Pervâne gibi yansa yakılsa n'ola bülbül
Her tâze gül oldı ana bir şem-i şeb-efzun

Teessür ider elbette kulûba kelimatı
Ruhî-i sahn-saz gibi kimde ki var söz

Ey dil o bahar germin yoluna yandır
Cân u şemin eritmezden ...

Hurşid-i kerem feyzi-i sahib-i kerem ol kim
Hallak-ı ezel tâ lafi eyledi fûrûz
(579b-580a)

Nevruziye-yi Rûhî-i Bağdadı

(- - . / - . - . / . - - . / - . -)

Nevrûz deyü güller tonandılar
Bülbüller ile bir nice gün oyalandılar

Râh-ı ademde cânlarına geçdi teşnelik
Ezhâr-ı bağ didelerimden sulandılar

Şâh-ı bahâra hayl-i çemen kıldı ser-füru
Gerçi nihâller bir az ol dayandılar

Saki çekil sürahi ile sahn-ı bağa kim
Geç belâdan ehl-i muhabbete usandılar

Yakdın çemende sînene mestane tâze dağ
Ey gonca lâleler senin odına yandılar

Çoklar bu vakit habdan fevt itdi fırsatı
Bilemem safa-yı âlemi bâki mi sandılar

Böyle zamânda acırım ol sâde diller
Kim kavlı-i sâlikân riyâyâya inandılar

Rûhî irade-münkir olanlar kelâmına
Bu şîr-i dil-güşa-yı görünce utandılar

(580a)

114. SABRÎ

543a

Müstezad-ı Sabrî

(- - . / . - - . / . - - . / . - -)

Ey çeşm-i siyâh sende nedir böyle bu etvâr
Zâtında biri var
Gördükde seni oldım o dem derde giriftâr
Dertden beni kurtar

Hilat-ı müzeyyen meleğin sâfi yeşildir
Bir başka şekildir
Sen huri gibi giyinüp eyleme reftar
Derdim daha artar

Ey put sanem zülf-i siyah ile cemâle
İrdirme zevâle
Ol perde-i gisularımı eyleme izhâr
Hurşid seni çarpar

Eğlence bize subh u mesâ oldu hayâlin
Mirat-ı cemâlin
Âşkın dili ser-mest ider talat-ı efkâr
Efendimsin ey yâr

Sabr eylemem **Sabrî** der-işkencede kaldım
Gayetle bunaldım
Sevdâ yeli mi esdi başımdan bu esrâr
Kıldı beni bi-çâr

(543a)

Nefes-i Sabrî

Nâ-ehle söyleme esrâr-ı Hakk'ı
Sırrı sır edenin demine hü hü
Teşvişe düşürme beyhude halkı
Sırrı sır edenin demine hü hü

Remz-i şeriâten olanlar agâh
Pir-i tarikâten olanlar agâh
Hakikât ma'rifet lebi eyvallah
Sırrı sır edenin demine hü hü

İman-ı kâmindir kâmil iman
Şahittir sözüme ayet-i kur'an
Tuemdir buyruldu kur'anla insan
Sırrı sır edenin demine hu hu

Alanlar dersi Alleme'l esmâdan
Sayıkı görürler hep müsemmadan
Feyz-i yâb olurlar nokta'i badan
Sırrı sır edenin demine hu hu

Âdem Âdem oldu Âdem'de âlem
Böyle mestûr etti nûn ve-l kalem
Âdem'dir sırrı hak bil sahib-i kerem
Sırrı sır edenin demine hu hu

Ma’i vahdetten bir zerre’i nûş et
Men Re’ni sırrını iyice gûş et
Rah-ı Hak’ta dâim cuş u huruş et
Sırrı sır edenin demine hu hu

Halife’i Hak’dır Âdem-i ma’na
Velekad keremna rumuzun anla
Ma’nasın müftüye hakime sorma
Sırrı sır edenin demine hu hu

Dergâh-ı Ali ’de bekle **Sabrî**’ya
Hem gubâr-ı şahı ile tutîya
Budur muhibbana asl-ı kimya
Sırrı sır edenin demine hu hu

595a

595b
Nefes-i Sabrî

İlk mevlüd ayının cuma gecesi
Resul Baba Hakk’a gitmiştir şimdi
Cümle muhiblerin dil eğlencesi
Resul Baba Hakk’a gitmiştir şimdi

Nasib alanlar hep oldular hacı
Melekler el açıp oldu duacı
Kan ağladı ol dem guruh-ı Naci
Resul Baba Hakk’a gitmiştir şimdi

Mürşid nazarında oldular a’lâ
Vasıl olmayanlar yanarlar hala
Kabrinde kurbânlar kesildi cana
Resul Baba Hakk’a gitmiştir şimdi

Baba bizi kime bırakıp gitdi
Cümle muhiblerin bunda terk etdi
Hacı Baba arîf postuna dikdi
Resul Baba Hakk’a gitmiştir şimdi

Sanî dergâhında va'desi bitdi
İrcî emriyle Mevlâ’ya gitdi
Sabrî’yakulunu koyup terk etdi
Resul Baba Hakk’a gitmiştir şimdi
595b

115. SACÎD

651 b

Divân-ı Sacîd

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Zat-ı vahdetten bize takdir olur tedbirimiz
Defter-i levhden dürülmüşdür ezel-i tahririmiz

Bir mekân bulmaz ki bizden rüzigar mihmân ola
Bir sıfat içre değildir mecmua'-i tasvirimiz

Kainatın varidatında beli biz sabitiz
Fâni olmaz bir nüfusuz Hak için tekbirimiz

Halimizden hal alınmaz biz harâbat-ı genciyiz
Şan Hakk'ı dâimâ abâd eder ta'mirimiz

Bir temaşâ eylesek mevcud-ı zulmet ehline
Fazl-ı Hakkın nurunu ihya eder tesirimiz

Almadık gaflet demin biz **Sacîd**'iz ta'at ile
Hiç gubar etmez kabûl-i ayine'î tathirimiz

651b

669 b

Kalenderî-yi Sacîd

(--./--./--./--)

Biz vahy-i ilâhi ile Kur'an'dan uyandık
Biz batın-ı meânideki seyrândan uyandık

Biz bab-ı Ali 'den okuduk kenz-i ulûmu
Biz beyte girüp hâce-i burhândan uyandık

Biz halk-ı Muhammed'den alup nur-ı Hüdâ'ya
Biz ümmet-i vasıtayı Horasan'dan uyandık

Biz bezm-i elest sırrına her demde kavîyiz
Biz ahde vefâ eyledik imândan uyandık

Biz ba'de-i engürü sıkup kırklar içinde
Biz kırklar bir gül-i handândan uyandık

Biz levh-i tecellîde görüp paye-i zâtı
Biz ânı tilavet idüp irfandan uyandık

Biz âşk u muhabbetle girip bezm-i safâya
Biz nur-u velâyet ile meydandan uyandık

Biz başımızı verdik âna çekdi bir rızaya
Biz mürşid-i Mahmud gibi sultândan uyandık

Biz **Sacîd** olup düşdük o mihrab-ı cemâle
Biz canı verip sonra o canândan uyandık

669b

116. SÂDIK

Nefes-i Sâdik

(- . - - / - . - - / - . -)

Mustafa'dır rehber-i bürhanımız
Dilde matlûb ol Ali pinhânımız

Ol Hasan'dır râz-ı dilde gün gibi
Hem Hüseyin âşkına döktük kanımız

Rahm-u lütufunda Zeynelabidin
Ser be ser kıldı müzeyyen cânımız

Tâlib-ü tilmizi olduk Bakır'ın
Ol bize keşfeyledi Kur'an'ımız

Can ile hem Cafer'e olduk mürid
Cümle irşâd eyledi irfanımız

Kıldı hem Musa'i Kâzım keşf-i râz
Cümle sırrı bildirip bürhanımız

Hem Ali Musa Rıza'nın âşkına
Tâc-ı alevî giydi dervişânımız

Hem Naki âşkına kıldı ictinab
Masivadan ra'i insanımız

Hem Naki kıldı bizi bi-l cümle pak
Âşk haktır dilde hem mihmânımız

Askeri'ye asker olduk can ile
Nâci oldu cümle ol merdânımız

Çok hidayet eyledi Mehdî bize
Hem küşâde eyledi erkânımız

Sâdık'a bu fırka'î nâcilerin
Ol imâmlar şâhımız sultânımız

595b

Nefes-i Sâdık

(- . . . / - . . . / - . .)

Dem bu demdir gel taleb kıl vuslatı
Ta eresin menzile kabûl-ü sır'ati

Âşık isen râh-ı Bektaşî'ye gel
Can ile kıl bu tarika rağbeti

Hem mürid ol mürşidân-ı sâdika
Ta bulasın izz-ü cah-ı devleti

Lütf-i Hakk'tır ehl-i irfan tekyesi
Reh nümâ bil çekme asla gurbeti

Kâim ol tekyelerde sen müdam
Can vere gör eyleme hiç avdeti

Halkın ihsan eyle ânda san turab
Ta bulasın zü-l cemâle kurbeti

... dolup hem emin ol ânda sen
Cümleye kıl sâdikane ülfeti

Kıl u kalîn fi'l u halin kıl dersin
Bî tekellüf eyleme sen illeti

Ol emmâre hem levvame ile mahv
Merd-i rah ol öldüre gör ...

Âşk-ı huşyâr isen ger aç gözün
Âşk ile bak eyleme hiç fikreti

Vadelenmiş saltanat sâdıklara
Hakk kerimdir can ile kıl sür'ati

Sanma düşvar-ı rah-ı Hakkı sen bu gün
Cümle asan terk edince gafleti

596 a

Hacı Bektâş-i Veli'yi anla bil
Bendesı ol ta bulasın rıf'ati

Ger perişan olsa gönlün nas için
Fariğ olup cümleden kıl uzleti

Bar-ı giranbar dünyâ-yı sebat
Ana yetmez dervişin bir takatı

Ehl-i dünyâdan beri ol sen müdam
Bu niyaza eyle dâim minneti

Sanma nimete erişe hem gayrîden
Kande olsan lutf-u Hakk bil nimeti

Cenâb-ı Haktan böyle deyip **Sâdıka**
Sâdıkanın saltanattan kısmeti

595b-596a

117. SÂFÎ

665 b

Semaî-yi Safî

(. . . . / . . . . / . . . . / . . . .)

Seraser cümle âlem "Sümme vechullah" imiş bildim
Geyüp âdem libasın görünen Allah imiş bildim

Şecerden ayet "İnni innallah" dedi işitdim
Hakîkatda şecer-i Musa Kelimullah imiş bildim

Yüzünden okunan "er-rahman ale-l arş-ı üstüva
Sırat-ı müstekîm Allah'a doğru râh imiş bildim

Resulullah buyurdu ikra' el- Kur'an ilm-ü havf
Âna nokta dücan ol noktadan agâh imiş bildim

Dedi Şah-ı velâyet, noktadır asl-i kelâmullah
Haberdâr olmayan ol noktadan gümrâh imiş bildim

Gel ey **Safi** ko esmayı haber al zât-ı yektâdan
Senin cism-i latifin, hep sıfatullah imiş bildim
665b

118. SÂLİH

666 b

Semaî-yi Salih

(.---/.---/.---/.---)

Dilâ Mecnûna Hak didârını Leylâ'da gösterdi
Anınçun sun'-ı pakın suret-i eşyâda gösterdi

Hakikât sırrını derk eyle gel sırr-ı müsemmeden
Cemâl-i ba kemâlin Allemü-l esmada gösterdi

Düşürdü nâr-ı âşka âşıkı şu dide-yi cana
Ümid-i itilâsın vuslat-ı Âdem'de gösterdi

Kılup ecsamı tenvir ruh-u küllülkül ifhamla
Saray-i kâinatı nusha'ı kübrada gösterdi

Heman **Salih** müzeyyen kıl derûnun nur-u vahdetle
Hakikât bilene huber u dahil ma'nada gösterdi
666b

119. SEBÂTİ

Nefes-i Sebâti

Düğünine server Ali'dir Ali
Refik-i peygamber Ali'dir Ali

Uhudda ... şeh-i lâ Feta
Ki meydânda safdır Ali'dir Ali

Be-bedr Huneyn ü be-harb-i Hamel
Dilîr-i muzaffer Ali'dir Ali

Olup şir-i garan bi-ruz-ı nired
Kılan feth-i Hayber Ali'dir Ali

Aziz Hüda vü Resul Hüda
Beli şâh Kanber Ali'dir Ali

Vasiyyü'n-nebidir veliyyü's-sahi
İmamü'l-mutahhar Ali'dir Ali

Meh-i ... dü âlem disem n'ola kim
Şeh heft-i kişver Ali'dir Ali

Be-rûz-ı kıyâmet livâ sâhibi
Buyurmuş peyâmbere Ali'dir Ali

590b

Gel ey teşne gönlüm düşme yabana
Bu destinde sâgar Ali'dir Ali

Yanında İmâm Hüseyin ü Hasan
Çü hurşid haver Ali'dir Ali

İlahi bi hakk-ı Şebber ü Şübber
Çü sinemde arzı Ali'dir Ali

Bulardan ayrı mı şol zamân
Kim ol günde dâver Ali'dir Ali

Sebâti koyar mı seni teşne-i leb
Şeh-i havûz-ı kevser Ali'dir Ali

590a-590b

Dîvân-ı Sebâti

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Sehil sanma derd-i âşkî ey gönül zinharı güç
Söylenilmez kimseye izhârî güç izmarı güç

Bî serupa her gelen bîderde derdin söyleme
Çünkü ebna-yı beşerde saklamak esrârî güç

613 a

Vah ne müşkil dert imiş dert ü gam dildârınım
Çaresi mefkur anın hem bulması gamhar güç

Kuy-ı yara gitmeyi ister gönül amma cesur
Cilve-yi canânsız her ta'na ağıyar güç

Asitan-ı maksudu yüz koy **Sebâti** kıl niyaz
Yar-ı âşkî fahr eylecek söyleme güftar güç

612b-613a

Mersiye-yi Sebati

(- . - - / - . - - / - . -)

Lutfla bir eyle nazar yâ Hüseyin
Ta ola dil natini güyâ Hüseyin

Ey yüzi âyîne-i envâr-ı Hak
Şâşa-i şems-i tecellâ Hüseyin

Şems ü kamer meh yüzün âyînesi
Çâk-i pâyin gözlere tûtiyâ Hüseyin

Raf-i nikab eyle cemâlin görem
Muntazırım ol serde rüyâ Hüseyin
Sen ki şehinşâh-ı şehidansın
Cay sana cennet-i Mevâ Hüseyin

Sensiz iken cenneti hoş görmedi
Çıkdı o dem Âdem ü Havva Hüseyin

Sath-ı felek ruhuna olmaz mekân
Hayyiz olur arş-ı mualla Hüseyin

Sabr ü sebatın bize göstermege
Gör ne kaza eyledi Mevlâ Hüseyin

Çerh-i felek seyr ideli ta bu gün
Görmedi bi öylece kavga Hüseyin

Vaka-i dil-suzunu guş eyleyüp
Soldı saradı yine eyvâ Hüseyin

Lale-sıfat dağ çeküp sineye
Söyledi gül ruyına eyvâ Hüseyin

Ruz-ı cezasın bize ol dad-res
Olmalıım âleme rüsva Hüseyin

Feyzin ile katre-i nacizler
Olsa n'ola vasıl-ı deryâ Hüseyin

Çaker-i dirine **Sebâti** seni
Yad idiyor şevkle her-ca Hüseyin

Arsa-i mahşerde yetiş dadına
Lütfla bir eyle nazar yâ Hüseyin

(572b)

Mersiye-yi Sebâti

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

... mürekkebinden dil fûruzan yâ Hüseyin
Mâcerasından ol esbin sîne-suzan yâ Hüseyin

Sen şehinşâhı şehidan oldığın demden beri
Yaş döker çeşm-i semâ mânend-i baran yâ Hüseyin

Andılar mı aceb ruz-ı cezanın ataşını
Kim seni koydı diriga öyle atşan yâ Hüseyin

573a

Dudmam-ı Hayder'e tazim ki vacib iken
Kesdiler birbir sizi manend-i kurbân yâ Hüseyin

Kıldılar pamal şer-i üstüvar-ı Ahmed'i
İtdiler divar-ı dini hake yeksan yâ Hüseyin

Göz göre ola biza-i pakin Ali-i Ekber
Serberide itdiler der-hun galtan yâ Hüseyin

Bâde-za pak ü masum ol Ali-i Aşğar'a
Ba-şahâdet su yerine sundılar kan yâ Hüseyin

Azm-i meydân eyledik çün bikes ü تنها garib
Oldı hep ehl-i semâ nalan ü giryan yâ Hüseyin

Arsa-i ruz-ı cezada gör cezasın anların
Gideler tamuya hep üftan u hayrân yâ Hüseyin

Dudman-ı Hayder'e her dem Hûda'nın rahmeti
Anlara nefrin ola her lahza vü an yâ Hüseyin

Cedd-i pakin hürmetine bu **Sebâti** bendene
Kıl şefaaf lutf idüp bi-izni Rahman yâ Hüseyin
(572b-573a)

Nevruziyye-yi Sebâti

(...--/...--/...--/...--)

Eyledi fasl-ı bahar âlemi sahra-yı çemen
Geldi nevrüz ile her came-i hazra-yı çemen

Şâh geldi taht-ı zümrüdle gelüp basdı kadem
Jaleden dürr-i nisar eyledi lala-yı çemen

Gün be-gün terbiye-i şems ü kamer tab virdi
Boyadı, besledi hoş kudret-i Mevlâ'yı çemen

Ne kadar teng-dil olsa açar ol gonça gibi
Dil-küşa manazara-i saha-i pehna-yı çemen

Penbe-i gafleti al guş-ı dil ü cândan
Dinle tesbih idiyor şevkle ebna-yı çemen

Başladı nağme-i Davûd ile gel gel dimege
Yine feryâda gelüp mürğ-i şeker-cay-ı çemen

Lalenin elde ayağı bir ayak üzre durup
Nekisi mest kılup sağar-ı sahpa-yı çemen

Serv-i şimşad-ı sanavber dahi arar baş egüp
Cümle tebrike gelüp itdi temenna-yı çemen

579a

Sünbül ü zülfi perişan ile şebboy u semen
Leb adab ile pus eylediler pay-ı çemen

Bülbül-i kumri vü tuti sesi teessür iderek
Her nefes dem çekiyor suziş ile na-yı çemen

Hasılı ömr-i azizdir diyerek dün gece dil
Şevkinden yatmadı subh eyledi sahra-yı çemen

Gördi saf-beste olup kibleye ikbal etmiş
Sebz-i câmile turur hizmete bir pay-ı çemen

Hızır ... gelüp feyz-i yemani her dem
Her deminden senin ey hızır semen-say-ı çemen

Bir taraftan esiyor bad-ı nesim ile saba
Yakalar çak ide ta her gül-i rana-yı çemen

Bir taraftan okuyor dersini tekrar ederek
Urdı gülbankını hem bülbül-i şeydâ-yı çemen

Var ise sem u basar guş kıl avaz-ı hezar
Ey **Sebâti** seheri eyle temaşa-yı çemen
(578b-579a)

673 b

Müstezad-ı Sebâti

Senden düşeli ayrı gönül noldu gör ey mah
... ol agâh
Odlara düşüp yandı kamu cân u tenim âh
Hem dahi ciğergâh

Hicrinle gönül sabâha değin eyledi feryad
Kıldı beni berbâd
Düşvâr imiş âşkın yolunu bilmedim eyvâh
Çekdim elem râh

Her canda dolaşdım gezerek köy-i canânı
Yok zerre-i nişânı
Şeb-i nar idi düştüm yola ta vakt-i sehergâh
Buldum veli bir an

Âşkın yoludur bunda ve la havf ve hatır çok
Hiç dad-ı resim yok
Feryâd ederek söyledi dil-i şevkle nagâh
Ya Hazret-i Allah

Göster sanma bendene bir rah-ı nûhuni
Kurtar bu cânunu
Sahrayı melametinde kalıp eylemem ah
Eyle beni agâh

Kimdir sebep vuslatım ayâ o nigara
Kim derdime çare
Eylerde bana gösterir ol karîbullah
Hem seyr ma'allah

Takdir-i Hüdâ ânda imiş bir şeh Huban
Canım âna kurbân
Bir servi hircanla özü âşkullah
Hem arifbillah

Han-ı rahine ruyine kim sürdü **Sebatî**
Ol buldu necatı
Sürdüm yüzümü payine çün bitdi yol hâh
Elmüntehiallah

673b

120. SEHER ABDAL

Nefes-i Seher Abdal

Vird-i zebânım zıkr-i Hüdâ'dır
Sanma bu canım mürğ-ı hoş elhan
Naa't-ı Nebi'dir medh-i Ali'dir
Şâh-ı velîdir cân ile cânan

Şah-ı cihânım ruh-i revânım
Cism ile cânım dîn ü imânım
Şâh-ı muallâ aliyyül a'lâ
Mevli-i Mevlâ Hâdi-i Rahman

Şâh-ı muzaffer Hazret-i Kanber
Haşr gününde sâki-i Kevser
Şâh-ı velâyet nûr-i hidâyet
Keşf-i keramet hüccet-i bürhan

Cânı Nebînin serveri dînin
Rehberi oldu ehl-i yakînin
Ol veliyullah mazhar-ı Allah
Oldu hakikat cümleye irfân

Şâh-ı şeriât mîr-i tarîkat
Oldu imâm-ı ehl-i hakikat
Şahid-ü meşhud âbid-ü ma'bud
Cümleye maksud server-i merdan

Hayder-i safder Şebber ü Şübber
Zeynelâbâ'dır Bâkır u Ca'fer
Kâmil-ü âlim ilm ile kaim
Mûsa-i Kâzım Şâh-ı Horasan

Şâh-ı cihândır ayn-ı ayandır
İlm-i ledünne gevher-i kandır
Oldu Taki'den Şah Naki'den
Şah Askeri'den Mehdi'i devran

Al-i Ali 'ye eyle tevellâ
Sevmeyene sen söyle teberrâ
Nâkıs-u ahmak batıl-ı nâhak
Kâfir-i mutlak Şimr ile Mervan

Düşme gümâna varma yabana
Eyle tevellâ şâh-ı cihâna
Cism ile canda sakla bu tende
Zerrece sende kalmaya isyan

Seyyid-i Gazi merd-i hicâzi
Hazret-i Hakk'a geçti niyazı
Katil-i küffâr Hayder-i Kerrar
Oldu bu halka rahmet-i Rahman

Ey **Seher Abdal** cümle bu ahval
Elde hidâyet keşf ola ahval
Çekme melâmet ere selâmet
Kıldı inâyet Hazret-i Sultân

594b

121. SENCÎ Müstezad-ı Sencî

(- - . / - . . . / . . . . / - . .)

Bir bir döküldi ârızı al üzre kâkülü.
Pek açdı ol güli
Şebbûlar içre sirâyet o rengîn karanfili
Üstünde sünbüli

Düş anın muhabbetine ihrâk-ı cân kıl
Terk-i figân kıl
Çün imtihan-ı meşkde lâl itdi bübüli
Pervânenin güli

Hun-âbe-i ciğer olur çeşm-i iştiyak
Cam-ı şeb-i firâk
Fikr-i lebiye çeker de peymâne mülü
İtmem tekasülü

Bilmem bilür de hâlimi bilmezlenir mi yâr
Elbet bir aslı var
N' olsun benim bu giryelerimden tecâhüli
Yok mı temeli

Bin cevr görse geçmesinin ihtimâli yok
O şûha meyli çok
İtsün **Senci**-izâre bu nâz u tegâfûli
Vardır tahammüli

(542b)

122. SEVDÂYÎ

Destan-ı Sevdâyî

Gûş eyleyin yaran dinle ahvâli
Bakalım sızınla sinen nice oldu
Yedi yıldır gurbet ele gideli
Arzu edip çekdiğim emek bunca oldu

Garib baykuş virânelerde öterken
Düz ovalarda sığır sıpa güderken
Teslim ettim ben sizlere giderken
Doğru söyleyin şimdiye dek nice oldu

Camilerde okurlar idi Fatihâ
Anam babam ölmüş kande akraba
Velakin sizlere cümlesi caba
Emmim oğlu komuyor felek nice oldu

Kande iyilik Ali Kazlıklı Veli
İsa oğlu Köse Küçük Abalı
Çakmak Osman Barut Hasan Zırdeli
Bunca konuştuğum zevzekler nice oldu

Bunların köküne kıran mı girmiş
Ayılar mı çalmış kurtlar mı yemiş
Mahalle-i imâm o Monla İbiş
Çağırırsanız gele görsek nice oldu

677 a

Hoca senden bu gün miras sorarım
Doğru söyle sana yokdur zararım
Beş on gündür evimizi ararım
Temelli gaib verdik nice oldu

Hamur tahtasıyla bir fener maşa
Sade yağ basılı kırık kavata
Süt pişirdiğimiz kulbsuz tavada
İnce tuz basılı çömlek nice oldu

Kırık saç ayağı kalkmaz idi ocakdan
Üç tencere ile beş çanak toprakdan
Arpa unu basardık yalakdan
Eski hasır kalbur elek nice oldu

Ak taşlı tarlada ekin ekerdik
Sapsız orak ile arpa biçerdik
Bazıda içinde bulgur döğerdik
Yarım tokmak kırık dibek nice oldu

Eski hasır kilim bunca ruba
Raf çivisinde asılı torba
Babamın giydiği ol gocuk aba
Gök boncuk düğmeli yelek nice oldu

Kamçı ile herkeleye sürerdik
Kendi gelsün deyu yolun gözlerdik
Danasını geyik ile beslerdik
Burnu düşük sütsüz inek nice oldu

Arpa samanı verir idik asla yemezdi
Sabah gidip akşam eve gelmezdi
Beş okka yük ile yol gitmezdi
Beli salık kancık eşek nice oldu

... görünmezdi erinden
Urgan ile asar idik belinden
Mancınık ile kalkmaz idi yerinden
Çapkın erkek camış katır nice oldu

Evin önündeki asma çubuğu
Yedi yılda vermez idi kuruğu
Kör piliç ile bir hindi tavuğu
Anasız kaz şaşkın ördek nice oldu

Alaca tazı tilkileri kovardı
Tutamazsa arkasından bakardı
Sürüde kurt görse eve kaçardı
Hır hır eden zorba köpek nice oldu

Yaz günleri yatar idik çardakda
Sa'lerini duyar idik yatakda
Evin önündeki kuru kavakda
Lak lak eden çiftle leylek nice oldu

Sayfet-i Hak buldum bir ağaç gölgesi
Ne budağı kalmış ne eğlencesi
Ufak para gibi tahta kehlesi
Can yoldaşı sivri senin nice oldu

Yarân yoldaşın cümlelerinizi özledim
Sanmayınız ki sahih değildir sözlerim
Elbette malumdur arar izlerim
Bunca eşya ufak tefek nice oldu

677b

Köylüler miras için sordu davayı
Eline geçti dörtte bir babı
Bu kadar yetmez mi garib **Sevdâyî**
Boşa tükettiğimiz emek nice oldu

676b- 677b

123. SEYFÎ

542b

Müstezad-ı Seyfî

(- - . / . - - . / . - - . / . - -)

Nûş eylediğim âb-ı zülâl câm-ı rızâdır
Feyz-i su'edâdır
Taksim-i ülfet sagarımız lutf u atadır
Enam-ı sehâdır

Fehm eylediler ehl-i aref levh-i kaderden
Ta sülb-i pederden
Ârif olanın beyt-i genc-i gınâdır
Şayan-ı senâdır

Âşkın şürûrî âşkın elinde penâhı
Gayr-i mütenâhi
Mana-yı hakîkatde hüveyday-ı bekâdır
Esrâr-ı likâdır

Hızır-abı bulan oldu bu gün muzahher İlyas'ı
Pür-nefha-i enfâsı

Eylerse aya mürdeleri zinde revâdır
Çün terk-i sivâdır

Her yüzde terakki bulur ol âdem-i kâmil
İlmi ile amel
Hame-i sıfat kevkeb-i kevneyn-i semâdır
Esmâ-nümâdır

Teslim-i Hüda kim ki ola rah-ı felâhda
Encüm ü sabahda
Bîdar oluna işbu nida savt-ı salâdır
Remz-i zürefâdır

Babında senin **Seyfi** geda fazlını bekler
Bu rinde-i kemter
Tevfik hakkın illeti isyana devâdır
Her derde şifâdır

(542b)

Destan-ı Seyfi

Bu bir vâkı'âdır oldı rivâyet
Gelen gider ahir bu aşiyâna
Değil midir evvelkiden işâret
Mağrur olma ey dil fâni cihâna

Kanı nerde ki gubâd-ı İskender
Pehlivan Rüstem Hüsrev-i Daver
Bu fâniye gelen anca mı gider
V'ade yeter baş ağrısı bahâne

Âşk-ı Leylâ ile cân virdi Mecnûn
Ferhâd ile Şirin hüzn ile medfûn
Bulmadı bir çâre Lokmân Eflâtun
İsimleri kaldı dilde nişâne

Kâf'dan Kâf'a hükm iderdi Süleymân
Var mı idi Hamza gibi kahraman
Bu dehr-i mekkâr elinden el-amân
Vefâ eylemedi hiçbir insâna

Bu câmi nûş itdi veli-i pirân
Fatih'i vilâyet gâzi şehîdân
Kime bâki gelen gitmekte elan
Nazar kılmazsın kör şeytâna

Tevâif-i mül'ük ta'dad olunur
Bu âlemde müddetince gelünür
Hâtem-i Tayin sehabeti söylenür
Kalmadı bu cihân nûş-ı revân

549b

Serfirâz âlem şâh-ı enbiyâ
Doğdı cihâna nur-ı pür ziyâ
Encama erişdi 'ömr-i asfiyâ
Teşrif buyırdılar dâr-ı cinâna

Cümle geldi geçdi Ashâb-ı kirâm
Fâtıma-ı Zehrâ makâm-ı ikrâm
Her biri bekâda tutdılar arâm
Gönül virmediler köhne zenâna

Vakt-i hilâfetde İmâm-ı Ali
Men'i-i leddünni server-i veli
Varis-i Enbiyâ genc-i ekmeli
Yüz tutdı dergâh-ı Ali zîşâne

Namâz kılmak için durdı huzûra
Hürşîd-i cemâli gark oldu nura
Erişdi tecelli sîret-i Tûra
Sücûd eyler iken zât-ı Rahmâna

... İbn-i Mülcem Abdürrahman
Bilirdi nagihan nifâk-ı nişânı
Aday-ı din Al-i Resûl düşmânı
Şefkat eylemedi feyz ü feşâna

Varınca secdeye atdı tirini
Hun-ı rizân etdi zahm-ı zirânı
Hiç esirgemedi Hakk'ın şirini
Gör neler eyledi şâh-ı sultâna

Buyırdı bekâya şâh-ı velâyet
Erişdi destine cân-ı şehâdet
Hasan Hüseyin'e kıldı işâret
Didi razı oldun emr-i Sübhân'a

Nedir sırrı emr-i Hakk'ı bildüler
Ehl-i Beyt de bir araya geldüler
Gusül eyleyüb namâzını kıldılar
Yanub yakıldılar nâr-ı suzâna

Tahrir-i İlâhi takdir-i Hüdâ
Resül-i zişâna oldu hüveydâ
Diz üstine aldı bir günMustafa
Hasan'la Hüseyin iki dürdâne

Buse aldı dudağından Hasan'ı
Dahi gerdânından öpdü Hüseyin'i
İnzal itdi Hak Cibril emini
Didi revâ mıdır hubbın uyana

Cibril mahber idince irsâl
Götür habibime buyurdu üç şal
Cebrâil Resul'i götürdi derhâl
Musattar oldılar emr ü fermâna

Şallar ile Cebrâil olunca nâzil
Biri sarı şâlin birisi kızıl
Biri siyah sizin yas tonudur bil
Sen ine didiler hükm-i Yezdâna

Sarı şal Hasan'ın zehr içer bilsün
Kızıl, şâh Hüseyin'in ol şehid olsun
Siyâh şalı götür habîbim alsun
Böyle tahrir oldu levh-i bahâne

550a

Bilirdi nagihân ol hükm-i kazâ
Bu takdîre rızâ olmak muktezâ
Güşâr oldu size ol bâb-ı rızâ
Tebşîr almadılar ol hândâna

Bunlardır esâs-ı mü'minin emîr
Ceddi eylemişken cihânı tatîr
Hazret-i Hasan'a virdiler zehîr
İnsâf itmediler nur-ı rahşâna

Nûş itdirüp zehri eyledi şehîd
nübüvvet goncasın ol kalb-i harîd
L'inet ervâhına ey kavm-i Yezîd
Nasıl kıydın sen ol gül-i handâna

Kaldı şâh Hüseyin ol kadd-i nihâl
Eyler idi Hasan ile hasbihâl
Hazan-ı firâkıyla kalmadı mecâl
Şükür eyledi Hakk'a derr-i yektâna

Hüseyin Küfe'den edildi d'avet
Buyırsınlar Şâm'a idelim bi'ât
Tiz ü katre zâhir oldu 'adavet
Düşmüş idi Yezîd fikr ü şeytâna

Çağırıp mervânı Yezîd ol zamân
Didi çok 'âskeri ol yola revân
Deşt-i Kerbelâ'ya yetiş var amân
Böyle emr aldı şehr-i mervâne

Bilmiş ol Hüseyin Şam'a gelecek
Hiç durma yürü vâ' askerini çek
Seninle Mikâil kim cenk idecek
Nice söz söyledi ol kaltabâna

Çıkdı yola revân oldu 'askeri
Alât-ı harb elde sürdü ileri
Münkir münâfik Yezîd her biri
İtdiler cânların derk-i nirâne

Hüseyin Mekke'den 'azm itdi yola
Kulâğuz aldılar yol için böyle
Gelür başa ahir gelecek belâ
Şaşırub yolların gitdi bir yana

Sorup bir bir âh menzil alamadılar
Tekrardan geriye gelemediler
Hayli dolaşdılar yol bulamadılar
Düşdiler isimsiz bu yabâna

Şâh Hüseyin didi bura neresi
Görülüp tutulmaz bir insân simâsı
Dediler ki Kerbelâ vâdisi
Gıtdiler girdâb-ı ol bi-amâna

Kim çekmemiş bu 'âlemde ah ü zar
Mahzun oldu hemrâh olan vefâdâr
Mescitde yetmiş iki kişi vâ'âr
Kimisi nev-civân kimi pervâne

Sakin olup o mevki'de durdılar
Şâh Hüseyin'in haymesini kurdılar
Bakup sahrâda bir ordu gördiler
Gelüp oturmuşlar has mekâna

550b

Varmasında şâh köyünü gördi
Sakâhüm hamrından bir kâse virdi
Didi oğul ömrün encâma erdi
Sen de gel ravza-yı bağ-ı cinâna

Sabah oldu Yezid askerın saldı
Kasd idüp Hüseyin'in üstüne geldi
Tutdı suyun başın çevirüp aldı
Yol virmedi kesdi ab u revânı

Sabr eyleyüp emr-i Hüdâ'yı bildi
Silah ü sipâhı tedârik kıldı
Büyük küçük cümle teşne-dil kaldı
Yanup ciğerleri döndi püryâna

Yakın geldi Yezid islâm semtine
Bakdı tedbirleri ne var gine
Ciğer arzu çeker mü'min etine
Ada-yı kadimler ehl-i imâna

İki leşker karşı karşı turdılar
Nağra urup birbirine girdiler
Bir takım ... atlı piyâde
Didiler Hüseyin'e ey şehzâde

Dilerseniz geldik bizler imdâda
Didi hâcet yokdur tığ-ı pinhana
Girüp cenk iderdi meydânda zâtı
Mâh-ı ahter gibi nur-ı tal'atı

Yaralandı cismi sızlardı kati
Mînnet eylemedi kavm-i Tufyân'a
Cenk ider kendisi ol nûr-ı lâtif
İllâ susuzlukdan olmuştu zay'if

Takat yok gerçi eylesin teşrîf
Sürup gayret geldi şehir-i merdâna

Ne itdi idiydi sana ey kavm-i Yezîd
Nedir adâvetin merdûd-ı pelîd
İtdiler Hüseyin'i teşne dil-i şehid
Boyandı Kerbelâ hâki al kana

Set-hezerân lanet ey Şimir l'ain
Ahrette oldu şeytâna m'uin
Mekan oldu sana nar-1 esfelin
Müebbet oldunuz cah-1 suzâna

Dökdiler kanların masûm-1 pakın
Haşre dek onulmaz zahm-1 nadekin
Lanet okur sana kamu hakın
Ne yüzle varırsın ulu divâna

Evlâd-1 Resul'a itdin ihânet
Layık oldu sana eylesin lâ'net
Ehl-i Beyte kıldın zülm ü hakâret
Terahhüm itmedin çeşm-i giryâna

Deşt-i Kerbelâ'da on iki imâm
Şehid oldu on dört masum-1 kirâm
Ehl-i Beyt anı çekdi bir serencâm
Bakmadı kavm-i şerm zü-figâna

Hurşîd-i nücumun gitdi talatı
Mâh-1 Pürziyâ'nın nurı behçeti
İns ü cin melekler zâr itdi ka'tı
Çıkdi avâzesi hiffet-i asumâne

551a

Çekdirir dostuna verir belâyı
Kolay mı bulmadı bâb-1 rızâyı
Haşre dek yâd idüp bu macerâyı
Seyfi kan dökerek var asitâna

549a-551a

Destân-ı Seyfi

Hikmet-i ilâhi esrâr-1 Hüdâ
Nur-1 Muhammed'i zişâne vermiş
Âşkından halk itdi anı ibtidâ
Genc-i şefâati sultâna vermiş

“Kün “ buyurdı bir kez zât-1 Kibriyâ
Ka'inât kevneyn oldu müheyyâ
Hatm oldu ol zamân fil'cümle eşyâ
Uzmeti arş-1 Rahmân'a vermiş

Çar-anasırdan cism-i âdemi
Yaratdı hûn ile çünki ekremi
Olmuşdı Havva'nın zevc-i mahremi
Esmâ-yı âdemi pirâne vermiş

Halk itdi âdemi faziletinden
Resulunün âşk-ı hakikatinden
Hazine-i kudreti ganimetinden
Kemâl ü eşrefi insâna vermiş

Ol sülb-i âdemden nev'i insânı
Getürdi vücuda zâhir-i nihânı
Zemini ahteri heft asumânı
Ziyâyı hurşid-i rahşâna vermiş

Vâr itdi gevherinden ol ayı
Kudret-i Allah her eşyanın esbâbı
Ruy-ı semâvâte çekdi nikâbı
Talatı ol mâh-ı tabâna vermiş

Tuluğ idüp geldi Haydar-ı Kerrâr
Menba-ı fazilete şir-i girdügar
Zahir oldı andan ulûm-u esrâr
Zülfikâr'ı dest-i arslana vermiş

İzhâr itdi anı teslim olana
Ervâh-ı ezelden sehmin alana
Nasib olur bâb-ı âşkî bulana
Âlem-i tarikati irfân vermiş

Razı oldu Hak'dan gelmiş kazâyâ
Yezidler Hüseyin'i koydı cezâyâ
Rapt-ı kalp eyleyüp bâb-ı rızâyâ
Sırr-ı sâadeti meydâna vermiş

Ol nur-ı nübüvvet müceddet-i din
Sâadet-i kâinat şeref ü zemin
Dü çeşmi imâmın Zeynel'abidin
Cânını rızâ-yı Yezdan'a vermiş

Sülâle-yi, Resul, evlâd-ı Ali
Anlardır bu nâsın ehl-i kemâli
Her birinin serancâmı ahvâli
Derûn-ı âşıkî suzâna vermiş

Hallerin dirsem bir bir beyâna
Tahammül idemem zahm ü hicrâna
Bunca Ehl-i Beyt hepsi sübyâna
Câm-ı şehâdeti peymâne vermiş

551b

Çok nebi zişân bunca evliyâ
Virdi günâ günâ bu dehre ziyâ
Serfirâz-ı âlem şâh-ı enbiyâ
Fütühâtı sahib- zamâna vermiş

Bâb-ı hidâyetinn yolun buldurur
Kılıp enver-i imân doldurur
Mevlâ'nın emrini şâhım bildirir
Ahkâmı Hazret-i Kur'ân'a vermiş

Ziyâret itmiş vâcib -i elzem
Kuds-i şerif ile beyt-i mükerrem
Beyt-i mağmur idi bundan mukaddem
Şerâfeti dâril ihsâna vermiş

Pederinden anı pinhân eyledi
Bir zamân mihmân-ı zindân eyledi
encâmında Hüdâ ihsân eyledi
Melâhati Mısr-ı Kenâna vermiş

Devr-i da'im olur kalmaz bir karâr
Kesb-i kemâl ile kalsun bir asâr
Çok zamân hükm itdi şâh-ı İskender
'İlm-i tedâviyi Lokmân'a vermiş

T'ealluk eylemez asla irâde
Erdilir kulunı Mevlâ murâda
Akl-ı beşer aciz kalur burada
Mülk-i saltanatı hakâna vermiş

"Men Aref" remzini 'ârifler bildi
Gönülde muhabbet peymânı doldı
"Mutu kable ente mutu"yı buldı
İdris-i mevâyı cânâna vermiş

Beşerdir işinde sehv ider insân
Ne suret gösterir hikmet-i Yezdân
Ümmetinden tefrik oldığı zamân
Heft ile Yunus ummâna vermiş

Âşka düşüp Mansur didi “Ene’l-Hak”
Mest itdi cezbe-i feyyâz mutlak
Olmuş idi tecellide müstağrak
Hikmet-i Hak darü’l-amâna vermiş

Şakiriz fi’l-cümle kazâya Mevlâ
Bizi vâr eyledin yokdan ibtidâ
Nuh kavmine gazab idince Hüdâ
Sefine-i Nuh’ı tufâna vermiş

Yanmaz mı pervâne şem’in nârına
Bülbül arzu ider gülizârına
Meftundur seyrinin hub- didârına
Ferhâd cânı âşkı cânâna vermiş

Bulunmaz mı derde devâ iderek
Bizim manimiz Mevlâ diyerek
Gezer sahraları Leylâ diyerek
Mecnûn âklı fikrini hayrâna vermiş

Bir şem’ ayândır nur-ı şeri’at
Şeriâttten beyân olur hakîkat
Hakîkatden kesb olunur m’arifet
Sırr-ı tarîkati reyhâna vermiş

552a

Müştakidir bana bir şem’-i pervâne
Düşürmüş gönlünü nâr-ı suzâna
Feryâd ider andelip divâne
Bübbül-i diltârı gülşene vermiş

Ezel aldık genc-i şehâdetinden
Verir kullarına sâ’adetinden
Ehl-i âşka fazl-ı’inâyetinden
Câvidân-ı âşkı bicâna vermiş

Feyz-i hakîkati Mevlâ’dan aldık
İksir-i azimi illâdan aldık
Rumuz-ı eş’ârı imlâdan aldık
Cam-ı muhabbeti zindâna vermiş

Akar hasretiyle çeşmimin seli
Çekerim firâkı kendim bileli
Hemân bir tercümân âşıkın dili
İbret-nümâ için beyâna vermiş

Bâb-1 tevekkülde kılduk kararı
Hame-i himmetle yazdık eş'arı
Seyfi m'anevîde buldık medârı
Çün bin üçde nişâna vermiş

551a-552a

124. SEYİD

Nefes-i Seyid

Pirim hünkâr Hacı Bektaş-ı Velisin
Cümlelerin muradını verici sensin
Gümanım yok şek getirmem Ali 'sin
Mü'minin namazı orucu sensin

Fenâlara kötülere say'ettin
Kerâmetin âlemlere şayi' ettin
Tahta kılıç ile asayı zayi' ettin
Yezidlere seyf urucu sensin

Kızı oğlan etdin böyle velisin
İsmin âlemde gezer cümle dolusun
Abdâl Musa Sultân Kızıl Deli'sin
Münkire kahr edüp kırıcı sensin

Nurun vardır Muhammedin yüzünde
İkiniz bir oldu lahmın sırrında
Sırat-ı mizanda mahşer yerinde
Seyid'e su'âl sorucu sensin

593b

125. SEYRÂNİ

594 a

Nefes-i Seyrâni

İhlâsı dilden ol nûr-u kudret
İki cihâna eren kendidir kendi

Bizleri mukaddem Cenab-ı izzet
Âşk-ı revan eden kendidir kendi

İbtida bir nur-u kudret yaratdı
Halkı halk etmezden kısmet yar etti

Arş-ı kürsi levh-i cenneti yaratdı
Huri gılman eden kendidir kendi

Dört kitap dört mezhep âdem-i eşyadır
Ol mahbubun ismi ruha gıdadır

Söyleyen söyleten natık-ı Hudâ'dır
Tûti lisân eden kendidir kendi

Seyrâni kulu ne âşk-ı tesellâ
İsmi özümden okudum yekta

Her kuluna verdi güna tecellâ
Tertip Kur'ân eden kendidir kendi

594a

Nefes-i Seyrâni

Be hey talip can gözünü uyandır
Bu meydana sahip meydan ol da gel
Pirler şerbetine canını kandır
İbtida özünden mestan ol da gel

Yollar içere budur Hakk'ın halis yolu
El tutanlar olur şah mümin kulu
Rehberim Muhammed mürşidim Ali
Erkânında ahu u peyman ol da gel

Teslim ol erlere sil süpür kalbi
Yetişir imdâda Hakk Hızır Nebî
Pir Halîl evladı İsmail gibi
Doğranıp tuzlanıp kurbân ol da gel

Kendi kendine cihat et de buldur
Muhabbet ehli ol ayn-i cem güldür
Evvela ey talip nefsini öldür
Benliğin yabana at can ol da gel

Böyle bulmuş .... helvacılar
On iki imâmdan okur naciler
Melekler semânın döner bacılar
Nefsin başını biç üryan ol da gel

Bu meydanda farzdır dolu içiler
Allah birdir ikilikten geçdiler
Budur fermân ayn-ı nefsin başı biçdiler
Hak küfürden ehl-i iman ol da gel

Başta duran çeker gençliğin yadı
Sereler sofrayı açarlar darı
Lokmalar hak olup çekerler carı
On ikiden erkân-ı Süleyman ol da gel

Nazar eyle meydandaki çerağa
Niyaz eyle mürşid olan ocağa
Bir bacıyla bir er kalka ayağa
Semâ içere bir er arslan ol da gel

Muhabbete kandır yar dürrlerini
Pirimdir gözetken kuzularını
Pervâne veş gözet sürülerini
Koyunlara sâdik çoban ol da gel

Bende ile ayırma özün Ali'den
Mümin olan murad alır uludan
Balım Sultân Hacı Bektaş-ı Veli'den
Mustafa'ya Murtaza ümran ol da gel

Hatice Fatıma yadigarımız
Hasan Halkıl Rızâ diyen sekayız
Hüseyin mevali can diyarımız
Zeynel Abidin'e hayrân ol da gel

Muhammed Bakır'dan gel tut katarı
Cafer-i Sıddık'a ile ikrarı
Musa Kazım'dan gel bul esrârı
İmam Rıza'ya candan ol da gel

Taki,Naki Haktır anla süruru
Hasan el-Askeri dinin minberi
Muhammed Mehdidir mümin rehberi
Tamam bunda işler devrân ol da gel

Üçler yedilerden sakî görürsün
Kırklardan bâdeyi bakî görürsün
Vucudun şehrinde Hakk'ı görürsün
Seyrâni bu şehre seyrân ol da gel

594a

Divân-ı Seyrâni

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

'Îlm-i ledün dem çeküp sekrân olur Bektâşiler
Evvel ahir sırrıma mirân olur Bektâşiler

'Len Terani' fehmine ümrân olur Bektâşiler
Şehr-i dilde Tur-ı Musa kân olur Bektâşiler

Hırka içre ser çeküp pinhân olur Bektâşiler
Suretâ ehl-i harâbat cân olur Bektâşiler

Hoş görüp cümlesin gıybet yüzünden çıkdılar
Yürürler birlikde muhannet yüzünden çıkdılar

Kâr-ı dünyâdan geçüp zahmet yüzünden çıkdılar
Vâz geçüp mâsiva ile kesret yüzünden çıkdılar

Varlığın dağın delüp virân olur Bektâşiler
Râh-ı Hakk'a günbegün revân olur Bektâşiler

Nefs-i ammarenin üstüne m'akıs oldılar
Geçdiler inkâr yüzünden derdden halâs oldılar

Tanrının birliğine ikrâr u ihlâs oldılar
İbtidâ nokta-yı 'âşk bahrine gavvâs oldılar

Sırrını sır eyleyüp irfân olur Bektâşiler
Haddi yok payânı yok 'ummân olur Bektâşiler

Sırr-ı seyrân **Seyrâni** bir yâr elinden içdiler
Bezm-i vahdet cânımı dildâr elinden içdiler

Buldılar âb-ı hayât ahyâr elinden içdiler
Tâ elest-i peymânesin Hünkâr elinden içdiler

Üç yedi kırk bir ile nihân olur Bektâşiler
Pir erenler râhıma kurbân olur Bektâşiler

617a

126. SILACIOĞLU

Divân-ı Silacioğlu

(- . . . / - . . . / - . . . / - . . .)

Bir tecellidir fahr-ı âlem anın hayrânıdır
Nev be nev tâbir-i şanla sanursın fânidir

Her neye baktımsa baki neş'esin gördüm ayan
Ol bekâ ancak cihânda ârifin esrârıdır

Cümle eşyayı muhit olmuş şe'v-i natın eder
Zat-ı Hakk alâ ve edna her dilin mihmânıdır

Gafil olma talibâ her yüzde Hak mevcuttur
Baki bu mevcut olandır ma'adası fanidir

Çar anasırdan mürekkebdır eğerçi tiğnetim
Hilkatimde ab u tâbım maye'i Rahmanıdır

Dostu çok âşık bugün her yüzde seyrân eyledi
Ehl-i halin her ne söylese bütün Kur'ânîdir

Feyz-i Hak mevcudu isti'ab dahiya eylemiş
Cevher-i eşya **Silacioğlu'nun** burhanıdır
651b

Divân-ı Silacioğlu

(- . . / . . . . / . . . . / . . .)

Esfelde idim arsa-i Rahmâna eriştim
Firkatte idim vuslât-ı yârâna erişdim

Kalmışdım ayaklarda olup zerre'-i nâciz
Himmetle bugün mihr-i dirahşâna erişdim

Etrafımı har almıştı hem çü balâ bil
Bin nâle ile gonca-i handâna erişdim

652 a

Zulmette kalıp bî ser ü pâ birince müddet
Hızr ile bu dem çeşme-i hayvâna erişdim

Dil Yakub'unu etmiş idi girye-yi melâmet
Matem çekerek bu sefâ-yı canâna erişdim

Âlimleri mest eyleyince nokta'î buldum
Bir katre iken Kanru'm olup ummâna erişdim

Ta'lim-i hidayet edince bir er ararken
Haşim gibi bir ulu sultâna erişdim

Dil-i mürde idi nefesi ile eyledi ihyâ
İsa dem olan kâmil insana erişdim

Bülbül gibi zar içre **Sılacioğlu** kalupdur
Mevlâya şükür ol gül-i handana erişdim

651b-652a

Divân-ı Sılacioğlu

(- - . / . - - . / . - - . / . - -)

Hak sendedir ey dil gözün aç eyleme naliş
Bîgâne nazâr eyleme gel halk ile yarış

Bi-kayd olagör çekme elem nefy-i murâd et
Dünyâyı avam zümresine eyle sipariş

Can nakdini canâna nisar etme dur-ı uşşâk
Pazar-ı muhabbette kesilmez budur iş

Bu defada ermezse gelir başına elbet
Say et edeb-i âşka hemen şimdiden alış

Derd içre nice zevk ü sefâ bulmuş erenler
Dermânı bugün derdi gam eyle becayış

Maksuda erilmez nice bil böylece dursan
Varsan da yol irşâdına bir kâmil u daniş

Vuslat olur âşkınla **Sılacioğlu** demâdem
Yenmez her halvâ ise han olmazsa hahiş

652a

Divân-ı Sılacioğlu

(- . - - / - . - - / - . - - / - . - -)

Dost tecelli eyleyüp gösterdi her giz vechini
Ol tecelli ile yağma eyledi dil mülkünü

Her neye baktımsa vechullahı görmüşem ayan
Tur-ı Musa da geçirdim “Len terani” sırrını

Vuslatı canân için sa'y eyleyip bin can ile
Bahr-i âşkda ser-nigûn ettim vücudum fülkini

Ol gece kible nazar enduh-ı gam mest olur
İsteyen yarı çeker dâim bela ü kahrını

Eyledi insan-ı kâminden tecellisi zuhur
Gel **Sılcıoğlu**nun irfânına al dersini

652a

Semaî-i Sılcıoğlu

(.---/.---/.---/.---)

Gel ey zahid hayâl eyle nedir esrâr-ı dervîşân
Ki olmuşlar cihânda cümleye serdar dervîşân

Eğer sultân-ı âlem olsa bir zat cihân ara
Hidayet âna yüz gösterse eyler yar-ı dervîşân

Hemişe Hazret-i Edhem gibi darâtı terk eyler
Olur fakirin şehnişahı eder ikrâr-ı dervîşân

Kim olmaz bir nefs-i kâlayı vefânın hazidârı
Kurulmuş sahn-ı dilde dembedem yazar dervîşân

Baba himmet, kuzum hizmet buyurmuş çünkü Ehlullah
Kamuya sâdıkla hizmettir ancak kâr-ı dervîşân

Haber sormazlar asla âlemin sud u ziyânından
Hemen sırr-ı Hüdâ'dır dâ'imâ efkâr-ı dervîşân

Müdâm-ı uşşâka arz eyler meta' vasl-ı canânı
Muhabbettir kumaş vuslata simsâr dervîşân

Sılcıoğlu ânlardan ne mümkündür ba'id olmak
Gönül şol rütbe olmuş teşne'i didâr dervîşân

665b

Semaî-yi Sılcıoğlu

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

Gel ism-i âşık istima‘ et guş-ı can ile bu güftârı
Nedir insanın aslı anla gel fâş etme esrârı

Sana âlem idi bundan mukaddem âlem-i lahut
Sefer ettik bu mülk-ü âlem naşuna ey arî

Senin zatınla kaim-i âlem-i lahutla nasut
Yine sen kendi zat-ı mülkünün oldun harâbdarı

Teferrücgâhın oldu subesubu menzil-i âlem
Kaba-yı anasırı giydik ki gördün ânda didârı

Dem insana gelmezden mukaddem bilmedin kendin
Nice bin kalıba girdin hiç olmazdan haberdârı

Eriştik hüsn-ü takvime şimdi nur-u mahza olduk
Kim ânda cem‘ olup saffetle hub-u dizergârı

Eder her bir saffet-i mevsim bi mevsim hükmünü icra
Kalır encam ruha hükm-ü hodyâr eyleme ağyarı

Yine Hak senden esrâr-ı tecellisin ayân eyler
Yine senin olan kendi visalının talibkârı.

666 a

Tecelli eylese insan-ı kâmilden ider Allah
Demâdem veçh-i Âdemden görünüyor Hakk’ın envârı

Muhammed’le Ali dâim kamu bir saye’-yi ikdas
Budur bu evvelin vü aharının cümleten vârı

Muhammed mayasından zâhir oldu bunca mevcûdât
Muhammed nurudur pürnur iden her semt ü pazarı

Muhammed ola evvel dirhem ahire ahir
Ne oldu evveli ma‘lum ne hod ahirda esrârı

Cemâl-i âdeme emr olmadı mı secde Bâri’den
Bunu idrâk eden zâta yeter burhan-ı cabbârı

Okurlar Âdem'in vechindeki mahfuz olan ilmi
Hemân insan için te'lif iderler bunca eş'arı

Mümâsildir bu halkın ekserisi cins ü eşyâya
Gelür ulveh gider sufleh değil ma'lum-ı edvârı

Eğer bilmezse kendin ruh-u mahlukda merâtibde
Veli bildiyse kendin halık oldu ism ü refâtı

Bu dem esrâr-ı insaniyeti fehm etmeyen ferdâ
Çekerler anda nice nice bin yıl cevr-i dâd barı

Bu sözler gerçi kim tertib-i Âdemden zuhûr eyler
Velâkin natık-ı Hakk'dır sana yar, etme inkârı

Buna ilm-i ledün derler yazılmaz degme defterde
Yazarlarsa dahi malum değil ma'na-yı asarı

Okursun niceniz anlamazsın binde bir harf
Nikab etme yüzüne can ma mef'i ebkârı

Meğer insan-ı kâmil ref' eder ol perdesin ancak
Gir ânın âlemidir hiç gayrı kişi bilmez bu esrârı

İkilikdir sözü fâş eyle halka dimen canım
Ki Hak'dan gayrı yoktur arada hiç kimse deyyârı

Merâtib üzeredir amma cihânda her bir âdem kim
Değil şayeste natık Hakk'a ancak tur atarı

Belâ u çaresizlikdir kemâlat-ı Hakka' merât
Kemâle ermez asla olmayan âlem de gam havârı

Duyanlar zevk-i derdi ederler mi hilat-ı dermâna
Bulurlar bahr dürr içre demâdem dürrü şehvârı

Kemâlin bilmeğe gel hasıl eyle durma isti'da
Düşüp girdâb-ı âşka ikta gibi hil'at barı

O dostun var yolunda sende Mecnûn gibi rüsvâ ol
Sana tâ ebed her mevcûd olan Leylâ'dır eş'arı

Kemâlatın Hüdâ insan-ı kâmilden ayân eyler
Beyân eyler o yüzden âleme her kâr düşvârı

Hüdâ'nın âlemi zatı kudret-i zatında merhundur
Olur zâhir ne demde kim tecelliye ola cârı

Veli Hak kendini kendiyle bil kim edemez idrâk
Buna agâh olup beyhûde yere etme inkârı

Budur esrâr-ı sırrı fahr-u âlem zübde-i âdem
Dedi aczin yüzünden ... fetâ ol germigârı

Melâmet rahına girdi Hakk'ın didârını gördü
Sılacioğlu hep terk eyledi namus ile arı

665b-666a

Mersiye-yi Sılacioğlu

(. - - - / . - - - / . - -)

Bu gün âşıkların kaddi büküldi
Muhabbet bağının gülleri soldı
Hüseynin matemi dünyâya doldı
Ah sultânım ah efendim Hüseynim

Gelüp Mâh-ı Muharrem erdi matem
Tutuşdı firkatile cümle âlem
Nice sabr eylesün bu derde âdem
Ah sultânım ah efendim Hüseynim

Sılacioğlu kıldı ah u zar
Hazan oldı mürüvvet-i gülizar
Şehid oldı rasulün bergüzarı
Ah efendim ah efendim Hüseynim

(574b)

Nevruziyye-yi Sılacioğlu

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

Giridî hanboyıyam **Sılacioğlu**dır namım
Seyâhât ehliyim bir yerde yok temkin varamam

Vücutum kabesine bir erin ünvanıyla yol buldum
Egerçi hacc-ı beyti itdim ve-lî eskitdim ihramım

Şarab-ı vahdetin yek cür'asın nuş eyledim bir dem
İçince mest olup hala o keyfiyyetle sersemim

Kurulmuş bezm-i âşk cam-ı muhabbetdir ider bir bir
Dimem gel iç bu demden sofi yokdur sana ibramım

Ne ta'at ne ibaret kaldı oldem kâfir-i mutlak
O dostun âşkı yağma kıldı dinim zühdüm islamım

Safalar vaktidir arz-ı cemâl itdim dem-i nevrüz
Bi-hamdi'llah irişdi izzet ü rifatle bayramım

(580a)

127. SIRRI EĞRİBOZÎ

Nefes-i Sırrî Eğribozî

Bu dünyânın evvelini sorarsan
Var mıdır Muhammed Ali 'den gayrı
Sen bu yolun sâhibini ararsan
Var mıdır Muhammed Ali 'den gayrı

Muhammed mürşidim Ali rehberim
Vicdan deryâsından lâ'1-ü gevherim
İnanmazsan işte oku defterim
Var mıdır Muhammed Ali 'den gayrı

Bu yoldan ötesi yokdur varılmaz
Su bulanmayınca gölde durulmaz
Gözlerime Hak'dan özge görünmez
Var mıdır Muhammed Ali 'den gayrı

Ezelden böyledir bu yolda âdet
Okunur dillerde Allahu-s samed
Rehberim Ali'dir pîrim Muhammed
Var mıdır Muhammed Ali 'den gayrı

Muhammed Ali'dir kırkların başı
Bunu bilmeyenin güç olur işi
Verdi bu yolda **Sırrî** can ile başı
Var mıdır Muhammed Ali'den gayrı

594a

594 b

Nefes-i Sırrî Eğribozî

Bir bölük dervişiz gelmişiz handân
Biz Muhammed Ali diyenlerdeniz
Kanâat eyledik iki cihânda
Biz Muhammed Ali diyenlerdeniz

Ey zâhid bu yolda kîl ü kal olmaz
Canından geçmeyen cânânı bulmaz
Hakîkat ehline mezhep sorulmaz
Biz Muhammed Ali diyenlerdeniz

Vahdetin bezminde ikrâr eyledik
İkilik defterin gönülden sildik
Dört kitâbın aslın okuduk bildik
Biz Muhanned Ali diyenlerdeniz

İki cihân içre aktır yüzümüz
Bir bakışta Hakkı görür gözümüz
Kaftan kafa gider bizim sözümüz
Biz Muhammed Ali diyenlerdeniz

Sırrî terk edeli nâmûs-u ârı
Âşk adıyla dâim yanmaktır kârı
Muhammed Ali'den özge yok yârı
Biz Muhammed Ali diyenlerdeniz

594b

128. SUOĞLU

Nefes-i Suoğlu

Bu dünyâ bir yalan dünyâ
Bir gara'ib hale benzer
Kimi konar kimi göçer
İşlek kervan yola benzer

Hakkın olan hidayeti
Hiç yorulmaz âşkın atı
Can ehlinin muhabbeti
Şekerlenmiş bala benzer

Şâd olur âşkla ihsan
Ne gamın kalır ne gazabın
Dergâhına kadem basan
Taze açılmış güle benzer

Yüzünü yere sürmeyen
Hak batını fark etmeyen
Mürşid eteğin tutmayan
Meyve vermez dala benzer

Suoğlu belli beyân
Hak yoluna belî diyen
Erenlerden ma'na duyan
Başı bağlı kula benzer

595b

129. ŞÂDÎ

Müstezad-ı Şâdî

(- - . / . - - . / . - - . / . - -)

Ey bülbül-i gül-i gonca-i gülzâr-ı hakîkat
N'oldı ne bu hayret
Şeb tâ be-seher arşa çıkar nâliş-i hasret
Eyâ bu ne hâlet

Ey dil-i heves zülf-i semensâya mı düşdün
Sevdâya mı düşdün
Oldun yine pa-beste-i zencir-i melâmet
Şuride kıyâfet

Ey saki-i şehnaz ne bu naz u edâlar
Ben zare cefâlar
Sun cam-ı lebin kıl n'ola teskin-i harâret
Besdir bu inâyet

Bi'llahi gerekmez gözüme tevekkül derihan
Sünbül ü su'adân
Ger zülf ü ruhun virmese gülzar-ı letâfet
Hoş nab u tarâvet

Ol mihr ü mehe bir dahi Şâdî fikr itmem
Atf-ı nazar itmem
Oldum olalı mazhar-ı envâr-ı hüviyyet
Der âlem-i vahdet

(542b)

Müstezad-ı Şâdî

(- - . / . - - . / . - - . / . - -)

Ağûş-ı hayâline alalı şâh-ı levendi
Ol serv-i bülendi
Bin cân ile sordum o sormaz leb-i kandi
Gördün mi efendi

Dil perçem-i humı der huma sarmaşdı dolaşdı
Sevdâya bulaşdı
İster mi dahi gerden-i uşşâka kemendi
Bes perçem bendi

Eylerse ... o gül bahs-i letâfete
Nazında kıyâfate
Bir hand ile şermende ider gör gonca-i handi
Ol hiş-i pesendi

Sehay-i lebin sun nola ey saki-i mekruf
Dildâr-ı cefacû
Cân u mecmur âşkında yanup yanıldı tükendi
Manendi sipendi

Çıkdı yine dilden heves-i serv- bala
Ey Şâdi-i şeyda
Aguş-ı hayâle alalı şâh-ı levendi
Ol serv-i bülendi

(542b)

130. ŞÂHÎ

Destân-ı Şâhî

Bir gün oturmuşdum yârân-ı sefâ
Gönül den dinleyen duyar demişler
Hicv eyledim amellerin evvelâ
Kaldılar bu sözde nâ-çâr demişler

Sırr-ı tarikati zem iden merdûd
Kâfir olduğına Hüdâ'dır meşhûd
Anları hep münkir yaratdı Vedûd
Hakk'ı eylediler inkâr demişler

Evvel Nakşibendi eyledi zühûr
Dünyâ şûlesinden oldılar pürnûr
Niçün Nakşilerden etdiğiniz fütûr
Anlarda var türlü esrâr demişler

Gelince Abdülkadir Geylânî
Nura gark eyledi bütün cihânı
Bin bir yerde vardır halvet mekânı
Bin bir çilehânesi var demişler

Hasan Basri'dir S'adiler piri
Halvetîler virmiş rahında seri
Halvetîlerde hem vardır eseri
Anlarda çağırır kerrâr demişler

Ahmed Bedevî pîr-i nâtıktır
Bedevî derviş cümle tanıktır
Her birisi rah-ı Hakk'a yanıktır
Âşk delisi gahi dönmez demişler

Rıfâilerde de vardır bir nişân
Her biri sinesine vurur her zamân
Pirin himmetiyle hep etmiş ziyân
Kızgın demirleri yalar demişler

Bir târik var ana dirler Celâli
Kerâmetden olmaz hiçbir hali
Anlarda ayandır Hakk'ın cemâli
Dilde virdi ism-i Haydar demişler

552b

Bir büyük pir dahi İbrahim Edhem
Cümlesi Süryani durdurur isem
Anlar dünyâ için oldılar bi-gam
Zikri ya Hakk ider her bâr demişler

Kalenderi dahi bir sırr-ı hikmet
Pirlerinden gayet olundu himmet
Giydikleri hırka tac-ı saâdet
Gönülden virdleri Cabbar demişler

Dahı geldi dile Öz beğın pendi
Her biri yolunda pirlere manendi
Çok esrâr zuhûra getirir Hindi
Süryanice zikri Settâr demişler

Bir dahı var Hamzavîler tariki
Virdi Kul hüve'llah okur hakiki
Anlar dürur erenlerin refiki
Ruz u şeb okurlar hezâr demişler

Tarik-i Nusayri bir acâ'ib sırr
Eğer â'klın varsa ol tarika gir
Bir garib himmet eylemişdir ol pir
Arslan gibi insân yutar demişler

Bir enver-nümâdır Mevlevî inan
Döndirdi âlemi bu çarh-ı devrân
Cezbelik halinde döndiği zamân
Gahi döner gahi uçar dimişler

Hatem-i pîr Hacı Bektaş-ı Veli
Anın nesl-i pâki Muhammed Ali
Cümle erenlerin bir zibâ güli
İsmi Hacı Bektaş-ı Hünkâr dimişler

Zuhûr eyleyince pir-i Horasân
Doksan bin er ile oldu imtihân
Darı üstüne post koyduğu zamân
Bin bir rekat namaz kılar dimişler

Doksan bin erenler didi eyvallah
Senin rızâdayız cümlemiz billah
Yazılmış "Sümme vecchullah"
Mutlaka Aliyi Hayder dimişler

Doksan bin er ile gelince biri
Bütün karşı varup Rum'un erleri
Karaca Ahmed cümlesinin serveri
Elde mar arslana süvâr dimişler

Rum'a gelince ol kutbü'l-evliyâ
Gulguleye vardı arz ile semâ
Binüp bir seng üstüne ol enver-nümâ
Yürütdi bir cânsız divâr dimişler

Bir kadı var didi ben olurum baş
Ne asıl geçse der ol Hacı Bektaş
Bir kerâmet ile anı itdi taş
Dervişler üstüne basar dimişler

Dağlar şâhidliğe olun siz de baş
İçinden ayrılup gelmiş üç beş taş
Münâfıklar ile eyleyem savaş
Cümlesi bir dilden sühâr dimişler

553a

Softaların melâmeti çok oldu
Yezid'lerin nedâmeti çok oldu
Dervişlerin kerâmeti çok oldu
Esdî bir muhâlif ruzgâr dimişler

B'azı softalar vardır gâyet müzevvir
Beş guruş virirsen dininden çevir
Yalan yere şâhid olur ol kâfir
Para için dünyâsın satar dimişler

B'âzı kadı ve müfti bu işe mâ'il
Duyunca ism-i zer 'âkl olur rezil
Tezvir-i hitâbdan ara bir te'vil
Yüz bin politika açar dimişler

Şâh-ı velâyetin kuluyum **Şâhî**
Sahîb-i şecâatin kuluyum **Şâhî**
Gönüller şâhının kuluyum **Şâhî**
Ana kim Ali Zü'lfikar dimişler

552a-553a

131. ŞEM'Î

Nefes-i Şem'i

Gönlümün evinde seyrân eyleyen
Hak'dan bize mihmân Ali 'dir Ali
Her derdime benim dermân eyleyen
Can içinde canân Ali 'dir Ali

Şeriâtle bile Hak'dır hakikât
Ma'rifette duran ehl-i muhabbet
Üç kişiye sundu kevser-i şerbet
Mağarada sunan Ali'dir Ali

Hallâc-ı Mansûr'un sözü Enne-l Hak
Gafil olma sende can gözüyle bak
Nesîmi derisin yüzdüler mutlâk
İkrârların alan Ali 'dir Ali

Her nefesde şahın medhini söyle
Sırrını fâş etme özünde gizle
Erenler izini dâimâ izle
Candan içere canân Ali 'dir Ali

Nice canlar durmaz Haydar çağrışır
Pir Süleyman ardınca kabz ulaşır
Kanda çağırsan gelir yetişir
Kul **Şem'î**'ye iman Ali 'dir Ali

595a

Semaî-yi Şem'î

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

Meta'-1 âşkımı her bir harâbdâra beğendirdim
Salâ ettim cemi' ehl-i pazara beğendirdim

Delikler deldim amma sinem üzre ney gibi şahım
Talibe sırrım ifşâ eyledim yâre beğendirdim

Değil bülbül gibi âşk-1 figanım sade gül vakti
Seher vaktinde ahım çarh-1 devvâre beğendirdim

Derûn-1 hasb-1 halimden donattım bir bir evrâkımı
Nikâbe arzuhâl ettikte hünkâra beğendirdim

Bu derdin ateşi âşkın heman pervânede sanman
Uyandırdım derdinim Şem'î'ni yare beğendirdim
665a

132. ŞEMİMÎ BABA

Koşma-yı Şemîmî Baba

Bu divâne gönlüm yollarda kaldı
Yârdan ayrılalı bir haber bekler
Herkese sorar kim yâri gördün mü
Ağlaya ağlaya bir kamer bekler

Dilediği dâima giryân olmağa
Kisvetin çıkarup üryân olmağa
Âşkın âteşinde büryân olmağa
Tennure-i tende can ciğer bekler

İlk yaz baharının eyyâmı geldi
Hasret günlerinin akşamı geldi
Gönül bülbülünün bayrâmı geldi
Yâr ile vasl için bir seher bekler

Bir kadd-i bâlânın server âşkına
Dünyâda misli yok gevher âşkına
Ol serv-i kâmetli dilber âşkına
Bu divâne gönlüm sanuber bekler

Ol çeşme-i âb-ı hayât âşkına
Zinde eder cümle memât âşkına
Gönlüm bir lebleri nebât âşkına
Vücûd-ımısrında bir şükür bekler.

671b

Divân-ı Şemîmi Baba

(- . . . / - . . . / - . . . / - . . .)

Bizdedir Sebb'ül Mesani arş-ı Rahman bizdedir
Mazhar-ı zül kibriyâyız ulu sübhan bizdedir

Nokta'ı vahidde bulduk dört kitabın manasını
Ayet-i Kur'ân biziz şerh ile tıbyân bizdedir

Künt ü kenzin manasın hem fehm edip esrârını
Vasıl-ı ilm-i ledün ve sırr-ı pinhan bizdedir

"Men Aref " hükmüyle bildik şu vücudun şehrini
Arif-i billah biziz kim asl-ı irfân bizdedir

Ey **Şemîmî** teşnedir rencur olan bitmiş ola
Bizdedir ab-ı hayat ve tende dermân bizdedir.

651b

133. ŞEMSÎ

Nefes-i Şemsî

Hüdâvendâ şu âlemde
Esen yeller seni ister
Ayaklarda gubar olmuş
Tozan yollar seni ister

Bulalım deyu dilârayı
Gezer arayı arayı
Dolaşıp gün sahrayı
Akan seller seni ister

Sahralarda okur verdi
Verir âşıklara derdi
Bahane eylemiş derdi
Ki bülbüller seni ister

Çü sensin vahid-i mutlak
Şerikin yok ale-l itlak
Eğer yaylak eğer kışlak
Geçmiş yıllar seni ister

Yolunu su eylemiş ağyar
Düşüp gurbetine ağlar
Bu **Şemsî** gibi kim var
Olan kullar seni ister

699a

134. TÂHİR

Nefes-i Tahir (Tahmis-i Kalbî)

(. - - - / . - - - / . - -)

Ne hâcet âlimin hâlin su'âl
Gönül verme cihânda kıl u kâle
Ne düşmüşsün tehi cenk ü cidâle
Di-la gel hemdem ol bir ehl-i hale
Eğer ermek dilersen Hak cemâle

Basiretle gören kêvn ü mekânı
Değişdi bir pula kâdir-i cihânı
Budur terk-i tecerrüd hâl u şanı
Erişdi buldu can içere canânı
Bu yolda bakmayanlar mülk ü mala

İmama iktidâ et Caferî ol
Gürüh-ı nâciye var Askeri ol
Harâbata kadem bas serseri ol
Soyun varlık libasından berî ol
Giyin yokluk libasın er kemâle

Görünür nice bin suret içinde
Sanır ahirdedir cennet içinde
Ne bulmaz âdemi kisvet içinde
Özün fehm etmeyen zulmet içinde
Erer hurşid veş her şâm zevâle

Sahn-ı ... **Tâhir** nüktedanın
Olupdur ey dilâ fazl-ı Hüda'nın
Düşürdü âşkına Hakk handânın
Hemişe ruz-u şeb Kalbî gedânın
Niyazı hazreti celle celâle

596a

Divân-ı Tâhir

(- . . - / - . . - / - . . - / - . . -)

Ey keremkân-ı hakikat-i menba-ı canım Ali
Çeşm-i 'adaya nihân bu dilde mihmânım Ali

Ey şehenşah dü âlem Saki-i Kevser canânı
Sure-i kevserdürür destimde burhanım Ali

Nur-ı çeşmim pertevdir ol Hasan Hulkı-r Rızâ
Mürde tenim zinde eder her derde dermânım Ali

Şah Hüseyin Kerbela âşkında giryan dideler
Okurum lanet Yezid'e şaha kurbânım Ali

652b

Gördiler kim sırr-ı Haydar şâh Zeynel'Abidin
Kâşif genc-i hakikat sırr-ı pinhânım Ali

Cân u dilden bendesi oldum Muhammed Bakır'ın
Nûr-ı çeşmim 'âşikândır âb-ı hayvânım Ali

Ehl-i imân mezhebi olur İmâm Câferî
Hamdullah dilde ikrâr din ü imânım Ali

Sırr-ı nûr Murtaza'dır Musa-yı Kâzım şehâ
Mevc urur 'âşkınla dâ'im bahr-i ummânım Ali

Sırr-ı mazhar hel-'etadır kim Ali Musa Er-Rıza'dır
Âşığın cisminde nûr sırr-ı sultânım Ali

Ol Taki ismi Muhammed pertev-i nur-ı cemâl
Haydar'a ikrâr idüp valih-i hayrânım Ali
Mazhar-ı sırr-ı ilahî'dir Aliyül ba-Nakî
Evliyâlar serveri ol şir-i Yezdânım Ali

Zülfikâr Haydar'a nâ'il-i İmâm 'Âskeri
Server-i âl-i 'aba cân içre canânım Ali

Sırr-ı sultân Murtaza'dır Mehdi-i sâhib-zamân
Ne felek arşdır içre çerh-i devrânım Ali

İntisâb-ı pakine geldi bu **Tâhir** derdimend
Derdine merhem ola bu dil-i suzânım Ali

652a-652b

Divân-ı Tâhir

(- . . . - / - . . . - / - . . . - / - . . . -)

Sâkiyâ mey sun bize âdem atanın ‘âşkına
Menzil-i levlâkı-levlâk Mustafa’nın ‘âşkına
Sâki-i kevser Aliyyül-Murtazâ’nın ‘âşkına
Mey sefidi ver Hasan hulkur-Rızâ’nın ‘âşkına
Sun şarâbül aliyül şâh-ı Kerbelâ’nın ‘âşkına

Ol şarâbla lâyezeli nûş iden mestâne hü
N’are-ı hü çekdiler âşk odına pervâne hü
İyş ü işret etmekle cem’ oldılar divâne hü
Halka-ı cem’ muhabbeti kurdılar meydâna hü
Döndiler ey sâki Ali Zeynel’Abanın ‘âşkına

Menb’a-ı ‘âlem hakîki güher-i ‘âşk bizdedir
Katreyiz ammâ velâkin bahr-i ‘ummâm bizdedir
Kenz-i mahfinin rumuzı sırr-ı Kur’ân bizdedir
Ol şarâb-ı câvidân ammâ ki elân bizdedir
Nûş idelim Bakır-ı cûd sehanın ‘âşkına

Ol biziz kim şeş cihetten Hak görürüz bî-kusur
Kâmil-i insânı haksız eyledin Hakk’dan zuhûr
Sâcidiz her dem cemâle olmazız ... dur
İçelim sâki getir ol bâde-i câm-ı tuhur
C’feri Sâdık İmâm-ı muktedanın ‘âşkına

Çar-ı anasır hakikidir dilâ meddahımız
Şöyle bil iksir-i azamdır şeha emlahımız
Pute-i ‘âşk içre hal oldu bizim ervâhımız
Ver içelim bâde-i hemrâ bugün islâhımız
Şâh Kâzım hâdi-i râh Hüdâ’nın ‘âşkına

653a

Biz muhibb-i handânız ‘ârif-i ‘irfân biziz
Olmuşuz renc ü inâ hem derdlere dermân biziz
Ayet-i Sebbül Mesani kâf El-Kur’ân biziz
Bî-takîd zehr nûş eyler veli merdân biziz
Getir ey sâki Ali Musa El-Rızâ’nın âşkına

Ol yüz elli altı harfiz asl-ı Kur’ân-ı hakîm
Dest ü pa ü hem cemâl âdem vehc-i kerim
Bizdedir esma-i küllü bizdedir ism-i ‘azîm
Sâkiyâ doldur içelim bâde-i ‘âşk-ı kavîm
Şâh Naki server-i Âl-i âbanın ‘âşkına

Kimse yok nûş itmeden bizim ezeli peymânını
Perdeler setri itdi Hak böyle kurup divânı
Bir dahi nûş eyledi ‘âşık ol mey ‘irfânını
Sâkiyâ ver içelim elh-i dilin imânını
Şâh Naki sırr-ı Ali helatânın ‘âşkına

Biz Kadîmî ‘âşıkız ‘âşkın dila emvacıyız
Ruh-ı şinâsız Kabe-i bünyâd olmadan hem hacıyız
Hamdullah kim muhibb-i hanedân-ı nâciyiz
Sâkiyâ sun bâdeyi ‘âşıkların sertacıyız
Şâh Hasan ‘Askeri kadar velanın ‘âşkına

Sâlik-i rah-ı Haydarız eylesün münkir her hezel
Âdeme keşf eyledi esrâr-ı remzim lemyezel
Çün dedi esmâ-yı külli anladuk ol bî-bedel
İçelim imânımızdır bâde-i câm ezeli
Ol Muhammed Mehdi sâhib-i zamânın ‘âşkına

Biz fenâfillâh ile aldık bu diller kâmını
Çekmişiz mürğ-ü hümâyız küh-ı Kâf’ın damenı
Birbirin yâd eylesen asl-ı cihânın namını
Sâkiyâ amâde kıl nûş idelim ‘âşk câmını
Çârdeh-i m’asum-ı pâk-i nur-ı ... ‘âşkına

Varlığıyla âl ü evlâdın cihân buldı sebat
Onların sırrı ile şâhım güşâd oldı nekat
Nerde oldu mürde diller cisme erişdi hayât
Olmak isterse sana dil-i himmet şâh-ı velât
Tahir cânın fedâ kıl handânın ‘âşkına

652b-653a

Divân-ı Tâhir (- . - - / - . - - / - . - - / - . - -)

Çâkeriyem hanedânın ravza-yı kâlu belî
Kâ’ınatın aslı bunlardır cihâna münceli
Tekke-i ‘âşk içre mihmân oldı ol şâh-ı veli
Okurdum bu mutlak şâd eyleyüp can u dili
Esselam ey ayn-ı âlem sırr-ı sübhanım Ali
Esselam ey ba-yı bismillahi rahmanım Ali
653b

Zâhir oldı noktadan âşk u muhabbet ibtidâ
Her gelen hayretde kaldı âşka yokdur intihâ
Evvelin ve ahirin şâhım imâm müktedâ
Bilmezem şâhımdam özge gayrı istemem ilticâ
Esselam ey ayn-ı âlem sırr-ı sübhanım Ali
Esselam ey ba-yı bismillahi rahmanım Ali

Noktadır şâhım efendim cümledir anda su'ûd
Et ayet-i şey-i muhit oldı bu m'aniye şuhûd
On sekiz bin âlemin âdemde cismidir hudûd
Ahsân-i takvimde buldum şâhımı kıldım sücûd
Esselam ey ayn-ı âlem sırr-ı sübhanım Ali
Esselam ey ba-yı bismillahi rahmanım Ali

Özge sırrdır halkı ol cümlenin hem rehberi
Şâhı oldur dü cihânın gâfıl olma gel beri
Bunca şâhlar olmak ister Kanberi'nin Kanberi
Serseri gezme cihânda Ca'ferî ol Cafer
Esselam ey ayn-ı âlem sırr-ı sübhanım Ali
Esselam ey ba-yı bismillahi rahmanım Ali

Sırr-ı şâhı vech- âdem de görem izanına
Eylerim cânımı fedâ bil rahına erkânına
Okurum Sebbülmesani ruy-ı âdem şânına
Derç idüp müjgan u kaş u zülfünün çevgânına
Esselam ey ayn-ı âlem sırr-ı sübhanım Ali
Esselam ey ba-yı bismillahi rahmanım Ali

Kenz ü mahfînin rumuzun itmek isterse na-ukul
Kişver-i mülk vücûdun şehrine eyle dühûl
Hanedanın kemteri ol kim bula aslı usul
Pendini hünkâr pîrin cân ile kıldım kabul
Esselam ey ayn-ı âlem sırr-ı sübhanım Ali
Esselam ey ba-yı bismillahi rahmanım Ali

Ger ki vuslat olmaz ise goncadan ol bülbüle
Bahre mend olmaz ol bülbül itse yüz bin gulgule
Gir tarîk-i Mustafa'ya ver cila pak et dile
Şâhım imânım Ali'den derdine dermân ola
Esselam ey ayn-ı âlem sırr-ı sübhanım Ali
Esselam ey ba-yı bismillahi rahmanım Ali
654a

Nûr-ı imânım Hasan hulkur- Rızâ kalb-i selim
Şâh-ı şehid Kerbelâ 'da aşk ile oldum na'im
Dilde inşâ eyledim Zeynel'Abâ nûr-ı alim
Bakır'a cânım fedâ Sâdık'a müzahibdir kadîm
Esselam ey ayn-ı âlem sırr-ı sübhanım Ali
Esselam ey ba-yı bismillahi rahmanım Ali

Musâ Kâzım'dürür ol server-i Al'abâ
Hem Horasan'ın güli cân bülbüli Musâ Rızâ
Şâh Tâki ü Nâki'dir ehl-i Hakk'a rehnümâ
'Askerî Mehdi de zâhir oldu sırr-ı Murtaşâ
Esselam ey ayn-ı âlem sırr-ı sübhanım Ali
Esselam ey ba-yı bismillahi rahmanım Ali

Nesl-i **Tâhir** şâhımın vasfında lâl oldu ziyân
Oldürür virâne diller tahtgahında nihân
Nesne-i kübrâ da oldu gün gibi sırr-ı 'ayân
Vird idüp bu matla'-ı gurrâyı yâd eyle hemân
Esselam ey ayn-ı âlem sırr-ı sübhanım Ali
Esselam ey ba-yı bismillahi rahmanım Ali

653a-654a

135. TESLİM ABDAL

Koşma-yı Teslîm Abdal

Benim bu sözlerim her dem sanadır
Bir yuva bulup da uçar imişsin
Haklı nefeslerim kâr etmez sana
Buyruk okunurken kaçır imişsin

Yazık senin endâmına boyuna
Muhabbetin dardır Havva soyuna
Elin temiz ab dökerse suyuna
Zehirden zakkumdan içir imişsin

Yıkıdığın yerleri yapar değilsin
Âğyârsın ahrete yarar değilsin
Çifte kantar yüke girer değilsin
Yükten deve gibi kaçır imişsin

Teslîm Abdal eydür meralı başım
Dün ü gün heva etmendür işin
Terzisi mi oldun sen bu kumaşın
Dâim durmaz keser biçir imişsin

670b

136. TEVFİK

Nefes-i Tefvik

Lutf eyle her nazarda
Nuri Baba sultânımız
Kabul itmişler ezelde
Nuri Baba sultânımız

Kim ki girer bu meydâna
Turmak gerek o yabana
Vasıl ider cânana
Nuri Baba sultânımız

Arif isen idrâk eyle
Kulak tut sözimi dinle
Andan başka var mı söyle
Nuri Baba sultânımız

Bilmediğin bilse gerek
Erenlerden eyle dilek
İsterisen hakkı görmek
Nuri Baba Sultânımız

Pirden aldık ikrarımız
Virdik ahd ü peymanımız
Her derdedir dermânımız
Nuri Baba Sultânımız

İrfanına kemaline
Cevirdik yüz cemâline
Götür bizi visâline
Nuri Baba sultânımız

Fakir Tevfik her dem söyler
Bundan başka kupu n'eyler
Elbet bize himmet eyler
Nuri Baba sultânımız

590a

137. TÜRÂBÎ DEDE BABA
Müstezad-ı Türâbî Dede Baba

(---/.---/.---/.---)

Âşkın eseri serde gerek dilde dilâra
Ah ateş-i hicrân
Hicrâna karin itdi veli yandıra hâla
Yazık gine cânan

Cânana nazar eyledi cânı ezel-i âşık
Dergâhına lâyık
Lâyıkların eyledi esrârına aşinâ
Sairleri kurbân

Giryan ile hasret çekme didârına ağyar
Her hal ile naçar
Naçar gerek dehrde eyler anı ednâ
Zar eyleye hicrân

Hicrânda ider has didarınca ikrâr
Âşk ehlidir ey yâr
Yârin der-i hâkinde karar ele ki cânâ
Eyleye ihsân

İhsan ü inâyetle seni şâd ide ey dil
Ayine-i gül seyil
Seyil rengi gider yâri getir akıl dânâ
Kusr vela âsan

Asan ile rah açıla deryâya serâser
Destin ala Haydar
Haydarla Ali şir-i İlah ar ile a'lâ
Aç dideyi ey cân

Cân dâd ide âşkında **Türâbî'**ne ya şâh
Sen anı âgâh
Âgâh denilmez sırr-ı hakîkatlere zirâ
Sırr-ı râhına galtan

(541b)

138. USULÎ

Divân-ı Usulî

(- . . . / - . . . / - . . . / - . . .)

Yok yire geldin bugün bizimle kavga eyledin
Var ise öldürmeğe bizi mudara eyledin

Zulmle ördün cefâ taşın yıkdın gönülleri
Hayra girdin bir harâb-ı abâdı ihyâ eyledin

Bir nefes çıkmaz gamı âşkın gönülde ey sanem
Sanki ol sevdâ-ı kalbimde süveydâ eyledin

Oldı san serçe saray içinde bir 'âli makâm
Çünkü çeşmimde hayâlin habline câ eyledin

Iyd-ı visâle girmeğe cânın kurbân eyledin
Kasd ettinse gönül olmez temennâ eyledin

Su gibi her yana akma ey nihâl
Bu **Usulî**'ningözü yaşın deryâ eyledin
607b

578b

Nevruziyye-yi Usulî

(- . . . / - . . . / - . . . / - . . .)

Hamdullah kim erişdi geldi eyyâm-1 bahar
Taze cân virdi yine dünyâya lutf-1 girdigar

Sûr-1 İsrâfil urur sankim dem-i bâd-1 sabâ
Kim nebat-1 envâtı yeryer çıkdı birden âşikâr

Döndi eyyâm-1 baharile cinana yer yüzi
Encüm-i ezharla yine gök oldı sebz-dar

Lutfile iş demi geldi gedalar olun
K'eyledi bad-1 saba arzın künuzan aşikâr

Şâh-1 nevruga yeşil yapraklı hilat giydürüp
Her şecer üryan iken buldı şiar ile disar

Bir ayak üzre durup el kaldırup etdi dua
Bir kadem nevruz-1 sultâni kudumüne çınar

Uyanup hub-1 aramdan her çiçek baş kaldırup
Çin-i seherden yüzüne saçdı çün kim ebr-i bahar

Aldı bu gül Yusuf'ı pirameninden şöyle kim
Nerkisi ama iken açıldı gözi Yakup-var

Her yakadan baş çıkarmışdır benefşe şöyle kim
Laleler hod yer itmiş çün damenini kuhsar

Nergisin gördümi gözi kimse kim almış yine
Destine zerrin kadeh başına tac-1 zer-nigar

Bağladı hatt-1 benefşe zülf-i sünbül bir yüzden
Şöyle kim görünmez olmuşdur çemende mur u mar

Rum içinde çin onı ekmek hatadır şimdi kim
Her kenarda raygan olmuşdur tenk-nisar

Kurdı sahra sahnına çetr-i hümayun her şecer
Îş ider her bir geda san padişâh-ı ruzgar

Seyre gel bağa safa geldin deyü her dıraht
Durup ayak üstüne başına kim altun nisar

Her günün nevrûz-ı îd olsun kimin kadr ü berât
Ey **Usulî** behcet-i şâdîde ol leyl ü nehâr

Her muradın kim ola gelsün ayağa saye-veş
Gülbin-i ömrün nihali serv gibi payidar
(578b)

139. ÜRYÂNÎ

Nefes-i Üryânî

Atamız hazret-i Âdem'den evvel
Sırr-ı Kibriyâda pinhan idim ben
Hiç ebed-i engüri nûş eylemeden
Revan-ı çeşmimden seyrân idim ben

Hazine'i âşkın dildedir lezzeti
Değil bir Âdem'den Hak'dan inayet
Arsa'i rihlede yetmiş üç millet
Hiç ayak basmadan bir can idim ben

İsmim bu âlemde düşmeden dile
Âşkın defterine yazıldık hele
Atamız Hazret-i Âdem'le bile
Vücut ikliminde cevlan idim ben

Kâf u nunla halka halk eyledi Hak
Üryânî halk'ın esrârına bak
Nazargâh-ı Hüda basmadan ayak
Bir mahf-ı makamda mihmân idim ben
596b

140. VELÎ BABA

Destân-ı Veli Baba

Âdem Nebiyyullah dünyâya geldi
Görelim ki şâh-ı Merdân ne yapar
Evvel yetmiş üç anda zühûra geldi
Görelim ki Şâh-ı Merdân ne yapar

Küfür içinde kaldı yetmiş ikisi
Birine inmişti nurun hepsi
Yirmi dört bin peygamber Hak tapusu
Görelim ki şâh-ı Merdân ne yapar

İsâ, Musâ, Dâvud gitdikden sonra
Altıyüz yıl devr itdikden sonra
Talip'le Muttalib gitdikden sonra
Görelim Şâh-ı Merdân ne yapar

Muhammed Ali kandilde nur idi
Onlardan özeli Fatıma vâri idi
İsmi verilmezden gizli sırrı idi
Görelim Şâh-ı Merdân ne yapar

Muhammed ile Ali zâhir olunca
Ay gök secde itdi anlar doğunca
Nice bin kilise batdı o gice
Görelim Şâh-ı Merdân ne yapar

562b
Kabenin içinde puta tapmışlar
Allah budur deyü ikrâr itmişler
İncil'de görüp kavgaya düşmüşler
Görelim Şâh-ı Merdân ne yapar

Ali üç yaşında putları kırdı
Başda olan kâfirler bunu duydu
Hepsi Muhammed'e şekvâya gedi
Görelim Şâh-ı Merdân ne yapar

Bu dünyâ üç kral elinde idi
İstanbul'da Yemen elinde idi
Acem tahtı Perviz elinde idi
Görelim Şâh-ı Merdân ne yapar

Peygamder üçüne üç name yazdı
Yemen nâmesi Selman'a sundu
Kayseri o dem çok tâzim kıldı
Görelim Şâh-ı Merdân ne yapar

Perviz'e varan elçi şehid oldu
Ali'le Hint gazasına gitdi
Ali gitdi deyü kâfirler sefer itdi
Görelim Şâh-ı Merdân ne yapar

Ol on iki bin askeri götürdü
Her birini bir tarafa yattırdı
Üç bin de Muhammed asker getirdi
Görelim Şâh-ı Merdân ne yapar

Asker alay alay etrafa durdu
Ol demde Abbas meydâna girdi
Başda olan pehlivânları kırdı
Görelim Şâh-ı Merdân ne yapar

Kâfir beylerine kasâvet düşdü
Ali gelmiş deyü tedbiri şaşdı
Haber alın deyü elçi ulaşdı
Görelim Şâh-ı Merdân ne yapar

Elçi gördü bildi Ali Abbas'ı
En küçüğüdür bazların b'âzı
Kâfir kral nakledince bu sözü
Görelim Şâh-ı Merdân ne yapar

Kâfir yeniden adamların saldı
Üç yüz otuz altı bin asker geldi
Her birini bir tarafa ayırdı
Görelim Şâh-ı Merdân ne yapar

Kâfir çoğaldı da yürüyüş etdi
Hamza pehlivânı hem şehid etdi
Hak Cebrail'e Ali'yi emretti
Görelim Şâh-ı Merdân ne yapar

Cebrail nâmeyi Habib'e verdi
Muhammed yönünü kıbleye döndü
Hind içinde Ali'ye m'alûm oldu
Görelim Şâh-ı Merdân ne yapar

Ali hemân ism-i Azâm okudu
Yer gök titredi şimşekler şakıdı
Muhammed der bizden yana Hak oldu
Görelim Şâh-ı Merdân ne yapar

563a

Ali celâllendi gayrette çoşdu
Yer ile gök birbirine kavuşdu
Orada askerlerin cümlesi şaşdı
Görelim Şâh-ı Merdân ne yapar

Kâfirler şaşdı da perişân oldu
Mü'minler sevindi de ruşen oldu
Dünyâ kurulalı bir nişân oldu
Görelim Şâh-ı Merdân ne yapar

Kelleler kesildi kanlar saçıldı
Erlere kanda yüzdü kandan geçildi
Çok vakit sonra ortalık açıldı
Görelim Şâh-ı Merdân ne yapar

Kâfirler avreti ileri sürdü
Ali de görünce boynun çevirdi
Muhammed der ki yâ Ali elverdi
Görelim Şâh-ı Merdân ne yapar

Muhammed Ali'ye secdeye geldi
Gaziler yüzünü Düldül'e sürdü
Ol zamân Muhammed Miraç'a gitdi
Görelim Şâh-ı Merdân ne yapar

Ali İslâm dinin aşikâr etdi
Medayin tahtını Selman'a verdi
Yüz yirmi bin kelâm Ali şerh etdi
Görelim Şâh-ı Merdân ne yapar

Velî'm eydür nice âlamet oldu
Devr-i ahir zamân Mehdi'ye kaldı
Dosta rahmet düşmana l'anet oldu
Görelim Şâh-ı Merdân ne yapar

(562a-563a)

Nefes-i Velî Baba

Derde tâlib oldum tabibi buldum
Buldum ki tabibin derdi benden çok
Her derdin dermânı ondadır bildim
Ne hikmet ki kendi derdi benden çok

Derdli olan düşünmesin boşuna
Kul olanın neler gelir başına
Tecrübe eyledim Hakk'ın işine
Her derdi kendine revâ görmüş Hak

606a

Dime ki günahım çok ne idi suçum
Derdiniz çok ise dertliye açın
Ehl-i Beyte gam yoldaş olduğu için
Âşık isen dertli sinen oda yak

Hak bunu buyurdu bana kurunca
Ağlayup gülmeye âşka erince
Tabibler tabibi derdli olunca
Besbelli ki bu âlemde derdsiz yok

Vefî'yimider isen ah u zâr eyle
Hak sana yardımcı işin nur eyle
Eğer bu kelamda hilaf var ise
Kerbela'da İmâm Hüseyin'e bak

605b-606a

Nefes-i Velî Baba

Her sabah yönümü döndüm Hakk'a
Muhammed Ali'yi göreyim deyu
Dünyânın gamından çekdim elimi
Bir kâmile yoldaş olayım deyu

Varup bir kâmile yoldaş olmaya
Ahd idüp ikrârımda durmaya
Dört divârın binasını kurmaya
Aradım üstâdın bulayım deyu

Ben İmâm Hasan'ı cândan severim
İmâm Hüseyin'in dârında dururum
Zeynelabidin'le zindâna irerim
Kendimi kırk pâre bulayım deyu

Dâ'im bülbül gibi güler şakırım
Bâbında durdum İmâm Bâkır'ın
Gece gündüz devr idüp okurum
İmâm Cafer'den ders alayım deyu

Musâ Kazım'a vardır niyâzım
İmâm Rızâ'ya bağlıdır özüm
Tâkı, Nâki, Âskerî der sözüm
Mehdî önünde kılıç çalayım deyu

Kul Velî'ymHakk'a niyâz ederim
Hakk'ın buyurduğu yola girdim
Dinim Hakk'dır Hak kelâmı söylerim
Oniki imâmlara ereyim deyü

606a

Nefes-i Velî Baba

Senin abdâlların semâya döner
Hünkâr Hacı Bektaş Veli hû deyü
Cümle 'âlem sana tavâfa iner
Hünkâr Hacı Bektaş Veli hû deyü

'Arif olan senin evvelin bilür
Ol kelp rakib bu m'ânadın ne bilür
Mağribden müşrikden top sesi gelir
Hünkâr Hacı Bektaş Veli hû deyü

Dört kitapda ismin mevcut okunur
Otuz altı bin cân sana bakınır
Hint'de Yemen'de gülbankın çekilir
Hünkâr Hacı Bektaş Veli hû deyü

606b

Kudretinden bâtın topu şakıdı
Entüm derler bir ayet var Hak idi
Şâh-ı Merdan kula himmet okudu
Hünkâr Hacı Bektaş Veli hû deyü

Velî'm eydür kim okudu kim utdu
Doksan bin kelâmı ya kim hatm etdi
Meyyitin yıkayıp devesin yetdi
Hünkâr Hacı Bektaş Veli hu deyü

606a-606b

141. VEHBÎ

Nefes-i Vehbî

Rahmetin deryâsı çok cûşa geldi
Kudret ırmağının selleri akdı
'Arşullah'dan nur âleme doğdı
Himmet-i Hak bürhân Hacı Bektâş'ın

Sidreden Cebrail indi bu hâna
Deli divâneler dedi uslana
Zât-ı sıfât tecelli kıldı bu câna
Âşıklara nişân Hacı Bektâş'ın

Sağına Muhammed solunda Ali
Bu söze erenler derler belî
On iki İmâm'ın sevgili oğlu
Abb u cediti sultân Hacı Bektâş'ın

Pîre bir bir dedim ey ehl-i vahdet
Hizmet ile tâlib ala gör himmet
Mürid mürüvvet der bu **Vehbî** meded
Var kulları 'irfân Hacı Bektâş'ın

606b

Divân-ı Vehbî

(- . . . - / - . . . - / - . . . - / - . . . -)

İlm ü irfân ister isen Mustafa'dan kıl talep
Vuslat-ı Hak ister isen Murtaza'dan kıl talep

Sabr ü ilme çün tahammül eylemek maksud ise
Var anı sen şah-ı Hasan Halku-r Rıza'dan kıl talep

Âşk-ı ilahiye kanmak ister isen ey gönül
Gel havariç cengine gir Kerbelâ'dan kıl talep

Çün tevellâsın teberrâsın bilen der ehl-i hâl
Gel bu meydana anı Zeynel 'Abadan kıl talep

Nefs-i divin katl edip nur-u vilayet bulmağa
Şah-ı Muhammed Bakır'dır et dücadan kıl talep

El ele El-Hakk'a ermek talibisen gel beri
Cafer-i Kazım Ali Musa ür Rızadan kıl talep

Bu fena fahrı-i fillillahın feragat-ı rahını
Şah Taki vü ba Naki şemsü-l sehadan kıl talep

662 b

Yetmiş üç fırka olupdur çün Muhammed ümmeti
Vahid-i fırka'ı Nâci Askeri'den kıl taleb

Vehbi "lâhavf aleyhim Ya sin ulahüm 'yahzenun"
Talib isen Mehdi-i sahib zamandan kıl taleb

662a-662b

142. VİRÂNÎ

Nefes-i Virânî

Beri gel aç gözün cân cihâna
Kulak tutma şeha gayrı lisâna
Sözüm Hakk'dır söyler sana zebânım
Ömür sermâyesin verme ziyâna

Oku veçhin kitâbın anla dadın
Dilersen ermeğe sen cavidâna
Yürü râh-ı Hüdâ'ya ol pâk-ı deman
Sakın dil verme gel kevn-ü mekâna

Virânî Abdâl sözine tut kulak
Dilersen ermeğe genc-i nihâna

604b

605a

Nefes-i Virânî

Murtazâyı bilmeyen hayvân olur
Sureta cânlı veli bî-cân olur
Murtazâ'yı her kim ikrâr eylemez
Uş şehâdet bil ona nihân olur

Murtazâ'yı fehm iden âdem durur
Kim ker bilmez sanma ker insân olur
Murtazâ'nın yoluna baş oynatan
Âşıklar kurbân olur **Virânî** olur

605a

Nefes-i Virânî

Beri gel dinle imdi, ey birâder
Cevâbım Hak cevâbıdur, mukarrer
Eğer dinlersen sen tut kulağın
Murâdın virdü serdâr-ı şâh Haydar

Yüri, nefsin hevâsından hazer kıl
Sakın, şeytân ile olma berâber
Teberrâdır, ol abdâla hemîşe
Gezer nefsin hevâsıyla serâser

Virânî Abdâldır Vallâh u â'lem
Nasîhat kendi kendin başına vir

605a

Nefes-i Virânî

(- . . . / - . . . / - . .)

Her kim tutar onlara buğz ile kîn
Olmadı ol nâr-ı dûzahdan emîn

Ger sen istersen saâdet bulasın
Cânla ol âl-ü evlâda yakın

Her ki virmez anların yolunda baş
Gözü kördür, görmez ol mâ-i maîn

La'net-i Hak sad hezâr olsun ona
Oldur 'âlemde şeytân-ı lâ'în

Men **Virânî**yem Alî'nin yoluna
Cân u bâş virmişem, ayne'l-yakîn

605a

Nefes-i Virânî

(- . . . / - . . . / - . .)

Ay yüzün şakkulkamerden âşikâr
Böyle t'alim eyledi Perverdigar

Bin kitab-ı hatdır yüzün
Göremez cihânda anı her kör kar

Ka'inatın aslıdır hüsnün senin
Secdegâhın 'arş-ı ferş girdigar

Uş yüzünde mest olupdur afitâb
Anıniçün eylemez bir dem karar

Bu **Virânî** bendeki ey şâh-ı âşık
Eyle senden cüdâ ey hoş nigâr
605a

Nefes-i Virânî

(- . . . / - . . . / - . .)

Lâmelifden seyr ü seyrân eyledim
Hakk'ı buldum, cismimi cân eyledim

Ne felek burcunda kurdum haymemi
Tahta çıkdım, akli sultân eyledim

605b

Kâf u nun emrinde kıldım, meskeni
Dile geldim, nutkumı kân eyledim

Keştî-i Nûh ile gezdim, ser-te-ser
Heft deryâ, seyr-i ummân eyledim

Ben **Virânî** Abdalım gulam şâh-ı Merdânım
Şükr ü minnet Hakk'ını dilde mihmân eyledim
605a-605b

Nefes-i Virânî

(. . . - / . . . - / . . .)

Gel ey tâlib kulak tut bu sedâya
Gönül den vir irâdet Murtazâ'ya

Eğer olmak dilersen, hâs ümmet
Yanarsın nâr-ı âşk-ı Mustafâ'ya

İrersin, hass-ı mürşîd-i penâha
Açarsın gözünü Rabbü'l-Alâ'ya

Görürsün, zât-ı Hakk'ı gümânsız
Virirsin özünü anda bahâne

Ey **Virânî**, nutk-ı Hak, böyle buyurmuş
Özün ver âşk ile, Âl-i Abâ'ya

605b

Nefes-i Virânî

(- . . . - / - . . . - / - . . .)

Her ki bildi bunları, bir zât-ı Hak
Ruşen oldu gözüne, mir'ât-ı Hak

Fâtiha ve Besmele'nin aynıdır,
Uş Muhammed, hem Alî, âyât-ı Hak

Gel beri, gel anla birlik murâdını
İsmi birdir, hem sıfât-ı zât-ı Hak

Görmüşem ayne'l-yakîn, Şâh'ın yüzün
Virdi çünkim, uş bana fırsat, Hak

Men **Vîrânî**, derd-mendem âşikâr
Eyledim bir gülden uş isbât-ı Hak

605b

Nefes-i Virâni

(. . . - / . . . - / . . .)

Dilimde tesbîhim, cândân olupdur
Sücûdum sâcidim, insân olupdur

Vücûdum şehrine şâhı muhakkak
Bilin kim fazl-ı Hak, Yezdân olupdur

Erenler meclisinde ey dil, irâdem
Gıdâmız, çeşme-i hayvân olupdur

Gönül didâra karşı ol sebebden
Eylemez valla u hayrân olupdur

Vîrânî, dervişe lutfetti Haydar
Erişti üçlere, Selmân olupdur.

605a

Nefes-i Virâni

Dinle zebanım can u dilden
Ede lisanım medh-i vilâyet
Düşme gümana eyleme
Pinhan 'âli pak ol ede hidâyet

Aslı Ali 'dir her dü cihânın
Zikr-i Ali 'dir cümle lisânın
Vasf-ı Ali 'dir bunca beyânın
Var ise aklın ile şehâdet

Ahmed-i Mahmûd u sacid-i mescud
Yani Ali 'dir kible'i ma'bud
Anla cevabı çekme azabı
İşte göründü rah-ı selâmet

Al'i aba ile tulen düşmüş
Şaha söyle teberrâ
Olsa bu fikrin kılma şirkin
Başına kona tac-ı saadet

Hasan Hüseyin'dir ullâmu-l semâ ile
Bu sözü gönülde peydâ
İnkârı kovgıl eyleme kavga
Olmaya sonra sana siyâset

Bendesı olgıl şah-ı şehidin
Düşmanı olgıl şimir-i yezidin
Hançeri olgıl ehl-i Hud'un
Neferine her dem etme inâyet

Zeminü-l sabadır kible'i sâdık
Bakır u Cafer yoluna âşık
Canını kurbân edene layık
Oldu muhakkak âna şefa'at

Musa'i Kâzım ibn-i Rıza'dır
Hadî'i vahdet al abâdır
Al Ali 'den kim ki cüdâdır
Başına kondu tac-ı nedâmet

Çünkü takdir-i mü'mine mirat
Ede tecelli görüne ulu zat
Nur-u takdir eyle gel isbat
Refi' olmadan tab' cehalet

Şafi' mahşer yani ki Asker
Âl-i abâdır saki'i kevser
Gömleği olupdur bende'i Haydar
Geçti mahzun oldu feragat

Mehdi'i devran cennet-i burhan
Anda göründü sureti cihân
Vermez beni anla ola gör insan
Kalmaya sende alâ sebâyet

Pak-i mücellâ kalu beliden
Kim ki olupdur Kul Ali 'den
Dönmedi hergiz şah-ı Veli'den
Anda bulundu nur-u emânet

Zahid hodbin can değil ol cin
Tuttu Ali 'ye kibirle kin
Onlarda ne imân var ne de din
Yoktur zalimde din ü diyânet

Cefa'i dünyâya meyl iden ümmi
Şirk etmekde ol günden peyda
Külliyen olur ahir anla ey danâ
El çeker ândan tab' taharet

691b

İsa vü Meryem İbrahim Edhem
Tahtını kodı gördiği bu dem
Var-ı cihânın olmadı muhkem
Eyledi uzlet kıldı feragat

Kim ki olupdur tiynet-i tahir
Bâtın u zâhir ilmiyle mahir
Emr-i 'Ali'dir evvel ü ahir
Te'vilde o dem fahr-i irâavet

Bendesı olgıl şâh-ı cihânın
Tâ kim odur içre ... cânın
Saçı oldur kevn -imekânın
Hakkını bil kim kıldım işâret

İsmi velidir namı 'Âli'dir
Nûş ide gör cân-ı 'Âli'dir
Her nereye baksan kamu 'Âli'dir
Secde-i şâh iyle 'ibâdet

Bende-i şâh-ı evvel şems ile mâh-ı evvel
Sen de bu sırrı anla agâh ol
Doğruca yürü tâlib-i rah ol
Çıkma katardan çekme dalelet

Virânî Abdal söyle nedir hal
Tutdı cihâmı Div ile Deccâl
Fahr u fenâ ol eyleme ihmal
Eyleye himmet şah-ı velâyet

691a-691b

669 a

Semaî-yi Viranî

Fena bağında her dem de
Ali senden meded senden
Lisânımdaki mehdinde
Ali senden meded senden

Yüzü Sebb'ül Mesân mıdır
Kitab-ı cavidân mıdır
Dilimde tercümân mıdır
Ali senden meded senden

Velisin ve vahiy-i mutlaksın
Sücut-u Hakk'el yaksın
Hakikat-i cümleye Hakk'sın
Ali senden meded senden

Dü âlemde olur sair
Eğer batın eğer zâhir
Eğer evvel eğer ahir
Ali senden meded senden

Bu **Virânî** kalenderdir
Gulam-ı Âli Haydar'dır
Murâdın senden isterdir
Ali senden meded senden

669a

Müztezad-ı Virânî

(- - . / . - - . / . - - . / . - -)

Bağlandı gönül zikri anın nâd-ı Ali'dir
Bende-i evvelidir
Çok rehberin rehberi üstadı 'Âli'dir
Ruz-ı ezelidir

Anmaz iderim şâm u seher mehdine şâhım
Ol ... u penahım
Bülbül de güle karşı bugün yad-ı Ali'dir
Kim Rab celildir

Görmez yerinden gözleri nur-ı hidâyet
Bulmadı sa'adet
Her dil ki öter derd ile feryadı Ali'dir
Tâ kâlû belîdir

Herkes ki vücûda gelür ol kaf ile nurundan
Sarrağ getürür dükandan
Hem bunca cesed-i cismine bünyâd Ali'dir
Hak setir velidir

Başın **Virânî** çerha sürüp geldi bu raha
Yüz tutdu Allah'a
Gönlünde anın maksud-ı evlad-ı Ali'dir
Canlar bedelidir

545a

Müztezad-ı Viranî

(--./.../.../...)

Âlemde bugün mazhar-ı Mevlâ ki Ali'dir
Bil şah-ı ganidir
Bu natk-ı ezel nokta-i mevli ki Ali'dir
Bil şah-ı ganidir

... ayet idüp ol tacı başına urdı
Bil remzi anın
Vechinde olan şol ... ki Ali'dir
Bil şah-ı ganidir

Tanrı diyüben ismin âlemlere yaydı
Ey talib-i didar
Münkiri olup gayrıye bkma ki Ali'dir
Bil şah-ı ganidir

Hükm itdi gelüp devr ile ser cümle cihânı
Ol kutb-ı rehata
Gâhi pinhan oldı gâhi peyda ki Ali'dir
Bil şah-ı ganidir

Kim ki anı fehm ide zahir ü batında
Ey mümin-i mutlâk
Ferda oldı ahd ü ahid yekta ki Ali'dir
Bil şah-ı ganidir

Zikr et sözümi talip isen fazl-ı Hüdâ'ya
Men sıdkile tahkiyk
Fazl-ı keremi bismillah-ı bâ ki Ali'dir
Bil şah-ı ganidir

Virânî dedi ismim ol şah-ı şehaňşah Hak
Ruz-ı ezeliden
Başımda benim âşkla sevdâ ki Ali'dir
Bil şah-ı ganidir

545a

Müztezad-ı Virânî

(- - . / . - - . / . - - . / . - -)

Her dertli gönül derdine dermân Ali'dir
Vallahi Ali'dir
Himmet erişir kalbinde lokman Ali'dir
Vallahi Ali'dir

Her kim ki inanmaz bugün ol Hazret-i şaha
İde illallah
İkrar idenin sıdkile iman-ı Ali'dir
Vallahi Ali'dir

545b

Gel ister isen itmeğe bu nurı ziyâret
Kalk eyle ticaret
Gel göresin dil tahtına sultân Ali'dir
Vallahi Ali'dir

Evrâd-ı sıfâtın okudum şekk ü gümansız
Men anı zamânsız
Her dembedem hatm iderim Kur'ân Ali'dir
Vallahi Ali'dir

Tendir cem-i eşya ki anın cân görünür
Bu gözle görünmez
Saf et nazarı cümle şeyin cân Ali'dir
Vallahi Ali'dir

Gel dil kulağın as birine gevher-i âşki
Tâ olasın bâki
Şâh-ı Necef'in gevherinin kân Ali'dir
Vallahi Ali'dir

Çün irdi **Virânî** bu gün ol pir-i mügana
Yüz tutdı figâna
Zikrinde anın tesbihi dîvân Ali'dir
Vallahi Ali'dir

545b

Müstezad-ı Virânî

(---/.---/.---/.---)

Dil açdı dil-i didene kıldı inâyet
Şâh-ı velâyet
Rûşen idüben cümle cihânı gitdi dalâlet
Kalkdı melâmet

Âlemde geçen kim âşkla desti tutar ise
Damen-i Hayder
Yokdur ana bir zerrece derd hem ruz-ı kıyâmet
Cevr ile nedâmet

Âl-i Ali'den kim ki bu gün döndire rahı
Yokdur ilahı
Şeytan ana dirler ki ola ehl-i hıyânet
Cânına la'net

Hasen Hüseyin ü Zeyne'l-Aba Bâkır Cafer
Oldı bize rehber
Bulduk kamumuz anınçün rah-ı selâmet
Keşf ü kerâmet

Kazım'la Ali Musa Rızâ Şâh-ı Horasan
Hak mümine imân
Oldı dil ü cânla ol ehl-i hidâyet
İtdi şâhâdet

Çün mihr-i Takî gönlümüze doldı mukarrer
Sundı bize kevser
Yani ki Ali Nakî kan-ı sehâvet
Kıldı mürüvvet
Bil Askerî'den asker olup toldı cihân
Bu cemi-i eşyaya
Feth itdi bunı Mehdi-i devrân tamâmet
Ref oldı dalâlet

Harc eyle bu gün âşıkisen rah-ı Ali'den
Mal ü melâlin
Gel beri pak oluben eyle tahâret
Andan ibaret

Şükr eyle **Virânî** Abdal sen Hazret-i Sultân'a
İrdi keremi cânâ

Medh-i Ali'den dilini men itmedi gayet
Şâh-ı velâyet

545b

Müstezad-ı Virânî

(---/---/---/---)

Ey cân u dile mesken ola yar-ı peygamber
Namındır Haydar
Senin kamuya zahir ü batında ki rehber
Ey şâh-ı muzaffer

Hasan Hüseyin âşkına dil hânesine men
Bir od yaka geldim
Ol oda yakın gelmeye billahi ...
Girmez ona korkar

Şâh-ı Ali Zeyne'l-Aba'nın Bâkır'a cânım
Vallahi fedâdır
Sultân şâh mezheb-i milletim Cafer
Oldum ona çâker

Hakk bendesiyem Kazım'la Musa Rızâ'nın
Düşmanına la'net
Layıkdır anın cânına la'net idüp hançer
Her dem de serâser

Gel Takî'den mümin isen iste muradın
İrübür Nakî'den
Bunlardan alur ay ile gün şule-i enver
Hem gökdeki ahter

Ali'dir götür 'Âskerî'den şüpheyi devr et
Gel eyle tevellâ
Âl-i Ali'ye etdi ... dahi... defter
Ol kanbere kanber

Virânîbu gün cânile bende-i Mehdi ol
Gönül perdesinde
İçmek ümidin var ise mahşer günü Kevser
Ol bende-i Hayder

545b

Divân-ı Virânî

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Murtaza'yı sevmeze bi hadd l'anet söylerim
Zalime lanet olubdur işte ayet söylerim

Murtaza'yı sevmeyen kande bulur iman u din
Ol Yezid'in canına la'net be gayet söylerim

Murtaza'nın bendesiyim canla dilden yakın
Şanına tahkiyk edip dilde şehâdet söylerim

Murtaza'nın düşmanına la'netim var sadhezâr
Lanet-i Hak ol yerinde bi nihâyet söylerim

Murtazayidir **Virânî** bî-şebih ve bî-nazir
Şah Haydar , mah Haydar uş hidayet söylerim
662a

143. YAĞŞİ BABA

540b

Koşma-yı Yahşi Baba

Gine havalandın divâne gönül
Ol şâh ikliminin eli göründi
Sakın salma özün yabana gönül
Sırr-ı Haydar kâl-u belî göründi

Şeriât bâbına konak olalı
Tarikat pirine çırak olalı
Zahirin neslinden ırak olalı
Evliyânın doğru yolu göründi

Bende marifetten cuzi' habirem
Rah-ı hakîkatte mah-ı münirem
Didim cemâlini göster ey pirim
Hünkâr Hacı Bektaş Veli göründi

Nedir **Baba Yahşi** sende bu halet
Ata bahş olundu sana begayet
On iki İmam'ı kıldın ziyâret
Her kandedaktınsa Ali göründi

(540b)

144. YESÂRÎ

Koşma-yı Yesârî

Bir aca'ib haldir sırr-ı hakikat
Sen onu maderin işi mi sandın
Dane-i güherden ol dürr-i kıymet
Her gözünden akanı yaş mı sandın

İnkıyatta asitanı gören var
Teveccühde de canânı gören var
Ten içinde gizli canı gören var
Sen kendini sarraf başı mı sandın

Yesârî'ye cevri eyleme ey mahım
Ta arşa erişdi derd-i siyahım
Senin gönlün billur sarayda şahım
Ya beni değirmen taşı mı sandın

672b

Koşma-yı Yesârî

Cemâl-i pakini ey nur-ı didem
Görenler Allah-u Ekber dediler
Yalnız ben değil bil cümle âlem
Teallallahu bu ne diler dediler

Bîkusur yaratmış hazreti Mevlâ
Ol sebepten sail bâbında gedâ
Cemâlin cennettir kâmetin tubâ
Kaşların fahr-i ab u minber dediler

Yesârî bâbından dur etme ey yâr
Mürüvvet merhamet eyleyip her yer
Mushaf-ı hüsnünde her leyl ü nehâr
Okur âşıkların ezber dediler

672b

145. YUNUS EMRE

Koşma-yı Yunus Emre

Ben bu âşka düşeli
Allah ile bilişeli
Eli yeşil asalı
Bize dervişler geldi

Dervişler sürer sefâ
Hükm ider Kaf'dan Kaf'a
Bize geldi Mustafa
Bize dervişler geldi

Üçler yediler kırklarla
Yüzi nurı balkırlarla
Ak sakallı pirlere
Bize dervişler geldi

Dost bağçesi gülünden
Şükür akar dilinden
Yunusseyhin elinden
Bize dervişler geldi

(540b)

567a

Destân-ı Yunus Emre

Yâ İlahi şol gönülde âşkistan eyledin
Akibet-i mahmur idüben kâmil-i insân eyledin
Ol senin yolunda dâ'ima cânın terk idenin
Ana dostum diyüp adın ehl-i irfân eyledin

Her kime kahr eyledin savurdun kapundan Rabbenâ
L'ânet idüp git dedin birini zindân eyledin
Bir kulun suç işleyüp tamam üç yüz yıl ağladı
Yine kıldın tövbesin makbul-i handân eyledin

Bir kulun çekdi muhalifler elinden çok cefâ
İşbu dünyâyı duası ile tufân eyledin
Bir kulunu oda atdırdın elin bağlayuben
Lütf u ihsân eyleyüp odı gülistân eyledin

Bir kuluna gel diyüp âşkımda kurbân ol dedin
Fazlın ile gönderiben koçı kurbân eyledin
Fani Yâkup ağlamakdan gıtdi iki gözleri
Gice gündüz ... zar u giryân eyledin

Bir kulunu Mısır içinde haps idüp kıldın zelil
Sonra şâd idüp Mısır tahtına sultân eyledin
Bir kulunun cesedine kurd düşüben pırıl
Bir kuluna bir balık karnını zindân eyledin

Bir kulunı fakir odıyla dünyâda yakdın tamam
Birine mülkün veriben hem Süleyman eyledin
Bir kuluna gel dedin Tur Dağı'na kıldın kim
Bir asâ virdin eline anı ta'ban eyledin

Bir kulunun adını koydın Muhammed Mustafa
Arşa basdırdın anı mahbub-ı Rahmân eyledin
Vuslatın hunı ile duyuldun anı Rabbenâ
Âleme rahmet kıluben mest ü hayrân eyledin

Çok a'talar kıldın anda hub cemâlin koşdurup
Fazılın ile asablar derdine dermân eyledin
Başına oldın saadet tacın ol serverin
Ehl-i imân olanın cânına cânân eyledin

Kimisi küfür ile gitdi bunda zahidim var diyen
Kimisi kâfir iken Sünni Müselman eyledin
Enbiyâ evliyâ gülmediler bu dünyâda
Geçdi mihnetle bulan vasfını destân eyledin

Bunları güldirmedin bu dünyâda yâ Rabbenâ
Gözleri yaş akup halin perişân eyledin
Yunus'asen rahmet etgil yâ Kerim yâ Rahim
Çünkü ana dünyâda islâmı ihsân eyledin
(567a)

146. ZAHMÎ

574b

Mersiye-i Zahmî

(...- / ...- / ...- / ...-)

Ah kamer devredüben geldi Muharrem mâhı
Sen de gel mümin isen eyle bu gün ah uvahı

Görmedi dideleri nur-ı Resulullah'ı
Fikr itmediler en sonra huzurullahı

Ah şehid etdi Yezid nesli mutahher şâhı
Lanet-i Hakk'a seza oldı ebed vallahi

Bir içim suya bedel etdi lika kevserini
Susuz alude-i hak etdi o şâhın serini

Boyadı kana nübüvvet bağının gül-i terini
Şemmer-i melun çeküp ol demde heman hançerini

Ah şehid itdi Yezid nesli mutahher şâhı
Lanet-i Hakk'a seza oldu ebedi vallahi

Zahmî sinem gibi bu didelerim pür hundur
Bende-i Al-i Aba cümlesi hep mahzûndur

İki âlemde bu günler bana hep o gündür
Kim tevellâ vü teberrâda bu bir kanundur

Ah şehid itdi Yezid nesli mutahher şâhı
Lanet-i Hakk'a seza oldu ebedi vallahi

(574b)

147. ZARÎFÎ

Divân-ı Zarîfî

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Sâki meclisde her dem merd-i merdân bekleriz
Tekye-i âşk içre şâhım dem-i devrân bekleriz

Kuşatmış cürm-i iklimi hükmi der Kaf'dan Kaf'a
Mühr-i Süleymân gibi bir taht-ı sultân bekleriz

Hasretiyle cân u dilden dâ'im feryâd ider
Bülbül-i şeydâ misâli bağ u gülistân bekleriz

Bir muhabbet-i sevdâya mest ü methûş olmuşam
Mürşid-i Lokmân'a muhtâç derde dermân bekleriz

Zarîfî'yemsözde sâdık kulunum be sevdiğim
Her ne dersen başım üzre emr ü fermân bekleriz

654a

148. ZEHRA BACI

Nefes-i Zehra Bacı

Ya Muhammed bize nâkıs diyorlar
Nedendir erlerin bu hataları
Ehl-i Beyte karşı düşkün olurlar
Çünkü doğru değil müdde'ileri

Validemiz Havva bacı değil mi
Haticetü-l Kübra değil mi
Fatımatu- Zehra bacı değil mi
Kur'ân'da var bunların senaları

İzdivac-ı tahrân nakıs olur mu
Nakıs diyen erler Havva bulur mu
Böyle kem söz erlerden hiç umulur mu
Kim doğurdu bunca ebniyâyı

Abes bir şey halk etmemiştir Hüdâ
Nakıslığı kabûl etmeyiz asla
Bacılar büyüttü elbette elsala
Bu dünyâyâ gelmiş evliyâları

Sanmayınız ersiz olmaz dünyâyı
Düşünün bir kere Meryem Anayı
Pedersiz doğurdu koca İsa'yı
Bacıların yoktur mudaraları

Ey erler biz sizden dünyâyâ eriz
Çünkü size candan hürmet ederiz
Gittiğiniz bu yolda hep bir eriz
Etmeyiniz böyle boş davaları

Gerçi kıyafetçe size uymayız
Hakikâtte sizden geri kalmayız
Malumunuz olsun erden saymayız
Bize nakıs diyen budâları

Nakısdan mı geldi Ahmed-i Muhtâr
Nakıszade midir Haydar-ı Kerrar
Ananıza nakıs demeyin zinhâr
Teessür ederiz size bedduâları

Zehra'nın nutkunu güzel dinleyin
Ey erenler erleri doğru söyleyin
Biz doğurmadık mı beyan eyleyin
Sizi irşâd eden bu babaları

689a

149. ZEKÂİ

567b

Mersiye-i Zekâi

Tahmis-i Emiri

(- . . . / - . . . / - . . . / - . .)

Kande varsam dil diler elbetde maksudun arar
Al-i evlad-ı resuldür maksudım leyl ü nehar
Zalimânın kıldığı cevr ü cefâ pek aşikâr
Gör o mahbub-i Hüda' ya n'eyledi ol rüzgâr
Sergüzeştım söylesem her dem olur zâr u zâr

Pek büyük şan u alametle bu dünyâdan gidüp
Enbiyâ vü evliyâ ervahı hep karşı gelüp
Hane cennet seraser kasrını tefriş kılup
Nev'ayn-i âlemi zalim katl cevr idüp
Ehl-i imanın derûnun eyledi ihrak-ı nar

Cân virirsem kan dökersem yoluna cânım helâl
Olmak ister her zamân gönlüm yolunda pay-mâl
Bana benzer var ise gelsün kılalım hasbihâl
Çekdi evlâd-ı Rasulullah'a seyf ehl-i dalal
Eylediler akıbet zulm ü nifakı aşikar

Sapladı hançer Hüseyin'in ... gerdanına
Ol sebebdan lanet eyler kavm-i mümin cânına
Biz de lanet idelim hem aline ashâbına
Girdiler cevr eyleyüp Al-i Rasul katına
Lanet olsun cânına kavm-i Yezid'in sad hezar

Hatra geldi imâmeyn emri nalan eyledi
Ağladı mâh-ı Muharrem'dir gözün kan eyledi
Her gice ta subha dek âh ile efgan eyledi
Ateş-i gamdır gönül mülkin perişân eyledi
Kalb-i mecruh **Zekai** nar-ı gayretle yanar

(567b)

150. ZEYNELABİDİN BABA

Semaî-yi Zeynelabidin Baba

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

Gel ey can durma bigâne makâm-ı aşinâdır bu
Garib ü binevâlar meclis-i cay-ı sefâdır bu

Derûn-u hangâha zikr-ü tevhîd ile saykal ur
Nazargâh-ı Hüdâ vü Mustafa vü Murtaza'dır bu

Hatice Fatîmâ'dır mü'minâtın bade'i feyzi
Rumuz-u şehri ilmin rehberi şah-ı gedâdır bu

Bu dergâhın mukîmi çakeri Şebber ü Şübber'dir
Gel ey zakir bu zikre tekye-i Zeynelaba'dır bu

Muhammed Cafer-i Sâdık dahi Kâzım Rıza tahkiyk
Taki takvagehi oldu Naki' canfezâdır bu

Sipahi Askeri'dir cümle dervişi bu dergâhın
Nigehdarı Muhammed Mehdi'i sahib livâdır bu

Abidin bin iki yüz doksan üçte ber murâd oldu
Mücerred-i hâne-yi Bektaşî Balım rehnümâdır bu
665a

151. ZEYNEP

Divân-ı Zeynep

(- - . / - . . . / . - - . / - - .)

Keşfet nikâbını yeri göğü münevver et
Bu âlem-i anâsırı firdevs-i enver et

Depret lebini cuşa getir havz-ı kevseri
Anber saçını çöz bu cihânı muattar et

Hüsün berât yazdı sabâya dedi ki tez
Var milket-i Hitay ile Çin'i müsahhar et

Ab-ı hayât olıcak kısmet ey gönül
Bin yıl gerekse zulmete seyr-i Sikender et

Zeynep ko meyli ziyet-i dünyâya zen gibi
Merdâne var sâde-dil ol terk-i ziver it

615b

SONUÇ

1881 yılında doğan Ali Rıza ÖGE son dönemin önemli Bektaşî babalarındandır. Tekirdağlıdır. Şair olan Ali Rıza ÖGE kendisine Kadîmî mahlasını seçmiştir. Ailesi de Bektaşî geleneğine bağlı olan Öge iyi bir eğitim görmüştür. Bu mecmuayı 50 yıllık bir çalışma sonucu ortaya çıkarmıştır. Birçok asır önce yaşamış tasavvuf ehli şairlerin yanında 20.yüzyılın önemli şairlerine de mecmuasında yer vermiş ve şiirlerinden örnekler yazmıştır.

926 sayfadan oluşan mecmuada 541-700. sayfalar üzerinde çalışıldı. Bu sayfa aralığında karşımıza 151 şair ve 533 şiir çıktı. Bu şiirlerin 287 tanesinin aruz ölçüsüyle yazılmış olduğu 246 tanesinin ise hece ölçüsüyle yazılmış olduğu tespit edildi. Mecmuada 213 nefes, 126 divan, 35 semai, 32 koşma 25 destan, 7 kalenderi, 31 mersiye, 48 müstezad, 1 münâacat ve 15 adet nevrüziye incelenmeye çalışıldı.

Alevî- Bektaşî kültürünün izlerini gördüğümüz bu mecmua içerdiği nazım ve nazım biçimi zenginliği ile edebiyat tarihimize yeni isimler ve şiirlerekleme hususunda önemli bir kaynak olacaktır. Bu konuda bizim de bir katkımız olursa mutluluk duyacağız.

KAYNAKÇA

- AKSOY, Mehmet (1977). “*Alevilik*”, Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi 1:104, İstanbul, Dergah Yayınları.
- ARSLAN, Mehmet ve ERDOĞAN, Mehtap (2009). *Kerbela Mersiyeleri*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- AYDEMİR, Yaşar, “*Metin Neşrinde Mecmuaların Rolü Ve Karşılaşılan Problemler*”, Turkish Studies Dergisi, S. 5, Tunca Kortantamer Özel Sayısı 2007:122-137.
- ÇAKIR, Mümine (2011), “*Bir Bektaşî Babası Kadîmî'nin Mektupları*”, Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi, Ankara, Sayı 59
- DEMİRCİ, Yakup Orkun (2010), *Kadîmî Divanı*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Danışman Yrd. Doç. Dr. Mustafa Tatcı) Ankara
- DEVELİOĞLU, Ferit (1997). *Osmanlıca- Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Ankara, Aydın Kitabevi Yayınları.
- DİLÇİN, Cem (1997) *Türk Şiir Bilgisi* Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları
- ELÇİN Şükrü, (2000), *Halk Edebiyatına Giriş*, Ankara, Akçağ Yayınları.
- ERGÜN Sadettin Nuzhet, (1945) , *Bektaşî Şairleri ve Nefesleri*. İstanbul: İstanbul Maarif Kütüphanesi. *İslam Ansiklopedisi*, 11. Cilt 1995: 475-476
- KAYA Doğan, (2007) , *Ansiklopedik Türk Halk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü*, Ankara, AkçağYayıncılık.
- KAYA Doğan, (2014) , *Ansiklopedik Türk Halk Edebiyatı Terimler Sözlüğü*, Ankara, AkçağYayınları.
- KOCA, Turgut (1990). *Bektaşî Nefesleri ve Şairleri(13. yüzyıldan 20. yüzyıla kadar)*. İstanbul: İstanbul Maarif Kitaphanesi.
- LEVEND, Agah Sırrı (1984). *Divan Edebiyatı*, İstanbul, Enderun Yayınları.
- ÖGE, Ali Rıza, (1982), *Meşrutiyetten Cumhuriyete Bir Polis Şefinin Gerçek Anıları*, Bursa, Günlük Ticaret Gazetesi Tesisler.
- ÖZTELLİ, Cahit (1973). *Bektaşî Gülleri*, İstanbul, Milliyet Yayınları.

ÖZMEN, İsmail (1998). *Alevi-Bektaşî Şiirleri Antolojisi Cilt: 1-2-3-4-5*. Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları.

SELÇUK, Bahir ve BELLİBAŞ, Ahmet (2013). *Milli Kütüphanede Kayıtlı 3692 Numaralı şiir Mecmuası*, Turkish Studies/ Türkoloji Araştırmaları, Volume 2/3, s.485-524.

TATCI , Yrd. Doç. Dr. Mustafa Tatcı, Şen, Yrd. Doç. Dr. Cafer, “*El yazmalarına Artık Vuruyor Güneş: Ali Rıza Öge'nin (Kadîmî) Bektaşî Şairleri ve Şiirleri Antolojisi*”, 2. Uluslararası Türk Kültür Evreninde Alevilik ve Bektaşilik Bilgi Şöleni Bildiri Kitabı C.II Ankara.

UZUN Mustafa,(2003) , “*Mecmua*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C.28.

ŞİİR MECMUASINDAN ÖRNEK SAYFALAR

[نفس خردی]

599

[هفت کدهم بز لطفه با یاد : آنک لطفه ای دستم هرگز میدرد : صل نماز ایدم اولضایام : ویریکم سلامم هرگز میدرد]
 [میدلم آخیرم اظوره به الحد : ضیقه نوری با یاد لید الحد : بیجا کویم با نه کوی علی الحد : کویم کویم نه هیدم لیدر]
 [اظوره بیستون ایدر حد : لطفه با یاد هیدم حد : بیخلفم محمد مشرب علی : قاشری خرمم ألف غلامیدر]
 [امام هین مقصدت بربر : قرینه الحد اجموده از دلر : [خردی] با ایدر اینی از دلر : دیدم ایدر کویم لیدر]

[نفس فریاد]

[بگویمم بگویمم تجاری صوری : هیدمم بوددی بولک سقده : بیخودم هاشمه صا در حد صولدی : هیدم بوددی بولک سقده]
 [اینم بگویمم تجاری به ادم : بولدم لقمان آده ادم : بد دستم کویم ایدم کویم کویم : هیدم بوددی بولک سقده]
 [محرمه اوقون الله الکریم : خصم دستم دهی ایدر ایدر : بیسکانه ایینه سیدی هیدر : هیدم بوددی بولک سقده]
 [ایدم ایدر ایدر ایدر : محمدتیک زکنه بویا بر : بیخودم ایدر ایدر ایدر : هیدم بوددی بولک سقده]
 [با غم منمک دوسوی کویم ادم : کویم کویم کویم ادم : [فریاد] نیک کویم کویم ادم : هیدم بوددی بولک سقده]

[نفس قول صحت]

[اعتقده همتی کویمم بریده : صویا ایدم دیوشونا نیارم : بیخودم هاشمه صا در حد صولدی : دره صم دیوشونا نیارم]
 [آل ویریدم ایدر ایدر ایدر : کویم ایدر ایدر ایدر : بیخودم هاشمه صا در حد صولدی : دره صم دیوشونا نیارم]
 [مشکلم صومعه ایدم ایدر : کویم ایدر ایدر ایدر : بیخودم هاشمه صا در حد صولدی : دره صم دیوشونا نیارم]
 [محمدتیک ایدم ایدر : ایدر ایدر ایدر : بیخودم هاشمه صا در حد صولدی : دره صم دیوشونا نیارم]
 [هیدم صا در حد صولدی : ایدر ایدر ایدر : بیخودم هاشمه صا در حد صولدی : دره صم دیوشونا نیارم]
 [ایدر ایدر ایدر : امام علی صومعه صحت نیارم : کویم ایدر ایدر ایدر : طویا ایدم دیوشونا نیارم]
 [محمدتیک ایدر : ایدر ایدر ایدر : بیخودم هاشمه صا در حد صولدی : دره صم دیوشونا نیارم]
 [ایدر ایدر ایدر : کویم ایدر ایدر ایدر : بیخودم هاشمه صا در حد صولدی : دره صم دیوشونا نیارم]
 [قول صحت] ایدر ایدر ایدر : ایدر ایدر ایدر : بیخودم هاشمه صا در حد صولدی : دره صم دیوشونا نیارم]

[نفس قدیمی]

[دورم ایدم تمام ایدم کویم : بیخودم هاشمه صا در حد صولدی : دره صم دیوشونا نیارم]
 [ایدر ایدر ایدر : ایدر ایدر ایدر : بیخودم هاشمه صا در حد صولدی : دره صم دیوشونا نیارم]
 [ایدر ایدر ایدر : ایدر ایدر ایدر : بیخودم هاشمه صا در حد صولدی : دره صم دیوشونا نیارم]
 [ایدر ایدر ایدر : ایدر ایدر ایدر : بیخودم هاشمه صا در حد صولدی : دره صم دیوشونا نیارم]

[صوفیه برکت صلاحتی میوه اولی بود بریند برکت نداشتی میوه اولی]
 [در و نیکه گرامی میوه اولی بود بر آسوی مخالف روزگار و شیر]
 [بعضی صوفیه وارد عقیقه موزه در بود بر سه غرضه دید سرک و نیکم میوه]
 [با لادن بره که همدار بود اولی بود بر یا ایچونه نیکه صانع و شیر]
 [بعضی حقه - فحتم برکت مال بود بر طویله اسم زور عقول اولی بود]
 [نزد بر فطرتی آرا - بر تا بود بر یوز بیلک یولتیغه آیار و شیر]
 [شاه دلاکت کولیم [تسک] بود بر صامدیج مکتب قویلم میوه]
 [کوه کلاکت کهنه قویلم [تسک] بود بر آکلم ملک زوال فقار و شیر]

[دستان عینی آ دعت و جود حق]

[بر جود - همه اشیا یعنی اشیا درضا بود بر کهنه کونید کورنیا به یوم خدادنه ماعد]
 [لیک و دود اول جودک با لحنی زطهری بود بر سی کونید دنیای اولی و آخر آبا]
 [اعتباری در جوده اولی و آخر دیک بود بر جودک عینی در اول انیا و استرا]
 [اولی و آخر فرض ایست بر اولی و اولی بود بر آید سر اترتانه بود در بر سرمد]
 [عینی اولی سیده نه کجه اولی و آخر دیک بود بر کله کله کلیم عقده ک لفظ آبا]
 [ایلی و جودک با لحنی اولی قدیم در جود بود بر کهنه کونید خداد - هادیه اولی و طاهر]
 [با لحنی مکتب تنفس اینک اینک طاهر بود بر سخن اولی و عقایبه تا که بود بر رشتا]
 [میان عالم و نه تقاضا اینک ذکا عقده بود بر آلی صورتی کندی هندی سیرایه تا]
 [در جود دیکه سفر با لحنی اولی نام بود بر کله کله کلیم اولی و کشف اولی و حیا]
 [کله کله کلیم نامی با لحنی عالم در بود بر کله کله کلیم اولی و کشف اولی و حیا]
 [صورتی عالم ده ظاهر اولی و کشف اولی بود بر کله کله کلیم اولی و کشف اولی و حیا]
 [یعنی رختی اولی عینی نفس سفیده بود بر کله کله کلیم اولی و کشف اولی و حیا]
 [اسفند اولی سیرایه بر اولی و کشف اولی بود بر کله کله کلیم اولی و کشف اولی و حیا]
 [علم اولی کشف اولی کشف اولی بود بر کله کله کلیم اولی و کشف اولی و حیا]
 [کله کله کلیم کشف اولی کشف اولی بود بر کله کله کلیم اولی و کشف اولی و حیا]
 [عصبیه کله کله کلیم کشف اولی بود بر کله کله کلیم اولی و کشف اولی و حیا]
 [قویلم آلی و کشف اولی کشف اولی بود بر کله کله کلیم اولی و کشف اولی و حیا]

[دیوان ساجد]

[زانیه و عدیده بزمه نقدی اولی تدبیر می بینی دفتر لوحه دود شکر از ده تحریر]
 [بر معاد بومر لیزد روزگار صحن اولی بینه بر صفتی بزمه دگر صمیم لظهور]
 [کما نیک و دانه دل بر ناسخ بزمه خای اطار بر لغزش صد ایوبه بگذر]
 [عالم حال آغاز بر حرمان کجی بزمه شان عقد را آبا و اجداد تعمیر]
 [بر تات ایمل وجودی ظلمت اهلله بزمه فضل حقت نوری اهلایر تا میر]
 [آمدن غفلت دگر [ساجد] ز طاعت بل بزمه کجی غبار آخر قبول آینه تطبیق]

[دیوان شمیم بابا]

[بزمه در سبب المانی بزمه صحن بزمه در بزمه نظر ذوالکبری از اول سبانه بزمه در]
 [نطق زهد و بولود دست کتاب معنی بزمه آیت قرآنی بزمه شرح بزمه بزمه در]
 [آیت کز به ک صفتی هم بزمه بزمه در بزمه در]
 [این عرف بزمه بزمه بزمه در بزمه در]
 [ای [شمیم] بزمه در بزمه در]

آیه اولی
دفعه و شاعرانه

غنه بزمه در

[دیوان صلاحی علی]

[بر کجی در قوم عالم آنک خداید بزمه نوبت تغییر سانه صلا بزمه در]
 [لهرینه با قدره باقی نشسته کور و شایان بزمه اول بقا آخر جهانده عارفک سراید]
 [عهد ایامی محیط ازمه شوقانت ایر بزمه ذات خود ملا دارنا هر ملک بزمه در]
 [عاقبتی دله طالبان هر بزمه در بزمه در]
 [ایام غصه در سر کید ارجح طینتم بزمه غلغله آب و تابم حایه رحمانده]
 [دوستی موید عیاشی بولود هر بزمه در بزمه در]
 [غصه بزمه در بزمه در]

[دیوان صلاحی علی]

[انقلده ایام عصمتی رحمانه ایتم بزمه فرقه ایتم وصلت با ایتم ایتم]
 [تا ششم ایات بزمه اولی بزمه در بزمه در]
 [امر ایتم ایتم ایتم ایتم ایتم ایتم ایتم ایتم ایتم ایتم ایتم]

۱ عتق کله سینه نیت و غ ادم
 ۱ بابت بی مردم نیت در در و در و در
 ۱ صباقتی سخن علم [حسن] بک کله فقه
 ۱ اول داغ انجیده لاجرم بیکه نفس در [ ]
 ۱ صیبه بلده عاشقت بیکه صفه در [ ]
 ۱ زبانه کله عاشق صخره صفا در [ ]

[دیوانه صیبه صیبه]

۱ قصه نر جانانه اولوب بر پایه در افریز
 ۱ سوز بر غری لقا دل ناله نر
 ۱ یادش با عالم المشره ادا راه ذوالفقار
 ۱ ناله اولوب غری نه هدم میرا اشر
 ۱ دوزخ افریزنده [حسن] جانیه کرده
 ۱ کیمه کراهه دکل اساره در افریز
 ۱ جان دودله احمد محضه در افریز
 ۱ سیر زده حید کراهه در افریز
 ۱ شه لاله جفته صا در قصه در افریز
 ۱ باغ اولوب بر بند ایه صفاره در افریز

[دیوانه صیبه صیبه]

۱ کشف دنیا ایلمه نیت معنای غنه
 ۱ ایمن بروده ناله بی یک صوم
 ۱ اصل سر حقیقت اولیا به این نر
 ۱ نین رسور ای محنون بی رو ایله
 ۱ غم جابه این اصل نگاه التفات
 ۱ اردوی وصله جفت ایله افتادگاه
 ۱ قهری لطف ای بارک قبول ایلمه کله
 ۱ در دلدنه انزیم اظلام روی اشفا
 ۱ فرود اولغرا [حسن] طاهر اولوب اهل دل
 ۱ دم غیر سوز اولورم بیل کویای غنه
 ۱ لطف لکلم جده نده همت دارک غنه
 ۱ ایله بر نمیزد قدر جگر کباب غنه
 ۱ کله کشف نقاب ایله بیلای غنه
 ۱ بنده آشفته حال ایلمه در ایتمه
 ۱ جوی بر دار ایلمه لب زهر بختی غنه
 ۱ برورد آب زهره زهره زانای غنه
 ۱ صدمه موم اولورده مان سواد غنه
 ۱ طبعه سوب اولورده جودت دیدن بختی غنه

[دیوانه فاطمه]

۱ با ایچونه اغیاره منت آیم بیدر صوم
 ۱ غوغام اطمین دینا ایلمه مزین
 ۱ اصف ایلمه دینا دی بر صفا آغیا دوست
 ۱ ضای با ایچونه کله دامن قلبم سما
 ۱ الهده اسره همت دینا اولدی سراب
 ۱ بودم ملک وجودم بیزیده تطیر ایوب
 ۱ سده سزه ایلمه [حسن] باری کورب
 ۱ ایلمه غیری دره اول بودم بیدر صوم
 ۱ به خیر کینه لباسی کیدیم بیدر صوم
 ۱ مخزنه جود و جفا در اولدیم بیدر صوم
 ۱ کرم فدای جان ایلمه بون اولدیم بیدر صوم
 ۱ تشنه مانه آب دولت خونیم بیدر صوم
 ۱ مصفا بر عینه طایلم بیدر صوم
 ۱ اودده نوره حقیقت بولیم بیدر صوم

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Özlem TAKIR

Uyruğu : TC

Doğum Tarihi ve Yeri : 1986-Sivas

e-posta : ozlemtakir@hotmail.com

EĞİTİM

Derece	Kurum	Mezuniyet Yılı
Lisans	Cumhuriyet Üniversitesi	2008
Yüksek Lisans	Çukurova Üniversitesi	2009

(Tezsiz)

İŞ TECRÜBESİ

2010-2013 Hakkari/ Şemdinli/Derecik İmkb Lisesi Türk Dili Ve Edebiyatı Öğretmenliği

2013-2016 Giresun / Dereli / Dereli Anadolu Lisesi Türk Dili Ve Edebiyatı Öğretmenliği

2016- 2017 Sivas / Zara / Zara Anadolu Lisesi Türk Dili Ve Edebiyatı Öğretmenliği

2017- ... Sivas Selçuk Anadolu Lisesi Türk Dili Ve Edebiyatı Öğretmenliği

YABANCI DİL BİLGİSİ

Yabancı Dilin Adı   **KPDS ( )**   **ÜDS ( )**   **TOEFL ( )**   **EILTS ( )**